Isanzu Bible

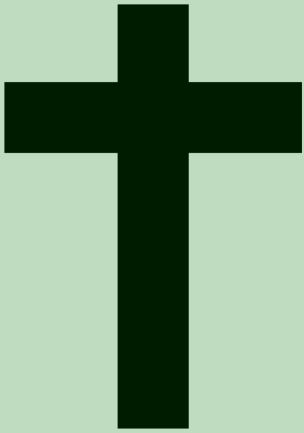

The New Testament in the Isanzu language of Tanzania

Isanzu Bible
The New Testament in the Isanzu language of Tanzania

copyright © 2020 Door 43 International Mission Community

Language: Kiisanzu (Isanzu)

Translation by: Door 43 International Mission Community

Contributor: Bundala Isanzu, MCH Bundala, Mlilo Isanzu, Rev. Bundala Samwel

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-07-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 31 Jul 2020
b95c8559-38aa-5982-90b8-16a1be58209c

Contents

Matayo 1
uMarko 37
Luka 62
uYohana 101
Ntendo nia itumi 134
Warumi 176
1 Korintho 192
2 Korinto 208
Agalatia 219
A Efeso 225
Wafilipi 231
a Kolosai 235
a Thesalonike 239
2 Athesalonike 243
1 Timoteo 245
2 Timoteo 250
Tito 253
Filimoni 255
aEbrania 256
Ibada ni lang'wa Yakobo 270
1 Petelo 274
2 Petro 279
1 Yohana 282
2 Yohana 287
3 Yohana 288
Yuda 289
Ufunuo 291

Matayo

1 Kitabu ka ukoo wang'wa Yesu Kilisto ng'wana wang'wa Daudi, ng'wana
wang'wa Ibrahimu. 2 Ibrahimu ae tata wang'wa Isaka, nu Isaka tata
wang'wa Yakobo, nu Yakobo tata wang'wa Yuda nialuna akwe. 3 U Yuda
ae tata wang'wa Peresi nu Sera kung'wa Tamari, Peresi tata wang'wa
Hezeroni, nu Hezeroni tata wang'wa Ramu. 4 U Ramu ae tata wang'wa
Aminadabu, Aminadabu tata wang'wa Nashoni, nu Nashoni tata wang'wa
Salimoni. 5 Salimoni ae tata wang'wa Boazi kung'wa Rahabu, u Boazi
tata wang'wa Obedi kung'wa Ruthi, u Obedi tata wang'wa Yese, 6 u Yese
ae tata wang'wa mtemi Daudi, u Daudi ae tata wang'wa Sulemani kumu
sungu wang'wa Uria. 7 Sulemani ae tata wang'wa Rehoboamu, Rehoboamu
tata wang'wa Abiya, Abiya tata wang'wa Asa. 8 Asa ae tata wang'wa
Yehoshafati, Yehoshafati tata wang'wa Yoramu, nu Yoramu tata wang'wa
Uzia. 9 Uzia ae tata wang'wa Yothamu, u Yothamu ae tata wang'wa Ahazi,
u Ahazi tata wang'wa Hezekia. 10 Hezekia ae tata wang'wa Manase, u
Manase tata wang'wa Amoni nu Amoni tata wang'wa Yosia. 11 U Yosia
ae tata wang'wa Yekonia nialuna akwe naiahoilwe kulongola ku Babeli.
12 Nai aholwa kulongola ku Babeli, Yekonia ae tata wang'wa Shetieli, u
Shetieli ai sekulu wakwe nu Zerubabeli. 13 Zerubabeli ai tata wang'wa
Abiudi, Abiudi tata wang'wa Eliakimu, nu Eliakimu tata wang'wa Azori.
14 Azori ai tata wang'wa Zadoki, nu Zadoki tata wang'wa Akimu, nu Akimu
tata wang'wa Eliudi. 15 Eliudi ae tata wang'wa Elieza, Elieza tata wang'wa
Matani nu Matani tata wang'wa Yakobo. 16 U Yakobo ai tata wang'wa
Yusufu mugoha wang'wa Mariamu, kukeela ng'wenso u Yesu akatugwa,
naewitangilwe Kilisto. 17 Wileli wehi puma u Ibrahimu nu Daudi ae wileli
wikumi na inne, kupuma u Daudi nukunolwa kulongola ku Babeli ae wileli
wi kumi na inne, nu kumakuholwa kulongola ku Babeli kupika kung'wa
Yesu ae wileli ikumi na inne. 18 Kutugwa kung'wa Yesu Kilisto aeitwile
ite, Mariamu, auligigwe nu Yusufu, akaze akile kutankanya, akigeeleka
ukete nda ang'wau ng'welu. 19 Umugoha wakwe u Yusufu, ae muntu wa
tai, singa akalowa kumuhumya uminyala u Mariamu. Akahia amuleke
kenkunku. 20 Naukusiga ulukani nulanso, umalaika wang'wa Itunda
akamizeela kukeela ndoti. Akalunga, “Yusufu ng'wana wang'wa Daudi,
leka kugopa kumuhola u Mariamu anga msungu wako, nsoko inda nutite
upatile kungulu ya ng'waung'welu. 21 Ukitunguila ng'wana mgoha ni lina
lakwe ukumitanga Yesu, kunsoko ukuaguna antu ni milandu ao. 22 Aya ihi
aigelekile kukondanilya iko naikiligitigwe ni Tunda kukeela anyakidagu,
akalunga. 23 Gozi umunanso ukuhola nda nukitunguela ng'wana mugoha,
ilina lakwe ukitangwa Immanueli, nsoko akwe “Itunda palung'wi nu
sese.” 24 Yusufu akauka kupuma mutulo akituma anga naulagiigwe nu
malaika akamuhola akatula msungu wakwe. 25 Palung'wi nayo nanso
singa aeihugee, singa akatugwa ung'wana akamitanga lina lakwe Yesu.

2

1 Nae watugwa u Yesu mkisale ka Bethelehemu a Uyahudi mumahiku
ang'wa mutemi Herode, eantu nia manyi kupuma kilya na kuli ikapika
ku Yerusalemu ikalunga. 2 Ukolipi uyu nutugilwe umutemi wa Ayahudi?

Aza kuina nzota akwe kukilya nusese kapika kumukulya. 3 Matungo nu
Herode aewija inkani izi akaambwa masigo makulu, i Yerusalemu ihi
palung'wi nung'wenso. 4 Herode akailingiila iakulu ihi nawa neetunza
inkani ya antu, akaakolya, “u Kilisto ukutugwa pee?” 5 Akamuila,
“ukutugwa ku Bethelehemu a Uyahudi, kunsoko uu aeyandikilwe ni-
anyakidagu, 6 Nue Bethelehemu, ihi ang'wa Yuda, singa wimunino mu-
atongeeli ang'wa Yuda, kunsoko kupuma kitalako uzile mkulu nuziadima
iantu ane Israeli.” 7 Herode akaitanga iamanyi ankani kenkunku
akaakolya ite matungo kelukulu inzota ai ezigela. 8 Akaatuma alongole
ku Bethelehemu, akalunga, longoli kiisa uende mumuetume ung'wana
nutugilwe. Matungo angamamuona, ulete inkani nunene nihuma kuza
kumukulya.” 9 Nai amija umtemi, ikalongoleka numuhinzo wao, ni
nzota iyo naeamiine kukilya ikaatongeela ikimika migulya apo nung'wana
utugiwe. 10 Nai amiona inzota ikalowa ikulu. 11 Ikingila mnyumba
ikamuona ung'wana nutugilwe nu Mariamu unyinya wakwe. Ikamiloelya
nukumukulya. Ikatungula imaintu nimaza naiatite ikamupa. 12 Itunda
akaahugulya kukeela ndoti kusuka kung'wa Herode, kululo, ikahega
kusuka kihe ao kukeela nzila ngiza. 13 Nai akondya kuhega, malaika
akamuzeela Yusufu kukeela ndoti akalunga, “Uka, muhole ung'wana nu
nyinya wakwe mumankeele ku Misri. Musige kuko mpaka ninzemuila
kunsoko u Herode wenda ukumupenza amubulage. 14 Utiku wuwo u
Yusufu akauka akamuhola ung'wana nu nyinya wakwe ikamankiila ku
Misri. 15 Akikie kuko mpaka u Herode ikasha. Iko naikilingiligwe
numunyakidagu, “Kupuma ku Misri numitangile ung'waane.” 16 Kululo
u Herode, akalunga kina iantu awa niahugu antendela ubi, akalaka.
Akalagiilya kubulagwa ehi iang'enya niagoha ku Bethelehemu niatite mi-
aka ibiile ni pihe apang'wanso kunsoko aiwakondya kulinga kukeela antu
ao niamanyi ankani. 17 Ingi nailakondigwa ulukani naeluligitigwe kukeela
mnyakidagu Yeremia, 18 Luli lukigela ku Ramah, kilelo nikinyauwai kikulu,
u Raheli akazealila iana akwe, hangi akahita kupumbuligwa, kunsoko
ikutile singaaziziona hangi.” 19 U Herode naiwasha, umalaika akamuhanga
u Yusufu kukeela ndoti kuko ku Misri akalunga, 20 “Uka muhole ung'wana
nunyinya wakwe, mlongole mihe a Israeli kunsoko awa naienda upenza
upanga wa ng'wana akuza.” 21 U Yusufu akauka akamuhola ung'wana
nu nyinya wakwe, ikolongola mihe a Israeli. 22 Ingi gwa nae wija kina
Arikelau ae mutemi Yuda pang'wa tata wakwe u Herode. Akogopa
kulongola kung'wanso. Matungo ni Tunda nae wamuhugula kukeela
mundoti, akahega akalongola mukisali ka Galilaya. 23 Hangi akalongola
kikie mukisali nikitangwa Nazareti. Ike aekekondaniye iko naikiligitigwe
kukeela nzila aanyakedagu, kina ukitangwa Mnazareti.

3

1 I mahiku ayo u Yohana Mbatizaji auzile akazetanantya ulukani
mumbuga ang'wa Yuda akazelunga, 2 Leki imilandu kunsoko utemi wa
kigulu ukole pakupe.” 3 Kunsoko yuyu nauligitigwe numunyakidagu u
Isaya ikalunga, “Luli la muntu nukitanga mumbuga, leki uza inzila ya
Mkulu, gooli kisa imapanda akwe.” 4 U Yohana autugae mauli angamia
hangi akitunga numusipi wa ndili mkileno kakwe indya yakwe ai ngaga
nu uki wa mihaka. 5 Hangi Yerusalemu, Yuda ihi, nikisali kihi nikepilimiye
umongo wa Yorodani ikalongola kitalakwe. 6 Aizabadisigwa mumongo
wa Yorodani nukila itunu imilandu ao. 7 Sunga akatyatwa unuduu

wa mafarisayo ni masadukayo kuza kubadisigwa, akaeela, unye wileli
wa nzoka nikete sumu nyenyu numuhuguye kuutiga uubi nupembilye?
8 Tugi imaintu nahegekile mumilandu, namuloeye Itunda. 9 Leki kusige
nukikolya kung'wanyu kutite u Ibrahimu anga tata witu, inge kumuila
Itunda uhumile kumuukilya u Ibrahimu iana kupumila mumagwe aya.
10 Ihengo aikwa mumuli wa muti, kulule umuti nishawipeza indya
ninza witeng'wa nukugung'wa mumoto. 11 Kumubadiza kunzila amazi,
nukumuhugilya muhueli. Kululo uyu nupembilye ukete ingulu kukila
unene, hangi kuleng'wa lukulu kukenka ilatu yakwe. Nuanso ukuabadisa
kukeela ng'waung'welu nu moto. 12 Ipetelo nilakupelela ingano likole
mumikono akwe, kilingila iyo ninza misalanka. Kululo gwa iyo nikite
ipuko ikusonswa umoto uo nishawilima. 13 Sunga u Yesu akaza kupem-
belya kugalilaya akapika mumongo wa Yorodani akabadisigwa nu Yohana.
14 Yohana akahia amugilye akalunga, unene ntakile mbadisigwe nuewe,
nikawaza kitalane? 15 U Yesu akasusha akalunga, “Gomba itule uu itungile.
Kunsoko yatula kukondanilye itai ehi.” Sunga u Yohana akamugombya.
16 Naiwamala kubadisigwa, u Yesu akapuma mumazi, Ilunde likaluguka
kitalakwe. Akamuona ng'waung'welu wang'wi Tunda akazesima anga
inkunda nukukilaja migulya akwe. 17 Goza, luli ailupumie kilunde
lukalunga, “Uyu ng'waane mlowa. ni ndoeigwe nangulu nung'wenso.”

4

1 Sunga u Yesu akatongeelwa nung'waung'welu akapika mumbuga
ahume kugeng'wa nu mulugu. 2 Pang'wanso ae wiimile kulya indya
mahiku makumi anne utiku nu ng'ung'wi sunga akahungwa nzala.
3 Mugemi akaza akamuila, “Angwe tai weng'wana wang'wi Tunda maile
imagwe aya atule ndya.” 4 U Yesu akasukeelya akamuila, “Yandikilwe,
u muntu singa uhumile kikie ni ndya du, uhumilye kikie nalukani
nulupumie mumolomo wang'wi Tunda.” 5 Sunga umulugu akamutwala
mukisali nikiza nukumuika pigulya a nyumba ang'wa Itunda. 6 Akamuila,
“ang'wi wing'wana wang'wi Tunda, puta pihi nsoko yaandikilye, ukuaila
iamalaika akwe akuuke uleke kugwa, hangi akuuhumbula na mikono
ao. Sunga shukukumpa umagulu wako pigwe.” 7 U Yesu akaaila,
“Hangi yandikilwe, leka kumgema Itunda wako. 8 Sunga umulugu
akamuhola akamutwala migulya akamulagiila utemi wihi nugole akwe
nuaunkumbigulu. 9 Akamuila, Kupa aya ihi agunihuele nukunkulya.”
10 Sunga u Yesu akamuila hega apaite uwe mulugu, kunsoko yandik-
ilwe, mkulye Itunda wako, hange umitumile imilimo ung'wenso du.
11 Sunga umulugu akamuleka, iamalaika akaza akituma imilimo akwe.
12 Matungo u Yesu naiwija kina u Yohana waambwa, akahega akalongola
ku Galilaya. 13 Akahega ku Nazareti akenda akatula kikie Kaperanaumu,
nikole mpelompelo aluzila Galilaya, mumimbe ni hii ang'wa Zabuloni nu
Naftali. 14 Iye aigeelekile kukondanilya iko naikiligiligwe nu munyakidagu
u Isaya. 15 Kululo ihi ang'wa Zabuloni nihi ang'wa Naftali kulonga
kuluzi, itumbi la Yorodani, Galilaya aanyakilungu! 16 Antu nikie mukiti
auona uwelu nukulu, nao naikie mumululewa ushi, migulya ao alikilwa
nung'waung'welu.” 17 Pumeela matungo yayo u Yesu akandya kutanantya
ulukani akazelunga leki imilandu kunsoko utemi wa kigulu wahugeela.”
18 Naugenda mumpelompelo a luzi la Galilaya, akaaona anyandugu abiili,
Simoni naiwitangwa Petro, nu Andrea muluna wakwe, ikazetega muluzi
kunsoko aiavui a samaki. 19 U Yesu akaaila, nzii ntyati, kumupa uhumi

mukivua iantu. 20 Sunga ikaleka inyavu ikamutyata. 21 U Yesu naikile
ulongolekile numuhinzo akaaona anyandugu abiili hangi, Yakobo ng'wana
wang'wa Zebedayo, nu Yohana muluna wakwe. Aaze akoli mibina
palung'wi nu Zebedayo utata wao akaze tumainyavu yao akaitanga,
22 Shanga ekisinsela ikalileka ibine nu tata ao ikamutyata. 23 U Yesu
akagendeela i Galilaya ihi, akaze amanyisa mumapolyo ao, akazetanantya
ulukani la utemi wa kigulu, hangi niantu akaza komya indwala. 24 Inkani
yakwe ikenela Isiria ihi, niantu ikaaleta ihi iantu awa niilwala indwala ni
makendi, niatile iamintunga, niagwa nkolo nawa niatite igandi. U Yesu
akaakomya. 25 Iumbi ikulu la antu likamtyata kupumiila ku Galilaya nuku
Dekapoli, Yerusalemu nuku Uyahudi nukupuma kitumbi la Yorodani.

5

1 U Yesu naewaliona iumbi, akahega akalongola Mulugulu, naewikie
pihi, iamanyisigwa akwe akaza kitalakwe. 2 Akaligitya nukuamanyisa,
akalunga, 3 “Bahu awa nia kia amunkolo kunsoko utemi wa kigulu
wao. 4 Bahu niakite ikinyauwai, azizapumbuligwa. 5 Bahu awa niapolo,
kunsoko azizamisala ihi. 6 Bahu awa niakite inzala ni nyota atai
kunsoko azizalisigwa ikute. 7 Bahu awania hegelya imilanda nienso aziza
hegeligwa. 8 Bahu awa niankolo nza azemuona Itunda. 9 Bahu awa
niakaminkanya, nsoko nianso azezitangwa ana ang'wi Tunda. 10 Bahu
awa neitumigwa usese kunsoko atai, nsoko utemi wa kigulu wao. 11 Bahu
unye niantu akumutukila nukumitumya ubi, nukumligitya ubi nuteele
kunsoko ane. 12 Lowi nukulumbiilya kunsoko ikipegwa kanyu kikulu
kigulu. Kunsoko inge uu aiaitumilya ubi ianyakidagu nia kali. 13 Unye
mi munyu wa unkumbigulu umunyu iga ulimilye umulyo wake, ukutula
ne munyu hange? Singa ukutula uza kukintu nikingiza inge ukugung'wa
kunzi nukupambatwa nimigulu aantu. 14 Unye miwelu wa unkumbigulu.
Ihi nizengilwe mulugulu nishalipihile. 15 Iantu singa akakilya ulumule
nukuluika pihi a nkapu, akumiika migulya, ikualika ihi niakoli mun-
yumba. 16 Leka uwelu wanyu welye kuntongeela aantu kunsoko aione
intendo yanyu ninza hangi amukulye utata wanyu nuakigulu. 17 Leki
kusigiili kina ainzile gazanja uzipiili nia anyakidagu. Singa zegazanja
zilekondanilya. 18 Kutai kumuila unkumbigulu nihi ihi ukile hangi kutile
uzipiilya hata nung'wi, mpaka nuzetula wakondigwa. 19 Kululo wihi
nuibananga ilagiilyo ninino nilamalagiilyo aya nukuamanyisa kituma
niangiza uu ukitangwa munino muutemi wa kigulu. Inge gwa wihi
nuiambile nukuimanyisa ukitangwa muutemi wa kigulu. 20 Kunsoko nu-
muie itai anyu igehite kumikelinkela itai a mafarisayo, shanga mukingile
mtemi wa kigulu. 21 Amigulu ikali ailambuwe kina leka, “kubulaga”
numubulagi wihi ukole mubii wa ulamulya. 22 Hangi kumuila wihi ni
shumuloilwe muluna akwe ukutula ukole mubii wa ulamulwa. Hangi
muntu wihi nukumuila umunyandugu wakwe kina shufaile! ukutula
mubii wianza. Nuyu wihi nuilunga uwe wimupungu, ukutula mubii
wa moto wamu jehanamu. 23 Ang'wi ukupumya isongeelyo kuntongeela
ikumbikilo, kunu aza mileile numunyandugu shamiungamie, 24 Lileke
isongeelyo pa ntongeela pi kumbikilo, uambi nzila ende miungamile
hanza numunyandugu wako, usuke uzupumye gwa isongeelyo. 25 Kayi
igombi numilei wako munzila nimukili mulongoe kianza, hakamuhite
kigombya umilei wako uhumile akuleke mumikono angwa mlamuli hangi
ugung'we kukitungo. 26 Tai numuie shangaukulekelwa mpaka mulipe

impia nimudaigwe. 27 Migule iligitigwe kina leka, “Kugoolya.” 28 Numuie
kina wihi nukumugoza umusungu nukumulowa wagoolya munkolo akwe.
29 Ang'wi iliho lako nila mukono wako nua kigoha lenda kutwala muibe,
liheje uligume kule nuewe, ikatula bahu muili unino ugung'we unukulu
uguneke kugung'wa ku jehanamu. 30 Ang'we umukono wa kigoha
inda nsoko akukumpa uteme ugume kuli, sunga umuili nungiza uleke
kugung'wa ku jehanamu. 31 Itambuwe kina wihi nukumuzunsa umusungu
wakwe ampe ikilingisilyo kutai na ulamulwa. 32 Une numuie wihi
nukumleka umusungu wakwe nsoko a ugoolya, ukutula wituma usambo.
Hangi wihi nukumuhugela anga wapegwa ulamulwa wa tai ukutula
wituma usambo. 33 Hangi migule aitambuue kuantu ao niakali, leki
kutambuli uteele, kululo twali itai anyu kumukulu. 34 Une numuie, leki
kutambula hata niniino, ang'wi kigulu, nsoko kung'wanso kung'witunda.
35 Ang'wi mihi, nsoko wieka ituntu lakupambatilya impambatilyo yakwe
ang'wi Yerusalemu, nsoko ingi kisali ni kamutemi numukulu. 36 Leka
kulapa nitwe lako, kunsoko shukulipeula isingi ling'we litule lyelu ang'wi
ilwaalu. 37 Ingi gwa inkani yanyu, tai, tai, singau, singa u, kunsoko ayo
nakangeelya ipuma kumulugu. 38 Migule iligitigwe kina, liho na liho ni lino
na lino. 39 Une numuie leki inkungumi nu muntu nu mubii, anga wakukua
ikunda nilamkono wa kigoha mupiuele nilulya. 40 Ang'wi wihi nuloilwe
kulongola nuewe kianza anga wakuhegelya inkanzu ako, muleke ni joho
lao. 41 Nuyu wihi nukuonyeelya kulongola muhinzo ung'we, longola
nung'wenso mihinzo ibiili. 42 Wihi nukulompa mpe, hangi uleke kumuhita
uyu nutakile umukopise. 43 Migule iligitigwe mlowe umunyakisali wako,
na umuhukilwe umubi wako. 44 Kululo numuie, alowi iabi anyu, alompeeli
awa nimutasha. 45 Ingi gwa mutule miano wang'wa tata wanyu nuakigulu,
kunsoko wialikila ilyoa iabi niaza. Hangi wikuisa imbula kuabi niaza.
46 Anga mualowe ao nizamualoilwe nye, mipata kintu kii? Aiahoela mpia
shaituma ne itii? 47 Anga mulamushe ianyandugu anyu du mipata ntuni
kua uya? Ianyakilungu shaituma ne uu? 48 Kululo ihumikile mutule mia
tai, anga utata wanyu nuakigulu nukoli mutai.

6

1 Tula miho uleke kituma intendo niyatai kuntongeela aantu nukielya
kitalao, nsoko shukupata ukembetwa kupuma kung'wa tata nukole
kigulu. 2 Kululo nukupumya leka kukua impembe nukikulya anga ao
niielya niakoli mumatekeelo numuisali, nsoko iantu aakulye, tai numuie
asingiilya uziza wao. 3 Uwe nukupuma, umukono wako nuakikema uleke
kulinga iko nikekitung'wa numukono nua kigoha. 4 Ingi gwa ikintu
kako kipumigwe kwa kinkunku. Pang'wanso utata ako nuiona unkunku
ako ukuupa imaintu ako. 5 Hangi nukulompa, uleke kutula anga ao
niielya, kunsoko ilowa kimika nukulompa mumatekeelo numumpelo ya
isali, nsoko agozwe niantu. Tai numuie akondilye kupegwa ipegwa yao.
6 Kululo gwa, angawahia kulompa ingile munyumba lugaila umulango
ulompe kung'wa Tata ako nukole kunkunku. Pang'wanso utata ako nuiona
unkunku ukuupa ikipegwa kako. 7 Nukulompa leka kusukila sukiila inkani
ningila insoko anga anyakilungu niituma, isiga kina akigigwa kunsoko
amakani du niakumaligitya. 8 Kululo, uleke kutula anga nianso, kunsoko
utata ao aiwalinga kina atakile ntuni nianso akazi akili kanu kulompa.
9 Ingi lompa iti: Tata witu nukoli kilunde lina lako likuligwe. 10 Utemi wako

uze, ulowa wako witume mihi anga nuituma kilunde. 11 Ukupe indya yitu
nia leliye. 12 Ukulekele imilandu anga usese nikialekela awa naiakukosee.
13 Uleke kuutwala muma geng'wa, ukupugamule numulugu. 14 Anga
itule mukualekela iantu imilandu ao, nunyenye utata anyu nuakigulu
nung'wenso ukumulekela. 15 Ang'wi shamukualekela imilandu ao ka nu
tata anyu shukumulekela imilandu anyu. 16 Matungo ihi nakiima leka
kigeeleke anga ao niilya, akunye imakelu ao anwe kina iimile kuntongeela
aantu. Tai kuila asingiilya ipegwa yao. 17 Kululo uewe niwiimile, paka
imakuta itwe lako, hangi woje usu ako. 18 Ingi shaikigeeleka kuntongeela
aantu kina wiimile, ikutula kung'wa Tata ako nuakinkunku. Nu tata ako
nuiona unkunku ukuupa ikipegwa kako. 19 Leka kiekilya ikiuto kako
munu mihi akoli agazanji, nii ii niibunanga nukia. 20 Iekelya ikiuto kako
kigulu, kung'wanso kulile anga agazanji, hangi tile anga ii niakubunanga
nukia. 21 Kunsoko kuna kiuto kako kikoli, kuko ni nkolo ako izize ikoli.
22 I liho lumuli la muili. Kululo ang'wi iliho lako ipanga, muili wihi
ukizuligwa welu. 23 Anga itule iliho lako ibe, umuili wako wihi ukizula kiti
nikibe. Anga itule uwelu nuukole mitalako wa ki ti nangulu, ikiti kikutula
kikulu nangulu. 24 Kutile ata nung'wi nuhumila kuitumila akulu abili,
kunsoko ukumuhukilwa ung'wi nukumlowa numungiza, hangi ukipumya
kumukulya ung'wi, nukuhita kumukulya umuya. Sha mukumtumi kila
Itunda ni nsao. 25 Kululo kuila, heja uoa wako, kina ukulya ntuni,
ang'wi ukung'wa ntuni, ang'wi umuili ako, ukutugala ntuni. Aya hii
singa akilingie indya, nu muili ukilinkie utugali? 26 Goza inyunyi nikoli
migulya. Shaitemela, shaikungula hangi shayilingila nukuika misalanga,
utata anyu nua kigulu wilesa, unye sha miazane kukila nianso? 27 Nyenyu
nuhumile kiongeela ala uluhiku nulung'wi munu mihi upanga wakwe?
28 Niki nimukula nuwoa nuakutugala? Si sigiila maua nitula mumagunda
nitulakula, shituma anga milimo, hangi shanga akitugalya. 29 Nkili
kumuila kina ata Sulemani mugole wakwe wihi shautugawi ana nanso.
30 Ng'wi Itunda wiimatugalya imatutu na mumigunda nikie luhiku lung'wi
numudau agung'we mumoto, aunye mkulaigaligwa uu, nimutite uhuili
unino? 31 Kululo leki kutula nuwoa, kina kuulya ntuni? Angwe kutendwa
ule? angwe kutugala ntuni? 32 Kunsoko ianya kilungu akuduma yayo, nu
Tata nyu nuakigulu uineu kina mtakile yayo. 33 Ingi gwa hanza upenzi
utemi wakwe ni tai akwe nayi hii mukupegwa kitalakwe. 34 Kululo leka
kutula ninkiki nsoko amudau, aya namudau akizipiilya imenso. Kila
uluhiku lutete ninkani yakwe.

7

1 Leka kuakenkya ulamulwa, nuewe uzuleke kukenkigwa ulamulwa.
2 Ulamulwa nuapeza, nue uziza lamuilwa. Ningele nuiapimila nuewe
uziza pimilwa yiyo yiyo. 3 Kuniki nukugoza ikipande kamuti nikikoli
muliho la mnyandugu ako, kunu shuine ikipande kigogo nikikoli muliho
lako? 4 Uhumile ule kulunga kumunyandugu ako, kilaja nukuhegelye igogo
nikikoli muliho lako, kunu uewe igogo likoli muliho lako? 5 Wimieli uewe;
hangi heja igogo nilikoli muliho lako, hangi pang'wanso ukuhuma kuona
iza nukuheja igogo la miti nilikoli muliho la munyandugu ako. 6 Leka
kuipa mbwa iko nikigila imilandu, hangi leka kuigumila ingulima insailo
kuutongeela ao. Uhumile kuigazanja nukuipambata namigulu, hangi
akupilukila nukutamulanga inino inino. 7 Lompa, nuewe ukupegwa, duma
nuewe ukulija, pindula nuewe ukuluguilwa. 8 Wihi nuilompa wisingiilya,

nuyu wihi nuiduma wilija, nu muntu wihi nuipindula wiluguilwa.
9 Ang'wi ukoli muntu kitalanyu, ung'wana agalompe indya ukumpa igwe?
10 Angwe ukumulompa nsamaki, nungwenso amupe nzoka? 11 Ang'wi
unye nimiabe mumanyile kuapa iana anyu ipegwa niza, au Tata nukuli
kigulu singaukuapa nangulu imaintu nimaza ao nimulompa? 12 Kululo
gwa, ayo nuilowa kitumilwa niako, nuewe uitumile iako uu. Kunsoko
nuanso uzipilya numunyakidagu. 13 Ingili kukiila ikihepeelo nikipinyi.
Kunsoko ikihepeelo nikigali ni nzila ningali ihongile kuubi hangi antu
idu ikiila inzila nanso. 14 Ikihepeelo nikipinyi, ikihepeelo nikipinyi ingi
nzila nilongoe kuupanga hangi akehu niahumile kumiona. 15 Ihambe
nianyakidagu niautelee, azile aze atugae ndili ya nkolo, nianso mbugi
ni ntaki. 16 Kuntendo yao mukualinga. Iantu ahumile na kukungula
indya mumija, ang'wi itini mumibaruti. 17 Kululo umuti nuuza wituga
indya ninziza, nu muti nuubi wituga ndya nimbi. 18 Umuti nuuza shanga
uhumile kutuga indya nimbi. Nu muti nuubi shaukutuga indya ninza.
19 Muti wihi nishaukutuga indya ninza ukuteng'wa nukugung'wa mumoto.
20 Kululo ukualinga kukiila ntendo yao. 21 Singa ihi nimbila, mukulu
mukulu, akingila mutemi wa kilunde, aoiti du niituma ulowa wang'wa
Tata nana nuakigulu. 22 Antu idu azimbila uluhiku nulanso, mukumukulu
kua lina lako, shaikuhegelye iamintunga kua lina lako, hangi kukiila
lina lako shaikitumile ne nimakulu? 23 Pang'wanso ziza aila kimazali,
shanumulingile unyenye! Hegi kitalane, unye nimituma nimabi! 24 Kululo
wihi niwija inkani yane nukuityata ukimpyana numuntu numuhugu
nauzengile inyumba akwe migulya nigwe. 25 Mbula ikakua, imazi akizula,
nung'wega ukiza ukamikua inyumba pihi, kunsoko aizengilwe migulya
migwe. 26 Uyu niwija ulukani lane, ahite kulukela, ikimpyanigwa numuntu
numupungu nuzengele inyumba mihanga hanga. 27 Mbula ikaza, mazi
akaza, nung'wega ukaza ukamikua ikagwa, nungwi wake ukatula ukulu.
28 Ikapika matungo u Yesu naiwakondya kuligitya inkani nianso, umilundo
ukakuilwa numanyisi wakwe. 29 Kululo aiwiamanyisa anga muntu nukite
uhumi, hangi singa anga aandiki ao.

8

1 Matungo u Yesu naukusima pihi kupuma mulugulu, milundo ukulu
ukamutyata. 2 Goza, umunyambili akaza kuntongeela akwe, akalunga
“Mukulu, ang'wi wihambile, uhumile kunzipya ntule nimuza. 3 U
Yesu akagoola umkono akwe nukumuamba, akalunga, “Nihambile utule
wing'welu.” Matungo yayo akazipigwa imbili ikahila. 4 U Yesu akamuila,
“Goza uleke kumuila muntu wihi. Ambi nzila ako, hangi ulongole uewe
ende umulagile umdimi, upumye nisongeelyo numusa au iagiiye, kunsoko
awikengi wako.” 5 Matungo u Yesu akapika Kapernaumu, munyangulu
ung'wi akaza kitalakwe akamuuliza, 6 akalunga, “Mukulu, umitumi
ane ulae munyumba ukete ulwae wigandi hangi umuili utete uwai
wakogopa.” 7 U Yesu akamuila, nzile nukumukamya.” 8 Umunyangulu
akasukiilya hangi akamuila, “Mukulu unene niantuni ni mpaka nize
ningile munyumba ako. Tambula ulukani du numitumi ane ukukomigwa.
9 Kunsoko une nimuntu ninkite uhumi ntete anino ane anyangulu,
akanunge kung'wa uyu “Longola” wilongola nukumuya, nzuu nung'wenso
wiiza, nukumitumi wane. Itume iti, nung'wenso ukituma uu. 10 Matungo
u Yesu naiwija aya, akakuilwa, akaila ao naiamutyatile, tai namuita

nkili kuona umuntu nukite uhuili anga uyu mihi iyi na Israeli. 11 Idu
azile akupuma kilya ning'weli, akikie palung'wi nu Abrahamu, Isaka nu
Yakobo muutemi wa kigulu. 12 Ingigwa iana autemi akugung'wa mukiti
nikakunzi, pang'wanso izitula kililo kakasia namino." 13 U Yesu akamuila
umunyangulu, "Longola! Anga nauhuie, na itule anga uu kitalako, nu
mitumi akagunika itungo lilo. 14 Matungo nu Yesu aupikile munyumba
ang'wa Petro, akamuona umukwingwa ang'wa Petro nuakisungu ulae
akazimulwae ndwala. 15 U Yesu akamuamba umukono wake, nindyala
ikahega, sunga akauka akatula muailya. 16 Naipikile impindi antu idu ika-
muletela u Yesu antu idu naikaiwe niamintunga. Akaazunsa iamintunawa
naialwae akaakomya. 17 Kunsoko iyiye aakondigwe kuligitigwa nunabii
Isaya, "Ung'wanso aukenkile ulwae witu hangi aukenkile upungukilwa
witu." 18 Sunga u Yesu naiwaliana iumbi nailimupilimile, akaalagila ende
nkigi ngiza na luzi la Galilaya. 19 Sunga muika nkani ung'wi akaza
kitalakwe akamuila, "Mumanyisi, kunuhongee." 20 U Yesu akamuila,
"Amulula atite imakombo, ni nyunyi niamigulya itite iuye, ung'wana
wang'wa Adamu mugila uhongo wakulalisha itwe." 21 Mumanyisigwa
ung'wi akamuila, "Mkulu, ngombye hanza nongole nende muika ibaba
ane ukule." 22 Sunga u Yesu akamuila, "Ntyate, hange uwaleke iashi aike
iashi ao." 23 U Yesu naiwingie mibini, iamanyisigwa akwe ikamutyata
mibini. 24 Goza uluzi ukatula nimaingo makulu, ibini lika kunikilwa ni
mazi, imatungo nanso u Yesu au iae. 25 Amanyisigwa akaza kitalakwe
akamupitya akalunga, "Tata kugune usese kakasha!" 26 U Yesu akaaila
kuniki nimukogopa, unye nimutite uhuili unino? Itungo inino akauka
akaupalya ung'wega nu luzi. Sunga ung'wega ukakilaga. 27 Itunja
ikakuilwa ikalunga, uyu muntu kii, uluzi niamintunga akumukulya?"
28 Matungo nu Yesu nauzile kunkika kihi na Magadala, itunja abiili
naizaingiwe niamintunga ikatankanya nung'wenso akaze apumie muibiila
akazenyomana ikulu, kutile muntu amihizazo nauhumila inzila nanso.
29 Akitunta ikalunga, kukete ntuni kitalako, uwe ng'wang'wi Tunda? Waza
kuunyoma umatungo itu akili kupika? 30 Ilundo ikulu nila ngulima
ailikudima, singa aikuli napo naiakoli, 31 amitunga azetukana kung'wa
Yesu, akazilunga, ang'we ukuzunsa kupume, kutwale milundo la ngulima."
32 U Yesu akaila, "Longoli!" Iamintunga ikamanka ikalongola mungulima.
Ilundo lihi likasima kupuma mulugulu, kuhonga muluzi, yihi ikashila
mumazi. 33 Eitunja nakuidima ingulima ikamanka. Naialongola mukisali
ikaligitya ihi ayo napumie kuitunja ao naingigwe niamintunga. 34 Kisali
kihi kikaza kulankanya nu Yesu. Naiamuona, ikamupepelya alege
mukisali kao.

9

1 U Yesu akingila mibini, akaputa akapika kukisali naiaikile. 2 Goza
ikamuletela muntu naimulwae gandi akazilae migodoro. Naiwauona
uhuili wao, u Yesu akamuila umuntu naimulwae wigandi, ng'waane
tula nuulowa, imalandu ako walekelwa." 3 Iamanyisi ankani ikandya
kitambulya enso na enso, umuntu uyu ukumela. 4 U Yesu akalinga
imasigo ao akalunga, Niki nimukusiga imabi munkolo yanyu? 5 Nikiuli
nikipepela kulunga, milandu ako alekelwa, ang'wi kulunga, imike
igende? 6 Kululo gwa mlinge kina ung'wana wang'wa Adamu ukite
uhumi nukulekela iamilandu..." amaligitilye kung'wa uyu naimulwae
wigandi, imike uhole igodoro lako, hangi ulongole kitalako." 7 Sunga

umuntu nuanso akimika akalongola kitalakwe. 8 Umilundo naiwaona
aya, ikaambwa ikuilwa nukumulumbilya itunda nua pee uhumi nuanso.
9 U Yesu naukeile pang'wanso akamuona muntu naiwitangwa Math-
ayo, naiwikie palung'wi niahoela mpia. Nung'wenso akamuela “Tyate”
nung'wenso akamutyata. 10 U Yesu awikie munyumba ahume kulya
indya, akaza ahoela mpia idu, niantu nianyamilandu ikalya palung'wi
niamanyisigwa ang'wa Yesu. 11 Ingi iamanya nkani naiaona nanso, ikaaila
iamanyisigwa, “Kuniki umumanyisi wanyu, niki nukulya indya niahoela
mpia palung'wi niamilandu? 12 U Yesu naiwija nanso, akalunga, “Iantu
niapanga shamlakile umuganga awa nialwae wawo amuloilwe umuganga.
13 Ingi gwa longoli mendo mimanyise itai akwe ntuni, ndoilwe ngulu
kupuma kumukola singa masongeelyo” kunsoko ainzile, singa ainzile
kuanyatai kila itunu, kunsoko aanyumilandu. 14 Sunga iamanyisigwa
ang'wa Yohana akaza kitalakwe akalunga, kuniki usese niamanya nkani
nikiima, aiamanyisigwa niki nishaima? 15 U Yesu akaila, iatindikilya
awinga ahumile nekutula nikinyauwai matungo numunyawinga ukutala
palung'wi nienso? Ingi mahiku apembilya umunyawinga nuziholya
kupuma kitalao, pang'wanso azizima. 16 Kutile umuntu nuikuila ikilaka
ka ng'wenda nuupa mung'wenda nuakali, ikilaka kikutotoka kupuma
mung'wenda nuutamukwa ukutula ukulu. 17 Kutile iantu niika umunyo
nuupya mkiseme nikamuvinyo nikale, ang'wi akituma, ngozi itachanika,
numuvinyo ukuhega, nindili ikugazika. Badala akwe wiikwe umuvinyo
nuupya nindili nimpya hangi akutula maza. 18 Matungo nu Yesu akuila
inkani izi, goza akaza muntu kuntongeela akwe akatugama, akalunga,
“Munanso wane matungo makupi ukule, ingi nzuu gwa uikile migulya
imikono ako nung'wenso ukukomya. 19 Ingi gwa u Yesu akimika,
hangi akamutyata palung'wi niamanyisigwa akwe. 20 Goza umusungu
naiwipuma isakami matungo amiaka ikimi ling'wi nibiili, akaza pakupe
nu Yesu akamuamba mipindo lakwe nilijoho. 21 Kunsoko aulungile, “Anga
niliambe ijoho lakwe, une kukomya.” 22 U Yesu akapiluka akamugoza,
“Munanso, ipe umoyo, uhuili wako wakuguna, Ni matungo yayo yayo
umusungu akagunika akapela kupuma isakami. 23 U Yesu akapika
munyumba amuntu ung'wi mkulu, akaona iakua mpembe numilundo
wantu ukazogolya. 24 U Yesu akalunga, hega apo, kunsoko umunanso
shukule ingi ulaeu. Nianso ikatula heka. 25 Iantu nianso naiapumigwa
kunzi, akingila munyumba akamuamba umunanso kumukono akauka.
26 Inkani izi ikasambaila ikisali kihi. 27 U Yesu naukoli mumuhinzo itunja
abiili aboku ikamutyata. Ikalongoleka kitunta, akazilunga, kulumba,
ukugune imilandu, ng'wa Daudi. 28 Matungo u Yesu naiwapika munyumba
iapoku nianso ikaza kitalakwe. U Yesu akaila, muhuie ne kina nkite uhumi
nua kituma? Nienso ikamuila, Ee kuhuie Mkulu.” 29 U Yesu akaamba
imiho ao akalunga, itule uu kitalanyu, anga uhuili wanyu nuile. 30 Ni
miho ikaona, u Yesu akalagiilya akalunga, gozi muntu wihi aleke kumanya
aya namupumie unyenye. 31 Ingi gwa iantu awa niabili ikalongola
kutanantya inkani izi nia ukuilwa ikisali kihi. 32 Itunja abiili aakugenda
azeahongile yao, muntu ung'wi kimume aukete amintunga akatwalwa
kung'wa Yesu. 33 Niamintunga naiamuteela, ukimume nuanso akandya
kuligitya. Umilundo ukaambwa ikuilwa ukalunga. Ulukani ulu izalukili
kigele mihi iyi na Israeli. 34 Ingi gwa iamanya nkani akazilunga kuakulu
amintunga, ukuazunsa iamintunga.” 35 U Yesu akalongola muisali yihi.
Akatula manyisa mumatekeelo, akazitanantya lukani la utemi wa kigulu,

nuhumi nuakuguna indwala yihi. 36 Naiwaona umilundo, akauhumila
kinyauwai, kunsoko aiagili nukubunika inkolo, aiatuile anga inkolo ningila
umudimi. 37 U Yesu akaila iamanyisigwa akwe, indya ipie idu, itumi akenu.
38 Kululo gwa kayi kulompi kumukulu nua indya izi niipie, ahume kutuma
uhumi nia indya yakwe.

10

1 U Yesu akaitanga iamanyisigwa akwe ikumi na abili akaapa uhumi
wa kuzunsa amintunga niabi, kuakenela nukuheja indwala yihi. 2 Mina
aitumi ikumi naabili sayala ng'wandyo, Simeoni (naiwitangwa Petro),
nu Andrea muluna akwe, Yakobo ng'wa Zebedayo, nu Yohana muluna
akwe. 3 Filipo, nu Bartimayo, Thomaso nu Matayo muhoela mpia,
Yakobo ng'wa Alfayo, nu Tadeo. 4 Simeoni mkananayo, nu Yuda
Iskariote, naumuhitile u Yesu. 5 Awa ikumi na abili u Yesu akaatuma,
akaatuma akaalagiila akalunga “Muleke kulongola uko nikie ianyakilungu,
hangi muleke kingila mu isali ya Samaria. 6 Ingi gwa mulongole
munkolo nailimie mito lang'wa Israeli. 7 Nuko nimulongoe, muzitanantya
nukulunga, utemi akigulu wahugela.” 8 Aguni ialwoe, aushi uashi,
anoni ianyambili azunsi iamintunga. Musingiyeu nunyenye pamiu.
9 Muleke kukenka isao, mumbugulu yanyu. 10 Leka kuhola imbugulu
mumuhenzo anyu, ang'we wakukaila, ilatu ang'wi mulanga, kunsoko
umitumi uloiwe ndya yakwe. 11 Kisali kihi nimukingile, mdume umuntu
nimuhumile kikie, sunga nimuzizahega. 12 Nimukingila pang'wanso
lamushi, ang'we inonee pang'wanso, upolo wanyu usige hapo, 13 ang'wi
inyumba shinonee, muhege nuupolo wanyu. 14 Nao nishaakumusingilya
mukulegeelya inkani yanyu, matungo nimukuhega munyumba ang'wi
mukisali nikanso, kununti ulunkundi nula migula nyu kuko. 15 Tai
numuie, izitula iza iisali ya sodoma ni Gomola imahiku naulamatwa kukila
ikisali nikanso. 16 Tuli miho, kumutuma anga nkolo midale la mbugi,
kululo mulule miahugu anga inzoka hangi miapolo anga inzia. 17 Mutule
miho niantu, akumutwala mumaanza, hangi akumukua mumatekeelo.
18 Hangi mukuletwa kuntongeela akulu nukuatemi kunsoko ane, anga
wihenge wao nukuanya kilungu. 19 Anga makatungigwa, leki kutuli nuwoa
kuuligitya ntuni, kunsoko iko nikakuligityakuupegwa imatungo yayo.
20 Kululo singa nyenye mukuligitya, ng'waung'we wang'wa Tata anyu
ukuligitya. 21 Uzimuluta umuluna akwe nukumubulaga, nu Tata kung'wa
akwe. Ni ana kulemanya nia leli, mukuatwala munsha. 22 Antu ihi
akumuhukilwa kunsoko a lina lane, hangi wihi nukugimya sunga impelo
ukugunika. 23 Matungo nimukagigwa mukisali iki, mankiili mukisali
nikityatie, kutai kumuila, singa mukutula menda muisali yihi nia Israeli
azizakili kusuka ung'wana wang'wa Adamu. 24 Umumanyisigwa singa
mukulu kukila umumanyisi wakwe, ang'we umutugwa azukoli migulya
amukulu akwe. 25 Umumanyisigwa ukutule anga mumanyisi wake,
numutugwa kutula anga mukulu wakwe. Ang'wi akumitanga umukola
nyumba Beelzebuli, aigwa singa akilinkie ao niakoli munyumba akwe!
26 Kululo leki kuogopi, kunsoko kutile ulukani nishaliziza kunukulwa,
hangi kutile nulipihile nishalumanyikile. 27 Iki nikumuila mukiti, muk-
iligitye muwelu, niki numukigulu kuauza muakutwe anyu, mukitanantye
muzemkole migulya na nyumba. 28 Leki kuogopi ao nibulaga umuili
inkolo amileke mpanga, ingigwa ogopi uyu nukubulaga umuili ninkolo

amutwale kuulungu. 29 Ia kasuku abiili shaiguligwa nee na mpia ninino? Kululo gwa kutile nuhumile kugwa pihi utata wanyu ahite kulinga. 30 Ingi gwa nimasingi a matwe anyu aaligwa. 31 Leki kutuli nuwoa kunsoko musanigwe kukila iakasuku nidu. 32 Kululo gwa uyu nukungomba ntongeele aantu nunene nzinzamugomba pantongeela ang'wa tata ane nukuli kuilunde. 33 Uyu nukunihita paantu nunene nzemuhita pang'wa Tata witu nuakingulu. 34 Leki kulungi aindetile ulowa mihi, unene aindetile mbita. 35 Ainzile kumuika muntu ikue nu Tata wakwe, umunanso nu nyinya, umukwinu nyinyi akwe. 36 Ianyaulugu amuntu akutula wawania nia mitalakwe. 37 Uyu numuloilwe utata ang'wi uia akwe kukila ne nuanso shutakiwe nuyu numuloilwe umuhumba ang'wi munanso kukila une nuanso shutakiwe. 38 Uyu nisinga ukukenka ikota la upanga nukuntyata shukuona utemi wa kigulu. 39 Uyu nuiduma upanga wa mihi ukulimilye, kululo uyu nuilimilya uupanga kunsoko ane wipantika. 40 Uyu nukumusingilya wansingiilya nene, nuyu nukunsingiilya unene wamusingiilya uyu nauntumile unene. 41 Nuyu nukumusingiilya uyu nua tai kunsoko muntu wa tai ukupegwa uuza wa muntu nua tai. 42 Wihi nukumupa ung'wi wa anino awa, ikikombe kakung'wela imazi nimaliuku, kunsoko nuanso mumanyisigwa, tai kumuila, nuanso shukuulya kunzila yihi uuza wakwe.”

11

1 U Yesu naiwakondya kualagiila iamanyisigwa akwe ikumi naabili akahega akalongola kumanyisa nukutanantya muisali yao. 2 Nu Yohana akazukoli kukitungo naiwija intendo yang'wa Kilisto, aulaagilyo ulukani kukiila amanyisigwa akwe, 3 hangi ikamukolya, “Uwe yuyu ne nu-pembilye, ang'wi mungiza nikumulindie?” 4 U Yesu akalunga, longoli mumuile u Yohana ayo nimumaine nayo nimuwigule. 5 Iantu niapoku akuona, akitele akugenda, anyambili akogigwa, agulu akija, niakule akuukigwa kutula apanga hangi, niantu niakite insula akutanantiligwa ulukani nuluza. 6 Hangi akembetwe uyu nunihuie unene. 7 Itungo naiahega iantu awa, u Yesu akandya kuligitya numilundo kunsoko ang'wa Yohana, aimendile ona ntuni mumbuga- muntu nutugae mienda nimiza? Ang'wi ifa nilikuhingisigwa nung'wega? 8 Ite ntuni naimendile ona-muntu nautugae imyanda nimiza? Ingi tai ao niitugala imyenda nimiza ikue munyumba ya temi. 9 Ite amulongoe kugoza ntuni-Munyakidagu? Ee, humuila. Hangi ukilinkie umunyakidagu. 10 Uyu yuyo nailindiwe, Goza, kumulagiilya umumboi wane kuntongeela auso wako, uyu nukunonelya inzila pantongeela ako. 11 Une kumuila itai, awa nialugilwe niasungu kutile numukulu kukila u Yohana Mbatizaji, kululo uyu nimunino ukutula mukulu muutemi wa kigulu kukila nuanso. 12 Puma imahiku ang'wa Yohana Mbatizaji sunga nitungile, utemi wa kigulu wa ngulu, niantu nia ngulu ihola kua ngulu. 13 Kunsoko ianyakidagu niaziipilya ankani niazitambula kupika kung'wa Yohana. 14 Ang'wi wihambile gomba uyu Eliya, naulindiwe. 15 Nukite iakutwe akija ukija. 16 Nuipyane nintuni uwileli uwu? Ingi pyani ang'enya niakiginsa kiguilyo la maintu, niike nukiitanga, 17 nu kuligitya akumukuila ikali shamakiginsa, aikuhongeelya shamukalila. 18 Kunsoko u Yohana nauzile singa akalya umukate, singa akang'wa umuvinyo, ukamuila ukete amintunga. 19 Ung'wana wang'wa Adamu auzile kulya nukung'wa ikalunga, goza ingi mulii hangi mugala

ntuli, muhumba muya wa ahoela mpia na niakite imilandu, ingi uhugu
nintendo yigeeleka niakue.” 20 U Yesu akandya kuikenela isali izo ni
ntendo yaukuilwa naiyitumilwe, kunsoko akili kuleka imilandu (kila
itunu). 21 Ukia ako, Kolazini, ukia ako Bethsaida! Angi intendo ninkulu
aizeyatendekile Tiro ni Sidoni, aya naitumilwe apa, azize alekile imilandu
kali kutugala imagunila nukipaka imau. 22 Izetula ugimya i Tiro ni
Sidoni imahiku naulamulwa kukila kilalao. 23 Uewe Kapernaumu, usigile
uzeukigwa mpaka kigulu? Ata uzesimigwa mpaka kuulungu. Anga ize
intendo ninkulu aizeyilumilwe ku Sodoma, anga naiyitendekile kitalako,
aizeikole sunga ni lelo. 24 Ingi izetula bahu ihi a Sodoma kimika uluhiko la
ulamulwa kukila uewe. 25 Imatungo nanso u Yesu akalunga nakulumbilya
uwe Tata, Mukulu wa kilunde ni ihi, kunsoko aupihile inkani awa nia
hugu nawa niamahala, uka kunukula kuantu nishaaine anga kintu anga
ang'enya nianino. 26 Tata kunsoko aikuloeye uu mumiho ako. 27 Maintu
ihi mambigwe nene kupuma kung'wa Tata. Hangi kutile numulingile
ung'wana ingi. U tata du. Hangi kutile numulingile utata ingi ung'wana,
nuyu wihi nung'wana ukite insula akukunukuilwa. 28 Nzi kitalane mihi
nimulemeigwe nimiligo nimilito, une nze musupya. 29 Tugali uhuili ane,
mimanyise kitalane, kunsoko unene ingi nimuntu wa ukenge nuupolo wa
nkolo hangi mkupantika uusupilyo wa nkolo yanyu. 30 Kunsoko nakitalane
maza ni miligo ane mipepele.

12

1 Matungo nanso ailuhiku la Sabato u Yesu akakiila mumigunda.
Ia manyisigwa akwe aiatite nzala akandya kubunanga uilo nukulya.
2 Iafarisayo naiaona nanso ikamuila u Yesu goza iamanyisigwa ako
akituma imilimo iyi nisinga itung'wa uluhiku nula Sabato.” 3 U Yesu
akaaila magemile ni kuona, u Daudi naiwitumile, matungo naukete inzala,
palung'wi niantu naine. 4 Naiwingie munyumba ang'wi Tunda nukulya,
imikate iyo nisinga augombigwe palung'wi niantu naine. Kulya nanso
aiagombigwe kulya iakuhani du? 5 Iza mukili ne kuona muuziipilya
wa nkani uluhiku la Sabato, iadimi mitekeelo ituma ubi, musabato,
kululo shaiiailigwa kina itumile ubi? 6 Kululo kulunga kitalanyu kina
uyu nu mukulu kukila itekeelo ukoli hapa. 7 Angamuze uulingile
iko nikukiligitya kintuni, ndoilwe ulekelwa singa isongeelyo. Singa
aimuzeakenkya iantu ulamulwa, 8 Kunsoko ung'wana wang'wa Adamu
yuyo Mukulu wa Sabato.” 9 Sunga u Yesu akahega pang'wanso akalongola
mitekeelo lao. 10 Goza aukoli muntu amulwae wigandi la mukono,
ia Farisayo ikamukolya u Yesu ikalunga. Iza tai ne kuaguna iantu
uluhiku la Sabato? Kunsoko ahume kumsemela nukituma imilandu. 11 U
Yesu akaila nyenyu kitalanyu nuhumile kuhita kumipumya mikombo
inko nigwie uluhiku la Sabato. 12 Nikiule nikiza nikikilinkie, kukila
inkolo! kululo igombigwe kituma nimaza uluhiku la Sabato. 13 Sunga
u Yesu akamuila umuntu nuanso, goola umukono nuanso, akaugoola
ukakomya anga uuya. 14 Kululo ia Farisayo ikapuma kunzi ahume
kunonya nzila ya kumulimansilya, akenda kunzi akatula duma nzila
akumubulaga ule. 15 U Yesu naiwalinga ili akahega pang'wanso. Antu
idu ikamutyata, hangi akaaguna idu. 16 Akaaligiilya kina singa ntakile
manyike kuantu nia ngiza. 17 Kina ikondaniligwe itai iyo nailigitigwe nu
munyakidagu u Isaya akalunga, 18 Goza umitumi wane nainumuholanilye,
mlowa wane kukiila ng'wenso. Inkolo ane iloeigwe kuika inkolo ane

kitalakwe, hangi ukutanantya ulamulwa kuantu ihi mihi. 19 Shukusiga
hangi singa ukupumya ululi lakwe, hangi tile umuntu nukija ululi lakwe
munzila. 20 Shukubunanga ulumuli, shukulimisa ulutambi nuipumya
ilyuki sunga nuzeleta ulamulwa uhume. 21 Nao nishaizaahuie azetula
agimya kukiila lina lakwe. 22 Aukole muntu ai mupoku kuna aze kimume,
aiwingiwe nu mintunga akatwala pantongeela ang'wa Yesu. Akamuguna,
sunga umuntu nuanso akaligitya nukuona. 23 Umilundo wihi ukakuilwa,
nukulunga, “Ihumikile umuntu yu ng'wana wang'wa Daudi?” 24 Ingi
gwa ia Farisayo naiija uukuilwa uwu, akalunga uyu shukenda azunsa
iamintunga na ngulu yakwe, weenda azunsa kukiila mkulu wa amintunga.
25 U Yesu akalinga imasigo ao akaaila utemi nuutemanukile, wigazika,
ni kisali ang'wi nyumba nitemanukile singa imika. 26 Ang'wi umubi
ukumuheja umubi, ingi ukigilya ung'wenso munkolo akwe. 27 Ukimika
ule utemi wakwe? Ang'wi nizunsa iamintunga kungulu ya mkulu wa
amintunga, aiantu anyu iazunsa kungulu yang'wa nyenyu? Kunsoko aili
azetula alamuli anyu. 28 Ang'wi kuzunsa iamintunga kungulu yang'wa
ng'waung'welu wang'wi Tunda, ingi gwa utemi wang'wi Tunda wazaa
kitalanyu. 29 U muntu uhumile ule kingila mito la munyangulu nukia, ahite
kumtunga hanza umunyangulu? Pang'wanso ukuhuma kia gwa imiantu
nakule mung'wanso. 30 Uyu nisingaiza kigombiliye singaizukoli palung'wi
nunene, nuyu nishawilingiila palung'wi nunene wisambailya. 31 Kululo
kulunga iti kitalanyu, milandu nuimeli iantu azizalekilwa imilandu, ingi
gwa kumumela ung'waung'welu shuzizalekelwa imilandu. 32 Muntu wihi
nuipiula ukani la ng'wana wang'wa Adamu, wilekilwa imilandu ingi gwa
uyu nuipiula inkani ya ng'waung'welu nuanso shawilekelwa imilandu,
muunkumbigulu uwu nuo nuuzile. 33 Ang'wi unonye umuti kutula uza
nindya yakwe nza, ang'wi uugazanje umuti nuludya lakwe, kunsoko umuti
wimanyika kulu dya lakwe. 34 Unye wileli wa nzoka miabi, muhumile
uli kuligitya inkani ninza? Kunsoko ikimilo kimaligitya ayo nakoli
munkolo. 35 Umuntu numuza nikiuto nikiza nikankolo akwe kipumya
nimaza, numuntu numubi mukiuto nikibi nikankolo akwe, kipumya
nikibi. 36 Kumuila kina uluhiku la ulamulwa iantu azepumya intendo yao
izo naiituma nisingaaiza nziza. 37 Kua nkani yako uzeailigwa tai, hangi
kuankani yako uzepegwa ulamulwa wako.” 38 Iaika nkani ni Mafarisayo,
akamuila u Yesu akalunga “Mumanyisi azakuloilwe kuona kilingasilyo
kitalako” 39 Ingi gwa u Yesu akasusha akaila, “Wileli nuabi nuausambo
kikuduma kilingasiilyo. Kutile ikilingasiilyo nikikupumigwa kitalao, ingi
kiki naikipumiigwe nu munyakidagu u Yona. 40 Anga umunyakidagu u
Yona naukole munda ansamaki mahiku atatu utiku nu mung'wi. Kuiti uu
ung'wana wang'wa Adamu uzize ukole mukati ihi mahiku atatu mung'wi
nuutiku. 41 Antu a Ninawi akimika pantongeela aulamulwa palung'wi nu
wileli wa antu awa apegwe ulamulwa wao. Kunsoko aialekile imilandu
pautananti wang'wa Yona. Goza ukole muntu mukulu kukila u Yona apa.
42 Musungu wa mutemi nuakutakama ukuuka muulamulwa palung'wi
niantu awileli uwu, nukukipa ulamulwa. Auzile kupuma mumpele ihi
kuza kija uhugu wang'wa Selemani, hangi goza ukole muntu mukulu
kukila Selemani ukoli apa. 43 Matungo numintunga numubi nuimlekela
umuntu, wikiila pana kutile imazi, wizeduma kusupya shawipaona.
44 Sunga wilunga kusuka munyumba ane nazampumie, nusukile wihanga
inyumba akondaniligwa kupyagulwa. 45 Sunga wilongola kuityata nkolo
ngiza mpungate nimbi kukila nuanso, yize yikie yihi apo. Hangi witula

mubi kukukila nuang'wandyo. Ite uu uzetula muwileli uwu nubi.
46 Matungo u Yesu naukuligitya numilundo, goza, unyinya nianyandugu
akwe akimika kunzi, akazeduma kuligitya nung'wenso. 47 Muntu ung'wi
akamuila, uyiaaka nialuna ake imikile kunzi, akaduma kuligitya nuewe."
48 U Yesu akamuila umuntu nuanso uiane nyenyu? Nialuna ane anyenyu?
49 Akagoda umukono wakwe kuamanyisigwa akwe akalunga, goza awa
ingi lane nianya ndugu ane! 50 Kunsoko wihi nuituma ulowa wang'wa
Tata ane nuakigulu, nuanso yuyo munyandugu ane ng'waitu nu iane."

13

1 Uluhiku nulanso u Yesu akahega kitalakwe akikie pampelo a luzi.
2 Milundo ukulu ukilingiila kuligitya nung'wenso, akingila mibini akikie,
milundo wihi ukimika pa mpelo a luzi. 3 Sunga u Yesu akaligitya kwa
mpyani, Goza, mutemeli aiwendile temela. 4 Naukutemela imbeu ing'wi
ikagwa mumpelo mpelo anzila inyunyi ikahoela. 5 Ning'wi ikagwa migwe,
singaikapata imahalu. Ikakaya kuheluka kunsoko mahalu aimakehu.
6 Ingigwa ilyoa nailatoroka ikasonswa nsoko aingila nga mili hangi
ikuma. 7 Imbeu ing'wi ikagwa mumija. Imiti nikite imiija ikalipa migula
ikatunyiilya. 8 Mbeu ing'wi ikagwa mumahalu ni maza, ikatuga mbeu,
ning'wi ikakila igana ling'wi, ning'wi makumi mutandatu, ning'wi makumi
atatu. 9 Nukete iakutwi ije. 10 Iamanyisigwa akwe akaza akamukolya
niki nukendaligitya kukiila mpyani? 11 U Yesu akasukiilya akaila, lumbi
nimpewe kulinga inkunku wa kigulu ianyu singa apewe. 12 Kululo uyu
nutite ukangeeligwa hangi uyu numugila ukuhegeligwa kaniki nazutite.
13 Ingi kuligitya nienso kua mpyani ingi nsoko akuona, aleke kuona
itai, ataizeazija aleke kija nukulinga. 14 Uunyakidagu wang'wa Isaya
wakondanila kitalao, nuuliye kija mukija singamkulinga kugoza muku-
goza shamukuona. 15 Inkolo ya antu awa ikoli mukiti, ikakukija, imiho
ao akunikiwe, aleke kuona na miho ao, nukija kua kutwe ao, nukulinga
kwa nkolo yao, kululo anga aiampilukile hangi anzeaguna." 16 Kululo
gwa imiho anyu akembetilwe, nsoko akuona, niakutwe anyu akija. 17 Tai
kumuila, anyakidagu idu niaantu niatai akete insula akuona inkani izi
nimukuiona, shaikahuma kuona, ailoilwe kija aya nimendija shaikija.
18 Ingi tegeeli impyani amutemeli. 19 Uyu nuija ulukani nulautemi wa
kigulu ahite kulinga, hapo umubi wiza hola iko nikitemiwe munkolo akwe.
Iye yiyi mbeu nitemewe munzila. 20 Uyu nutemewe migwe yuyu nuikaya
kija nukusingiilya kua ulowa. 21 Iza akili mugila anga mili, wigimya
matungo makehu. Anga hangwe ni nkani ni nkaku wikaya kugwa. 22 Uyu
nautemewe mumiti na mija yuyu nuwija ulukani, kunu akazutyatile
makani umunkumbigulu akalutunyiilya ulukani lang'wi Tunda lakahita
kuluga indya ninza. 23 Nautemewe mumahalu nimaza, yuyu nuija ulukani
nukulija, nukululinga. Uyu yuyu nuituga indya, nukulongoleka kutuga
kukila igana ling'wi ning'wi makumi atatu." 24 U Yesu akaapa mpyani
ngiza. Akalunga, utemi wa kigulu wimpyanigwe numuntu nautemee
imbeu mumugunda wakwe. 25 Iantu naiatindila umulugu akaza akatemela
iapungu pakati a ngano sunga akalongola yakwe. 26 Ingano nakonda
kupuma nukupumya indya yakwe, nia pungu akigela hangi. 27 Itumi
amumugunda akaza akamukolya shautemee ne imbeu ni nza mumugunda
wako? Latula ule gwa likite apungu? 28 Akaila mulugu witumile iti. Eitumi
ikamuila iti gwa utakila kende kumipe? 29 Umukola mugunda angalunge,

aa imatungo nimukipa iapungu mukipa palung'wi ni ngano. 30 Maleki
akule palung'wi sunga imatungo akuogola kuligitya kuagoli ipi iapungu
mutunge mapanzi mapunzi mumasonse ingano milingiile misalanka
lane." 31 Hangi u Yesu akaapumilya mpyani ngiza akalunga, utemi wa
kigulu wimpyani ni mbeu a haladali iyi nu muntu auhoile akatemela
mumugunda wakwe. 32 Imbeu iyi tai niino kukila mbeu yihi ninino.
Kululo ilungile ikulu kukila indya yihi niambustani, ukutula mti, kina ni
nyuni iziza tula zenga niitie mumatambi akwe." 33 Akaaila mpyani ngiza
hangi, "Utemi wa kigulu anga igai naihoilwe numusungu nukuhalinkanya
ininoinino itatu nia utu mpaka witikiilye. 34 Aya hii u Yesu akauila
umilundo kukiila mpyani, inkani yihi aiwiiligitya kukiila mpyani. 35 Iki
aitule kina iko naikakondigwe kuligitigwa kukiila anyakidagu kihuma
kipika apo naulungile kulugula ikimilo kane kwa mpyani, kuligitya ihi
ayo napikilwe kupuma ung'wando wa unkumbigulu." 36 Sunga u Yesu
akauleka umilundo akalongola kitalakwe. Iamanyisigwa akue akamutyata
akalunga, kutemanuilye impyani iyi naapungu mumugunda." 37 U Yesu
akasisha akalunga, Nuitemela imbeu ninza ingi ng'wana wang'wa Adamu.
38 Umugunda unkumbigulu, ni mbeu ninza awa ana autemi. Iapungu
ana ang'wa uyo numubi, nimbeu izi nuitemee mulugu. 39 Nuogoli
mpelu aunkumbigulu niaogoli ia malaika. 40 Anga iapungu niilingiilwa
nukusonswa umoto. Iti uu izitula mpelu aunkumbigulu. 41 Ung'wana
wang'wa Adamu ukualagiilya iamalaika akwe, hangi ukilingiila kupuma
muutemi wakwe ni nkani yihi nailetekeye imilandu nawa ihi niituma
uubi. 42 Akuaguma ihi milungu la moto, kung'wanso kizeze kikoli kililo
nikakusia na mino. 43 Pang'wanso iantu niatai azizemili ginta anga ilyoa
muutemi wang'wa tata wao. Uyu nukete iakutwe nije. 44 Uutemi wa
kigulu wa hanga anga ikiuto nikipihilwe mumugunda. Umuntu akaona
akakipiha mulumbili wakwe akalongola kugulya ihi nautite akaugule
umugunda. 45 Hangi uutemi wa kigulu wihanga anga umuntu numusuluja
nuipenza insao. 46 Matungo naiwamiona insao, akalongola akagulya
ihi nautite, akamigula. 47 Uutemi wa kigulu wili anga inyavu nikoli
muluzi, ni liingiila kila ikintu. 48 Naizula inyavu ikamuluta kumpelo.
Sunga akikie pihi akiliingila imaintu nimaza muiseme, nishanganzinza
ikagungwa kuli. 49 Izizatula iti kumpolo ihi, aziza kumutemanula
muantu niabi, kupuma muantu nia tai. 50 Nukuaguma milungu la moto,
kung'wanso izize ukoli uhungeelya wa kusiana mino. 51 Malinga ne aya
ihi? Iamanyisigwa ikalunga "Kalinga." 52 Sunga u Yesu akaila, muika nkani
wihi nuatula mumanyisigwa wa utemi wimpyani numukolo nyumba
nuipumya ikiuto kwakwe nikamaintu ni nimapya naya nakali. 53 Ikatula u
Yesu naiwakondya kupumya impyani yihi, akahega kung'wanso. 54 Sunga
u Yesu akapika mukisali kakwe, akutula amanyisa iantu mumatekeelo, ingi
gwa ikakuilwa ikalunga, umuntu yu auhoe pi u hugu wuu nukuilwa uwu?
55 Umuntu singa ng'wana wang'wa mutamula mbao? U Mariamu singa
nyinya? Nianyandugu singa Yakobo, Yusufu, Simoni nu Yuda? 56 Nialuna
akwe kuwatite apa pitaitu? Umuntu uyu umahoeepi aya hii? 57 Akaatasha
sunga u Yesu akaila, umunyakidagu shanga wiulya ikulyo kuleka kitalao
nukihi nao. 58 Singa akahuma kituma ukuuilwa nuidu kunsoko aiagila
anga uhuili nung'wenso.

14

1 Kumatungo nanso Herode akija ulukumo lang'wa Yesu. 2 Akaila eitumi

akwe, “Uyu yuyu Yohana uhimbukile kupuma kuashi. Kululo ingulu izi ikole kitalakwe.” 3 Kunsoko u Herode amuambile Yohana akamtunga akamuguma kukitungo nsoko ang'wa Herodia, musungu wang'wa Filipo nuluna wakwe. 4 Kunsoko Yohana, amuie sunga tai nuanso kumuhola atule musungu wake. 5 Herode auze mubulaga akogopa antu kunsoko aumuine Yohana kina munyakidagu. 6 Ingi gwa uluhiku lakutugwa Herode nailapika umunanso wa Herodia aiwiginsile muantu akamuloilya i Herode. 7 Akapumya ilago akamuila ukumupa kihi nukulilompa kung'wakwe. 8 Naiwasigigwa nunyinya, akalunga kulompa itwe lang'wa Yohana mbatizaji.” 9 Umtemi akatula nimasiko makulu na malompi ang'wa munanso, nsoko ilago lakwe la aantu naiakoli palung'wi pandya, akaila leki itulike uu. 10 Akaaligity u Yohana aletwe kupuma kukitungo 11 itwe lakwe likaletwa mukiseme umunanso akatwala kung'wa nyinya. 12 Sunga amanyisigwa akwe akaza akauhola umuimba akautulila naamala akenda akamuila u Yesu. 13 U Yesu naiwija nanso akalongola kuna antu kutili. Ni lundo la antu nailija likamutyata na migulu kukisali naukoli. 14 Sunga u Yesu akaza akauona ulundo ukulu. Akahumila kinyauwai akakomya indwala naiyiaja. 15 Naapika impindi iamanyisigwa akaza akalunga, iyi mbuga, uluhiku iahila. Asambailye aantu ende musali yao ende agule indya kunsoko ao. 16 U Yesu akaaila, “agila anga nsula akuhega api indya alye” 17 Akamuila ingi kukite mikate itaano ni nsamaki ibiili du. 18 U Yesu akalunga, “Mileti kitalane.” 19 Sunga u Yesu akaupa ilago umilundo pihi mumala. Akahola mikate itaano ni nsamaki ibiili akagoza kigulu, akakembeta, akaige imikate akaapa iamanyisigwa. Iamanyisigwa akaugalanya umilundo. 20 Akalya ihi akikuta sunga ikahoela indya yihi ikizulya imbugulu ikumi na ibiili. 21 Ao naialia asigiiwe kuhugela magana nzogu ataano iasungu nia ng'enya ikutile mialo nilanso. 22 Itungo akaapi ilago iamanyisigwa ingile mibini, matungo nanso akilaga nimilundo. 23 Naiilaga numilundo, akalongola mulugulu kulompa akaziwing'wene. Ai matungo ampindi akaziukoli wing'wene. 24 Ingi gwa ibini alikoli pakati aluzi likazikenkwa ni maingo kunsoko ung'wega aiukulu. 25 Matungo nautiku wa kupitilya kane u Yesu akaahugeela, akaze igenda mumazi. 26 Iamanyisigwa akwe naamuona ugenda mumazi. Ikogopa ikalunga, uyu mintunga ikazogolya kunsoko awoa. 27 U Yesu akaaila tuli nu moyo leki kogopi ingi nene.” 28 Petro akasusha akalunga, Mukulu ang'wi wewe mpi lago ngendi mumazi nze kitalako. 29 U Yesu akalunga, “Nzuu” Kululo u Petro akahega mibini akagenda mumazi akalongola kuna Yesu aukoli. 30 U Petro naiwaona imaingo, akogopa, akatula nyeheela mumazi, akitanga akalunga, Mukulu ngune!” 31 Itungo u Yesu akagoola umukono akamuhumbula u Petro akamuula, iwe nukite uhuili unino, niki nazawogopile? 32 Kululo u Yesu nu Petro naingila mibini ung'wega ukahila. 33 Iamanyisigwa naiakoli mibini ikamukulya u Yesu akilanga, “Tai uewe wi ng'wana wang'wi Tunda.” 34 Naikondya kuputa uluzi. Akapika mihi na Genesareti. 35 Iantu naiakondya kumumanya u Yesu akatwala inkani muisali, ikaaleta ihi nailwae. 36 Akaminena ahume kuomba inguo akue, ihi naiambile inguo ikagunwa.

15

1 Ingi Mafarisayo niaka nkani akiza kung'wa Yesu kupuma ku Yerusalemu ikalunga, 2 Ku niki iamanyisigwa niakugazanja imalago

anyampala? Kunsoko shaikalala imikona nikulya indya. 3 U Yesu akasusha
akaaila, “Au nye kuniki nimukugazanja uzipiilya nuamkulu kunsoko
amalagiilyo anyu? 4 Kunsoko Itunda auliye, mkulye itata ako nuia ako; uyu
nuiligitya ubii kung'wa tata akwe nuia kwe, tai ikusha. 5 Ingi gwa unye
mihunga wihi nuimuila utata akwe nuia akwe wihi uailigwa nauzepata
kupuma kung'wane ingi likutula isongeelyo kupuma kung'wi Tunda.
6 Umuntu nuanso mugila anga nsoko nakumukulya utata akwe. Kuiti
malupugamukila ulukani lang'wi Tunda kunsoko amalagiilyo anyu. 7 Unye
ni mielya, ikutula iza anga u Isaya nauine kitalanyu akalunga. 8 Antu
awaiti indankula unene na milomo ao, ingi inkolo yao ikoli kuli nu nene.
9 Akunkulya nakanda, kunsoko akinda manyisigwa malagiilyo aantu.”
10 Akaitanga umilundo nuantu akauila.” tegeeli hangi mulinge, 11 iki
nukingila mumulomo wa muntu singa iza kibi, iko nikipuma mumulomo
kiko kintwala nikatula nimubi.” 12 Ingi iamanyisigwa ikamuhanga u
Yesu ikamuila, uinene Mafarisayo naiiguli ulukani ulo abipiwe? 13 U
Yesu akaila, muti wihi nu tata wane nuakigulu nishauutemee ukipwa.
14 Aleki ing'wene, nianso atongeeli apoku, ang'wi umuntu numupoku
ukumutongeela umuya, ihi abiili akugwila mikombo. 15 U Petro akasusha,
akamuila u Yesu kuile impyani iyi ilungila ntuni kung'witu. 16 U Yesu
akasusha, akaaila, nunyenye mukili ne kulinga? 17 Unye shamuinene kina
iki nikilongola mumulomo kukiila munda kenda niwa? 18 Ingi gwa maintu
ihi nipuma mumulomo ipembelya munkolo, yaya umushapula umuntu.
19 Kululo gwa munkolo mumo ipuma masigo ni mabi, ubulagi, ugoolya,
usambo, wii, ntambu au teele niituki. 20 Aya yaya umupeza umuntu
uubi. Ingi gwa kulya nisinga ukalae imikono singa ukutwalwa muubi.”
21 Sunga u Yesu akikoma akahega akalongola muisali ya Tiro ni Sidoni.
22 Akaza musungu Mkanani kupuma kuko, akitunta akalunga, “Nihumile
kinyauwai. Mkulu ng'wana wang'wa Daudi, umunanso ane ukagigwa
niamintunga.” 23 U Yesu singa akasusha anga lukani. Iamanyisigwa
akwe akaza akamupepelya akazilunga. Muheje mutwale uko nsoko
ukuzogoelya.” 24 U Yesu akaila akalunga, singa aintumi kunkolo izi nikole
aintumilwe kunkolo nilimiie munyumba ang'wa Israeli.” 25 Ingi akaza
kuntongeela akatuna, akalunga mukulu nzailye. 26 Akasusha, akalunga
singa iziza kuhola indya yang'wenya nukuigumila mbwa.” 27 Akalunga ee
mukulu, ingi ala mbwa ninino iliza indya nigwie mituntu ia mukulu ao.
28 Sunga u Yesu akasusha akazilunga, musungu uhuili wako ukulu, utulike
uu anganuloilwe, numunanso akwe aiwagunika imatungo yayo. 29 U
Yesu akahega pang'wanso akalongola pakupe nuluzi nula Galilaya. Sunga
akalongola mulugulu akikie kuko. 30 Milundo ukulu ukaza kitalakwe,
ukamletela akitele, apoku, akimumi, alema nia uya idu, naialwae, ikaika
mumigulu ang'wa Yesu akaaguna. 31 Umilundo ukakaulwa, ukimumi
kuligitya akilema kutula apanga, akitela kugenda niapoku akazeona.
Ikamulumbiilya Itunda wa Israeli. 32 U Yesu akaitanga iamanyisigwa
akwe akalunga, nauhumila kinyauwai umilundo, kunsoko enda kine nene
mahiku ataatu akili kulya kintu kihi. Singa kualanga ende kitalao singa
aze alie. Aleki kugwa nanzala munzila.” 33 Iamanyisigwa akwe akamuila,
pi nikuhumile kupantika indya niakulya mumbuga kikute umilundo uwu
nukulu iti? 34 U Yesu akaila mkite mikate inga? Akalonga mupungate, ni
nsamaki ibiili ninino nkehu. 35 U Yesu akapumya ilago umilundo wikie
pihi. 36 Akahola mikate mupungate ni nsamaki akakembeta, akamiega

akaapa iamanyisigwa. Iamanyisigwa ikaupa umilundo. 37 Antu ihi ikalya
akikuta akilingiila imaminyanguilwa andya akizulya mbugulu mupungati.
38 Ihi naialia ai itunja magana anzogu anne iasungu nia ng'enya aikutile.
39 Sunga u Yesu akaulaga umilundo ukalongola yao, nuanso akingila
mibini akalongola ku Magadani.

16

1 Mafarisayo ni Masadukayo ikamuhanga ukamugema u Yesu alagiile
ikilingasiilyo nikakupuma kilunde. 2 Kululo u Yesu akasusha akaaila,
ang'wi impindi mukulunga singa iziza, kunsoko likoli ilunde ikauku. 3 Ni
kidaudau mukulunga ung'wega ileliye shanga uziza, migulya imalunde
makauku du, kugoza ilingasilyo niamatungo shamumanyile. 4 Wileli
nuubi hangi nika ugoolya kikuduma kilingasiilyo, kutili kilingasilyo kihi
nikikupegwa, iko iti du ni kang'wa Yona. Sunga u Yesu akaaleka
akalongola. 5 I a manyingwa akiza inkigi akaabiia, akatula iwa shangaa-
hoile imikate. 6 U Yesu akaaila, tuli miho nuteele wa Mafarisayo nia
Masadukayo.” 7 Iamanyisigwa akatulikolyo ienso nukulunga. Kunsoko
shaaza kuhoile imikate. 8 U Yesu alilinga nilanso akaaila, unye nimukite
uhuili nunino, niki nimasigo nukikolya unyenye, nukuhunga kina kunsoko
shaaza muhoile imikate? 9 Shamulingile ne hangi shamukimbukile
imikate iyo mintaano kuantumagana anzogu muntaano, ni mbugulu
inga naimuhoee? 10 Ang'wi mikate mupungate kuantu magana anzogu
anne, ni mbugulu inga naimuhoile? 11 Yatulika uli kina shamulingile
kina singa aikuligitya nunye kunsoko amikate? Igozi nuteele wa
Mafarisayo ni Masadukayo. 12 Sunga ikalinga kina singa aukuaila ikie
miho nimikate iyi nauteele, kina ihambe nuuteele wa Mafarisayo ni
Masadukayo. 13 Matungo u Yesu naiwapika ku Kaisaria iyi na Filipi,
akakolya lamanyisigwa akwe akazelunga antu akulunga ung'wana muntu
iza nyenyu? 14 Ikalunga, niang'wi ilunga uyu Yohana Mbatizaji, niang'wi
Eliya, niangiza Yeremia, niang'wi ang'wi anyakidagu. 15 Akaila unye
milunga une ninyenyu? 16 Simoni Petro akasusha, akalunga, “Ue ingi
wi Kilisto ng'wana wang'wi Tunda numupanga.” 17 U Yesu akasusha
akamuila, Bahu uewe Simoni Bar Yona. Kunsoko isakami numuili
shangaikakulagiilaili. Ingi utata ne du nuakigulu. 18 Nene kuila uewe Petro
numigulya nigwe iliite ukulizenga itekeelo lane. Ni moma nakuulungu
shakulilemya. 19 Kuupa iifungulo ya utemi wa kigulu, kihi nukukilugaila
munkumbigulu, kikutula kalugailwa kigulu, hangi kihi iko nukukiluguila
munkubigulu kikuluguilwa nukigulu.” 20 Sunga u Yesu akaapa ilago
iamanyisigwa aleke kumuila muntu wihi kina ng'wenso ai Kilisto. 21 Sunga
imatungo yayo u Yesu akandya kuaila iamanyisigwa kina itulikile alongole
ku Yerusalemu, winzagigwa ni nkani yidu, mumikono aanyampala nia
kulu amakuhani niaika nkani, kubulagwa nukuuka uluhiku lakatatu.
22 Sunga Petro akamuhola kumpelo akamkenela, akalunga, ulukani ulu
lutule kule nuewe, “Mukulu ili lileke kupumila kitalako. 23 Ingi gwa
u Yesu akapiluka akamuila Petro, “Suka kitalane mulugu uewe weenda
ngilya kitalane, kunsoko shangaukee ulukani lang'wi Tunda, endu kee zizi
niantu du.” 24 Sunga u Yesu akaila iamanyisigwa akwe ang'wi muntu wihi
nuloilwe kuntyata iime ihi namunkumbigulu, ahole uhuili wakwe, sunga
antyate. 25 Uyu nuloilwe kuuguna upanga wa mihi ukulimilya, nuyu wihi
kumalimilya kunsoko ane ukamaguna. 26 Ukupata nsao ki umuntu aga
amipate ihi hi kunu alimilye upanga wake? Kintu kii nukuila nuupanga

wakwe? 27 Kululo ung'wana wang'wa Adamu uzile nuukulu wang'wa Tata
akwe nia malaika akwe, ng'wenso uze apa ikinyamulimo iantu kukiila
witumi wao. 28 Tai kumuila akoli apa ianyu niimikile singaaziza mionza
insha sunga azizamuona ung'wa wang'wa Adamu nuzile muutemi wakwe.

17

1 Mahiku mutandatu u Yesu akahola palung'wi nung'wenso Prtro nu
Yakobo, nu Yohana muluna wakwe, hangi akahola akaatwala migulya
mlugulu nululepu. 2 Au kaiwe pa ntongeela ao, uso wakwe ukamilig-
inta anga ilyoa, nu nguo yakwe ikigela ikazemiliginta anga uwelu.
3 Pang'wanso ikapumila Musa nu Eliya akazeligitya nung'wenso. 4 U Petro
akasusha akamuila u Yesu, Mukulu, ukutula iza ne usese kutula ang'we
uloilwe kuizenga itali itatumking'wi kang'wa kako, king'wi kunsoko
ang'wa Musa ni king'wi kunsoko ang'wa Eliya." 5 Itungo naakuligitya
ilunde lyelu likaguma mululi, likapumula luli milunde lukazelunga, "Uyu
ingi ng'wana mulowa nindoigwe, mtegeeli." 6 Iamanyisigwa akwe naiija
nanso, akagwa undala pihi akogopa. 7 Sunga u Yesu akaza akaamba,
akalunga, uki hangi leki kogopi. 8 Nienso ikahumbula imiho ao migulya
singa ikamuona anga muntu, ikamuona u Yesu du. 9 Naikusima mulugulu
u Yesu akaapa ilagilo, akalunga, "Muleki kupumya ukunukuilwa sunga
nu ng'wana wang'wa Adamu nuzeuka kupuma kuashi." 10 Iamanyisigwa
akwe akamukolya kuniki iakilisi akulunga u Eliya akutongela kiza atule
wang'wandyo? 11 U Yesu akasusha akalunga, u Eliya uzile itai hangi
ukususha inkani yihi. 12 Kululo numuie unye, u Eliya wahumile kiza,
shaikamumanya, ikamulendeela inkani nialoilwe enso. Ni ite ung'wana
wang'wa Adamu uzizagigwa mumikono ao. 13 Sunga iamanyisigwa
akwe ikalinga kina aukuligitya nkani ya Yohana Mbatizaji. 14 Naapika
mumilundo wa antu, muntu ung'wi akamuhanga, akatugama pantongeela
akwe akamuila, 15 "Mukulu muhumile kinyauwai ung'waane, kunsoko
izutite lyagu la kugwa nkolo, wiza aze gwa mumyongo nu mumazi.
16 Ai numuletile kuamanyisigwa ako singa ikamuguna. 17 U Yesu
akasukiilya, akalunga, "Unye wileli nishauhuie hangi nikigazikile kikie
nunye sunga nali?" Muleti apa ninkoli. 18 U Yesu akamupatya, nu
mintunga akahega. Umuhumba akagunika imatungo yao. 19 Sunga
iamanyisigwa ikamuhanga u Yesu kinkunku ikamukolya, kuniki kahita
kuhuma kumuzunsa umintunga? 20 Yesu akaaila kunsoko auhuili wanyu
unino, tai numuie ang'wi mukutula nuhuili unino anga uluseke nula
mbeu a haraali, muhumile kuila ulugulu hega apa ulongole uko, nuenso
ukuhama kutili kintu kihi nikikulemeka kung'wanyu. 21 Ingi gwa impyani
iyi naa mintunga shehuma kuhega, ihega kukiila malompi nukiima.
(shayigee muilingasilyo ninza nia kali). 22 Matungo naiakili akoli ku
Galilaya u Yesu akaaila iamanyisigwa akwe, ung'wana wang'wa Adamu
ukutula mumikono aantu. 23 Hangi akumubulaga nu luhiku lakatatu
ukuuka, iamanyisigwa ikahungwa kinyauwai. 24 Naiapika ku Kaper-
naumu antu ahoela mpia nusu shekeli akamuhanga u Petro nukulunga,
umumanyisi anyu wilipa ne inusu shekeli? 25 Akalunga ee, u Petro nai
wingila munyumba akwe, u Yesu akaligitya nu Petro akalunga, ukusiga
ntuni Simoni? Iatemi amihi ihoela impia, angwi kung'wa nyeni? Ang'wi
kuantu nizaa temile kupuma kuageni? 26 Nu Petro nauliye, kupuma
kuageni u Yesu akamuila kululo awa niakoli muutemi ahegigwe mulipi.
27 Kululo kuleke kuitumya iahoela mpia, itume milandu, longola muluzi

goma indoano, na umihole insamaki iyo na ng'wandyo, naiwalugula umulomo wakwe, ukuhanga mumo impia ing'wi. Imihole uape iahoela mpia kunsoko ane nuewe.

18

1 Matungo yayoyayo iamanyisigwa akaza kung'wa Yesu akamuila, Nyenyu numukulu muutemi akigulu? 2 Yesu akamitanga umung'enya numunino, akamuika pakati ao. 3 Akahinga, tai numuie, iga muhite kila itunu nukutula anga ang'enya nianino singamuzizahuma kingila ku utemi wa kigulu. 4 Kululo uyu nuituna anga ng'wana numunino, Umuntu nuanso mukulu kutemi nuakigulu. 5 Nuyu wihi nuimu singi-ilya unge'wana numunino unsingiilyenene. 6 Kululo wihi nukuhuma kukinyila kuantuawa nianino nizaahui kumuleka Itunda. Ikutula iza umuntu nuanso atungiligwe igwe la kusela munkingo agumilwe mulunzi nululundu. 7 Isatiko lanyu anyaunkumbingula kunsoko a nkani ya unkunyili, kunsoko aya aiwi azizaimatungo. Ingi gwa isaliko lakwe umuntu uyu nuziziza kumatungo ayo, naziziza kunsoko ane. 8 Ang'wi umukono wako numugulu weenda kukinyila, Uteme uugume kuli nu ewe, hangi ikutula iza kitalako kingila kuupanga uzewimugila umukono ang'wi wimlema, kukila kungungwa kumoto uzazitite umikono nimigulu ihi. 9 Ang'wi iliho liko likutosha lipe uligume kuli nuewewe, ukutula iza uewe kingila ni liho lingwi kukola kwingila ni miho abiilikunu endu soswe moto. 10 Gozi mleke kumudalaha ung'wi wa anino awa. kunsoko kumuila kina kilunde akale amalaika ao mahiku ihi azeaulindie uunso wang'wa Tata ane nua kigulu. 11 * 12 Mukusiga ntuni? iga itule umuntu utite nkolo igana ling'wi ilimile ing'wi singi ukualeka ne ao ni makumi kenda mulugulu nukulongola kumupenza uyo nung'wi? 13 Anga amuhole, tai kumuila, ukulumbilya kukila ao ni makumi kenda na kenda ni singa aialimie. 14 Ingi iti singa ulowa wang'wa Tata anyu nuakigulu kina ung'wi waanino awa kulimansila. 15 Ang'wi ng'waanyu wakulea, longola ende umuhugulye uewe nu ng'wenso anga akije waina munyandugu ako. 16 Anga wahita kuulegeelya, muhole muntu ng'wi ang'wi abiili palung'wi nue, kunsoko imilomo naantu abiili ang'wi atatu ihumile kukondanilya ulukani luzipe. 17 Anga wihita kumutegeelya liile itekeelo ulukani ulu, angawahila hangi kulilegeelya itekeelo, nuanso waina munya kilungu rumuhoela mpia. 18 Tai numuile kilu nimukuk-ilungaila mihi nu kilunde kikulugailwa hangi kilu nimukukilugula mihi nukigulu kikuhugulwa. 19 Hangi numuie kina antu abiili miumbi lanyu anga igombye lukani lihi mihi nialulompila nulanso utata ane nuakigulu ukituma. 20 Kunsoko abiili ang'wi atatu nikie palung'wi kukiila lina lane, nunene nkoli palung'wi nienso. 21 Hangi u Petro akaza akamuila u Yesu, "mukulu, umunyanduguani antashe kanga nune numulekee, ata mupangati? 22 U Yesu akamuila, singakuila ang'wi mupugati, Ingi ata iti imakumi mupungati na mupungati. 23 Kunsoko nanso utemi wa kigulu wilika nuulemi uo nautakile kunonelya ialo la mutugwa wakwe. 24 Naiwandya kunonelya ialo, umutugwe akwe ung'wi anudaiye makumi anzagu ikumi. 25 Kunsoko aimugila anga nzila akulipa, unugole akwe akalagiilya aguligwe umusungu akwe, palung'wi niana akwe ni kintu

* **18:11** Ambatiilya: Inkani niyigeelekile anga Akiili ya 11 "Kunsoko ung'wana wa Adamu auzile kukiguna iko naikimilie, shanga iza yigeelekile muuno nelya nuza nuakali.

kihi nautile uulipe wifung'we. 26 Umutugwa akagwa, akatugama pa
ntongeela akwe, akalunga mukulu utule nuugimya palung'wi nune hangi
kuulipa kila ikintu. 27 Umugole wang'wa mutugwa nuanso akahungwa
kinyauwai akalekanuka nayo ihi naumudaiye. 28 Ingigwa umutugwa
naiwalekelwa numugole, akalongola akamuamba muntungwi akamgoga
kunsoka amudailye dinari igana ling'wi, akamuila ndipe iko ninukudaiye.
29 Umutugwa uyu naudaigwe akamuila nindiile kuupa udu aya nundailye.
30 Umuntu gwa uyu nuang'wandyo akahita, sunga akalongola akamutunga
kukitungo, anga wazawamailya iko numudaiye amutunguile. 31 Latugwa
niangiza naiaona nikanso makipumie, Ikahung'wa kinyauwai kikulu,
akaza ikamuila umugole ao kihi iko naikine kung'wanso. 32 Ingi gwa
umgole uyo nua mutugwa akamitango akamuila ue mutugwa numbi,
nakalekela uewe ideni lake lili kunsoko aumpepeye. 33 Uewe gwa?
singa au humile na kutula ni kinyauwai kumutugwa miako? Anga une
nainukumie ikinyauwai. 34 Umugole akwe ataka akamutwala kuantu niaja
iantu, akatula gigwa sunga ruzemaila ilipo naudaigwe. 35 Iti ingi uu
uTata ane nuakigulu uzimu tendeela, ang'wi ung'wianyu shuzemulekela
imilandu umulana akwe kupuma munkolo yanyu.

19

1 U Yesu naiwakondya kuligitya inkani izi, akahega ku Galilaya,
hangi akalongola mumpolempole a Yudea kuntongeela amongo wa
Jordani. 2 Mihundo ukulu wa antu ukamutyata, ukapantika uguniki
kuko. 3 Mafarisayo akamuhanga u Yesu, akamugema, akamuila, Iku-
tula taine umuntu kumuleka umusungu akwe kunsoko ihi? 4 U Yesu
asusha akalunga, "shamusomile ne kina uyu nauauimbile ung'wandyo,
auaumbile mitinja nu musungu? 5 Hangi akalunga, kunsoko iye umitunja
ukumuleka utata akwe nu iakwe nukutula palung'wi numusungu akwe
nianso abiili akatula muili ung'wi. 6 Kuluko singa abiili hangi, aina muili
ung'wi ingi gwa iko naukikamantilye Itunda, kutile muntu wihi nukukika-
mantula. 7 Ikamuiila niki gwa umusa aupamilye ilago li tutu nulaku-
muleka? 8 Akaaila kunsoko aukaku wa nkolo yanyu, umusa akaagombya
kualike iasungu ao ingigwa kupuma ng'wandyo singa aiza uu. 9 Numuie
kina wihi nukumuleka umusungu akwe angwe singa nsoko augoolya
nukutina musungu mungiza, ukutula wagoolya, numitunja nukumutina
umu sungu naulekilwe la ukutula wagoolya. 10 Amwanyisigwa akamuila
u Yesu ang'wi uu yili umugoha nu musungu singa iziza kutina. 11 U Yesu
akaila ingi singa kila munti uhumile kusingiilya umanyisi uwu ingi aoiti
dunia gombigwe kusingiilya. 12 Kululo gwa akoli iantu naiaimilwe uhumi
wa kituma ikimuili, kupuma niang'wi aiaimilwe uhumi nuanso niantu,
niang'wi aimpya nilye age kunsoko itume lukani la kigulu, nuhumile
kusingiilya umanyisigwa ausingiilye. 13 Sunga akatwaila ang'enya anino
alume kuaikilya imikono ao nu kulompa iamanyisigwa akwe ikamupatya.
14 U Yesu akaila, "agombi" iangenya nianino, laki kuagili kuza kitalame,
kunsoko uetemi wa kigulu ingi wa antu anga wawa. 15 Nung'wenso akaika
imikono akwe migulya ao, sunga akahega pang'wanso. 16 Muntu ung'wi
akaza kung'wa Yesu akalunga, "mumanyisi, kintuni nikiza nini humile
kituma sunga mpanlike utemi nuakali nakali. 17 U Yesu akamuila, kuniki
nukunkolya ikintu kinikiza? Ukoli ung'wi du numuza, ang'wi uloilwe
kupantika uupanga ambiila uunonelya wa ng'wi Tunda. 18 Umuntu
nuanso akamukolya, unonelya kii? u Yesu akalunga, leka kubalaga, leka

kugoolya, leka kia, leka kuligitya uleele. 19 Akulye utata ako nuiako,
hangi mulowe umanyakisali anga uewe nizawiloilwe. 20 Umuntu nuanso
akamuila, aya ihi nimakondaniye. Nikiule ni mpee. 21 U Yesu akamuila
ang'wi uloilwe kukondanila, longola ende ugulye ihi uape iahimbe ukutula
ni kiuto kihunde, sunga nzuu untyate. 22 Umuhumba yu naiwija ayo
nu Yesu naukumuila akahenga akazesiga masigo idu, kunsoko aiwilingie
nsao yidu. 23 U Yesu akaila iamanyisigwa akwe; " Tai numuiie ikaku
umugole kingila muutemi wa kigulu. 24 Hangi numuie ingi ipepeele ingami
kukiila mibolomyo la sindano, kukila umugole kingila mutemi wa kigulu.
25 Iamanyisigwa naiija nanso, ikakuilwa nangulu nukulunga, "Nyenyu gwa
nuzegunika? 26 U Yesu akaagoza akalunga, kuantu shalihumikile, kung'wi
Tunda ihi nanso ahumile. 27 Sunga u Petro akamusukiilya akamuila,
Goza, kaleka ihi kakatyata uewe, kintu ki nikupantika kitalako? 28 Yesu
akaila, "Tai numuie, uyu nuantyatile unene muileli nupya mumatungo
na ng'wana wang'wa Adamu, nuzizikie pakatikati pi tundu la ukulu wa
mukola, nunye muzizikie migulya amatundu ikumi na abiili na ukulu
kumapa ulamulwa makabila ikumi na abiili na Israel. 29 Sunga ung'wi
anyu naulekile ito lakwe, aluna niagoha, nawa niasungu, Tata, ia, ana
ang'wi mugunda kunsoko a lina lane, ukusingiilya kukila igana, nu kusala
uutemi nuakali nakali. 30 Idu awa niang'wandyo itungili, azetula anyuma,
nawa nianyuma azizatula angwandyo.

20

1 Kumdogoilyo utemi nuakilunde ukimpyananu muntu nukete umu-
gunda, nai wiandiie ukedaudau nsoko akuaika anyamilimo mumugunda
wakwe nuamizabibu. 2 Nae igombya neanyamilemo dinalu ing'wi
kumung'wi, wikaayuma ende kumugunda nua mezabibu. 3 Nai akeile
masaa ataatu wikenda hange uu wikaaona itumi angiza aeimekule akeeze
agila anga mulemo pake awiza kisoko. 4 Wikaaila, "Nunyenye gwa, longoli
mumugunda nuamuzabibu, hange kehi nemutakile kumupa Uuu ekalon-
gola kitumia umulemo. 5 Wikalongola hange naakela masaa mutandatu
muma saa nemutandatu, wikituma uulukulu. 6 Nkua yedu hange naepikile
saa ikumi neleng'wi akenda nukuahanga eantu neangiza imekile akeze
angila anga mulemo. Wikaaila, "kuneke mumehile apa nuagile anga
mulemo wehi kuluhiku lehi? 7 Ika muila kunsoko kutile umuntu wehi
nukupee umulemo. Wika aila nunyenye gaa lungoli mumugunda nua
mezabibu. 8 Imatungo ampinde napikile, umuhola mugunda nua mez-
abibu wikamuila umemeeli wakwe, "Itange eitumi wape ekinyamulimo,
kandiilya nua musho sunga nua nguandyo. 9 Nae ekiza awa nae aikilwe
saa kumi ne ng'wi, kelaung'wi ausengiiye dinali. 10 Nae ekiza eitumi
ang'wandyo, aeasigike kena akupegwa kukele, kuite ekasingiilyegua kela
ung'wi dinali ing'wi kela umuntu. 11 Nae ikasingiilya dunyamulimo kao,
ikamisusumelya umukola mugunda. 12 Ikalunga, "Ee eitumi neampelo
aeitumiile isaa Ing'wi udu muitumi mulemo kuite waempyania nusese
use kukenkile imeligo kuluhuku lelinukupya mpasui. 13 Kuite umuhola
nuugunda wihesusha nukulunga kung'wi wao, muhumbe miane, singa
nutumile anga ubii. 14 Itee? singa aelugombilyene nunene kudinali
eng'wi? 15 Itee singa taine leung'wane kutuma anga nendilwe ninsao
yane? Ang'wi iliho lako ibe nsoho une nemuza? 16 Unu nua mwisho
ukutula wang'wendyo nuyu nua ng'wandyo ukutula wa mwisho. 17 U Yesu
nauhunankila kena kuyelusalemu awahoile iamanyisigwa akwe ikumi

nuubiili kumpelo, numunzila wikaaila. 18 Gozi kuunaikela kuyelusalemu,
nu Ng'wana wang'wa Adamu uhukwa mumikono aakulu aakuhani neaan-
deki. Akumulamuila ensha. 19 Hange akamupunya kuantu ne amahi nsoko
kumumela, kumukua nukumutumbeka. Kuite uluhiku laka taatu ukuiuka.
20 Hange uia nua ng'wana wang'wa Zebedayo ae uzile kung'wa Yesu
niana akwe. Wikatungama ntongeela akwe nukulompa kentu kupuma
kung'waakwe. 21 U Yesu wika nuila, "utakile ntuni? Wikamuiila, "Lunga
kena iana ane neabiiliikie, ung'wi kumohono wako nua hegoha hange
ung'wi kumokono wako nua kekema nuuitemi wako" 22 Kuite u Yesu
wihasusha nululunga, "singauine eke nukulompa. Itee? Uhumilene
kung'wela ekekole nekung'wela? ekamuila"Kuuhuma" 23 Aaaila, ekehole
kane mukuhingwela. Kuite kikie umukono wane nua kulela numokono
wane nuakekema singa anga nene kumupa, kuite kuawa neanoneeigwe
nutata wane". 24 Eamanyisigwa neangeza ikuminaeigule uu, iha ambwa
ukea nea luna ao neabiili. 25 Kuite u Yesu wikaitanga ung'wenso
nukuaile, "Muleugile kena eahumu nea mihe amuduile, nea hulu ao
ituma uuhumi kitalao. 26 Kuite ileke kutula uu kitulanyu kuleka ite,
wehi nakulowa kutula mukulu nulalanyu kusinjawatule mutumi wanyu.
27 Nunyu nukulula wang'wendyo kusinja watu mitumi wanyu. 28 Anga uu
ung'wana nuang'wa Adamu singa ae uzitumilwa inge kituma, nukupunya
uupanga wakwe kutule ukomoli waantu duu." 29 Imatungo naeapumile
kuyeliko, iimbe ikulu lekamityata. 30 Hange ika aona apoku abiili
ikie mumpelompelo anzila. Naeigule kena Uyesu ukukela, ekitanta
mduli ekalunga, "Mukulu, Ng'wana wang'wa Daudi ukugeze." 31 Kuite
iumbe likaakenda nukuaila kulagi. Ata uu, neanso ekahulya unduli
kukile nukulunga " Mukulu Ng'wana wang'wa Daudi kugoze." 32 Hange
u Yesu wikenuka wikailanga nukuaholya mutakile numulendele ulee?
33 Ikamuila, "Mukulku kena emiho itu apelye. 34 Inge u Yesu wikalutwe
nuukea, wika maambaemiho ao, inge uu ekasingiilya uhumi wakuona
hange ikanityata.

21

1 U Yesu neamanyisigwa akwa ekapika pakupi ne Yelusalemu hange
ekalongola sunga kuBethfage, kulugulu nuka mezeituni, hange u Yesu
wihaatuma iamanyisigwa abiili. 2 Wikaaila, longoli kukesale nekakun-
longeela, sunga mukumiona ndogwe etungilwe palungwanso, nung'wa
ndogwa palung'wi nuyo. Itungueli nukuileta kung'waane. 3 Anga muntu
wihi wamuila kehi kua nelanso, mukulunga, 'Mukulu uitakile,' numuntu
nuanso ukukaya kumugimbwa mize palung'wi nizo. 4 Ikani nelanso
inge ilo naelekeiye kuanyahedagu kusinja ligeelekele. Wikaaila. 5 Aeli
iana akisungu akasayuni, egoza, umutimi wako upembilye kung'waanyu,
mupolo hange unaulie mundogwe, nung'wa ndogwe mugoha, ng'wa
ndogwe mudabu. 6 Hange iamanyisigwa ekalongola ekituma anga u
Yesu naualagiiye. 7 Ikamualeta undogwe nu ng'waa ndogwe, nukueka
iang'wenda migulyaao, nu Yesu wikikie nung'wanso. 8 Iidu mumilundo
ekaila iangwenda ao munzila niauye ehatema imatambi kupuma muma-
hota nukaile munzila. 9 Iumbi naelemutongee u Yesu nawa naia-
mulyatile iha hulya mduli, nukulunga, "Hosana kung'wana wang'wa
Daudi! Ukembelilwe uzile kulima lamukulu; Hosana migulwa kukila.
10 U Yesu paekapika kuYelusalemu, kesale kehi kekitumba nukulunga,
"Uyu nyenyu? 11 Iumbe lekalunga, "Uyu Yesu munyakidagu, kupuma

kunazaleti akuGalilaya. 12 Hange u Yesu wekingela mitekeelo (ang'wi
Tunda. Akaazunsa ehi hunzi naiakugulya nukugula mitekeelo. Wekapeula
ga numeza neyaantu nae akukaila impia ne maintu naagulya nkume.
13 Wikaaila, "Iandekile, "Ito lane lekutula ito nelakulompela, kuite
unyenye mametenda ikulungu laii. 14 Hange iapulu nea kilele ika
miziila mitekeelo, nung'wenso wikaakomya. 15 Kuite kumatungo eakulu
amakuhani neaandeki naiaine imakula naumiyumi, hange naeigule
iang'enya ahuzugalya mitekeelo nukulunga, "Hosana ng'wana wang'wa
Daudi, "ihaambwa makuo. 16 Ikamuila, "Wigulene nehe kulambulwa
neantu awa? U Yesu wikaaila, "Ee! kuite muikele kusoma, kupuma
mumelomo ang'enya neadabu neakankamukete likimo lupikile. 17 Hange
u Yesu wikaaleka nuikulongola kunzi nakisale mu Bethania nukulala
kuko. 18 Ikedaudau nausukile mukesali, aeukete nzala. 19 Wikaleona ikota
mumpelompelo anzila. Wikalehanga, kuite shanga wikalya angakentu,
mung'wanso inge ematutu du. Akauele, Itule tile inkali kung'waako
lukulu hange. "Hange itungu lelo imtini wekuma 20 Amanyisigwa akwe
naiaine, ikakulwa nukulunga, yatuleka ule umtini wuma nkua eng'wi?
21 U Yesu wikasusha nukulunga, "Tai kumuila, ang'wi mihutula nuuhueli
muleke kuailya, shanga mukituma eke nekitumilwe kumtini udu, kuite
mukuuila ate ulugulu, uholwe ugung'we mubahali, yukutula. 22 Kehi
nemukulompa kusola, kunu eze muhuie mukusengiilya. 23 U Yesu naupik-
ile mutekeelo, akulu amakuhane anyampala antu ekamuhanga imalungo
naukumanyisa nukukolya, kuuhumi ke ukituma imakani aya? Hange
nyenyu nukupee uhumi uwu? 24 U Yesu wihasusha nukuaila, nunene
hange kumukolya ikolyo nen'wi. Ang'wi mukumbila, nunene uu kumuila
kuuhumi ke nekituma imakani aya. 25 Ubadisigwa nuang'wa Yohana
aeupumile pee, kulumdane ang'wi kuantu? Ikiholya ienso, akalunga,
anga kulunge, aeupumile kilunde ukuuila, nehe mukahita kuhuila?
26 Kuite anga kulunge, aeupumile kuantu, "kogopile imaumbie, kunsoko
ehi aine uYohana kena munyakedagu." 27 Hange ekasusha kung'wa
Yesu nukulunga, "Shakuine" Nung'wenso wikaaila gwa, "Nunene singa
kumuila kuushumi he kituma emakani aya. 28 Kuite mukusinga ntuni?
Umuntu nukete iama abiili Wikenda kung'wi nukumuila, Ng'waane,
longola witume umulemo mumugunda nuamezabebu. 29 Lelo, "Ung'wana
wikasusha nukulunga, shaninzuu, kuite panyambele wikakaila imasigo
akwe nukulongola. 30 Nu muntu nuanso wikalongola kung'wana nuanso
akasusha nukulunga ninzuu, Mukulu, huite shanga wekenda. 31 Nuule
kuawa neabiili nuilumile anga nuTata wakwe nauloilwe? Ikalunga,
"Ng'wana nuangwandyo" U Yesu wikaaila, "Itai kumuila, iamanangwa
neakosi ahingela muutemi wang'wi Tunda kuleka hanza unyenye hingela.
32 Kundogoilyo u Yohana auzile kitalanyu kunzila nenguloku, kuite singa
meka muhuela, mutungo ia manangwa nea kosi akamuhuela. Nu nyenye
naimuine nelanso lekole, shanga mekaungana nsoko mieka mumuluile.
33 Tegeeli ikilingasiilo nekiuya, aukule muntu, umuntu aukele ieneo ikulu
nelihi. Auteme imizabibu, unkakitiila, wikazipya nihiseme nekakukamula
imagai, akazenga numuhala nualindi nukuliliha kuagaza zabibu. Hange
wekenda kehengiza. 34 Imatungu amaogola amizabibu naeuhugee,
wikaatuma atuungwa ang'wi, Umuya ekamubulega, nu muya ung'wi
ikamukua namagwe. 35 Kuite awe neelima izabibu ikazihola eihimi akwe,
ihamuhua ung'wi, Umuiye eka mubalaga, nu muya ung'wi ikamukua
namagwe. 36 Kumkua nengiza, umugole wikaatuma atungwi angiza,

eeelu kukila awa neangwandyo, huite awa neelima akaaleda hange wudu.
37 Nai akahila nanso umuhulu nuanso akamutuma latalao uug'waalawe
nukulunga, ahumukulyaumngwane. 38 Kuite awa neelma emezabibu
naeamwine umuhumba nuanso, Akiela, Uyu musali, Nzii, kumbulage
nukuhola uusali. 39 Uu ekamuhola, ekamugume kunzi na mugunda nua
mizabibu nukumubulaga. 40 Itee umukola mugunda nua mizabibu nuzile,
utenda uli ialemi amezabibu? 41 Ikamuila, "Ukuabipya iantu nuanso
abi kunzila aulaki kukila, ne hange ukusalisha umugunda nua mizabibu
kulumiangeza, iantu neahuli pa kunzila amezabibu neakahonda". 42 U
Yesu wikaaila " Shamusomilene numaandeko,' Igwe nealatulile iaashi
naina igwa ikulu nelaukundeki, Ile lepumile kumukulu, hange ukuleta
ikuilwa kumiho iluu? 43 Uu kumuila, Utemi wang'wi Tunda ukuholwa
kupuma kitalanyu nukupegwa ihe nekee inkali yalawe. 44 Wehi nuekagwa
nugwe nelanso ukubungwa ninoo. Kuite kuehi nelelumugwila, lekumusia.
45 Ikulu amakuhani nea mafalisayo naeakija ilingasilyo yakwe, ikaona
kena akulambulwa enso. 46 Kuite kela naealoilwe kugoola mikono migulya
lakwe, akagopa umilundo, kunsoko iantu aeamugozile anga munyakidagu.

22

1 U Yesu autambue neenso mulengasiilyo nukulunga. 2 "'Utemi
wa kilunde wumpyani numutemi naoneneeye wiloelinua winga
wang'waakwe. 3 Wikaatuma eitumi akwe husila awa neaalehikweize
muwiloeli nua winga, huite sengaikapika. 4 Umutemi wikaatuma hange
eitumi angizawikalunga. "Aeli ehe neanilwe, Gozi, nanonelyaindya.
Nakwa neamudama neaginu asinzwaa, ne makani ehi ahondilile, Nzii
hiloelye muwinga". 5 Kuite iantu awa singaai akee lukulu uamwi wakwe.
Neang'wi ikalongola kumigunda ao, nawa niangiza ikalongola mumaanza
ao nabiashala. 6 Niangiza ikaaja eitumi amukulu nukuabulaga. 7 Kuite
umutemi wikataka. Wikatuma ikua mbiteakwe akabulangwa eabulagi
nukulimansiilya ikisalekao kumoto. 8 Hange wikaaila eitumi akwe,
"Uwinga ukondile, kuite ianwi shangaaza. 9 Kuitelongoli muninsambwa
nzile nemehulu, muane iantu needu anga uu neukuhuma aze muwiloeli
nua winga." 10 Eitumi akena munzila ninkulu nukuakalibisha iantu
ehi nae aine, aza kuabi, Uu itando nila winga ieizula iageni. 11 Kuite
umutemi nae wingie nukuagoza iaiziila, wikamuona muntu ung'wi akeze
mugila ung'wenda nua winga. 12 Umutemi akamukolya, Muhumba miane,
azaupikile ule apakunu umugila ung'we nua winga? Numuntu nuanso
shanga wikasushaketi. 13 Uu gwa umutemi akaaila eitumi akwe, Mutungi
umuintu uyu imekono nemegulu mugumi kunzi kuhiti, kung'wanso
nuuhole uleli nukusia muno. 14 Kunsoko antu edu itangilwe, kuite awa
niasaguwe ashenyu. 15 Uu iatalisayu ikahega nukuzipeilya amurambe
uyehu munkani yakwe ung'wenso. 16 Uuikaatuma iamanyisigwa
ao palung'wi Helode Hange ikamuila uYesu, "Mumanyisi, kulengile
kenauewe wimuntu watai, hange kena ukumanyisa ita ang'wi Tunda
etai shanga ukee mkani ningiza hange umugila anga ukweli nua
antu. 17 Kuite kuile, usegile ntuni? Itee? taine kilago kapunya ehodi
nshenyu ang'wi alii? 18 U Yesu aulengile uubi wao wikalunga, Kuneki
nemungema unye nemiamasue? 19 Ndangiili empia netumeka mukodi."Uu
ikamutetela edinali. 20 U Yesu akakolya "Ikelu ne lina ele lang'wi nyanyu?
21 Ikasusha,"Yang'wa kaisari." Uu Yesu akabila,"Mupiukaisari nakwe

nang'wi Tunda mupi Itunda." 22 Naeigule ile ikakuilwa. Hange ikamuleka
nukulongola yao. 23 Iluhiku nulanso ang'wi ao amasadukayo akiza
kung'wa Yesu, awa neelunga kutile anga uiukiwaashi. Ekamukulya,
24 akalunga,"Mumanyisi, Umusa aulugile, Angeze umuntu ukule singa
utugile ung'wana, umuluna ukumusala umusungu nuanso nukumuligelya
ung'wana nsoko amuluna wakwe. 25 Aeahote atuna mupungate. Nua
ng'wandyo autenile wikasha shuutungile ung'wana. Aka mutekela
umulune umusungu. 26 Hange umulune wakwe wikalenda uu, hange
nuyu nuaka taatu, yekatenda uu sunga yuyu nua mupungate. 27 Nae
ituma ite ehi, numusungu nuanso wikasha. 28 Inge muuiuki umusungu
nuanso ukutula wang'wanyenyu mualuna neanso nemupungate? kunsoko
ehi ae amutenile." 29 Kuite u Yesu ausuhilye nukulunga, Mukakoseela,
Kunsoko shamumanyile Imaandeko sunga ningulu niang'wi Tunda.
30 Kunsoko muuniuhi, iantu shaitena ang'wi hulenwa, kuleka ite iantu
etula anga iamakika hilunde. 31 Kuite uiuki waashi mukele musomene
niTunda auketambue kitalanyu, nukulunga. 32 Unene ni Tunda nuang'wa
Iblahimu, Itunda wang'wa Isaki, ni Tunda nuang'waYakobo? Itunda
singa Itundawaashi, inge Itunda nua panga." 33 Imatungo umulundo
nuahija ile, ikakuilwa umanyisi wakwe. 34 Kuite emafalisayo niakija kena
Uyesu wakilaja ea masadukayo, ekiiligeila ienso palug'wi. 35 Ung'wiao,
akeze munyilago, wika mukolya ikolyokumugema. 36 Mumanyisi, ilago
neleuke ni kulu kukele imalago ehi. 37 U Yesu akasusha,"kusinja umulowe
umukulu kunholo ako ehi, nemahala ako ehi. 38 Ili lilo ilagilyo ikulu hangi
nilang'wandyo. 39 Hange na akabiili impyani ni yiyo. Kusinja kumulowa u
munya kisali anga nuiloilwe u ewe. 40 Imalago ehi neanya kidagu imeiwe
nemalago yaya nabiili. 41 Ne mafalisayo naekili ilingile paluug'wi, U Yesu
akaakulya ikolyo. 42 Akalunga,"Itee? Musegile ntuni kung'wa Kristo?
Nuanso ng'wa nyenyu? Neenso ekasusha," Ng'wana wang'wa Daudi.
43 U Yesu wikaasukeelya."Kuuhuni kea udaudi ike ni nkolo ukumitanga
mukulu, nukulunga. 44 Mukulu auumuie Umukulu wane," Ikieumohono
wanenuakegohe, sunga nekuatenda ialugu aho aikwepihe amegulu aho?"
45 Ang'wi Udaudi ukumitanga ukristo,"Mukulu"Ukutulang'waakwe ule?
46 Kutile nae usuhilye ulukani hanga, hange hutile naugemile kumukolya
imakolyo nendu kupuma uluhiku lulo nukulongoleka.

23

1 Kuleka ite auligilye ne antu neamanyisigwa ahwe, 2 "Iaandeki nea-
mafalisayo ikaie ituntu lang'wa Musa. 3 Kehi neakumuila kituma, itumi
kunu mezeagoza. Kuita muteke kituma intendo yao, kunsoko neanso
elunga imakani neshaituma. 4 Itai etunga meligo melito neanso hange
mekaku humehenha, hange eahensha iantu mumeenga ao. Kuite neanso
shaehugeela ata ninino kukenha. 5 Inlendo yao yehi, ituma nsoko
agozwe neantu. Kunsoko neanso igalipya imasandeko ao nukongeelya
ukuulu nua upendi wang'wenda ao. 6 Neanso ilowa kikie muianza
yakikulya muumalagone mumatuntu akakulya mukate amumasinagogi,
7 nuhulamushigwa kukulyo nkani yakusoko, nukulang'wa, "Amanyisi"
ne antu. 8 Kuite unye singainonee kitangwa"Miamanyisi" Kunsoko
muukete umumanyisi ung'wi, hange unye meehi mekiluna. 9 Muleke
kuuitanga muntu wehi apa mihe kena Tata wanyu, kunsoko mukete Tata
wang'wi alua, nung'wenso ukole hilunde. 10 Hange muleke kitangwa

"amanyisi" kunsoko mukete umumanyisi ung'wi duu, inge Kristo. 11 Inge numukulu mulalanyu ukutala mutumi wanyu. 12 Wehi nukihumbula ukusimigwa, hange wehi nukisimya ukuhumbulwa. 13 Kuite ukea wanyu aandeki nea mafalisayo, ateele! mukua lugaile iantu utemi nuakilunde. Nunyenyeshamuhumile kingela, shamuagombilye neakingela hutende ite. 14 * 15 Ukae wanyu aandeki neafalisayo, ateele! Mukuputa itumbe labahali nukumutenda umuntu ung'wi wahuele kuaya nemukumanyisa. hangi nuekatenda anga unyenye, mukumulenda kabiili muntu nue [kumoto] jehanamu anga uu uuyenye nemile. 16 Ukae wanyu atongeeli nea poku, unye nemilunga, wehi nuelapa kitekeelo, singa kentu. Kuite nuelapa kilapo la zahabu ni lekeelo, ukulungwa nekelapokakwe. 17 Unye apoku meapungu, nekeule nekekulu kukelakeuya, zahabune angwi ite-keelo neliikilwe wakufu nezahabu kung'wi Tunda? 18 Hange, wehi nukulapa kuzahabu, singa kentu. Inge nukulapa kisongelyo nelekole mung'waakwe, utungilwa nuulapi wakwe. 19 Unye antu nemeapoku, nekeule nekekulu kukele ikiunya isongeelyona ang'wi adhabu neekwa wakufu imasongeilyo nepumigwa kung'wi Tunda? 20 Kuite, nuanso nuelopa kuzahabu wilapa kunelanso nukumaintu ehe nahole kung'wa akwe. 21 Nung'wenso nuelapa mitekeelo, wilapa kunelanso kung'wenso nuekili akwe. 22 Nung'wenso nuelapa kiluunde, wilapa pituntu la utemi ne lang'wi Tunda nukung'wenso nuikie mung'wanso. 23 Ukae wanyu, aandeki neafalisayo, ateele! kunsoko mukupunya ezaka kubizali, mnaanaa nechicha, kuita mukuleka imakani nemalito milego -tai ukende, nuuhueli. Kuite aya yemunonee kutula mutumile, hange singa kumaleka neman-giza muhile kumitumela. 24 Unye atongeeli nemeapoku, nemukusuza umududu numuniino kuite mukuimela ingamia! 25 Ukae wanyu, andeki neafalisayo, miateele! Kunsoko mukoja ikole kunzi ne sahani kuhunzi, kuite kunzi izue uubi hange kulile anga upolo. 26 Unye aaafalisa nemi-apoku, oji hanza ikole mukati ne mukati a sahani, nsoko inkika na kunzi etule nza nenyenso gaa. 27 Ukae wanyi, aandeke neafalisayo, meateele! kunsoko mukimpyana niibeela napakilwe ukenke, kunzi igela maza, kuite mukati izue imakupa naashi hange kela kentu neke bii. 28 Uulukuli, nunye kunzi migee kena miaza ntongeele aantu, kuite kunzi mizue uteele nuubi. 29 Ukae wanyu, aandeki neafalisayo, meateele! kunsoko mukuzenga iibiila na anyakidagu nukupambe iibiila yao awa nea tai. 30 Unye milunga, anga aekikie mumahiku a tata itu, shanga aezekipalung'wi nao kuhunula usakami nuanya kidagu. 31 Kuite mukihenga unyenye kena unye miana ao awa nae abulagile ianyakidagu. 32 Hange unyenye mukupikeelya kizulya pang'wanso niinonee umulandu nua Tata anyu. 33 Unye nzoka, akete vipilibao, muuekile ule uulamuli nuakujehanamu? 34 Kuite, goza, kuatuma kitalanyu ianyakidagu, antuneakuligwa, neaandeki, Ang'wi ao mukuabulaga nukuaja. Ang'wiao mukuakua mumasinagogi anyu nukuazunsa nukupuma makesale king'wi sunga numuya. 35 Upumeli kena kung'wa anyu ukupumela usakami wehi nua tai nauhununwe mihe, kaziilya isakamiang'wa Habili nua tai sunga isakani niya Zakalia ung'waa Balaki, nae mumubulabile patakatifu nepa kezindaalo. 36 Tai, kumuila, imakani aya ehi akuupata uwileli uwu. 37 Yerusalemu, Yerusalemu,

* **23:14** Ambeshainkelele nie14 shanga wigee muusangi nuuza nuakali. usagi ung'wi wongeelya ankelele uukuleka ulukelili nua 12 nulukelele nua 14"Ukae wanyu unyeaandeki nea falisayo nemiateele kunsoko akuamileawa neashiwe neagohao".

uewe nukeze abulaga ianyakidagu nukuakua namagwe awa neatumilwe kung'wa ako! Nkua inga kumilingeela iang'enya ako palung'wi anga enkuku nilingeela iana akwe mumanana akwe, kuite singa wikagomba! 38 Goza ito lako lasaga nuula. 39 Nunee kuila, kandeelya, itungo lele nukulongoleka singa umona, sunga nuekalunga, “Ukembetilwe nuanso nuzile kulina nela Mukulu.”

24

1 U Yesu akapuma mitekeelo akalongola kwea. Iamanyisigwa akwe ika-muhanga nukumulagiila imajengo amatekeelo. 2 Kuite akasusha nukuaila, “Itee, shamuine ne imakani aya ehi? Itai kumuila, kutile igwe nelekusaga migulya alulya nesha nukuhambulwa.” 3 Hange pawikikie mulugulu nula Mizeituni, iamanyisigwa akwe ekamuhanga akeze ipihie nukulunga, “Kuite imakani aya akupumela nale? Kentu ke nekikutula kelingasiilyo kakuza kung'waako ne mpelo aunkumbigulu? 4 U Yesu akasusha nukuaila, “Tuli nuugozi kena aleke umuntu kuakongela. 5 Kunsoko edu azile kulina lane. Akulunga, “Unene inge nene ne Kilisto, hange akuakonga edu. 6 Muukija mbita ni mpola nia mbita. Gozi muleke kutula nuwoa, kunsoko imakani akupumela, kuite empelo ika ikeli. 7 Kunsoko ihe ikauka kihe nzuya, nuutemi kuutemi uuya. Yukutula nenzala nematetemeko amahimuianza niakuli kuli. 8 Kuite imakani aya ehi ng'wandyo udu wauai nuakutuga. 9 Uu akumupumya kunsoko magigwe nukubulagwa. Mukubipilwa ne mahi ehi nsoko alina lane. 10 Uu edu akukumpa nukilekeelya nukibepilwe unyenye kua nyenye. 11 Anyakidagu edu akupumela nukuakongela edu. 12 Kunsoko uubi ukongeeleka, ulowa nuantu du ukupola. 13 Kuite uyu nukigigimiilya sunga empelo, ukuguneka. 14 Izi inkani nenziza nia utemi yukutanatigwa unkumbigulu wehi kutula wihengi kumahi ehi. Uu empelo ekapika. 15 Kuite nemekaona uwibulugi nuubi, naeletambuwa numunya kedagu u Danieli lemekile pakianza neketakatifu (nukusoma nualinge), 16 uu awa neakole ku Yuda amankiile mumalugulu. 17 Nuyu nuakole migulya mumalo waleke kusima pihe kuhola kentu keke kupuma munyumba akwe, 18 nuyu nuakole kumugunda aleke kusuka kuhola ung'wenda wakwe. 19 Kuite ukia wao neakete ung'wana nawe neakonsha mumahiku nanso! 20 Lompi kena kumanka kung'waanyu ileke kutula matungo ampepo, ang'wi luhiku nula kusupya. 21 Kunso ikalukole lwago lukulu, neze lukile lupumile kupuma kuumbwa uukumbigulu sunga nitungo gaa, singalezezigela hange. 22 Anga imahiku nanso anga ae akugempigwe, kutile naeweze guneka. Kuite nsoko aasagulwa, imahiku nanso akukugempigwa. 23 Hange angeze muntu wehi ukumuila, “Goza, Kilisto ukole papa! Ang'wi, Ukilisto ukole uko muleke kuhuila inkani nianso. 24 Kunsoko i Makilisto nauteele neanya kidagu auteele azile nukigeelya makula makulu naukuelwi, kunsoko akukongela, ang'wi yukuwezekana ata iasagulwa. 25 Gozi, namuhugula nakele kupumela. 26 Kuite, anga amuila, “Ukilisto ukole kumbuga, muleke kenda kung'wanso kumbuga. Ang'wi, “Gozi, ukole munyumba muleke kuhuela inkani nianso. 27 Anga uu nulumelika kupuma kilya nukumelika kung'weli, uu yeekatula keza kung'wana nuang'wa Adamu. 28 Pehi nuukole umuimba, kung'wanso kuko indeeyilingeela. 29 Kuite matungo makupe kukela yekatula nulwago lukulu imahiku nanso, Ilya lukuikilwa kiti, ung'weli shaukupumya uwelu wakwe, inzota yukugwa kupuma kilunde, ningulu yakilunde yukuhingieka. 30 Uu ekelingasiilyo ka

ng'wana wang'wa Adamu ekigela migulya, ni ntambu yehi ni amihe yako hongelya. Akumuona ung'wana nuang'wa Adamu upembilye mumalunde amigulya kungulu nuukulu nukulu. 31 Ukuatuma iamalaika akwe kululi nulukulu alalumbeta, neensa akuulingiila palung'wi iasagulwa akwe kupuma nande ine nia mihe, kupuma mpelo ung'wini lunde sunga neye nengiza. 32 Imanyisi isomo kupuma mumtini. Anga itambee liketegela nukupumya imatutu, malenga kena iketiku kahugeela. 33 Uu gwa, anga maona imakani aya ehi, mulenge kena wahugeela, pakupi pamulango. 34 Itai kumuila, uwitugi uwu shaukukila, sunga imakani aya igele. 35 Ilunde nihi yukukela, kuite inkani yane shayukukila kwee. 36 Kuile kuluhiku nulanso nesasa kutile umuntu nuine, ata umalaika nua kilunde, ang'wi ung'wana, inge u Tata ung'wana wang'wenso udu. 37 Anga uu naeyeli mumatungo ang'wa Nuhu, uu yukutula keza kung'wana wang'wa Adamu. 38 Kunsoko mumahiku nanso imazi naeakeli kigela iantu ae akulya nukung'wa, akutina nukutinwa kupika uluhiku lulo nu Nuhu aewingile musafina, 39 hange shanga aealingile kentu kehi sunga emazi nai ahangile nukuchola ehi uu yukutula heza kung'wana wang'wa Adamu. 40 Uu antu abiile ika akole kumugunda, ung'wi ukuholwa, ung'wi ukulekwa kunyuma. 41 Asungu abiili ikaa eze sia palung'wi, ung'wi ukuholwa, ung'wi ukusaga. 42 Kuite, tuli meahugu nsoko shamuine luhiku ke nuzile u Mukulu wanyu. 43 Kuite mulenge kena, angeze umukulu nuito angize azuine itungo ke nuzile umuhembi, azuzekesha shanga azuzee leka ito lakwe kubunangwa. 44 Kuite, inonee gwa mutule mukondile, kunsoko ung'wana wang'wa Adamu uzile itungo nesungamuine. 45 Ite nyenyu numulindie, mutugwa nukele imakala, umukulu wakwe umupee uuhumi kuawa neakole nuto lakwe, nsoko waape indya kumatungo nanonee? 46 Ukembetilwe umitumi nuanso, u Mukulu wakwe ukumuhanga ukitume uu imatungo nuzile. 47 Itai kumuila kena umukulu ukumuika mukela kentu nekakwe. 48 Kuite umutugwa ang'wi mubii ukulunga munkolo akwe, “Mukulu wane watinia,” 49 wandye kuakua eitumi akwe, hange wang'we nukulya palung'wi nuhugala. 50 U Mukulu nua mutugwa nuanso uzile uluhiku numugila ata isigo, numitungu nushuine. 51 U Mukulu wakwe ukumutema ipande ibiili nukumuika mulyoma ling'wi anga asambo, kung'wanso ikole kulila nukusia emino.

25

1 Uu utemi wakilunde ukipyanigwa neawali nikuminaahole intala yao ekalongola kumupokela ubwana nuawinga. 2 Antaano ao ae apungu nawa neangiza ataano aeaelewa. 3 Eanawali neapungu ekahola intala yao, shanga ekahola emakuta. 4 Hange aenawali awa neaelewa ekahola iseme yao nemakuta palungwi ni ntala yao. 5 Imatungo yayo Ubwana nuawinga naushelewe kupika, ehi akahung'wa tolo ekalala. 6 Lakini utiku wakatekate akakakuta ngwano,"Goza, ubwana nuawinga! Pumi kunzi mu-musingeelye. 7 Uu neenso enawali ehi akauka ekakakelya intala yao. 8 Awa neapunga ekaaela awa neelewa, 'Mukongelye esehemu amakuta anyu kunsoko intala yitu yukulima.' 9 Lakini awa neaelewa ekaasukilya ekaaela, 'Kunsoko shanga akutosilye unyenye nusese, kuite longoli kwa awaneeg-ulya miguelye ekeasi kanyu nekemutosilye. 10 Imatungo naalongoe neanso kugula, Ubwana wawinga wekapika, ne matungo naakole tayali aeendile nang'wenso kushelehe awinga, numulango wikalugailwa. 11 Baadae

enawali neangiza naapikile ekalunga, "Bwana, bwana, kulungwile." 12 Lakini akaasukelya nukulunga,'Etai kumuela, shanga numumanyile. 13 Kuite gozi, kunsoko shangamuihe ematungo luhiku ang'wi saa. 14 Kuite sawa numuntu nautakile kusafili kulongola ihe ngeza aeutangile eatugwa akwe nukuapa ugole wakwe. 15 Ung'wiao wekamupa talanta itaano, uyu numungiza wekamupa ibeele, nuyuite wekamupa eng'wi. Kela ung'wiao aupokee kiasi kulengana nuuwezo wakwe, numuntu nuanso weka safili kulongola yakwe. 16 Mapema uyu naupokee entalanta niitano wikalogola wekaelya, nukutugisa talanta itaano hange. 17 Uu uu nuyu naeupokee italanta nibeele, aeutugizilye ni nzuya ibeele. 18 Lakini umutugwa naeupokee talanta eng'wi, wikalongola yakwe wikahemba ishimu pihe, ite wikamepiha empia ang'wa bwana akwe. 19 Na baada matungo malepu, Ubwana watungwa neanso wekasuka nukuzepelya emaesabu neenso. 20 Umutugwa nuanso nausengeeye italanta niitano auzile wikaleta ningeeza itaano. wikalunga, Bwana, azumpee talanta iitano. Goza napata efaeda atalanta ngiza itaano. 21 Ubwana akwe wikamuila," Hongera, mutugwa numuza nuuhueli! Umuhueli kuintu niino. Kuupa emadalaka migulya kuintu niidu. Ingele muiloelyi wang'wa Bwana ako. 22 Umutugwa nausengeye italanta niibeele wekeza nukulunga, Bwana, aumpee talanta ibeele. Goza napata faeda atalanta geza ibeele. 23 Ubwana akwe wekamuela,"Hongeeli mutugwa numuza nuuhueli kumaintu ne-makehu. Kuupa emadalaka migulya kumaintu needu. Ingile wiloelye mung'wa Bwana ako." 24 Baadae umutugwa naupokee etalanta neng'we aewezie wekalunga,"Bwana, nengile kina uewe umuntu mutaki wevuna pang'wanso neshanga uhusekile. 25 Unene nekogopa, nekenda yane nekapiha etalanta akopihe. Goza, ukete hapa nekako." 26 Lakini ubwana wikamusukilya wekalunga. 'Uewe umutugwa mubee, aulengile kina nekala pang'wanso neshanga ntemee nukuvuna pang'wanso neshangani-husekile. 27 Kuite aeizepie kuapa empia ane entu abenki, nematungo naensukile kung'wane aezemesengelya nane palung'wi nefaeda. 28 Apa muhegelyi etalanta nanso mumupe utugwa nukete talanta nikumi. 29 Kila umuntu nukete nekakwe, okongeligwa ikulu ata ukuzidisheligwa. Lakini kwa uyu nemugila ekentu, ga nekenukete ukuhegeligwa. 30 Mugumi kunzi kukiti umutugwa nuanso neshanga ufaile hange ikutula kelelo nukukelya emino! 31 Ematungo ung'wa Adamu nuekeza nuutukufu wakwe, naealaeka ehi palung'wi nung'wenso, Uu ukikie migulya ituntu lakwe nuutukufu. 32 Indugu yehi ikilingeela ntongeela akwe, nung'wenso ukuabagala eantu. Anga umudemi nuebagula inkolo nimbuli. 33 Ukuieka inkolo mukono wakwe nuwakigoha, ite ukiekaimbuli mokono wankege. 34 Ite umufalme ukuaela awa nea mukono wakegoha, Nzii, nemukem-betilwe nu Tata anyi, usali ufalme nauandalewe kunsoko anyu kupuma ukuekwa emesingi au nkumbigulu. 35 Hange aenkete nzala mekampa indya; Ae nemugeni mukankalibisha. 36 Ae nkole kepwe, mekantugala eang'wenda; Ae numulwae mekantunza; Ae nkole muketungo mukangoza! 37 Uu awa neatai akumusukelya nukumuela, Bwana, Nale aekukuine ukete nzala kekakulesa? Ang'wi ukete nyota kekakupe maze? Hange nale nae kukuine umugeni kekaku kalibisha? Ag'wi ukete nyota kekakupa emaze? 38 Ang'wi nale naekukuine umugeni nakekakukalibesha? Hange umugila anga lang, wenda kekakutugala eang'wenda? 39 Ang'wi nale naeumulwae, ang'wi ukole muketungo kekeza kuugoza? 40 Na umufalme ukuasukelya,

etai kumuela, naemutendile apaite kung'wi anyandugu ane neanino, aemuntendee nene! 41 Kuite ukuaela awa neakole umukono wakwe nuankege; Hegi kitalane unye nemukete emasatiko, Longoli kumoto nua kulenakale naeuandalewe kunsoko ang'wa shetani neamalaeka akwe; 42 Kunsoko aenkete nzala shanga mekakumpa indya; Ae nkete nyota shanga kekakupa emaze; 43 Ae nemugeni shanga mekankalibisha; Ae nkolekepwe shanga mekampa eang'wenda; Ae nemulwae ae ntungilwe kuite shanga mekangoza. 44 Au nawa neanso aku musukelwa nukulunga, Bwana nale naekukuine ukete nzala ang'wi nyota, ang'wi umugeni, ang'wi ukepwe ang'wi umulwae, ang'wiutungilwe, shanga kekakuhudumela? 45 Ite ukuasukelya nukulunga,"Etai kumuela, eke neshanga aemuatendee awa neanino, shangaae muntendee anga nene. 46 Awaite inzu kuazabu akale nakale kuite awa neatai upanga wakale na kale."

26

1 Imatungo u Yesu naumaile kutambula inkani yehi niyanso, akaaela eamanyisigwa akwe, 2 “Mulengile kina baada amahiku abeele kuutula nesikukuu, nung'wana wang'wa Adamu ukupumigwa kuite wasulubiwe.” 3 Baadaye eakulu amakuhani neanyampala neantu aeatankanile palung'wi pakate pamakao ang'wa kuhani numukulu, naewitangwa Kayafa. 4 Kwa palung'wi ekupanga enjama akumuamba u Yesu kwa unkunku nukumubulaga. 5 Kunsoko aalungile, “Ileke kutula matungo asikukuu, kuite ilekekuleta eghasia pakatekate aantu.” 6 Imatungo u Yesu naukole ku Bethania munyumba ang'wa Simoni umukoma, 7 naukole ukionyesha pameza, musungu ung'wi aewezile kitalakwe aukenkile mukebe nuwa alabasta naekete imakukuta naake ethama nkulu, na aeumahunuie migulya mitwe lakwe. 8 Lakini eamanyisigwa akwe naaine ikani eleite, aabepewa nukulunga, “Kunsokoke easala eyeite? 9 Ayaite ahumekile aguligwe kukeasi kekolo nukupegwa eaula.” 10 Lakini u Yesu kunsoko aaulengile eleite, wekaaela. “Kuneke mukumusumbula umusungu uyuite? Witumile kentu kezakung'wane. 11 Eaula mukete mahiku ehi, lakini shangamukutula mukole nunene mahiku ehi. 12 Kunsoko nauhunue imakuta mitwe lane aya migulya wa mwele wane, aewitumile ite kunsoko ukuekwa kung'wane. 13 Kutai kumuela, pehi ulukani ulu nulekatambulwa pakate aunkumbigulu wehi, eketendo nukitumile umusungu uyuite, hange kekutambulwa kunsoko akumbukumbu.” 14 Kuite ung'wiao nua awa nekumi nambele, naewitangwa Yuda Iskariote, akenda kwa akulu amakuhani, 15 nukulunga “Mukumpa ntuni anganumusaliti?” Akamupimela u Yuda ipande thelathini niyampia. 16 Hange imatungo yayo wekaduma enafasi akumusaliti. 17 Hata uluhiku lang'wando nuamekate neshanga eekewe igae, eamanyisigwa akwe aeendile kung'wa Yesu nukulunga, Pe nutakile kukuandaelye ulye indya ya Pasaka?” 18 Wekaaela, Longoli kumujini kumuntu fulani namueli, Ung'walimu ukulunga, “Ematungo ane ahumbeela kumetimelya epasaka palung'wi neamanyisigwa ane, pakate panyumbako.” 19 Emanyisigwa akituma anga u Yesu naualageye, na andae indya ya Pasaka. 20 Naeipikile mpende, aewikie kulya indya palung'wi neamanyigwa kumi nambeele. 21 Naakulya indya, wikalunga, “Etai kumuela ung'wi anyu ukunisaliti.” 22 Ekapyenenkela kule, kila ung'wiao akandya kumukolya, “Ite shanganene Mukulu?” 23 Akaasukilya, “Uyu nukutala umukono wakwe palung'wi nunene mukate mibakuli yuyo

ukunisaliti. 24 Ung'wana wang'wa Adamu ukuhega, anga naeyandekilwe. Lakini isateko lakwe umuntu nuekamusaliti ung'wana wang'wa Adamu! Azetula tazu kumuntu nuanso angae waleke kutugwa." 25 U Yuda, nae uzemusaliti wikalunga, ite nene Labi? U Yesu wekamuila, "Ukutambula ulukani nulanso uewe." 26 Naatuile ukulya indya, u Yesu wikauhola umukate, akaukembeta, nukuega. Wikaapa eamanyisigwa akwe nukulunga, "Holi, mulye. Uwu wuwu mweele waane." 27 Wekahola ekekombe nukukembeta, akaapa nukulunga, "Wing'wi mehi kuekeite. 28 Kunsoko uyu sakami wane nuilago lane, nekuhunulwa kwa ehi kumusamaha waanyamendu. 29 Lakini kumuela, shangakung'wa hange inkali yamezabibu uwaie, hadi uluhiku ulo nenzeng'wa nepya palung'wi nunyenye pakate autemi wang'wa Tata ane." 30 Nakondilye kemba uwembo, ekapuma ekalongola kumulema wa Mizeituni. 31 Hange u Yesu wikaaela, "Utiku wuwu mehi mukukumpa kunso ane, kunsoko yandekilwe, kumukua umudemi wikundi lankolo ninyenso ikusambaela. 32 Lakini baada akuiuka kung'wane, kumutongela kulongola ku Galilaya." 33 Lakini u Petelo wikamuila, "Hata anga ehi akuhite kunsoko amakani nakuhanga, nakuupata, unene shanga kuhita. 34 U Yesu wikamusukelya, "Etai kuela, utiku wuwu kabla ujogoo wakunkule, ukunihita nkua itaatu." 35 U Petelo wikamuela, "hata kina impasile kusha nuewe, singa kuuhita." Neamanyisigwa neangeza ehi ekalunga uu, uu. 36 Baadaye u Yesu wikalongola neenso pang'wenso niitangwa Gethsemane nawikaaela eamanyisigwa akwe, "Ikie hapa ematungo neninzu uko kulompa." 37 Akamuhola u Petelo neana abeele neang'wa Zebedayo na wikandya kupyenenkela nukusononeka. 38 Hange wikaaela, "Enkolone ekete kenyauwai kekulu kule ata ekeasi kakusha. Sagi hapa mukeshe palung'wi nunene." 39 Wekalongola kuntongela inino, wikagwa kifudifudi, nukulompa. Wikalunga, "Tata ane, peza iwezekanile, ekekombe ekeite kenkwepe. Iteke kutula anga nentakile unene, hange kina nutakile uewe." 40 Akaahanga eamanyisigwa wekaahanga alala tulo, kunso emiho aemalito. 41 Keshi nukulompa kunso mulekekingila mumagemo. Inkolo akole radhi, lakini umweele udhaifu. 42 Akalongola yakwe nkua akabeele nukulompa, akalunga, "Tata ane kina ulukani ulu shangaiwezekanile kulekwepa lazima nukeng'we ekekombe ekeite, emapenzi ako atimele." 43 Wekasuka hange wikahanga alala tulo, kunsoko emiho ao ae malito. 44 Kuite wikaaleka hange wekalongola yakwe. Akalompa enkua akatuatu inkani zizo zizo. 45 Baadaye u Yesu wekaahanga eamanyisigwa akwe nukuaela, "Kele mukie ne nukusupya? Gozi ematungo ahumbeela, nung'wana wang'wa Adamu ukusalitiwa mumekono aanyamelandu. 46 Uki kuhege. Gozi uyuite nung'wenso nukunsaliti wahugela." 47 Ematungo naukele ukuligitya, u Yuda ung'wi wa awa nenkumi na mbeele, akapika. Lulili lukulu lukapika palung'wi nung'wenso anga lepumele kwa akulu amakuhani neanyampala neantu. Ae azile nimpanga niidunkuli. 48 Hange umuntu naeudee kumusaliti u Yesu auapee eshala, akalunga, "Uyu nenekamulungela, ng'wenso muambi." 49 Imatungo yayo wekiza kung'wa Yesu nukulunga, "Na wikamulungela. 50 U Yesu wikamuila, "Muhumba meane itume ele nelekutile uu akeza, nukumugoolela emekono u Yesu, nukumuamba. 51 Goza, muntu ung'wi naukole palung'wi nu Yesu, wikagoola umukono wakwe, wikahopola upanga wakwe, na wikamukua umitumi wang'wa kuhani numukulu, nukumuamba ukutwe wakwe. 52 Uu Yesu wikamuila, susha upanga wako pana aza uhoe, kunsoko ehi neetumila upanga

akuangamizigwa kwa upanga. 53 Ite mulungile shanganihumilene ku-
mitanga u Tata ane, nung'wenso ukuntumela emajeshi zaidi akumi na
mbeele na amalaeka? 54 Lakini ite emaandiko awazekanile kutimeligwa,
kuite uu ipasilwe kupumila? 55 Imatungo yayo u Yesu wikauela umilundo,
“Ite mezile nemapanga neidunkuli kumamba kina uyu nuehegelanya?
Kila imahiku aenikie mihekalu nukumumanyisa nashangaemumambile!
56 Lakini ayaite ehe itumilwe ite emaandiko anyakedagu atimile. “Uu
emanyisigwa akwe ekamuleka nukumanka. 57 Awa naamuambile u Yesu
akamutala kung'wa Kayafa, u Kuhani nu mukulu pang'wanso eaandeki
neanyampala aeilingie palung'wi. 58 Kuite u Petelo aiumutyatile kunyuma
kukuli kupikila mu itando nilang'wa Kuhani u Mukulu. Ai wingie
mukate nukikie palung'wi nienso wihenga mukikapumila. 59 Kuite eakulu
amakuhani nebalaza lehi aeakuduma ushahidi wauteele dhidi ang'wa
Yesu kunsoko ahume kumubulaga. 60 Kuite apumie amashaidi eedu,
lakini shanga ekalija anga lukani lehi. Lakini baadaye eamashahidi
abeele ekapumila pantongela. 61 nu kulunga, “Umuntu uyu aulungile,
“Mbezile kuunanga ihekalu lang'wi Tunda nukulezenga kwa mahiku
atatu.” 62 Ukuhani numukulu akimeka wikamukolya, “Shanga uhumilene
kusukilya? 63 Lakini u Yesu aewikie ukilagilye ihetwe. Ukuhani numukulu
wikamuela, “Anga Itunda nuikie kuamulu ukuele, kang'wi uwe wi Kilisto
ng'wana wa Itunda. 64 U Yesu wikamusukilya, “Uwe utambue ulukani
nulanso. Lakini kuela kupuma itungele nukendelea ukumuona ung'wana
wang'wa Adamu wikie umukono wakulela nuukete ingulu na wikeza
na malunde kigulu.” 65 Uu gwa u Kuhani nu Mukulu wekatamulanga
eng'wenda akwe nukulunga, “Wakufulu! Ite, kutakile hange ushahidi
wantuni? Goza, uu wimeka ukukufulu. 66 Ite mukusega ntuni?
Ekamusukilya nukulunga, “Ugombigwe washe.” 67 Hange ekamutye
emate muusu nukumukua enkunde, nukumukua emakopi kumekono ao,
68 nukulunga, “Wewe uewe Kilisto. Nyenyu nukukuile? 69 Ematungo nanso
u Petelo aewikie kunzi pakate aukumbi numitumi nuakesungu wika-
muhenga nukulunga, Newe ga aeukole palung'wi nu Yesu wa Galilaya.”
70 Lakini wekahita ntongeele ao ehi, wikalunga, singa nengile ekeite
nemukutambula.” 71 Nae ulongoe kunzi amulango, umitumi mungiza
nuakesungu wakamuona nukumuela naakole pang'wanso, “Umuntu uyu
aliakoli nu Yesu wa Nazareti.” 72 Wikahita hange kwakulapa, “Unene
shanga numumanyile umuntu uyuite.” 73 Ematungo makupe baadaye, awa
naeimekile pakupe, ekameendela u Petelo nukulunga, “Kutai nuewe ga
wiang'weao, kunsoko ata lafudhi ako ekuonyesha.” 74 Uu wikanza kuapa
emasateko, “Unene shanga numumanyile umuntu uyuite” kuite ujogoo
wekakunkula. 75 U Petelo wekakumbuka inkani nauewe nu Yesu, “Kabla
ujogoo wekakunkula wakunihita nkua itatu.”

27

1 Ematungo ekedaudau naapikile, eakulu ehi neamakuhani neanyam-
pala aantu aalie njama dhidi ang'wa Yesu ahume kumubulaga.
2 Aamutungile, aeamutongee, ekamupisha kung'wa Liwali Pilato. 3 Hange
ematungo ang'wa Yuda, naeumusalitile, auinekina u Yesu wahukumilwa
wikaambwa masego wekasusha epande thelathini niya mpia kwa akulu
neamakuhani neanyampala. 4 Wikalunga, “Nituma melandu kumesaliti
usakami nengila anga mulandu.” Lakini ekamusukelya, “Akuhusile ntuni?
Magoze nanso uewe.” 5 Hange wikaguma pihe ipande nianso nesalani niya

mpia mihekalu, wekahega yakwe wekigoga ung'wenso. 6 Umukulu wa
Makuhani wekaihola ipande niyanso neampia nukulunga, “Singa inonene
kuieka impia iziite muhazina, kunsoko agalama asakami.” 7 Ekikolya kwa
palung'wi empia ekutumeka kuguila umugunda nelamufinyanzi nelaki-
ieka eageni. 8 Kunsoko eyeite umugunda nuanso ukitangwa, “Mugunda wa
sakami” ata elelo yeye. 9 Hange ulukani naelutambuwe numunyakedagu
u Yeremia lekatimila, kulunga, “Aeatumie ipande salasini niya mpia,
egalama naepangilwe neantu a Israeli kunsoko akwe, 10 na ae ametumie
kumugunda wamufinyanzi, kina Mukulu naeundagie.” 11 Imatungo yayo
u Yesu wekimika ntongeela ang'wa liwali nuliwali wakamukolya, “Ite
uewe umutawala wa Ayahudine? U Yesu wikamusukelya, “Wewe ulungile
ite.” 12 Lakini ematungo nae usemewe neakulu amakahani neanyampala,
shanga aeusukeye lehi. 13 Hange u Pilato wekamuila, “Shangawigule anga
mashitaka ehi kung'wako?” 14 Lakini singa aeumusukeye ata ulukani
nulung'wi, kuite uliwali wakizula uwoa. 15 Kumatungo na sikukuu ae
desituli aa liwali kumutungula umutungwa ung'wi nusaguwe numilundo.
16 Ematungo nanso aeakete mutungwa ung'wi sugu elina lakwe Balaba.
17 Kuite imatungo naeatuile kilundela palung'wi, u Pilato wekaakolya,
“Nyenyu nemutakile kumutungule kunso anyu?” Balaba ang'wi Yesu nuk-
itangwa Kilisto?” 18 Kunsoko aeuine kina amuamba kunsoko amubepewe.
19 Imatungo naeakoli ikie mituntu la ulamuli, umusungu wakamutumela
lukani nukulunga, “Lekakituma lukani lehi kumuntu uyuite numugila
anga ubee, kuite nsumbukile ikulu eleleye mundoti kunsoko akwe.” 20 Uu
eakulu amakuhani neanyampala aashawishilye emakutano amulompe
u Balaba, nu Yesu abulagwe. 21 U Liwali aiuwakoiye, “Nu uli kati a
abiili muloilwe unene numulekele kitalanyu?” Ailigitilye “Balaba.” 22 U
Pilato wikaaela, “Numutendele ntuni u Yesu nukitangwa Kilisto?” Ehi
ekasukelya “Msulibishe.” 23 Nung'wenso wikalunga, “Kuneke ikosake
nuitumile? Lakini aeazidilye kukulya induli yao migulya ikulu, “Musu-
lubishe.” 24 Kuite imatungo u Pilato auine shangauwezilye kituma
lukani lehi, lakini badalakwe efujo ekanza, wikahola emaze wekakaala
emekono akwe ntongeela amilundo, nukulunga, “Unene numugila anga
ubee kusakami wa muntu uyuite numugila ubee. Magozi ayaite un-
yenye.” 25 Antu ehi ekalunga, “Usakami akwe watule migulya itu neana
itu.” 26 Hange wikamutungwila u Balaba kung'wao, lakini aeumukuile
emesheleti u Yesu wekamukabidhi kung'wao alongole amusulubishe.
27 Hange easkale ang'wa liwali akamuhola u Yesu mpaka Praitorio
numilundo nuamaskali ehi ekilundeela. 28 Akamutugula eang'wenda
akwe nukumutugala ung'wenda nualangi nkuuku. 29 Hange akazepya etaji
amija nukumueka migulya itwe lakwe, na amuekeye mwanzi kumukono
wakwe nuakegoha. Aeakuieli imalu ao pihe ntongela akwe nukumuhonda
ekalunga, “Salamu, Mutemi wa a Yahudi?” 30 Na amutyie emate, na
aeahoile umuanzi ekamukua kitwe. 31 Ematungo naeakumugema, ukumu-
tugula ung'wenda nuanso ekamutugala eang'wenda akwe, ekamulongolya
kenda kumusulubisha. 32 Naapumile kunzi, ekamuona muntu aeupumie
ku Krene elina lakwe Simeoni, hange amulazimishilye kenda nenso
kuite aukenke umusalaba wakwe. 33 Naeapikile pang'wanso niitangwa
Goligota, endogoelyo akwe ieneo li fuvu litwe.” 34 Amupee esiki ne-
hangigwe nenyongo wang'we. Lakini naeumionzile, shanga wikaweza
kumeng'wa. 35 Imatungo naamusulubishilye, ae agalanile e ang'wenda

akwe kwa kuikuela kula. 36 Na aeikie kwa kumugoza. 37 Migulya
mitwe lakwe aaekile mashitaka akwe ekasomeka, “Uyuite Yesu, mutemi a
Wayahudi.” 38 Ee nyang'anyi abeele ekasulubiwa palung'we nung'wenso,
ung'wi mukono wakulela ung'wi mukono wankege. 39 Awa naakeile
ekamutanela, ekaze hingisa ematwe ao, 40 nukulunga, “Uewe wewe
nautakile kulizepya ihekalu nukulezenga kwa nsiku itatu, iokoe uewe!
Angiza wang'wa Itunda, sima pihe uhege pa msalaba!” 41 Kumatungo
ehali yeyo yeyo ekulu a makuhani aeakumukashifu, palung'wi neaandeki
neanyampala, nukulunga, 42 “Aeuaokoe neangiza, lakini shangauwezi-
lye kiokoa ung'wenso. Nuanso Mutemi wa Ayahudi. Nuasime pihe
kupuma mumusalaba, kunso aulungile, unene neng'wa Itunda kuite
kumuhuela. 43 Aeumuhue Itunda. Leki Tunda wamuokoe angeza utakile
kunsoko aeulungile, “Unene neng'wana wang'wa Itunda.” 44 Nawoite
enyanyanyi namusulubishilye palung'wi nung'wenso ga atambue makani
akumudhihaki. 45 Imatungo yayo nasaa sita ikatula kiti mihe ehi mpaka
esaa tisa. 46 Naepikile esaa tisa, u Yesu wikalela kusauti nenkulu,
“Eloi, Eloi, Lama thabakithani?” wikamaanisha “Itunda ane, Itunda ane,
mbona wandeka?” 47 Ematungo nanso ang'we ao aeimekile pang'wanso
aigulye, ekalunga, Ukumitanga Eliya.” 48 Akamanka ung'wi kuhola sifongo
nukizulya ekinywaji nekelulu, ekameeka migulya mumute ekamupa
wang'we. 49 Nao nasagile ekalunga, “Muleki wing'wene, leki kuone kina
u Eliya weze muguna.” 50 U Yesu wikalela hange kwa luli nulukulu
wekameheja enkolo akwe. 51 Goza, Ipazia li itekeelo ailitamukile nkika
ibeele kupumila migulya kupikiila pihi. Ni ihi ikakagaka ni matalagwe
ikatamuka ipande. 52 Emakabuli akaluguka nemeele atakatifu edu
nualae utulo akioka. 53 Ekapuma mumakabuli baada aa uiuki wakwe,
ekingila mumuji nuutakatifu ekigeeleka edu. 54 Uakida nuanso nawa
naamugozee u Yesu ekaona itetemeko nemakani naakupumela, ekisula
uwoa kule nukulunga, “Etai uyu aeng'wana wang'wi Tunda.” Ekagoza
kupuma kule. 55 Aasungu edu amutyatile u Yesu kupuma ku Galilaya
ahume kumuhudumela akoeakole pang'wanso ekagozeela kupuma kule.
56 Mukatekate ao aeukole u Mariamu Magdalena, Mariamu mama akwe
Yakobo nu Joseph, nu mama waana ang'wa Zebedayo. 57 Naepikile mpende
awezile muntu mugole kupuma Arimathaya, nae witangwa Yusufu, kuite
nuyu nuanso aemumanyisigwa wang'wa Yesu. 58 Aewendile kung'wa
Pilato wekalompa umeele wang'wa Yesu. Kuite u Pilato wekalagelya
apegwe. 59 U Yusufu wekauhola umweele akautunga ung'wenda numuza,
60 wekaulalesha mikabuli nipya naeulezepilye wekalechonga mumwamba.
61 U Mariamu Magdalena nu Mariamu numungiza akole hapo aeikie
kugozela ikabuli. 62 Uluhiku nautyatie kina uluhiku nula maandalio,
e akulu amakuhani ne Mafarisayo aeilingee palung'wi kung'wa Pilato.
63 Ekamuela, “Mukulu kukembukile kina imatungo nuanso numudanganyi-
ifu naeukele ukole mupanga, aulungile, Baada amahiku atatu ukiioka
hange. 64 Kululo lagilya kina ikabuli lelindwe salama mpaka uluhiku
lakatatu. Kuite, eamanyisigwa akwe awezilye kezakumia nukulunga
kuantu, “Wioka kupuma mwaashi. Nuudanganyifu wamwisho ukutula
ubee kukela naakwanza. 65 U Pilato wekaaela, “Holi ealinzi. Longoli
mitume muhali ausalama pamuwezeye.” 66 Kuite akalongola nukituma
pikabuli kutula usalama ukole, igwe lekagongwa umuhuli nukueka ealinzi.

28

1 Baadaye empende uluhiku la Sabato, elyoa naelakapuma kuhumbela luhiku lang'wandyo nulijuma, Mariamu Magdalena, nu Mariamu numungeza azele kulegoza ikabuli. 2 Goza aelekole itetemeko ikulu, kunsoko umalaeka wang'wa Mukulu ausimile wekalepingilitya igwe, hange wekikaela. 3 Esula akwe ae ehanganga umeme, neang'wenda akwe ae elu anga etheluji. 4 Ealinzi neanso ekizula uwoa ekatu anga eashi. 5 Umalaeka nuanso wekaalengasa easungu neanso wekalunga," lekikogopi kondogoelye mine kina mukumuduma Yesu, nausubiwe. 6 Ukutile apaite, Lakini wioka anga naeumuie. Pembyi muone Ubwana pana aulae. 7 Longoli halaka muaele emanyisigwa akwe, wiuka kupuma mwashi, goza wamutongeela ku Galilaya. Kung'wanso kukomukumuona. Gozi unene namuela." 8 Easungu neanso ekahega pang'wanso pikabuli halaka ekaze akete uwoa ao niloeligwi ikulu, hange ekamanka kuaela eamanyisigwa akwe. 9 Goza U Yesu wikatankana neenso nukulunga,"Salamu," Easunguneanso aeazile ekaamba emegulu akwe, hage ekamukulya. 10 Ite U Yesu wekaaela," lekikogopi, Longoli muaele eanya ndugu akwe atongele Kugalilaya. Kung'wanso akumona." 11 Ematungo nanso easungu naalongoe, goza baadhi aalinzekenda kumujini nukuaela aekulu amkuhani emakani ehinaapumie. 12 Emakuhani naatankanile neanyampala kikoelya emakani nanso palug'wi neenso, Aeapumilye keasi kekulu nekampia kwa alinzi neanso. 13 Ekaaela," Aeli neangiza ite, Eamanyisigwa ang'wa Yesu aeazile utiku ekia umweele wang'wa Yesu imatungo usese azakulae. 14 Hange etaalifa eye angemupikile uliwali, usese kuumushawishi nukumuhegelya unyenye emashaka ehi." 15 Kuite easkali neanso ekaihola impia ninyanso nukituma anga naalagewe. Impola izi ikenela kule kwa ayahundi nayatuile uu mpaka elelo. 16 Lakini ametume neanso kumi na moja ekalongola ku Galilaya, kumulema nuanso naualagie. 17 Neenso namuine, ekamukulya, lakini baadhi ao ekakisha. 18 U Yesu wekeza kung'waao wekaaela wekalunga," Mpewe uhumi wehi muunkumbigulu nukilunde. 19 Kuite longoli muaifanye indugu yehi itule amanyisigwa ane. Abadisi kulina lang'wa Tata. nele nela ng'wana nu ng'wa ung'welu. 20 Amanyisi kumaamba emakani ehi naenumuie, Goza unenkole palung'wi nunyenye mahiku ehi. mpaka empelo aunkumbigulu.

uMarko

1 Uwu ingi ng'wandyo nua nkani ninza niang'wa Yesu Kristo, Ng'wana
wang'wa Itunda. 2 Anga ni ikilisigwe nu munyakidagu uIsaya, “Gozeela,
kumulagiilya u mutung'wa nuane ntongeela ako, ung'wi nuikazipiilya i
nzila niako. 3 Luli nula muntu nuitangaa mihaka, “Mikondeelyi i nzila
a Mukulu; Igooli i nzila niakwe.” 4 uYohana ai uzile, wazoja mihaka nu
kutanantya wogigwa nua kila itunu ku ulekelwa nua milandu. 5 Ihi ihi a
ku Yudea ni antu ihi nia ku Yerusalemu ai alongoe kitalakwe. Ai atulaa
akogigwa nu ng'wenso mu mongo nua Yordani, aze ila itunu ku milandu
ao. 6 uYohana ai watulaa utugae ng'wenda nua mauli a ngamia nu mukoha
nua ndili mu kilino nikakwe, hangi ai watulaa ukulya ngaga nu uki nua
mihaka. 7 Ai utanantilye nu kuligitya, “Ukoli ung'wi upembilye ze yakilaa
unene munya ngulu ikolo kukila unene, hangi nimugila u unoneli ga nu
kutuna pihi nu kutungula i mikoha a ilatu niakwe. 8 Unene ai numogilye
ku mazi, kuiti nuanso ukumoja unyenye ku Ng'wau Ng'welu.” 9 Ai ipumie
mu mahiku nanso kina uYesu ai uzile kupuma ku Nazareti a ku Galilaya,
hangi ai wogigwe nu Yohana mu mongo nua Yordani. 10 Itungo uYesu nai
uhumbukile kupuma mu mazi, ai wihengile ilunde ligalanukile ng'walyi
nu Ng'wau Ng'welu ukusima pihi migulya akwe anga i nkunda. 11 Nu
luli ai lupumiie milunde, “ Uewe ingi Ng'wana nuane mulowa, Ndoeigwe
nangaluu nu ewe.” 12 Uugwa nkua ing'wi u Ng'wau Ng'welu akamusinja
kulongola mihaka. 13 Ai ukoli mihaka mahiku makumi anne, wazegeng'wa
nu Mulugu, Ai watulaa palung'wi ni ikali nia mihaka, nia malaika ai
amuaiiye. 14 Itungili ze yakilaa uYohana kuambwa, uYesu ai uzile
ku Galilaya wazetanantya inkani ninza niang'wa Itunda, 15 wazeligitya,
“Itungo lakondaniila, nu utemi nuang'wa Itunda wahumbeela. Ili itunu
nu kuhuiila mu nkani ninza.” 16 Hangi wazekila mu mpelo a luzi nula
Galilaya, ai umihengile uSimioni nu Andrea muluna wang'wa Simioni
azegumila i nyavu niao mu luzi, kunsoko ai atulaa avua nsamaki. 17 uYesu
ai uatambuie, “Pembyi, ntyati, hangi kumuzipya avua antu.” 18 Ni nkua
ing'wi ai alekile i nyavu hangi akamutyata. 19 Itungo uYesu naiwagenda
kahelu iniino, ai umihengile uYakobo ng'wana wang'wa Zebedayo nu
Yohana muluna nuakwe; ai atulaa mi ilinga akuzipya nyavu. 20 Katungo
akaitanga ni enso ai amulekile u tata nuao uZebedayo mukati ilinga ni
anyamulimo nia kugulwa, akamutyata. 21 Nai akapika ku Kapernaumu,
luhiku nula kusupya, uYesu ai wingie mi itekeelo nu kumanyisa. 22 Aka
ukuilwa u umanyisa nuakwe. ku iti ai watulaa ukuamanyisa anga muntu
naiza ukete uhumi hangi shanga anga amanyi. 23 Itungo lilo liilo ai ukoli
nu muntu mi itekeelo nilao nai ukete nu hing'wi, hangi ai uzogooye,
24 wazeligitya, “Kukete ntuni nika kituma nu ewe, Yesu nua ku Nazereti?
Uzile ku ulimilya? Nukulingile wi nyenyu. U ewe ingi Ng'welu wing'wene
nuang'wa Itunda!” 25 uYesu ai umukenee u hing'wi nu kuligitya, “Kilaga
hangi upume mukati akwe!” 26 Nu hing'wi ai umugwisilye pihi hangi
akapuma kitalakwe itungo wazelila ku luli nula migulya. 27 Ni antu ihi
ai akuiwe, iti gwa akikolya kila ung'wi, “iki ingi ntuni? Umanyisa ugeni
ukete uhumi? Ga nukulagiilya ia hing'wi nienso aku mukulya!” 28 Nu
lukani kutula ng'wenso nkua ing'wi lukasapatila kila kianza mukati a

mukoa wihi nua Galilaya 29 Hangi nkua ing'wi ze yakilaa kupuma kunzi itekeelo, ai ingi mi ito nilang'wa Simioni nu Andrea aze akoli nu Yakobo nu Yohana. 30 Itungili mukwingwa nuang'wa Simioni ai watula ulae mulwae, ni nkua ing'wi ai amutambuie uYesu inkani niakwe. 31 Iti gwa ai uzile, ai umuambile ku mukono, nu kumunyansula migulya; ulwae ukahega kitalakwe, hangi wakandya ku a aiilya. 32 Mpindi nanso itungo ilyoa lakondya kulimila, ai amuletee kitalakwe ihi nai atulaa alwae, ang'wi nai akete i ahing'wi. 33 Kisali kihi ai kilingiie palung'wi pa mulango. 34 Ai uagunile idu nai atulaa alwae a kila ulwae nu kupumya ahing'wi idu, ila shanga ai ulekee hing'wi kuligitya ku nsoko ai amulingile. 35 Ai u ukile dau maniabwa, itungo nai ikili kiti; ai uhegile nu kulongola nkika a kinkunku nu kulompa kuko. 36 uSimioni ni ihi nai atulaa palung'wi nu ng'wenso ai amudumile. 37 Ai amuligilye hangi akamutambuila, “Kila ung'wi uku uduma” 38 Ai uatambuie, “Kwini kianza kingiiza, kunzi mu isali ni ipilimikiiye, iti nihume kutanantya nuko ga. Yiyo nsoko aza nzile apa.” 39 Ai ulongoe waze ukiie i Galilaya ihi, waze tanantya mu matekeelo ao nu kuapatya ia hing'wi. 40 Munya mbili ung'wi ai uzile kitalakwe. Ai watulaa ukumusinja; ai utugamile nu kumutambuila, “Anga ize uloilwe, uhumile kunzipya ntule ni muza.” 41 Waze usuntilwe ni kinya uwai, uYesu ai ugooe u mukono nuakwe nu kumuamba, akamuila, “Ndoilwe, Utule u muza.” 42 Itungo ling'wi i mbili ikamupuma, hangi ai uzipigwe kutula muza. 43 uYesu akamukania itaki nu kumuila walongole itungo ling'wi. 44 Ai umutambuie, “Kendegeela shanga uligitilye lukani ku wihi, kuiti longola, wiambye kung'wa kuhani, hangi upumye isongelyo ku nsoko a weligwa naiza uMusa ai ulagiiye, anga ukuiili kitalao.” 45 Kuiti ai ulongoe nu kandya kumutambula kila ung'wi nu kenelya u lukani ikilo ga nu Yesu shanga ai uhumile hangi kingila mu kisali ku ulyuuku. Iti gwa ai wikiie kianza nika kinkunku ni antu ai azile kitalakwe kupuma kila nkika.

2

1 Nai usukile ku Kapernaumu ze yakilaa mahiku masheenyu, ai ikumukile kina ai ukoli mi ito. 2 Antu idu nangaluu ai atulaa ilundiie pang'wanso hangi shanga ai limoli i lyoma hangi, ga nilo nila pa mulango, nu Yesu ai uligitilye lukan kitalao. 3 Uugwa ang'wi a antu ai azile kitalakwe nai amuletile muntu nai watulaa ukule igandi; antu anne ai atulaa amukenkile. 4 Itungo nai alemilwe kumuhumbeela kunsoko a iubi nila antu, ai agumue migulya a kianza pang'wanso nai ukoli. Hangi nai atula akondyaa kutobola ibolomyo, ai asimilye u ulili naiza u muntu nai ukule igandi ai watulaa ulae. 5 Nai wihengile u uhuiili nuao, uYesu ai umutambuie u muntu nai ukule igandi, “ng'waane, i milandu ako alekelwa.” 6 Kuiti ang'wi ao a amanyi awo nai akoli ikie pang'wanso ai ikoiye mu nkolo niao. 7 “Uhumile uli u muntu uyu kuligiya iti? Uku kuna! Nyenyu nuihuma kulekela i milandu kwaala Itunda wing'wene duu?” 8 Itngo uYesu nai ulingile mu nkolo akwe nai atulaa akusiga mukati ao akola. Ai ua tambuie, “Ku niki mukusiga iti mu nkolo nianyu? 9 Ni liuli ni ipepeele ikilo kuligitya ku muntu nu kule igandi, 'Milandu ako alekelwaa' ang'wi kuligitya 'imike, hola u ulili nuako, hangi uende?' 10 Kuiti iti alije kulinga kutula u Ng'wana nuang'wa Adamu ukete u humi nua kulekela i milandu mi ihi, ai umutambuie uyo nai ukule igandi. 11 “Nukutambuie u ewe, nyansuka, hola u mukeka nuako, hangi ulongole kito nilako.” 12 Ai wimikile hangi nkua ing'wi akahola u mukeka nuakwe, hangi ai ulongoe

kunzi a numba ntongeela a kila muntu, iti ihi ai akuiwe hangi akaminkiilya Itunda ikulyo, hangi akaligitya “Nangaluu, kukili kaya kihenga ikani anga ili.” 13 Ai ulongoe hangi mpelo a luzi, ni iumbi lihi nila antu ai azile kitalakwe, hangi waka amanyisa. 14 Nai watula ukukila ai umihengile uLawi ng'wana wang'wa Alfayo wikie mu nkika a kuhanguilya i kodi hangi akamuila, “Ntyate.” Ai wimikile nu kumutyata. 15 Hangi itungo uYesu nai watulaa ukulya indya mu nyumba ang'wa Lawi, ahangulya kodi idu ni antu niakete i milandu ai atulaa akulya nu Yesu ni amanyisigwa akwe, ku nsoko ai atulaa idu ni enso ai amutyatile. 16 Itungo i amanyi, naza atulaa Afarisayo, nai akihenga kina uYesu ukulya ni antu anya milandu ni ahangulya kodi, ai a atambuie i amanyisigwa akwe, “Ku niki ukulya ni ahangulya kodi ni anya milandu?” 17 Itungo uYesu nai wakija iti ai uatambuie, “Antu niakete u upanga mu muili shanga amutakile u mukiliki; Ingi antu nia lwae ing'wene wawo amutakile. Shanga ai nzile kuitanga i antu niakete itai ane, kuiti antu ni akete i milandu.” 18 Amanyisigwa ang'wa Yohana ni Afarisayo ai atulaa akudilya kulya. Hangi ang'wi a antu ai azile kitalakwe nu kumuila, “Ku niki i aanyisigwa ang'wa Yohana ni Afarisayo idila kulya, kuiti i amanyisigwa ako shanga akudila kulya? 19 uYesu ai uatambuie, “Itii niamoli mu winga ahumile kudila kulya itungo u mukulu nua winga waze utuile ukoli palung'wi ni enso? ku lihi u mukulu nua winga anga watule ukoli palung'wi ni enso shanga ahumile kudila kulya.” 20 Kuiti mahiku apembilye itungo u mukulu nua winga nuika hegigwa kitalao, nu mu mahiku nanso ni enso akudilya kulya. 21 Kutili u muntu nuihilita i kilaka ni kigeni nika ng'wenda mu ng'wenda nui taho, anga itule i kilaka kikutaluka kupuma mu nilanso, ni kigeni kitaluka kupuma mi itaho, hangi ikutula nu utamukwaa ubibi. 22 Kutili muntu wihi nuikitila i magai ni maza mu ntunda ni nkakilu, anga itule iti imagai akubadula i ntunda hangi yahi ibiili magai ni itunda ikulimila. Badala akwe, ika imagai ni maziza mu ntunda ni nziza. 23 Mu luhiku nula kusupya uYesu ai ukiile mu migunda ing'wi, ni amanyisigwa akwe akandya kuhola imatita ang'wi a ngano. 24 Ni Afarisayo akamuila, “Goza, ku niki akituma i kintu naiza ingi nsuta ni ilagiilyo mu luhiku nula kusupya?” 25 Ai uatambuie, “Shanga ai musomile iko nai witumile uDaudi nai watula mu u ula nua nzala—Ng'wenso palung'wi ni antu nai akoli palung'wi nu ng'wenso? 26 Iti nai ulongoe mu ito nilang'wa Itunda itungo nilang'wa Abiathari nai watulaa kuhani nu mukulu nu kulya u mukate nai uikilwe ntongeela—naza ituile nsuta a malagiilyo ku muntu wihi kulya kwaala akuhani—hangi ai uinkiiye ga ni ang'wi a awo nai atulaa palung'wi nu ng'wenso 27 uYesu ai uligitilye, U luhiku nula kusupya ai litumilwe ku nsoko a ana adamu, shanga ng'wana adamu ku nsoko a luhiku nula kusupya. 28 Ku lulo, u Ng'wana nuang'wa Adamu ingi mukulu, ga kuluhiku nula kusupya.

3

1 Ni hangi ai wingie mukati itekeelo nu mung'wanso ai umoli muntu ukete mukono ukule igandi. 2 Ang'wi a antu ai atulaa akumutyatiila ku ukupi kihenga kina anga ize ukuguna luhiku nula kusupya iti kina amusemele. 3 uYesu ai umutambuie u muntu nu kete u mukono ukule igandi. “Humbuka wimike pakati i umbi ili.” 4 Uugwa aka atambuila i antu. “Itii ingi taine kituma mulimo nu uza luhiku nula kusupya ang'wi kituma ni shanga tai ane; Kunguna likalo ang'wi kubulaga?” Kuiti akasaga ihi twi.

5 Aka agozeela ku ikuo, waze uhukilye ku nsoko a ukaku nua nkolo niao,
hangi akamutambuila u muntu uyo, “Goola u mukono nuako.” akaugoola
nu Yesu akamuguna u mkono nuakwe. 6 Afarisayo akalongola kunzi hangi
itungo akazipya isui palung'wi ni Aherode ku ng'waakwe iti kumubulaga.
7 Uugwa uYesu, palung'wi ni amanyisigwa akwe, ai alongoe mu luzi, ni
i umbi ikulu nila antu ai limutyatile ize lipembeeye ku Galilaya nu ku
Uyahudi 8 nu kupuma ku Yerusalemu nu kupuma ku Idumaya ntongeela
a Yorodani ni kisali nika Tiro ni Sidoni, i umbi ikulu, nai likija kila i
kintu nai watulaa ukituma, akapembya kitalakwe. 9 Hangi ai uatambuie
i amanyisigwa akwe kuzipiilya u mulinga nu uniino ku nsoko akwe ku
nsoko a iumbi, iti kina aleke kumutunyiilya. 10 Ku nsoko ai ugunile idu, iti
kila u muntu nai watulaa nu lwago ai watulaa ni nsula a kumupikiila iti
wamuambe. 11 Pihi i ahing'wi nai amuine, ai agwie pihi ntongeela akwe
nu kulila, nu kuligitya, “U ewe ingi wi Ng'wana wang'wa Itunda.” 12 Ai
ualagiiye ku kukomangiila aleke kituma wakumuke. 13 Ai ulongoe migulya
a lugulu, nu kuitanga nai ualoilwe, hangi akalongola kitalakwe. 14 Aka
aholania ikumi na abiili (nai uitangile itumi), iti kina atule palung'wi nu
ng'wenso hangi wahume kualagiilya kutanantya, 15 nu kutula nu uhumi
nua kupumya i ahing'wi. 16 Hangi aka aholania ikumi na abiili; Simioni
nai uminkiiye ilina nila Petro, 17 Yakobo ng'wana wang'wa Zebedayo, nu
Yohana muluna nuakwe u Yakobo, nai winkiigwe i lina nila Bonagesi,
awo ingi, ana nia mulilo, 18 nu Andrea, Filipo, Bartholomayo, Mathayo,
Tomaso, Yakobo ng'wana wang'wa Alfayo, Thadayo, Simioni Mukananayo,
19 nu Yuda Iskariote, naiza uku mugumaniilya. 20 Uugwa ai ulongoe ki
ito, ni umbi nila antu akapembya palung'wi hangi, aleng'we ga nu kulya
ga nu mukate. 21 Familia akwe nai akija u lukani nulanso, akalongola
kumuamba, kuiti akaligitya, “Waputwa ni mahala.” 22 Amanyi nai azile
kupuma ku Yerusalemu ai aligitilye, “Uhalinkaniwe nu Beelzebuli,” nu
“Ku mukulu nua a hing'wi ukupumya i a hing'wi.” 23 uYesu ai uitangile
kitalakwe nu kuligitya ni enso ku mpyani, “Kinya uli uMulugu wahume
kumupumya uMulugu? 24 Anga ize utemi ukugalanuka ukola, utemi
nuanso shanga uhumile kimika. 25 Anga ize ito likugalanuka ikola, ito
nilanso shanga lihumile kimika. 26 Anga ize uMulugu ukunyansuka nsuta
akwe mukola nu kugalanuka, hangi ukutula wapika mpelo akwe. 27 Kuiti
kutili ga nung'wi nuhumile kingila mukati ito nila muntu ni munya ngulu
nu kia i intu niakwe bila kumutunga u munyangulu hanza, hangi uugwa
kilingiila ni kimoli mi ito. 28 Tai kumutambuila, milandu ihi nia ana a
antu ikulekelwa, palung'wi nu ukuni naza akutambula, 29 kuiti wihi nuika
mukuna u Ng'wau Ng'welu shanga ukulekelwa lukulu, ila ukete ugazi nua
mulandu nua kali na kali.” 30 uYesu ai ulitambue ili ku nsoko ai atulaa
akuligitya, “Ukete hing'wi.” 31 Uugwa u nyinya nuakwe ni aluna akwe
ai apembilye nu kimika kunzi. Akamulagiilya muntu, kumitanga. 32 Ni
iumbi nila antu nai latulaa likie pakupi nu ng'wenso akamutambuila, “u
ia ako ni aluna ako akoli kunzi, hangi akuuduma u ewe.” 33 Ai uasukiiye,
“Ingi nyenyu u ia ane ni aluna ane?” 34 Ai uagozee nai atulaa ikie
amupilimikiiye, nu kuligitya, “Goza, awa ingi a ia ane ni aluna ane! 35 Wihi
nuitumaa u ulowa nuang'wa Itunda, muntu nuanso ingi muluna ane,
hangi ng'waitu, hangi ia ane.”

4

1 Hangi ai wandilye kumanyisa mu mpelompelo a luzi. Ni iumbi ikulu
likilundiila likamupilimikiilya, akingila mukati i ilinga mu luzi, nu kikie.
Iumbi lihi nai likoli mu mpelo a luzi mu nshemba. 2 Hangi aka amanyisa
makani idu ku mpyani, hangi akaligitya kitalao ku umanyisa nuakwe.
3 Tegeelyi, mutemeli ai ulongoe kutemela. 4 Nai wakatula ukutemela,
ing'wi nia mbeu ai igwie mu nzila, ni nyunyi ikapembya ikailya. 5 Mbeu i
nzuya ai igwie mu matalagwe, naiza kutili ni mahalu idu. Itungo ikanyala,
ku nsoko ai ngila anga mahalu nakondaniie. 6 Kuiti i lyoa nai litolokile,
ai inyaile, ku nsoko ai ngila anga mili, ikuma. 7 Mbeu inzuya ai igwie
pakati a mija. iMija ikakula nu kuitunyiilya, hangi shanga ikapa inkali yihi.
8 Mbeu i nzuya ai igwie mu mahalu ni maza hangi ai ipee i nkali itungo
nai yukukula nu kungeeleka, inzuya ai ipee nkua makumi ataatu ikilo, ni
nzuya makumi mutandaatu, ni nzuya igana." 9 Hangi wakaligitya, "Wihi
nukete i akutwi ni akija, nu ije!" 10 uYesu nai wakatula wing'wene, awo
nai akoli pakupi nu ng'wenso nawo ni ikumi na abiili ai amukoiye kutula i
mpyani. 11 Akaligitya kitalao, "Kitalanyu minkiigwe kinkunku nika utemi
nuang'wa Itunda. Kuiti ku niakoli kunzi kila i kintu ingi mpyani, 12 iti
anga agoze, uu igoza, kuiti shanga ihenga, hangi ku lulo niakija uu ijaa,
kuiti shanga ilinga, anga ize shanga uu aza azee mupiluka Itunda ai uzee
alekela." 13 Hangi akaligiya kitalao, "Itii shanga mulingile i mpyani iyi?
Mukuhuma uli kulinga i mpyani ni ingiiza? 14 Mutemeli ai utemee lukani.
15 Ing'wi ingi awo nai agwie mu mpelo a anzila, kianza u lukani naza
lutemewe. Hangi nai igulye, itungo u Mulugu akapembya nu kuluhola u
lukani naiza lutemewe mukati ao. 16 Hani ang'wi ao ingi awo nai atemewe
migulya amatalagwe, naza, nai igulye u lukani, ku ukau akulusingiilya
ku ulowa. 17 Hnagi agila imili ihi mukati ao, kuiti igimya ku itungo
ikupi. Halafu lwago nu wagigwa ni ipembilye ku nsoko a lukani, itungo
ikumpyaa. 18 Hangi ang'wi ingi awo nai atemewe mu mija. Akulija u
lukani. 19 Kuiti unyong'wa nu ihi. ukongelwa nua nsao, ni nsula a makani
mangiiza, wi ingiila nu kulutunyiilya u lukani, nu kuleng'wa kupaa inkali.
20 Uugwa akoli awo naza atemewe mu mahalu ni maza. Akulija u lukani
nu kulusingiilya nu kupa i nkali; ang'wi makumi ataatu, hangi ang'wi
makumi mutandatu, hangi ang'wi igana ling'wi." 21 uYesu aka atambuila,
"Itii iiza wileta u lumuli mukati ito nu kuluika pihi a nkapu, ang'wi pihi
a ulili? Wiluletaa mukati nu kuluika migulya a ishupaka. 22 Ku nsoko
kutili kihi nikipihile naiza shanga kiku kumuka, hangi kutili i kinkunku
naiza shanga kikuikwa kihenga. 23 Anga ize ukoli nukete i akutwi a
kija, nu ije!" 24 Aka atambuila, "Tuli miakendegeeli ku iko ni mukukija,
ku nsoko u ugemeelya ni mukugemeelya, kiko ni mukagemeeligwa,
hangi kikongeligwa kitalanyu. 25 Ku nsoko nuanso nukete, ukinkiiligwa
ikilo, hangi uyo nimugila, kupuma kitalakwe ikuholwa ga nizo nuikete."
26 Hangi akaligitya, "Utemi nuang'wa Itunda wimpyanigwe nu muntu nai
utemee i mbeu mu mahalu. 27 Nai wakalala u utiku nu kuuka i kidaudau,
ni mbeu ikaheluka nu kukula, Ga ni uu shanga ulingile nai ipumie. 28 Ihi
ipumyaa i mbeu nkola; hanza matutu, alafu ulua, alafu mbeu niakagupaa.
29 Hangi itungo imbeu ni ikatula ailyaa itungo witwalaa uzolo, ku nsoko
i maogola apikiila." 30 Hangi akaligitya, "kuimpyanie u utemi nuang'wa
itunda ni kintu kii, ang'wi kutumile mpyani kii ku uganula? 31 Ingi anga
i mbeu a haradali, naiza ai itemewe ingi niino nangaluu kukila i mbeu

yihi mihi. 32 Ga, ni itungo naza itemewe, ikukula nu kutula nkulu ikilo
nila mimea ihi mu shuli, hangi izipyaa ntaambi nkulu, ga ni nyunyi nia
kilunde ihumaa kuzipya iuyi niao mu mululi nuakwe.” 33 Ku mpyani idu
ai umanyisilye hangi ai uligitilye u lukani kitalao, ku upikiilo nai uhumile
kulinga, 34 hangi shanga ai uligitilye ni enso bila mpyani. Kuiti itungo nai
wakatula wing'wene duu, aka aganuila kila i kintu i amanyisigwa akwe.
35 Mu luhiku nulanso, itungo nila mpindi nai lipikiie, akaligitya kitalao,
“Kweni i nkika a kabiili.” 36 Iti gwa akalileka i umbi, akamuhola uYesu,
itungo nilanso yakondaa ai watula mukati ilinga. Malinga mauya ai atulaa
palung'wi nu ng'wenso. 37 Nu ng'wega utaki nua kimpupu ni maingu ai
atulaa akingila mukati a mulinga nu mulinga ai wakondyaa kutula wizula.
38 Kuiti uYesu mukola ai ukoli mu shetri, ulae mu muto. Akamutambuila,
azeligitya, “Ng'walimu, shanga ulingile kina usese kuusha?” 39 Hangi
akauka, akaukenela u ng'wega nu kuluila u luzi, “Itule ihi twii, ulyuuku.”
Ung'wega ukapela, hangi ai ituile nu ulyuuku ukulu. 40 Hangi akaligitya
kitalao, “Ku niki mukitumba? Itii mukili miagila u uhuiili?” 41 Akizuilwa
nu woa ukulu mukati ao hangi akitambulya enso ku enso, “Uyu ingi
nyenyu hangi, ku nsoko ga nu ng'wega nu luzi ikumugombya.”

5

1 Nai akapembya kupikiila nkika ingiiza a luzi, mu mukoa nua Gerasi.
2 Hangi kupumpugila itungo uYesu naiwatulaa ukupuma kunzi ilinga,
muntu nukete u hing'wi ai uzile kitalakwe kupuma mu ibiila. 3 Muntu
uyu ai wikiie mu ibiila. Kutili nai uhumile kumugilya ikilo, kutili ga
nu ku minyororo. 4 Ai watulaa utungilwe matungo iduu ku mpingu ni
minyororo. Kutili ga nu ng'wi nai ukete i ngulu nia kumukilya. 5 Utiku nu
mung'wi waze ukoli mu ibiila nu mu malugulu, ai wilila nu kitemanga
u ng'wenso mukola ku magwe ni migi. 6 Nai wakamihenga uYesu ku
kaheelu, akamankiila kung'wakwe nu kutuna ntongeela akwe. 7 Ai
uleile ku luli lukulu, “Uloilwe nukutendele ntuni, Yesu ng'wana wang'wa
Itunda nukoli migulya nangaluu? Ku usinja kung'wa Itunda mukola, leka
kunaja. 8 Ku nsoko ai watulaa wamuila, “Mupume u muntu uyu, u ewe
hing'wi.” 9 Nu ng'wenso ai umukoiye, “Lina nilako ingi nyenyu?” Nuanso
akamusuliilya, “Lina nilane ingi Legion, ku nsoko kukoli kidu.” 10 Ai
umusingilye hangi ni hangi waleke kuatwala kunzi a mukoa. 11 Itungili
idale ikulu nila ngulima ai likoli likuding'wa migulya a lugulu, 12 ni enso
ai amusingilye, azeligitya, “Kulagiilye ku ngulima; kingile mu kati yao.”
13 Iti gwa ai uagombilye; ia hing'wi ai amupumile nu kingila mukati a
ngulima, ni nyenso ai imankile pihi a lugulu kupikiila mu luzi, hangi
kupikiila ngulima magana a nzogu a biili ikalimilila mu luzi. 14 Hangi
awo nai atulaa akudima i ngulima ai amankile nu kupumya u lukani
nula iko nai kipumie mu kisali nu mi ihi. Uugwa antu idu ai apumile
kulongola kihenga nai kipumie. 15 Uugwa ai apembilye kung'wa Yesu
hangi ai amihengile u muntu nai wahalinkaniwe nu hing'wi nai ukete
idale —wikie pihi, utugawe, hangi aze ukoli mu mahala akwe akondaniie,
ni enso ai itumbile. 16 Awo nai atulaa ihengile nai kipumie ku muntu nai
watulaa uhalinkaniwe nu hing'wi ai a atambuie nai kipumie kitalakwe ga
ni kutula i ngulima. 17 Ni enso akandya kumusinja wahege mu mukoa
nuao. 18 Hangi nai wakatula ukingila mukati i linga, muntu nai watulaa
uhalinkaniwe nia hing'wi ai umusingilye kina alongole palung'wi nu
ng'wenso. 19 Kuiti shanga ai umugombilye, kuiti ai umutambuie, “Longola

ki ito nilako nu ku antu niako, hangi uatambuile aza ukutendee Mukulu, nu ukende naza ukinkiiye.” 20 Uugwa ai ulongoe nu kandya kutanantya i makani makulu naiza uYesu witumile kitalakwe mu Dekapoli, ni kila ung'wi ai ukuiwe. 21 Hangi itungo nai wakaputa hangi nkika i ngiiza, mukati ilinga, iumbi ikulu likilingiila kumupilimikiilya, nai ukoli mpelo a luzi. 22 Hangi ung'wi nu a lukolongo ni i tekeelo, nai witangwaa Yairo, ai uzile, hangi nai umuhengile, ai ugwie mu migulu akwe. 23 Akamusija ikilo ni ikilo, wazeligitya, “Munaanso nu ane nu muniino wahumbeela kusha. Ku usinja, pembya nu kuika i mikono ako migulya akwe iti kina wahume kulija upanga nu kikie.” 24 Iti gwa ai ulongoe palung'wi nu ng'wenso. ni i umbi ikulu ai limutyatile ni enso ai akumunyempa pakupi aze amupilimikiiye. 25 Ai ukoli nu musungu naiza i sakami akwe ai atulaa ipumaa ku myaka ikumi na ibiili. 26 Ai wagilee nia kukonda pihi a akiliki idu hangi ai watumie kila i kintu nai watuile ni kenso. Ga ni iti shanga akagunika ku kintu kihi. kuiti badala akwe akakilinkiila kutula ni hali mbibi. 27 Ai wigulye i nkani kutula uYesu. Iti gwa ai upembilye ku nyuma akwe itungo nai watulaa ukugenda mukati i umbi, nu ng'wenso ai utenilye u ng'wenda nuakwe. 28 Ku nsoko ai uligitilye, “Anga niatenie i ang'wenda ni akwe udu, nikatula ni mupanga.” 29 Nai utenilye, kupung'wa i sakami ikapela, hangi ai wigulye mu muili nuakwe kina ai wagunwaa kupuma mu lwago nulakwe 30 Hangi kupumpugiilya uYesu akalinga mukati akwe mukola kina ngulu imupumile. Hangi ai upilukile kunu nu kunu mi iumbi nila antu nu kukolya, “Ingi nyenyu nutenilye u ng'wenda nuane?” 31 Amanyisigwa akwe ai amutambuie, “Ukihenga i umbii ili likutunyiiye likupilimikiiye, nu ewe ukuligitya, 'Ingi nyenyu nu ntenilye?'” 32 Kuiti uYesu ai ugozile kunu nu kunu kihenga naiza watulaa witumile ili. 33 Musungu, waze ulingile nai kipumie kitalakwe, ai witumbile nu kukagata. Ai upembilye hangi ai ugwie pihi ntongeela akwe nu kumuila i tai ihi. 34 Ai uligitilye kitalakwe, “Munanso, uhuiili nuako wakuzipya utule u mupanga. Longola ku ulyuuku hangi ugunwe kupuma mu ulwae nuako.” 35 Nai watulaa ukuligitya, ang'wi a antu ai apembilye kupuma kung'a lukolongo nua itekeelo, azeligitya, “U munanso nuako wakuza. Ku niki kulongoleka kumunyoma u ng'walimu?” 36 Kuiti uYesu nai wakija naza akukiligiya, ai umutambuie u lukolongo nu itekeelo, Leka kitumba. Huiila udu.” 37 Shanga ai umugombilye wihi kitongelya nu ng'wenso kwaala uPetro, Yakobo, nu Yohana muluna nuakwe uYakobo. 38 Ai apembilye mi ito nilang'wa lukolongo nui itekeelo nu ng'wenso ai wihengile unyong'wa, kulila kidu nu kuhongeelya. 39 Nai wakingila mi ito, ai uatambuie, “ Ku niki mukusiga ikulu hangi ku niki mukulila? uMung'yinya akili kusha ila ulae.” 40 Ai amuhekile, kuiti nuanso, ai uapumilye ihi kunzi, ai umuhoile utata nua ng'wana nu nyinya ni awo nai atulaa palung'wi nu ng'wenso, hangi ai wingie mukati nai umoli u ng'wana. 41 Ai u uhoile u mukono nua ng'wana hangi ai umutambuie, “Talitha koum,” naiza ingi kuligitya, “Munanso muniino, ku utambuila, uka.” 42 Kupumpugiilya u ng'wana ai u ukile nu kugenda. (ku nsoko ai watulaa ni ilika nila myaka ikumi na ibiili). Hangi kupumpugiilya ai a ambilwe nu ukuilwa ukulu. 43 Ai ulagiiye ku ngulu kina kutili wihi utakiwe kulinga kutula ili. Hangi ai uatambuie aminkiilye u munanso nuanso indya.

6

1 Hangi akahega pang'wanso nu kulongola mu kisali kao, ni amanyisiga
akwe akamutyata. 2 Luhiku nula kusupya nai likapika. ai wandilye
kumanyisa mu Itekeelo. Antu idu ai amigulye hangi akakuilwa. Akaligitya,
Uligilye pii u umanyisa uwu?" Ingi upolo kii uwu nuinkiigwe?" Ukituma
uli u ukuilwa uwu ku mikono akwe?" 3 "Itii uyu shanga yuyo u mulanda
mabada, ng'wana wang'wa Mariamu hangi muluna nuao ia Yakobo, Yose,
Yuda nu Simioni? Itii i aluna akwe nia kisugu shanga ikie papa paapa
palung'wi nu sese?" Hangi shanga ikaloeligwa nu Yesu. 4 uYesu aka
atambuila, "U munyakidagu shanga wiulyaa ikulyo, kwaala mu kisali
nikakwe ni mukati a aluna akwe nia mi ito nilakwe." 5 Shanga ai uhumile
kituma u ukuilwa pang'wanso, iti ai uaikiiye mikono alwae asheenyu aka
aguna. 6 Ai ukuiwe nangaluu ku nsoko a kuhita kuhuiila kitalao. Uugwa ai
uigendee i ijiji nia kisali waze manyisa. 7 Ai uitangile awo i amanyisigwa
ikumi na abiili akandya kualagiilya abiili a biili. Ai uinkiiye uhumi
migulya a ahing'wi 8 nu kualagiilya aleke kuhola kihi nialongoe kwaala
mulanga udu. Aleke kuhola u mukate ang'wi mbogoshi, ang'wi mpia mu
kilino; 9 Kuiti atugale i latu, hangi shanga a mujulungu a biili. 10 Hangi
aka atamuila, " Ito lihi ni mukingila, ikii papo kupikiila ni mikahega. 11 Ni
kisali kihi nishanga kikumusingiilya ang'wi kumutegeelya, hegi kitalao,
kununti u lunkundi nula migulu anyu, itule ukuiili kitalao." 12 Ni enso
akalongola azetanantya antu ile itunu nu kuleka i milandu ao. 13 Ai a
anuzunsilye i ahing'wi idu, hangi ai apuguhie i makuta i alwae hangi
akagunwa. 14 uMutemi Herode nai wakija nanso, ku nsoko i lina nilang'wa
Yesu ai latulaa lakumuka nangaluu. Ang'wi ai aligitilye, uYohana ni
moganyi wiuka hangi ku nsoko nanso, iyi ngulu a ukuilwa ikituma u
mulimo mukati akwe." 15 Ang'wi ao akaligitya, "Uyu ingi Eliya," Ikili i
auya akaligitya, "Uyu ingi munyakidagu, anga ung'wi nua awo anyakidagu
nia kali." 16 Kuiti uHerode nai wakija aya akaligitya, "uYohana, nai
numudumue itwe wiukigwa." 17 Ndogoelyo uHerode mukola ai ulagiiye
uYohana waambwe nu kutungwa mu kadulumu ku nsoko ang'wa Herodia
(musungu nua muluna nuakwe uFilipo) ku nsoko nuanso ai watulaa
wamutenaa. 18 Ku ndogoelyo uYohana ai umutambuie uHerode, "Shanga
tai ako kumutina u musungu nuang'wa heu nuako." 19 Kuiti uHerode
ai wandilye kumubipilwa hangi ai watulaa uloilwe kumubulaga, kuiti
shanga wikahuma, 20 ndogoelyo u Herode aizaa umitumbile uYohana; ai
ulingile kina ingi munya tai ane muntu ni ng'welu, hangi ai umulekile
iziza. Hangi nai ulongolekile kumutegeelya akahusha nangaluu, kuiti
ai wiloile kumutegeelya. 21 Nai lipikile ga ni itungo niligombekile anga
itule lahumbeela u luhiku nula kutugwa uHerode aka azipiililya i aopisa
akwe isiku kuu, nia mboi, nia lukolongo nia ku Galilaya. 22 Uugwa u
munaano nuang'wa Herodia akingila kiginsa ntongeela ao, akamuloeelya
uHerode ni aziila nai ikie itungo nila ndya nia mpindi. Uugwa u
mutemi akamuila umu nanso, "Nompe kihi nukiloilwe nu nene nikaki
nkiilya.' 23 Akamulapila nu kuligitya, kihi nui kanompa, nika kinkiilya,
ga ni ikinda nila utemi nuane." 24 Akapuma kunzi akamukolya u nyinya
nuakwe, "Nompe ntuni?" Akaligitya, "Itwe lang'wa Yohana nuojaa." 25 Ni
itungo ling'wi akingila ku mutemi akandya kuligitya, "Ndoilwe uninkiilye
mukati a sahani, itwe nilang'wa Yohana Nuojaa." 26 uMutemi akahusha
nangaluu, kuiti ku nsoko a ilapo nilakwe hangi ku nsoko a aziila, shanga
ai uhumile kumuhitilya ilompi nilakwe. 27 Iti gwa, umutemi akalagiilya

i a asikali pakati a asunja akwe nu kualagiilya kulongola kuleta itwe lang'wa Yohana. uMusunja ai ulongoe kumutema itwe waze ukoli mu kitungo. 28 Akaleta itwe nilakwe mu sahani nu kuminkiilya u munanso, nu munanso akaminkiilya u nyinya nuakwe. 29 Hangi i amanyisigwa akwe nai akija nanso, ai alongoe ku uhola u muili nuakwe akalongola ku uika mu kibiila. 30 Ni itumi, ai ilundiie palung'wi ntongeela ang'wa Yesu, akamuganuila ihi nai itumile hangi nai amanyisilye. 31 Nu ng'wenso aka atambuila, Pembyi akola i kianza nika kinkunku hangi kusupye ku itungo." Antu idu ai atulaa akupembya nu kuhega, shanga ai aligilye ga nilyoma nila kulya. 32 Iti gwa akanankila i mashua akalongola kianza nika kinkunku i ng'wene duu. 33 Kuiti ai uihengile ni akuhega hangi idu aka alinga, ku palung'wi ai amankile ku migulu kupuma mu isali yihi, ni enso akapika ze ikili ni anso. 34 Nai apilkile ku nkilimbwaa, ai wihengile i umbi ikulu hangi aka a aisiilya, ku nsoko ai atulaa anga i nkolo ni ngila anga mudimi. Hangi akandya kuamanyisa makani idu. 35 Itungo ai lilongolekile nangaluu, amanyisigwa akamuziila akamutambuila, "Apa ingi kianza nika kinkunku ni itungo lalongolekaa. 36 Ualage alongole mu isali nia kisali ni ijiji iti ende iguilye indya." 37 Kuiti aka asukiilya akaligitya, "Api nyenye indya." Aka atambuila, "Kuhumile kulongola nu kugula i mikate nikete i nsailo a dinari magana abiili nu kuinkiilya alye?" 38 Aka atambuila, "Mukete mikate inga? Longoli mugoze." nai aligilye akamutambuila, "Mikate itaano ni nsamaki ibiili.' 39-40 Aka alagiilya i antu ikie mu madale migulya a mafwa ni matotu. Aka ikalinsha mu madale; madale a magana ni ku makumi ataano. 41 Uugwa akahola i mikate itaano ni nsamaki ibiili, nu kugoza kilunde, akamikendepa uugwa aka inkiilya i amanyisigwa aike ntongeela a iumbi. Hangi uugwa ai ugalanilye i nsamaki ibiili ku antu ihi. 42 Ai alie ihi kupikiila akakondaniila. 43 Ai ilingiie i mapuli a mikate nai isigile. Yikizula nkapu ikumi na ibiili, ga ni mapuli a nsamaki. 44 Hangi ai atulaa agoha magana a nzogu ataano nai alie i mikate. 45 Itungo aka atambuila anankile mu mashua alongole nkuka i ngiiza, kupikiila ku Bethsaida, itungo Nuanso waze alaga anyianza. 46 Nai akatula akondyaa kuhega, akalongola mu lugulu kulompa. 47 Nai ikatula mpindi, ni mashua ao itungo ni lanso ize ikoli pakati a luzi, nu ng'wenso ai ukoli wing'wene duu mihi ni nyumu. 48 Hangi ai uihengile akagisha kukua i makasia ku nsoko a ng'wega ukuagilya. nai ihumbee i kidaudau aka alondoola, wazegenda migulya a mazi, hangi ai uloilwe kuakila. 49 Kuiti nai akamihenga ukugenda migulya a mazi, akingiilwa nu mitumbo aze asigile ingi mintunga akakua ga ni ogo. 50 Ku nsoko ai amihengile akizuilwa nu woa, Itungo akaligita ni enso aka atambuila, "Mutule akamatiku ingi nene! Leki kutuli nu woa. 51 Akingila mukati a mashua, nu g'wega ukaleka ku kunka, ni enso akakuilwa lukulu. 52 Iti gwa shanga ikatula alingaa i ndogoelyo a iyo i mikate. Ndogoelyo i mahala ao ai akete ulingi uniino. 53 Ni enso kaputa kitumbi, akapika mihi a Genesareti imashua ikaika i nanga. 54 Nai akapuma kunzi a mashua, itungo akamulinga. 55 Akamanka kutanantya mu mukoa wihi hangi akandya kualeta i alwae ku ulili, kila nai igulye upembilye. 56 Pihi nai wingie mu ijiji, ang'wi mu isali, ang'wi mi ihi, ai a aikile i alwae kianza ni kisoko, hangi akamusinja waagombye kutenia ukunzilo nua ng'wenda nuakwe. Hangi ihi nai amutenilye ai agunilwe

7

1 Afarisayo ni ang'wi a amanyi naza atulaa apembeeye ku Yerusalemu
ai ilingiie kumupilima ung'wenso. 2 Hangi ai ihengile kina amanyisigwa
ang'wi ao akulya u mukate ku mikono mishapu; naiza shanga ikalaigwe,
3 (ku Afarisayo ni Ayahudi ihi shanga iliza kupikiila akalaye i mikono ao
iziza; a ambiiye ulogo nula anyampala. Matungo 4 i Afarisayo niagomokile
kupuma kianza ki isoko, shanga ilizaa kupikiila oge hanza. Hangi akoli
malagiilyo maulya naza akumatyata lukulu, anga itule ingi palung'wi nu
koja i ikombe, masupulia, iseme nia shaba, ga ni matuntu ni itumila itungo
nila ndya,) 5 Afarisayo ni amanyi ai amukoiye uYesu, “Ku niki amanyisigwa
ako shanga ikii kuniganiila nu logo nula anyampala, ku iti akulya umukate
shanga ize akalae i mikono?” 6 Kuiti nuanso aka atambuila, “uIsaya
ai ulotile iza kutula u nyenye adosi, ai ukilisilye, 'Antu awa akunkulya
ku milomo ao, kuiti i nkolo niao ikoli kuli nu nene. 7 Akunintumila
ikumbiko ni gila anga ndogoelyo, azemanyisa malagiilyo a ana adamu
anga ulekeelya nuao,' 8 Malilekaa ilagiilyo nilang'wa Itunda maluambaa
ku upepeele u logo nula ana adamu.” 9 Hangi akaligitya kitalao, “Malihitaa
ilagiilyo nilang'wa Itunda ku utontu iti kina mu luike u logo nulanyu!
10 Ku nsoko uMusa ai uligitilye, 'mukulye u tata nuako nu ia nuako,' 'nu
ng'wenso nuiligitya u ubi migulya ang'wa tata nuakwe nu nyinya nuakwe
kulu kuulu ukusha,' 11 Kuiti mukuligitya, 'Anga ize u muntu waligitye
kung'wa tata nuakwe ang'wi nyinya, 'Uaiilya wihi naza mukusingiilya
kupuma kitalane ingi itulyo nila Itekeelo,” (nanso ingi kulunga kina,
ipumiigwe kung'wa Itunda') 12 iti gwa shanga imugombilye kituma lihi
ku nsoko ia tata ang'wi a nyinya akwe. 13 Mukulizipya ilagiilyo nilang'wa
Itunda ku nakanda ku kuleta u logo nulanyu. Ni makani idu a kinya iti ni
mukituma.” 14 Ai uitangile i anyianza hangi nu kuatambuila, “Muntegeelye
u nene, unyenye mihi, hangi muninge. 15 Kutili kihi kupuma kunzi a
muntu naiza kahumaa kumushapula u muntu ni kingiila kung'waakwe.
Ila ingi iko ni kimupumaa u muntu kiko ni kimushapulaa. 16 (Komaniilya;
u lukiili ulu. “anga ize u muntu wihi ukete i akutwi akija, u ije” umutili
mu mbugulu nia kali.) 17 uYesu nai wakaaleka i anyianza nu kingila mi
ito, amanyisigwa niakwe akamukolya kutula i mpyani nanso. 18 uYesu
akaligitya, “Nu nyenye ga mukili ku ninga? Shanga mihengile kina kihi
ni kimingiila u muntu shanga kihumile kumushapula, 19 ku nsoko shanga
kihumile kulongola mu nkolo akwe, kuiti kikingila mu nda akwe hangi
kikukila kulongola ku shoo.” ku lugano ulu uYesu ai uizipilye i ndya
yihi kutula nzelu. 20 Ai uligitilye, “Ingi iko naiza kikumupuma u muntu
kiko ni kimushapulaa. 21 Ku nsoko kipuma mukati a muntu, kunzi a
nkolo, ipuma masigo ni mabibi, ugoolya, wii, ubulagi, 22 usambo, nsula
ni mbibi, ubibi, ukongelani, kigoolya, wilu, ukunki, wiketi, upungu. 23 U
ubi uwu wihi wipuma mukati, kiko iko ni kimushapula u muntu.” 24 Ai
u ukile kupuma pang'wanso nu kuhega kulongola mu mukoa nua Tiro ni
Sidoni. Ai wingie mukati hangi shanga ai uloilwe muntu wihi walinge kina
ukoli papo, kuiti shanga ai ihumikile ku mupiha. 25 Kuiti kupumpugiilya
musungu, naiza u ng'wana nuakwe muniino ai ukete hing'wi, ai wigulye
i nkani niakwe, akiza, hangi akagwa mu migulu akwe. 26 uMusungu
nuanso ai watulaa Muyunani, nua ndugu a Kifoeniki. Ai umusingilye
nuanso amuzunse u hing'wi kupuma ku munaanso nuakwe. 27 uYesu
akamuila u musungu, “Aleke i ang'yinya alisigwe hanza, kunsoko shanga
izipie ku uhola u mukate nua ana nu kuigumila i mbwa” 28 Kuiti u musunu

akamusukiilya nu kuligitya, “Iti gwa Mukulu, ga ni mbwa pihi a meza iliza i ipoli nia ndya nia ana.” 29 Akamuila, “Ku nsoko waligitya iti, ukoli ilyuuku kulongola. uHing'wi wamupumaa u munanso nuako.” 30 uMusungu ai ugomokile ki ito nilakwe hangi akahanga u munanso nuakwe ulae mu ulili, nu hing'wi ai watulaa wamupumaa. 31 uYesu ai upumile hangi kunzi a mukoa nua Tiro nu kukila ku Sidoni kutunga u Luzi nula Galilaya kupikiila nkika a Dikapolisi. 32 Akamuleta hangi muntu nai watuile gulu hangi ai watulaa shanga uhumile kuligitya iziza, ai amusingilye uYesu waike i mikono migulya akwe. 33 Ai umupumilye kunzi a milundo ku kinkunku, hangi akaika i ng'yanza niakwe mu akutwi akwe, hangi ze yakila kutya i mati, ai utenilye u lulimi nulakwe. 34 Ai ugozile migulya mi lunde, akahupa nu kumuila, Efata,” nanso ingi kuligitya, “luguka!” 35 Ni itungo lilo liilo akutwi akaluguka, hangi nai katulaa kimugiiye u lulimi kikabipigwa hangi akahuma kuligitya iziza. 36 Hangi ai ulagiiye aleke kumuila muntu wihi. Kuiti kupikiila nai ualagiiye, uu nai atanantilye i nkani nianso ku widu. 37 Kulu kuulu ai akuiwe, nu kuligitya, “Witumile kila i kintu iziza. Waazipya ga nia gulu kija nia kimumi kuligitya.”

8

1 Mu mahiku nanso, ai likoli hangi iumbi ikulu, hangi ai agila ni ndya, uYesu akaitanga i amanyisigwa akwe aka atambuila, 2 Niliaisiiye i umbi ili, alongolekile kutula nu nene ku mahiku ataatu hangi agila indya. 3 Anga niasapatilye agomoke ku mato ao bila kulya ahumile kusha kisha mukanka munzila ku nzala. Hangi amg'wi ao apumile kuli nangaluu.” 4 Amanyisigwa akwe akamusukiilya, “Ku ulija pii i mikate a kenela kui kutya i antu awa mu nkika iyi nililekilwe?” 5 Aka akolya, “mukete mapuli anga na mikate?” Akaligitya, “Mupungati.” 6 Ai ulagiiye i umbi likie pihi. Akahola i mikate mupungati, akamulumba Itunda, nu kumibadulania. Akainkiilya i amanyisigwa akwe amiikie ntongeela ao, ni enso akamiika ntongeela i umbi. 7 Hangi ai akete ni nsamaki ni niino nsheenyu, ni ze yakilaa kulumba, ai ualagiiye i amanyisigwa akwe a agalanie iti hangi. 8 Ai alie nu ku kondaniila. Hangi ai ilingiie i mapuli nai asigile, nkapu ni nkulu mupungati. 9 Ai ahumbee antu magana a nzogu anne. Hangi ai ualekile alongole. 10 Itungo ai wingie mu mashua ni amanyisigwa akwe, hangi akalongola mu nkika nia ku Dalmanuta. 11 Uugwa Afarisayo ai apumile kunzi nu kandya kikunguma nu ng'wenso. Ai aloilwe wainkiilye kilingasiilyo kupuma kilunde, ku kumugema. 12 Akasiganiilya ku mukati mu nkolo akwe akaligitya, “Ku niki ulelwa uwu ukuduma kilingasiilyo” Kumutambuila unyenye itai, kutili kilingasiilyo ni kikapumigwa ku ulelwa uwu.” 13 Uugwa aka aleka, akingila mukati a mashua hangi, akahega kutunga nkika ingiiza. 14 Itungo nilanso amanyisigwa ai i ilwe kuhola i mikate. Shanga ai akete ni mikate kukila a ipuli ling'wi nai limoli mu mashua. 15 Ai uahugue nu kuligitya, “Mutule miho nu kisunja ku usasu nua Afarisayo nu usasu nuang'wa Herode. 16 Amanyisigwa akitambulya enso ku enso, “Ingi ku nsoko kiagila i ikate.” 17 uYesu ai ulilingile ili, nu kuatambuila, “Ku niki mukitambuila kutula kuhita kutula ni mikate? Mukili kulinga? Shanga mulingile? I nkolo yanyu yatulaa mpepeele? 18 Mukete i miho, shanga mukihenga? Mukete akutwi, shanga mukija? Shanga mukimbukiile? 19 Naza nimigalanilye i mikate itaano ku antu magana a nzogu ataano, ai muhoile nkapu inga

nai yizue nia mapuli a mikate?” Akasukiilya, “i kumi na ibiili.” 20 Hangi
naza nimigalanilye i mikate mupungati ku antu magana anzogu anne,
ai muhoile ikapu inga?” 21 Akaligitya, “Mupungati.” Aka atambuila,
“Mukili kulinga?” 22 Akapembya ku Bethsaida. Antu awo ai amuletile
mupoku hangi akamusinja 23 uYesu amutenie. uYesu akamuamba ku
mikono u mupoku uyo, nu kumutonga kunzi a kijiji. Nai wakatya i
mati migulya a miho akwe nu kugoola i mikono akwe migulya akwe,
ai umukoiye, “Ukihenga kihi?” 24 Akagoza migulya nu kuligita, “Kihenga
antu akigela anga makota akugenda.” 25 Papo akagoola hangi i mikono
akwe migulya a miho akwe, muntu uyo akapitya i miho akwe ai wihengile
hangi, nu kihenga kila ikintu iziza. 26 uYesu ai umulekile alongole ki ito
hangi akamutambuila, “Uleke kingila mu kisali.” 27 uYesu ai uhegile ni
amanyisigwa akwe kulongola ijiji nia ku Kaiseria a ku Filipi. Waze ukoli
mu nzila ai uakoiye i amanyisigwa, Antu akuligitya unene ingi nyenyu?”
28 Akamusukiilya akaligitya, “Yohana nu ojaa. Auya akuligitya, 'Eliya' ni
auya, 'Ung'wi nua anyakidagu.” 29 Aka akolya, “Kuiti unyenye mukuligitya
unene ni nyenyu?” uPetro akamuila, “U ewe ingi Kristo.” 30 uYesu aka
ahugula aleke kumutambuila muntu wihi ku mutula u ng'wenso. 31 Hangi
akandya kuamanyisa nia kina u Ng'wana wang'wa Adamu kusinja wagishe
ku makani idu, hangi ukuhitwa nia lukolongo nia kuhani ni akulu, ni
amanyi, ni elu a nkolo, hangi ze yakilaa a mahiku ataatu ukiuka. 32 Ai
uligitilye aya ku kihenga. Uugwa uPetro akamuhola ku mpelo hangi
akandya kumupatya 33 Kuiti uYesu ai upilukile nu kuagoza i amanyisigwa
akwe nu kumukenela uPetro nu kuligitya, “Kila ku kituli ni kane Mulugu!
Shanga ukee i makani ang'wa Itunda, kwaala makani a antu” 34 Uugwa
akalitanga i umbi ni amanyisigwa akwe palung'wi, nu kuatambuila, “Anga
ize ukoli muntu uloilwe kuntyata, nui kungume u mukola, wahole ikota
nila mpaga nilakwe wantyate. 35 Ku nsoko wihi nuloilwe kuluguna u likalo
nulakwe ukululimilya, hangi wihi nuika lulimilya u likalo nulakwe ku
nsoko ane hangi ku nsoko a nkani ni nziza, ukuluguna. 36 Ikumuaiilya
ntuni u muntu, ku ulija u unkumbigulu wihi, hangi uugwa kulija uula
nua likalo nulakwe? 37 Muntu uhumile kupumya ntuni badala a likalo
nulakwe? 38 Wihi nui nihumilwa i minyala ni makani ane mu ulelwa
uwu nua ugoolya hangi mu ulelwa nua anya milandu, u Ng'wana wang'wa
Adamu ukumuhumilwa i minyala nuikapembya mu utemi nuang'wa Tata
nuakwe palung'wi ni a malaika ni elu.

9

1 Hangi ai uligitilye kitalao, “Kulu kuulu kuligitya kitalanyu, ang'wi anyu
akoli antu neimikile papa shanga ikalulya i nsha ze akili kuihenga u utemi
nuang'wa Itunda uze upembilye ku ngulu.” 2 Hangi ze yakilaa mahiku
mutandaatu, uYesu ai uahoile uPetro, Yakobo nu Yohana palung'wi nu
ng'wenso mu lugulu, ing'wene duu. Uugwa akandya kukailika ntongeela
ao. 3 Ang'wenda akwe akandya kelya nangaluu, melu ikilo, melu kukila
melyi wihi mihi. 4 Uugwa uEliya palung'wi nu Musa ai upumie ntongeela
ao, hangi ai atulaa akuligitya nu Yesu. 5 uPetro ai usukiiye akamutambuila
uYesu, “Ng'walimu, Ingi iziza usese kutula papa, ni kuzenge itala itaatu,
king'wi ku nsoko ako, king'wi ku nsoko ang'wa Musa ni kiuya ku nsoko
ang'wa Eliya.” 6 (Ku nsoko shanga ai ulingile ntuni nika kuligitya, ai
itumbile nangaluu.) 7 Ilunde ai lipumie nu kuakunikila, Uugwa luli
lukapuma mu malunde lukuligitya, “Uyu ingi ng'wana nuane mulowa.

Mutegeelyi ng'wenso.” 8 Kupumpugiilya, nai atula akugoza, shanga ai
amihengile wihi palung'wi ni enso, kwaala uYesu duu. 9 Nai atula
akusima kupuma mulugulu, ai ua lagiiye kuleka kumutambuila muntu
wihi ayo ihi nai ihengile, Kupikiila uNg'wana wang'wa Adamu nui
kiukigwa kupuma mu ashi. 10 Uugwa ai amaikile i makani ao akola.
Kuiti a itambuuye enso ku enso ingi ntuni i ndogoelyo akwe “kiukigwa
kupuma ku ashi.” 11 Ai amukoiye uYesu, “Ku niki i amanyi iligitya kusinja
uEliya waze hanza?” 12 Aka atambuila, “kulu kuulu uEliya ukupembya
hanza kuguna i intu yihi. Ku niki ikilisigwe uNg'wana wang'wa Adamu
kusinja walije ulwago lidu hangi amubipilwe? 13 Kuiti kuligitya kitalanyu
uEliya ai wakondya kuza, hangi ai amutendile anga nai aloilwe, anga
iti u ukilisigwa nuiligitya kutula nuanso.” 14 Hangi nai agomokile ku
amanyisigwa, ai ihengile idale ikulu liapilimikiiye ni Asadukayo ai atulaa
akikunguma ni enso. 15 Hangi itungo nai ihengile, idale lihi ai likuiwe
nu kumumankiila kumulausha. 16 Ai uakoiye i amanyisigwa akwe,
“Mukikunguma ni enso migulya antuni?” 17 Ung'wi nu ao mi idale ai
umuusukiiye, “Ng'walimu, aza numuletile ng'wana nuane kitalako; ukete
hing'wi naiza wimutendaa waleke kuhuma kuligitya, 18 hangi wimusasha
kukagata nu kumugwisa pihi, nu kupuma ipomboluu mu mulomo nu
kukilisa i mino nu kugagambalaa. Aza nialompile i amanyisigwa ako
kumupumya u hing'wi, kuiti shanga ahuma. 19 Ai uasukiiye, “Ulelwa
nishanga kihuiie, kikie nu nyenye ku itungo kii? Kihoeela nu nyenye
kupikiila nali? Muleti kitalane.” 20 Ai amuletile u ng'wana nuakwe. U
hing'wi nai umihengil uYesu, kupumpugiilya ai umuikile mu ukagati.
uMuhumba ai ugwie pihi nu kupumya ipomboolu mu mulomo. 21 uYesu
ai umukoiye u tata nuakwe, “Watulaa ni hali iyi ku itungo kii?” uTata
akaligitya, “Puma ung'yinya. 22 Itungo lulya wigwizaa mu moto ang'wi
mu azi, nu kugema kumulimilya. Anga ize uhumile kituma kihi kuaisiilye
nu ku uailya.” 23 uYesu ai umutambuie, “Angaa ize ukoli ukondaniie?
Kila i kintu kihumikile ku wihi nu uhuiie.” 24 Kupumpugiilya u tata
nua ng'wana akalila nu kuligitya, “Nihuiie nzaiilye kuhita kuhuiila ku
ng'waane” 25 Matungo uYesu nai wihenga idale likumankiila kitalao, ai
umukenee u hing'wi nu kuligitya, “U ewe hing'wi kimumi hangi gulu, ku
ulagiilya muleke, leka kingila kitalakwe hangi. 26 Akalila ku ngulu nu
kumaja u ng'wana nu hing'wi ai umupumile. Ung'wana ai wigee anga
ukule, Uugwa idu ai aligitilye, “Wakuza.” 27 Kuiti uYesu ai umuhoile ku
mukono akamunyansula, hangi u ng'wana ai wimikile. 28 Matungo uYesu
nai wakingila mukati, amanyisigwa akwe akamukolya ku kimpinyimpinyi,
“Ku niki shanga aza kuhumile ku mupumya?” 29 Ai uatambuie, “ku
kinya iti shanga ukupuma kwaala ku malompi.” 30 Akahega pang'wanso
nu kukiila ku Galilaya. Shanga ai uloilwe muntu wihi walinge ku
amoli, 31 ku nsoko ai watulaa ukuamanyisa amanyisigwa akwe. Ai
uatambuie, uNg'wana wang'wa Adamu ukupikigwa mu mikono a antu,
hangi akumubulaga. Nuikatulaa wakuza, ze yakilaa mahiku a taatu
ukiuka hangi.” 32 Kuiti shanga ikalinga uganuli uwu, hangi ai itumbile
kumukolya. 33 Uugwa ai apikile ku Karperinaumu. Matungo nai ukoli
mukati i ito ai uakoiye, “Aza mukisija ntuni mu nzila?” 34 Kuiti akatula
ihitwi. Kuiti ai atulaa akikunguma mu nzila kina nyenyu nai watulaa
mukulu kukila. 35 Ai wikie pihi akaitanga ikumi na abiili palung'wi, hangi
ai uligitilye ni enso, “Anga ize wihi uloilwe kutula wang'wandyo, ingi
kusinja watule wang'wisho hangi munyamulimo nua ihi.” 36 Akamuhola

mung'yinya muniino akamuika pakati ao. Akamuhola mu mikono akwe,
akaligitya. 37 “Wihi nuimusingiilya u mung'yinya anga uyu ku lina
nilane, unsingiiye ga nu nene, hangi anga itule muntu shanga unsingiiye
unene du, kuiti ga nuyu nai undagiiye.” 38 uYohana ai umutambuie,
“Ng'walimu aza kumihengile muntu ukupumya hing'wi ku lina nilako
hangi kamugilya, ku nsoko shanga ukutyatile. 39 Kuiti uYesu akaligitya,
“Leki kumugilyi, ku nsoko kutili nuikituma u mulimo nu ukulu ku lina
nilane hangi uugwa panyambele waligitye lukani nu lubi lihi migulya ane
40 Wihi nui kutilye nsuta nu sese ukoli nkika itu. 41 Wihi nuika kinkiilya
i kikombe nika mazi a kung'wa ku nsoko ukoli nu Kristo, tai kumuila,
shanga ukulimilya i kinyamulimo kikakwe. 42 Wihi nuika asasha awa
ni aniino nianihuiie unene, aza izeetula iziza kitalakwe kutungiiligwa
ulwala mu nkingo nu kugumilwa mu luzi. 43 Anga u mukono nuako
ukusashe uteme. Ingi ibahu kingila mu upanga bila mukono kukila kingila
mu ulamulwa uze ukete mikono ihi. Mu moto ni “shanga wimimaa.
44 '(Komaniilya; U lukiili ulu, Nkika naiza i ngunyi shanga ikuza nu moto
shanga wilimaa.” umutili mu mbugulu nia kali). 45 Anga u mugulu
ukusashe, udumule. Ingi iziza kigila mu upanga wize wimulema, kukila
kugung'wa mu ulamulwa ni migulu ibiili. 46 (Komaniilya; Ulukiili ulu,
“Kianza naiza i ngunyi shanga ikuzaa nu moto nishanga wilimaa” Umutili
mu mbugulu nia kali). 47 Anga ize i liho likusashe lipe. Ingi iziza kitalako
kingila mu Utemi nuang'wa Itunda uze ukete liho ling'wi, kukila kutula ni
miho abiili hangi ugung'we ku ulungu. 48 Kianza niimoli i ngunyi ni shanga
ikuza, nu moto ni shanga wilimaa. 49 Ku nsoko kila ung'wi uku aswa nu
moto. 50 uMunyu ingi uziza, anga u munyu ulimilye i kinagunagu kakwe,
uku utenda uli utule niki nagunagu kakwe hangi? Mutule nu munyu
mukati anyu akola, hangi mutule nu ulyuuku ku kila ung'wi.”

10

1 uYesu ai uhegile i kianza nikanso nu kulongola mu mukoa nua
Ayahudi ni kianza nika ntongeela a mongo nua Yordani, hangi anyianza
akamutyata hangi. Ai uamanyisilye hangi, anga nai yatulaa ntendo akwe
kituma. 2 Hangi i Afarisayo akapembya kumugema hangi akamukolya,
“Ingi taine ku mugoha kutemanuka nu musungu nuakwe?” 3 uYesu aka
asukiilya “uMusa ai umulagiiye ntuni?” 4 Akaligitya, “uMusa ai ulekee
kukilisa ibada nila kutemanuka hangi kumuzunsa u musungu.” 5 “Ingi ku
nsoko a ukaku nua nkolo nianyu yiyo ndogoelyo ai umukilisiiye ilagiilo
ili.” uYesu ai uatambuie. 6 “Kuiti kupuma u ng'wandyo nua u umbwa,
'Itunda ai ua umbile mugoha nu musungu.' 7 Ku nsoko iyi u mitunja
ukumuleka u tata nuakwe nu nyinya nuakwe ukuambinkana nu mukima
nuakwe, 8 hangi awo nia biili akutula muili ung'wi; ku nsoko shanga a biili
hangi, ila muili ung'wi. 9 Ku lulo nuika kiambinkania Itunda, u ng'wana
adamu waleke kukitemanula.” 10 Nai akatula mukati ito, amanyisigwa
akwe akamukolya hangi kutula ili. 11 Aka atambuila, “Wihi nuimulekaa
umusungu nuakwe nu kutina musungu mungiiza, wituaa ugoolya ku
ng'wakwe. 12 Umusungu nu ng'wenso aga wamuleke u mugoha nuakwe nu
kutinwa nu mugoha mungiiza, ukituma ugoolya.” 13 Ni enso ai amuletee
ang'yinya niao nia niino iti waatenie, kuiti amanyisigwa aka apatya.
14 Kuiti uYesu nai ulilingile nilanso, Shanga akaloeligwa ni lyenso lukulu
aka aila, “Alekeli i ang'yinya nia niino aze kitalane, hangi leki kuagilyi,
ku nsoko niili anga awa u utemi nuang'wa Itunda ingi wao. 15 I tai

kumutambuila, wihi nishanga uku usingiilya u utemi nuang'wa Itunda anga mung'yinya nu muniino kulu kuulu shanga uhumile kingila mu utemi nuang'wa Itunda. 16 Uugwa aka ahola i ang'yinya mu mikono akwe nu kuakendepa waze aikiilya mikono akwe migulya ao. 17 Hangi nai wakandya muhinzo nuakwe muntu ung'wi ai umu mankiie hangi akatugama ntongeela akwe, aka mukolya, “Ng'walimu Mukende, nitume ntuni iti nihume kusala u upanga nua kali na kali?” 18 Nu Yesu akaligitya, “Ku niki ukunintanga mukende? Kutili niiza mukende, kwaala Itunda wing'wene duu. 19 U malingile i malagiilyo; Leka kubulaga, Leka kugoolya, Leka kia, Leka ku kuiila u uteele, Leka kukongela, Mukulye u tata nu ia nuako.” 20 U muntu nuanso akaligitya, “Ng'walimu, aya ihi namakuiye puma nai nkoli ni muhumba.” 21 uYesu ai umugozee nu kumulowa. Akamutambuila, “Ukepewe kintu king'wi. Utakiwe kugulya yihi nuatuile ni nyenso nu kuinkiilya i aula, hangi ukutula ni itulyo kilunde. Uugwa upembye untyate.” 22 Kuiti aka hung'wa ukata kunsoko a uganulwa uwu; ai uhegile aze uhukilye, ku nsoko ai ukete nsao idu. 23 uYesu akihenga nkika yihi nu kua tambuila i amanyisigwa akwe, “Ingi kinya uli niyili ikaku ku mugoli kingila mu utemi nuang'wa Itunda! 24 Amanyisigwa ai akuiwe ku makani aya. Kuiti uYesu aka atambuila hangi, “Ang'yinya, ingi kinya uli ni yili ikaku kingia mu utemi nuang'wa Itunda! 25 Ingi itontu ku ngamia kingila mu nzuunki a lusinge, kukila muntu nu mugoli kingila mu utemi nuang'wa Itunda.” 26 Ai akuiwe nangaluu hangi akitambullya, “Iti gwa nyenyu ukugunika” 27 uYesu aka agoza nu kuligitya, “Kung'wa bina adamu shanga ihumikile, kuiti shanga kung'wa Itunda. Ku nsoko mung'wa Itunda ihi ahumikile.” 28 uPetro akandya kuligitya nu ng'wenso, “Goza kulekile yihi hangi kakutyata.” 29 uYesu akaligitya, “I tai kumuila unyenye, kutili nualekilee ito ang'wi heu, ang'wi muluna musungu, ang'wi nyinya, ang'wi tata, ang'wi ana, ang'wi mugunda, ku nsoko ane, ni kunsoko a nkani ni nziza, 30 naize shanga ukusingiilya nkua igana ikilo a itungili papa mi ihi; Ito, heu, muluna musungu, nyinya, ana, nu mugunda, ku lwago, nu unkumbigulu nu upembilye, upanga mua kali na kali. 31 Kuiti idu niaile ang'wandyo akutula a ng'wisho hang ni aile a ng'wisho akutula a ng'wandyo.” 32 Nai atula munzila, kulongola ku Yerusalemu, uYesu ai watulaa utongee ntogeela ao. Amanyisigwa ai akuiwe, hangi awo nai atulaa atyatile ku nyuma ai itumbile. Uugwa uYesu akaapumya ku mpelo hangi awo ni ikumi na abiili nu kandya kuatambuila naiza kikumupumila iti pakupi; 33 Goza, kulongoe kupikiila ku Yerusalemu, nu Ng'wana nuang'wa Adamu ukupikigwa ku akuhani ni akulu ni amanyi. Akumulamula washe hangi akumupumya ku anyaigu. 34 Akumukuna, akumutyila i mate, akumukua milanga, hangi akumubulaga. Kuiti ze yakilaa mahiku ataatu ukiuka.” 35 uYakobo nu Yohana, ana ang'wa Zebedayo, ai azile kitalakwe nu kumutambuila, “Ng'walimu, kuloilwe ukutendeele kihi ni ku ukulompa.” 36 Ai uatambuie, “Muloilwe numutendeele ntuni?” 37 Akaligitya, “Ukugombye kikie nu ewe mi ikulyo nilako, ung'wi mu mukono nuako nua kigoha nu muya mukono nuako nua ki kima.” 38 Kuiti uYesu ai uasukiiye, “Shanga mulingile ni muku kilompa. Muhumilene kuking'wela i kikombe naiza kuking'wela ang'wi kugimya u wogigwa naza nikogigwa?” 39 Akamutambuila, “Kuhumile” uYesu aka atambuila, “ i kikombe ni nika king'wela, mu kuking'wela. Nu wogigwa naza kitalao nogigwe, muku ugimya. 40 Kuiti nuikikie mukono nuane nua kigoha ang'wi nua kikima shanga nene nina kupumya, kuiti

ingi ku awo naza kitalao yakondile kuzipiiligwa.” 41 Awo i amanyisigwa
auya ikumi nai akija aya, akandya ku atakiila uYakobo nu Yohana. 42 uYesu
akaitanga kitalakwe ku kuligitya, “Mulingile kina awo niasigile kina ahumi
nia anyaingu i ahumaa, ni antu ao ni ahugu ia lagiila u uhumi migulya
ao 43 Kuiti shanga itakiwe kutula iti mukati anyu. Wihi nuloilwe kutula
mukulu kati anyu kusinja nua muaiilye, 44 hangi wihi nuloilwe kutula
wang'wandyo mu kati anyu ingi kusinja watule mutuung'wa nua ihi. 45 Ku
nsoko uNg'wana nuang'wa Adamu shanga aza uzile kuailigwa ila kuailya,
nu kulupumya u likalo nulakwe kutula usukiilya ku idu.” 46 Akapembya
ku Yeriko. Nai wakatula ukuhega ku Yeriko ni amanyisigwa akwe hangi
idale ikulu, ng'wana nuang'wa Timayo, Batimayo, mupoku nuilompaa, ai
wikie mpelo ipamda. 47 Nai wakija kina ingi Yesu Munazareti, ai wandilye
kuzogolya nu kuligitya, “Yesu, Ng'wana nuang'wa Daudi, mbaisiilye!”
48 Idu ai amupatilye u mupoku uyo, aze mutambuila wakilage. Kuiti ai
uliile ku luli ikilo, “Ng'wana nuang'wa Daudi, mbaisiilye!” 49 uYesu ai
wimikile nu kulagiilya witangwe. Ai amitangle u mupoku uyo, azeligitya,
Kina mukomoli! nyansuka! Yesu ukuitanga.” 50 Akauguma ku mpelo u
mujulungu nuakwe. akamanka ikilo, nu kupembya kung'wa Yesu. 51 uYesu
akamusukiilya nu kuligitya, “Uloilwe nukutendele ntuni?” U mugoha uyo
nu mupoku akasukiilya, “Ng'walimu, ndoilwe kihenga.” 52 uYesu akamuila,
“Longola, u uhuiili nuako wakuguna.” Papo paapo i miho akwe akihenga;
hangi akamutyata uYesu mi ipanda.

11

1 Itungo nilanso nai akapembya ku Yerusalemu, Nai akahumbeela ku
Besthfage ni Bethania, mu Lugulu nula Mizeituni, uYesu ai ualagiiye abiili
mukati a amanyisigwa niakwe 2 hangi ai uatambuie, “Longoli mu kijiji
kigozenkanile nu sese. Itungo ni mikingila mung'wanso, mikamuhanga
ng'wa andogwe naiza wakili nankilwa. Mutunguili hangi mu mulete
kitalane. 3 Hangi anga wihi wamutambuila, “Ku niki mukituma iti?”
mutakiwe kuligitya, ' Mukulu umutakile hangi itungo ukumususha papa.”
4 Akalongola nu kumuhanga u ng'waa ndogwe utungilwe kunzi a mumpita
mu kisali niking'walyi, ni enso ai amutunguie. 5 Hangi ang'wi a antu
nai akoli imikile pa ng'wanso hangi aka atambuila, “Mukituma ntuni,
kumutungula u ng'waa ndogwe nuanso?” 6 Ai a atambuie anga uYesu
nai ua tambuie, hangi i antu aka aleka alongole. 7 Amanyisigwa a biili
ai amuletile u ng'waa ndogwe kung'wa Yesu hangi ai aie ang'wenda
ao migulya akwe iti uYesu wahume kumunankila. 8 Antu idu akaila i
ang'wenda ao mu balabala, ni auya ai aie ntaambi nai aitemile kupuma mu
migunda. 9 Awo nai alongoe ntongeela akwe hangi nawo nai amutyatiie
ai azogooye, “Hosiana, Ukendepilwe nupembilye ku ilna nila Mukulu.
10 Ukendepwe u utemi nu upembilye nuang'wa tata itu u Daudi! Hosiana
kung'wa nu koli migulya” 11 Uugwa uYesu akingila ku Yerusalemu hangi ai
ulongoe mi itekeelo hangi akagoza kila i kintu. Itungili, itungo ai latulaa
lalongola, ai ulongoe ku Bethania palung'wi nawo ni ikumi na abiili.
12 Luhiku nai lutyatile, itungo nai atula agomokile kupuma ku Bethania,
ai watulaa ni nzala. 13 Hangi akihenga u mutini nai ukete matutu ku
kahelu, ai ulongoe kugoza anga ize ai uhumile kulija kihi migulya akwe.
Hangi itungo nai watula ulongoe ku nuanso, shanga akalija kihi kwaala
matutu, ku nsoko shanga ai matungo a mutini. 14 Ai u utambuie, “Kutili
wihi nuikalya i nkali kupuma kitaalako hangi.” Hangi i amanyisigwa

akwe akija. 15 Ai azile ku Yerusalemu, nu ng'wenso ai wingie mi itekeelo
hangi akandya kuapumya kunzi i agulya ni aguli mukati i itekeelo. Ai
uipiue i meza nia akaila mpia ni matuntu a awo nai atulaa akugulya
i nkunda. 16 Shanga ai umulekee wihi kukenka kihi mi itekeelo nai
kihumile kuguligwa. 17 Ai uamanyisilye hangi akaligitya, “Iti shanga ai
ikilisigwe ne, 'ito nilane likitangwa ito nila ikumbiko ku anyaingu ihi?'
kuiti malitenda ikulungu nila asapuilang'yi.” 18 Akuhani niakulu ni amanyi
ai igulye nai watulaa wiligitya, ni enso ai adumile nzila a ku mubulaga. Ga
ni iti ai amogopile ku nsoko i umbi ai likuiwe nu umanyisigwa nuakwe.
19 Hangi kila itungo i mpindi nai ipikile, ai ahegile mu kisali. 20 Nai
atula akugenda kidau dau, ai ui hengile u mutini wumile kupikiila mu
mili akwe. 21 uPetro ai ukimbukile nu kuligitya, “Rabi! Goza, ikota
nila mutini nai u uzumile wumaa.” 22 uYesu ai uasukiiye, “Mutule nu
uhuiili mung'wa Itunda. 23 Huiili kumuila kina kila nu iluilaa u lugulu
ulu, ' Hega, hangi wigumile u mukola mu luzi, 'hangi anga ize mugila
i nkankani mu nkolo akwe kuiti uhuiie kina nukiligitilye kikupumila,
iti uu Itunda nuikituma. 24 Ku lulo kumuila; kila i kintu ni mulompile
nu kukolya ku nsoko akwe, huiili kina mukusingiilya, ni yenso yukutula
yanyu. 25 Matungo ni mukimika nu kulompa, mutakiwe kulekela kihi ni
mukikete ku wihi, iti kina uTata nuanyu nukoli kilunde amulekele ga nu
nyenye u utumuli nuanyu. 26 (Komaniilya; Ulukiili ulu, “Kuiti angamuhite
kulekela, ang'wi uTata nuanyu nukoli kilunde shanga ukulekela i milandu
anyu” umutili mu mbugulu nia kali). 27 Nai atulaa ku Yerusalemu hangi.
Nu Yesu nai watulaa ukugenda mi itekeelo, akuhani ni akulu, amanyi ni
anyampala ai azile kitalakwe. 28 Ai amutambuie, “Ku uhumi kii ukituma
i makani aya?” Hangi ingi nyenyu numinkiiye u uhumi nua kituma
aya?” 29 uYesu ai uatambuie, “Nikamukolya ikolyo ling'wi. Ntambuili
nu nene nikamutambuila ku uhumi kii kituma i makani aya. 30 Itii, u
wogigwa nuang'wa Yohana ai upumile kilundene ang'wi ai upumile ku
ana adamu? Nsukiilyi.” 31 Ai itambuuye mukati ao nu kikilya nu kuligitya,
“Anga kuligitye, 'Kupuma kilunde,' ukuligitya, 'Ku niki gwa shanga ai ku
muhuiie? 32 Kuiti anga kuligitye, ' Kupuma ku ana adamu,'...” Ai aogopile
i antu, ku nsoko ihi ai a ambiie kina uYohana ai watulaa munyakidagu.
33 Uugwa ai amusukiiye uYesu nu kuligitya, “Shanga kulingile. Uugwa
uYesu aka atambuila, “Uugwa nu nene shanga kumutambuila ingi ku
uhumi kii kituma i makani aya.

12

1 Uugwa uYesu ai wandilye kuamanyisa ku mpyani. Akaligitya, “Muntu
ai utemee mugunda nua mizabibu, akaukitiila ikito, hangi akahimba
ikombo nila kugundikila u muvinyo. Akazenga i kilingasiilyo hangi
uugwa aka wiliha u mugunda nua mizabibu ku alimi nia mizabibu.
Uugwa ai utungile muhinzo nua kuli. 2 Itungo nai lipikile, ai umulagiiye
munyamulimo ku alimi nia mizabibu kusingiilya kihi kupuma kitalao
ing'wi nia nkali nia mugunda nua mizabibu. 3 Kuiti ai amuambile,
akamukua, hangi akamuzunsa bila kintu. 4 Akalagiilya kitalao munya
mulimo mungiiza, akamuaalya kitwe nu kumutendeela makani a minyala.
5 Ikili ai umulagiiye mungiiza, nuyu nu ng'wi akamubulaga. Ai a atendee
ni auya idu makani anga yayo yaayo, aze akua ni auya kuabulaga. 6 Ai
wakili ukete muntu ung'wi ikilo nua kumulagiilya, ng'wana mulowa.
Nu ng'wenso ai watulaa wang'wisho nai ulagiigwe kitalao. Akaligitya,

“Akumukulya u ng'wana nuane.” 7 Kuiti i ilihwa akitambulya enso ku enso,
“Uyu ng'wenso musali. Pembyi, si ni kumubulage, nu usali ukutula witu
8 Ai amugilinkiiye, akamubulaga nu kumuguma kunzi a mugunda nua
mizabibu. 9 Ku lulo, Itii! Ukituma ntuni u mukola hiu nua mugunda nua
mizabibu? Ukupembya nu kualimilya i alimi nia mizabibu nu kuwinkiilya
u mugunda nua mizabibu ku angiiza. 10 Mukili kulija kusoma u ukilisigwa
uwu? “ Igwe naiza ia zengi ai alihitile, latulaa igwe nila kumpelo. 11 Ili ai
lipumile ku Mukulu, hangi ingi nila ukuilwa mu miho itu” 12 Ai adumile
kumuamba uYesu, Kuiti ai aogopile i anyianza, Kuiti ai alingile kina ai
watulaa utambue i mpyani nanso ki italao. Iti gwa ai amulekile akalongola
yao. 13 Uugwa aka alagiilya ang'wi a afarisayo ni a herode kitalakwe iti
ku mugema ku nkani. 14 Nai akapika, akamuila, “Ng'walimu, kulingile
kina shanga ukee i masigo a wihi hangi shanga ulagiie ukuiili kati a antu.
Ukumanyisa i nzila ang'wa Itunda mu tai. Itii! ingi tai ane kupumya i kodi
kung'wa Kaisari ang'wi ishi? Itii! Kuhumile kupumya ang'wi ishi? 15 Kuiti
uYesu ai ulingile u udosi nuao nu kuatambuila, “Kuniki mukungema?
Ninkiilyi i dinari nihume kumigoza.” 16 Akaleta ing'wi kung'wa Yesu,
Aka atambuila, Itii! ingi ikelu lang'wa nyenyu nu ukilisigwa nu ukoli
apa ingi wang'wa nyenyu? Akaligitya, “Wang'wa Kaisari.” 17 uYesu aka
atambuila, Minkiilyi u Kaisari i intu niang'wa Kaisari nu Itunda i intu
niang'wa Itunda.” Akamukuilwa. 18 Uugwa iAsadukayo, ni iligitya kutili
u wiuki, ai akamutyata. Akamukolya, azeligitya. 19 Ng'walimu, uMusa ai
ukukilisiiye kina, 'Anga itule u muluna washe nu kumuleka u mukima
ku nyuma akwe, Kuiti shanga ulekile ung'wana, muntu ukumuhola u
mukima nua muluna nuakwe, nu kiligilya u ng'wana ku nsoko a muluna
nuakwe.' 20 Ai akoli ni aluna mupungati, nu ang'wandyo ai uhoile u
mukima ni hangi akasha, shanga ai ulekile u ng'wana. 21 Uugwa nua
kabiili ai umuhoile nung'wenso akasha, shanga ai ulekile u ng'wana. hangi
nua kataatu ga ni iti. 22 Hangi nua mupungati shanga akaleka u ng'wana.
Mpelo akwe ga nu musungu akasha. 23 Itungo nila wiukigwa, ni ikiukigwa
hangi, Itii! Ukutula mukima wang'wa nyenyu? Kuiti awo i aluna ihi
mupungati ai atulaa agoha akwe.” 24 uYesu ai uatambuie, “Itii! Ili shanga
nsoko kutula malimiligwaa, ku nsoko shanga mulingile u ukilisigwa ang'wi
ngulu niang'wa Itunda?” 25 Itungo nila kiukigwa puma ku ashi, shanga
akutina ang'wi kingila mu utinwa, ila akutula anga i amalaika nia kilunde
26 Kuiti, kutula ashi naiza akiukigwa, Itii! Shanga ai musomile kupuma mu
mbugulu ang'wa Musa, mu nkani ni yi tunku, iti Itunda nai uligitilye nu
kumuila, 'Unene ingi Itunda nuang'wa Abrahamu, hangi Itunda wang'wa
Isaka, hangi Itunda wang'wa Yakobo?' 27 Nuanso shanga Itunda nua ashi,
ila nua ni akoli apanga. Ingi i kihenga malimilaa.” 28 Ung'wi nua amanyi
akapembya nu kija i ntambu ao; ai wihengile kina uYesu ai uasukiiye
iziza. Ai umukoiye, Itii! ingi ilagiilyo ni liuli nilikete u usanigwa ikilo mu
ihi?” 29 uYesu ai umusukiiye, “Nila kusanigwa ingi sili, “Ije, Israeli, Mukulu
Itunda nuitu, Mukulu ingi ung'wi. 30 Kusinja u mulowe uMukulu Itunda
nuako, ku nkolo ako ihi, ku Ngwau ng'welu nuako wihi, ku mahala ako ihi,
nu ku ngulu niako yihi.' 31 Ilagiilyo nila ka biili ingi sili, 'Kusinja umulowe
u munyakisali nuako anga nuiloilwe u mukola.' Kutili ilagiilyo ingiiza ni
ikulu kukila aya.” 32 uMumanyi akaligitya, “Iziza Ng'walimu! Uligitilye
tai kina Itunda ini ung'wi, ni kina kutili nu mungiiza kukila nuanso.
33 Kumulowa nuanso ku nkolo ihi, nu ku ulingi wihi nu ku ngulu yihi,
nu kumulowa u munyakisali anga u mukola, ingi kusanigwa nangaluu

kukila i masongelyo ang'wi ipolya nila kulimiligwa.” 34 Itungo uYesu
nai wakihenga kina wapumya isosho nila upolo, akamutambuila, “Uewe
shanga ukoli kuli nu utemi nuang'wa Itunda.” Ze yakilaa pang'wanso
kutili ga nung'wi nai ugemile kumukolya uYesu makolyo ihi. 35 Hangi
uYesu ai usukiiye, itungo nai watula ukumanyisa mu itekeelo, akaligitya,
“Itii! amanyi iligitya kina uKristo ingi ng'wana wang'wa Daudi? 36 uDaudi
mukola mu Ng'wau Ng'welu, ai uligitilye, 'uMukulu ai uligitilye ku Mukulu
nuane, ikie mu mukono nuane nua kugoha, kupikiila niazipye i alugu
niako kutula pihi a migulu ako.' 37 uDaudi mukola wimitangaa uKristo,
'Mukulu' Itii! ingi ng'wana wang'wa Daudi kinya uli?” Hangi milundo
ukulu ai umutegeeye ku ulowa. 38 Mu umanyisigwa nuakwe uYesu ai
uligitilye, “Ikendegeeli nia manyi, niakete i nsula akugenda nia mujulungu
nialipu nu kulamukigwa mu masoko 39 nu kikie mu matuntu a akulu mu
matekeelo nu mu siku kuu ku nkika nia akulu. 40 Akulya ga ni mato a
ahimbi hangi akulompa malompi malipu iti kina i antu aihenge. Antu
awa akusingiilya u ulamula nu ukulu.” 41 Uugwa uYesu ai wikie pihi
pakupi ni isandiko nila masongelyo mukati a nkika itekeelo; Ai watula
ukugoza antu nai atulaa akuikila i mpia niao mukati i sandiko. Antu
idu i agoli ai aikie ngele nkulu a ampia. 42 Uugwa musungu muhimbi
muula ai uzile nu kuikila ipande ibiili, nsailo a senti. 43 Uugwa akaitanga
i amanyisigwa akwe nu kuatambuila, Huiili kumutambuila, u musungu
uyu nu muhimbi uikie ngele nkulu ikilo a ihi naza akondya pumya mu
isandiko nila masongelyo. 44 Kuiti ihi apumilye kupumiila nu widu nua
upuli nuao. Kuiti u musungu uyu nu muhimbi, kupuma mu uula nuakwe,
uikie i mpia yihi naza ai utakiwe kuitumila ku likalo nu lakwe.

13

1 uYesu nai wakatula ukugenda kupuma mi itekeelo, ung'wi nua
amanysigwa akwe akamukolya, “Ng'walimu, goza i magwe aya ni aku
kuilwa ni mazumba!” 2 Akamutambuila, Ukihenga i mazumba aya ni
makulu? Kutili ga nigwe ni ling'wi nilika sagiila migulya a lingiiza ni
shanga aza likugwa pihi.” 3 Nu ng'wenso nai wakatula wikie migulya a
lugulu nula mizeituni kituli ki itekeelo, uPetro, Yakobo, Yohana nu Andrea
akamukolya ku kinkunku. 4 “Kuile, i makani aya akutula nali? Ingi ntuni i
kilingasiilyo nika makani aya kupumila?” 5 uYsu ai wandilye kuatambuila,
“Tuli miakendegeeli kina mntu wihi waleke kumulimilya. 6 Idu ikapembya
ku lina nilane azeligitya 'Unene ng'wenso,' hangi akualimilya idu. 7 Ni
mikija ulugu nu pwepwe nua uligu, leki kitumbi; makani aya atakiwe
kupumila, kuiti i mpelo ikili. 8 Ihi likunyansuka kikua ni ihi lingiiza, nu
utemi nsuta nu utemi. Yikatula ni matetemeko nkika nia kuli ni kuli, hangi
nzala. Uwu ingi ng'wandyo nua uwai. 9 Tuli miho. Akumutwala kupikiila
mu maanza, hagi mukukuwa mu matekeelo. Mukimikigwa ntongeela
a ahumi ni atemi ku nsoko ane, anga ukuiili kitalao. 10 Kuiti i nkani
ninza kusinja hanza itanantigwe ku anyaingu ihi. 11 Ni ikatula amuamba
nu kuinkiilya, leki kitumbi kutula iko nimukaligitya. Mukati itungo
nilanso, mukinkiiligwa ntuni nika kuligitya; shanga mikatula nyenye ni
mikaligitya, ila Ng'wau Ng'welu. 12 Munyandugu ukumusemela u muluna
kubulagwa, u tata nu ng'wana nuakwe. iAna akimika nsuta a atata
ao hangi kuasasha kubulagwa. 13 Mukutakiilwa ni kila u muntu ku
nsoko a lina nilane. Kuiti nuikagimya kupikiila i mpelo, muntu nuanso
ukugunika. 14 Ni mikihenga utaki nua ubipigwa wimikile pang'wanso ni

shanga utakiwe kimika (nukusoma nua linge), papo niamoli mu Yuda amankiile mu malugulu, 15 nu ng'wenso nukoli migulya i ito nualeke kusima pihi ito, ang'wi kuhola kihi nikikoli kunzi, 16 hangi nukoli mu mugunda waleke kusuka kuhola u ng'wenda nuakwe. 17 Kuiti ukia awo i asungu niakete inda nawa niakonsha mu mahiku nanso! 18 Lompi kina ileke kupumila itungo nila ulyuuku. 19 Kuiti yikatula nu lwago lukulu, naiza lukilikaya kupumila, puma Itunda nai u umbile u unkumbigulu, kupikiila itungili, ishi, ang'wi shanga ikapumila hangi. 20 Kupikiila u Mukulu nuikakepya i mahiku. Kutili u muili nuikagunika, kuiti ku nsoko a asagulwa, nuika asagula, wikakepya i namba nia mahiku. 21 Matungo nanso anga ize muntu wihi wika mutambuila, 'Goza, uKristo ukoli apa!' ang'wi 'Goza, ukoli apo!' leki kuhuiili. 22 Kuiti iAkristo nia uteele ni anyakidagu nia uteele akupumila hangi akupumya ilingasiilyo nu ukuilwa, iti kina, amukongele, nsigile ga ni asagulwa. 23 Tuli miho! Nakondyaa mutambuila aya ze akili i matungo. 24 Kuiyi ze yakilaa u lwago nula mahiku nanso, i lyoa likuikilwa kiti, u ng'weli shanga ukupumya u welu nuakwe, 25 i nzota yukugwa kupuma kilunde, ni ingulu ni ikoli kilunde yukuhingiika. 26 Papo ni ikamihenga u Ng'wana wang'wa Adamu upembilye mu malunde ku ngulu nkulu ni ikulyo. 27 Papo ukulagiilya i amalaika akwe hagi ukuilingiila palung'wi i asagulwa akwe kupuma nkika inne ni yihi, kupuma i mpelo nui ihi kupikiila i mpelo ilunde. 28 Ku mutini imanyisi. Anga itambi nili humile kupumya nu kuika u ukende mu matutu akwe, papo mukulinga kina i kipasu kikoli pakupi. 29 Uu gwa yili, nimikihenga i makani aya anga apumile, lingi kina ukoli pakupi, ni mimpita. 30 Tai, kumuili, uwu u ulelwa shanga ukukila kuli ze akili imakani aya kupumila. 31 Ilunde ni ihi yukukila, kuiti imakani ane shanga akukila lukulu. Kuiti kutula luhiku nulanso ang'wi saa, 32 kutili nulingile, ga nia malaika nia kilunde, ang'wi Ng'wana, ila Tata. 33 Tuli miho, Gozi, ku nsoko shanga mulingile ingi itungo kii akupumila. (Komaniilya; U lukiili ulu, “Mutule miakendegeeli, Gozeeli hangi lompi ku nsoko .....” umutili mu mbugulu nia kali). 34 Ingi anga umuntu nulongoe muhinzo; wakaleka ito nilakwe, nu kumuika u mutuung'wa nuakwe kutula muhumi nu ito, kila ung'wi nu mulimo nuakwe. Nu kumulagiilya u musunja kikie miho. 35 Ku lulo tuli miho! Kuiti shanga mulingile ingi nali u mukulu nu ito nuikagomoka ki ito, ihumikile ingi mpindi, utiku nuigingu, itungo nila nsambaligugu ni ikakunkula, ang'wi kidau dau. 36 Anga waze kupumpugiilya, waleke kuhanga ulae. 37 Iko ni kukiligitya ku kila u muntu; Huguki!”

14

1 Ai yatulaa mahiku abiili duu ze yakilaa i siku kuu a pasaka nulu nula mikate Ni shanga I ikiwe i igai. Akuhani niakulu ni amanyi ai atulaa akuduma nzila akumuamba uYesu ku uhugu nu kumubulaga. 2 Ku nsoko ai aligitya, “Shanga itungo lili nila siku kuu, antu aleke kuza kituma u minyomo.” 3 Matungo uYesu nai ukoli ku Bethania mi ito kung'wa Simioni munyambili, hangi nai wakatula utungile mu meza, musungu ung'wi ai uzile kitalakwe waze ukete i nsupa a manyunkiilo a nardo nziza ikete nsailo nkulu nangaluu, ai umibunangile i nsupa nu kumadubunsha migulya itwe nilakwe. 4 Kuiti ai akoli ang'wi ao nai atakile. Ai itambuie enso ku enso azeligitya, “Ingi ntuni insoko a ulimilyi uwu? 5 Manyunkiilo aya aza azeeguligwa ku dinari magana ataatu ni ikilo, hangi apegwe i

aula.” Ni enso ai amupatilye. 6 Kuiti uYesu ai uligitilye, “Muleki wing'wene
duu. Ku niki mukumunyoma? Witumile ikani iza kitalane. 7 Mahiku
ihi i aula muakete, hangi itungo lihi ni mukuhung'wa i nsula muhumile
kituma ni maza kitalao, kuiti shanga mukutula nu nene itungo lihi.
8 Witumile iko nukihumile, u upuguhie u muili nuane i makuta ku nsoko
a uikwi. 9 Tai kuimuili, kila i kianza i nkani ninza niuku tanantigwa
mu unkumbigulu wihi, iko nukitumile u musugu uyu kikutambulwa ku
ukimbukiilyi nuakwe. 10 Uugwa uYuda Iskariote, ung'wi nua awo ikumi
na abiili, ai ulongoe ku akulu a akuhani iti kina walije kuminkiilya
kitalao. 11 Matungo i akulu a Akuhani nai igulye ili, ai iloile hangi
akalaga kuminkiilya mpia. Ai wandilye kuduma ilyoma nila kuminkiilya
kitalao. 12 Mu luhiku nula ng'wandyo nula mkate nishanga uikiwe i igai,
itungo nai apumilye u ng'waa nkolo nua pasaka, amanyisigwa niakwe
ai amutambuie, “Uloilwe kulongole pii kuzipiilye iti ulije kulya u ludya
nula pasaka?” 13 Ai ua lagiiye amanyisigwa akwe abiili nu kuatambuila,
“Longoli mu kisali, nu mitunja naiza ukenkile i ntunda ukiona nu nyenye.
Mutyati. 14 Ito nuikingila, mutyati hangi mutambuili u mukola ito nilanso,
' Ung'walimu uligitilye, Kikoli pii i shumba nika aziila kianza ni nikalila
i pasaka ni amanyisigwa ane?” 15 Ukumulagiila i shumba nika migulya
kikulu ni kikete i iseme niize kikoli kikondile. Itumi u uzipiilya ku
nsoko itu pang'wanso.” 16 Amanyisigwa ai ahegile akalongola mu kisali;
ai ahangile kila ikintu anga nai watulaa uatambuie, hangi akazipiilya u
ludya nula pasaka. 17 Matungo nai yatula mpindi, ai upembilye ni awo
ikumi na abili. 18 Hangi nai akatula akumihumbeela i meza nu kulya,
uYesu ai uligitilye, Tai kumutambuila, umg'wi kati anyu nukulya palung'wi
nu nene ukungumaniilya.” 19 Ihi akasiga ikulu, hangi ung'wi ze yakilaa u
muya ai amutambuie, “Kulu kuulu shanga u nene?” 20 uYesu ai usukiiye
nu kuatambuila, “Ingi ung'wi nua ikumi na abiili kati anyu, ung'wi naiza
itungili ukuliilya ipuli mi bakuli palung'wi nu nene. 21 Ku soko uNg'ana
wang'wa Adamu ukulongola anga uu u ukilisigwa nu uligitilye migulya
akwe. Kuiti ukia nuakwe u muntu uyo naiza kukiila nuanso u Ng'wana
wang'wa Adamu ukugumaniilgwa! Aza izeetula iziza kunkilinkiila ku
ng'wakwe anga ize u muntu nuanso ai uzeeleka kutugwa 22 Hangi nai atula
akulya, uYesu ai uhoile u mukate, akaukendepa, nu ku uega. Akainkiilya
wazeligitya, “Holi. Uwu ingi muili nuane.” 23 Ai uhoile i kikombe,
akalumbiilya, hangi akainkiilya, hangi ihi akaking'wela. 24 Ai uatambuie,
“Iyi ingi sakami ane na wigombya, sakami ni hunuka ku nsoko a idu.
25 Tai kumutambuila, shanga kung'wa hangi mu nkali iyi na muzabibu
kupikiila u luhiku ulo ni nikang'wa nu upya mu utemi nuang'wa Itunda.”
26 Nai akondya kimba u wimbo, ai alongoe kunzi mulugulu nula mizeituni.
27 uYesu ai uatambuie, “Unyenye mihi mukibagula kuli ku nsoko ane, ku
nsoko ikilisigwe, 'Nikamukua u mudimi ni nkolo yukusapatila.' 28 “Kuiti
ze yakila ku iuka kitalane, nikamutongeela ntongeela anyu ku Galilaya.”
29 uPetro ai umutambuie, “Anga itye ihi ga akuuleka, unene shanga
kuuleka.” 30 uYesu ai umutambuie, “Tai nakutambuila, u utiku uwu,
ze ikili i nsambaligugu ku kunkula nkua ibiili, wikatula wanihita nkua
itaatu.” 31 Kuiti uPetro ai uligitilye, “Anga insinje ga nu kusha palung'wi
nu ewe, shanga ku uhita.”Ihi ai apumilye ilago lilo liilo. 32 Ai apembilye
mu nkika nai itangwaa Gethsemane, nu Yesu ai uatambuie i amanyisigwa
akwe, “Ikii papa itungo ni kikumbika.” 33 Ai uahoile u Petro, Yakobo nu
Yohana palung'wi nu ng'wenso, akandya kuhung'wa kinya uwai nu kaga

nangaluu. 34 Ai uatambuie ung'yenyi nuane ukete kinya uwai nangaluu,
ga insha. Sagi papa nu kelya." 35 uYesu ai ulongoe ntongeela iniino,
akagwa pihi, akalompa, anga ize ihumikile, kina isaa iyi aza ize muhuga.
36 Ai uligitilye, "Aba, Tata, Makani ihi kitalako ahumikile. Nihegelye i
kikombe iki. Kuiti shanga ku ulowa nuane, ila ulowa nuako." 37 Ai
ugomokile nu kua hanga alala, hangi aka mutambuila uPetro, "Simioni,
itii walalane? Shanga wahuma kelya ga i saa ing'wi? 38 Huguki hangi
mulompe muleke kingila mu mageng'wa. Kulu kuulu i nkolo ikoli iziza,
kuiti u muili ingi unementaalu." 39 Ai ulongoe hangi nu kulompa, hangi ai
utumie makani yayo yaayo. 40 Ai upembilye hangi waka ahanga alala,
kunsoko miho ao ai atulaa malito hangi shanga ai alingile ntuni nika
kumutambuila. 41 Ai uzile nkua aka taatu nu kuatambuila, Mukili mulae
nu kusupyaa? Yakonda! isaa apikaa. Goza! uNg'wana wang'wa Adamu
ukugumaniiligwa mu mikono a anya milandu. 42 Uki, kwini. Goza, uyo
nuendaa ngumaniilya ukoli pakupi." 43 Itungo udu nai watula wakili
ukuligitya, uYuda, ung'wi nua awo ni ikumi na abiili, ai upikile, ni idale
ikulu kupuma kuakulu a akuhani, amanyi ni anyampala akete i mpanga
ni idunkuli. 44 Itungo nilanso u mugumaniilyi nuakwe ai watulaa uinkiiye
kilingasiilyo, wazeligitya. Uyo ni nikamulungila, ng'wenso. Muambi nu
kumutwala pihi a usunji." 45 Itungo u Yuda nai upikile, kang'wi duu ai
ulongoe kung'wa Yesu nu kuligitya, "Ng'walimu!" Hangi akamulungila.
46 Uugwa akamuika pihi a usunji nu kumuamba. 47 Kuiti ung'wi kati ao
nai wimikile pakupi nu ng'wenso ai uhopoe i mpanga akwe akamukua
u munyamilimo wang'wa kuhani nu mukulu nu kumutema u kutwi.
48 uYesu ai uatambuie, "Mupembilye kumamba ku mapanga ni idunkuli
anga muhegelanyi? 49 Matungo kila luhiku ai nkoli nu nyenye hangi
nizemanyisa mi itekeelo, shanga ai mumambile. Kuiti ili litumikile iti
ukilisigwa ukondaniile. 50 Hangi awo ihi nai akoli nu Yesu ai amulekile
nu kumanka. 51 Muhumba ung'wi ai umutyatile, hangi ai watulaa utugae
u mugolole udu ai watulaa wikumbile kitaligiilya; ai amuambile kuiti 52 ai
uatigie akauleka u mugolole papo akamanka kipwi. 53 Nai akamutongeela
uYesu kung'wa kuhani nu mukulu. Pang'wanso ai ilundiie palung'wi nu
ng'wenso i akuhani ni akulu ihi, anyampala, ni amanyi. 54 uPeto nu
ng'wenso ai umutyatile uYesu ku kuli, kutunga mi itando nilang'wa kuhani
nu mukulu. Ai wikie palung'wi ni asunja, nai atulaa pakupi nu moto akaze
ota iti kulija upyu. 55 Matungo nanso akuhani niakulu ihi ni ianza lihi ai
atulaa akuduma ukuiili kung'wa Yesu iti alije kumubulaga. Kuiti shanga
ikaulija. 56 Ku nsoko antu idu ai aletile ukuiili nua uteele ku ngwaakwe,
kuiti ga nu ukuiili nuao shanga ukimpyana 57 Ang'wi ao ai imikile nu kuleta
ukuiili nua uteele ku ng'waakwe; azeligitya, 58 "Aza kigulye ukuligitya,
'Nikalibipya itekeelo ili nai lizipigwe ku mikono, nu mukati a mahiku a
taatu nikikalizenga ingiiza ni shanga lizipigwe ku mikono." 59 Kuiti ga
nu ukuiili nuao shanga ukimpyana. 60 Kuhani nu mukulu ai wimikile
pakati ao nu kumukolya uYesu, "Itii umugila isosho? Antu awa akukuiila
ntuni kitalako?" 61 Kuiti ai wikie ihi twii hangi shanga ai usukiiye kihi.
Itungo u kuhani nu mukulu ai umukoiye hangi, "Itii u ewe ingi wi Kristo,
ng'wana wang'wa Mukendepwa?" 62 uYesu ai uligitilye, "Unene ng'wenso.
Hangi wikumihenga uNg'wana wang'wa Adamu wikie mukono nua kigoha
nua ngulu upembilye ni malunde a kilunde." 63 uKuhani nu mukulu
ai utamue i ang'wenda akwe nu kuligitya, "Itii, kukili kuloilwe akuiili?
64 Migulye i kimeli. Ulamuli nuanyu nu uli?" Hangi ihi ai amulamue

anga ung'wi nai utakiwe insha. 65 Ang'wi akandya kumutyila i mati nu
kumukunikila u usu nu kumukua nu kumutambuila, “Lota!” A ofisa ai
amuhoile nu kumukua. 66 Hangi uPetro nai wakatula wakili ukoli pihi
mitando, munyamulimo ung'wi nua kisungu nuang'wa kuhani nu mukulu
akapembya kitalakwe. 67 Ai umihengile uPetro nai wimikile ukota u moto,
hangi ai umugozile ku kumuhumbeela. Uugwa ai uligitilye, “Nu ewe ga
aza ukoli nu Munazareti, uYesu.” 68 Kuiti ai uhitile, wazeligitya, “Shanga
ningile hangi shanga manyile kutula iko nukuligitya!” Uugwa ai upumile
akalongola kunzi itando. (Komaniilya; U lukiili ulu, “Hangi i nsambaligugu
ikakunkula” umutili mu mbugulu nia akali). 69 Kuiti munyamulimo nua
kisungu pang'wanso, ai umihengile nu kandya kuatambuila hangi awo
naza akoli imikile pang'wanso, “uMuntu uyu ingi ung'wi ao!” 70 Kuiti ai
uhitile hangi. Panyambele iniino awo nai atulaa imikile pang'wanso ai
atulaa akumumbuila uPetro, “Kulu kuulu u ewe ingi wi ung'wi ao, ku
ndogoelyo ga nu ewe ingi wi Mugalilaya.” 71 Kuiti ai wandilye ki ika u
mukola pihi a kizumo nu kulapa, “Shanga numulingile u muntu uyu ni
muku mutambula.” 72 Uugwa i nsambaligugu ikakunkula kabiili. Uugwa
uPetro ai ukimbukiiye i makani naiza uYesu ai watulaa umutambuie; “Ze
ikili i nsambaligugu ku kunkula nkua ibiili, ukunihita nkua itaatu.” Hangi
ai ugwie pihi nu kulila.

15

1 Kidau dau maniambwa akulu a akuhani ai atankanila palung'wi ni
anyampala ni amanyi ni ianza lihi nila anyampala. Uugwa akamutunga
uYesu akamutwala kung'wa Pilato. uPilato akamukolya, “U ewe ingi wi
mutemi nua Ayahudi?” 2 Akasukiilya, “U ewe ukuligitya nianso.” 3 Akulu
a akuhani akaganula u usemelwa widu migulya ang'wa Yesu. 4 uPilato
akamukolya hangi, “Shanga ukusukiilya kihi? Shanga wihengile iti niaku
usemela ku makani idu? 5 Kuiti uYesu shanga ai umusukiiye uPilato, hangi
nianso ai imukuie. 6 Ku u udu itungo nila siku kuu wimutunguila mutugwa
ung'wi, mutungwa niize amulompile. 7 Ai amoli atumuli mu kadulumu,
mukati ao i abulagi mu kati a nai apilukile ni akutumikila u utumuli
nuao. Ai ukoli muntu ung'wi nuitangwa Baraba. 8 Iumbi ai lipembilye
kung'wa Pilato, nu kumulompa witume anga nai witumile uko kunyuma.
9 uPilatto aka asukiilya nu kuligitya, “Muloilwe numutunguilye u mutemi
nua Ayahudi?” 10 Ku nsoko ai ulingile ingi ku nsoko a wilu akulu a akuhani
ai amuambile uYesu nu kumuleta kitalakwe. 11 Kuiti akulu a akuhani ai
akinyiie i umbi ku kua i yogo ku luli kina watunguilwe u Baraba badala
akwe 12 uPilato aka asukiilya hangi nu kuligitya, “Numutende ntuni u
mutemi nua Ayahudi? 13 Akakua iyogo hangi, “Maje!” 14 uPilato akaligitya,
“Witumile ikani kii ni bibi?” Kuiti akakilinkiilya kukua iyogo ikilo ni ikilo
“Maje.' 15 uPilato waze uloilwe kuliloeelyai umbi, aka atunguilya uBaraba.
Akamukua uYesu i mikoha uugwa akamupumya iti wagigwe. 16 Ia
Asikali ai amutongile uYesu kupikiila mukati itando (ilo nilikoli mukati
a nkambi) hangi ai ilingiile palung'wi idale nila asikali. 17 Akamutugala
uYesu mujulungu nua ung'ole nua zambalau, hangi akapotya i ngala
amija akamutugala. 18 Akandya kumukunka nu kuligitya, 'Milamu,
Mutemi nua Ayahudi!” 19 Akamukua mi itwe ku mulanga nu kumutyila
i mati. Akatugama ntongeela akwe ku kumukulya. 20 Nai akondya ga
nu kumukunka, akamutugula u mujulungu nua ung'ole nua zambarau nu
kumutugala i ang'wenda akwe, hangi akamupumya kunzi kulongola ku

maja. 21 Akamusinja mukila nzila kumuaiilya, nai watulaa ukingila mu
kisali kupuma ku mugunda. Nuitangwaa Simioni Mukirene (tata nuakwe
u Iskanda nu Rufo); Akamusinja kukenka ikota nila mpaga nilang'wa Yesu
22 Ia Askali akamutwala uYesu kianza ni kitangwaa Golgotha (ndogoelyo a
mpyani iyi ingi Ing'ang'a litwe). 23 Akaminkiilya magai na ahalinkanigwe
ni manemane, kuiti shanga ai ung'wee. 24 Akamaja hangi akagalana i
ang'wenda akwe, akamakuila i kula kulamula i kipande nuikalija kila
u asikali. 25 Ipikiie saa tatu kidau dau nai amagilye. 26 Akaika migulya
akwe ibada nilikilisigwe u usemelwa. “Mutemi ua Ayahudi.” 27 Akamaja
palung'wi ni a himbi abiili, ung'wi ipande nilakwe nila kigoha nu muya
ki kima ku ng'waakwe. 28 (Komaniilya; Ulukiili ulu. “Nu ukilisigwa
ukakondaniila nai uligitigwe “ umutili mu mbugulu nia kali). 29 Nawo nai
atulaa akukila ai amutukie, aze hingisa i matwe ao nukuligitya, “Aha! u
ewe nuikalibunanga i itekeelo nu kulizenga ku mahiku ataatu, 30 Igune
mukola hangi usime pihi puma mikota nila mpaga!” 31 Ku ndogoelyo
yiyo yiiyo akulu a akuhani ai amusensile azitambulya, palung'wi ni
amanyi nu kuligitya, “Ai uagunile i auya, kuiti shanga uhumile kiguna u
mukola. 32 Kristo Mutemi nua Israeli, sima pihi puma mikota nila mpaga,
iti kuhume kihenga nu kuhuiila.” Hangi awo nai agigwe palung'wi nu
ng'wenso ga ai amusensile. 33 Nai ipikile i saa mutandatu, kiti kikapembya
migulya ihi ihi kupikiila i saa kenda. 34 Itungo nila saa kenda, uYesu
akazogolya ku luli lukulu, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” ize ituile ni
ndogoelyo, “Itunda nuane, ku niki nuandeka?” 35 Ang'wi a awo nai imikile
nai akija akaligitya, “Goza, ukumitanga Eliya.” 36 Muntu ung'wi akamanka,
akizulya i siki misali nu kumiikila migulya amulanga, akaminkiilya iti
wang'we. Muntu ung'wi akaligitya, “Lindiila kihenge anga ize u Eliya
ukupembya kumusimya pihi.” 37 Uugwa uYesu akalila ku luli lukulu nu
kusha. 38 Ipazia ni li tekeelo likagalanuka ipande ibiili puma migulya
kupikiila pihi. 39 uOfisa ung'wi nai watulaa wimikile waze umutungile
uYesu, nai wakihenga wakuza ku kinya iti, akaligitya, “Tai u muntu uyu
ai watulaa Ng'wana wang'wa Itunda.” 40 Ai akoli ga niasungu nai atulaa
akugoza ku kuli. Mukati ao ai ukoli uMariamu Magdalena, Mariamu
(nyinya nuakwe u Yakobo muniino wang'wa Yose), nu Salome. 41 Matungo
nai akoli ku Galilaya ai amutyatile nu kumuaiilya. Ga ni asungu angiiza
idu ai ityatinkanilye kupikiila ku Yerusalemu. 42 Nai yatula mpindi, hangi
kunsoko ai ituile luhiku nula wihambi, luhiku ze ikili u luhiku nula
kusupya. 43 uYusufu nua ku Arimathaya ai uzile pang'wanso. Ai watulaa
munyianza nai ukuigwe muntu nu ulindiie u utemi nuang'wa Itunda. Ku
ukamatiku akalongola kung'wa Pilato, nu kumulompa u muili nuang'wa
Yesu. 44 uPilato akakuilwa kina uYesu yakondaa wakuza; akamitanga u
afisa uyo akamukolya anga ize uYesu wakuza. 45 Nai wakalija i kulu
kuulu kung'wa Afia kina wakuza, ai umugombilye uYusufu ku uhola u
muili. 46 uYusufu ai watulaa wagula i sanda. Akamusimya puma mikota
nila mpaga, akamutunga ku sanda, nu kumuika mukati a kibiila nai
kihimbilwe mi italagwe. Uugwa akalipingiltya igwe mu mulango nua
kibiila. 47 uMariamu Magdalena nu Mariamu nyinya wang'wa Yose ai
ihengile i kipango nai uikilwe uYesu

16

1 Matungo u luhiku nula kusupya nai laula, uMariamu Magdalena nu
Mariamu nyinya nuakwe u Yakobo, nu Salome, ai aguile manyunkiilo

maziza, iti ahume kupembya nu ku upuguhila i makuta u muili wang'wa
Yesu ku nsoko a uikwi. 2 Kidau dau mania mbwa luhiku nula ng'wandyo
nula wiki, ai alongoe mu kibiila itungo i lyoa nai litolokile. 3 Azitambulya
enso ku enso, “Nyenyu ukulipingilitya igwe ku nsoko itu iti kingile mu
kibiila?” 4 Itungo nai agozile, ai amihengile muntu wakondya kulipingilitya
igwe, naiza lituile ikulu nangalu. 5 Akingila mu kibiila nu kumihenga
muhumba utugae mujulungu ng'welu, wikie ipande nila kigoha, hangi
akakuilwa. 6 Aka atambuila, “Leki kitumbi. Mukumuduma Yesu, nua ku
Nazareti, naza wagigwe. Wiuka! Wimutili apa. Goza i nkika apo naza
atulaa amuikile. 7 Longoli, muatambuile i amanyisigwa akwe nu Petro
nia kina wamutongeela kutunga ku Galilaya. Kung'wanso mukumihenga,
anga nai watulaa umutambuie.” 8 Akahega nu kumanka kupuma mu
kibiila; ai akagatile nuku kuilwa. Shanga ai aligitilye kihi ku muntu
wihi nsoko ai itumbile nangaluu. 9 (Komaniilya; Mbugulu nia kali
ngila u Marko 16: 9-20) Dau ni nkulu mu luhiku nula ng'wandyo nula
wiki, ze yakilaa kiuka, ai umupumie hanza uMariamu Magdalena, naiza
kupuma kitalakwe ai umupumiiye a hing'wi mupungati. 10 Ai uhegile nu
kuatambuila awo naza atulaa palung'wi nu ng'wenso, itungo nai atulaa
akusiga ikulu nu kupumya u liholi. 11 Ai igulye kina ingi mupanga
hangi wigeelekile nu ng'wenso, kuiti shanga ai amuhuiie. 12 (Komaniilya;
Mbugulu nia kali ngila i Marko 16: 9-20) Ze yakilaa nanso, akipumilya ku
mpyani isa ku antu angiiza abiili, itungo nai atulaa akugenda kupuma
mi ihi. 13 Ai alongoe nu kuatambuila i amanyisigwa ni angiiza nai
asagile, kuiti shanga ai a ahuiie. 14 (Komaniilya; Mbugulu nia kali ngila
u Marko 16: 9-20) uYesu panyambele akipumilya ku awo ni ikumi na
ung'wi nai atulaa ipantamiiye mu meza, hangi aka akenela ku kuhita
kuhiiila kitalao nu ukaku nua nkolo, ku nsoko shanga ai ahuiie awo
nai amihengile ze yakilaa kiuka kupuma mu ashi. 15 Aka atambuila,
“Longoli mu unkumbigulu wihi, nu kutanantya inkani ninza ku intu
yihi. 16 Wihi nu uhuiie nu kogigwa ukugunwa, nu uyo ni shanga u
huiie ukulamulwa. 17 (Komaniilya; Mbugulu nia kali ngila Marko 16: 9-
20) “Ilingasiilyo izi ikityata ni ihi niahuiie. Ku lina nilane akupumya i
ahing'wi. Akuligita ku ntambu ngeni. 18 Akuamba i nzoka ku mikono
ao, hangi ga nu kung'wa kintu kihi nika kubulaga shanga kikualemaalya.
Akuika i mikono ku alwae, nienso akutula apanga.” 19 Ze yakilaa u Mukulu
kuligita nienso, akaholwa migulya milunde hangi wikie mukono nua
kigoha nuang'wa Itunda. 20 Amanyisigwa akahega nu kutanantya kila
kianza, itungo uMukulu ukituma u mulimo nienso nu ku lukaminkiilya
u lukani ku miukuilwa ni ilingasiilyo ize yityatinkanilye ni enso

Luka

1 Idu naakagupile kuika uza imahumo ayo naakondigwe kung'witu,
2 anga naakupee usese kupuma ung'wandyo naaihengile kumiho nitumi
alukani. 3 Kululo unene nanakomanilya ung'wandyo wa nkani izi yihi
kupuma ung'wandyo naona uza kitalane hangi kuandikila unoneligwa
wakwe mkuligwa wakwe Theofilo. 4 Kina uhume kumanya itai ankani
naumanyisigwe. 5 Mumahiku ang'wa Herode, mtemi wa Yuda, aukole
umdimi naiwitangwa Zakaria, nuaukoo wang'wa Abia musungu akwe
akapuma kuwa nanso ang'wa Haruni, nilina lakwe aiwitangwa Elizabethi.
6 Ihi akete itai pantongeela ang'wi Tunda, aakugenda aziagili anga
ubi mumalagilyo ihi na mukulu. 7 Aagila anga ng'wana kunsoko u
Elizabeti aimugumba, aya ihi abili aina anyampala. 8 Ikatula na ukituma
imilimo akidimi akaziunonelya kuntongeela ang'wi Tunda. 9 Kutyata
uigobi naizaigombilye kumupata umudimi nua kenda kunyuunkilya
uvumba kunyumba ang'wi Tunda. 10 Ilundo lili nilaantu ailikoli kunzi
likazilompa imatungo nuvumba nukutunkiilya. 11 Malaika wa mukulu
aupumie akimika mukono wa kigoha wa kikumbikilo la kunyunkilya.
12 U Zakaria wikatinuka nuika muona; uoa wika mugwila. 13 Ingigwa
umalaika akamuila, “Leka kogopa Zakaria, kunsoko imalompi ako igigwa
u musungu u Elizabethi ukuutugila ung'wana ilina lakwe ukumitanga
Yohana. 14 Ukula nuulowa na idu niakuulowa kutu gwa kung'wakwe.
15 Kunsoko ukutula mukulu mumiho amukulu. Sanga ukung'wa idivai
anwi ikigalyo nikilulu, ukutula uiizuligwa ng'wa ung'welu kupuma munda
ang'wa nyinya. 16 Niantu idu nia Israeli akupiulwa kung'witunda
wao. 17 Winzu pantongeela amukulu kunkolo ang'wa aung'welu ningulu
yang'wa Eliya. Ukituma iti kunsoko akususha ikolo yaana ingigwa awa
nishaigomba ilongola kuwa hugu niatai. Ukituma iti kuaika antu ihambe
kumukulu kinoneelya kunsoko akwe. 18 U Zakaria akamuila umalaika,
kuhuma uli kuhuma ili? Kunsoko unene nimunyampala numusungu wane
imyaka akwila. 19 Umalaika akasusha akamwila unene ni Gabrieli, numika
pantongeela ang'wi Tunda. Ntumilwe kuila, ulukani nuluza. 20 Hangi
goza, shukuligitya, ukukilaja, shukuhuma kuligitya sunga uluhiku ulo
inkani izi ni ziza kupumila iyi kunsoko aulemilwe kuhuili nkani yane
niziza yakondaniligwa kumatungo ane. 21 Iantu aamulindie u Zakaria.
Ikakuilwa nautinilye mitekeelo. 22 Naiwapuma kunzi singa akahuma
kuligitya nung'wenso. Ikalinga kina awa apa akakunukuilwa naukole
mitekeelo. Akalongoleka kulagiila iilinga silyo hangi aka kilaja twi.
23 Imahiku amilimo naahila akasuka kitalakwe. 24 Matungo u Zakaria
naiwakondya kituma imilimo akwe mitekeelo, umusungu akaamba ulito
nuanso singa akapuma mitalakwe nimatungo amyeli itaano, akalunga.
25 Ulu lulu naiwitumile umukulu kitalane kwa uuza kuheja iminyala
kuntongeela aantu.” 26 Elizabethi naiwapisha inda amyeli mutandatu,
Itunda akamuila umalaika Gabrieli longola kukisali nikitangwa Galilaya
ni Nazareti, 27 munanso nauligigwe numuhumba ilina lakwe naiwitangwa
Yusufu nuanso amuluna wang'wa Daudi, umunanso nuanso aiwitangwa
Mariamu. 28 Akaza kitalakwe akalunga 'Nusigilye uhumi Nukulu Nitunda
uloeeigwe.” 29 Kululo inkani u malaika auhalinkanilye akahita kulinga
kuniki umalaika atambule imakuilwa akwe. 30 Umalaika akamwila,

“Leka kogopa, Mariamu, kunsoko uupatile uhumi kupuma kung'witunda.
31 Goza gwa, ukukenka inda ukutuga ungwana. Ukumitanga Yesu.'
32 Ukutula ngwana nua Mkulu migulya Itunda ukumupa ituntu lanywa
Daudi utata akwe. 33 Ukutula mutemi numukulu mukoo wang'wa Yakobo
mpaka impelo utemi wakwe ugilangampelo. 34 Mariamu akamwila
ikutuika uli, iza nkili kihugeela numitunja wihi? 35 Malaika akamwila
akalunga, “Ng'wang'welu ukuuhanga migulya ningulu yako uyu nuku-
tugwa ukitangwa ng'wang'wi Tunda. 36 Goza, umuluna wang'wa Eliza-
bethi ukete nda ang'wana nunyampala wakwe ukete mieli mtandatu, nai-
wilwa mugumba. 37 Kunsoko kutili nilihumile kung'wiTunda.” 38 Mariamu
akalunga, “Goza, une nimukulu numusungu wang'wi Tunda. Leka itule uu
kitalane iza nulukani lako.” Umalaika akamleka. 39 Kululo imahiku yayo u
Mariamu akahega akenda mihe na malugulu, mihe na mukisali nitangwa
Yudea. 40 Akalongola munyumba ang'wa Zakaria akamulamusha u
Elizabethi. 41 Itungili aipumie kuiti u Elizabethi naiwigule imilamu ang'wa
Mariamu ung'wana munda akwe akaputa nu Elizabethi akizula ingulu
yang'wawelu. 42 Akitunta kululi nulukulu akalunga akaligitilya akitunta
kululi nulukulu akalunga ue kukiila muasungu nu ng'wana nukoli muda
ako ukembetilwe. 43 Ingi gwa atuile uli kitalane uiya wang'wa tata ane
aze kitalane? 44 Kunsoko goza naiwigule muakutue ako ululi imilamu
ako ung'wana munda ane auputile kilumbi. 45 Nu ng'wenso ukia nai
uhuiie; kundogoelyo akukondeeligwa nai utambuiwe nu Mukulu. 46 U
Mariamu akaligitya, nkolo ane ikumulumbiilya u Mukulu, 47 nu ng'wau
nuane imiloeeye Itunda, Muguni nuane. 48 Kunsoko uugozile u unyeku
nua mutugwa nuakwe. Kundogoelyo, goza, pumiila itungili ulelwa wihi
akunintanga mukendepwa. 49 Kunsoko munyangulu wantendeela makulu,
ni lina nilakwe inge inyelu. 50 Nu ukende nuakwe wikiee ulelwa ga nu
ulelwa ku awo ni umukulyaa. 51 Uzipilye ngulu ku mukono nuakwe;
uasapatiiye niakete ulugoha mu masigo a nkolo ni ao. 52 Uagwisilye i akulu
mu matuntu ao na ukulu ni anyeku uanankiiye. 53 Anya nzala uikutilye
ukende, ni anya nsao uahegilye mikono mitili. 54 Umiiaiiye u Israeli
munyamulimo nuakwe, iti wikimbukiilye u ukende nuakwe 55 (anga nai
uatambuie i atata itu) u Abrahamu nu ulelwa nuakwa ga ikali na kali.”
56 Mariamu akikie nu Elizabeti mieli itaatu uu gwa ikatulika akasuka kito.
57 Matungo nai apika u Elizabeti akitunguila ng'wana mgoha. 58 Ianya
kisali akwe nialuna akwe naigule umukulu uza. 59 Naiapikile mahiku
munana aiazila kumtala kukidamu umung'enya akamitanga lina lakwe
Zakaria kushatilya ilina lang'wi he. 60 Ingigwa unyinya akwe akasusha
akalunga aa ukitangwa Yohana. 61 Kamuila kutile hata nung'wi kua luna
ako nuitangwa ilina nilanso. 62 Akatula kilinga silyo ihe itangwe nyinyu.
63 Ihe akalowa ahole ikibao andike “Ilina lakwe Yohana.” Ihi ika ambwa
ikuilywa kua ili. 64 Itungo umulomo wakwe ukaluguka nulimi lakwe
likaligitya nukumukulya Itunda. 65 Uoa ukaizila wihi naiakolipakupi
nung'wenso. Makani ikasambaila mihi ihi mulugulu mung'wa Yudea
ayo. 66 Ihi ayo naigule ikamaika munkolo yao akalunga ung'wana uyu
wiuli? Kunsoko umukano wang'wa tata ukoli palung'wi nung'wenso.
67 Ihe akwe u Zakaria ung'wang'welu munya kidagu akalunga, 68 “Akuligwe
Itunda mukulu wa Israeli, kunsoko auiye kuleta uguniki kuantu akwe.
69 Wakimikiye lupembe nu uhuili wa nyumba nai mitumi akwe u Daudi,
70 Anga na ulungile mulomo wakinya kidagu naiakoli matungo ao na

kale. 71 Ukakuguna muabi itu kupuma mumikono akwe nia kubipiwe.
72 Ukende uu kulagilya uza wang'wa tata itu, kilingasilyo lakwe ni za,
73 ilago nautambue kung'wa Abrahamu tata witu. 74 Uine kigeleka uhumile
kutuma bila woa, kekahuma kugunwa kupuma muabi itu. 75 Kuite uza
nitai kuntongela itu imahiku ihi. 76 Uu nu ewe munya kidagu nukole
migulya kunsoko ukulongoleka kunsoko amukulu kumunonelya inzila
kuwanonelya iantu kunsoko aupembelyo wakwe. 77 Kualingasa iantu
akwe kugunwa imilandu ao. 78 Ulu lutuile kinyauwai wang'wi Itunda witu
kunsoko ilyoa lukupuma hange. 79 Kelya kuantu nikie mkiti nao niikie
mumulule wa nsha ukituma iti kumitongeela imigulu itu munzila aupolo.
80 Ung'wana uyo akatula ningulu mkolo nukikie mumbuga sunga mihaea
akingila kitalakwe kung'wa Israeli

2

1 Matungo na mahiku nanso ukaisari Agusto au pumilye Ilago akaila
holi ua ligwa waantu Ihi ni Ikie mihiyi. 2 Ili aialyo lagwandiyo alitumilye
matungo krenio amukulu wang'wa siria. 3 Kila muntu akalongola kukisali
kao. Kenda kuhola ialo. 4 Nung'wenso uyusufu akahega mukisali ka
Nazareti ku Galilay nu kulongola ku Yudea mukisali ka Bethlehemu.
nu manyikile anga kisali kang'wa Daudi. kunsoko au pumie muileli
wang'wa Daudi. 5 Au ulongae kung'wanso kenda kuhola ialo palung'wi nu
Mariamu amuligilye nukumulindilya ung'wana. 6 Naiakole kung'wanso
imatungo nanso aialindie ung'wana alelywe. 7 Akaleta ng'wana mugoha.
Uleli wakwe wang'wandyo akamuimba inguo muili wihi kugilya impepo
ung'wana. Akamuika muntua nakuliselya imitugo kunsoko aikutile ilyoma
munyumba ya kila nzila. 8 Ihi ni anso aiakole iadimi naikie mumbuga
akazelindila ikolo yao utiku. 9 Itungo malaika wa mukulu akapumila
utemi wa mukulu ukelya nukupilimilya akatula nu oa. 10 Kululo umalaika
akaaila, "leki kogopi numuletee lukani luza, nulukuleta ilumbi ku antu ihi.
11 Iie liyi, muguni uleilwe kunsoko anyu, mukisale kang'wa Daudi nuanso
yuyo kristo mkulu! 12 Ike inge kilingasilyo mkupegwa, mukumu hanga
ung'wana utungilye nguo uloe muntua akulisilya imetungo. 13 Itungo itumi
akilunde ikaza idu ikatula palung'wi ikamusongelya Itunda, Ikalunga.
14 Ukulu wang'wi itunda mua migulya nu upolowa mihi nualoilye. 15 Kuite
inge ia malaika ai atuile kulongola kenda kilunde, iadimi akitambuile
enso kua enso, Inge kweni ku Bethelehemu, kende kuone iku nikigee
nu mukulu ukulagie. 16 Akakaya kung'wanso, akamuhanga mariamu nu
Yusufu, ikamuona ug'wana ulae muntua nikilyesilya imetugo. 17 Na iane
uu akaaila iantu naiaiwe aya na ng'wana. 18 Ihi naigule alukani ulu
ikakuilwa iko na ikitambuwe nu mudimi. 19 Inge u mariamu akalongoleka,
kusega kunsoko ihi nae wigule, akamaika munkola akwe. 20 I a dime
ikasuka ikamukulya nukumulumbelya Itunda kitu naeigule nukuona,
anga nae itambuwe, kung'wanso. 21 Naelipikile ulu hiku la munana
ikatula matungo, akumutala kukedamu ung'wana, ikamitanga elina lakwe
Yesu, elina naupewe nu malaika Inda naikilengila munda. 22 Naelipikile
imahiku akuzepilingwa kitalao anga nai uzepeigwe malagelyo ang'wa
musa, Yusuma na Mariamu akamutala mitekelo ku yerusalemu kumuika
kuntongela ing'wi Tunda. 23 Anga naeiandekilye mumalago ang'wi
Tunda, kila mugoha nulugue Inda ukitangwa naupumigwe wakfu wang'wi
Tunda. 24 Ne anso aiazile kupumwa isongelyo anga naelitambuwe

milago la ng'wi Tunda. 25 Goza aukoli muntu ku yerusalemu zilina lakwe aukitangwa Simeoni. Umuntu nuanso aewatai nukumukulya Itunda. nuanso aizulindie muaili wa Israeli, nu ng'wang'welu aiukole migulya lakwe. 26 Aituile kuhila kukiela kung'wa ng'welu kuiti nuanso sanga auzesha iza kuli kumuona U - kristo wang'wi itunda. 27 Luhuki lung'wi auzile mukate mitekeelo akazutongewe nung'wang'welu, Ateli ai amuletile ung'wana, yesu, kumtendela anga ilago. 28 Simeoni akamsingilya mumikono akwe, kumukulya Itunda akalunga. 29 Mulekele umitumi wako alongote kuhuili wa mukulu, kutula nulukani lako. 30 Kunsoko imiho ane auona uza wako. 31 Nuingee kumiho aantu ihi. 32 Nuanso ng'welu kunsoko akukunukulya ukumbigulu nu ukulu wa antu Israeli. 33 Ihe nu nyinga nia ng'wana ai akuiwe Inkani nai itambuwe kunsoko akwe. 34 Smeoni akasongelya akalunga Mariamu, akwe ntegeelye kisa ung'wana uyu ite ukutula kunsoko kulimila kuguna iantu Idu ku Israeli inge kulingasilyo ku antu idu nia kuhita. 35 Ingi upanga ukusonsa ikolo ako ue, maswgo amukolo igelekee! 36 Munyakidagu musungu nai witangwa Ana hangi au koli mitekelo, nuanso ai munanso wang'wa Fanueli kupuma ulelwa wa ng'wa asheli, Aukite mahiku idu, nung'wenso ai ikie nu mugoha myaka mapungate nai ihoile. 37 Akatula muhimbe kumanyaka munana na unne Nuanso shanga aiwihega mitekelo akendelea kumukulya Itunda palung'wi nukupunga nukulopa, utiko nu mung'wi. 38 Matungo nanso akaza pang'wanso na iakoli akamusongelya Itunda akaligitya kunsoko ang'wa na kumuntu na mulindie ku Yerusalemu. 39 Naiamalile kila ekintu naealoilye kituma ilango la mukulu ikasuka ku Galilaya, kukesali, kao, Nazareti. 40 Ung'wana akakula akatula ukete inguru akaongeleka mulikalo, Uza wang'witunda ukatula mingulya. 41 Ialeli akwe kila ung'waka enda ku Yerusalemu kunsoko amilundo wa Pasaka. 42 Nautuele myaka ikumi na ibili akalongoka hange naeipipile miko kunsoko amilundo. 43 Naisigile matungo ehi kunsoko amilundo ikanza kusuka kito. Inge Umuhumba u-Yesu auasiga kunyuma mumo mu-Yerusalemu ialeli akwe shanga ikalinga ili. 44 Aialiye ukoi palung'wi neinso naiakugenda aiagendile luhiku. Kululo akanza kumuduma Mwanya ndugu ao. 45 Naialemilye kumulija akasuka ku-Yerusalemu ikatula kumuduma kuko. 46 Ikatula mahiku atatu ika-muhanga mutekelo akazimikie pakate pamanyisigwa akizu ategeye nuku akolya inkani. 47 Ihi naiamigule akakuilwa umanyi wakwe nu usukeli. 48 Nai amuine Ikakuilwa unyinya akamuila ng'waane, neke nukutenda nanso? Utata ako nu nene aikekuduma kuoa nuukulu. 49 Kunene, "naimukunduma? sanga aimulingile kina kutula koli munyumba ang'wa tata ane? 50 Singa alinga azu kuligitya nkanike izi. 51 Sunga akalongala palung'wi ku nazareti kitalao hangi au gombile kitalao, Unyinya auikile inkani yihi munkolo akwe. 52 Sunga u Yesu akalongeleka kukula kimahala ni kimwili, niantu ang'wi Tunda ikamulowa.

3

1 Itungli myaka Ikumi na utano utemi wanywa kaikani Tiberia, Matungo Pontio Pilato mudimi wang'wa Uyahudi, Herode ayi mukulu wa kisali Galilaya, Filipo muluna akwe amukulu wakisali kang'wa Iturea nutrakoniti, nu Lisania amukulu wakisali kang'wa Abilene, 2 Matungo umudimi mukulu wa Anasi nukayafa, Lukani Langwi Itunda alumuzie Yohana wana ang'wa Zakaria mumbuga. 3 Aulongoe muhinzo mkisali kihii

nikipilimiye umongo wa mazi nu ang'wa Yordani, akizitanatia itai naubadisigwa nanukuheja imilandu. 4 Anga naiandikilwe mukitabu kankani yang'wa Isaya naauotile, ululi la muntu nakulila, nyika noneeli mukondien Inzura amukulu na munonelye Inzula akwe igoloke. 5 Makombo ihi akizulig'wa malugulu niana malugulu ihi akunoneligwa ninzula niyikunyile ikikogoolwa ninzila Yihi nimbi yikuzipigwa. 6 Antu ihi akuona uguni wang'wi Itunda. 7 Kululo u Yohana akauila umilundo nukulunu antu au muhangile abatisigwe nugwenso uye wileli wanzoka nua uhungu nubii nyinyu na muhuguye kuumanka ubii nauzile. 8 Leli Indiya niyipyani nitai namuleke kulunga mkati anyu kukete u Ibarahimu ingi tata witu kunsoko nimuila kuiti Itunda ukete uhumi kumuhumbula Ibalihimu ng'wana kupuma mumagwe aya. 9 Ingigwa ihengo aikwa mumili a miti kululo u muti nishawitugaa Indya ninza wite ng'wa mu moto. 10 Sunga iantu niilundie akamukolya akalunga, i magwe aya utakile kutende ulii? 11 Akasusha akalunga ang'wi muntu ukite nkanzu Ibili utakiwe aheje nkanzu ing'wi amupe umuya numugila nuyu nukete indya witume uu. 12 Sunga iahoela mpia ikaza kubadisigwa akamuila, mumanyi kutendeuli. 13 Aka aila, " leki kuhoeli impia ni Idu kukela ni mutakile kuhoela. 14 Anya nguru akamuila akalunga ause? kitumentuni? 15 Matungo, Iantu aiakite Insula akumulindila U-kristo kila muntu akasiga munkolo akwe kunsoko ng'wenso Kristo. 16 U yohana akaaila ihii, "unene kumubatiza unye kumanzi ukoli nuzile nukete uhumi kukila une, nishantakiwe kutungula uludingi la ilatu yakwe. ukumubatiza unye kung'wang'welu nu kumoto. 17 Ipetelo lakwe likoli kumukono akwe kupyagula ni Iza ikiuga nikakupetela Ingano nukilingila Ingano misalanka lakwe ingi gwa ukuma sansa imakamilya kumoto ni shawilimaa. 18 Ukeneli widu autanantilye nkani ninza kuantu. 19 U Yohana aumpatile U - Herode mukulu wa kisali akamutina U - Herode musungu wa ng'wa muluna akwe nuku mabi nidu ni mangiza u Herode nutendile. 20 Matungo naitwile Herde aiwitumile uubi ukulu na ngulu, akamu tunga Yohana kukitungo. 21 Ingi aipumie matungo iantu ihii naiakubadilisi gwa nu Yesu nu ng'wenso aubadisigwe, Imatungo naukulompa, Ilunde likalunguka. 22 Ung'wa ngwelu akasima migulya akwe. anga Inyunyi, Matungo yayo yayo luli likaza kupuma milunde likalilya. Ue Ingi nu anso ng'wana wane ninumukuilye. 23 U-Yesu ung'wenso, naiwapisha Imyaka makumi ataatu. Akandilya kumanyisa akazimpaya nigwa anga ng'wana ang'wa Yusufu, anga Eli. 24 Ni ang'wi akalunga ng'wana wa ng'wa Mathati, ng'wana wang'wa Lawi, ng'wana wang'wa Melki, ng'wana wa ng'wa Yona, ng'wana wang'wa Yusufu. 25 Ng'ana wa Matathia, ng'wana wa ng'wa Amosi ng'wana wa ng'wa Nahumu, ng'wana wa ng'wa Esli, ng'wana wa ng'wa Nagai. 26 Ng'wana wang'wa Maati, ng'wana wang'wa Matathia, ng'wana wang'wa Semein, ng'wana wang'wa Yusufu, ng'wana wang'wa Yuda. 27 Ng'wana wang'wa Yoanani, ng'wana wang'wa Resa, ng'wana wang'wa Zerubabeli, ng'wana wang'wa Shealtieli, ng'wana wang'wa Neri, 28 ng'wana wang'wa Melki, ng'wana wang'wa Adi, ng'wana wang'wa Kosamu, ng'wana wang'wa Elmadamu, ng'wana wang'wa Eri, 29 ng'wana wang'wa Yoshua, ng'wana wang'wa Eliezeri, ng'wana wang'wa Yorimu, ng'wana wang'wa Matath, ng'wana wang'wa Lawi. 30 Ng'wana wang'wa Simeoni, ng'wana wang'wa Yuda, ng'wana wang'wa Yusufu, ng'wana wang'wa Yonamu, ng'wana wang'wa Eliyakimu. 31 Ng'wana wang'wa Melea, ng'wana wang'wa Mena, ng'wana wang'wa Matatha, ng'wana wang'wa Nathani, ng'wana

wang'wa Daudi. 32 Ng'wana wang'wa Yese, ng'wana wang'wa Obedi,
ng'wana wang'wa Boazi, ng'wana wang'wa Salmoni, ng'wana wang'wa
Nashoni. 33 Ng'wana wang'wa Abinadabu, ng'wana wang'wa Aramu,
ng'wana wang'wa Hesroni, ng'wana wang'wa Peresi, ng'wana wang'wa
Yuda, 34 Ng'wana wang'wa Yakobo, ng'wana wang'wa Isaka, ng'wana
wang'wa Ibrahimu, ng'wana wang'wa Tera, ng'wana wang'wa Nahori,
35 Ng'wana wang'wa Seruig, ng'wana wang'wa Ragau, ng'wana wang'wa
Pelegi, ng'wana wang'wa Eberi, ng'wana wang'wa Sala, 36 Ng'wana
wang'wa Kenani, ng'wana wang'wa Arfaksadi, ng'wana wang'wa Shemu,
ng'wana wang'wa Nuhu, ng'wana wang'wa Lameki, 37 Ng'wana wang'wa
Methusela, ng'wana wang'wa Henoko, ng'wana wang'wa Yaredi, ng'wana
wang'wa Mahalalei, ng'wana wang'wa Kenani, 38 Ng'wana wang'wa
Enashi, ng'wana wang'wa Sethi, ng'wana wang'wa Adamu, ng'wana
wang'wa Tunda.

4

1 Sunga u - Yesu akaza wizue ung'wang'welu, akasuka kupuma kumongo
wang'wa Jordani, hangi akatongelwa nu ng'wang'welu mumbuga. 2 Kwa
mahiku makumi ane nukung'wanso akapata, mageng, wa nu mulungu,
imatungo nanso shanga akalya anga kintu kilii, nempelo amatungo
nanso. 3 Umulugu akalunga ang'we tai wing'wana wang'wi Itunda
liilie igwe litule ludya. 4 U - Yesu akasukilya iandikile umuntu shanga
ukikie kundya duu. 5 Hangi umulugu akamutongela mingulya kunsonge
a lugulu, akamulagila utemi wi hii nwa munku migulu kumatungo
ni makupii. 6 Umulugu akamuila kuupa ukulu wa utemi wihii nuu
kote kituma uu kunsoko iikilwe kitalane nikete wihi nutakile kumpa.
7 Ang'wi ukutungama, nukunkulya imaintu aya akutula ako ihi. 8 Ingi
u Yesu akasusha nukumuila, iandekilye, umukulye Itunda wako, nuku-
mutumikila ung'wenso duu. 9 Itungo umulugu akamutongela u-Yesu
mpaka kuYerusalemu, nukumuika migulya mitekelo, akamuila ang'wi
wing'wana wa ng'wi tunda wigume pihi kupuma pang'wanso. 10 Kunsoko
iandikilwe, ukualangilya i a malaika akwe nukuusunga. 11 Hakuhumbula
miglya mumikono ao kunsoko uleke kiaalya imigulu migwe. 12 U-Yesu
akasusha akamuila, itambuwe leka kumugema Itunda ako. 13 Umulugu
naukondilye kumugema U-Yesu, akalongola yakwe akamuleka imatungo
ni mangiza. 14 Ingi U-Yesu akasuka ku-galilaya kunguluu ya ng'wa
ng'welu, ninkani yakwe yakendelea kusambaila muisale yihi nia pakupi.
15 Aumanyisilye mumatekelo ao, ihi ikamukulya. 16 Luhiku akalongola
ku Nazaleti, mukisali nautungilwe nukukuila. Anga naiwilowa kingila
mumatekelo luhiku la sabato, na aiwimikile nukusoma naiiandikile.
17 Akapegwa ikitabu kang'wanyakindagu U-Isaya, kululo, akalungula
akaduma apo niandekile. 18 Ung'wang'welu ukole mitalane, kunsoko
aumpakoie imakuta kutanahia ulukani luza. Untumile kutanantwa
ulekelwa kuwatungwa, nishaiona kuteleona hangi kuapa ulekelwa awa
neonyeigwe. 19 Kutanantwa ung'waka nua mukulu ukulangila uza wakwe.
20 Hangi akalungaila ikitabu, akamusukilya umukulu witekelo, nukikie
pihe. Miho aantu ihi ikamuguzela naiakoli pang'wanso ikamugozela
ung'wenso. 21 Akandya kulingitya neenso akalunga, ileliye ilangilyo lapika
muakutwi ayu. 22 Ihii naihenile pang'wanso naikilingitigwe nu Yesu, na
indu naiakoli pang'wanso ikakuilwa inkani Yauhugu nai yakupumaku-
mulomo wakwe aikulunga, "uhuyu ingi muhumba du wang'wa Yusufu,

singa uu. 23 U-Yesu akamuila itai mukulingitwa ulu lukole kitalane, ilagute uewe kihii nikigule anga wituma Kapernaumu, Itume hangi numukisali kako. 24 Hangi akalunga,"tai kumuilaa unye kutile munya kidagu nugombigwe mihi akwe. 25 Ingi kumuila unye tai aiakole lashilwa iduku Israel kumatungo ang'wa Eliya, matungo ni lunde nailitungilwa itule kutili anga mbula myaka itaatu ni kinda, matungo naeikoli inzala ni nkulu ihi ihi. 26 Ingi u - Eliya shaautumilye kumuntu wihi hangi kumushilwa ung'widu naiwikie ku sarepta pakupi ni kisali ua sidoni. 27 Aiakoli anyambili ku Israel imatungo ang'wa Elisha umunyakidagu, ingi kutile ung'wi ao nauponigwa ingi u Naamani muntu wa ku siria. 28 Antu ihi munyumba mitekelo aiizue nuulowa naigule nanso ihi. 29 Ikimika kumuhugelya kunzi mukisali, nukumugila pakupi nu lugulu la mukisali hangi kisali kao nauzengilye migulwa akwe kumuguma pihii. 30 Ingi aukiile uza pakati ao akalongola yakwe. 31 Hangi akasimila kapernaumu mukisali kaku Galilaya sabato ung'wi aukuamanyisa iantu munyumba mitekeelo. 32 Akakuilwa umanyisigwa wakwe aumanyisilye kwa uhumu wakwe. 33 Uluhiku nulanso mukati musinagogi aukoli muntu naukite nkolo amitunga niaabii. 34 Ukite ntuni nue u - Yesu nazareti? waaza kumala? minne ue winyanyu! uewe wing'wang'welu ang'wi Itunda. 35 U-Yesu amapatilye umintunga akalunga kilaga ihitwu nuanso umintunga nuanso akamuguma muntu nuanso pihi mukatikati ao akapuma kuuntu nuanso singa akaona anga uwai. 36 Iantu ihi ikapata Ikuilwa, ikatula ligitya Inkani kila umuntu numuya Ikazilunga Izinnkanikee akahega ikolo nimbii kuhumi akag'wa. 37 Kululo intambu ang'wa Yesu ikapika kuli ninkani yikapiimilya mukisali nikanso. 38 Ingi u-Yesu akahega mukisali nikanso naaki ngila munyumba ang'wa simoni itungili ite mukwing'wa angwa Simoni ae mulwae ndwala ntaki naikamulompa kukiila kungwa kwe. 39 Ingi u-Yesu akamuhugela, akamupatya Indwala ikahega hapuu na akimika akatula mitamila Itunda 40 Liyoa nailukuhaila, lantu aiamuletee U-Yesu kila umuntu naikite umu lua akwe hangi kila indwala akaika imikono akwe migulya amulue na akagunika. 41 Iamintunga nienso ikapume iduu akazilila kulali ikazilunga ue ingi wing'wana wang'wi Itunda: U-Yesu akapatiya lamimitunga shakago mpya kuligitiu kunsoka auine nuanso Kristo. 42 Matungo naiweile, aiwendile kieneo naingila iantu. Umilundo wa antu akumuduma naikaza kieneo naukoti. Ikatula mugiliya alekekenda kuli nienso. 43 Ingi akaila, kutula tanalwya uuza mukulu ng'wa ngwa Itunda, Kuisali ningiza kunsoko aidangiigwe Pa ng'wanso. 44 Hangi akendelea kutanatia mukati musinagogi ku- Yahudi wihi.

5

1 Aitulikile matungo iantu akizura nakumupilimilya U-Yesu nukumutegelya ulukani Langwi Itunda, nai wimikile panipelo aluzi la Genesareti. 2 Auine mabine abili Imikingwe kupelo aluzi Iaibua Samaki aiapumaa aiakoja inyabu yao. 3 U-Yesu akingila mibini, nai lang'wa Simoni na akalompa atwale ibini muluzi kuli inino nihi ninyumu. hangi akikie kumumanyisa kupuma mibini. 4 Akaligitia, akamuila U-Simoni litwale ibini lako muluzi uisimie inyabu yako utule bua Insamaki. 5 Simoni akasusha nukulunga, tata kituma, aimilimo uliku wihi, Shakupatile anga kintu kihi hangi kulukani lako kuisimya inyabu. 6 Naitumile uu ikahoela Insamaki iduu na lyabu yao yika tula tinike. 7 Ikaitanga Iabuani ao kibini Ingiza hangi aze kua ailya. Ikaza akizulia imabini ihi ikatula kilieka

mukati muluzi. 8 Hangi Simoni Petro nauine uu, akatugama na malu
pang'wa Yesu akalunga;"Hega kitalane, kunsoko une ni muntu wamilandu
tata. 9 Kunsoko akapata ikuilwa ihi naine kunsamaki naiatendile. 10 Ulu
iti aliakuile uYakobo na Yohana ng'wana wang'wa Zebedayo aipulug'wi nu
Simoni. Nu Yesu akamuila uSimoni kandya itungili apana kogopa kumbele
ukutula bua iantu. 11 Naiamaletile imabini ao mihi ni nyumu, kaleka kintu
kihi ikamutyata nuanso. 12 Niipumie naukali mukisali muntu naukete
ibili kuko, matungo namuine U-Yesu augwie akakumana pihi nukulompa,
akalunga,"tata ang'wi uloiwe umponie." 13 Sunga U-Yesu akahumbula
umukona nukumuamba, akalunga ndoilwa ukomie itungo lilo imbili
iakahega. 14 Akamuile alekekumuila anga muntu wihi, akamula longala
wionyeshe nu utemi upumie isongiliyo. 15 Kulula ikani yakwe ikasambaila
kui, numilundo wa antu ukaza palung'wi nukumutigelya numanyisa
nukuguna imalwae ao. 16 Ingi hapu hapuu akikie wingene akazilompa.
17 Aituile luhiku lungwi nema hiku ayo naukumanyisa, aiokoli Mafarisayo
niamanyisa anonya nkai akikie hapo aizile kupuma muisali ningiza
numukisali kang, wa Galilaya nanu Yudea, hangi nukupuma mukisali
kang'wa Yerusalemu. Ingulu yang'wa tata akali palung'wi nung'wenso
kuguna. 18 antu akehu aiazile, ainkenkile mundili umuntu nuigandi
naikai ikaduma inzila akumingilya mukati amulalishe pihi kuntongela
ang'wa Yesu. 19 Shaikapata inzila akumingilya mukati kunsoko umilundo,
ukananklila migulya milialo lanyumba ikamusunta muntu nuanso pihi
kukiila mibolomya migulya mundili akwe mukati wa antu kuntongela
lukulu pang'wa Yesu. 20 Akazigoza uhuili wakwe, Yesu akalunga muhumba
miane, imilandu ako wasamehelwa. 21 Anumwa nkani ni mafalisayo
ikandya kukolya nulanso, akalunga uyu nyenyu nukuligitya kuubii?
Nyenyu nuhumile kusamehela imilandu ingi Itunda du nuing'wine?
22 Ingi u Yesu ainualinga ntuni naiakukisiga, akasukilya, nukuaila, kuniki
nimukikolya mukolo yanyu? 23 Nikiuli nikipepele kulugilya, Imilandu
ako alekwa ang'wi kulunga uka ugende? 24 Ingi mulinge gwa ung'wana
wang'wa Adamu ukite uhumu muukumbigulu kusamehela imilandu, kuila
uewe uka uhole indili ako ulongole kitalako. 25 Imatungo yayo yayo
akauko meleao nukuhola indili akwe naulaie. Hangi akasuka kitalakwe
nukumukulya Itunda. 26 Ingi kila ung'wi ao akakuilwa nukumukulya
Itunda. Ikizuilwa nuao, ikalunga, kuine ikani shanga nzaile liyi. 27 Ingi
inkani nianso kupumila, u Yesu akahega kung'wanso akamuona umuhoela
mpia naiwitang'wa Lawi wikie mukisali kakuhoela mpia. Akamuiila,
ntwate. 28 Ingi u Lawi akahumbuka nukumuntwata, akaleka kila
kintu kunyuma. 29 Ingi u Lawi akanunelya munyumbakwe isikukuu
ninkulu kunsoko ang'wa Yesu. Aiakoli iahoela mpia indu kung'wanso
ni antu indu naiikie pameza akizilya palung'wi nienso. 30 Hangi mafal-
isayo aiakuanung'u nikila iamanyisigwa akizilunga, kuniki nimukulya
nukung'wa niahoela mpia palung'wi ni antu niangiza niakite milandu?
31 U Yesu akasusha, iantu niakite upanga nuuza shaatakile itabibu, ingi
ao nialwaeli niaamutakile ung'wi. 32 Shainzile kuitanga iantu makite
itai ahume kugunwa, ingi ainziitanga nia milandu ahume kugunwa.
33 Ikamuila, iamanyisigwa ang'wa Yohana a hapouifunga nukulompa,
ni amanyisigwa ang'wa mafalisayonienso itenda uu, Ai amanyisigwa
ako iliza nukung'wa. 34 U Yesu akaaila, ihumile muntu wihi kituma
naiendile muwinga kumunyawinga, matungo numunyawinga, kilukoli
palung'wi nienso? 35 Ingi imahiku aziziza imatungo umunyamwinga nuzi

hegigwa kitalao, lulo luhiku lakufunga. 36 Ingi u Yesu akaligitya kitalao kwakilingasilyo. Hutile nukutamula inino ung'wenda kupuma mivazi nipya nukutumila kunonelya ivazi nilakali. Anga watende uu, ukutamula ung'wenda. 37 Hangi kutile anga muntu nuika idivai nimpya muuriba nunkulukulu, inga angitume uu, idivai nimpya aizitamula. Ikiseme ni divai aizihunuka iriba aiyizigazika. 38 Ingi idivai nimpya iikwe muiliba nimpya. 39 Kutile umuntu hangi nukung'wa idivai na kali, shukulowa nimpya kunsoko ukulunga na kali nza.

6

1 Ingigwa aiipumie musabato u Yesu aukiile mukati mumugunda wandya nia manyisigwa akwe aiakukala masukwi ikapugula mumikono ao ikalya indya. 2 Ingi niang'wi mafalisayo ikalunga, “Kuniki nimukituma ikintu nishanga katai ilango singatai kituma uluhiku la sabato.” 3 U Yesu akasukilya, akalunga, shanga aimusomile ne iki nu Daudi aiwitumile naiukite inzala niitunja auya naine palung'wi. 4 Aiwendile munyumba ang'wi Tunda, akahola imikate nimiza nukumilya mikehu, akamipumya imiuya kuantu naiakoli nung'wenso kumilya, ingi aiituile tai iadimu kulya.” 5 Ingi akalunga, Ung'wana wang'wa Adamu mukulu wa Sabato.” 6 Aiipumie musabato ngiza akalongola mukati musinagogi nukuamanyisa iantu kung'wanso. Aiukole muntu umukono wakwe nuakingoha aukule igandi. 7 Iaandike iamafalisayo aiamugozee kisa nukuona ang'wi ukumuguna umuntu uluhiku la Sabato, ingi ahume kuligwa igazo la kumusemela. 8 Aaine tuni naiakusiga akalunga umuntu naiwigandi umukono, auke imike apa mukatikati antu ihi kululo umuntu akauka akimika apo. 9 U Yesu akalunga kitalao, kumukolya unye tai ne uluhiku la Sabato kituma nimaza ang'wi kugazanja kuguna imatungo ang'wi kugazanja? Hangi akaagoza ihi nukuaila umuntu uyu. 10 Goola umukono ako.” Akatenda uu numukono akwe uuagunwa. 11 Ingi ikizula ikuo, ikiligitwa enso kuenso itume ntuni kung'wa Yesu. 12 Apumie mahiku ayo kusoko aiwendile mulugu kulompa, akalongoleka utiku wihi kumulompa Itunda. 13 Naiituile dau, akaitanga iamanyi akwe, akahula ikumi na ibili ung'wi ao, hangi akaitanga ia mitume.” 14 Mina amitume nianso aitangwa Simoni (hangi akamitanga Petro) nu Andrea umuluna akwe, Yakobo, Yohana, Filipo, Bartolomayo, 15 Matayo, Tomaso nu Yakobo ng'wana wang'wa Alfayo, Simoni, awitangilwe Zelote. 16 Yuda, ng'wana wang'wa Yakobo nu Yuda Isikariote naumuguiye. 17 Ingi u Yesu akasima mulugulu palung'wi nienso nukimika muegusi, malundo makulu idu na manyisigwa aiakoli kuko, palung'wi nilundo ikulu la antu kupuma ku Uyahudi nuku Yerusalemu, nukupuma kupwani ang'wa Tiro nu Sidoni. 18 Ingi ikaza kumutegelya nukumuguna imaulwaee akwe. Iantu aiagigwa nia mintunga niabii ikagunwa ingi. 19 Ihi naiakole pang'wanso pamilundo ihi aiagemile kumuamba ingulu yaugunwa aiipumile mukati akwe, akagunwa ihi. 20 Ingi akaagoza iamanyi akwe, nu kulunga, makendepwane unye nimiahimbi kunsoko utemi wang'wi Tunda wanyu. 21 Makendepwa ni unye ni mianyanzala itungili, kunsoko mukikutigwa. Makendepwa unye nimukulila itungili, kunsoko mukuheka. 22 Makendepwa unye kunsoko iantu akumubipilwa nukuabagula unye nukuilwa miabii kunsoko ang'wana wang'wa Adamu. 23 Ingi mulowe n'wa uluhiku nulanso nukuputangila kuulowa, kunsoko itai mukutula nikulu kilunde, kunsoko iatata ao aiatendee uu ianya kidagu. 24 Ingi gozi gwa unyi agoli nimapatile upumpuilya wanyu.

25 Ingi gozi gwa nimikutile itungili, kunsoko mukumiona inzala pambele.
Unyenimukuheka itungili kunsoko muzeziaya nukulila pambele. 26 Unye
nimukulumbiligwa niantu ihi ingi iatata ao aiatendee ianyakidagu autele
uu uu. 27 Ingi gwa kulunga kitalanyu unye nimutegeye, alowi iaibii anyu
nukituma nimaza awani mubipiwe. 28 Akendepi ao niakumuzuma unye
nu kualompela awa niakumuonela. 29 Kitalakwe uyu nukukua ukunda
ling'wi mupiuilye nili nilakabili anga umuntu wakuhegelya inkanzu ako
leka kumugilya. 30 Mupe kihi nukulompa, anga umuntu wakuhegelya
ikintu kihi nikako lekakumlompa akusukilye. 31 Anga nimualoilwe iantu
amutendeke, nunye atendeli uu uu. 32 Anga mualowe iantu nia amuloilwe
unye du, nilanso isongelyo kii kitalanyu? Ingi ataianyamilandu aloilwe ao
nizaaaloilwe. 33 Anga muatendele nimaza ao niimutendela unye nimaza
nilanso isongelyo kukitalanyu? Ata ianyamilandu ituma uu. 34 Anga
muapa imaintu niantu ao nimulindie akusukilya, nilanso isongelyo ki
kitalanyu? Ata ianyamilandu iapeza ianyamilandu, nukulindila kusig-
ilya kikokiko hangi. 35 Ingi alowi iabii anyu nukuatendela ni maza.
Akopisi muleki kutula nuwoa kusukiligwa. Isongelyo lanyu lukutula
ikulu. Mukutula miana ang'wa uyo nukole migulya, kunsoko nuanso
ng'wenso muza kuantu niagila isongela niabii. 36 Tuli nikinyauwai
anga utata anyu nukete ikinyauwai. 37 Leki kuahukumile, ianyu shanga
mukuhukumilwa. Leki kuzumi, nunye shanga mukulaanilwa. Lekeli
niangiza, nunye mukulekelwa. 38 Api niangiza, nunye mupegwa. Ngele
aukende nu ukinyangiwe, nu kokelwa nu kuhunuka mu malu pang'wanyu.
Kunsoko kungeli ihi ni mukutumila kugemelya, ingele iyo ikutumika
kumugemelelya unyenye.” 39 Ingi akaaila hangi, “Ite umuntu numopoku
uhumile kumutongela umuntu numungiza numupoku? Ang'wi aiwitumile
uu ihi aizigwila mikombo, ite singa aazigwila? 40 Umumanyisigwa
singukutula mukulu kukila umumanisi akwe, kululo umuntu anga many-
isigwe kisa ukutula anga umumanyisi wakwe. 41 Kuniki nukuligoza
ihongo nilikoli muliho la munya ndugu ako, ili nilikoli muliho lako
shuligozili? 42 Uhumile uli kumuila umunyandugu ako, munyandugu
kulopa nikiheje ikibanzi nikikoli mukati muliho lako. nue shangaugozili
nilikoli muliho lako uewe? Umutele uewe! Heja hanza nilikoli muliho
lako uewe, pang'wanso ukuona iza kuheja ikibanzi muliho la munyandugu
ako. 43 Kunsoko kutile umuti nuuza uukutuga imatunda ni mabii, hangi
kutili umuntu uubii nuukutuga imatunda ni maza. 44 Kunsoko kila
umuti umanyikile ni matunda ake. Kunsoko umuntu shangakukala itini
kupuma mumija, hangi shangu kukala izabibu kupuma mumichongoma.
45 Umuntu numuzaa nukite imasigo nimaza munkolo akwe wipumya
nakoli nimaza. Umuntu numubii imasigo ni mabii namunkolakwe
ipumya ni mabii kunsoko umulomo wake wiligitwa nizuilya inkolo akwe.
46 Kunike nimukunintanga, Tata, Tata, namukili kituma aya ninungile?
47 Umuntu wihi nuzile kitalane nukija ikani yane nukituma, imilimo,
kumulagila nuili. 48 Ingigwa impyani numuntu nuzengile inyumba akwe
hangi nuhimbile pihi lukulu nukuzenga umusingi wa nyumba migulwa
migwe nikaku imazi naiazile, numongo ikamikua inyumba sanga ikagwa
shanga ikahuma ata ukumihingisa kunsoko aizengile iza. 49 Ingi wihi
nukija ulukani lane, shanga ulukee, impyani akwe numuntu nuzengile
inyumba migulwa amizi nikutile numusingi, umongo nausimile kunguru,
inyumba iyo ikahingisigwa ikulu.

7

1 U Yesu naiwakondya kuligitya imaintu izi iantu naiamutegeye, akingila
ku Kapernaumu. 2 Mtungwa ung'wa ung'wi wang'wa akida, aimuza
nangulu kitalakwe ai mulwae tai hangi aukuhiaukusha. 3 Ingi aiwijaa
itendo yang'wa Yesu, uyo u Akida akamutuma umomboi wa kiyahudi,
kumulompa aze kumuguna umutugwa akwe aleke kusha. 4 Naiapikile
kakupi nu Yesu, ikamlompa akalunga, utakiwe witume uu kunsoko akwe.
5 Kunsoko umiloilwe izi itu, ng'wenso akazenga itekeelo kunsoko itu."
6 U Yesu akendelea ni muhinzo wakwe palung'wi ni enso naiwakuli
kulongola kuli ni nyumba, mukulu wang'wi auatumile lahumba uya
aligitye nu ng'wenso tata iekakukatala uewe kunsoko unene singa faile
iewe kingila mudari ane. 7 Kunsoko iyi shaaza singie unene ung'wenso
kutula faile kuza kitalako, ingi tambula ulukani du umitumi wane
akomye. 8 Kuniki unene hangi ni muntu nuikilwe muukulu hangi
nyenyu nitalishi pihi ane. Wilunga kung'wa uyo, "Longola" na ulongole,
nukumungiza, "Nzuu" nung'wenso wizaa nukumitumi wane itume iki
nung'wenso wituma. 9 U Yesu naiwigule aya akakuilwa, nukuapilukila
umilondo naumtyatile nukulunga kumuila ata ku Israeli iza nkili kuona
umuntu nukite uhuili nukulu anga uyu. 10 Ingi awaite naiatumilwe
aiasukile kito ikamuhanga umukulu mupangau. 11 Naitumile nanso,
aeipumie u Yesu aulongoe mukisali nikitangwa Naini, iamanyisigwa akwe
ikalongola palung'wi nung'wenso ikakuile niauntu idu. 12 Naupikile
pakupi nitanilyo lakisali goza, muntu nukule akizukekilwe, hangi ng'wana
wing'wene kung'wa nyinya akwe, naukali muhimbi numilundo ikatuula
palung'wi nung'wenso. 13 Naumuine, utata akamuhugela kwa uwai
nukulu itai migulya akwe nukumuila, liekakulila." 14 Ingi akahugela
akalianka isandiko nailikenkee umuimba, nawanaiakenkile ikimika
ikalunga umuhumba nungile uka. 15 Umushi akauka nukikie pihii nukaza
kuligitya hangi u Yesu akamupa unyinya wakwe. 16 Hangi ikizuilwa nuoa
ihi. Ikalongoleka kumukulya Itunda akizilunga "Munyakidagu mukulu
uukigwe kukiila kumataitu" nu Itunda ukugozile iantu akwe. 17 Izinkani
ni nzaa ni yang'wa Yesu aisambaie ku Yudea ihi niisali yihi niapakupii.
18 Iamanyisigwa ang'wa Yohana aiamuie inkani izi yihi. 19 Ingi Yohana
akaitanga abili iamanyisigwa akwe nukuatuma kung'wa tata, kulunga
uewe ng'wenso uyu nuzile, ang'wi ukole muntu mungiza kumulindile?
20 Naiapikile pakupi nu Yesu nianso ikalunga, Yohana mubadisigwa
ukutumile kitalako kulunge. Uewe u ng'wenso nuzile ang'wi ukole muntu
mungiza kumugezele? 21 Imatungo yayo auagunile iantu idu, kupuma
mdwala numulwago, kupuma mukolo nibii, niantu niakete upoku ikaona.
22 U Yesu akasukilya nukulunga kitalao, ingi naimulongoe naiapumie
mukumulagilwa u Yohana ikinimukiine nukukija, awaniapoku akuona
niakitele akugenda, niakite imbili akunona, iagulu ainija, iashi ahimbuka
nukutula apanga hangi iahimbi akuilwa ulukani nuluza. 23 Umuntu
nushukuleka kunihuila unene kunsoko auitumi wane ukukendepwa."
24 Ao naiatumilwe nu Yohana kusuka naiapumie, Uu Yesu akandya
kuligitya numilundo kunsoko ang'wa Yohana, aimendile kunzi kugoza
ntuni, uwelu auukuhingisigwa nu ng'wega? 25 Azamendile kunzi kugoza
ntuni, muntu nutugae izaane? Goza iantu niatugae inguo yakitemi nukikie
ulikalo nuluza akole niang'wi akete ilyoma anga iatemi. 26 Ite minzu
kunzi kugoza ntuni, muntu mnyakidagu? Ingi kulunga kitalanyu niidu itai
kukila umnyakidagu. 27 Uyu yuyu nauandikiwe, "Goza, kumtuma mitumi

wane ntongela a miho anyu, nukunonelya inzila kunsoko ane. 28 Nungile
kitalanyu, kukiila ao naiatugilwe numusungu, kutile numukulu anga
Yohana, ingi umuntu ishanga wati nuhumile kikie nu Itunda kung'wanso
nukoli nuanso, ukutula mukulu kukila u Yohana." 29 Ni antu ihi naiigulwe
aya palung'wi niahoela mpia aiatanantilye Itunda ukete Itai. Aiakoli
niang'wi naiabadisigwe nu ubadizo wang'wa Yohana. 30 Ingi imafarisayo
nia zaa akani ya kiyahudi awa nishaaiabadisigwe nung'wenso aiahitile itai
ang'wi Tunda kunsoko ao ienso. 31 Hangi nihumile kumipyana ni ntuni
antu nia uleli uwu? Akoli uli hangi? 32 Impyani niangenya, niakigisa
mumpelo isoko, niikie nukuitanga ung'wi ung'wi nukulunga, kupembile
ipilimbi kunsoko anyu, shanga miginsile kiaiye shanga muliile. 33 U
Yohana mubadisi auzile shanga aulie hangi shanga aung'wee imagai,
mikalunga ukite amitunga. 34 Ung'wa muntu uzile walya nukung'wa
mikalunga, "Gozi mulaku mugala ntuli, muhumamuya wa ahoela mpia
nia anyamilandu! 35 Ingi uhuili wigeleka kina ukite itai ku anaako ihi."
36 Ung'wi wa mafarisayo aumulompile u Yesu alongole kulya palung'wi
nung'wenso. U Yesu naiwingila munyumba ang'wa farisayo, akahegamila
mumeza alye. 37 Goza aukoli musungu ung'wi mukisali nikanso naukete
imilandu, Akalinga kumbi wikie kung'wa farisayo, akaleta insupa na
makuta nimaza. 38 Aiwimikile kunyuma akwe kakupi ni migulu akwe
kunu akizilila. Hangi akizitontwa imigulu akwe kulihali, nukupyagula
kumasingi amitwe lakwe, akamibusu imigulu akwe nukumipaka imakuta
nimaza. 39 Nung'wenso u farisayo aumanile u Yesu nauine uu, akasiga
ung'wenso akalunga, umuntu uyu angaaizi munyakidagu, auziliga uyu
nyenyu nu wanamuna ki umusungu nukumupapatwa, ukutula mnyami-
landu. 40 U Yesu akasukilya nukumuila, Simoni nkite kitu kakuuila.
"Akalunga" "Kitambule udu ngwalimu!" 41 U Yesu akalunga, "Aiakole
adaigwa abili kumukopisi ung'wi. Ung'wi audaigwe magana miatano
nua akabili dinari hamusini. 42 Naiatuile agila impia nia kumulipa
ikalekelwa ihi. Nuuli nukumulowa mbelee? 43 U Simoni akasukilya
nukulunga, nsigile uyu nutekewe u Yesu akamuila, ulamue itai." 44 U Yesu
akamupilukila umusungu nukumuila u Simoni umuine ne umusungu uyu.
Ningie munyumba ako. Shangaupee imazi kunsoko amigulu ane. Ingi
umusungu uyu, kuliholi lakwe akatontwa imigulu ane nukumipyagula
kuisingi lakwe. 45 Shanga azunungie, nuanso nazawingia muno sigulekile
kunungila imigulu ane. 46 Shaazumipakile imigulu ane imakuta, ingi
umipakile imigulu ane kumakuta nimaza. 47 Ku lukani uli, nukuuila
ingi aukite imilandu nidu ingi wasamihilwa itai, hangi akalowa itai.
Ingi uyu nusamihiwe inino, nuilowa inino du. 48 Itungo akamuila
umusungu, "Imikindo ako asamihilwa." 49 Nawa naiikie pameza palung'wi
nung'wenso ikandya kiligitya enso ku enso, "Uyu nyenyu nukusamihila
imilandu? 50 Nu Yesu akamuila umusungu, uhuili wako wakuguna.
Longola ku uhuili"

8

1 Aiituile tungo ikupi u Yesu akandya kulongola muisali numukisali
nia kulikuli, akazitanantwa inkani ninzaa nia utemi wang'wi Tunda na
nikumi na ibili aialongoe palung'wi nung'wenso, 2 kuu iasungu niang'wi
aiagunilwe kupuma kumakoro nimabii nindwala nigiza, ai Mariamu
naiwitagilwe Magdalena naupumiigwe iamitunga mupungati. 3 Yoana
musungu wang'wa Kuza numukulu wang'wa Herode, Susana, nia sungu

niagiza idu, aiapumilye imaintu ao ienso. 4 Matungo inino umilondo wa
antu kilingila palung'wi, akiziakole ni antu naiazile kitalakwe muisali ku-
likuli, akaligitwa nienso kutumila ipyani. 5 Umutemeli aiwendile kutemela
imbeu, nautuile kutemela imbeu ing'wi nianso yikagwila pampelo a nzila
yikapanangilwa nimigulu ni nyunyi niamigulya ikailya. 6 Imbeo inzuya
aiigwee milolo migulya, numitalagwe naiipumile nukukula imili ikaola
kunsoko aikutile utotu totu. 7 Imbeu niingiza aiigwei mumiti namija,
ni miti nanso ikakula palung'wi nimbeu nianso yikatunyiligwa. 8 Ingi
imbeu ningiza naigwie milolo niza yikatuga uilo hangi magana idu, U
Yesu akalunga inkani izi akahumbula ululi, “Ulihi nukete iakulyu ije.”
9 Hangi iamanyisigwa akwe ikamukolya insoko apyaniao. 10 U Yesu akaaila
mupewe ilyoma nukumanya ukulu wa mutemi wa utemi wang'wi Tunda,
hangi iantu idu akumanyisigwa du kumpyani, ingi angaona, alekekuona
niakija aleke kulinga.” 11 I yi yiyi ng'wao apyani i yi. Imbeu lukani lang'wi
Tunda. 12 Imbeu niing'wi niingwie mupelopelo anzila ingi wawo antu
niija ulukani, umubii umulugu wikalohula kuli kupuma mukolo, ingi aleke
kuhuila nukugwigwa. 13 Ingi izo niigwie mitalagwe ingi antu nianso niija
uluka nukulupokela kuulowa ingi agila imile ihi, ihuila udu kumatungo
nimakupi ni matungo amageng'wa ingwiza. 14 Imbeu izo niigwie mumija
ingi antu niija ulukani, ingi aloilwe kukula ilingilwa nu ugoli, nuuza
walikalo aya ingi shaituga imatunda. 15 Ingi imbeu izo naigwie milolo
niza wawa antu niapolo nikolo ninza, angaije ulukani iluambila likatula
lupanga nukutuga indya kulindila. 16 Ingi itungili kutile ata nung'wi
nukusonsa intala nukumikunikila ni bakuli ang'wi kumiika pihi akitanda
kuika migulwa ya ntala hangi ungwiao nukingila ahume kumiona.
17 Hangi gwa kutile nikukipiha nishakikumanywa ang'wi nikaunkunku
iki nishakikumanywa nikikoli muwelu. 18 Ingi tula ukoli uza unutegeye
kunsoko nukite kitalakwe ukungeligwa itai. Uyu numugila ata nikinino
ukite kikuholwa.” 19 Matungo unyinya wang'wa Yesu nianyandugu akwe
akiza kitalakwe shanga aihahugee kunsoko amilundo nu antu. 20 Ingi
akailwa, “Unyinya ako nialuna ako akoli apo kunzi atakile kuona uewe.
21 Ingi u Yesu akasukilya akalunga uiane nialuna ane awaniilija ulukani
lang'wi Tunda nukulugomba.” 22 Aiipumie luhiku lung'wi imahiku nanso
u Yesu nia manyisigwa akwe aianakie mibini, akaaila kupute kitumbi
la kabili kuluzi, ikanonelya ibini lao. 23 Naiandilye kuhega, u Yesu
akalala utulo, nung'wega ukatula leta imaingo, ni mabini ao ikatulizula
imazi. 24 Ingi iamanyisigwa akwe akiza kitalakwe uumuusha, nukulunga,
tata mukulu. Tata mukulu kukoli kakupi kusha. Akauka nukuukenela
ung'wega imaingo amazi akakilaja. Ikatulia. 25 Hangi akaaila, uhuiili
wanyu ukoli pii? Akogopa, ikakuilwa, ikatuitambulya ung'wi numuya.
Uyu nyinyu nukulagilwa ung'wega ni mazi akumukulya? 26 Aiapikile
kukisali kaku Gerasini nikoli ipande kunyuma ang'wa Galilaya. 27 U
Yesu nausimile nukupambata pihi, muntu kupuma mukisali akatankana
nung'wenso umuntu nuanso aukite ngulu ya kiti. 28 Naumuine u Yesu
akalila kululi, nukugwa pihikuntongela akwe. Ululi nulukulu akalunga,
tendile uli kitalako, u Yesu ng'wana wang'wi Tunda nukoli migulya?
Kulompa uleke kumpa ulwago unene. 29 U Yesu akamiila ikolo nibii ihege
kumuntu nuanso, kunsoko aizimukite ata atungwe indigi nukutunyingwa,
nukuikwa pihi ulindilwa, akabadula ifungo nukutalwa nia mintunga
mumbuga. 30 U Yesu akamukolya ilina lako winyinyu? Akasusha akalunga,
“Legiono” Kunsoko iamintunga idu niingie kitalakwe. 31 Ikalongoleka

kumupepelya leka kuuzunsa kweni mikombo. 32 Ilundo la ngulima
ailikudima migulya mulugulu, akamlompa alekele ingile kung'wanso
mungulima. Akaagompya kituma uu. 33 Ingi iamitunga ikahega kumuntu
ikalongola mungulima ilondo langulima likamanka migunguda mlugulu
numulizi ikalimansila mumo. 34 Iantu naiakudima ingulima nai aine
itulekile ikamaka ikaaila ianyakisali nikunzi isali naiapilimile. 35 Iantu
naiigule nanso ikalongola kugoza nikigee, ikaza kung'wa Yesu ikamuona
umuntu naukite iamintunga ikamuteela. Aiwitungile ung'wenda iza ak-
izukete ni mahala izi, akikie mumigulu ang'wa Yesu, ikakuilwa. 36 Kululo
ung'wi ao nauine akaaila niangiza umuntu uyu nautawe nimintunga
naugunilwe. 37 Iantu ihi nia mukisali kang'wa wa Gerasi nimatumbi
naiapilimiye ikamolompa u Yesu ahege kitalao kunsoko aukete uoa ukulu.
Akingila mibini akasuka. 38 Umuntu nuanso naupumilwe numintunga
akamupepelya u Yesu alongole nung'wenso, ingi u yesu akamuila alongole
nukulunga. 39 “Suka munyumba ako na ualye ayo ihi ni Tunda ukutendee”
Uyu umuntu akahega, akatanantya uko muisali yihi aya ihi nu Yesu
naiwitumile kunsoko akwe. 40 Nu Yesu akasuka, umilundo ukamusingiilya
kunsoko ihi aiamulinde. 41 Goza akoza muntu ung'wi aiwitangwa Yairo
ung'wi wao wa kulu wa mikumbikilo, Yairo akagwa mu magulu ang'wa
Yesu nukumupepelya alongole munyumba akwe, 42 kunsoko aukete
ung'wana numunanso ung'wi du naukete imyaka ikumi na ubili, aukole
inino nukusha. Naulongoe, umilondo aiwitunyiye kitalakwe. 43 Umusungu
aiwipuma isakami imyaka ikumi na ubili aukoli hapa autumie impia yihi
muaganga ingi kutile naumugunile ata nung'wi. 44 Auzile kunyuma ang'wa
Yesu nukuamba ung'wenda mumpelo akwe, hapou isakami ikahila. 45 U
Yesu akalunga, “Nyinyu numambile? Naiahitile ihi u Petro akalunga,
mkulu, umilondo wa antu winda kusunta nukuutambula. 46 Ingi u Yesu
akalunga, muntu ung'wi aumambile kunsoko aimine ingulu ipumile kita-
lane.” 47 Umusungu nauine shanga ukupiha naiwitumile, akatula kagata,
akagwa pihi pang'wa Yesu akatanantwa muantu ihi kunsoko naiituile
amuambe nukumuguna hapou. 48 Ingi akalunga kitalakwe, “Munanso
uhuili wako ukulu wa wakutenda utule wimupanga. Longola kuuza.”
49 Naulongolekile kulunga, umuntu ung'wi akaza kupuma munyumba
amukulu wa mitekeelo akalunga, “Munanso ako ukule likakumunyoma
ung'walimu. 50 U Yesu naiwigwe iti, akasukilya, “Uleke kogopa du Huila
ukugunika.” 51 Hangi naiwingie munyumba nanso, shanga ulekee muntu
wihi kingila palung'wi nung'wenso, ingi Petro, Yohana, nu Yakobo, ihe
akwe nua munanso, nu nyinya akwe. 52 Iantu ihi aiakulila nukupumya
uluili kunsoko akwe, hangi akalunga, tekikukulya iogo, sangu kule, ingi
ulae tulo du. 53 Ingi ikamuheka kuzalau akizi aini ingi ukule. 54 Ingi
nuanso, akamuamba umunanso umukono, akitanga kululi akalunga,
mung'enya uka.” 55 Ikolo akwe ikamusukila, nukuuka matungo yayo.
Akalagelya apege kintu kihi alye. 56 Ialeli akwe ikakuilwa, ingi akaalagelya
alekekumuila muntu iki nakipumie.

9

1 Akaitanga ao ni kumi na abili palung'wi, akaapa uhumi nuukulu
mugulya amintunga ihi nukuaguna indwala. 2 Akatuma alongole ku-
tanantya utemi wang'wi Tunda nukuguna ialwae. 3 Akaila, muleke kuhola
kihi kunsoko amuhinzo wanyuata umulanga, ata imbugulu, ata indya,
ata ipia, muleke kuhola inkanzu niibili. 4 Nyumba ihi nimukingila mikie

mumo kunamukuhegela kung'wanso. 5 Ingi ngwa ao nisha akumusingilya, nimukahega mukisali nikanso, mipununte ulunkundi mumigulu anyu kunsoko akilingasilyo kao. 6 Ikahega ikalongola nukukiila muisali, nukutanantya upanga nukuguna lantu ni. 7 Itungili Herode, mkulu, aiwigule, ihi naiapumie aiwagile itai, kunsoko aiittambuwe ikatula Yohana mubatisaji uhimbukile kupuma muashi. 8 Niakehu ikalunga ue Elia wapumie, niangita ikalunga ung'wi wanyakidagu nia kali wahimbuka muashi hangi. 9 U Herode, akalunga, ainimusinzile u Yohana, Ingi uyu nyinyu nung'wenso nikija inkani yakwee? u Herode akaduma inzila akumuona U Yesu. 10 Imatungo naiasukile nai atumilwe, ikamuila imantu ihi naitumile. Akahahola palung'winung'wenso akalongola wing'wene muhisali nikitangiwle Bethsadia. 11 Ingi umilundo wikija, ikamutwata, nukuasingilya akaligitwa nienso, utemi wang'wiTunda, au agunile awa naialoitwe kuguma. 12 Uluhuki nailandilye, kuhila nao nikumi naibili ikalongola kitalakwe akalunga, "Usimbailye umilundo ulongole mukisali nia pakupi numuisali adume, usupilyo nindya, kunsoko kukoli mumbuga. 13 Ingi akaaila unye api imaintu akulya. "Ikalunga kutile nimangiza ikoli indya kunsoko amilundo ni antu". 14 Aikali itunja magana anzugu ataano pang'wanso. Akaaila iamanyisigwa akwe, Ikalinsi pihi maanza aantu iziakoli hamsini kila lanza 15 Kuluko ikatenda uu ni antu akikie pihi. 16 Akahola indya itaano ni samaki ibili akagoza milunde, akaikendepa, nukuega ipande, akaapa iamanyisigwa akwe aike kuntongela amilundo. 17 Ini ikalya ikikuta, imaminyanguilwa naisigile ikahoela ikizulya itoto ikumi na ibili. 18 Nung'weso naukulopa wing'wene, lamanyisigwa akwe aiakoli palung'wi nung'wenso, akaakolya akalunga, lantu ilunga une ni nyinyu? 19 Ikasusha, ikalunga, Yohana mubadisaji, niangiza ilunga Eliya, niangiza ilunga ung'wi wanyakidagu wa matungo na kali wahimbuka hangi. 20 Akaaila unyenye milunga unene ni nyinyu? Akasusha u petero akalunga, "kristo kupuma kung'wi Tunda". 21 Ingi ngwa u Yesu akaahugolya, alekekumuila wihi kua ili iti. 22 Akalunga ng'wana wang'wa Adamu itai ukaga kunkani ni idu nukuhitwa nianyampala ni atemi ni aandiki nukubulagwa, nuluhiku lakatatu ukuhembuna. 23 Akaaila ihi, ang'wi muntu wihi nuloilwe kutyata, Ikanwe ung'wenso, ahole itoka lakwe imahiku ihi na antyate. 24 Wihi niwiza kugemakukuna upanga akwe ukuguni. 25 Kululo ukupata nsao ke umuntu, hangi au one ukumbigulu wihi, ukuliniilya nukuulya Ilioma lakwe. 26 Wihi nukuona iminyala kungwana ninganiyane, ng'wenso ng'wana wa ng'wa Adamu ukumuone minyala muuza na nuuzawang'wi ihe. 27 Ingi kumuili itai, akehu, niimikile apa, sha akumilulya insha ku utemi wang'wi Tunda. 28 Mahiku munana naiakile u yesu alunga nkani Izi ingi ahela palung'wi nung'weso petro, Yona nu Yakobo, Akananklila mulugulu nukulompa. 29 Ingi gwa nakulompa, u usu wakwe ukakailika ni mavazi akwe ikela pee. 30 Ingi goza, aiakali Itunja abili akaziligitya nung'wenso ai Musa nu Eliya. 31 Aigee kunso au kendepwa, ai aligitilya kunsoko kuhega kitala kwe, nkani naihuge kumala ku Yerusalem. 32 Itungili u petro naiyine palung'wi nung'wenso ainkoti mutulo numulito hangi naiaukile, Ikaona uza wakwe ni itunja abili naimikile palung'wi nung'winso. 33 Ikatula naiakuhega kung'wa Yesu, akamuila, "mukulu, ingi iza kikie kunu kitaitu itakiwe kunoniye imakazi a antu atatu. 34 Nau ukulunga, nanso, likeuta ilunde lika akunikila, na ikogopa nilkaona apilimili gwa ni lunde. 35 Ululi

lika puma milunde ikalunga, uyu ng'wa ana mutemi, mutegeli ng'wenso. 36 Ululi nailukilagilye, u Yesu aiwing'ene du, aiwikie twee imahiku nanso. 37 Luhiku nulukatwata, nika puma mulugulu, mumilunda ukulu nu a antu ikantankana nu ng'winso. 38 Goza, mitunja mitunja aupumie mumilundo akalila kululi, akalunga, mumanyisi kulopa umugoza ung'wa ane, wingene. 39 Waona ikolo nimbi hapun witule kulia iogo, witula uhaile nukupumai pombalu, N lipuma kushada, nu uwai nu utaki. 40 Aini alompile iamanyisigwa ako kukemela Ikaleng'wa. 41 U Yesu akasusha akalunga, unye uileli nu uhuie nuwu nualekile, kizi kikie nalinunye? muleti ungwa apa. 42 Muhumba inkolo aiza nimbi aimutagaa pihi nuku muhingisa kungulu. 43 Ihi ikapata ikuilwa ukulu wang'wi Itunda hangi ikatula singa ihi inkani naiwatumile, alunga kua manyasigwa akwe. 44 Inkani yingile mua kutwa anyu kunsako ungwana angwa Adamu ukuhegigwa mumikono a anadamu. 45 Ingi shanga aialingile inkani nianso aipihilwe mumiho ao kusoko aleke kulinga akogopa kukolia ulukani nulanso. 46 Ingi akatula kinyoma kukiila kitalao Ingi gwa nyenyu natule mukulu. 47 Ingi u Yesu akalinga naiakikalia mukalo yao, akamuhola umungenye numunino nukumuika pang'wa kwe. 48 Akulunga umuntu wihi nukumusingilia umung'enya numunino angu uyu kulina lane, ansingilie nune hangi, wihi nukunsingili une amusingili nuyu nautumile, kunsoko munino kung'wanyu wihi yuyo mukulu. 49 Yohana akasusha akulunga, "mukulu, aikumuine umuntu akazi muzunsa ukintunga kulina lako kikamugili kunsoko shukoli palungwi nuse. 50 Ingi u Yesu akaila lekikumugili, uyu nisingukali palung'wi nunye Ingi wanyu. 51 Ikatula imahiku nai ahumbee kullongala kilunge, akahonja u usu wakwe ku Yaruselemu. 52 Akatuma lanya mpala akwe, kuntonge la akwe, nienso ikalongola kukisali ka Wasomaria amunonelie pang'wanso. 53 I antu sanga ikamusingilia, kunsoko au hongilye u usu wakwe ku Yarusalemu. 54 Iamanyisigwa akwe Yakobo nu Yohana naiaine iti, Ikalunga, mukulu itakile uzume umoto usime pihi kuma milunde ualimili? 55 Ingi akapilukila akaakenela. 56 Ingi gwa Ikalongola kisali lingiza. 57 Naiahongile munzila yao, muntu ung'wi akamuila, mahali Ihi nuinzo. 58 Yesu akamuila," umulula akete imakombo, Inyonyi yamigulia akete iunyi, kunsoko umuntu mugila pakulala itue lakwe" 59 Kululo akamuila muntu mungiza, Itiate."naunso akalungai" mukulu, ndekele nendemuika utata wane. 60 Nuanso akamuila aleke Iashi aike Iashi ao, kululo uewe longola utanantie utemi wang'wi Itunda kuisali. 61 Hangi muntu mungiza akalunga, kutiata, Mukulu, ndulusile hanza nialage niakoli munyumba ane. 62 Yesu akamuila kutile umuntu, nuika umukono akwe kulima nukugoza kunyuma nukutula Mtemi wang'wi Itunda.

10

1 Naiwakondyo kuligitya nanso, Uyesu akaaholanya hangi makumi mapungate nuakualagialya abili amutongeele muisali nutakile kenda. 2 Akaila indya niakuogolwa yidu, eituwia milimo akehu, kululo mulompi umukulu nuauogoli akaye kuatwala eitumi muogoli nuandya yakwe. 3 Longoli muisali mutule miho numutumile anga inkolomukati amadale a mbugu ya yamihaka. 4 Muleki kukenka imbugulu nia kila ngila, ang'wi ilatu, hangi muleke kumulamsha muntu wihi mungila. 5 Munyamba ihi nimukingila, lungui hanza, mpolo utule ni nyumba uji 6 . Ang'wi

muntu wa upolo ukoli pang'wanso, upoto ukutula kitalakwe ang'wi kutile pang'wanso mpolo ukusuka kusuka kutalanyu. 7 Sagi munyumba yiyo, lii nukung'wa iko niakuki pumya, kunsoko umitumi wipegwa ikinya mulimo nazawitumilo. 8 Mukisali kihi nemukingila, anga amu singilya, muliye indyanikuwekwa panlongeela anfu. 9 Hangi aguni ialwae niakole mung'wanso, lungikitalao Ulemi wang'wi Tunda waza pakupi nunyenye. 10 Anga menda muisali ing'wi ahila kuwuisingiilya longoli kunzi numunzila mulunge. 11 Ulukundi la kisali kanyu nuludamantie mumigulu itu kuulukununta kutalanyu, ingi mulingi ili kina ulewi wang'wi Tunda wahugeela. 12 Numuie kina uluhuki nulaulamulwa luzetula lukamaliku ku sodoma kukali ikisali nikanso. 13 Isatiko lako korazini, Isatiko lako Bethsaida ang'wi Imilimo nimikulu aitumiwe kitalako anga aizeitumiwe ku Tiro nuku sidoni, aziili tunu ung'wandyo aileke imilandu, aiatugale Imyenda amagunila ni mau kipaka. 14 Ingi gwa izizatula ikamatiku nangulu utuhiku nulaulamulwa rula tiro ni sidoni kukila unye. 15 Ue kapernaumu, usigile uzihumbulwa upike kilundo? Uzesimigwa pihi kujehanamu. 16 Uyu numtegeeye unye, untegeeye unihitile nene, nuyu wihi nunihitile une, umuhitile uyu nuntumile. 17 Ao ni mupungati ikasuka nilumbi, akalunga "Mukulu ka nia mintunga aina kukulya kudiila lina lako. 18 Uyusu akaila "azarumuine umulugu azukugwa kupuma kilunde anga ulupito. 19 Goza numupee uhumi wakupambala inzoka ni nkuma, ningulu yihi nialugu, hangi kutile kintu kihi nikikumu alya. 20 Kuluko muleki kulowa kunsoko aili, kuna menda kuligwa, singa uu, ingi lumbi imina anyu nandikilwe kilunde. 21 Kumatungu yayoyayo akaloa nangulu kuvikolo ang'wa ng'welu akalunga nakulumbulya huewe, Tata mukulu naukulunde numihi kunsoko umapihile imakani aya kuakuantu nisiamanyisigwe, anga ia ngenya nianino, ingi uu Tata kunsoko auloeigwe mumcho ako. antu ni ahugu nawa niamahala nuku makunukula 22 Maintu ihi mambigwe nu Tata wane, hangi kutile nulingile ungwana nyenye ingi utala, hangi kutile numumanyile utata ingi ung'wana, nuyu wihi nuilowa ung'wana kikunukula kung'wakwe. 23 Akapilukila iamanyisigwa, akalunga kinkunku, akembetwa awa nimaona aya ninye nimaona. 24 Kumuila unyenye kina anyakidagu idu niatemi aialoilwe kuiona inkani nimiiona, shakaona nu kija ayo nimija singaakija. 25 Goza akimika mumanyisi ung'wi nua unonelya nua kiyahudi, akawiugema uyesu akamuila nitume ntumi nihume kusala utemi nua kiguhe. 26 Uyesu akamuila iliiye ule muunonelya nuiusoma? 27 Akasusha akalunga, "mulowe Itundo wako kuakonto ako ihi, nukungulu yako yihi, nimahala ako ihi, numunya kisali ako anga uewe nizawiloilwe. 28 Uyesu akalunga, wasukiilya tai, itume uu ukikie. 29 Ingi umumanyisi akalowa iaelyeitaiung'wenso, akamuila uyesu, ite gwa umunyakiali ane nyanyu? 30 Yesu akasucha akalunga aukoli muntu au kusima kupuma kuyelusalemu kulongolaku yeriko akagwilamuantu niabi, ikamuhegela insao yakwe yihi hangi ikamukuwa pakupe insha. 31 Kua uniniau mudimi ing'wi auzile akazesima munjila nansa, naumuine akakiila kunziga. 32 Uu hangi umulawi, naupikile pang'wanso akamuona akakila kungiza. 33 Kululo msamana ung'wi naukite umuhinzo, akakiila apo naukole umuntu nuanso, naumuine, akahung'wa kinyauwai. 34 Aumuhugee akamutungilya inkomele yakwe akahunuila imakuta ni divai migulya akwe. akamunankilya migulya amutugo wakwe, akamutwala munyumba akila njila akamuailya. 35 Iluhiku nailutyatie akahota mpia ibiihi hangi akamupa umukola nuyumba nia kupikila iakila nzila

nukumuila muailye kihi mitite angavu suka nzekusukiilya. 36 Nuuli kuawa
niatatu, usigile kina ai Munyakisali akwe, naugwie muabi? 37 Umumanyisi
akalunga, ingi uyunamuonee inyauwaikutalakwe, Uyesuakamuila iongola
ende witume uu. 38 Naiakole mumu ihinzo akiingela mukisali king'wi,
musungu ung'wi lina lakwe Mrtha akamu singiilya kito lakwe 39 . Autite
umufuna naiwitanga Mariamu naiwikie pa migulu amu kulu nukutegeelya
ulukanilakwe. 40 Ingi gwa umartha akipa milimo idu kunonelya indya
akalongola kung'wa Yesu, nu kuhuga, mukulu, singaukee kina ung'waitu
wandeka nitume ningwene ingi gwa muile anzailye. 41 Ingi umukulu
akamusukulya akamuila, Martha, Martha, ukaga ni nkani idu. 42 Kululo
gwa ingi kintu king'wi du nikatai Mariamu waholanya iko nikiza,
nishakizehegigwa kupuma kitalakwe.

11

1 Ukatala Matungo Uyesu nakolompa, ung'wi wa amanyisigwa wakwe
akamuila, mukulu, kumanyise nusesie kulumpa, anga uyohana nau
amisilye iamanyisingwa akwe kulompa. 2 Uyesu akaila nimukulompa,
lungi, Tata, lina lako likuligwe, utemi wako uze. 3 Ukupe indya yitu nia
mahiku ihi. 4 Ukulekele imalandu itu aka use nikia lakala nakugaziiye,
uleke kuitwala muimageng'wa. 5 Uyesu akaila, nyenyu kitalanyu nukite
umuhumba muya nukumuhanga uutiku, nukumuila, muhumba miane
mpe imikate itatu. 6 Kunsoko muhumba shuya wane wampikiila inoino
kupuma muhinzo, nu ne nimugila indya nikumupa. 7 Nuyo nukale
mrupumba akamuila, leka kunaja, umulango walugailwa palung'wi niana
ane, nune nalala singa kuhuma kuuka nukuupa uewe indya. 8 Nunuie,
kina atizeshukuuka indya umuhumba muya akwe, kunsoko akazulon-
golekile kumupitya tile niminyala, ukuuka akupe indya yidu kutula
nuhilwa wako. 9 Nu ne kumuila, lompi, nunye mukupewa, penzi nunye
mukulija, pinduli nunye mukuluguilwa. 10 kunsoko nuilompa wisingi-
ilya, nuyu nuiduma wipata, pinduli nunye mukuluguilwa. 11 Tata kii
kung'wanyu, ung'waakwe agalompe insamaki ukumupa nzoka? 12 Ang'wi
agalompe ije ukumpa nkumi? 13 Klulo ang'wi unyenye nimiabi mumanyile
kuapa iana nyu imasongeelyo nimaza, Ai g'wautata nyu nua nuakigulu
ukuapa ung'waungwelu ao nimulo mpa? 14 Sunga Uyesu akatula
mupatya umintunga, Uyu naukete umintunga ai kimume umintunga
akahega kumuntu nuanso, umuntu nuanso akahuma kuligitya umitunda
ukakuilwa nanguli. 15 Niang'wi ikalunga, uyu ukuheja imintunga kua
Beelzabul mukulu wa amintunga. 16 Niang'we akamgema ikalowa
alagiile ikilingasilyo nikakupuma kilunde. 17 Ingi uyesu akalinga imasigo
akaaila, utemi wili nukutemanuka utula nuukia, ninyumba nikutemanuka
ikugwa. 18 Ang'wi umubi ukutula utemanukile, utemi wakwe ukimaka
ule? Kunsoko uenda lunga neenda heja imintunga kua Belzebuli. 19 Ang'wi
unene neenda heja iamintunga kua Belzebuli, ai iane menda heja imitunga
kukiila ntuni? Kunsoko iyi, nianso azizamtwala mulamulwa. 20 Kululo,
angwi kuheja amintunga kukiila shala kang'wi Tunda, ingi gwa utemi
ukumuhanga. 21 Umunyangulu nukite ishigi angaamilile inyumba kwe,
imaintu akwe akikie uza. 22 Kululo angingiilwe nu muntu numukiiye
ingulu umunyangulu nuanso ukumuhegelya ishige yake, nukuhola insao
yakwe yihi. 23 Uyu nisha kipalung'wi nu nene, shamiane, nuyu nishaw-
ilingiila palung'wi nunene wisambailya. 24 Umintunga numubi nukuhega

kumuntu, wenda nikutili imaze kunsoko asupye. Agatule walimila, ukulunga, kusuka nazampumie. 25 Anga asuke ahange inyumba apyagulwa hangi ikie iza. 26 Kululo wilongola kuaduma amintunga mupungati ao bi kukila nuanso, nukualeta ikie pang'wanso, u muntu nuanso witula mubi kukila nazawili ung'wandyo. 27 Naukuligitya inkani izi, musungu ung'wi akahumbula ululi kukila ihi naiakoli pang'wanso akalunga, “Akembetwa inda naikutugile nimaele naumonkile.” 28 Sunga akalunga, akembetwa ao neija ulukani lang'wi Tunda nukuluamba. 29 Umilundo wa antu ukatula kongeeleka, u Yesu akandya kulunga, “Uwileli uwu ingi wileli wa ubi, ukuduma kilinga siilyo, kutile ikilingasiilyo nikikupegwa kukila ikiilingasiilyo ni kang'wa Yona. 30 Anga u Yona naikilingasiilyo kuantu a Ninawi. Uu nungwana wang'wa Adamu ukutula kilingasiilyo kuwileli uwu. 31 Umusungu wa Mutemi nuakutakama ukimika uluhiku nula ulamulwa niantu awileli uwu azizapegwa ulamulwa wao, ingi nuanso aupumie kumpelu nihi aze ategeelye uhugu wang'wa Solomoni, na paite ukoli numukulu kukila u Solomoni. 32 Iantu a Ninawi akimika mulamulwa palung'wi niantu niawileli uwu uluhiku la ulamulwa azizaapa uulamulwa, kunsoko nianso aialekile imilandu nu Yona naukutanantya ulukani lang'wi Yunda, hangi goza pang'wanso ukoli numukulu kukila Yona. 33 Kutile umuntu wihi, nuakilya ulumuli aluike mulungu ang'wi pihi akikapu, ingi wakilya nukuika migulya kunsoko akelyo, angawingila muntu wihi ahume kuona uwelu. 34 Iliho lako lumuli la muili iliho lako angalilule iza umuili wako wihi ukutula nuwelu, iliho lako angalihule ibi umuili wako wihi ukutula kiti. 35 Kululo mihambe uwelu nuukole mitalanyu uleke kukilwa ikiti. 36 Kululo ang'wi umuili wako ukoli muwelu, hangi kutile ata nuunino nuukoli mukiti. Ingi gwa umuili wako ukutula anga ulumuli nulukupumya uwelu kitalanyu.” 37 Naiwamala kuligitya, Farisayo akamana enda alye ndya kitalakwe, u Yesu akingila munyumba akatula palung'wi nienso. 38 Imafarisayo ikakuilwa kunsoko shaukalae indya naikili kuletwa. 39 U Yesu akaila, “Unye Mafarisayo mendoja iseme kunzi, mukati anyu mizue insuula nimbi nuubi. 40 Unye antu nimiagila uhugu uyu naumbile kunzi shanga au umbile ne numukati?” 41 Ape iahimbe aya namkati, ni nkani yihi ikutula nza kitalanyu. 42 Kululo isatiko lanyu Mafarisayo, nsoko mipumya imasongeelyo aminanaa numuchicha ni nyenyi yihi niamugunda, kunu mulekile inkani ya tai nukumulowa Itunda, kuna shango mukuleka nimangiza. 43 Isatiko lanyu Mafarisayo kunsoko milowa kikiie kumatuntu akuntongeela amatekeelo nukulamukigwa kua milamu iyi nikilya. 44 Isatiko lanyu kunsoko mimpyani niibula ningila ilingasiilyo iantu niza azegenda migulya aibiila nianso singaazeaine.” 45 Mumanyisi ung'wi wa unonelya wa Kiyahudi akasusha akamuila, mumanyisi iki nukukiligitya kakutasha use. 46 Yesu akaila isatiko lanyu, unye aminyisi ankani, ingi mendaapa iantu imiligo nisinga ahumile kuminkenka, kunu unye shamaenda miamba ata nayala yanyu. 47 Isatiko lanyu kunsoko mendazenga nukuika ilingasiilyo muibiila ya anyakidagu ao naiabulagilwe niesekulu anyu. 48 Kululo gwa unyenye mihangile nukigombya imilimo naiitumile isekulu anyu, kunsoko ikulukulu aiabulagile ianyakidagu, imo nimezenga ilingasiilyo muibiila yao. 49 Kunsoko iyo uhugu wang'wi Tunda uuliye, kuatuma ianyakidagu neituma milimo ane neenso muakaja nukuabulaga niang'wi. 50 Uwileli uwu uziza liilwa ni sakami anyakidagu naiabulagile kupuma ung'wandyo nua unkumbigulu. 51 Kupuma usakami wang'wa Abeli nu Zakaria, naubulagilwe pakati

wikumbikilo la ng'waung'welu. Uu, numuie uwileli uwu uzizaliilwa.
52 Isatiko lanyu amanyisi ankani nia Kiyahudi kunsoko mahola ifungulo
nia uhugu; unyenye shamendingila, kunu mukuagilya kingila ao niatakile
kingila." 53 U Yesu naiwahega pang'wanso, akilisa nkani ni Mafarisayo
ikatula kumugilya nukikunguma nung'wenso kua nkani idu. 54 Akaze
mugema kumutungila ahume kupantika lukani kitalakwe.

12

1 Kumatungo yayo, maelfu edu naantu aeilingiie palung'wi, ikanza kiti-
langila, akanza kutambula niamanyisigwa akwe niakwanza, "Huguki ni-
gae ya Mafarisayo kunsoko eze unafiki." 2-3 Naikutula kutile anga unkunku
nuipihile kunsoko shangaikunukulwa, wala lukani nulipihile kunsoko
shangalukigeela. Na lehi nemulitambue mukiti, lukigwa muwelu. Na
mehi namihinaatambuwe mukate mukutwe ntongeela anyu niyamukati
naoilugaiwe akatanantigwa migulya muukuta wa nyumba. 4 Kumuila
ahumba eane, lekikogopi awa niuulaga umwiili na agila anga kintu
nikingiza nikakituma. 5 Kuite kumulingasa nuakumwogopa. Mogopi uyo
kunsoko kukila kina wabulaga, ukite uhumi wakuguma kujehanamu. Ee
kumuila unye, mwogopi nuanso. 6 Ite shomoro aatano shangaakualigwa
kusarafu ibiile? Hata uuga kutile hata nung'we ao shangaukusahaulika
ntoongela ang'wi Tunda. 7 Kuite mulinge kina, imasingi amatwe anyu
aaigwe. Lekikopi. Unye meathamani nkulu kukila shomoro edu.
8 Kumuila, wihi nukungomba unene ntongeela aantu, Ung'wana wang'wa
Adamu ukumugomba ntongeela amalaeka ang'wi Tunda. 9 Lakini wihe
nuekanihita ntongela aantu nung'wenso kumuhita ntongeela amalaeka
ang'wi Tunda. 10 Wehi nuekatambula ulukani nulube migulya ang'wana
wang'wa Adamu, ukusamilwa, lakini wehi wikamumela ung'waung'welu,
singaukusamilwa. 11 Nuekamutala ntongeela aakulu amatekeelo, akulu,
niakite uhumi, lekikuogopi migulya kunsoko akuligitya nukitetea ntuni
nilakutambula, 12 kunsoko ung'waung'welu ukumumanyisa kutambula
kumatungo nanso." 13 Muntu ung'we mumo mumilundo akamuila, "Mwal-
imu muile umunyandogu ane wangawile isehemu aurithi wane." 14 U Yesu
akamuila, nyenyu naumbikile une kutula nimulamuli nukumuhumbilya
ntongeela anyu? 15 Kuite akaaila, huguki nekila nsula, kunsoko uupanga
wantu shangaukole munsao nimaintu akwe nukite." 16 U Yesu akaaila
kumpyani, wikalunga, umugunda wamuntu ung'wi naemugole ailitugile
ikulu, 17 wekikolya munkolo akwe, wikalunga, kutenda ule nsokotile anga
sehemu akueka imazao ane? 18 Akatambula, kutenda ite. Kuunanga
imasalanka ane nimanino nukuzepya ile nikulo, nukumaika imazao ane
ehi nimaintu nimangiza. 19 Kumeila inkolo ane, "Nkolo, wiikilye akiba intu
idu kumyaka edu. Supya, ulye, ung'we nukusupya." 20 Lakini Itunda aka-
muila, ue muntu numugila mahala, utiku wa lelo ametakile inkolo kupuma
kitalako, nimaintu ehi numazipye ukumulekela nyenyu? 21 Uu ikutula
kukila muntu nuiikiye insao kizepeelya kunsoko ang'wa Mukulu. 22 U
Yesu akaaila iamanyisigwa akwe, kuite kumuela mulekekuhofu migulya
amaisha anyu_mukulya ntuni numigulya ameele anyu_mukutugala ntuni.
23 Kunsoko imaisha kukela andya, numwiile kukila ang'wenda. 24 Gozi
inyunyi ya migulya, shangailema hange shangaivuna. Agila anga nyumba
wala isalanka nilakukiila, lakini Itunda wialesa. Unye shanga miaza kukila
inyonyi! 25 Nuule kitalanyu nuhumile kisumbula nukongelya dhiraa
ing'we muwikale wakwe. 26 Angaitule shangamuwezilye kituma nikanso

ikentu nikinino nekidabu kuneke usumbukile nimangiza? 27 Gozi imauanizepela. Shangituma anga milemo wala shangipalinga. Lakini kumuila, ata u Sulemani muutukufu wakwe wehi shangaaukunikiwe anga yaite. 28 Kuite Itunda wimakunikila iza imatutu imugunda, kunsoko lelo akole, nu mudau wimaguma mumoto. Ite singa tai ne ukumukunikila unyenye? 29 Lekikusumbukili namigulya mukulya ntuni ang'wi mukung'wa ntuni, muleke kutula nuwoa. 30 Kunsoko imahe ihe na muunkumbigulu agiila emakani ao. Nutata anyu uine mutakile yayo. 31 Kuite dumi uutemi wakwe hanza, aya nimangiza mukongeeligwa, 32 lekikogopi, unye niakehu, kunsoko utata anyu uloilwe kumupa unye uutemi. 33 Ngulyi insao yanyu muape iatuka, mutule nimefuko nishangiuilwa_itulyo lakilunde nishangalihila, kianza nikanso eii shangaehumbila wala nondo shanga akuweza kubepya. 34 Kuite nilikole itulyo lako, hapo ninkolo ako ikutulaikole. 35 Iang'wenda anyu nialepu atule atungilwe kumunkanda, ni ntala yanyu ihakikishigwe kina yendelee kakila, 36 Mutule anga aantu, niamugozee u Mukulu kupuma mushere winga. Kuite anga waze wakoe ihodi, ahumile kumuluguela mulango kwa haraka. 37 Akembetilwe iitumi, neanso u Mukulu nukuaahanga akole miho. Etai ukuatunga ang'wenda alepu neminkanda kuite ukuikalesha pihe pandya, neite ukuahudumila. 38 Kuite u Mukulu angawaze kunkua akabiile nadolia ang'wi utiku ung'wi nkua akatatu na dolia, nukuahanga, akole uza, ikutula tazu kung'wao eitumi. 39 Kukila ayo, mulinge ile, kina u mukulu ung'wenso nuanyumba angize uine imatungo nuzie umii, singauzegomba enyumba akwe kuunangwa. 40 Mutule mukole iza kunsoko shangamuine imatungo kee ung'wa Adamu nukusuka. 41 U Petelo akalunga, “Mukulu, ukoela usese kumpyani ang'wi ukuila kila umuntu? 42 Mukulu wekaaila nyenyu umitumi numuhueli ang'wi nukete eheshima kuite u mukulu wakwe ukumuika migulya aitumi neangiza, kuite agawile indya yao kumatungo nazipie? 43 Uloeigwe umitumi nuanso, kunsoko u mukulu wakwe ukumuhanga ukituma aya naulageigwe. 44 ite kumuila unye kunsoko ukumuika migulya ansao yakwe yehi. 45 Kunsoko umitumi nuanso ukulunga mumoyo wakwe, “mukulu wane ukushelewa kusuka, kuite akakaakua zitumi akigoha nawa niasungu, kuite akanza kulya, kung'wa nukugala. 46 U mukulu wakwe nuanso umitumi uzile kuluhiku nisingautegemee nematungo nishangaumaine, nung'wanso ukumutema ipande ipande nukuaika isehemu palung'wi nishangaahuie. 47 Umitumi, nuzile ulowa wang'wa Mukulu wakwe, nung'wenso shanga aiwihambile endogoilyo shangaukituma sawa sawa nuulowa wakwe, ukukuwa iboko iidu. 48 Lakini umitumi nushangaune uloowa wang'wa Mukulu wakwe, lakini ukituma naloeye adhabu, ukokuwa iboko ikehu. Kunsoko aupewe yeedu, yeedu kupuma kung'wakwe, ung'wenso nishangaauhuiwe kuintu niyedu, kitalakwe ikudaigwa yedu kukila. 49 Nezile kakilya umoto muunkumbigulu, na nkete insula utule wakeigwe. 50 Lakini nkete ubatizo nuanso nuakubadisigwa, nankite uukia mpaka nuukukamilika! 51 Ite musegile aenizile kuleta uhueline muunkumbigulu? Kutile, kumuila, badala akwe ndetile mugawanyiko. 52 Kupuma itungile nukendelea ikutula aantu aatano munymba ing'wi agawanyikile, awa niatatu akatula kinyume nawa niabiile, nawaniabiile akutula kinyume nawaniatatu. 53 Akutawanyika, utata ukutula kinyume niana, niana akutula kenyume nutata ao, umama ukutulakinyume numunanso akwe, numunanso ukutula kenyume numama akwe, umama mukwe ukutula kenyume nu-

mukwingwakwe, numukwingwakw ukutula kenyume numamamukwe wakwe. 54 U Yesu wikatula aela imakutano hange, “Ite angamuone imalunde akupumila kukilya, melunga imatungo ambula aapika; uu yetula. 55 Nung'wega wakuhuma anga ukunke, mekalunga, ikutula ijoto itaki, uu ikatula. 56 Unye ateele, mukuweza kutafsiri wigeleki wihe ni gulu lakini itula ule shangamugemile kutafsiri imatungo nakole? 57 Kuneke kila ung'we anyu kupambanula ileni lekole iza kung'wakwe kituma kumatungo nukete inafasi akituma nanso. 58 Kundogoilyo angawende numube wako ntongeela amulamuli, mugeme kupatana numube wako muze mukole munzila aleke kuutwala kumulamuli, numulamuli wakutwal3 kumukulu, numukulu wakutwale mukitungo. 59 Kuila shanga ukupuma kung'wanso mpaka ukulipa esenti aamwisho.

13

1 Kumatungo yayoyayo, aakole baadhi aantu naamuie migulya Aagalilaya kuite upilato auabulagile nukuahalinkanya usakami ao nimasongilyo oa. 2 U Yesu akaasukilya akaaila, “Ite mulungile Eagalilaya awa akete milandu kukila Agalilaya neangiza ehi ee indogoelyo apatilwe naya nemabe? 3 Kutile, kumuila, lakini angamuhite kutubu, nunyenye mukulimiila uu, uu, 4 Ite awa aantu nikumi namunana ku Siloamu nsoko umunana nauugwie nukuabulaga, musegile neanso aeanyamilandu kukila aantu niangiza ku Yerusalemu? 5 Kutile unene, kutambula lakini angamuhite kutubu, unye mehinunyenye mukulimeela. 6 U Yesu wakaaila kumpyani eye, “Muntu ung'wi aukite mutini utemewe mukate amugunda wakwe aewendile kuduma inkali migulya lakini akaulya. 7 Akamuila umutunzi wakianza, “Goza, kumyaka itatu nezile kugema kuduma inkali yakwe mumutini uwu lakini nikaulya. Uuteme. Kunsoko ukuleta uube mihe? 8 Umutunzi wakianza wikaasukilya nukuaila; uleki ung'waka uwuite nuuginge nukuekila embolea migulya akwe. 9 Anga watuga inkali yakwe ung'waka nuuzile, iza, lakini angawahita kutuga uuteme!” 10 Itungile u Yesu akatula amanyisa mujawapo wamatekeelo matungo a Sabato. 11 Goza, aukole musungu ung'we nsoko myaka kumi na munana aukete nkolo mbee auneketu. Nung'wenso aewipendile aimigila anga uhumi lukulu nuwakimika. 12 U Yesu naumuine, wakamitanga, akamuila, “Musungu ukole huru kupuma muudhaifu wako.” 13 Akaika imekono akwe migulya akwe, kuite umwiite wake ukagoloka akamukulya Itunda. 14 Uugwa u mukulu nua itekeelo ai utakile kunsoko u Yesu umugunile muntu luhiku nula kusupya, akasukiilya, aka atambuila i anyianza, “Mahiku mutandatu nazipie kituma u mulimo, uugwa pembyi, muagune mu mahiku nanso, hangi shanga mu luhiku nula Kusupya.” 15 Umukulu wikamusukilya nukumuila, “Uteele! Kuite kina ung'we anyu witung'wila endogwe akwe ang'wi ng'ombe kupuma mitando nukuatongela kuatwala kung'wa uluhiku lakukulya? 16 Kuite umunanso wang'wa Abrahamu, nsoko u Shetani umutungile kumyaka kumi na munana. Ite shangaaizepiene ikitungo kakwe kileke kutunguelwa luhiku lakukulya?” 17 Nautuile kutambula imakani nanso, awa ehi naeakumugilya akahung'wa minyala, imakutano ehi neangiza ekalumbilya kunsoko amakani namakula naiwitumile. 18 U Yesu wikatambula, “Utemi wang'wi Tunda wipyani nentuni, nakuwipyana nentuni? 19 Anga embeu amuharadali naumihoile umuntu ung'wi nukumitemela mumugonda wakwe, ikazepa ekatula mute ukulu, ninyunyi yakilunde yekazenga itie yao mumatambe

akwe. 20 Ite akatambula, “Nuipyanye nintuni utemi wang'wi Tunda? 21 Inge ihanganga iigae umusungu nuehola wekahalinkanya muipimo itatu niyautu yekaumuka.” 22 U Yesu augendee kila ikesale neisale munzila naulongoe ku Yerusalemu nukuamanyisa. 23 Muntu ung'wi wikakolya, “Mukulu, antu akehu dune niakuokolewa?” Ite wakaaila. 24 Ingimelye kingila kukiila mulango nuupinye kunsoko eedu akugema kingiila shangaakuweza. 25 Kuite anga umukulu wa nyumba anga wingile nukufunga umulango, ite mukimeka kunzi nukukua ehodi pamulango nukiitanga, mukulu, mukulu, kuluguile nung'wenso ukusukilya nukuaila, shanganumumanyile unye kunamupumile.” 26 Ite mukulunga, Aekulie nukungwa ntongeela ako nuewe aukumanyisilye muisale yitu.” 27 Lakini nuanso ukuasukilya, nukuaila, shanganumumanyile kumupumiie, hegi pitalane, unye nimituma imelandu! 28 Ikutula kelelo nukukelya emino matungo nimekaaona u Abrahamu, Isaka, Yakobo neitumii ehi muutemi wang'wi Tunda lakini inye unyenye mugumilwe kunzi. 29 Akapika kupuma kukilya, kung'weli, kutakama, nukukuma, nukusupya. Pameza aandya yampende muutemi wang'wi Tunda. 30 Nengile nuamwisho ukutula wang'wandyo nuyu nuang'wandyo ukutula wa mwisho” 31 Matungo makupe baadaye, ang'wi a mafarisayo aazile nukuaila, “Longola nahega apaite kunsoko u Herode utakile kuulaga. 32 U Yesu akatambula, “Longoli mumuile umbweha, goza kuazunsa aapepo nukituma kukamya ilelo numudau, nuluhiku lakatatu kutimilya ilengo lane. 33 Kuhali ehi nanso, inge muhimu kunsoko ane kendelea eleleye, numudau, nuluhiku nulutyatie, kunsoko shangaigombigwe kumubulaga umitumi kule ni Yerusalemu. 34 Yerusalemu, Yerusalemu, nyenyu nukuabulaga eitumi nukuakua imagwe awa naatumilwe kitalanyu. Kanga naetakile kumilingila eana anyu anga inkuku nilingila eana akwe pihe ambaa yakwe, lakini shangamikalegomba ile. 35 Goza, inyumba ako alekwa. Nunene kumuila, shangamuhumile kuona nemekatambula ubarikiwe uyu nuzile kulina lang'wa Mukulu.

14

1 Aeipumie luhiku lakumukulya, naulongoe munyumba ang'wi ao nuatongeli a Mafarisayo kulya mukate, neenso akumugoza kwa pakupe. 2 Goza, pantongelakwe aukole muntu nuanso aukagigwa nuuimbwa. 3 U Yesu wakaakolya eamanyi kupuma milago la Ayahudi ne Mafarisayo, “Ite izane kumukomya umuntu uluhiku lakukulya, anga singauu?” 4 Lakini nianso akilagilye ihetwe, kuite u Yesu wakamuamba, wekamukomya wikamulekela alongole yakwe. 5 Nung'wenso wikamuila, “Nyenyi apaite nukite ung'wana ang'wi ng'ombe wagwila muluze luhiku la kukulya shanga ukumuluta kunzi wapume?” 6 Nianso aeagila anga uhumi wakupumya ulukani kunkani niyanso. 7 Imatungo u Yesu nauagundue naile naalekilwe kina asagae intu niyaheshima, akaaila, kupyani akaaila. 8 Imatungo nimalekilwe numuntu kuwinga, ukekikie munafasi naheshima, kunsoko iwezekanile walikilwe muntu mungiza nukite heshima kukila uewe. 9 Imatungo umuntu nualekilwe unye nimeabiile angawapike, ukuela uewe, “muhegele uyu enafasi ako” kuite kwa minyala ukonza kuhega nukikie kunyuma. 10 Lakini uewe angawalekwe, longola wikie kumwisho ite imatungo angawaza nukualekile, uhumile kuuila uewe, muhumba miane, longola kuntongela kukila.” Kuite ukutula uheshimiwe ntongela aehi

neikie palung'wi nuewe pameza. 11 Kundogoilyo uyu nuikulya wisimigwa,
nuyu nuisimya wikuligwa. 12 U Yesu akamuila umuntu naumalekile,
“Nukupumya indya ya mung'wi ang'wi yampende, lakukualeka eahumba
eako ang'wi anya ndugo ako ang'wi antu ang'wi anyakisale ako neatajili,
ite kunsoko neaenso akekualika uewe upate ilipo. 13 Kuleka ite, nukuanya
isherehe, aaleke eamasikini, ealema, akewete, niapoku, 14 nuewe ukukem-
betwa, kunsoko shangaakulipa. Kundogoelyo ukulipwa muwioki watai.”
15 Imatungo ung'wi ao aewikie mumeza palung'wi nu Yesu naewigule aya,
nung'wenso wikaaela, “Ukembetilwe nuanso nuekulya umukute muutemi
wang'wi Tunda. 16 Lakini u Yesu wikaaila, “Muntu ung'we auzepilye
sherehe nkulu, akaitanga antu eedu.” 17 Matungo isherehe naekole tayari,
aumutumike umitumi akwe aaele awa naalekilwe, “Pembyi mihi kunsoko
iintu yehi ikole tayali. 18 Ehi, ekatulalompa radhi. Nuang'wandyo
akamuila umitumi, ngoile mugunda, lazima nende nulegoze. Itunu
unsamile. 19 Numuya wikalunga, Nguile majoki ataano na ng'ombe,
nunene niinzu kuagema, itunu unkoelwe. 20 Nu muntu mungiza
wekalunga, “Ntenile musungu, kuite shanga nzile.” 21 Umitumi akasuka
akamuila umukulu wakwe emakani nanso. Umukola nyumba wikataka
akamuila umitumi wakwe, “Longokaya muisale numukona akisale ualete
hapa iamasikini, niakelema, niapoku nawa nialemilwe.” 22 Umitumi
wikalunga, mkulu aya nazundagiye ehi namituma, ganitungile ga enafasi
kele ekole.” 23 Mukulu wikamuila umitumi, longola munzila nenkulu
uahimize eantu ingiile, ite enyumba ne izule. 24 Kundogoelyo kumuila,
kuite awa nialekilwe nung'wandyo shangaukuonza esherehe ane. 25 Ite
umati ukulu aealongoe palung'wi nung'wenso, nung'wenso wikapiluka,
wikaaila, 26 Angize muntu wizile kitalane nung'wenso shangaumubipiwe
utata akwe, musungu wakwe, anaaakwe, anyandugu akwe, agoha nawa
niasungu ee, ga nuwikale wakwe ga shanga ukutula mumanyisigwa
wane. 27 Umuntu nushanga ukuhola umusalaba wakwe waze kunyuma
ane shanga uhumile kutula mumanyisigwa wane. 28 Kundogoelyo
nyenyu ung'wi anyu, nuhumilwe insula akuzenga umunola shanga ukikie
hanza wakadilie engalama kumahesabu kina ukite eke nutakile wahu
kukamisha nelanso? 29 Kuite, baada akuika umusingi nukuleng'wa
kumala, ehi naineakanza kumugema. 30 Akutambula umuntu uyu
aewandilye kuzenga, wekatula mugila anga ngulu akumailya.” 31 Ite
mutemike, nutakile kenda kikua nuutemi nuungiza kumbita, shanga
uhumile kikie hanza pihe nukuhola imasigo angize uhumile, palung'wi
ni antu elfu ikumi kikua nuutemi nuungiza nuukiza migulya akwe neantu
elfu ishilini? 32 Kang'wi shangauu, matungo ijeshi nilaangiza kile lekole
kule, wetuma momboi kutaka emashariti aamani. 33 Kuite gwa, wehi
ung'wi ao neshanga ukuleka ehi nanso nukete, shanga uhumile kutula
mumanyisigwa ane. 34 Umunyu uza, lakini anga umunyu angaulimilye
lauha akwe, ikutula ule utule munyu hange? 35 Ngila anga matumizi
muudogo hata mumbolea uyu nakite iakutwe ahija nuije.”

15

1 Awa neehangulya uushulu wehi nawa niangiza nianyamilandu aazile
kung'wa Yesu kumutegeelya 2 awa neandeka ikamulongela ikalunga
“Umuntu uyu weakalibisha enyamilandu hangi welya neenso.” 3 U Yesu
wikatambula mpyani eye kung'wao, nukulunga 4 Nyenyu kitanyu, angeze

ukete nkolo mia moja angawalimigwe neng'wi ao, shanga ukualeka awa
netisini na tisa, alongole kumeduma eye nelimie wameone? 5 Nung'wenso
anga wamelije wemekenka mumaega akwe nukiloelya. 6 Anga wapike
munyumba, wiitanga eahumba auyanianyakisale akwe nukuaila iloelyi
palung'wi nune kunsoko namepata enkolo ane nazelimie. 7 Kumuila
uu, uu, ikutula wiloelyo ukulu kilunde kunso umunyamilandu ung'wi
nutubile. 8 Ang'wi ukole musunguke nukete sarafu ikumi niyahela,
anga walimiligwe nesarafu eng'we, shanga ukakilane ntala nukupyagula
munyumba nukumiduma kwangulu mpaka wamelije? 9 Angawamione
weitanga eahumba ekwe neanyakisale akwe nukuaila iloelyi palung'wi
nunene kunsoko namilija hangi esarafu ane eye naelimiie. 10 Kuite
kumuila, ukole wiloelyi ntongeela amalaika ang'wi Tunda, kunsoko
amunyamilandu ung'wi nukutubu." 11 Nu Yesu akaaila, muntu ung'wi
aukete ana abiile. 12 Uyu numunino wikamuila tatakwe, Tata mpe
une isalo lane nilengwie kusala. Ite wikaagawila insao yakwe, kati ao.
13 Nsiku singa yedu uyu numunino wekilingila ehi naukete akalongola
kesale kakule, nukung'wenso wekasapatilya impia yakwe nukuguli maintu
nesingutakile, nukusapatilya impia yakwe kwa usambo. 14 Nung'wenso
naukondilye kitumila ehi enzala nkulu ekingila mihe nanso, nung'wenso
akatula lompa. 15 Akalongola ung'wenso nukisalisa nukutula ung'wiao
mihe nanso, nung'wenso wekamutala kumugunda wakwe kulesa ingulue.
16 Wikatula ukete nsula akilesa emaganda naeikulya ingulue, kunsoko
aetile anga muntu naumupee kintu nekakulya. 17 Sunga uyu ung'wana
naukimbule munkolo akwe, wikalunga atung'wa anga neang'wa tatane
akete indya yedu ikondile unene nkole apa, kusha nanzala? 18 Kulutya
nongole kung'wa tatane, nekina, "Tata natumula migulya kilunde nukun-
tongeela amiho ako. 19 Shainonee kitangwa neng'wako hange, ntende anga
ning'wi wao watugwa ako." 20 Uu wekahega wikalongola kung'wa tata
akwe. Aekele ukole kule utata akwe wikamuonela ukia wikamumankila
nukumukumbasela nukumulungila. 21 Ung'wana nuanso wekamuila,
"tata natumula migulya kilunde nukuntongela amiho ako singainonee
nitangwe ning'wako." 22 Utata akwe wikaaela atugwa akwe "kayi leti
ung'wenda uyo numuza, mukumbi mumutugale ipete kushala niilatu
kumegulu. 23 Hange muleti ung'wang'ombe uyu numugenu mumusinze
kulye kiloelye. 24 Kunsoko ung'wane waioka ukole mupanga. Aulimie
nung'wenso wigela ikandya kilumbilya. 25 Ingi ung'wana numukulu
aukole kumugunda naupembilye wikahumbela pito wikija nduli ya
nyemboneakiginsa. 26 Wikitanga mutugwa ung'wi wikamukolya imakani
aya endogoelyo ntuni? 27 Umutugwa wikamuela umunino ako waza nutata
ako wamusinzila ung'wang'ombe numuginu kunsoko wasuka mupanga."
28 Ung'wana numukulu wikabepelwa wikahita kingila munyumba nu-
tataakwe wikapuma kunzi kumupepelya. 29 Sunga wikasusha kung'wa
tatakwe nukulunga, "Goza unene nukitumie myaka edu, hange nkele
ntumuile ilago lako, kuite ukele kumpa ung'wambuli nihume kiloelya
neahumba eane. 30 Kuite nazuzile ung'wako uyu naewiginseye insao yako
yehi palung'wi neasambo wamusenzila ung'ombe uyu numugenu. 31 Utata
wikamuila, "Ng'waane uewe ukole palung'wi nunene mahiku ehi hange
ehi nenkete une ako. 32 Inge aaukole iza kitaitu kitume sherehe nukiloelya,
umulunako aewakule, nitungo ile, ukole mupanga, aewalimie wigela.

16

1 U Yesu akaaila hange eamanyisigwa akwe, “Aukole muntu ung'wi
mgole aukekete, eandiki, na auewe kina umuandiki nuanso ukusapatilya
insao yakwe. 2 Kuite umugole akamiitanga, akamuila, ntuni ekeite nekija
kitalako? Pumya ualya wauandiki wako, kunsoko shangaukutu umuandiki
hange. 3 Nuanso umuandiki wikatambula munkolo akwe, ntende ule
indogoilyo umukulu wane wakanihegelya uwitumi wane nuaundeki?
Numugila anga nguluyakulema nukulima kuona minyala. 4 Mine neki-
tuma kuite anganahegigwa muitumi wane nuauandeki eantu ansingilye
munyumba yao. 5 Mukuili wikaitanga awa niadaigwe numukulu wakwe,
kela ung'wi aa akamuila nuakwanza, udaigwe keasike numukulu wane?
6 Wekalunga ipimo mia moja niyamakuta wikamuila hola ehati ako ikie
halaka andike amusini! 7 Wikamuila numuya nuewe udaigwe kiasike?
Wikalunga ipimo mia moja niyautu wa ngano! Wikamuila hola ihati
ako andike themanini. 8 Umukulu nuanso wikamulumbilya umuandiki
dhalimu kunsoko naumutende kuelewa. Kuite ina aukumbigulu uwu
akete uelewe wedu ituma kuhugu neantu nkeka ao kulila neele eana
neawelu. 9 Nunene kumuila mitendele kehumba shuya kunsao ya ubee
nsoko anga ahita kigela amusingilye mulikalo lukale. 10 Uyu numuhuili
kueke nekinino kukila eze muhuili nukueke nekekolo ga nuyu numube
kueke nekenino ezemubee nukueke nekekuluga. 11 Ang'wi unyenye
shangaaemiahueli kunsao naube nyenyu nukumuhuila munsao natai?
12 Hangi ang'wi shaemiahueli kitumila ensao amuntu numugiza nyenyu
nuekamupa unyenye nanyu? 13 Kutile umitumi nuhumile kuitumila
eakulu abeele kundogoelyo ukumubepelwa ung'wi nukumulowa numun-
giza, ang'wi ukuambikana nuyu kumumela numungiza. Shamuhumile
kumitumela Itunda ninsao.” 14 Inge i Mafarisayo naeaeze aloilwe impia
aiigulye nanso ehi ekamumela. 15 Hange wikaaela, “Unye nyenye
nemikulya kutai ntongeela aantu, kuite Itunda uilengile inkolo yanyu.
Kunso nelekuigwe kuantu iziibe ndongela ang'wi Tunda. 16 Ilago ni-
anyakedagu aelekole kupuma kung'wa Yohana nauzile. Kupuma imatungo
yayo, impola ninziza niyautemi wang'wi Tunda yetanantigwa, hange
kila umuntu wegema kiingelya kungulu. 17 Kuite itotu ilunde nihe
kuhegigwa kukila atauandeki nuung'wi nuilago kuula. 18 Uyu nukumuleka
umusungu wakwe nukutina musungu mungiza ugooye, nuyu nukumutina
uyu nulekilwe numugoha nung'wenso ugooye. 19 Aukole muntu ung'wi
mugole aewitugala ang'wenda alagi azambalao nekitani nikeza hange
aeezoloilo kila uluhiku kuugole wakwe nuukulu. 20 Hange numuhimbe
ung'wi lina lakwe Lazaro aewiikwa pawingiilo wakwe, hange aukete
nkomele. 21 Nung'we aukete nsula akikuta maminyangulwa nagwie
mumeza amugole nuanso ata imbwa yakiza nukulampa inkomele yakwe.
22 Yekatula umuhimbe nuanso nuekasha wikaholwa numalaeka sunga
mukikua kang'wa Ibrahimu. Numugole nuanso wekasha wikaekwa.
23 Nukung'wanso kuulungu naukole mulwago wikahumbu imiho akwe
wekamuona u Ibrahimu kukule nu Lazaro mukikua kakwe. 24 Wikalela
nukulunga, Tata Ibrahimu, mbuisele umutume u Lazaro wine insonge
nashala kakwe mumaze, alubuludishe ululeme lane. Kunsoko kagigwa
mumoto uwu. 25 Kuite u Ibrahimu wikalunga, “Ng'wanane kembuka kina
mulikalo lako ausengeye imakani ako nemaza, nu Lazaro uu aupatile
nemabe. Inge itungo ile ukole papa ukiloelya nuewe ukuaaligwa. 26 Hange
kukila nanso leekilwe ikombo ikulu hange ilundu kitaitu, nsoko awa

nialoilwe kuputa kunu nukenda kitalanyu aleng'we hange eantu nianyu aleke kuputa keza kitaitu.” 27 Umugole nuanso wikalunga, “Kuulompa tata Ibrahimu, kina umutume mito lang'wa tata ane! 28 Kunsoko nkete aluna ane aatano wahugule, kuwoa kina neensoga nienso azile papa palwago lulu. 29 Kuite u Ibrahimu akalunga, “Akete i Musa neanyakidagu. Aleke aategelye wawo. 30 Umugole nuanso wikalunga, aa tata Ibrahimu, kuite angawaile umuntu nupile kuashi akuungama. 31 Kuite u Ibrahimu wikamuila, “Angaaleke kuategelya u Musa nianyakidagu shanga akumija ataumuntu nuiukile kuashi.

17

1 U Yesu wikaaila iamanyisigwa akwe, “Imakani neletekelya eantu kituma imilandu azepumila. Lakini isateko lakwe umuntu nueletekelya! 2 Ikutula bahu kina umuntu nuanso atungeligwe igwe nilito nelakusela munkingo nukugong'wa mubahali, kukila kumituma ung'wi waawa ni-anino itume emelandu. 3 Ilindi. Ang'wi umunyandugu ako wakukosela muonye, nung'wenso anga waungame musamehe. 4 Ang'wi wakukosela nkua saba kwa luhiku lung'wi waza kitalako walunga, naungama musamehe. 5 Eitumi akwe akamuila umukulu, “Kongeelye uhueli witu.” 6 Umukulu wikamuila, “Ang'wi angamutule mukite uhueli anga epunje ahaladalii, muhumile kuuela umute uwunuamukuyu, ipike wendelie mubahali, newenso ukumutii. 7 Lakini nyenyu mung'wanyu, nukete umitumi nuelema umugunda ang'wi nuesagula inkolo, ukumuila nusukile, Nzuu halaka wikie ulye indya? 8 Ite shangaukumuila, 'Nzepeeli indya ndye, hange itunge umunkanda untumikile hange mpaka male kulya nukung'wa. Baada apang'wanso ukulya nukung'wa? 9 Kuite shanga ukomusogeelya umitumi nuanso kunsoko watimelya aya nazulageigwe? 10 Uu uu nunyenye anga mitume nemulageigwe tambuli “Usese du keitumi nesingakunonee. Kitumile aya naekugombigwe kituma. 11 Aeipumie kina naawile kusafiri kulongola ku Yerualemu, aukeile mumumpaka wa Samaria ne Galilaya. 12 Nautuile kingela mukesale king'wi, kung'wanso emtankanile neantu ikumi naakete uukoma. Akimeka kule. 13 Akakulyi nukulunga, Yesu Bwana kuhulumele.” 14 Nauaine wikaaila, “Longoli miambye kwa tongeeli.” Neenso naalongoe ikatakasigwa. 15 Ung'wi ao nauine kina wakomya, wikasuka kululi nulukulu nukumukulya Itunda. 16 Wikagwa mumigulu ang'wa Yesu wikamusongelya. Nuanso ae Musamaria. 17 U Yesu wikasukilya wikalunga, “Ite shangaatakasigwene ehi ikumi? Akolepe awa netisa? 18 Kutile hata nung'wi naewigee kusuka nukumukulya Itunda, ikutula umugeni yuyudu? 19 Wikamuila, “Uka na ulongole yako uhueli wako wakukomya.” 20 Naukoigwe neafarisayo utemi wang'wi Tunda uzile nale, U Yesu wikaasukilya wikalunga, “Utemi wang'wi Tunda singanga kentu nekewezile kigela. 21 Wala eantu shanga akutambula, “Gozapa! ang'wi gozako! Kondogoelyo utemi wang'wi Tunda ukole mukate anyu. 22 U Yesu wikaaila eamanyisigwa akwe, “Imatungo neekapika nemekapa insula kuona moja aluhiku lang'wana wang'wa Adamu, lakini shangamukuona. 23 Akamuila, Goza, uko! Goza, pa!” Lakini muleke kenda kugoza wala ukuatyata, 24 anga umeme wa radi nuemeleka igulu kondya enkeka ing'wi hadi enka ngiza, kuite hata ung'wana wa ng'wa Adamu ukutula uu kuluhiku lakwe. 25 Lakini hanza igombigwe kuteseka hanza kumakani eedu nukuhitwa nuutugwa uwuite. 26 Anga naituile

mahiku ang'wa Nuhu uu ikutuleka kumahiku ang'wana wang'wa Adamu.
27 Aalee, aang'wee, akatena nukutenwa mpaka uluhiku u Nuhu naawingie
mukate musafina negarika ekeza nukuaangameza ehi. 28 Uu aitulekile
mumahiku ang'wa Lutu, aalee, ang'wee, nakugula nukugulya, akulema
nukuzenga. 29 Lakini uluhiku nulanso u Lutu nauhegile ku Sodoma
ikakuimbula, amoto nekebiliti kupuma kilunde ekaangamiza ehi. 30 Uu
uu ikutula uluhiku nulanso ung'wana wang'wa Adamu nuekakunukulwa.
31 Uluhiku nunso, iekakumugombya nukole kudali anyumba asime
kuhola ibidhaa yakwe mukate munyumba. Naulekekumugombya nukole
kumugunda kusuka kito. 32 Mukembuke umusungu wang'wa Lutu.
33 Uyu wehi nukugema kuaokoa uwikale wakwe ukuulimelya, lakini
wehi nuekamalimelya uwikale wakwe ukuokoa. 34 Kumuelya utiku
nuanso ikutula antu abeele alae kitanda keng'we. Ung'we ukuholwa
ung'wi ukulekwa. 35 Ikutula asungu abeele akusia palung'wi ung'wi
ukuholwa ung'wi ukulekwa. (Antu abiili akutula mu mugunda, ung'wi
ukuholwa, ung'wi ukulekwa) 37 Akasukiilya, akamukolya, Ku pii, Mukulu?
Akaatambuila, Nu ukoli umuimba, papo ni ikihanguila i a jumuuda.

18

1 Hange wekaaila mpyani netakewe kulompa daima, alekekuta eta-
maa. 2 Akamitambula, “Aokole mulamuli pakesale fulani, hange shanga
aumwogopile Itunda nukuaheshimu eantu. 3 Aukole mujane pakesale
nekanso, nung'wenso aewimuhanga nkua yeedu, nukutambula, “Nzaelye
mpate ehakiane numupenzani wane. 4 Kumatungo edu shangaaukole
tayali kumusaidila, lakini baada amatungo akatambula munkolo akwe,
ataitule unene shanganumwogopile Itunda ang'wi kumuheshimu umuntu,
5 lakini kunsoko umujane uyu ukunsumbula nukumusaidela wapate ehaki
akwe, waleke kunkatalya kwa kunezela mala kwa mala.” 6 Kuite umukulu
wekalunga, “Tegeelyi nautambue nuanso umulamuli nuanso nedhalimu.
7 Ite Itunda shanga ukuleta ehaki kwateule akwe neakumukela mung'we
nuutiku? Ite nuanso shaukiumelyane kung'wao? 8 Kumuila kina ukuleta
ehaki kung'wa kwakukaya. Lakini ematungo nuzie ung'wana wang'wa
Adamu, ite ukuuhangane uhueli muunkumbigulu?” 9 Uu wikaaela mpyani
eye kuantu baadhi hange niiona eenso kina akete ehaki nukuazalau eantu
niangiza. 10 Antu abeele anankie kulongola mihekalu kusali: ung'wi
Farisayo ung'wi mutoza ushuru. 11 Ufarisayo wekimeka nukulompa
aya migulya lakwe ung'wenso, Itunda kusongeelya kunsoko unene singa
kipyani neantu niangiza kuita eahegelya, antu nishanga aaminifu, agoolyi,
ang'wi anga yuyu umutoza ushulu. 12 Nefunga mahiku abeele kuwiki.
Neepumya ezaka mumapato ane ehi nenepata. 13 Lakini nuanso umutoza
ushulu, aewimekile kule, shanga auwezilye ata ukuhumbula emiho
akwe kilunde, akakuanga kekua kakwe wekalunga, Itunda ngoze unene
nimunya milandu.” 14 Kumuila, umuntu nuanso ausukile kito akize
uaeeigwe etai kukela umuya, kunsoko uyu nuikulya wisimigwa, lakini uyu
nuisimya wehumbulwa. 15 Eantu amuletee eana ao neadabu, kuite ahume
kuaamba, lakini eamanyisigwa akwe naaine nanso, akaagilya. 16 Lakini u
Yesu wakaitanga kung'wakwe wekalunga, “Aleki ana nianino aze kitalane,
wala lekikuagilya. Kundogoelyo utemi wang'wi Tunda waantu anga
nianso. 17 Amini kumuila umuntu wehi nishanga ukusengelya utemi
wang'wi Tunda anga ana neanino shangaukingela.” 18 Mutawa ung'wi
aumukoilye, wikalunga, 'Mwalimu namuza ntende ule nuusale upanga

wakale nakale? 19 U Yesu wikamuila, “Kuneke ukunintanga numuza? Kutile umuntu numuza, ila Itunda wing'wene du. 20 Umamanyilene emalagolekakugoolya, lekakubulaga, lekakia, lekakutambula uteele, aheshimu ebaba ako numama ako. 21 Umutawala nuanso wekalunga, “Imakani ayaite numaambile kupuma uhumba wane. 22 U Yesu naewigule nanso wikaaila, “Upungukewe nekentu king'wi. Lazima ugulye ehi nukete aagawele awa niagila, nuewe ukutuwa nehazina kilunde kuite nzuu, uuntyate. 23 Lakini umugole naewigulye nanso wekapata kenyauai lukulu, kunsoko ae mugole lukulu. 24 Hange u Yesu wikamugoza nauambilwe ikenyauai ikulu wikalunga, 'Kuule neekatula ikaku eagole kingela ku utemi wang'wi Tunda! 25 Kundogoelyo itotu ikulu kungamea kukela mitundu la sindano, kukela eugole kingela utemi wang'wi Tunda.” 26 Awa naeigulye nanso, ekalunga, “Nyenyu gwa, nuekaweza kuokolewa? 27 U Yesu wikasukilya, “Imakani neshangaawezekanile kwa anadamu kung'wi Tunda awezekanile.” 28 U Petelo wikalunga, “Uu usese kaleka kila ekentu nakakutyata uewe.” 29 Hange u Yesu wikaaila, hueli kumuela kina kutile muntu nulekile enyumba ang'wi musungu, ang'wi munyandugu ang'wi aleli, ang'wi ana, kunsoko autemi wang'wi Tunda, 30 kuite shanga ukupokela nedu kukela muunkumbigulu uwu, numuunkumbigulu uwu nuuzile upanga wakale na kale. 31 Baada akuilingela awa nekumi na mbele, wikaaila, goza, kuunankela kulongoe ku Yerusalemu, ne makani ehi naandekilwe neanyakedagu kuhusu ung'wana wang'wa Adamu akukamileka. 32 Kundogoelyo ukuambwa mumekono amataifa akumudhiki nukumutenda ejeuri, nukumutyela emate. 33 Baada akumukua iiboko akumubulaga nuluhiku lakatatu ukiiuka.” 34 Shanga ealengile imakani nanso, nulukani ulu ite aelupihilwe kung'wao, hange shangaaealengile emakani naatambuwe. 35 Ikatula u Yesu naauhugie ku Yeriko, muntu ung'wi mupoku aewikie mumpelompelo abalabala aeukulompa ugunwa, 36 naewigule umilundo wa antu ukeile akakolya ntuni niipumie. 37 Eekamuila kina u Yesu nua Nazareti ukeile. 38 Kuite umupoku wekalela kululi, wikalunga, Yesu, ng'wana wang'wa Daudi nehulumele.” Awa naakugenda ekamukenela umupoku nuanso, ekamuela kilaga. 39 Uugwa awo naza atongee, akamukenda ite wakilage, kuiti u ng'wenso ai ukiile ikilo nangahu kitunta u luli Ee, ng'wana wang'wa Daudi unkendepe. 40 U Yesu wikimeka akaamulu umuntu nuanso waletwe pang'wa akwe. Hange umupoku nuanso nauhumbie, U Yesu wikamukolya, 41 “Utakile nukutendele ntuni? Akalunga, “Bwana ntakile kuona.” 42 U Yesu wikamuila, “Upegwe kuona. Uhueli wako wakukomya.” 43 Uu wekapegwa kuona, akamutyata u Yesu nukumukulya Itunda. Naaine ileile eantu ehi akamukulya Itunda.

19

1 U Yesu aewingie nukukela mukate a Yeriko. 2 Nepang'wanso aukole muntu elina lakwe Zakayo. Hange ae mukulu waatoza ushulu hange muntu numugole. 3 Aukugema kumuona u Yesu muntu wa namunake, lakini shanga aukondilye kuona kunsoko amilundo wa antu, kunsoko aemukupe wakimo. 4 Kuite wikatongela intambo ntongeela aantu, wikanankela migulya amunkuyu kuite wahume kuona, kunsoko u Yesu aewahumbela ukukeela inzila yeyo. 5 Imatungo u Yesu naupikile pang'wanso, augozile migulya akamuila, “Zakayo sima kaya, kundogoelyo lelo lazima nshinde munyumbako. 6 Wikituma halaka, wekasima

nukumukalibisha kwakiloelya. 7 Eantu ehi naaine nanso, akalalameka, nukulunga, “Wendamugendela umuntu nukete imilandu.” 8 U Zakayo wikimeka wikamuila Bwana, goza Bwana enusu ansailo yane kuapa eaula, anga itule numuhegeye muntuwehi ekentu, kumusukelya nkua inne.” 9 U Yesu wikamuila, Elelo uugunwa upikile munyumba yeye, kunsoko nuanso nung'wenso ng'wana wang'wa Ibrahimu. 10 Kundogoelyo ung'wana wamuntu uzile kuduma nukuaokola eantu nialimie.” 11 Naaigulye nanso, wikaendelea kuligitya nukuapumilya impyani, kunsoko aukole pakupe ne Yerusalemu, neenso alengile kina utemi wang'wi Tunda aeukole pakupe kigela nkuaing'wi. 12 Kuite wekamuila, “ofisa ung'wi aewendile ihe akole ili apokeele utemi hange wasuke. 13 Aeutangile iitumi akwe ikumi, wikaapa mafungu ikumi, wikaaila, itumi ebiashala kuite mpaka nekusuka. 14 Lakini enihe akwe shanga aeamuloilwe kuite wekaatuma eajumbe ende amudume nukulunga, shangakutakile umuntu uyu ite wakutawale. 15 Kuite nausukile kito baada akupegwa uutemi, akalagelya eitumi naualekee impia itangwe kung'wakwe ahume kumanya faedake naamepatile naeitumile ebiashala. 16 Nuang'wandyo wekeza, nukulunga, “Bwana ifungu lako litumile mafungu ikumi zaidi.” 17 Uofisa nuanso akamuila, iza, mitume numuza, kunsoko aeumuhueli kueke nekenino, ukutula nuuhueli migulya aisale ikumi. 18 Nuakabeele wekiza, akalunga, “Bwana ifungu lako lituma mafungu ataano. 19 Uofisa nuanso wekamuila, Hola utawala migulya aisale itaano.” 20 Nuyu numungiza wekiza, akalunga, “Bwana seye apa empia ako, kuite aembekile iza mukitambala, 21 kundogoilyo aenogopile kunsoko, kunsoko uewe umutaki, nihola neshanukeekile nukuvuna neshauketeme.” 22 Uofisa nuanso akamuila, “Kunkani yako uewe, nukuhukumu, ue umitumi numube. Aulengile kina unene nemuntu numutaki, nehola neshanganukeekile, nukuvuna nishanga nuketemee. 23 Ite shangawekaekane empia ane mubenki, kuite nensukile numehole palung'wi nefaida? 24 Uofisa wekaaela eantu naeakole imekile apaite, Muhegelyi ifungu nelanso nukumupa uyu nuamafungu ikumi.” 25 Wekamuela, Bwana, nuanso ukete mafungu ikumi. 26 Kumuela, kila umuntu nukete ukupegwa ikulu, lakini uyu numugila, ata keke nukete kekuholwa. 27 Lakini awaite ebee ane, kuite shangae atakile ntule numutemi wao, aleti apaite muabulage ntongeela ane.” 28 Baada akulunga nanso, wikendelea kuntongela nukunankela kulongola ku Yerusalemu. 29 Kuite nauhugie ku Bethfage nuku Bethania, pakupe numulema wa Mizeituni, autumile eamanyisigwa akwe abeele, 30 akalunga: “Longoli kijiji nekakesale. Mingile mukumuhanga ng'wandogwe nukele kunankelwa. Mutungoli, mumulete kung'waane. 31 Anga muntu wamukolya, “Mbona mukumutungwela? “Lungu, “Bwana umutakile.” 32 Awa naatumilwe akalongola ekamuona ung'we - ndogwe anga u Yesu nauaee. 33 Naakumutungula ung'wa-ndogwe eatawala akaela, kuneke mukumutungula ung'wa ndogwe uyuite? 34 Ekalunga, Bwana umutakile. 35 Kuite, akamutaila u Yesu, ekaela ian'wenda ao migulya mung'wa - ndogwe ekamunankelya u Yesu migulya akwe. 36 Nautuile ukolongola eantu akaela iang'wenda ao mubalabala. 37 Nautuile ukusima mumulima wa Mizeituni umilondo wehi nuamanyisigwa akwe akanza kumulombeelya nukumukulya Itunda kululi nulukulu, kunsoko amakani nemakulu naamaine, 38 ekalunga, “Inge ukembetilwe umutemi nuzile kulina lang'wa Bwana! Ulowa, Milunde, nuutukufu migulya! 39 Baadhi

amafarisayo mukate amilundo ekamuila, Mwalimu akilagye imagwe akukulya ululi. 40 U Yesu wekaasukilya, nukulunga, wekaaila, anga wawa akilage, imagwe akukulya ululi.” 41 U Yesu nauhugie ikesale wekakelela, 42 wikalunga, tazu angezeune ata uewe, muluhiku ulu emakani aya nekuletela ulowa! Lakini itungele apihilwe mumiho ako. 43 Kunsoko ipembilye insiku eabee ako akuzenga itando pakupe nuewe. 44 Akugwisa pihe uewe neana ako. Shangaakulekela ata igwe neleng'we migulya anilengiza, kunsoko shanga aulengile imatungo Itunda naugemile kuokoa. 45 Uye wakingila mihekalu, akandya kuazunsa awa naeakugulya, 46 wekaaela, “Yandekilwe, Enyumbane ekutula nyumba amalompi, lakini unyenye yatula anga ikulungu lahegelyi” 47 Kuite, u Yesu aewimanyisa kila uluhiku mihekalu. Eatongeli neakulu nealimu a shelia neatongeli antu naatakile kumubulaga. 48 Lakini shangaekaweza kulija enzila nakituma nanso, kunsoko eantu ehi amutegeye kwamakini.

20

1 Ikatula luhiku lung'wi, u Yesu naukuamanyisa eantu mihekalu nukuaela ulukani, Eatongeli neakulu nealimu ailagilo ekalongola palung'wi neanyampala. 2 Aaligitilye, Ekumuela, kuele kwa utawalake ukitumae makani aya?” 3 Nung'wenso wikaasukilya akaaela, Nunene ga kumukolya iswali mbeli, 4 ubatizo wang'wa Yohana ite aupumie kilundene kang'wi muantu? 5 Lakini akakikolya eenso kwa enso, ekalunga, anyakulunge, lepumie kilunde, ukukolya, ite mbona shungamumukue? 6 Anga kulunge aupumie kwanadamu eantu ehe akukua imagwe, kundogoelyo ehi amuhue kina u Yohana ae munyakidagu.” 7 Ite ekamuela kina shangaaine kuna upumie. 8 U Yesu wikaaela, “Wala unene singa kumuila unyenyu kwa utawalake kituma emakani aya. 9 Auoe eantu mpyani eye, “Muntu ung'wi autemee mugunda wamezabibu, wikalekodisha kwa alemi amezabibu nawikalongola kesale kengeza kwa matungo ulepu. 10 Kumatungo naapangilwe, aeumutumile umitumi kumitumi wamezabibu, kina amupe esehemu ankali yamugunda wa mizabibu, lakini ealemi neamugunda wazabibu ekamuhita, ekamususha mekono metile. 11 Kuite akamutuma hange umitumi mungiza nung'wenso ekamuhita, akamutenda ibee nukumususha mekono metile. 12 Wikamutuma hange nuakatatu nenso ekamubepya nukumuguma kunzi. 13 Kuite umukola mugunda wikalunga, kutenda ule? Kumutuma ung'wane nenumuloilwe kuite akumuheshimu. 14 Lakini ealemi amizabibu naamuine, aeikoile eenso kwa enso ekalunga uyu yuyu musali, kumubulage kuite usali wakwe utule witu. 15 Ekamupumya kunzi amugunda wazabibu nukumubulaga ite umukola mugunda ukutenda ule? 16 Uzile uzeangameza ealemi amugunda wazabibu, naukuapa antu angiza umugunda nuanso. 17 Lakini u Yesu wikaagoza, wekalunga, ite ulukani uluite lukete ndogoelyo ke? Igwe naalehile eazengi latula lamumpelompelo? 18 Kela umuntu nukugwa migulya igwe nelanso ukuunangwa ipande, ipande, lakini uyu nuekagwelwa lekumutula.” 19 Kuite eandeki neakulu amakuhani aeadumile nzela akumuamba matungo yayo yayo, alengile kina alungile empyani eye kunsoko ao. Lakini aeaogopile antu. 20 Ae amugozee nunda, ekatuma eakoelyi naeitendya kina antu neatai, ite alenge kulija ikosa kuhetubaakwe. 21 Neenso ekamukolya ekalunga, mwalimu, kuine kina ukutambula, nukumanyisa imakani atai nashanga akuilwa numtu wehi,

lakini uewe wemanyisa etai kukeela Itunda. 22 He taine usese kulepa ekodi
kung'wa Kaisali ang'wi aa? 23 Lakini uyesu wikalenga umuntego wao,
wekaaila, 24 Ndagele edinali. Sula ang'wa nyenyu ekole migulya akwa?
Ekalunga, "Ang'wa Kaisali." 25 Nung'wenso wekaaela, kuite, mupi ukaisali,
ni Tunda nakwe mupii. 26 Eandeki neakulu neakuhani aeagila anga uhumi
wa kukosela eke nuketambue ntongeela aantu. Ekakuelwa emasukilyo
akwe, nashaatambue lehi. 27 Ang'wi amasadukayo ekamendela, awa kina
etambula kina kutile anga uiuki. 28 Ekamukolya, ekalunga, "Mwalimu
umusa aukuandekie kina umuntu angawashilwe numunyandugu nukete
umusungu nemugila anga ng'wana ite uhumile kumuhola umusungu
wamunyandugu wakwe nukutuga nung'wenso kunso ang'wa kaka akwe.
29 Aakole anya ndugu saba nung'wandyo wekatena, akasha bila kuleka
anga ng'wana, 30 Nunyu nukabele ga. 31 Nukatatu akamuhola uu, uuuu
nuasaba shanga aulikile anga ana wikasha. 32 Baadae umusungu nuanso,
nung'wenso wikasha. 33 Kuite kuiiuki ukutula musungu wang'wa nyenyu?
kundogoelyoehi saba amutenile 34 Uyesu wikaaela, "Eana aunkumbigulu
etena nukutenwa. 35 Awa neagombigwe kupokela uiiuki nuashi nukingila
muupanga wakalenakale shangaitena nukutenwa. 36 Kuite shanga ahu-
mile kusha hange, kunso etula kina esawasawa neamalaeka na ana
ang'wi Tunda, Ana auiki. 37 Lakini kuite eashi eiiuka, kuite Umusa
aulagie pangwanso ku habali akehaka, pangwanso aumitangile Bwana
kina Itunda wang'wa Ibrahimu ni Tunda wang'wa Isaka ni Tunda wang'wa
yakobo. 38 Apa nuanso singa Itunda waashi, inge wa awa neapanga,
kunso ehi iikie kung'wakwe. 39 Baadhi aantu ang'wamwalimu ilago
akamusukilya, mwalimu, wasukilya Iza. 40 Shanga aeagemile kumukolya
emaswale nemangiza, lukulu. 41 Uyesu aakaela, "kuneke eantu elunga
kina ukristo ng'wa Daudi? 42 Kundogoelyo Udaudi ung'wenso welunga
muzabuli: Bwana aumuee ubwana ane: Ikie kumukono wane nuwakulela.
43 Kuite nuaeke hanza eabe ane pihe amigulu anko. 44 Udaudi wikamitanga
kristo, 'Bwana', Ite ikutuleka ule ng'wana wang'wa Daudi? 45 Eantu
ehe naamutegeeye wekaaela emanyisigwa akwe, 46 Ihugushi neaandiki,
Nelowa kugenda nukutugala eng'wenda nealepu, naelowa kilamusha
maaluku misoko nematuntu aheshima mumatekeelo, nemaeneo aeshima
mukalamu. 47 Nenso ga eleza inyumba ya jane, niafanya elompa matungo
malepu. Awa akusengilya ehukumu nkulu kukila.

21

1 U Yesu akagoza akaaona itunja niagole akazeika masongeelyo ao muk-
iuto. 2 Akamuona musungu ung'wi mushilwa akazeki mkumba akaziika
mpia ibiili. 3 Kululo akalunga, “Tai numuie, umushilwa uyu nikinkumba
uikile idu kukila ihi nazaaikile. 4 Awa ihi apumilye imasongeelye kunsoko
aiatite maintu idu, ingi umushilwa uyu aupumilye impia yihi kunsoko zizo
autite.” 5 Niang'wi akazilunga itekeelo, nailinoneigwe na magwe nimaza
nimasongeelyo aantu akalunga, 6 “Kua nkani izi, aya nimukamaona,
mahiku azile, nikutile igwe ata nilig'wi nilizizalekwa migulya nigwe
ningiza nishalizizakumulwa. “ 7 Kululo ikamukolya, ikalunga, “Mumanyisi
inkani izi izi eapumila nali? Hangi kilingasiilyo ki ni ka nkani nikikoli
pakupe kupumila?” 8 U Yesu akasusha, “Mutule miho muleke kukongwa,
kunsoko idu akupembya kukiila lina lane aze lunga ingi nene ni matungo
ahugeela” Muleke kuatyata. 9 Anga mija uulugu nuwilei muleke kugopa,

kunsoko inkani izi mpaka ipumile hanza, ingi impelo izizeikili kupumila.”
10 Sunga akaaila, “Ihi ikuuka kikua nihi nzuya, nutemi kua utemi. 11 Izitula
ni matetemeko makulu, ni nzala ni ndwala niampuku muisali, izitula
ninkani yakogopa, niilingasiilyo niakogopa kupuma kilunde. 12 Ingi gwa
ntongeela ankani izi yihi, akuikila imikono ao migulya anyu nukumaja,
kumutwala mumatekeelo nu muitungo, kumuleta kuntongeela a temi
nawa niatite uhumi kunsoko a lina lane. 13 Ili likuluguilwa lyoma nila
wihengi wanyu. 14 Kululo lamuli munkolo yanyu muleka kutula nimasigo.
15 Kunsoko kumupa inkani muhugu, nialugu anyu ihi nishaakuhuma
kumigilya nukumihita. 16 Ingi gwa muzizahitwa nia leki anyu, anyan-
dugu anyu, antu akitaitu, ahumba eitu, hangi niang'wi azi bulagwa.
17 Mukuhukilwa nu kila umuntu kunsoko alina lane. 18 Kululo gwa ingi
kutili ata isingi niliing'wi nuitwe lanyu nukuzizalimila. 19 Kua ugimya
wanyu mukuiguna inkolo yanyu. 20 Anga maona i Yerusalemu apiling'wa
nia homi, ingi gwa lingi kina ugazanji wake wahugeela. 21 Pang'wanso
ao niakoli ku Yudea amankiile mumalugulu, nao niakoli pakati akisali
ahege, hangi aleke kualeka ao niakoli muisali kingila. 22 Nsoko aya mahiku
akulipisha, kina inkani yihi naiyandikilwe ihuma kukondaniila. 23 Isatiko
lao ao niakite inda nao niakonsha mumahiku nanso! Kunsoko izetula
nu lwago luhiku mihi, nikililo kuantu awa. 24 Hangi akugwa kua nsonge
nia panga, hangi akuholwa usese ku ihi ihi, ni Yerusalemu ikupambatwa
niantu nishaahuie, sunga imatungo na aantu nishaahuie nizikondanila.
25 Izezeikoli ilingasiilyo mu lyoa, ng'weli ni nzota. Numihi izeze lukoli
lwago mahi, azihita kulongola kunsoko amulilo nualuzi ni maingo. 26 Antu
azitula gwa kiteta kunsoko akagopa makani ayo nazilepumila mihi, nsoko
ingulu yilunde ize hingisigwa. 27 Sunga azemuona ung'wana wang'wa
Adamu azuzile mumalunde ni ngulu nuukulu nuakigulu. 28 Ingi imakani
aya anga andya kupumila, imiki, humbuli imatwe anyu, kunsoko uguniki
wanyu wahugeela pakupe.” 29 U Yesu akaaila kua mpyani, “Ugozi umuti,
ni mite ihi. 30 Iga andye kutegeta, miona unyenye nukulinga kina kipasu
kikoli pakupe. 31 Ingi uu anga maona inkani izi yakapumila nunye lingi
kina utemi wa kigulu wahugula. 32 Tai, numuie, uwileli uwu shaukukila,
sunga inkani izi yihi nizizapumila. 33 Unkumbigulu ni ukukila, ingi
inkani yane shaikukila lukulu. 34 Kululo igozi unyenye, inkolo yanyu
izeileke kulemeligwa nuubi ugala magai, nulwago nula mihi kunsoko
uluhiku nulanso luzizilumbane kuza. 35 Uzetula anga umuntego, kua kita
umuntu nuikie mihi ihi. 36 Ingi mihambe kumatungo ihi, mulompe kutula
mikomu kukonda kumatyaga aya ihi nazepumila, nukimika kuntongeela a
ng'wana wang'wa Adamu.” 37 Kululo matungo ang'ung'wi akapuma kunzi,
akenda kulompa mlugulu nulitangwa Mizeituni. 38 Antu ihi ikamuhanga
ikidaudau ikamutegeelya akazukoli mitekeelo.

22

1 Ingi uluhiku nulaulumbili wa mikate nishiikiwe igai ailapika, nuli-
tangwa Pasaka. 2 Iamakuhani niakulu niakilisi akatulikolya kumubulaga
u Yesu, kunsoko aiaogopile iantu. 3 Umubi akingila kung'wa Yuda
Iskariote, ung'wi wa ao nai amanyisigwa ikumi na abiili. 4 U Yuda
akalongola kikolya nia kulu amakuhani kina ukumutwala uli u Yesu
kitalao. 5 Ikalowa, ikigombyo kumpa impia. 6 U Yuda akagomba hangi
akaduma ilyoma niilakumtwala u Yesu kitalao, kuli nu milundo nuantu.

7 Luhiku nulamikate nisingaikiwe igai lukapika, kululo inkolo na Pasaka
mpaka ipumigwe. 8 U Yesu akaaligiilya, u Petro nu Yohana, akalunga,
iongoli mende mukunonelelye indya nia Pasaka kuze kuilye. 9 Ikamukolya
utakile kunonelya pi? 10 Akaasukiilya, “Tegeeli, nimukingila mukisali
mitunja nukenkile inyungu a mazi mukutankanya nunyenye. Mulyati
munyumba nukingila. 11 Sunga muili umukola nyumba, “Umumanyisi
ukuuila, kikoli pi ishumba nikakila nzila, uko nikulya i Pasaka nia
manyisigwa ane. 12 Ukumulagiila ishumba nikamiggulya nikikondile.
Noneeli mumo. 13 Kululo ikalongola ikahanga maintu ihi akoli anganauaie.
Sunga ikanonelya indya nia Pasaka. 14 Matungo naapika akikie niitumi
akwe. 15 Sunga akaaila, nkete nsula nkulu akulya ilumbili nila Pasaka
nunye une ninkili kagigwa. 16 Kunsoko numuie, singa kulya hangi
niizekondaniila utemi wa kigulu. 17 Sunga u Yesu akahola ikikombe
naiwakondya kulompa, akalunga, holi iki hangi mugalane nyenye kua
nyene. 18 Kunsoko numuie singa kung'wa hangi uleli nua mzabibu, sunga
utemi wang'wi Tunda nuziziza 19 Sunga akauhola umukate, naiwakondya
kulomba, akauega, akaapa, akalunga, “Uwu muili wane naupumigwe
kunsoko anyu. Itumi uu kua kunkimbuka unene. 20 Akahola ikikombe
naiwakondya indya niautiku akalunga, ikikombe iki ilago ipya nilasakami
ane, naihunukile kunsoko anyu. 21 Ingi gwa gozi uyu nukungulya kukoli
palung'wi nung'wenso kuulya mumeza. 22 Kunsoko ung'wana wang'wa
Adamu tai akalongola yakwe anga naupewe ilago. Isatiko lakwe umuntu
nuzemulekeelya ung'wana wang'wa Adamu kagigwa niantu. 23 Akandya
kikolya ienso naenso, nyenu apa nikukoli nuhumile kituma ulukani ulu.
24 Sunga ukapumila wikungumi pakati ao kina nyenyu nusigiiwe kutula
mukulu kukila ihi. 25 Atemi amahi iatema nao niakote uhumi migulya
ao eitanga akuligwa. 26 Ingi nishaitakiwe kutula iti kitalanyu, kuite leki
uyu numukulu kitalanyu atule anga muniino. Nuyu nutakiwi itai nangulu
atule anga wituma. 27 Nuuli umukulu, uyu nuikie mumeza ang'wi uyu
nuiluma? Ang'wi uyu nuikie mumeza? Numene nkili pakati anyu anga
nitumika. 28 Ingi unye inda mulongolekile kutula nunene mumakuilwa
ane. 29 Kumupa unyenye utemi, anga unene utata naumpee utemi.
30 Kina muhume kulya nukung'wa mumeza ane mutemi wane, hangi
mukikie mumatuntu aukulu muzeapa ulamulwa ikabila ikumi naibiili
nia Israeli. 31 Simoni, Simoni, linga kina umubi walompa amuhole
ahume kumupeta anga ingano. 32 Kululo nakulompeela, kina uhuili
wako ulekekulengwa. Anga wasuka hangi uakomise ianyandugu ako.”
33 U Petro akamuila mukulu nihambile kulongola nuewe kukitungo nu
munsha kulongolania. Palung'wi. 34 U Yesu akasusha, akamuila, Petro,
inkunkuli shikukunkula ileli yi, nukila kunihita kataatu kina uningile.
35 Sunga u Yesu akaila, “Nainumutwae unye mikaze miagila umufuko,
kikapu kandya ang'wi ilatu, muhiiwe ni maintu? akalunga kutili. 36 Sunga
akaila, wihi nukete imbugulu, au hole palung'wi ni ndya, uyu numugila
upanga ilakiwe agulye ijoho ende agule ing'wi. 37 Kunsoko kumuila, ihi
aya nandikilwe kunsoko ane mpaka akondanile, hangi auhoilwe anga
muntu naubunangile unoneelya, kunsoko iko naikiligitigwe kunsoko ana
kikukondaniligwa. 38 Sunga akalunga mukulu, goza sizi hapa ipnga
ibiili, hangi akaaila yakonda. 39 Umatungo andya nautiku u Yesu
akahega akatula anga naiwituma imahiku ihi akalongola mulugulu nula
Mizeituni niamanyisigwa akwe ikamutyata. 40 Naiapika akaaila lompi

gwa muleke kingila mumageng'wa. 41 Akalongola kuli mpyani akuguma
igwe, akatugama akalompa. 42 Akalunga, Tata, anng'wi uloilwe, nihegelye
ikikombe iki. Ingi gwa singa anga nindoilwe unene, kululo ulowa
wako witume. 43 Sunga umalaika kupuma kigulu akapumila akamupa
ingulu. 44 Akazukoli muulwali, akalompa kutai, ulititu lakwe lukatula
anga imadonyo makulu na sakami akazigwa pihi. 45 Matungo naiwauka
kupuma mumalompi yakwe, akiza kuamanyisigwa akwe, akaahanga alal
kunsoko akinya uwai kao. 46 Hangi akaakolya, kuniko mlikulala? Uki
mulompe muleke kingila mumageng'wa." 47 Matungo naakili ukuligitya,
goga milunde ukulu nuantu ukapumila, nu Yuda ung'wia wao nuitumi wa
kumi na abiili akazuatongee. Akaza pakupe nu Yesu ahume kumulungila.
48 Kululo u Yesu akamuila, u Yuda uloilwe kumugulya ung'wana wang'wa
Adamu kuilungili? 49 Ao naiakoli pakupi nu Yesu naiaona aya akupumila,
akalunga, mukulu, kuakue na panga? 50 Sunga ung'wia akamukua
umitumi nuang'wa kuhani numukulu, akamudumula ukutwi wakwe
nuamkono wakigoha. 51 U Yesu akalunga, iyi ikondilye, hangi akamuamba
ukutwe akwe, akamuguna. 52 U Yesu akalunga kung'wa kuhani numukulu,
nukuakulu niamatekeelo, nianyampala naiazile mupiluka, iti muzile anga
muzikua nia sambo, niidunkuli nia panga? 53 Mahiku ihi naikina
palung'wi nunye mitekeelo, shaimuikie imikono anyu kitalane. Ingi
gwa aya matungo ako, ni ngulu ya kiti. 54 Akamuamba ikamutongeela
ikamuleta kung'wa kuhani, ingi gwa u Petro akamutyatila kua kuli.
55 Nai akilya umoto mung'wanso mukati, naiamala kikie pihi palung'wi,
u Petro akikie pakati ao. 56 Mitumi ung'wi nuakisungu, akamuona
naiwikie muwelu nuamoto, akamugoza akamuila umuntu uyu azaine
palung'wi nung'wenso. 57 Ingi u Petro akahita, akalunga uwe musungu
we une shanumumanyile. 58 Matungo makehu, numuya muntu akamuona
akamuila nu ewe mipalung'wi nung'wenso, u Petro akasusha, "Mitunja,
singa nene." 59 Naakila matungo anga isaa ling'wi itu, mitunja ung'wi
akalunga, tai lukulu umuntu uyu azaipalung'wi nung'wenso kunsoko ingi
Mgalilaya." 60 Ingi u Petro akalunga, mitunja shamine nuligitilye, akatula
naukuligitya inkunkuli ikakunkula. 61 Akapiluka, umukulu akamugoza u
Petro nu Petro akalukimbuka ulukani nula mukulu, apo namuie, inkunkuli
izizikili kukunkula ileliye, ukunihita katatu. 62 Akalongola kunzi, u Petro,
akalila kua kinyauwai kidu. 63 Sunga eitunja ao naenda musunga ikatula
mumela nukumukua. 64 Nai amukunikila imiho, akamukolya, akamuila,
simumanye nyenyu nukukuile? 65 Ikaligitya nkani yidu nishayimpyani
nizo niang'wa Yesu, hangi akazemumela. 66 Naapika imatungo akidaudau,
anyampala aantu akiilingila palung'wi, akulu amakuhani, niaika nkani.
Ikamutwala kianza. 67 Akazelunga ang'wi uewe wi Kilisto, kuile nuanso
akaaila, aga numuile shamukuhuila. 68 Hangi aganumukolye shanga-
mukusukiilya. 69 Ingi kandiilya inoino nukulongoleka, ung'wana wang'wa
Adamu ukutula wikie mkono nua kigoha nua ngulu yang'wi Tunda. 70 Ihi
ikalunga, kululo kulunge uewe wing'wana wang'wi Tunda? Nu yesu
akaaila, unye muliiye kina unene. 71 Akalunga kuniki enda kukili kuduma
nsoko? Kunu enda kigule usese kupuma mumulomo wakwe.

23

1 Umilundo wihi ukimika, ukamutwale uYesu pantongeela ang'wa Pilato.
2 Ikandya kumuumbilya inkani, akazelunga, kumuhangile umuntu yu

ukumunkonga ihi itu, wenda agilya iantu aleke kupumya impia kung'wa
kaisari, hangi wenda hinga kina nuanso Kristo, Mtemi. 3 Pilato akamkolya,
akahunga, Uewe wintemi Wayahudi? uYesu akasusha akalunga, ingi
wewe ukulanga iti. 4 Upilato akamuila ukuhani numukulu a mitunda,
shakuona igazo nila muntu uyu. 5 Ingi nianso ikalunga, wenda asongeela
iantu, wenda amanyisa kuuyahundi ihi, kandilya kugalilaya ni tungili
ukoti hapa. 6 Upilato nai wija, akakaelya kina Umuntu uyu ang'wa waku
Galilaya. 7 Naiwalinga kina aukoli mutemi wang, wa Herode, akamutwala
kung'wa Herode, imatungo nanso nung'wenso aukoli kuyerusalemu
imahiko nanso. 8 Uherode naiwamuona Yesu, akalowa, kunsoko autakile
kumuona siku idu. Aiwija ulukumo lakwe, akalowa aone ata ikuilwa
ling'wi nilikitung'wa nung'wenso. 9 Uherode akamukolya uYesu nkani
yidu, Uyesu singa akasusha kintu kihi. 10 Iakuhani niakulu palung'wi
niandiki akimika kuautaki ukazimusemela. 11 Uherode palung'wi nia hami
akwe, ikmutukila nukumumda, nukumutagala inguo ninza uYesu sunga
ikamususha kung'wa Pilato. 12 Herode nu Pilato ikatula ikihumbashuya
kandilya uluhiku lulo, [ntongeela apa ng'wanso aialemanilye]. 13 Upilato
akaitanga iakuhani niakulu nilongeeli niamilundo na antu. 14 Akaaila
mandetela umuntu uyu, anga muntu nuiatongeela awa niyituma imabi,
hangi gozi namukolekelya pa ntongeela anyu, singa naona igazo ku
muntu uyu ku nkani yihi inazamenda musemela nuinso. 15 Kutile,
ang'wi Herode, kunsoko wamususha kitaitu, inangi kutile kintu kihi nikibi
naiwitumile nakihumile kutule apegwe ulamulwa wa nsha. 16 Kululo
kumupa ulamulwa nukumutunguila. 17 Itungili, Upilato ukumulekela
mutungwa ung'wi kua yahudi matungo na mahiku aulumbiili. 18 Ingi
ihi akazogolya palung'wi, akazelunga,"Muheje uyu, hangi kuluguilye
ubaraba." 19 Ubaraba ai muntu nauikilwe kukitungo kunsoko au sambo
mukisali palung'wi nuubulagi. 20 Upilato akaila hangi, ndalwe kumuleka
uYesu. 21 Kululo nianso akakulya iyogo agigwe agigwe. 22 Akaakolya
katatu, akaila umuntu uyu witumile mabiki? Naulya igazo nilihumile
kumutwala muulamutwa wa nshaakwe, kululo ingankondye kupumya
uulamulwa kumulekela. 23 Akitwita kua ngulu, akalowa agig'wa, induli
yao ikampembeselya upilato. 24 Upilato akaaila mitumi anganimuonee.
25 Akamutunguila uyu nautungilwe kukitingo kunsoko akusingizeeligwa
kituma ubi nu kubalaga. Uyu naumuloilwe, akamupunya uYesu ami-
tumile nialoilwe. 26 Naiakumuheja ikamuamba muntu ung'wi, Simoni
Mkirene, naupimie kumugunda, ikamutika ikota la mpanga amutyale
uYesu. 27 Milundo mkulu nuantu, niasungu idu naiahumilwe ikinya uwayi
nukuhongeelya kunsoko akwe, ai amutyatile. 28 Akaa pilukila akaaila,
Ananso niamu Yerusalemu, leki kundiili unene, iliili unyenye niana
anyu. 29 Goza imahiku apembilye,"niazelunga, akembetwa iagumba ni nda
nishayiluga nimaele aya nisinga aiankilye. 30 Pang'wanso azetula maila
imalugulu, kugwili, ana malugulu kukunikili. 31 Ang'wi akituma nkanizizi
mu mti nutotu ukatula uli mu mti nuwumo? 32 Intunja abiili hangi
niansambo aiatwawe palung'wi nung'wenso ende abulagwe. 33 Naipaka
apo niitangwa ing'ang'a Iitwe, ikatula maja palung'wi niasambo, ung'wi
mukono nuakigiha numuya mukono nua kikima. 34 Uyesu akahinga, Tata
alekole kunsoko shangaalikile niakituma. Nienso ikaku ialo ahume ku-
galana imyenda akwe. 35 Iantu ainukile akazeagozeeye kunu iatemi akaze-
mumela, akazelunga, aiwiaguna niangizeo, itungili nigune nung'wenso,

ang'wi nuanso Kristo wang'wi, Itunda, naushaguwe. 36 Iahomi neonso
ikamudalaha, Ikamuhugeela ikamupa inkungu. 37 Ikalunga, ang'wi uewe
wimu temi wayahudi igune uewe. 38 Aikikoli hangi kilingasiilyo migulya
akwe naikiandikilwe, "UYU NGWENSO MUTEMI WAYAHUDI". 39 Ung'wi
wa Sambo naukagigwa akamutuhila akalunga, uewe wi Kristo? Iguno
uewe nu sese. 40 Ingi gwa umuya akasusha, akamukenela akalunga, uewe
shumogopile ne Itunda? nuewe ukoli mulamulwa wuwo wuwo? 41 Use
kukoli kutai, Kunsoko usese kusingiilya iko nikimpyani ni ntendo yitie
ingi umuntie uyu shawitumile anga kintu kihi nikibi. 42 Hangi akongeelya,
Yesu unkimbuke nukingila mutemi wako. 43 Uyesu akamuila, huila kuila
ilelo iyi ukutula palung'wi nunene kuparadiso. 44 Ainugee kutula matungo
mutandatu, ihe ihi ikakunikilwa ni kiti sunga imatungo kenda ikapika.
45 Uwelu wa lyoa ukalima, sunga ung'wenda nuitekeelo ukatamuka pakati
kandiilya migulya. 46 Akalila kua luli lukulu, Uyesu akalunga, Tata
mumikono nako, namiika inkolo ane, naiwaligitya aya akasha. 47 Matungo
uakida naiwaona ayo naitumilwe akamukolya Itunda akalunga, itai uyu ai
muntu wa tai. 48 Matungo umilundo wa antu naiazile palung'wi kihenga
naiaona ayo naitumilwe, ikasuka akaze kuaga ikue yao. 49 Ingi gwa
iahumba uya akwe, niasunga ikamutatya kupuma kugalilaya, akimika kuli
akazegoza ayo naitumilwe. 50 Goza aukoli muntu nai witangwa Yusufu nai
muntu wianza, Muntu muza nuatai. 51 [Akili kigombya ni ntendo yao,]
kupuma Armathaya kisali ka kiyahudi uo naizaulindie utemi wang'wi
Tunda. 52 Umuntu uyu, akamuhugeela upilato, akalompa apeng'we umuili
wang'wa Yesu. 53 Akausimya hangi akaukumba isanda akauka mukibiila
naikimbihiimbilwe mungwe, omo naizakili muntu wihi kuikwa. 54 luhiku
la kunonelya ni Sabato ahugeela. 55 Iasungu, naiazile kupuma Kugalilaya,
aiamulyatile ikibiila nu muili wakwe naiulalikigwe. 56 Akasuka ikatula
nonelya imakuta nakunyunkilya. Sunga luhiku la sabato akasupya anga
naiza malagiilyo ao.

24

1 Aikili dau luhiku la ng'wandyo nuli juma, akaza pa kibiil, akaleta
imakuta nkunyunkiila naamanoneeye. 2 Akahanga igwe lapilingitigw lend
kulini kibiila. 3 Akingila mumo, shangaikaukauhanga umuili wang'wa
Yesu. 4 Matungo nanso ikatula nimasugo makulu na lukani ulu, akaona
antu abiili kazemikile pakati ao akazeatugae myenda nakumiligita. 5 Ia
sangu akazeiwe uwoa, akatunya usu pihi, akaaila asungu. Kuniki
mukumuduma uyu numupanga muashi? 6 Wikutile apa ingi wauka
kembuki nauligitilye nunye naukoli ku Galilaya. 7 Akalunga kina ung'wana
wang'wa Adamu ukupumigwa mumikano antu niakite imilandu hangi
agigwe nuhihiku la mtandatu ukuuka hangi. 8 Ia sangu nianso ikakimbuka
inkani nianso. 9 Ikasuka kupuma kukibiila ikaaila aya ihi ao ni kumi
nung'wi ningiza ihi. 10 Ingi Maria Magdalena, Joana, Maria nyinya
wang'wa Yakobo, niasungu niangiza palung'wi nienso ikapumya inkani
inzi kuitumi. 11 Ingi gwa ulukani uhu lukatula anga lanakanda udu
kuitumi, hangi shanga ikahuila ia sungu nianso. 12 Upatoo akauka,
akamanga akahonga kukibiila akahungiila akagoza mukati, akaona isanda
akwe du, sunga Petro akahega akenda kitalakwe, akazutite ikilwa kwa iko
nikipumie. 13 Antu abiili akalongola uluhiku lulolulo kukisali nikitangwa
Emmau lugendo la matungo abiili. 14 Akatuli kolya ienso kua enso

ayo ihi naupumie kung'wanso. 15 Imatungo nanso naiakili akikolya,
Uyesu aka hugeela pakupi akatula palung'wi nienso. 16 Imiho ao
ikakuwa upoku aleke kumumunya. 17 Uyesu akaila unye nimiabiili
mendi ila ule nimukugenda? akasiga imikile kunu akaziatile kinyauwai.
18 Muntu ung'wi lina lakwe Cleopa, akasusha, uewe du ne apa pa
Yerusalemu nishuine aya naapumie kung'wanso imahiku aya? 19 Uyesu
akaaila, makani ke? akamuila aya nang'wa Yesu mnazareti uyu nai
munyakidagu, muhumi nua witumi ni nkani ntongeela ang'wi Tunda
niantu ihi. 20 Anga iakulu niakuhani nia tongeeli itu naamupunilye
mulamulwa wa nsha nukumaja. 21 Ingi gwa aikuluile kina uyu yuyu
nuzeapa ulekelwa Israel. kulinaya ihi itungili luhiku la katatu inkani izi
niyigee. 22 Kululo gwa lasungu kupuma kitaile akupee ikaiilwa, naikoli
pakibiila ikidaudau. 23 Naiaulya umuiili akwe, akaza akazelunga kina
aiaine wa malaika naialiye kina ukoli mupanga. 24 Iitunja ao naiakoli
palung'wi nusese ikenda pakibiila, ikahanga anga iasungu naialigitilye,
ingi singaaia muine nuanso. 25 Uyesu akaaila, unye antu nimiapungu
nimukite inkolo ni ndito nishaya kuhuila ihi ayo nianyakidagu aliiye.
26 Ingi aitulikili uyesu kagigwa ku nkaai izi, nukingila kuukulu wakwe.
27 Sunga kandiilya kung'wa Musa nianyakidagu ihi, akaakunukuila
aya ihi naakoli muandike wihi nuakwe. 28 Naahugela mukisali iko,
akazialongoe, Uyesu akatula anga kili ulongoe kuntongeela. 29 Kuite
aiamusingilya azeligitya, ikie palung'wi nusese kundogoelyo ilongolekile
mpindi nuluhiku anga laula. Itegwa u Yesu akingila kulongola kikie
nienso. 30 Matungo naiikie nienso akazilya, akahola umkate, akaukembeta
nukuega akaapa. 31 Sunga imiho ao ikakuwukulwa ikamulinga, matungo
makupi akalimila mumiho ao. 32 Akatula kitambulya enso iti inkolo
yitu shaaza yakie na mukati itui, matungo naukuligitya nusese munzila,
naukukunukuilye ayo naandikilwe. 33 Ikauka itungo lilolilo, ikasuka ku
Yerusalemu. Ikaahanga ao ni kumi nung'wi akazeilingie palung'wi nao
naine pang'wanso. 34 Akazilunga, wauka itaitai, hangi aza wigeelekili
kung'wa Simoni. 35 Kululo ikaila ayo naiamaine munzila, ayo nu Yesu
naiwigeelekile kitalao kuuega umukate. 36 Naakili akuligitya inkani
nianso, u Yesu akimika pakati ao, hangi akaila, upolo utule nunye.
37 Aiogapile akazuilwe nuwoa, ikasiga kina azaamuine ng'waungwelu. 38 U
Yesu akaaila kuniki nimukusiga? Kuniki makolyo akuuka munkolo yanyu.
39 Gozi imikono ane ni migulu ane, muone kina ingi nene. Mambi muone.
Kunsoko inkolo ngila anga nyama ni makupa, anga nimuona unene kutula
ninyenso. 40 Naiwakondya kulunga iti, akaalagiila imikono akwe nimigulu
akwe. 41 Akaziakili akite ulumbi nauhali inkanile nukuhite kuhuila nu
ukuilwa u Yesu akaila, mukate kintu ne ni kakulya? 42 Akamupa nsamaki
iegile ikaziasile. 43 U esu akahola akalya pantongeela ao. 44 Akaaila,
“Nainkoli nunye, ainumuie kina ihi naandikilwe munonelya wang'wa
Musa nianyakidagu ni zaburi ingi mpaka akondaniile.” 45 Sunga akalugula
imahala ao, ahume kulinga ayo nandikilwe. 46 Akaaila yandikilwe kina,
“Ukilisto mpaka agigwe, nukuuka hangi kupuma muashi uluhiku lakatatu.
47 Uungami nuulekelwa wamilandu utanantigwe kulina lakwe kumahi
ihi kandiilya ku Yerusalemu. 48 Unye miikengi ankani izi. 49 Goza,
kumutwailya ulagwa wang'wa Tata ane kitalanyu, kululo lindili hapo
pakisali, sunga nimuzetugalwa ingulu kupuma kigulya. 50 Sunga u
Yesu akatongeela kunzi mpaka naiahugeela ku Bethania. Akahumbula

imikono akwe migulya, akaakembeta. 51 Matungo naukuakembeta, akikie
wing'wene akaholwa migulya kilunde. 52 Ikamukulya hangi ikasuka ku
Yerusalemu ni lumbi ikulu. 53 Akasiga akoli mitekeelo akazemukulya
Itunda.

uYohana

1 Ung'wandyo ai lukoli lukani, nu lukani ai latulaa palung'wi ni Itunda,
nu lukani ai latulaa Itunda. 2 Uyu, u lukani, Ung'wandyo ai watulaa
palung'wi ni Itunda. 3 I intu yihi ai itumilwe ku ng'wenso, ni anga ihite
kutula ng'wenso kutili ga ni kintu king'wi nai katulaa kitumilwe. 4 Mukati
akwe ai ukoli u upanga, nu uwo upanga ai watulaa welu nu a ana adamu
ihi. 5 Welu welyaa mu kiti, ang'wi i kiti shanga ukaulimisa. 6 Ai ukoli
u muntu nai ulagiigwe kupuma kung'wa Itunda, niiza ilina ni lakwe ai
watulaa Yohana. 7 Ai wazile anga mukuiili kukiila kutula uwo u welu,
iti kina ihi ahume kuhuiila kukiila ng'wenso. 8 U Yohona shanga ai uwo
u welu, ila ai uzile iti wakuiile kutula uwo u welu. 9 Iyo ai ayulaa welu
nua tai naza utuile uzile mu ihi ni nyenso wimuikila welu kila u ng'wi.
10 Ai watulaa mihi, ni ihi ai iumbilwe kukiila ng'wenso, ni ihi shanga
ai limumanyile. 11 Ai uzile ku intu ni akwe, ni antu ni akwe shanga
ikamusingiilya. 12 Ila ku awo ni idu nai amusingiiye, naza alihuiie i
lina ni lakwe, ku awo ai uikiiye tai ane ni akutula ana ang'wi Itunda.
13 Naza aleilwe shanga ku sakami, ang'wi ku ulowa nua muili, ang'wi
ku ulowa nua muntu, ila kung'wi Itunda mukola. 14 Nu ng'wenso u
lukani ai wizipiilye muili hangi akikie mukati itu, ka wihengilee ikulyo
ni lakwe, ikulyo anga ni la muntu nu ing'wene nua kinyena nai uzile
kupuma kung'wa Tata, wizue ukende nua tai. 15 U Yohana ai ukuiie
kutula ung'wenso, nu kitunta ku luli azeligitya, “Uyu yuyoo niza niligitya
i nkani niakwe nizeligitya, “Uyo nuzile ze yakilaa unene inge Mukulu
kukila unene, kunsoko iiza ukoli ze ikili unene”. 16 Kunsoko kupuma mu
ukondaniili nu akwe, usese kihi kusingiiye nankanda u uhumi ze yakilaa
nia uhumi. 17 Kunsoko ilagiilyo ai liletilwe kukiila Musa, u ukende ni tai
ai izile kukiila Yesu Kristo. 18 Kutili u ng'wana adamu nai umihengile
Itunda matungo ihi, muntu wing'wene niiza inge Itunda, nuili mu kikua
kang'wa Tata, umizipilye ung'wenso wamanyike. 19 Nu uwu wuwu ukuiili
nuang'wa Yohana matungo i Akuhani ni Alawi nai alagiigwe kitalakwe ni
Ayahudi kumukolya “uewe inge nyenyu?”. 20 Bila kisinsila hangi shanga
ai uhitile, ila ai usukiiye, “Unene shanga Kristo”. 21 Uu gwa akamokolya,
“ku lulo uewe inge nyenyu itungili?” Uewe inge Eliya? Akaligitya, “Unene
shanga” Akaligitya, uewe inge munyakidagu? Akasukiila “A aa”. 22 Uu gwa
akamuila, “uewe inge nyenyu iti kina kuinkiilye isusho naza akulaagiye?
Ukikuiila uli uewe mukola?” 23 Akaligitya, “ Unene inge luli nu lakwe
nui lilaa muwii, “Migooli i nzila a mukulu! anga munyakidagu Isaya
nai uligitilye.” 24 Uu gwa ai akoli ni antu alagiigwe kupuma pang'wanso
kupuma ku Afalisayo. Akamukolya nu kuligitya, 25 : ku niki ukoja
gwa angize uewe shanga wi Kilisto ang'wi Eliya ang'wi munyakidagu?
26 uYohana ai uasukiiye azeligitya: Nukoja ku mazi, Ga ni iti, mukati
anyu wimikile muntu ni shanga mumulingile. 27 Uyu yuyo nupembilye
ze yakilaa unene, Unene ni mugila uhumi nuakutolya i mikoha a ilatu
niakwe, 28 Makani aya ai atulikile uko ku Bethania, itumbi nila Yordani,
kianza naiza uYohani ukoli ukoja. 29 Luhiku nai lutyatile uYohana
akamihenga uYesu upembilye kung'waakwe akaligitya, Goza ung'waa
nkolo wang'wa Itunda nuiuhola umulandu nua unkumbigulu! 30 uyu yuyo

naindigitilye inkani niakwe nizeligitya, Nuanso nupembilye kituli kane inge mukulu kukila unene, kunsoko ai watuile zeikili unene, 31 Shanga ai numulingile ung'wenso, kuiti aiitulikile nanso kina akunukulwe mukati a Israeli, kina ainzile nikazeoja ku mazi, 32 uYohana ai ukuiie, “Ai nihengile uNg'wau Ng'welu ukusima kupuma kilunde mpyani a nkuni nu kusiga migulya akwe. 33 Unene shanga ai numulingile, kuiti nuanso nai undagiiye iti noje ku mazi ai untambuie, “uyo nize ukihenga Ug'wau Ng'welu ukusima nu kikie migilya akwe, Nuanso yuyo nuojaa ku Ng'wau Ng'walu, 34 Nihengaa nu kukuiila kina uyu ige ng'wana wang'wa Itunda,” 35 Hangi luhiku nai lutyatile uYohana aiukoli wimikile nia manyisigwa akwe abiili, 36 ai amihengile uYesu ukugenda nu Yohana akaligitya, “Goza, uNng'waa nkolo nuang'wa Itunda” 37 Amanyisigwa abiili ai amigulye uYohana ukuligitya aya akamutyata uYesu. 38 Hangi uYesu ai upilukile nu kuihenga iamanyisigwa awo amutyatile, nu kuaila, “Muloilwe ntuni?” Akamusukiilya, Rabbi, (ndogoelyo akwe ng'walimu;) wikiee pii?” 39 Aka atambuila, “pembyi nu kihenga. “Uugwa ai alongoe nu kihenga i kianza nai wikiee; akikie palung'wi nu ng'wenso u luhiku nulanso, kunsoko aiyatulaa yapikiila saa ikumi iti. 40 Ung'wi nua awo ni abiili nai amigulye uYohana ukutambula ni uugwa kumutyata uYesu ai utuile inge Andrea, muluna akwe uSimoni Petro. 41 Akamihenga muluna akwe uSimioni nu kumutambuila,”Kamulijaa uMasihi” (niiza impyanigwe Kristo). 42 Akamuleta kung'wa Yesu. uYesu akamugoza nu kuligitya, Uewe wi Simioni ng'wana wang'wa Yohana” wikitangwa Kefa” (ndogoelyo akwe 'Ptro') 43 Luhiku nai lutyatile itungo uYesu nai wahia kuhega kulongola kuGalilaya, ai umuligilye uFilipo nu kumuila, “Ntyate unene.” 44 uFilipo aiwatulaa mukola ihi nua kuBethasaida, kisali kang'wa Adrea nu Petro. 45 uFilipo ai umuligilye uNathanaeli nu kumuila, Kamulijaa uyo naiza uMusa ukilisilye inkani niakwe mu malagiilyo nu Unyakidagu, Yesu ng'wana awng'wa Yusufu, kupuma kuNazareti. 46 uNathanaeli akamuila, "Itii kintu ni kiziza kihumile kupembelya kuNazareti?” uFilipo akamuila, “Nzuu nu kihenga.” 47 uYesu akaamihenga uNathanaeli upembilye kung'waakwe nu kuligitya, “Goza uMuisraeli tai taai ni mugila u ukongelwa mukati akwe|” 48 uNathanaeli akamuila, “Uningile kinyauli unene?” uYesu akamusukiilya nu kumuila, Aza ikili uFilipo kuitanga naza ukoli pihi pi ikota, aza nakihengaa.” 49 uNahanaeli akasukiilya, “Rabi uewe wi Ng'wana wang'wa Itunda| Uewe wi Mutemi nua Israeli”| 50 uYesu akasukiilya akamuila, Kunsoko nukuiie aza 'nukihengile pihi i kota' itii wahuiila? ukihenga ntendo nkulu kukila izi.” 51 uYesu akaligitya, “Huiili huiili kumuili mikihenga ilunde likuluguka, nu kuihenga iamalaika akunankila nu kusima migulya a Ng'wana wang'wa Adamu.”

2

1 Ze yakilaa mahiku a taatu, ai ukoli winga uko ku Kana a Galilaya nu Nyinya wang'wa Yesu ai ukoli kuko. 2 uYesu ni amanyisigwa akwe ai atulaa anilwe mu winga. 3 Itungo nai auilwa i magai, u nyinya wakwe uYesu akamuila, “Agila i magai.” 4 uYesu akasukiilya, Musungu ni kanso kintuile ntuni unene? Itungo ni lane likili kupikiila,” 5 uNyinya nuakwe akaaila, “Kihi nuikamuila itumi.” 6 U ugwa ai ikoli ni ntunda mutandatu ni a magwe pang'wanso nai iekilwe kunsoko a ku kalala mu mahiku a Ayahudi, kila ing'wi ai ikete wizulyo nua nzio ibiili, itaatu. 7 uYesu aka aila,

Izulyi imazi intunda nia magwe, “akizulya ga nu migulya. 8 Uugwa aka
aila awo ianya mulimo, “Holi ngele itungili nu kutwala ku mua aiilya nu
mukulu nua meza. “'Akituma anga naza ualagiiye. 9 Muaiilya nu mukulu
ai umaluilye imazi ayo nai atulaa akailikaa nu kutula magai, ila shanga
aiulingile kapumile (kuiti ianyamulimo naza atepile imazi ai alingile kai
apumile). Uugwa akamitanga umukulu nua winga nu 10 kumuila, kila
ung'wi wandya kuagiza i antu imagai ni maziza ni anga agale wiagiza
imagai ni shanga maziza. Kuiti uewe umaikile imagai ni maziza kupikiila
itungili” 11 U ukuilwa uwo nua ku Kana a kuGalilaya, ai watulaa wuwo
ng'wandyo nua mpyani nia ukuilwa nuang'wa Yesu, azekunukula ikulyo
nilakwe, itigwa ia manyisigwa akwe akamuhuiila. 12 Ze yakilaa izi, uYesu,
Nyinya nua kwe, aluna akwe ni amanyisigwa akwe ai alongoe mu kisali
nika Kapernaumu nu kikie kuko ku mahiku masheenyu. 13 Uugwa ipasaka
a Ayahudi ai ahumbeela, itigwa uYesu akalongola ku Yerusalemu. 14 Aka
ahanga ia gulya a ng'ombe, nkolo, ni nkunda mukati Itekeelo. Ga nia
kaila mpia ai akoli ikie mukati Itekeelo. 15 Uyesu akanonia umikoha ukete
makundo, aka apumya ihi nai amoli mukati Itekeelo, ize ihanguie ng'ombe
ni nkolo. Akahunula impia ni ya akaila mpia nu kuipiula i meza niao. 16 Ku
agulya kunda aka aila, “Pumyi i intu izi kuli ni kianza iki, leki kulitendi
ito ni lang'wa Tata nu ane kutula kianza ki soko” 17 Amanyisigwa akwe
akakimbukiilya kina ai yatulaa ikilisigwe, “Wilu nu ito ni lako likundya.”
18 Akulu ni a Ayahudi akasukiilya, akamuila, Inge kilingasiilyo kii nu
kulagiila kunsoko ukituma imakani aya?” 19 uYesu aka asukiilya, Ligumuli
Itekeelo ili nu nene kulizenga ze yakilaa mahiku ataatu.” 20 Uugwa Akulu
a Ayahudi akaligitya, “Ai ikuhoile miaka makumi anne na mutaandatu
kulizenga Itekeelo ili nu ewe ukuligitya ukulizenga ku mahiku ataatu?”
21 Ga ni iti, nuanso ai utambue itekeelo aze usigiie muili nuakwe. 22 Iti
gwa panyambele ze yakilaa kiuka kung'waakwe kupuma kuashi, ia
manyisigwa ni akwe akakimbukiilya kina ai uligitilye nianso, akahuiila
uukilisigwa ni ntambu naiza uYesu wakondilyee kumiligitya. 23 Uugwa
nai watulaa ku Yerusalemu matungo a pasaka, itungo nila sikukuu antu
idu ai ahuiie i lina ni lakwe. nai ihengile i ilingasiilyo ni a ukuilwa nai
witumile. 24 Kuiti uYesu ai mugila u uhuiili ni enso ku nsoko ai ualingile
i ana adamu i hi. 25 Shanga ai utakile muntu wihi kumuila kutula ni ili i
ana adamu kunsoko ai ulingile nai kimoli mukati ao.

3

1 Uugwa ai ukoli nu Afarisayo nai iza ilina nilakwe Nikodemo, ung'wi
nua anyampala ni i anza nila Ayahudi. 2 Muntu uyu ai umuhangile uYesu
utiku nu kumuila, “Rabi, kulingile kina wi ng'walimu kupuma kung'wa
Itunda, ku ndogoelyo kutili u muntu nu humile kituma izi yihi Itunda aze
wikutili palung'wi nu ng'wenso.” 3 uYesu akamusukiilya, “Huiila huiila,
shsnga uhumile u muntu kingila mu utemi nuang'wa Itunda anga wahite
kutugwa nkua a kabiili.” 4 uNikodemo akaligitya, “Umuntu uhumile uli
kutugwa aze mnyampala? Shanga uhumile kingila munda ang'wa nyinya
nuakwe nkua a kabiili nu kutugwa, itii uhuile uli?” 5 uYesu akasukiilya,
“Huiila huiila muntu anga wahite kutugwa ku mazi nu ku Ng'wau Ng'welu,
shanga uhumile kingila mu utemi nuang'wa Itunda. 6 Ni kitugilwe ku
muili inge muili, hangi nikitugilwe ku nkolo inge nkolo. 7 Leka ku kuilwa
kunsoko aza nakuilaa, inge kusinja kutugwa nkua aka biili. 8 Ung'wega
wikunkaa pihi ku uloilwe nu luli nu lakwe mulijaa, kuiti shanga mulingile

kuupumiie nuko ku ulongoe. Uugwa ni yili i hali a kila nutugilwe nu
Ng'wau Ng'welu. 9 uNikodemo akasukiilya, ku kuligitya, “Makani aya
ahumikile uli?” 10 uYesu akasukiilya, “u ewe wi ng'walimu nua Israeli
shanga ulingile ga ni makani aya? 11 Huiila, huiila, nu kuuila, iko ni
kukilingile kuuki kuiila ku iko ni kuki hengile. kuiti shanga mukusingiilya
u ukuili nu itu. 12 Anga ize namuilaa imakani aya apa mihi shanga
mu huiie, muhumile uli kuhuiila anga numuile imakani na kilunde?
13 Ndogoelyo kutili nai unankie migulya kupuma kilunde kwaala ng'wenso
nai usimile, uNg'wana wang'wa Adamu. 14 Anga uu uMusa nai umiyansue
inzoka mi bambazi, u uu uNg'wa nu ang'wa Adamu kusinja wanyansulwe,
15 iti kina ihi ni ika muhuiila alije u upanga nua kali na kali. 16 Ku
ndogoelyo iyi Itunda ai u uloelwe u unkumbigulu, kina akamupumya u
ng'wana nu akwe nu ing'wene, iti kina muntu wihi nu muhuiie waleke
kulimila ila watule nu upanga nua kali na kali. 17 Ku nsoko Itunda shanga
ai umulagiiye ung'wana nu akwe mihi iti aulamule u unkumbigulu, ila
kina u unkumbigulu ugunike mung'wa akwe. 18 Nu muhuiie nuanso
shanga ukulamulwa. Nuanso ni shanga umuhuiie yakondaa walamulwaa
ku nsoko shanga ulihuiie i lina nila Ng'wana wing'wene nuang'wa Itunda.
19 Iyi yiyo nsoko a ulamulwa, nia kina u welu ai uzile mu unkumbigulu,
kuiti iana adamu akalowa kiti ikilo a welu ku nsoko ntendo ni ao ai yatulaa
ya ubii. 20 Kila muntu nuitumaa u ubii wibipilwaa u welu ni iti shanga
uzile mu welu iti kina intendo niakwe ileke kuikwa ng'walyi. 21 Kuiti,
nuanso nuitumaa i tai wizaa mu welu iti intendo niakwe igeeleke kina
yitumilwe ku ikulyo ni lang'wa Itunda. 22 Ze akilaa aya, uYesu palung'wi
ni amanyisigwa akalongola mihi a Yudea. Kung'wanso ai utumie itungo
palung'wi ni enso hangi ai watulaa ukoja. 23 Itungili ga nu uYohana ai
watulaa ukoja uko ku Ainea pakupi ni Salam ndogoelyo ai akoli ni mazi idu
pang'wanso. Antu ai atulaa akupembya kitalakwe nu kogigwa, 24 ku nsoko
uYohana ai watulaa wakili kugung'wa mu kadulumu. 25 Uugwa ai ipumie
wikungumi mu amanyisigwa ang'wa Yohana ni Ayahudi kutula siku kuu
nia weligwa. 26 Akalongola kung'wa Yohana akamuila, “Rabi, nuanso
naza mine nu ng'wenso kitumbi nila mongo nua Yordani, Ng'wenso
nai ukuiie i nkani ni akwe, goza, ukoja ni ihi akulongola akumutyata.”
27 uYohana akasukiilya umuntu shanga uhumile kusingiilya kintu kihi
kwaala anga ize winkiiigwe kupuma kilunde. 28 uNyenye akola mikuiila
kina aindigitilye kina, 'unene shanga ni kilisto; badala akwe ai ndigitilye,
'ndagiigwe ntongeela akwe.' 29 Nuanso nuine nu mutiziila ingi mukulu
nua winga. Itungili umuhumbamuya nuang'wa mukulu nua winga,
nuimikaa nu kutegeelya wiloeelya lukulu kunsoko a luli nula mukulu
nua winga. Uwu itungili ingi ulowa nu ane ni ukondaniie. 30 Utakiwe
kukilinkiila nu nene ntakiwe kukepa. 31 Nuanso nu pembeeye migulya,
ukoli migulya a ihi. Nuanso nua unkumbigulu upumiie mu unkumbigulu
hangi wiligitya makani a kinya unkumbigulu. Nuanso nupembeeye
kilunde ukoli migulya a yihi. 32 Nuanso wikuiila ayo nuihengile nu kigiilya,
kuiti kutili nuisingiilya u ukuiili nu akwe. 33 Nuanso nai usingiiye u ukuiili
nuakwe ukomaniigwe kina Itunda ingi watai. 34 Ku nsoko nuanso nai
ulagiingwe ni Itunda wiligitya makani ang'wa Itunda. Ku nsoko shanga
wiminkiilya uNg'wau ng'welu nua ngele. 35 uTata wimulowaa ung'wana
hangi uminkiiye i intu yihi mu mikono akwe. 36 Nuanso numuhuiie
uNg'wana ukete u upanga nua kali na kali, Kuiti ku ng'waakwe ni shanga
ukumukulya uNg'wana shanga ukuihenga u upanga nua kali na kali, ila

ikuo ni lang'wa Itunda liambinkanaa migulya akwe.

4

1 Uugwa uYesu nai walinga kina iAfarisayo ijaa kina uYesu ai watulaa
ukumanyisa nu kuoja ikilo ni lang'wa Yohana 2 (Anga itule uYesu mukola
ai watulaa shanga ukoja ila amanyisigwa akwe). 3 ai upumile ku Judea
nu kulongola kuGalilaya. 4 Iti ai ituile ingulu kukiila ku Samaria 5 . Nu
kupikiila mu kisali nika Samaria, nikitangwaa Sikari, pakupi ni kitongo
niiza uYakobo ai uminkiiye u ng'wana nuakwe uYusufu. 6 Ni kilungu
ni kang'wa Yakobo ai kikoli pang'wanso. uYesu ai watulaa wakatala
kunsoko a muhinzo akikie pakupi ni kilungu. Ai yatulaa matungo a
mung'wi. 7 Musungu ni Musamalia ai uzile kutepa i mazi, nu Yesu
akamuila, “Ninkiilye imazi ng'wee.” 8 Kunsoko i a manyisingwa akwe ai
atulaa endaa yao mu kisali kugula indya. 9 uMusungu nuanso akamuila,
“Itulikile uli uewe Muyahudi, kunompa unene musungu ni Musamalia,
kintu ni ka kung'wa?” kunsoko iAyahudi shanga i halinkana ni Asamalia.
10 Uyesu akamusukiilya, “ Anga ize ulingile u uhumi nuang'wa Itunda,
nuyo nukuuila "ninkiilye i mazi,' aza uzee mulompa, hangi aza uzee
kinkiilya mazi a upanga.” 11 uMusungu akamusukiilya, “Mukulu wimugila
i ndoo a kutepela, ni kilungu ingi kilipu. Ukuligilya pii imazi na upanga?
12 Itii uewe wi mukulu, kukila utata witu uYakobo, naiiza ukinkiiye i
kilungu iki, nu ng'wenso mukola ni ana akwe palung'wi ni mitugo akwe
akang'wa imazi a kilungu iki?” 13 uYesu akasukiilya, “Wihi nui ng'wezaa
imazi aya ukuhung'wa inyota hangi, 14 kuiti nuanso nuikang'wa imazi ni
nikaminkiilya shanga ukuhung'wa inyota hangi. Badala akwe imazi ni
nikaminkiilya akutula ndiilyo nikuhuma ikali na kali.” 15 uMusungu uyo
akamuila, “Mukulu, kumalompa imazi nanso iti ndeke kuhung'wa inyota,
hangi ndeke kaga kuza apa kupepa imazi.” 16 uYesu akamuila, “Longola
umitange u mugohako, uugwa usuke.” 17 uMusungu akamuila, “Ni mugila
mugoha.” uYesu akasukiilya, “Uligitilye iziza, 'Nimugila mugoha;' 18 ku
ndogoelyo watuilee ni agoha ataano, nuyu nug'wi niiza ukete itungili
shanga mugoha wako. Mu ili uligitilye itai!” 19 uMusungu akamuila,
“Mukulu nihengaa yakina uewe ingi wimunyakidagu. 20 aTata itu ai
ipoelyaa mu lugulu ulu. Kuiti unyenye miligityaa kina iYerusalemu
kiko kipango niizaa iantu atakiwe kipoelya.” 21 uYesu akamusukiilya,
“Musungu, nihuiile, itungo lipembilye niize shanga muku mukulya u
Tata mu lugulu ulu ang'wi ku Yerusalemu. 22 Unyenye antu mikikulyaa
nikukilingile, ku nsoko u ugunwa wipumaa ku Ayahudi.” 23 Ga ni iti,
itungo lipembilye, nitungili likoli hapa, itungo ni ikulyaa itai akumukulya
uTata mu nkolo ni tai, ku nsoko uTata wiadumaa iantu ni a mpyani
nanso ku antu akwe ni imukulyaa. 24 Itunda ingi Nkolo, hangi awo ni
imukulyaa atakiwe kumukulya ku nkolo ni tai 25 uMusungu akamuila,
“Ningile kina u Masihi upembilye, (nuitamgwaa Kristo). Nuanso nuikiza
ukuutambuila yihi.” 26 uYesu akamuila,” Unene nukuligitya nu nene
yuyo.” 27 Itungo lilo liilo i amanyisigwa akwe akasuka. Ni enso ai
akuiwe ku niki ai watulaa ukuligitya nu musungu, kuiti kutili nai ugemile
kumukolya, “Uloilwe ntuni?” ang'wi “Ku niki ukitambulya nu ng'wenso?”
28 Iti u musungu akaleka intunda akwe nu kulongola mu kisali nu
kuatambuila i antu, 29 “Pembyi mihenge muntu naza umbiie imakani ane
ihii nai nitumile, itii ihumikile watule ng'wenso Kristo?” 30 Akapuma mu

kisali akapembya kitalakwe. 31 Matungo a mung'wi amanyisigwa akwe
akamusinja azeligitya, “Rabi lya indya.” 32 kuiti nuanso waka aila, “Unene
nkete u ludya ni shanga mulumanyile unyenye.” 33 Amanyisigwa akiila,
kutili naza wamuletelaa kintu kihi kulya,” Itii aza aletaa?” 34 uYesu aka
aila, “Uludya nu lane ingi kituma ulowa nu akwe ng'wenso nai undagiiye
nu kukaminkiilya umulimo nuakwe. 35 Itii, shanga miligityaa, 'Ikili myeli
itaano ni maogola akutula akondaa?' Kumutambuila gozi i migunda ni
ikoli ikondile ku maogola | 36 Nuanso nui ogolaa wisingiilya i kinyamulimo
nu kilingiila inkali kunsoko a upanga nua kali na kali, iti kina nuanso
nuitemelaa nu ng'wenso nui ogolaa alowe palung'wi. 37 Ku nsoko i ntambu
iyi a tai, 'Ung'wi witemelaa nu muya wiogolaa.' 38 Aza numulagiiye
kuogola naiiza shanga muki nyomekee, Auya itumaa milimo nu nyenye
mingie mu ulowa nua milimo ao.” 39 Asamalia idu mu kisali ni kanso
ai amuhuiie ku nsoko a mpola a musungu uyo nai watulaa uku kuilaa,
“Naza untambuie imakani ihi nai nitumile.” 40 Iti Asamalia nai azile ai
amusingilye wikie palung'wi ni enso nu kikie kitalao ku mahiku abiili.
41 Hangi idu ikilo akamuhuiila ku nsoko a lukani lakwe. 42 Akamuila u
musungu uyo, “Kuhuiie shanga udu ku makani ako, ku nsoko usese akola
kigulye, ni itungili kamanyaa kina kulu kuulu ng'wenso ingi muguni nua
unkumbigulu.” 43 Ze yakilaa imahiku nanso na abiili, akahega nu kutunga
ku Galilaya. 44 Ku nsoko ng'wenso mukola ai watulaa watanantya kina u
munyakidagu mugila ukulu mihi akwe mukola. 45 Nai wapembya kupuma
ku Galilaya, iAgalilaya ai amusingiiye. Ai atulaa ihengile i makani ihi
nai witumile ku Yerusalemu mu siku kuu, ku nsoko ni enso ga ai atulaa
amoli mu siku kuu. 46 Ai uzile hangi ku Kana a Galilaya uko kai umakaie
imazi kutua magai. Ai ukoli ofisa naiza ng'wana nuakwe mulowae uko ku
Kapernaumu. 47 Nai wakija kina uYesu ai wapumaa ku Judea nu kulongola
ku Galilaya, ai ulongoe kung'wa Yesu nu kumusinja wasime wamugune u
ng'wana wakwe, naiza watulaa pakupi kusha. 48 Uugwa uYesu akamuila,
“Unyenye ana muhite kihenga i ilingasiilyo nu ukuilwa shanga muhumile
kuhuiila. 49 Mutongeeli akaligitya, “Mukulu sima pihi ze ikili ung'wana
wane kusha. 50 “uYesu akamuila, “Longola ung'waako mupanga.” umuntu
uyo akahuiila lukani naiululigitilye uYesu 51 Nai watula ukusima, anya
mulimo akwe akamusingiilya nu kuuila ng'wana nu akwe ai watulaa
mupanga. 52 Iti aka akolya ingi itungo kii aza uligilye ibahu. Akasukiilya,
“Igulo itungo nila saa mutandatu ulwae naza umulekile.” 53 Uugwa
utata nu akwe wakalinga kina ingi itungo lilo liilo uYesu naza uligitilye,
“Ng'wana nuako ingi mupanga.” Uugwa nuanso naa ni anya mito lakwe
akahuiila. 54 Iki ingi kilingasiilyo ka kabiili nai witumile uYesu nai upumiie
ku Yudea kulongola ku Galilaya.

5

1 Ze yakilaa pang'wanso ai ikoli i siku kuu a Ayahudi, nu Yesu ai
unankie kulongola ku Yerusalemu. 2 Nu kung'wanso ku Yerusalemu
ai ikoli ikunu mu mumpita nua nkolo, nai kitangwaa ku ntambu a
Kiebrania Bethzatha, ni kenso kikete nkigo itaano. 3 Ilundo ikulu nila
alwae ai limoli, apoku, a kitele, ang'wi nia kule igandi ai atulaa alae mu
nkigo nianso. (Komaniilya; Makani a lukiili nula 3 shanga igeelekile mu
mbugulu ni nziza niya kali,) “Aze alindiie imazi kuhigintulwa.” ku kulu
kuulu itungo la ki tuunga malaika ai wisimaa mukati ang'wa Mukulu nu
kumahigintula i mazi. 4 Ku iti, uyo naiza ukutula wang'wandyo kingila

mukati ze yakilaa i mazi kuhigintulwa ai watendwaa mupanga kupumiila
ni kihi nai katulaa kamuambaa ku itungo nilanso. 5 Nu muntu ung'wi
nai watulaa walwae ku itungo la myaka makumi ataatu ni mu nana ai
ukoli mukati a nkigo. 6 uYesu nai wakamihenga ulae mukati a nkigo ni
zeyakilaa kulinga kina ulae pang'wanso ku itungo ilipu uYesu ai umuiie,
“Itii uloilwe kutula wimupanga?” 7 Umulwae uyo aka musukiilya, “Mukulu
nimugila muntu, nua kumbika mi ikunu itungo imazi nakuhigintulwa,
Itungo ni kugema kingila muntu mungiiza wintongeela.” 8 uYesu akamuila,
“Nyansuka hangi uhole ikipalatu kako nu kulongola.” 9 Nkua umuntu
nuanso akakomigwa, wakahola u ulili nuakwe nu kulongola. Nu luhiku
nulanso ai latulaa luhiku la kusupya. 10 Iti gwa i Ayahudi akamuila u
muntu uyo nai ugunilwe, '“Lelo luhiku nu la kusupya, shanga ugobigwe
kukenka i kipalatu kako,” 11 Akasukiilya, ng'wenso nu nungunile yuyo
umbiie, kenka i kipalatu kaoko u kulongola. 12 Akamukolya, “Inge nyenyu
naza ukuiie “Hola igodolo ni lako hangi ulongole?” 13 Ga ni uu, Uyo nai
upangataigwe shanga ai umulingile, kunsoko ai akoli ni antu idu mu
kipango ni kanso. 14 Ze yakilaa papo u yesu ai umuhangile u muntu nuanso
mi tekeelo nu kumuila, “Goza wapangataala! uleke kituma i milandu
hangi uleke kuligigwa ni ikani ni ibi ikilo”. 15 Muntu nuanso akalongola
nu kuapindula i Ayahudi kina u Yesu yuyo naza umupangataaye. 16 Iti
gwa, kunsoko a makani nanso Ayahudi ai amunyomile u Yesu kunsoko ai
witumile makani aya luhiku nu la kusupya. 17 U Yesu akaaila, “Tata nu
ane ukituma u mulimo ga ni itungili nu nene kituma milimo” 18 Kunsoko
nanso Ayahudi ai akilinkiila kumuduma iti amulage shanga udu kunsoko
akubunanga luhiku la kusupya, ila ku kumitanga Itunda, Tata nu akwe, Azi
tendisa kina ilikaa ni Itunda. 19 U Yesu akasukiila, “Huiili, Huiili, ung'wana
shanga uhumile kituma kintu kihi kwa ala iko niiza umihengile Tata nu
akwe uku kituma, kunsoko kihi u Tata nu kituma kiko nu ng'wana wi
kitumaa. 20 Kunsoko u Tata umuloilwe u ng'wana, hangi ukumulagiila
kila i kintu nu kituma hangi ukumulagiila makani makulu kukila aya iti
kina mukilinkiie ku kuilwa”. 21 Kunsoko u Tata umuloilwe u ng'wana,
hangi ukumulagiila kila i kintu nu ku kituma hangi ukumulagiila makani
makulu kukila aya iti kina mukilinkiie ku kuilwa”. 22 Kunsoko u Tata
shaga wimulamulaa wihi, ila uminkiiye u ng'wana ulamuli wihi. 23 Iti
kina ihi amukulye u ng'wana anga uu u ng'wana nu mukuiye u Tata,
Nuanso ni shanga umukuiye u ng'wana shanga umukuiye u Tata naza
umulagiiye. 24 Huiili, huiili nuanso nuijaa lukani lane nu kumuhuiila
nuanso nai undagiiye ukete u upanga nua kali na kali hangi shanga
ukulamulwa, Badala akwe, wakilaa kupuma mu ushi nu kingila mu
upanga. 25 Huiili, Huiili, kumuila itungo lipembilye ni itungili limoli naza
i ashi akija u luli nula ng'wana nuang'wi Itunda, hangi ihi ni ikija a kikie.
26 Kunsoko anga uu u Tata nu ili nu upanga mukati akwe mukola. 27 Anga
uu uminkiiye u ng'wana kutula nu upanga mukati akwe, hangi u Tata
uminkiiye u ng'wana u uhumi iti kina aulamule kunsoko inge ng'wana
wang'wa Adamu. 28 Muleke ikuilwa ku ili, kunsoko itungo lipembilye naza
i ashi ihi ni amoli mi ibiila akija u luli nu lakwe. 29 Ni enso akupuma kunzi,
ku nai itumile i maza ku u ukigwa nua upanga, hangi nai itumile u ubi
ku uukigwa nua ulamulwa. 30 Shanga nihumile kituma kintu kihi kupuma
kitalane mukola, anga ni kija, uugwa ni keenda lamula nu ulamuli nuane
inge nua tai ane kunsoko shanga kuduma u ulowa wane, ila ulowa wakwe
nai undagiiye. 31 Anga ni kuiile mukola, ukuiili nuane shanga ukutula

wa tai. 32 Ukoli mungiiza nuikuiila kutula unene hangi ningile ku tai
ane ukuiili nu ku kuiila inge nua tai. 33 Malagiilya kung'wa Yohana nu
ng'wenso wamikuila itai. 34 Ga ni iti, u ukuiili nineenda usingiilya shanga
upumile ku ana Adamu, kumaligitya aya iti muhume kugunwa. 35 U
Yohana ai watulaa inge ntala natuilee ikakila nu kelya, hangi ai matulaa
mukondile kumuloeelwa ku itungo ikupi u welu nuakwe. 36 Uukuiili ni
nuukete ingi ukulu kukila nu ang'wa Yohana, ku milimo u Tata naza
uninkiiye kumikondeelya, milimo nanso ni niitumaa inkuiila kina u Tata
undagiiye. U 37 Tata nai undagiiye ng'wenso mukola ukuiie kutula unene.
Izaa mukili kigiilya u luli nulakwe ang'wi kihenge u luli nu lakwe itungo
lihi. 38 Kutili lukani nu lakwe anga likie mukati anyu kunsoko shanga
mumuhuiie ng'wenso nai ulagiigwa. 39 Mukuulingula u ukilisigwa ize
musigile mukati akwe umoli upanga nua kali na kali, ni ayo u ukilisigwa
akukuiila inkani ni ane hangi. 40 Shanga muloilwe kupembya kitalane iti
mulije u upanga nua kali na kali. 41 Shanga kusingiilya ikulyo kupuma ku
antu. 42 Ku iti ningile kina kutili u ulowa nuang'wa Itunda. 43 Nazile ku
lina ni lang'wa Tata nuane, shanga mukahuma kusingiilya. Anga mungiiza
waze ku lina ni lakwe aza muzee musingiilya. 44 Iti muhumile uli kuhuiila
unyenye naza mukusingiilya ikulyo kupuma ku kila ung'wi anyu kuiti
shanga mukuduma ikulyo nilipumiila kung'wa Itunda nuing'wene? 45 Leki
kusigi unene nikamusongeela ntongeela ang'wa Tata. Nuikamusongeela
u nyenye inge Musa, niiza unyenye mu ikila u uhuiili nu anyu kitalakwe.
46 Anga ai mutule mumuhuiie u Musa, aza muze nihuiila nu nene kunsoko
ai ukilisilye nkani kutula yane. 47 Anga ize shanga muhuiie u ukilisigwa
nuakwe mikahuma uli kuhuiila i makani ane?

6

1 Ze yakilaa i makani aya, uYesu ai ulongoe nkika nia luzi nula
Galilaya, hangi litangwaa Luzi nula Tiberia. 2 I ANZA IKULU AI LATULAA
LIMUTYATILE KU NSOKO AI IHENGAA ILINGASIILYO NAI WITUMAA KU
AWO NAI ATULAA ALWAE. 3 uYesu ai unankie migulya kupikiila nkika nia
migulya a lugulu nu kikie kuko ni amanyisigwa akwe. 4 (Ni Pasaka, Siku
kuu a Ayahudi ai atulaa ahumbeela). 5 uYesu nai unyansue imiho akwe
migulya nu kihenga iumbi ikulu lipembilye kitalakwe, akamuila uFilipo,
“Kikalongola pii kugula i mikate iti awa ahume kulya?” 6 (Kuiti uYesu ai
umaligitilye aya kung'wa Filipo kumugema ku nsoko ung'wenso mukola
ai ulingile nuikituma). 7 uFilipo akamusukilya, “Ga i mikate a nsailo a
dinali magana a biili shanga i kukondaniila ga ni kila ung'wi kulija ipuli
ga ni niino.” 8 uAndrea, ung'wi nua amanyisigwa akwe muluna nu ang'wa
Simioni Petro akamuila 9 u Yesu, “Ukoli muhumba apa ukete mikate itaano
ni nsamaki i biili, kuiti i kuaiilya ntuni ku antu ni idu kinya iti?” 10 uYesu
aka aila, “Ikalinshi i antu pihi” (ai ikoli mafa idu pang'wanso). Iti gwa
agoha apikiie magana a nzogu a taano akikie pihi. 11 Uugwa uYesu akahola
imikate iyo ni itaano akasongelya akaomolania awo nai atulaa ikie. Ku
uu akaomolania i nsamaki kupikiila uu nialoilwe. 12 Antu naza ikutile,
ai uaiie i amanyisigwa akwe, “Ilingiili imapuli a ipoli, nasagiie iti kina
kileke kulimila kihi.” 13 U ugwa akilingiila nu kizulya nkapu ikumi na ibiili,
mapuli a mikate itaano a shyiri-mapuli nai asagigwe nao nai alie. 14 Uugwa
i antu nai ihengile ikilingasiilyo iki naza witumile akaligitya, “Tai uyu yuyo
munyakidagu nupembilye mu unkumbigulu.” 15 uYesu nai wakalinga kina
ai atulaa alowa kumuamba iti amuike kutula mutemi nu ao, ai wibague,

hangi nu kulongola mulugulu ng'wenso wing'wene du. 16 Nai ipikile impindi, amanyisigwa akwe akasima kulongola muluzi. 17 Akanankila milinga hangi ai atulaa akuputa kutunga ku Kapernaumu. (Kiti ai latulaa lingilaa nu Yesu ai watulaa wakili kuza kitalao). 18 Itungo ni lanso ng'wega utaki ai watulaa uku kunka, nu luzi ai latulaa lulongolekile kugazika. 19 Hangi i amanyisiga akwe nai atuaa akukua i mabini anga makumi abiil na ataano ang'wi makumi ataatu, akamihenga uYesu ukugenda migulya a luzi ku humbeela ilinga, hani akitumba. 20 Kuiti aka atambuila, “Ingi nene| leki kitumbi.” 21 Hangi ai atulaa akondaa kumukenka mu mulinga, ni nkua ilinga ai lipikiie mihi kianza nai atulaa alongoe. 22 Luhiku nai lutyatile, ianza nai watulaa wimikile nkika a luzi ai ihengile kina kutili ilinga ningiiza kwaala ilo naza uYesu ni amanyisigwa akwe ai atulaa shanga ali nankie kuiti i amanyisigwa akwe ai atulaa alongolaa yao akola. 23 (Ga ni iti, ai ikoli ing'wii a milinganai ipumiie ku Tiberia pakupi ni kianza nai alie i mikate ze yakilaa u Mukulu kupumya isongelyo). 24 Matungo i anyianza nai alinga kina shanga Yesu ang'wi amanyisigwa akwe nai akoli kung'wanso, i enso akola ai anankie mukati a milinga akalongola ku Kapernaumu azemuduma uYesu. 25 Ze yakilaa kumulija nkika ngiiza na luzi akamukolya, “Rabbi aza uzile nali kunu?” 26 uYesu aka asukiilya, aka atambuila, Huiili, huiili, mukunduma unene, shanga kunsoko aza mihengile ilingasiilyo, ila kunsoko aza mulie mikate nu kikuta. Leki 27 kitumili u mulimo u ludya nulibipaa, ila itumili u ludya ni likiee ikali na kali ulo niiza ung'wana nu ang'wa adamu wika minkiilya, ku nsoko Itunda uikile ugomola migulya akwe.” 28 Uugwa akamuila, “Ki ntuni ni kutakiwe kituma iti kituma imilimo ang'wa Itunda?” 29 uYesu akasukiilya, “Uwu wuwo mulimo nuang'wa Itunda; kina mumuhuiile nuanso nai umulagiiye.” 30 Uugwa akamutambuila, “Ingi kilingasiilyo kii nuikituma, kina kuhume kihenga nu ku uhuiila? Ukituma ntuni? 31 aTata itu ai alie manna mibambazi, aga niiza ikilisigwe, “Ai uinkiiye kupuma kilunde iti alye.” 32 Uugwa uYsu aka asukiilya, Huiili, huiili, shanga Musa nai uinkiiye umukate kupuma kilunde, ila Tata nu ane yuyo nui uinkiilya u mukate nua tai kupuma kilunde. 33 Ku nsoko u mukate nu ang'wa Itunda igi uwo nuisimaa kupuma kilunde nu kuinkiilya upanga u unkumbigulu' 34 Uugwa akamutambuila, “Mukulu kinkiilye u mukate nuanso matungo ihi.” 35 uYesu aka atambuila, “ Unene wuwo mukate nu a upanga, nuanso nuzile kitalane shanga ukulija inzala nu ng'wenso nunihuiie shanga ukuhung'wa inyota lukulu.” 36 Ga ni iti aza numutambuie kina, manihengaa, hangi mukili shanga muhuiie. 37 Ihi naza uTata ukuninkiilya azile kitalane, hangi wihi nuzile kitalane shanga kumuguma kunzi lukulu. 38 Ku nsoko nsimile kupuma kilunde, shanga ku nsoko akituma ulowa nuane, ila ulowa nukwe naza undagiiye. 39 Nu uwu wuwo ulowa nuakwe nai undagiiye, kina ndeke kumulimilya ga nung'wi nua awo naza uninkiiye, ila nika ausha uluhiku nula mpelo. 40 Ku nsoko uwu wuwo ulowa nuang'wa Tata nu ane, kina wihi numugozee ung'wana nu kumuhuiilaa walije u upanga nua kali na kali; nu nene nikamuusha u luhiku nula mpelo. 41 Uugwa iAyahudi akisusumya kutula ng'wenso ku nsoko ai uligitilye, “Unene ni mukate nu usimile kupuma kilunde. 42 “Akaligitya, “Uyu shanga Yesu ng'wana nuang'wa Yusufu niiza utata nuakwe nu nyinya nuakwe kualingile? Itulikile uli itungili ukuligitya, "Nsimile kupuma kilunde'?” 43 Uyesu akasukiilya, akaaila, “Leki kisusumyi nyenye ku nyenye mukati anyu akola. 44 Kutili muntu

nuzile kitalane ni shanga ukulutwa nu Tata nuane nai undagiiye, nu nene
nikamuusha u luhiku nula mpelo. 45 Kunsoko ikilisigwe mu unyakidagu,
'Akumanyisigwa ni Itunda, ' kila nai wigulye hangi wimanyisilye kupuma
kung'wa Tata, wizaa kitalane. 46 Shanga kina ukoli muntu nai umihengile
uTata, kwaala ng'wenso nupembeeye kung'wa Itunda- umihengile uTata.
47 Huiili, huiili nuanso nuhuiie ukete u upanga nua kali na kali. 48 Unene
ni mukate nua upanga. 49 atata anyu ai alie i manna mi ibambazi, nu
kusha. 50 Uwu wuwu mukate nu usimile kupuma kilunde, iti kina muntu
nukulya ipuli ni lakwe iti waleke kusha. 51 Unene ingi mukate nuikiee
naza usimile kupuma kilunde. Anga muntu wihi walye ipuli nila mukate
uwu, ukikie ikali na kali. Mukate ninikau pumya ingi muili nuane ku
nsoko a upanga nua unkumbigulu.” 52 iAyahudi akataka akola ku akola
nu kandya kikunguma azeligitya, “Muntu uyu ukuhuma uli kuinkiilya
u muili nuakwe kuulye?” 53 Uugwa uYesu aka atambuila, Huiili, huiili,
anga muhite kulya u muili nua ng'wana nuang'wa Adamu nu kuming'wa
isakami akwe, shanga mukutula nu panga mukati nyu. 54 Wihi nuilizaa u
muili nuane nu kung'wa isakami ane ukete u upanga nua kali na kali, nu
nene nikamuusha u luhiku nula mpelo. 55 Ku nsoko u muili nuane ingi
ludya nula tai, ni sakami ane ingi king'wegwa nika tai. 56 Nuanso nuilizaa
u muili nuane nu kung'wa isakami ane wikiee mikati ane, nu nene mukati
akwe. 57 Anga uTata munya upanga nundagiiye, ni anga ni nikiee kunsoko
ang'wa Tata, nu ng'eanso ga ukikie kunsoko ane. 58 Uwu wuwo mukate
nuisimaa kupuma kilunde, shanga anga iti ia tata nai alie akasha. Nuanso
nui ulizaa u mukate uwu ukikie ikali na kali. 59 uYesu ai umaligitilye aya
mukati itekeelo nai watulaa ukumanyisa uko ku Kapernaumu. 60 Uugwa
idu a amanyisigwa akwe nai igulye aya, akaligitya, “Ili imanyisigwa ikaku
ingi nyenyu nuhumile kulisingiilya?” 61 uYesu kunsoko ai ulingile nia kina
amanyisigwa akwe ai atulaa akisusumilya ikani ili, akaaila itii ikani ili
likumukila? 62 Uugwa i kutulika uli ni mikamihenga u ng'wana nuang'wa
Adamu ukusima kupuma kai ukoli ze ikili? 63 Ingi Ng'wau ng'welu yuyo
nuipumyaa u upanga, u Muili shanga wigunaa kintu kihi. I makani nai
nimaligitilye kitalanyu ingi Ng'wau ng'welu hangi ingi upanga. 64 Ikili
akoli antu mu kati anyu ni shanga ahuiie.” ku nsoko uYesu ai ulingile
puma u ng'wandyo uyo niiza shanga uhumile kuhuiila nu ng'wenso niiza
ukumugumaniilya. 65 Aka atambuila, ingi ku nsoko iyi ai numutambuie
kina kutili u muntu nuhumile kupembya kitalane kwaala winkii igwe
nu Tata.” 66 Ze yakilaa aya i amanyisigwa akwe idu akasuka kinyuma
hangi shanga akityata nu ng'wenso. 67 uYesu aka atambuila awo ni
ikumi na abiili, “Itii nu nyenye malowaa kuhega?” 68 uSimioni Petro
akamusukiilya, “Mukulu kulongole kung'wa nyenyu ku iti uewe ukete
makani a upanga nua kali na kali. 69 hangi kahuuie nu kulinga kina
uewe wi ng'welu nuang'wa Itunda.” 70 uYesu akaaila, “Itii u nene shanga
ai numuholanilye u nyenye, ni ung'wi anyu mulugu? 71 Itungili ai watulaa
ukutambula kutula uYuda, ng'wana wang'wa Simioni Iskariote, ku nsoko
ai watulaa ingi ng'wenso utuile ung'wi nua awo ikumi na abiili, niiza yuyo
ukumugumaniilya uYesu.

7

1 Hangi ze yakilaa a makani aya uYesu ai utungile muhinzo iti mu
Galilaya, ku nsoko shanga ai uloilwe kulongola ku Uyahudi ku nsoko i
Ayahudi i atulaa akuzipya masigo a kumubulaga. 2 Itungili i siku kuu a

Ayahudi na itala, ai atulaa pakupi. 3 Uugwa i aluna akwe nai amutambuie,
“Hega i kianza iki ulongole ku Uyahudi, iti kina amanyisigwa ni ako
uu uuu ihenge intendo nukituma. 4 Kutili nuitumaa lihi ku kinkunku
anga itule ung'wenso mukola uloilwe ku kumuka ng'walyi. Anga itule
ukituma imakani aya, igeeleke mukola ku anya unkumbigulu.” 5 Ga ni
aluna akwe shanga ai amuhuiie. 6 Uugwa uYesu ai uatambuiie, “Itungo
ni lane likili kupikiila, kuiti itungo nilanyu nkua yihi likoli likondile.
7 Unkumbigulu shanga uhumile kumubipilwa u nyenye, ila umbipiwe
unene ku nsoko ku ukuiila kina intendo ni akwe ingi ubii. 8 Nankili
kulongola ku siku kuu; u nene shanga ninzu ku siku kuu iyi ku nsoko
itungo ni lane likili likondaniile.” 9 Ze yakilaa kulingitya imakani nanso
kitalao, ai usigile ku Galilaya. 10 Ga ni iti, aluna akwe nai atulaa alongolaa
ku siku kuu, uugwa nu ng'wenso akalongola, shanga ku kihenga ila ku
kinkunku. 11 Ayahudi ai atulaa aku muduma mu siku kuu nu kuligitya,
“Ukoli pii?” 12 Ai ukoli nu witambulyi widu mu kati a anyianza migulya
akwe. I auya ai aligitilye, “Ingi muntu mukende,” I auya ai aligitilye,
'Ishi, wialimilya i anyianza,” 13 Ga ni iti kutili nai utambue kihenga
migulya akwe aze uogopile i Ayahudi. 14 Itungo i siku kuu nai apikiila
pakati, Uyesu ai unankie kulongola mi Itekeelo nu kandya kumanyisa.
15 iAyahudi ai atulaa akukuilwa nu kuligitya, “ku kinya uli u muntu
uyu ulingile i makani idu? Shanga wimanyisilye nangaluu,” 16 uYesu
aka asukiilya nu kuatambuila, '“Umanyisa nuane shanga wane, ila ingi
wakwe ng'wenso nai undagiiye. 17 Anga itule wihi ukulowa kituma u
ulowa nuakwe u ng'wenso, ukulinga kutula umanyisigwa uwu, anga ize
apumiie kung'wa Itunda, ang'wi anga itule kutambula kupuma kitalane
mukola. 18 Kila nuitambulaa napumiie kitalakwe mukola widumaa ikulyo
ni lakwe, ila kila nuidumaa ikulyo ni lakwe nuanso nai umulagiiye,
muntu nuanso ingi munya tai, nu mukati akwe kutili kuhita kituma itai
ane. 19 uMusa shanga ai uminkiiye unyenye ilagiilyo? Kuiti kutili ga
nung'wi mi italanyu nuitumaa ilagiilyo. Ku niki muloilwe kumbulagaa?
20 i Anyianza akasukiilya, “Ukete hing'wi. Nyenyu uloilwe ku ubulagaa?”
21 uYesu akasukiilya nu kuaila, “Nitumile mulimo ung'wi, nu nyenye mihi
makuilwa ku nsoko akwe. 22 uMusa ai uminkiiye iganda (shanga kina
lipumiie kung'wa Musa, ila nilanso lipumiie kua tata), nu mu luhiku
nula kusupya mi mutwalaa kiganda muntu. 23 Anga itule uku singiilya
iganda mu Luhiku nula kusupya iti kina ilagiilyo ni lang'wa Musa lileke
kubunangwa, ku niki mukuntakiila unene ku nsoko numitumile u muntu
kutula mupanga lukulu mu Luhiku nula kusupya? 24 Leki kulamuli
kuniganiila nu wigeeleki, ila lamuli ku tai ane. 25 Ang'wi ao kupuma ku
Yerusalemu akaligitya, “Shanga yuyu niakuduma kumubulaga? 26 Hangi
goza, ukutambula i kihenga, hangi shanga akuligitya kihi migulya akwe.
Shanga ihumile itule kina i atongeeli alingile itai kina u muntu uyu ingi
Kristo, ihumilene itule? 27 Kulingile uyu muntu upembeeye pii. uKristo
nuikiza, ga ni iti, kutili nuikalinga pii nuikapuma.” 28 uYesu ai watulaa
ukitunta ululi nulakwe mi Itekeelo, aze manyisa nu kuligitya, “Unyenye
mihi muningile unene hangi mulingile ku mpembeeye. Shanga ai nzile
ku umi nuane, ila ng'wenso nai undagiiye ingi wa tai, hangi shanga mu
mulingile u ng'wenso. 29 Nu mulingile u ng'wenso ku nsoko mpembeeye
kitalakwe hangi ai undagiiye.” 30 Ai atulaa akugema kumuamba, kuiti
kutili ga nung'wi nai unyansue u mukono nu akwe migulya akwe ku nsoko
i saa akwe ai ikili kupika. 31 Ga ni iti, idu mu anyianza ai amuhuiie.

Akaligitya, “uKristo nuikiza, ukituma ilingasiilyo idu kukila nuitumile u
muntu uyu?” 32 iAfarisayo ai aigulye i anyianza akipwepweela i makani
aya kutula u Yesu, ni akulu a Akuhani ni Afarisayo akalagiilya ia afisa iti
kumuamba. 33 Uugwa uYesu nai uligitilye, Ikili likoli itungo ikupi nkoli
palung'wi nu nyenye, Ni panyambele nikalongola kung'waakwe ng'wenso
nai undagiiye. 34 Mukunduma ni iti shanga mukunihenga, uko ninongoe,
shanga muhumile kuza.” 35 Ku lulo iAyahudi akitambulya enso ku enso,
“uMuntu uyu ukulongola pii kina kuleke kuhuma kumihenga? Ukulongola
ku nia sapatiee mu Ayunani nu kuamanyisa i Ayunani? 36 Ingi ikani
kii ili nuli ligitilye. 'Mukunduma shanga mukunihenga; uko ninongoe
shanga muhumile kupembya'?” 37 Itungili mu luhiku nula mpelo, luhiku
nu lukulu nula siku kuu, uYesu ai wimikile nu kitunta ku luli, azeligitya,
“Aga itule wihi ukete nyota, nu aze kitalane wang'we. 38 Nuanso nu
ni huiie unene anga u ukilisigwa nu uligitilye, kupuma mukati akwe
ikuhuma imyongo a mazi a upanga.” 39 Kuiti ai umaligitilye aya kutula
Ng'wau Ng'welu, naiiza i enso ni amu huiie akumusingiilya; Ng'wau
Ng'welu ai watulaa wakili kupumigwa ku nsoko uYesu ai watulaa wakili
ku kuligwa. 40 Ang'wi a anyianza, nai akija imakani aya, ai aligitilye, “Tai
uyu ingi munyakidagu.” 41 i Auya ai aligitilye, “Uyu ingi Kristo,” Kuiti
i auya ai aliditilye, “ntuni, uKristo uhumile kupuma ku Galilaya? 42 U
ukilisigwa shanga uligitilye kina uKristo ukupumiila mu ndugu ang'wa
Daudi nu kupuma ku Bethlehemu, kijiji naiza uDaudi ai ukoli? 43 Iti
gwa, pang'wanso ukamyansuka utemanuki mu kati a anyianza ku nsoko
akwe. 44 i Auya mukati ao ai azee muamba, kuiti kutili nai ugooe u
mukono migulya akwe. 45 Iti gwa awo i a ofisa akasuka ku akulu nia
Akuhani ni Afarisayo, ni enso aka atambuila, “ku niki shanga mamuleta?”
46 iAofisa akasukiilya, “Kutili u muntu nai wakaiye kuligitya anga uyu ze
ikili.” 47 Papo i Afarisayo nai aka asukiilya, “Nu nyenye ga malimiligwa?
48 Ukoli wihi mu kati a atemi numuhuiie, ang'wi wihi mu Afarisayo? 49 Ila
awa i anyianza ni shanga alingile ilagiilyo - azumilwe.” 50 uNikodemu
aka atambuila (nuanso ai umuhangile uYesu i kali, aze ung'wi nua
Afarisayo). 51 “Itii ilagiilyo litu likumulamula umuntu kwaala utegeeigwe
hanza nu kulinga nukituma?” 52 Ai asukiiye nu kumutambuila, “Nu ewe
ga upembeeye ku Galilaya? Duma hangi wihenge kutili u munyakidagu
nupembeeye ku Galilaya.” 53 * Hangi kila u muntu ai ulongoe kitalakwe.

8

1 * uYesu ai wendile mu lugulu nula mizeituni. 2 Dau kidaudau
akiza hangi mi Tekeelo, ni antu ihi akamuhanga; akikie nu kuamanyisa.
3 iAmanyi ni Afaisayo akamuletela musungu nai uambilwe mu ntendo a
ugoolya. Akamuika pa kati. 4 † Papo akamutambuila uYesu, “Ng'walimu,
musung uyu uambilwe mu ugoolya, mu ntendo lukulu. 5 Itungili,
mi ilagiilyo, uMusa ukulagiiye kuatulanga magwe i antu anga awa,
ukuligitya uli migulya akwe? 6 Ai aligitilye aya iti kumutega iti kina
alije ikani nila kumusemela, kuiti uYesu akatuna pihi akakilisa mu

* **7:53** Komaniilya; Ang'wi a makani na Yohana 7: 53-8: 11 amutili mu mbugulu ni nziza nia kali. * **8:1** Komaniilya: Goza ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya. † **8:4** Komaniilya; Goza ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya.

mahalu ku lung'anza lakwe. 7 ‡ Nai alongolekile kumukolya, ai wimikile
nu kuatambuila, “Nuanso ni mugila umulandu mukati anyu, watule
wang'wandyo kumutulanga i magwe.” 8 Akatuna hangi pihi, akakilisa ku
lung'anza lakwe. 9 § Nai akija nanso, ai ahegile ug'wi ung'wi, kandiilya
nai munyampala. Mpelo akwe uYesu ai ulekilwe wing'wene du, palung'wi
nu musungu nai ukoli pakati ao. 10 uYesu ai wimikile nu kumutambuila
“Musungu, naza akusemee akoli pii? “Kutili ga nung'wi nu kulamuee?”
11 Akaligitya, “Kutili ga nung'wi Mukulu,” uYesu akaligitya, “Ga nu nene
shanga kuulamula. Longola inzila ako; kandiilya ino nu kulongoleka uleke
kituma u mulandu hangi.” 12 Hangi uYesu akatambula ni antu akaligitya, “
Unene ingi welu nua unkumbigulu; nuanso nuintyataa shanga ukugenda
mu kiti; ila ukutula nu welu nua upanga.” 13 Afarisyo akamutambuila,
“Ukikuiila mukola; ukuilii nu ako shanga wa tai.” 14 uYesu ai usukiiye
akaatambuila, “Anga ize kikuiila mukola, ukuilii nuane ingi tai. Ningile
i kianza ni mpumiie nu uko ni nongoe, kuiti unyenye shanga mulingile
kumpumile nuko kunongoe. 15 Unyenye mukulamula ki muili; unene
shanga kumulamula wihi. 16 Unene anganamule, ulamuli nuane ingi
tai ku nsoko shanga nkoli ning'wene du, ila nkoli palung'wi nu Tata
nai undagiiye. 17 Uugwa, nu miilagiilyo ni lanyu ikilisigwe kina ukuiili
nua antu a biili ingi tai. 18 Unene ng'wenso niki kuiila, nu Tata nai
undagiiye uku nkuiila.” 19 Akamutambuila, “uTata nuako ukoli pii?”
uYesu akasukiilya, “unene shanga muningile ga nu Tata nuane shanga
mumulingile; anga aza itule muningile unene, aza muzee mulinga nu Tata
nuane ga.” 20 Ai utambue imakani aya aze ukoli pakupi ni tulyo nai watula
ukumanyisa mi Itekeelo, hangi kutili ga nung'wi nai umuambile ku nsoko
itungo ni lakwe ai latulaa likili kupika. 21 Uugwa aka atambuila hangi,
“Nongoe yane; mukunduma nu kusha mu milandu anyu. uko ku nongoe,
shanga muhumile kupembya.” 22 Ayahudi akaligitya, “Ukulinga mukola,
ng'wenso naiza uligitilye, 'uko ku nongoe shanga muhumile kupembya?”
23 uYesu aka atambuila, “Mupumiie pihi; unene mpumiie kigulya, Unyenye
mia unkumbigulu uwu; unene shanga nia unkumbigulu uwu. 24 Ku lulo,
ai namutambuilaa kina mukushaa mu milandu anyu. Kwaala muhuiile
kina UNENE YUYO, mu kusha mu milandu anyu,” 25 Ku lulo akamuila,
“Uewe wi nyenyu?” uYesu aka atambuila, Ayo nai numutambuie puma
u ng'wandyo. 26 Nkete makani idu na akuligitya nu kulamula migulya
anyu. Ga ni iti, nuanso nai undagiiye ingi wa tai; ni makani nai
nigulye kupuma kitalakwe, makani naso kumatambula ku unkumbigulu,”
27 Shanga akamulinga kina ai watula ukutambula ni enso kutula uTata.
28 uYesu akaligitya, Ni mika munyansula migulya uNg'wana nua muntu,
papo mukulinga kina UNENE YUYO, ni kina shanga kituma kihi ku umi
nuane. Anga uTata nai umanyisilye, kutambula i makani aya. 29 Nuanso
nai undagiiye ukoli palung'wi nu nene wakili kundeka nig'wene duu,
ku iti nkua yihi kituma ayo namu loeeye.” 30 Itungo uYesu ukuligitya
imakani aya, idu ai amuhuiie. 31 uYesu akaligitya ku awo iAyahudi nai
amuhuiie, “Anga itule mukikie mu lukani lane, uugwa mukutula mia
manyisigwa ane i tai, 32 nu nyenye mukumilinga itai, ni tai ikumuika
ilyuuku,” 33 Akamusukiilya, “Usese ingi ulelwa wang'wa Ibrahimu ni
kulu kuulu kukili kutula pihi a utugwa nuihi; ukuligitya uli, “Kuuikwa

‡ **8:7** Komaniilya; Goza u ulingasi nua Yohana7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya. § **8:9** Komaniilya; Goza u ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya.

ilyuuku?” 34 uYesu ai uasukiiye, Huiili, huiili, kumuila, wihi nuitumaa u
mulandu ingi mutung'waa nua mulandu. 35 uMutung'waa shanga wikiee
mito matungo ihi; ung'wana wikiee mahiku ihi. 36 Ku lulo, anga itule
Ung'wana wamuike ilyuuku, mukutula alyuuku itai lukulu,” 37 Ningile
kina unyenye mi ulelwa wang'wa Ibrahimu; mukuduma kumbulaga ku
nsoko lukani lane lugila ilyoma mukati anyu. 38 Kuligitya imakani naiza
nimihengile palung'wi nu Tata nu ane, nu nyenye u uu mukituma i makani
naiza migulye kupuma ku a tata anyu.” 39 Ai asukiiye nu kumutambuila,
“Tata itu ingi Abrahamu,” uYesu aka atambuila, anga aza mutule ana
ang'wa Ibrahamu, aza muziituma imilimo angwa Ibrahimu. 40 Ga ni
itungili mukuduma kumbulaga, muntu nai umutambuie i tai kina ai
nigulye kupuma kung'wa Itunda. Abrahamu shanga ai witumile iti.
41 Mukituma milimo a atata anyu.” akamuila, “shanga ai kuleilwe mu
ugoolya, kukete utata ung'wi, Itunda.” 42 uYesu aka aila, “Anga itule
Itunda ingi Tata wanyu, aza muzee ndowa unene, ku ndogoelyo mpumiie
kumg'wa Itunda; ni uu shanganzile ku umi wane, ila ng'wenso undagiiye.
43 Ku niki shanga mumaligile imakani ane? Ku nsoko shanga muhumile
kugimya ku mija imakani ane. 44 Unyenye mi ang'wa tata nuanyu,
u mulugu, hangi mukuduma kituma insula nang'wa tata nuanyu. Ai
watuilee mubulagi puma ung'wandyo hangi shanga uhumile kimika mu
tai ku nsoko itai imutili mukati akwe. Nukuligitya u uteele, ukuligitya
kupumiila mu upumoo nu akwe ku nsoko ingi muteele hangi tata nua
uteele. 45 Ga nitungili, ku nsoko kuligitya nituile itai, shanga munihuiie.
46 Ingi nyenyu mukati anyu nuku nkuiila kina nkete mulandu? anga
itule kuligitya nili itai, ku niki shanga munuhuiie? 47 Nuanso nuang'wa
Itunda wimijaa imakani ang'wa Itunda; unyenye shanga mukija ku nsoko
unyenye shanga mi ang'wa Itunda.” 48 Ayahudi akamusukiilya nu kumuila,
“shanga kuligitilye tai kina uewe wi Musamaria hangi ukete hing'wi?”
49 uYesu akasukiilya, nimugila u hing'wi; kuiti nu mukuiye u Tata nu ane,
nu nyenye shanga munkuiye. 50 Shanga kuduma ikulyo ni lane; ukoli
ung'wi nuidumaa nu kulamula. 51 Huiili, huiili, kumuili, anga itule wihi
ukuluamba u lukani lane, shanga ukihenga insha lukulu.” 52 Ayahudi
akamutambuila, “Itungili kalingaa kina ukete hing'wi. Abrahamu ni
anyakidagu ai akule; kuiti ukiligitya, 'Anga itule u muntu ukuluamba
u lukani nu lane, shanga ukululya insha'. 53 Uewe shanga wimukulu
kukila utata itu Abrahamu nai ukule, shanga? Ga ni anyakidagu ai akule,
Uewe ukitendisa kina nyenyu?” 54 uYesu akasukiilya, “Anga itule kikulya
mukola, ikulyo lane ingi nankanda; ingi Tata nuane nuenda nkulya - uyo
ni mukumutambula kina ingi Itunda wanyu. 55 Unyenye mukili kumulinga
nuanso, kuiti unene numulingile nuanso. Anga itule nikaligitya, 'shanga
numulingile,' nikatula anga unyenye, muteele. Ga ni iti, numulingile ni
makani akwe nimaambile. 56 uTata nu anyu uAbrahamu ai ulumbiiyee
nuikihenga u luhiku nu lane; ai ulihengile hangi ai ulumbiiye.” 57 Ayahudi
akamutambuila, “Ukili kupisha i lika nila myaka makumi a taano, nu
ewe wamihengaa u Ibrahimu?” 58 uYesu aka atambuila, “Huiili, huiili,
kumutambuila, ze ikili u Abrahamu kutugwa, UNENE NKOLI,” 59 Uugwa
akahooela i magwe alije kumukua, kuiti uYesu ai wipihiiye nu kupuma
kunzi itekeelo.

9

1 Itungo, anga uYesu nai watula ukukila, ai umihengile muntu mupoku

puma kutungwa kung'wa akwe. 2 Amanyisigwa akwe akamukolya, “ Rabi,
nyenyu nai witumile u mulandu, muntu uyu ang'wi aleli akwe, watungwa
mupoku?” 3 uYesu akasukiilya, “Shanga muntu uyu ang'wi aleli akwe nai
itumile u mulandu, ila milimo ang'wa Itunda ilije ku kunukulwa ku kiila
kung'wakwe. 4 Kutakiwe kituma i milimo akwe nuanso nai undagiiye
itungo ni ikli mung'wi, Utiku upembilye itungo niize kutili nukuhuma
kituma u mulimo. 5 Matungo nimoli mu unkumbigulu, unene ingi welu
nua unkumbigulu.” 6 Ze yakilaa uYesu kuligitya imakani aya, ai utyie
imati mu mahalu, akazipya ililo ku mati nu kumupaka umuntu nuanso
mu miho ni malolo. 7 Akamuila, longola woge mu kilungu nika Siloam
(ikulingasigwa anga 'nai ulagiigwe').” Ku lulo umuntu uyu ai ulongoe, aka
kalala, nu kusuka, ukihenga. 8 Anya kisali a muntu nuanso na awo nai
amihengile u ng'wandyo anga mineneelyi ai aligitilye, Itii| uyu shanga
yuyo muntu naiwatuilee wikie nu kulompa?” auya ai aaligitilye, “Ingi
ng'wenso,” 9 Ni auya ai aligitilye, Aa, ila wimpyani nu ng'wenso,” Kuiti
aiwatulaa ukuligitya, “ Ingi nene.” 10 Akamutambuila, “Itungili imiho ako
apitigwe uli?” 11 Akasukiilya, muntu nui atangwaa Yesu aza uzipilye ililo
nu kumpaka i miho ane nu kumbila, ' Longola ku Siloam ukalale.' Ku
lulo aza nongoe, nu kukalala, nu kulija kihenga hangi.” Akamutambuila,
“Ukoli pii?” 12 Akasukiilya, “Shanga ningile.” 13 Akamutwala umuntu uyo
nai watuilee mupoku ku Afarisayo. 14 Kunu ai yatulaa luhiku nula kusupya
itungo uYesu naza uzipilye ililo nu kumapitya imiho akwe. 15 Papo hangi
iAfarisayo akamukolya aza uligilye uli kihengaa. Ai uatambuile,”Aza uikie
ililo mu miho ane, ni itungili nahumaa kihenga.” 16 Ang'wi a Afarisayo
akaligitya, “umuntu uyu shanga upumiie kung'wa Itunda ku nsoko shanga
uluambile u luhiku nula kusupya.” Auya ai aligitilye, “Ihumikile uli
muntu mnya milandu kituma i ilingasiilyo anga izo?” Ku lulo ikatula
nu utemanuki mukati ao. 17 Papo nai amukoiye u mupoku uyo hangi,
“Ukuligitya ntuni migulya akwe ku nsoko umapitilye imiho ako?” u
mupoku akaligitya, “Ingi munyakidagu.” 18 Ga ni tungo ili Ayahudi shanga
ai ahuiie kina ai watuilee mupoku nu ng'wenso walijaa kihenga kupikiila
nai aitangile i aleli akwe nuanso nai uligilye kihenga. 19 Ai a akoiye i aleli,
Itii, uyu ingi ng'wana wanyu ni mukuligitya ai utugilwe mupoku? uhumile
uli itungili kihenga? 20 “Iti gwa aleli akwe akamusukiilya, “Kulingile
kina uyu ingi ng'wana witu ni kina ai uleilwe mupoku. 21 Kinya uli
itungili ukihenga, shanga kulingile, nu ng'wenso numupitilye i miho akwe,
shanga kumulingile. Mukolyi ng'wenso. Ingi muntu mukulu. Uhumile
kitambuilya u mukola. 22 Aleli akwe ai aligitilye i makani aya, ku nsoko
ai aogopile i Ayahudi. Ku iti i Ayahudi ai atulaa akondyaa kigombya kina,
anga itule wihi ukulapa kina uYesu ingi Kristo, Ukubagulwa ni Itekeelo.
23 Ku nsoko iyi, aleli akwe ai aligitilye, “Ingi muntu mukulu, mukolyi
ng'wenso.” 24 Ku lulo ku nkua a kabiili, ai amitangile u muntu nai wakaiyee
kutula mupoku nu kumutambuila, “Minkiilye Itunda ikulyo. Kulingile
kina u muntu uyu munya milandu.” 25 Papo muntu uyu ai usukiiye, “Atule
ingi munya milandu, unene shanga ningile. Kintu kimg'wi ni nikilingile: ai
izaa nimupoku, ni itungili kihenga.” 26 Papo nai amutambuie, “ Ukutendee
ntuni? Aza umapitilye uli i miho ako?” 27 Ai usukiiye, “Nakondyaa
kumutambuila, nu nyenye shanga mutegeeye| Ku niki mutakila kija
hangi? Nu nyenye shanga muloilwe kutula amanyisigwa akwe ga, shanga
uu? 28 Ai amutukie nu kuligitya, “Uewe ingi wi mu manyisigwa wakwe,
kuiti usese ingi kiamanyisigwa ang'wa Musa. 29 Kulingile kina Itunda

ai witambuuye nu Musa, kuiti ku muntu uyu, shanga kulingile uko ku upembeeye. 30 uMuntu uyo akasukiilya nu kuatambuila, Ku niki, ili ingi ikani nila kukuilwa, kina shanga mulingile ku upembeeye, hangi ikili umapitilye imiho ane. 31 Kulingile kina Itunda shanga wiategeelya i anya milandu. kuiti anga itule u muntu wihi ukumukulya Itunda nu kituma u ulowa nuakwe, Itunda wimutegeelya. 32 Puma kandya ku unkumbigulu ikili kukaya nangaluu kigigwa kina wihi umapitilye miho a muntu nai utugilwe mupoku. 33 Anga itule u muntu uyu shanga upumiie kung'wa Itunda, shanga aze uzii ituma kihi." 34 Ai asukiiye nu kumutambuila, "Ai utugiwe mu milandu nangaluu, nu ewe uku umanyisa u sese?" Papo nai akamuzunsa kupuma mi itekeelo. 35 uYesu akija kina amuhejaa mi Itekeelo. Ai umuligilye nu kumutambuila, "Umuhuiie u ng'wana nua muntu?" 36 Akasukiiya nu kuligitya, "Ingi nyenyu, Mukulu, iti nu nene ndije kumu huiila?" 37 uYesu akamutambuila, "Wakondyaa kumihenga, nung'wenso nukitambulya nu ng'wenso yuyo." 38 Umuntu uyo akaligitya, "Mukulu, Na huiila," Uugwa akamukulya. 39 uYesu akaligitya, Ku ulamuli nzile mu unkumbigulu uwu iti kia awo ni shanga ihengaa alije kihenga ni awo ni ihenga atule apoku." 40 Ang'wi aAfarisayo nai atulaa palungwi nu ng'wenso akija imakani nanso nu kumukolya, "Nu sese ga kiapoku?" 41 uYesu aka atambuila, "Anga aza ize matulaa miapoku, shanga aza muzee tula ni milandu. Ga ni iti, itungili mu kuligitya, 'Kihengaa,' u mulandu nuanyu wiki kiie."

10

1 Huiili, huiili kumutambuila, uyo ni shanga ukingila kukiila mumpita nua itando nila nkolo, kuiti winankila ku nzila ingiiza, muntu nuanso ingi mii hangi muhimbi. 2 Nuanso nuingilaa ku ku mulango ingi mudimi nua nkolo. 3 Ku ng'waakwe u musunja nua mumpita wi muluguilaa. Inkolo yijaa u luli nu lakwe hangi wi yitangaa inkolo ku mina ao nu kuipumya kunzi. 4 Nuika ipumya kunzi izo ni akwe, wi itongeela, ni inkolo yi mutyataa, ku nsoko ilingile u luli lakwe. 5 Shanga ikumutyata u muziila kuiti badala akwe yukumuhuga, ku nsoko shanga yilingile induli nia aziil." 6 uYesu ai uligitilye impyani iyi kitalao, kuiti shanga ikamalinga imakani aya naiza utuile ukuligitya kitalao. 7 uYesu ai uligitilye ni enso hangi, Huiili, huiili, kumutambuila, Unene ni mumpita nua nkolo. 8 Ihi nai antongee ingi ii hangi ahimbi, kuiti i nkolo shanga ai iategeeye. 9 Unene ingi mumpita. Wihi ni ingiila kukiila kitalane, ukugunwa; ukingila mukati nu kupuma, nu ng'wenso uki ligilya u ludimo. 10 Umii shanga uzile kwaala kia, kubulaga, nu kulimilya. Nzile iti kina alije u upanga nua kali na kali hangi atule nuenso widu. 11 Unene ni mudimi nu mukende, uMudimi nu mukende wipumyaa u upanga nu akwe ku nsoko a nkolo. 12 uMunya mulimo nu anilwe, ni shanga mudimi, naiza inkolo shanga nsao yakwe, wihengaa i mbugi ipembilye nu kuimanka inkolo. 13 Ni imbugi yi iambaa nu kuisapatilya. Wimankaa ku nsoko ingi munya milimo nua kanwa hangi shanga uikee inkolo. 14 Unene ni mudimi nu mukende, hangi nialingile ni ane, ni enso ni ane aningile unene. 15 uTata uningile, nu nene numulingile uTata, nu nene niupumyaa u upanga nuane ku nsoko a nkolo. 16 Nkete i nkolo inzuya naza shanga yi itando ili. Nianso ga, ntakiwe kuileta, ni nyenso yukija u luli nulane iti kina itule ikoli idale ling'wi nu mudimi ung'wi. 17 Iyi yiyo nsoko uTata

undoilwe: Nu upumye u upanga nu ane halafu nu uhole hangi. 18 Kutili
nui uholaa kupuma kitalane, kuiti unene mukola niu pumyaa. Nkete u
uhumi nua ku upumya, hangi nkete u uhumi ga nuku uhola. Nilisingiiye
ilagiilyo ili kupuma kung'wa Tata." 19 Utemanuki ukapumila hangi mu
Ayahudi ku nsoko a makani aya. 20 Idu ao akaligitya, "Ukete hing'wi
hangi ingi muhali. Ku niki mukumutengeelya?" 21 Auya akaligitya, "Aya
shanga makani a muntu nu halinkaniwe ni ahing'wi. uHing'wi uhumile
kumupitya i miho u mupoku?" 22 Uugwa ikaza i siku kuu a kuika u
wakfu iYerusalemu. 23 Ai yatulaa itungo nila ulyuuku, nu Yesu ai watulaa
ukugenda mi Itekeelo mu kianda ni kang'wa Selemani. 24 Uugwa iAyahudi
nai akamupilimikiilya nu kumutambuila, "Kupikiila nali ukuuika mu
witumbi? anga ize uewe ingi Kristo, kuile kihenga. 25 uYesu akasukiilya,
"Nakondyaa kumutambuila kuiti shanga muhuiie. Milimo nikituma ku
lina ni lang'wa Tata nuane, nianso iku kuila migulya ane 26 Ga ni iti
shanga mu huiie ku nsoko unyenye shanga mi nkolo yane. 27 Inkolo ni
ane yukija u luli nulane; Ni ilingile, ni nyenso yukuntyata unene. 28 Ni
yinkiiye u upanga nua kali na kali; shanga yukulimila nangaluu, hangi
kutili ga nung'wi nuika isapula kupuma mu mikono ane. 29 uTata nu ane,
nai uninkiiye nianso, ingi mukulu kukila ni angiiza ihi. hangi kutili ga
nung'wi nukete u uhumi nua kuasapula kupuma mu mikono ang'wa Tata.
30 Unene nu Tata ki palung'wi." 31 Akakenka i magwe iti amutulangwe
hangi. 32 uYesu aka asukiilya, "Nakondya kumulagiila milimo idu ni miza
kupuma kung'wa Tata. Ku milimo ni uli mu nanso muloilwe kuntulanga
imagwe?" 33 iAyahudi akamusukiilya, "Shanga ku ukutulanga image ku
mulimo wihi nu uziza, kuiti ku kukunka, ku nsoko uewe, nuili wi muntu,
ukitendiisa kina Itunda." 34 uYesu aka asukiilya, "Shanga ai ikilisigwe
mu malagiilyo anyu, 'Aindigitilye, "Unyenye mi itunda?" 35 Anga itule ai
uitangile mi Itunda, ku awo naza Lukani nu lang'wa Itunda ai liaziie (nu
Ukilisigwa shanga uhumile kubunangwa), 36 mukuligitya migulya a uyo
naiza u Tata umupumilye nu kumulagiilya mu unkumbigulu, 'Ukukunka,'
ku nsoko ai ndigitilye, ''unene ni ng'wana wang'wa Itunda'? 37 "Anga itule
shanga kituma i milimo ang'wa Tata nuane, muleke kuni huiila. 38 Ga ni
iti anga itule kituma i milimo, anga itule shanga munihuiie, huiili i milimo
iti kina muhume kulinga uTata ukoli mu kati ane nu nene nkoli mukati
ang'wa Tata." 39 Akagema hangi kumuamba uYesu, kuiti akalongola yakwe
kupuma mu mikono ao. 40 uYesu akalongola yakwe hangi ki itumbi nila
Yordani nkika naiza uYohana ai watulaa ukoja u ng'wandyo, nu kikie kuko.
41 Antu idu akapembya kung'wa Yesu. Ai alongolekile kuligitya, "uYahana
tai shanga ai witule i ilingasiilyo yihi, kuiti imakani ihi nai umaligitilye
uYohana migulya a muntu uyu ingi a tai." 42 Antu idu akamuhuiila uYesu
pang'wanso.

11

1 Uugwa muntu ug'wi ilina nilakwe Lazaro ai watulaa mulwae. Ai
upembeeye ku Bethania, Kijiji kang'wa Mariamu nu muluna nuakwe
uMartha. 2 Ai watulaa Mariamu yuyo yuuyo nai umupuguhie uMukulu
nu kumupyagula i migulu akwe ku nsingi ni akwe. naiza mulunaa akwe
Lazaro ai watulaa mulwae. 3 Papo i luna awa ai alagiiye u lukani kung'wa
Yesu nu kuligitya, "Mukulu, goza uyo nu muloilwe ukulwala." 4 uYesu nai
wakija akaligitya, "Ulwae uwu shanga wansha, kuiti, badala akwe ingi ku
nsoko i ikulyo ni lang'wa Itunda iti kina ng'wana nuang'wa Itunda walije

kukuligwa mu ulwae uwu.” 5 uYesu ai umuloilwe u Martha nu muluna
nu akwe nu Lazaro. 6 Nai wakija kina uLazaro ingi mulwae, uYesu ai
wikie mahiku a biili ikilo ku kianza nai ukoli. 7 Uugwa ze yakilaa a ili
ai uaiie i amanyisigwa akwe, “Kweni ku Uyahudi hangi.” 8 Amanyisigwa
akamutambuila, “Rabi, Ayahudi ai atula akugema ku utulanga magwe, nu
ewe uloilwe kusuka kung'wanso hangi?'” 9 uYesu aka atambuila, I matngo
a mung'wi shanga ikumi na abiili? Muntu nukugenda u mung'wi shanga
uhumile ku kumpa, ku nsoko ukihenga ku welu nua mung'wi. 10 Ga ni iti,
anga itule wika genda utiku, uku kumpa ku nsoko u welu ukutili mukati
akwe.” 11 uYesu akaligitya imakani aya, ni ze yakilaa imakani aya, aka
atambuila, “Muhumba miitu uLazaro walala, kuiti nongoe iti kina ndije
kumuusha kupuma mu tulo.” 12 Uugwa i amanyisigwa akamutambuila,
'Mukulu, anga itule ulae, ukuuka. 13 Itungo ili uYesu ai watulaa ukuligitya
nkani nia nsha ang'wa Lazaro, kuiti nianso ai asigiie ukutambula migulya
a kulala tulo. 14 Uugwa uYesu akatambula nienso kihenga, “uLazaro
wakuzaa, 15 Nkete u lowa kunsoko anyu, kina aza nikutili ku ng'wanso
iti kina mulije kuhuiila. Kwini kung'waakwe.” 16 Uugwa uTomaso, nai
witangwaa ituti, ai uatambuie i amanyisigwa auya, “Nu sese ga kweni
kushe palung'wi nu Yesu.” 17 Itungo uYesu nai wakapembya, ai uhangile
kina uLazaro wakondya kutula mukibiila mahiku anne. 18 Ni nyenso
iBethania ai ikoli pakupi ni Yerusalemu anga kilomita makumi anne
na ataano iti. 19 Idu mukati a Ayahudi akaembya kung'wa Martha nu
Mariamu kuahongeelya kunsoko a muluna ao. 20 Papo uMartha nai
wakija kina uYesu wapembyaa, ai ulongoe kutankana nu ng'wenso, kuiti
uMariamu akalongoleka kikie mi ito. 21 Papo uMartha akamutambuila
uYesu, “Mukulu, anga aza utule papa, uheu nuane shanga azaa uzeesha.
22 Ga ni itungili, ningile ya kina lihi nuikalompa kupuma kung'wa
Itunda, ukuinkiilya.” 23 uYesu akamutambuila, uheu nuako ukiuka hangi.”
24 uMartha akamuila, ningile kina ukiuka mu wiuki nua luhiku nula
mpelo.” 25 uYesu akamuila, “Unene ingi wiuki nu upanga; nuanso nu
nihuiie, anga itule ukusha, ga ni iti ukutula ukikie; 26 nu ng'wenso nuikie
nu kunihuiila unene shanga ukusha, uhuiie ulu?” 27 Akamutambuila,
“Ee, Mukulu nihuiie kina uewe ingi wi Kristo, Ng'wana nuang'wa Itunda,
ng'wenso nu pembilye mu unkumbigulu.” 28 Nai wakondya kuligitya
ili, akalongolaa yakwe kumitanga u muluna akwe uMariamu ku ki
mpinyimpinyi. Akaligitya, uNg'walimu ukoli apa ukuitanga.” 29 uMariamu
nai wakija aya, ai unyansukile ku upepele nu kulongola kung'wa Yesu.
30 Nu ng'wenso uYesu aiwatulaa wakili kuza mukati a kijiji, ila ai watulaa
ukoli ikianza nai utankanie nu Martha. 31 Uugwa Ayahudi nai akoli nu
Mariamu mi ito ni awo nai atulaa akumuhongeelya, nai akamihenga
ukunyansuka ku upepeele nu kupuma kunzi, ai amutyatile; aze asigiie
kina ulongoe ku kibiila iti kina wende walile kuko. 32 Uugwa uMariamu,
nai wakapika pang'wanso uYesu nai ukoli nai wakamihenga nu kugwa
pihi a migulu akwe nu kumuila,” Mukulu, anga aza utule ukoli papa,
muluna ane shanga aza uzeesha.” 33 uYesu nai wakamihenga ukulila, ni
Ayahudi nai azile palung'wi nu ng'wenso ai atulaa akulila ga, ai uhongeeye
mu nkolo nu kuhusha; 34 akaligitya, “Mumulalikilye pii? akamutambuila,
Mukulu, Pembya ugoze.” 35 uYesu akalila. 36 Papo iAyahudi akaligitya,
“Goza nai umuloilwe uLazaro|” 37 Kuiti i auya mu kati ao akaligitya,
“Shanga yuyu, muntu nai umapitilye i miho ang'wa uyo nai watuile

mupoku, shanga aza uhumile kumuzipya u muntu uyu waleke kusha?”
38 Uugwa uYesu, aze ukuhongeelya mu umi nuakwe hangi, akalogola
mu kibiila. Itungili ai latulaa ikulungi, ni igwe li ikilwe migulya akwe.
39 uYesu akaligitya, Liheji igwe. “uMartha, muluna nuakwe uLazaro,
nuanso nai ukule, akamuila uYesu, “Mukulu, ku itungo ili, muimba ukutula
waolaa, ku nsoko wakondya kutula muimba ku mahiku anne.” 40 uYesu
akamuila, “Unene shanga aza nukuiie kina, anga uhuiile, ukihenga ikulyo
ni lang'wa Itunda?” 41 Ku lulo akaliheja igwe. uYesu akanyansula imiho
akwe migulya nu kuligitya, “Tata, nukulumbile ku nsoko untegeeye. 42 Aza
ningile kina wintegeelya nkua yihi, kuiti ingi ku nsoko a milundo nuimikile
ku mpilimikiilya kina ndigitilye aya, iti kina alije kuhuiila kina uewe
undagiiye.” 43 Ze yakilaa kuligitya aya, ai uli ile ku luli lukulu, “Lazaro,
puma kunzi|'” 44 Mushi ai upumule kunzi utungilwe i mikono ni migulu
ku sanda ni kiikila, nu usu nu akwe ai utungilwe mukako” uYesu aka
atambuila, “Mutunguili mu muleke walongole.” 45 Uugwa iAyahudi idu
nai azile kung'wa Mariamu nu kihenga uYesu naza witumile, ai amuhuiie;
46 kuiti ang'wi ao ai alongoe ku Afarisayo nu kuaila imakani naza witumile
uYesu. 47 Uugwa akulu a Akuhani ni Afarisayo akilundiila palung'wi mu
kianda nu kuligitya, Ku utenda ntuni? uMuntu uyu ukituma ilingasiilyo
idu. 48 Anga itule ku umuleka iti wing'wene duu, ihi aku muhuiila;
iArumi akupembya nu kuhola yihi i kianza kitu ni ihi itu.” 49 Ga ni iti,
muntu ung'wi mu kati ao, Kayafa, nai watuile Kuhani Mukulu ng'waka
nuanso, aka atambuila, 50 “Shanga mulingile kihi lukulu. Shanga musigile
kina izipie ku nsoko anyu kina muntu ung'wi utakiwe kusha kunsoko a
antu kukila ingu wihi kulimila.” 51 Aya shsnga ai umaligitilye kunsoko
akwe mukola, badala akwe, kunsoko ai watulaa kuhani mukulu ung'waka
nuanso. ai ulotile kina uYesu ukusha kunsoko a ingu, 52 hangi shanga
kunsoko a ingu ling'wene duu, ila uYesu walije u uu kuilingiila i ana
ang'wa Itunda naza asapatie nkika nia kuli kuli. 53 Ku lulo kandiilya u
luhiku nu lanso nu kulongoleka akanonia nzila a kumubulaga. 54 uYesu
shanga ai ugendile hangi kihenga mu Ayahudi, ila ai uhegile pang'wanso
nu kulongola ihi nikoli pakupi ni ibambazi mu kisali ni kitangwaa Efraimu.
Pang'wanso akikie ni amanyisigwa. 55 Ila i Pasaka a Ayahudi ai atulaa
pakupi, ni idu aka nankila kulongola ku Yerusalemu kunzi a kisali ze
ikili i pasaka iti alije ki elya akola. 56 Ai atulaa akumuduma uYesu, nu
kutambula kila ung'wi nai atulaa imikile mi Itekeelo, “Mukusiga ntuni?
kina shanga uzile mu siku kuu?” 57 Itungo ili i akulu a akuhani ni Afarisayo
ai atulaa apumyaa ilagiilyo kina anga itule ung'wi ukulinga kina uYesu
ukoli, utakiwe kupumya impola iti kina alije kumuamba.

12

1 Mahiku mutandatu ze ikili ipasaka, uYesu ai wendile ku Bethania,
kai ukoli uLazaro, nuanso nai umiukilye ku puma mu ashi. 2 Ila
akamuzipilililya indya nia mpindi kuko, nu Martha akamuaiilya, itungo
nilanso uLazaro ai watulaa ung'wi ao nua awo nai ikie mu ndya palung'wi
nu Yesu, 3 Hangi uMariamu akahola i ratili a manyukiilo nai azipigwe
ku nadro nziza, ikete nsailo nkulu, akamupuguhila uYesu mu migulu, nu
kumupyagula i migulu ku nsingi ni akwe; ito lihi likizula u unyunki nua
manyunkiilo. 4 uYuda Iskariote, ung'wi nua awo ia manyisigwa akwe,
naiza yuyo nuika mugumaniilya uYesu, akaligitya. 5 Ku niki i manyunkiilo
aya shanga aza aguigwe ku dinari magana ataatu nu kinkiiligwa i aula?”

6 Nu ng'wenso ai uligitilye nanso shanga kuaisiilya aula, ila ku nsoko
ai waatuilee mii; ung'wenso yuyo ai watuile uambiie i mbugulu a mpia
hangi ai watuilee wiholaa ing'wi nai aiekilwe mung'wanso kunsoko akwe
mukola. 7 uYesu ai uligiyilye, muleke waike nukete ku nsoko a luhiku
nula uikwi nu ane. 8 i aula mukutula nienso mahiku ihi, kuiti shanga
mukutula nu nene mahiku ihi." 9 Iti gwa i umbi ikulu ni la Ayahudi
nai alijaa kulinga nia kina uYesu ukoli kuko, ni eso akapembya shanga
kunsoko ang'wa Yesu duu. Ila amihenge nu Petro nai umiulilye kupuma
mu ashi. 10 Ni enso i akulu a kuhani akazipya lukani iti amubulage
u Lazaro; 11 ndogoelyo kunsoko ayo imakani akwe idu mu Ayahudi ai
alongoe yao nu kumuhiila uYesu 12 Nu luhiku nula kabiili lakwe i umbi
ikulu ai lizile mu siku kuu. Nai akija kina uYesu upembilye ku Yerusalemu,
13 ai ahoile i ntambi nia makota a mitende nu kupuma kunzi kulongola
kumusingiilya hangi akakua iyogo, "Hosiana| Ukendepilwe nuanso nu
pembilye ku lina nila Mukulu, Mutemi nua Israeli." 14 uYesu ai umuligilye
u ng'waa ndogwe akanankila; anga uu nai ukiliseigwe. 15 Leka kitumba
munanso nua Sayuni; goza, uMutemi nuako upembilye, unankie ng'waa
ndogwe." 16 Amanyisigwa akwe shanga ai amalingile imakani aya apo
u ng'wandyo; kuiti uYesu nai wakakuligwa, papo nai akimbukiiye nia
kina imakani aya ai ukiliseigwe nuanso nia kina itumile imakani aya
kitalakwe. 17 Uugwa idale ilo nila antu nai akoli palung'wi nu Yesu itungo
nai umitangile uLazaro kupuma mu kibiila, aka kuiila ku auya. 18 Hangi
ai ituile ga ni kunsoko iyi kina idale nila antu ai alongoe kumusingiilya
ku nsoko ai igulye kina witumile ikilingasiilyo nikanso. 19 iAfarisayo
akitambulya i enso ku enso, Goza, itungili shanga muhumile kituma
kihi; goza, u unkumbigulu walongolaa kitalakwe." 20 Itungili ang'wi a
Ayahudi ai atulaa mu kati ao mu awo nai atulaa alongoe kipolya mu
siku kuu. 21 Awa ai amuhangile uFilipo, naiza upumiie ku Bethsaida a ku
Galilaya, akamulompa aze ligitya, "Mukulu, usese kukete nsula kumihenga
uYesu." 22 uFilipo akalongola akamutambuila uAndrea; uAndrea nu Filipo
akalongola nu kumutambuila uYesu. 23 uYesu aka asukiilya, Isaa apika
ku nsoko a ng'wana nuang'wa Adamu ku kuligwa. 24 Huiili, huiili,
kumutambuila, imbeu a ngano anga ileke kugwa mi ihi nu kusha, ikiee
uu ing'wene duu, ila anga ishe, ikupa nkali idu. 25 Nuanso nululoilwe
u likalo nu lakwe ukululimilya; ila nuanso nu lubipiwe u likalo nu
lakwe mu unkumbigulu uwu uku uhuja ga u upanga nua kali na kali.
26 Muntu wihi anga wanzailye unene, nu antyate, nu nene kunkoli, papo
nu munyamilimo nuane nuikatula ukoli. Muntu wihi nuikanzaiilya,
uTata ukumukulya. 27 Itungili i nkolo ane ahusha: nu nene ndigitye
uli? 'Tata, ungune mu saa iyi" kuiti ingi ku isigo ili nimipikiie i saa
iyi. 28 Tata, ulikulye i lina ni lako." Uugwa luli lukaza nu kuligitya
"Nalikulyaa nu nene kulikulya hangi." 29 Ila ianza nai limikile pakupi
ni enso akija, akaligitya nia kina yatula nu mulilo, Auya ai aligitilye,
"Malaika witambuuye nu ng'wenso." 30 uYesu akasukiilya nu kuligitya,
Luli ulu shanga luzile ku nsoko ane, ila kunsoko anyu. 31 Itungili ulamulwa
nua unkumbigulu uwu ukoli; Itungili u mukulu nua unkumbigulu uwu
ukugung'wa kunzi. 32 Nu nene anga nyansulwe migulya ihi, kualuta ihi
kitalane." 33 Ai wituntile nanso azelagiila ingi nshile kii nuikasha. 34 Ianza
likasukiilya, "Usese kigulye mi lagiilyo nia kina uKristo ukikie i kali na kali.
Nu ewe kuligitya uli, 'Ng'wana nuang'wa Adamu kusinja wanyansulwe
migulya'? uyu u ng'wana nua muntu ingi nyenyu?" 35 Ila uYesu aka

atambuila, “Welu ukoli palung'wi nu nyenye itungo iniino. Longoli nsoko
mukete u welu, iti kina i kiti kileke kumuhumiilya. Nuanso nui longolaa
mukiti shanga ulingile kulongoe. 36 Mukili mukete u welu.” uYesu ai
umaligitilye ni hangi akalongola yakwe akipiha aleke kumihenga. 37 Ga
ni iti uYesu aiwitumile ilingasiilyo idu kinya nianso ntongeela ao, akili
shanga akahuiila. 38 iti lipikiile ikani ni lang'wa Isaya, nai uligitilye;
“Mukulu, ingi nyenyu nai uhuiie inkani yitu? Nu mukono nua Mukulu
ukunukuiwe nyenyu?” 39 Yiyo nsoko ni anso shanga ai ahuiie, ndogoelyo
uIsaya ai uligitilye hangi, 40 “Uapokuuye imiho, nu kuitenda nkaku i nkolo
ni ao; aleke kihenga ku miho ao nu kulinga ku nkolo ni ao, nu kugunika
nu nene nikaanguna.” 41 uIsaya ai uligitilye imakani nanso kunsoko ai
wihengile ikulyo nilang'wa Yesu nu kuligitya inkani niakwe. 42 Ga ni iti,
ga i akulu idu ai amuhuiie uYesu; kuiti ku nsoko iAfarisayo, shanga ai
alapile iti aleke kubagulwa ni Itekeelo. 43 Ai iloile ikulyo ni ana adamu
kukila ikulyo nilipembeeye kung'wa Itungo. 44 uYesu akanyansula ululi
nu kuligitya, “Nuanso nunihuiie unene, shanga unihuiie unene duu ila nu
ng'wenso nai undagiiye unene, 45 nuanso nunihengile unene umihengile
nuanso nai undagiiye. 46 Unene nzile anga welu mu unkumbigulu iti kila
muntu nu nihuiie unene waleke kikie mu kiti. 47 Anga itule umuntu wihi
ukija imakani ane kuiti waleke kumaamba, unene shanga kumulamula;
ndogoelyo shanga ainzile iti nu ulamule u unkumbigulu, ila nuugune u
unkumbigulu. 48 Nuanso nui nihitaa unene hangi shanga wimagombaa
imakani ane, ukete nui mulamulaa; lukani nulanso ni nululigitilye lulo
nulikamulamula uluhiku nula mpelo. 49 Ndogoelyo unene shanga ai
ndigitilye ku umi nuane du. Ila ingi Tata nai untwae, ng'wenso mukola
ai undagiiye ni nikamatambula nu kumaligitya. 50 Nu nene ningile nia
kina ilagiilyo nilakwe ingi upanga nua kali na kali; ila nanso nikuligitya
unene - anga uTata nai umbiie, uu gwa kulingitya kitalao.”

13

1 Itungili ze ikil i siku kuu a pasaka, ku nsoko uYesu ai ulingile kina
isaa akwe apikiila naiza ukupuma mihi iyi nu kulongola kung'wa Tata,
aze wakili ua loilwe i antu akwe naza akoli mihi, ai ualoilwe impelo.
2 Nu mulugu ai watulaa wakondyaa kuikwa mu nkolo ang'wa Yuda
Iskariote, ng'wana nuang'wa Simioni, kumugumaniilya uYesu. 3 uYesu ai
ulingile kina uTata waikaa i intu yihi mu mikono akwe ni kina upumiie
kung'wa Itunda ni ai watulaa ulongoe hangi kung'wa Itunda. 4 Akauka
mu ndya nu kaila pihi u ng'wenda nuakwe nua kunzi. Uugwa ai uhoile
i taulo nu kitunga mkola. 5 Uugwa akaikila imazi mi ibakuli nu kandya
kuakalalya i migulu i amanyisigwa akwe nu kuapyagula ni taulo naiza
ai witungile ng'wenso mukola. 6 Wakiza kung'wa Simioni Petro, nu Petro
akamuila, “Mukulu, Uloilwe kunkalalya i migulu ane?” 7 uYesu akasukiilya
nu kumutambuila, “Nikulituma shanga ulilingile itungili, kuiti ukulinga
panyambele,” 8 uPetro akamutambuila, “Shanga ukunkalalya imigulu ane
nanguluu.” uYesu akamusukiilya “Anga itule shanga kuukalalya, shanga
ukutula ni kipango palung'wi nu nene,” 9 uSimioni Petro akamutambuila,
“Mukulu, leke kunkalalya i migulu ane duu, ila ga ni mikono ni itwe ni
lane.” 10 uYesu akamutambuila, Wihi niiza wakondya koga shanga uloilwe
koga kwaala i migulu akwe, hangi watulaa ng'welu u muili nuakwe wihi,
unyenye matuilee mielu, kuiti shanga mihi.” 11 Kunsoko uYesu ai ulingile
uyo nuika mugumaniilya; iyi yiyo nsoko ai uligitilye, shanga mihi matuilee

mielu.” 12 Matungo uYesu nai watulaa waakalalya i migulu ao nu kutula
waholaa ung'wenda nuakwe nu kikie hangi, ai uatambuie, “Itii mukilingile
iko naza nu mutendee? 13 Mukunintanga unene “Ng'walimu” nu Mukulu
iti mukuligitya tai, ndogoelyo uu yili. 14 Anga itule unene Mukulu
nu ng'walimu, nu mukalaaye i migulu anyu, nu nyenye ga mutakiwe
kuakalalya i ianyu imigulu. 15 Kunsoko naminkiilya impyani iyi kina
unyenye ga mutende anga unene ni nitumile kitalanyu. 16 Huiili, huiili,
Kumuila, umutugwa shanga mukulu kukila umukulu nuakwe; ang'wi uyo
niiza ulagiigwe ingi mukulu kukila uyo numulagiiye. 17 Anga itule ulingile
imakani aya, ukendepilwe anga witume. 18 Shanga kuligitya kutula
unyenye mihi, kunsoko nialingile awo naza niaholanilye - ila kuligitya
aya iti kina u ukilisigwa uhume kukaminkiiligwa; Nuanso nuilizaa u
mukate nuane unyansuiye i kintiginyo kakwe. 19 Kumutambuila ili itungili
ze ikili kupumila iti kina ni likapumila, muhume kuhuiila kina unene
NG'WENSO. 20 Huiili, huiil, kumuila, nuinsingiilya unene wimusingiilya
naiza kumulagiilya, nu uyo nuinsingiilya unene wimusingiilya uyo nai
undagiiye unene.” 21 Matungo uYesu nai ukumaligitya aya, ai unyomekile
mu nkolo, ai ukuiie nu kuligitya, Huiili, huiili, kumutambuila kina ung'wi
mu kati anyu ukungumaniilya.” 22 iAmanyisigwa akwe akigozenkania,
aze akuiwe ingi kunsoko ang'wa nyenyu aza uligitilye. 23 Ai ikoli mu
meza, ung'wi nua amanyisigwa akwe wipantamiiye mu kikua kang'wa
Yesu uyo naiza uYesu umuloilwe. 24 uSimioni Petro ai umukoiye u
mumanyisigwa uyu nu kuligitya, “Kuile ingi nu uli naiza kung'wakwe
ukutambula.” 25 Mumanyisigwa uyo nai wipantamiiye mu kikua kang'wa
Yesu nu kumutambuila, “Mukulu, ingi nyenyu?” 26 Uugwa uYesu ai
usukiiye, “Ingi kung'waakwe uyo ninika liilya intonge a mukati nu
kuminkiilya,” Iti gwa nai watula waliilya umukate, ai uminkiiye uYuda
ng'wana wang'wa Simioni Iskariote. 27 Ni ze yakilaau mukate, uMulugu
ai umingiie. Uugwa uYesu akautambuila, Iko naza uloilwe kituma kaya
ukitume. 28 Itungili kutili umuntu mu meza ai ulingile nsoko ang'wa Yesu
kuligitya ikani ili kung'waakwe. 29 Ang'wi ao ai asigile kina, ku nsoko
uYuda ai uambile imbugulu a mpia, uYesu ai umutambuie, “Gula i intu
ni kuitakile kunsoko a siku kuu,” ang'wi kina utakiwe kupumya kintu
ku aula. 30 Ze yakilaa uYuda kusingiilya u mukate, ai ukaiye kupuma
kunzi hangi ai yatulaa utiku. 31 Matungo uYuda nai watula wahegaa,
uYesu ai uligitilye, “Itungili u ng'wana nuang'wa Adamu wakuligwa,
hangi Itunda wakuligwa mu ng'waakwe. 32 Itunda uku mukulilya mu
ng'waakwe mukola, hangi ukukaya kumukulya. 33 Ang'yinya aniino, nkoli
palung'wi nu nyenye itungo iniino, Mukunduma, ni anga nai niatambuie i
Ayahudi, 'Kunongoe, shanga muhumile kupembya,' itungili kumutambuila
nu nyenye ga. 34 Kuminkiilya ilagiilyo igeni, kina milowe; anga unene
naza numuloilwe unyenye, uu nu nyenye ga mutakiwe kilowa unyenye ku
nyenye. 35 Kunsoko a ili iantu akulinga kina unyenye mi amanyisigwa ane,
anga itule mukete u ulowa ku kila ung'wi nu muya.” 36 uSimioni Petro ai
umutambuie, “Mukulu, ulongoe pii?” uYesu akasukiilya, “Nkika ku nongoe
ku itungili shanga ukuhuma kuntyata, kuiti ukuntyata panyambele.”
37 uPetro akamutambuila, “Mukulu, ku niki ndeke ku utyata ga ni itungili?
Unene kulupumya u likalo nula ne ku nsoko ako.” 38 uYesu akasukiilya, “Itii
uku lupumya u likalo nulako kunsoko ane? Huiila huiila kuutambuila, i
nsambaligugu shanga ikukunkula ze ikili kunihita nkua itaatu.”

14

1 Leka kulekela inkolo ako kutula mu lwago. Umuhuiie Itunda ni huiile
ga nunene. 2 Mi ito nilang'wa Tata nuane lukoli u likalo lidu nula kikie;
anga aza ihite kutula iti, aza izee natula nakutambuila, ku nulanso nongoe
kuzipiililya kianza kunsoko ako. 3 Anga nongole nu kumu zipiililya i
kianza, nikapemya hangi kumusingiilya kitalane, iti ikianza ni nkoli nu
nyenye ga mutule mukoli. 4 Mulingile i nzila ku nongoe, 5 uTomaso ai
umutambuie uYesu, “Mukulu, shanga kulingile i kianza kulongoe; Itii! ku
uhuma uli kulinga inzila? 6 uYesu ai umutambuie, “Unene yiyo nzila,
tai nu upanga; kutili nu uhumile kupemya kung'wa Tata kwaala kukiila
kitalane. 7 Anga aize muningile unene, aize matulaa mamulingaa nu Tata
ga; kandiilya itungili nu kulongoleka mamulingaa hangi mamihengaa u
ng'wenso.” 8 uPhilpo ai umutambuie uYesu, “Mukulu, kulagiile uTata ni iti
ikutula yakondya.” 9 uYesu akamutambuila, “Shanga natulaa palung'wi nu
nyenye ku itungo ilipu, hang ukili shanga uningile unene, Philipo? Wihi
nuanihengilee unene wamihengaa uTata; Kinya uli ukuligitya, 'kulagiile
uTata? 10 Shanga muhuiie kina unene nkoli mukati ang'wa Tata, nu Tata
ukoli mukati ane, Makani ni kumaligitya kitalanyu shanga kumaligitya ku
isigo nilane mukola, badala akwe, ingi Tata nuikiie mukati ane nukituma
u mulimo nuakwe. 11 Nihuiili unene, kina nkoli mukati ang'wa Tata, nu
Tata ukoli mukati ane; Ga ni iti nihuiili unene ku nsko a milimo ane kulu
kuulu. 12 Huiili, huiili, kumuila, nuanso nunihuiie unene, milimo iyo ni
nitumaa, ukituma ga ni milimo iyi; nangi ukituma ga ni milimo mikulu
ku nsoko nalongolaa kung'wa Tata. 13 Kihi anga mulompe ku lina nilane,
nikituma iti kina uTata wahume kukuligwa mu ng'wana. 14 Anga mulompe
kintu kihi ku lina nilane, nilanso kituma. 15 Anga mundowe, mukuamba i
malagiilyo ane. 16 Hangi nika mulompa uTata, Nu ng'wenso ukuminkiilya
u muaiilya mungiiza iti kina ahume kutula palung'wi nu nyenye i kali
na kali. 17 Ng'wau Ng'welu nua tai. u Unkumbigulu shanga uhumule
kumusingiilya nuanso ku nsoko shanga umihengile, ang'wi kumumanya
nuanso. Ga ni iti unyenye mumulingile nuanso. Kuiti wikiie palung'wi nu
nyenye nu kutula mukati anyu. 18 Shanga kumuleka ming'wene; Nikasuka
kitalanyu. 19 Ku itungo ihelu, u unkumbigulu shanga ukunihenga hangi,
kuiti unyenye mukunihenga. Ku nsoko ni kiie, ga nu nyenye mukikie.
20 Mu luhiku nulanso mukulinga kina unene nkoli mukati ang'wa Tata,
ni kina unyenye mukoli mukati ane, ni kina unene nkoli mukati anyu.
21 Wihii nui ambaa i malagiilyo ane nu kituma, yuyo ung'wi niiza
undoilwe unene; hangi niiza undoilwe unene wikalowa nu Tata nuane,
Hangi nikamulowa hangi nikigeeleka unene mukola kitalakwe.” 22 uYuda
(shanga Iskariote) akamuila uYesu, “Mukulu, Itii ingi ki ntuni kikupumila
kina ukigeeleka mukola kitaitu ni shanga ku unkumbigulu? 23 uYesu
ai usukiiye akamutambuila, “Anga ize wihi ukundowa, ukuluamba u
lukani nu lane, nu Tata nuane ukumulowa, hangi kikapembya nu kuzipya
likalo litu palung'wi nu ng'wenso. 24 Wihi niiza shanga undoilwe unene,
shanga wiambaa u lukani nulane. Lukani naza mukija shanga lane ila
lang'wa Tata naza undagiiye. 25 Nimaligitilye imakani aya kitalanyu,
itungo ni nkili kikie mukati anyu. 26 Ga ni iti, uMupoeelyi, Ng'wau Ng'welu,
naiza uTata ukumulagiilya ku lina lane, ukumumanyisa i makani ihi
hangi wikamutenda mukimbukiilye ihi naiza nimaligitilye kitalanyu. 27 U
ulyuuku, kuminkiilya ulyuuku nuane unyenye, shanga kuminkiilya uwu
anga unkumbigulu nuipumyaa. Leki kuzipyi inkolo nianyu kutula nu

lwago, nu woa. 28 Ai migule iti nai numutambuie, 'Nongoe yane, hangi
nikasuka kitalanyu, 'Anga aza ize mundoilwe unene, aza muze mukete
ulowa kunsoko nongoe kung'wa Tata, kunsoko uTata ingi mukulu kukila
unene. 29 Itungili nakondyaa kumutambuila ze ikili kupumila iti kina,
itungo anga lipumile, muhume kuhuiila. 30 Shanga kutambula nu nyenye
makani idu, kunsoko mukulu nua ihi iyi upembilye, Nuanso mugila ingulu
migulya lane, 31 kuiti kina u unkumbigulu ulije kulinga kina numuloilwe
uTata, nitumaa iko uTata nukundagiilya unene, anga iti nai uninkiiye
ilagiilyo. Nyansuki, hangi kupume i kianza iki.

15

1 Unene ni muzabibu nua tai, nu tata nuane ingi mulimi nua mizabibu.
2 Kila itambi mukati ane niiza shanga lipaa i nkali wi lihenguila, ni kila
itambi ni llipaa inkali wilelyaa iti kina lihume kupa ikilo. 3 Unyenye
yakondaa kutula mielu kunsoko a lukani naza nakondyaa kumutambuila.
4 Mikie mukati ane, nu nene mukati anyu. Anga itambi ni shanga lihumile
kupaa ling'wene, anga lihite kutula mu muzabibu, ga ni iti unyenye,
anga muhite kikie mukati ane. 5 Unene ingi ni muzabibu; unyenye mi
ntambi. Nuikiie mukati ane nu nene mu kati akwe, muntu uyu wipezaa
nkali idu, kunsoko anga ize shanga nene shanga muhuile kituma ikani
lihi. 6 Anga itule muntu wihi shanga ukusaga mukati ane, ukugung'wa
anga itambi nukuma; antu ilingiila i ntambi nu kugumila mu moto, nu
kulimila. 7 Anga itule mukikie mukati ane, hangi anga imakani ane ikie
mukati anyu, lompi lihi ni muloilwe, nu nyenye mukutendelwa. 8 Mu ili
uTata nuane ukuigwe, kina mipezaa nkali idu ni kina ingi mi amanyisigwa
ane. 9 Anga uTata nuane nai undoilwe unene, Ga nu nene namulowaa
unyenye; ikii mu ulowa nuane. 10 Anga itule mikaamba i malagiilyo
ane, mukikie mu ulowa nuane anga ni mambiie i malagiilyo ang'wa
Tata nu ane nu kikie mu ulowa nuakwe. 11 Ni maligitilye i makani aya
kitalanyu iti kina iloeelya nilane litule mukati anyu ni iti kina iloeelya ni
lanyu litulike kutula likondaniie. 12 Ili lilo ilagiilyo nilane, kina milowe
unyenye ku nyenye anga nai numuloilwe unyenye. 13 Kutili u muntu
nukete u ulowa ukulu kukila uwu, kina walupumye u likalo nu lakwe ku
nsoko a ahumba uya. 14 Unyenye mi ahumba iane anga itule mukituma
ayo ni neenda mulagiilya. 15 Shanga kumitanga atugwa, ku nsoko u
mutugwa shanga ulingile iko nuitumaa u mukulu nuakwe. Numitangile
unyenye ahumba iane. ku nsoko namukumuila i makani ihi naiza nigulye
kupuma kung'wa Tata. 16 Shanga ai muniholanilye unene, ila unene ai
numuholanilye unyenye nu kumuika mulongole mupe inkali, ni nkali
yanyu ilije kikie. Ili likoli iti kina kihi ni mukulompa kung'wa Tata ku
lina ni lane, ukuminkiilya. 17 Makani aya kumulagiilya, kina milowe kila
muntu nu muya. 18 Anga ize u unkumbigulu ukumubipilwa, mulinge kina
ai umbipiwe unene ze ikili kumubipilwa unyenye. 19 Anga aza mutule
mia unkumbigulu, u unkumbigulu aza uzee mulowa anga mia kitalao;
Kuiti ku nsoko shanga mia unkumbigulu hangi kunsoko ai numuholanilye
kupuma mu unkumbigulu, ingi kunsoko ili u unkumbigulu wimubipilwa.
20 Kimbukiilyi ikani naiza numutambuie, 'uMutugwa shanga mukulu
kukila umukulu nuakwe, 'Anga itule ai anagilye unene, akumaja nu
nyenye ga; Anga izee ai a ambile u lukani nulane, ai azee amba nulu
nulanyu ga. 21 Akumutendeela makani aya ihi kunsoko a lina ni lane
kunsoko shanga amulingile uyo numulagiiye. 22 Anga aza itule shanga aza

nzile nu kuatambuila, shanga ai azeetula itumile u mulandu; kuiti itungili agila u winegi ku milandu ao. 23 Nuimbipilwaa unene wimubipilwaa nu Tata ga. 24 Anga itule shanga nitumile u mulimo mukati ao naiza kutili nung'wi nai witumile, ai azeetula agila u mulandu; kuiti itungili itumile ihi abiili ihengile hangi ambipiwe unene nu Tata nuane. 25 Ili likupumila iti kunsoko lukani lukondaniile naiza lukilisigwe mi ilagiilyo ni lao; 'Ambipiwe unene bila nsoko.' 26-27 Itungo u mupooelya nuazaa, naiza numulagiiye kitalanyu kupuma kung'wa Tata, uyu yuyo, Ng'wau ng'welu nua tai, naiza ukupembelya kung'wa Tata, ukunkuiila. Ga nu nyenye muku nkuiila kunsoko matulaa palung'wi nu nene puma ung'wandyo.

16

1 Numutambuie imakani aya iti muleke kutakigwa. 2 Akumupumya kunzi a Matekeelo; Kulu kuulu isaa ipembilye niiza kila nuikamubulaga ukusiganiilya kina ukituma mulimo uziza ku nsoko ang'wa Itunda. 3 Akumutendeela aya ku nsoko shanga amumanyile u Tata ang'wi shanga amanyile unene. 4 Numutambuie imakani aya iti kina itungo anga lipike nila aya kupumila, muhumile kukimbukilya ni kinya nai numutambuie muhume kitalao. Shanga numutambuie kutula i makani aya ung'wandyo ku nsoko ai natulaa palung'wi nu nyenye. 5 Anga itule, itungili nongoe kung'wa uyo nai undagiiye; kuiti kutili mukati anyu nukunkolya, “Ulomgoe pii?” 6 Ku nsoko nimaligitilye imakani aya kitalanyu, kinya uwai kizue mu nkolo yanyu. 7 Ga ni iti, kumutambuila itai; ku ndogoelyo anga nihite kuhega, u mupoelya shanga uzile kitalanyu; kuiti anga nongole nikamulagiilya kitalanyu. 8 Anga waze, u mupoelya nuanso uku ukaminkiilya u unkumbigulu kutulika nu ulamulwa. 9 Kutulika ni milandu, ku nsoko shanga ai anihuiie unene, 10 kutulika ni tai ane, kunsoko nongoe kung'wa Tata, shanga mukunihenga hangi; 11 ni kutulika nu ulamulwa kunsoko u mukulu nua unkumbgulu uwu walamuwe. 12 Nimakete idu nakumutambuila, kuiti shanga mukumalinga itungili. 13 Kuiti, nuanso, Ng'wau ng'welu nua tai, anga waze, ukumutongeela mu tai a ihi; ku nsoko shanga ukuligitya ku nsoko akwe mukola; kuiti ihi nuikija, ukumaligitya imakani nanso; hangi ukumakaminkiilya kitalanyu imakani ni ikapembya. 14 Nuanso wikankulya unene, kunsoko ukumahola imakani ane hangi ukumatanantya kitalanyu. 15 Intu yihi nuikete uTata ingi yane; ku lulo, naligityaa kina uNg'wau ng'welu ukuhola imakani ane nu kumakaminkiilya kitalanyu. 16 Ikili itungo ikupi, shanga mukunihenga hangi; ni ize yakilaa itungo ikupi hangi, mukunihenga.” 17 Ang'wi a amanyisigwa akwe akitambulya, “Ingi ntuni nu kuutambuila, “itungo ikupi, hangi shanga mukunihenga hangi,' ni, uugwa, itungo ikupi mukunihenga,' ni, 'ku nsoko nongoe kung'wa Tata?” 18 Ku lulo akaligitya, “Ingi kintu kii nukuligitya, 'Ikili itungo ikupi'? Shanga kulingile nukuligitya.” 19 uYesu ai uine kina ai ahung'waa nsula kumukolya, nu ng'wenso aka atambuila, Mukikolya akola kutula ili, ni ndigitilye, 'Ikili itungo ikupi, shanga mukanihenga hangi; ni ze yakilaa itungo ikupi mukunihenga'? 20 Huiili, huiili, kumutambuila, mukulila nu kuhongeelya, kuiti u unkumbigulu ukulumbiilya, mukutula ni kinya uwai kuiti kinya uwai kanyu kikupiluka kutula iloeelya. 21 uMusungu witulaa ni kinya uwai itungo nuitulaa nu uwai kunsoko itungo nila kitunguila lapikaa; kuiti nuikitunguila ung'wana, shanga wikimbukiilya hangi u uwai kunsoko a iloeelya ni lakwe kina ng'wana watug'waa mi ihi. 22 Nu nyenye ga

mukete kinya uwai itungili, kuiti nikamihenga hangi; ni nkolo nianyu yukiloa hangi kutili nuikahuma kuliheja iloelya ni lanyu. 23 Luhiku nu lanso shanga mikankolya i makolyo. Huiili, huiili, kumutambuila, Anga mulope lihi kung'wa Tata, ukuminkiilya ku lina nilane. 24 Kupikiila itungili mukili kulompa lihi ku lina nilane; lompi, nu nyenye mukusingiilya iti kina iloeelya nilaanyu likondaniile. 25 Nitambuuye nu nyenye ku ntambu ni shanga ilingikile, kuiti isaa ipembilye niiza shanga kitambulya ku ntambu ni shanga ilingikile kuiti badala akwe nikamutambuila kihenga kutula uTata. 26 Luhiku nulanso mukulompa ku lina nilane, hangi shanga kumuila kina nikalompa kung'wa Tata ku nsoko anyu; 27 Kunsoko uTata mukola umuloilwe ku nsoko manihuiie kina mpumiie kung'wa Tata. 28 Ai mpumiie kung'wa Tata nu kupembya mu unkumbigulu; hangi, kuhega mu unkumbigulu nu kulongola kung'wa Tata." 29 Amanyisigwa akwe akamutambuila, "Ukihenga, itungili ukuligitya i kihenga hangi shanga ukutumila ihalityo. 30 Itungili, kalingaa kina ulingile imakani ihi, ni shanga uloilwe muntu wihi wakukolye imakolyo. Kunsoko ili kahuiila kina upembeeye kung'wa Tata. 31 uYesu aka asukiilya, "Itungili mahuiila?" 32 Goza, isaa ipembilye, ee ni kulu kuulu apikaa, niiza mikasapatila kila ung'wi nu ku kitalao mukundeka umukola. Kuiti shanga nkoli ni ng'wene duu kunsoko uTata ukoli nu nene. 33 Kumutambuila imakani aya iti kina mukati anyu mutule nu ulyuuku. Mihi mukete lwago, kuiti ipii i nkolo, nauhumaa u unkumbigulu.

17

1 uYesu ai umaligitilye i makani aya, uugwa akanyansula i miho akwe kutunga kilunde nu kuligitya, "Tata, isaa apikiila; mukulye u ng'wana nuako iti nu ng'wenso akukulye u ewe. 2 anga iti nai uminkiiye i ngulu migulya a yihi ni ikete u muili iti ainkiilye u upanga nua kali na kali awo ihi nai uminkiiye 3 Uwu wuwo upanga nua kali na kali; kina akulinge u ewe, Itunda nua tai hangi wing'wene, nu ng'wenso nai umulagiiye, uYesu Kristo. 4 Ai nukukuiye apa mihi, nu kukondaniilya u mulimo nai uninkiye nuitume. 5 Itungili, Tata, unkulye unene palung'wi nu ewe mukola ku ikulyo ilo nai nkoli ni lyenso palung'wi nu ewe ze ikili u unkumbigulu kuumbwa. 6 Ai nilikunukue i lina nilako ku antu nai uninkiiye apa mi ihi. Ai atulaa antu ako; kuiti ai waninkiilya unene. ni enso aluambilaa u lukani nulako. 7 Itungili alingile kina kila kintu nu ninkiiye u nene kipumiie kitolako, 8 ku makani ayo nai uninkiiye u nene - Nakondya ku inkiilya enso i makani nanso. Ai amasingiiye ni tai akalinga kina unene mpumiie kitalako, nu kuhuiila kina uewe yuyo ai undagiiye. 9 Kualompeela enso. Shanga ku ulompeela u nkumbigulu ila awo nai ununkiiye ku nsoko i enso ingi ako. 10 Intu yihi naiza ingi yane ingi yalo, ni izo nuikete uewe ingi yane; nu nene nikukulyaa mu nianso. 11 uNene nimutili hangi mu unkumbigulu, ila nianso amoli mu unkumbigulu, unene itungili napembyaa kitalako. Tata nu ng'welu, akulye ku lina nilako ilo nai ukinkiiye usese iti kina ni enso atule nu ung'wi, anga unene nu ewe ni kukete u ung'wi. 12 Nai natulaa ni enso, ai niasungilye ku lina nai uninkiiye; Ai naasunjaa, hangi kutili ga nung'wi ao nai ulimie kwaala ng'wana nuaa mulimili, iti kina ukilisigwa ukondaniile. 13 Itungili napembyaa kitolako; kuiti kumaligitya aya mu unkumbigulu iti kina iloeelya ni lane likondaniile mukati ao akola. 14 Nainkiilya ikani nilako; u unkumbigulu waabipilwaa ku nsoko i enso shanga a unkumbigulu, anga

iti unene ni shanga ntuile nia unkumbigulu. 15 Shanga kualompelya kina
uaheje mu unkumbigulu ila uasunje nu uyo u mubii. 16 Nianso shanga
ihi anga iti unene ni shanga ntuile nia mu unkumbigulu. 17 Uaike mu
ikulyo kitalako mu kola mu tai; lukani nulako lulo tai. 18 Ai undagiiye mu
unkumbigulu, nu nene na alagiilya mu unkumbigulu. 19 Kunsoko ao unene
mukola kipumyaa kitalao iti kina ni enso ipumye ki tolako ku iyo itai.
20 Shanga wawa duu ni kualompelya, ila ni awo ni ikahuiila kukiila lukani
nulao 21 iti kina ni enso atule nu ung'wi, anga iti uewe Tata, nuili mukati
ane nu nene mukati ako. Kualompelya iti kina ni enso ga ahume kutula mu
kati itu iti u unkumbigulu uhume kuhuiila kina uewe yuyo ai undagiiye.
22 Ikulyo ilo nai uninkiiye unene - nainkiilya enso, iti kina ahume kutula
nu ung'wi, anga iti usese ni kili ung'wi - 23 Unene mukati ao, nu ewe mukati
ane, iti ahume kukondeeligwa mu ung'wi; iti u unkumbigulu ulinge kina
kulu kuulu uewe yuyo nai undagiiye, nu kualowa, anga iti uewe nuizaa
undoilwe, unene. 24 Tata, iko nai uninkiiye unene - Nkete nsula kina
ni enso ga ahume kutula palung'wi nu nene kianza ni nkoli iti ahume
kihenga ikulyo nilane, ilo nai uninkiiye: ku nsoko uewe ai undoilwe
unene ze ikili kuumbwa u musingi nua unkumbigulu. 25 Tata munya tai
ane, u unkumbigulu shanga ai ukulingile uewe; kuiti unene nukulingile
uewe; hangi alingile kina ai undagiiye. 26 Nilizipilye ilina nilako likumuke
kitalao, hangi kulizipya likumuke iti kina u ulowa uwo naiza ku nuanso ai
undoilwe unene uhume kutula mukati ao, nu nene nihume kutula mukati
ao."

18

1 Ze yakilaa uYesu kuligitya imakani aya, ai uhegile ni amanyisigwa akwe
kulongola ku ng'wapo nua kidron, naize ikoli inzega, naize ung'wenso
ni amanyisigwa akwe akingila mukati akwe. 2 Itungili uyo uYuda, nai
walowaa kumuhulyaa, nu ng'wenso ai ulingile nkika nanso, kuiti uYesu ai
watulaa wilongolaa inkika iyi nkua kitungaa aze ukoli ni amanyisigwa
akwe. 3 Nu ng'wenso uYuda, ze yakilaa kutula walijaa idale ni la
asikali ni a ofisa puma ku akulu a akuhani, akapembya aze akete ni
muli, tochi ni yigi. 4 Nu ng'wenso uYesu, iti aze uilgile kila ikintu nai
katula kikitung'wa kung'wa akwe, akapumila ntongeela nu kuakolya, "Ingi
nyenyu ni mukumuduma?" 5 Nienso aka musukiilya, "Yesu Munazareti."
Nu ng'wenso uYuda nai umugumaniiye, ai watulaa wimikile palung'wi
ni awo i asikali. 6 Ku lulo nai waatambuila, "Unene ng'wenso" ai
asukile kinyuma nu kugwa pihi. 7 Hangi aka akolya, "Ingi nyenyu
ni mukumuduma? Ni enso akamusukiilya hangi "Yessu munazareti."
8 uYesu aka asukiilya, "Nakondyaa kumuila kina Unene ng'wenso; ku lulo
anga ize mukunduma nene, aleki awa i auya alongole." 9 Aya ai atulaa
iti lukani ulo lukaminkiile; apo nai uligitilye; "Mu awo nai ununkiiye,
shanga numulimiiye ga nung'wi." 10 Uugwa uSimioni Petro, naiwatulaa ni
mpanga, akamipyagula nu kumutema kutyi nua kigoha umunya milimo
nuang'wa Kuhani nu mukulu. Ni lina nilakwe u munya milimo nuanso ai
latulaa Malko. 11 uYesu akamutambuila uPetro, "Susha i mpanga ako mu
hala akwe. Ku niki ndeke kuking'wela i kikombe iko nuninkiiye uTata?"
12 Uugwa idale ilo nila asikali ni ajemedari, ni anyamilimo a Ayahudi, ai
amuambile uYesu nu kumutunga. 13 Nienso akamutonga hanza kupikiila
kung'wa Anasi, ku iti ung'wenso ai watulaa mukwingwa nuang'wa Kayafa,
naiza yuyo ai watulaa Kuhani nu mukulu ku ng'waka nuanso. 14 Itungili

uKayafa yuyo ai watulaa uinkiiye isigo i Ayahudi nila kina utakiwe muntu ung'wi washe ku noko a antu. 15 uSimioni Petro ai umutyatile uYesu, ni u umu manyisigwa nu muya. Nu munyisigwa uyu ai watulaa umanyikile kung'wa Kuhani nu mukulu, nu ng'wenso akingila palung'wi nuYesu mi itando nilang'wa Kuhani nu mukulu; 16 kuiti uPetro ai watulaa wimikile kunzi a mumpita. Uugwa uyo umu manyisigwa nai watulaa umanyikile kung'wa Kuhani nu mukulu, ai upumile kunzi akalongola kitambuila nu musungu uyu munyamilimo nai watulaa ukusunja u mumpita nu kumingilya uPetro mukati. 17 Uugwa mutugwa uyo nai watulaa ukusunja u mumpta, akamutambuila uPetro, “Itii uewe shanga wi ung'wi nua atyatiili a muntu uyu?'” Nung'wenso akasukiilya, “Unene shanga.” 18 Ni awo i anyamilimo ni akulu ai atulaa imikile ikianza nikapa ng'wanso; akota moto ku ndogoelyo, ai ukoli ulyuuku, ni iti ai atulaa akota moto iti alije ilugute, Nu ng'wenso uPetro ai watulaa ni enso, ukota moto aze wimikile. 19 Kuhani nu mukulu akamukolya uYesu migulya a amanyisigwa akwe nu umanyisigwa nuakwe. 20 uYesu akamusukiilya, “Nuutambuie kihenga u unkumbigulu; Unene ai manyisilye nkua ku nkua mu matekeelo ni itekeelo ni ikulu kianza naiza i Ayahudi ilingiila. Nunene shanga ai ndigitilye kihi mu kinkunku. 21 Ku niki ai munkoiye? Akolyi nai antegeeye migulya a iko nai ndigitilye. iAntu awa alingile imkani ayo nai nimaligitilye. 22 uYesu nai wakondya kuligitya nanso, ung'wi nua akulu nai watulaa wimikile akamukua uYesu ku mukono nuakwe ni uugwa akaligitya, 23 “Itii, uu nutakiwe kumusukiilya umukulu?” Nu ng'wenso uYesu akamusukiilya, “Anga ize ndigitilye ikani lihi ibibi uugwa utule wimukuiili ku nsoko a ubii, ni anga ize numusukiiye iziza ku niki ukunkua? 24 Uugwa uAnasi nai wakamutwala uYesu kung'wa Kayafa kuhani nu mukulu aze utungilwe. 25 Itungili uSimioni Petro ai watulaa wimikile ukipupya iluguti u mukola. Ga ni iti antu awo akamutambuila, “Itii, ga nu ewe shanga ung'wi nua amanyisigwa akwe?” Akahita azeligitya, “Unene shanga.” 26 Ung'wi nua anyamilimo ang'wa Kuhani nu mukulu, Naiza ai watulaa muluna wang'wa uyo u mugoha naiza uPetro umutemile u kutyu, ai uligitilye, “Itii, shanga u ewe naza nukihengile uko ku nzega?' 27 uPetro akahita hangi, ni nkua i nsamba ligugu ika kunkula. 28 Uugwa akamuhola uYesu puma kung'wa Kayafa kupikiila mu Praitorio. Ai yatulaa dau mania mbwa. Enso akola shanga ai ingiie ilo iPraitorio iti aleke kishapula nu kumilya i pasaka. 29 Ku lulo uPilato aka ahanga nu kuligitya, “Ingi usemelwa kii nu umutuile umuntu uyu?” 30 Akamusukiilya nu kumutambuila, “Anga aza ize umuntu uyu watule shanga mituma ubibi, shanga azaa kuzeemuleta kitalako.” 31 uPilato aka atambuila, Muholi unyenye akola, mende mumulamule kuniganiila ni lagiilyo nilanyu.” Ni enso i Ayahudi akamutambuila, 'Ilagiilyo shanga likulekee usese kumubulaga muntu wihi.” 32 Ai aligitilye aya iti lukani nu lang'wa Yesu lukondaniile, lukani naiza watulaa wakondyaa ligitya migulya a mpyani a nsha akwe. 33 Uugwa uPilato akingila mu praitorio akamitanga uYesu; akamutambuila, “Itii, uewe wi mutemi nu Ayahudi?' 34 uYesu akamusukiilya, '“Itii, uewe ukunkolya ikolyo ili ku nsoko uloilwe kulingaa ang'wi ku nsoko angiiza akulagiiye iti unkolye unene?” 35 Nu ng'wenso uPilato akamusukiilya, “Unene shanga ni Muyahudi, ang'wi shanga?” Ingu nuako ni a kuhani akulu wawo niakuletile kitalane; uewe witumile ki ntuni? 36 uYesu aka sukiilya; “Uutemi nuane shanga nua unkumbigulu uwu, anga ize u utemi nuane azautule ni patyo mu unkumbigulu uwu atung'waa ane aza aze ninkuilya iti ndeke kupumigwa

ku Ayahudi. Ku tai u utemi nuane shanga upumile apa” Ila 37 uPilato
akamutambuila, “Itii, uewe gwa wi mutemi?” uYesu akasukiilya, “u ewe
yuyo ukuligitya kina unene ni mutemi, ku nsoko iyi unene ai ntugilwe ni
ku nsoko iy unene nazilee mu unkumbigulu iti ntule numukuiili nua tai.
Wihi nuailee wa tai iyo witegeelya u luli nuane. 38 uPilato akamutambuila,
“Itai ki ntuni?” Nu ng'wenso nai wakondya kuligitya aya akalongola ku
Ayahudi nu kuatambuila, “shanga kihenga mu muntu uyu kihi. 39 Unyenye
mukete logo nulanyu nu ukuntenda nu mutunguile ung'wi itungo nila
pasaka. Itii muloilwe numutunguile mutemi nua Ayahudi.” 40 Uugwa
akakua iyogo azeligitya, shanga yuyu, kutunguilye uBaraba.” nu ng'wenso
uBaraba ai watulaa muhegelanyi.

19

1 Uugwa uPilato ai umuhoile uYesu nu kumutandika. 2 Awo i a asikali
akahoeela i mija nu kunonia i ngala. akamiika migulya itwe nilang'wa
Yesu nu kumutugalya u ng'wenda nua ung'ole wa zambarau. 3 Akamuziila
nu kuligitya, “Uewe mutemi nua Ayahudi ni uugwa kumukua ku ikono
ao. 4 Uugwa uPilato ai upumile kunzi nu kuatambuila i antu, “Goza
namuletelaa u muntu uyu kitalanyu iti mulinge kina unene shanga aza
mine igazo lihi mukati akwe.” 5 Kululo uYesu akapuma kunzi; ai watulaa
utugae ngala a mija nu ng'wenda nua zambarau. Uugwa uPilato aka
atambuila, “Gozeeli u muntu uyu apa!” 6 Kululo itungo uKuhani mukulu
ni akulu nai akamihenga uYesu, akakua iyogo azeligitya, “Majee, majee.”
uPilato aka atambila, “Muholi unyenye akola mende mumaje, ku noko
unene shanga nihenga igazo mukati akwe. 7 Ayahudi akamusukiilya
uPilato, “Usese kukete ilagiilyo, nu ki ilagiilyo nilanso, utakiwe kusha
kunsoko nuanso ukitendisa kina ng'wana wan'gwa Itunda.” 8 uPilato
nai wakija imakani aya aka kilinkiila kitumba, 9 akingila mu Praitorio
hangi nu kumutambuila uYesu, “Uewe upumiie pii? Ga ni iti, uYesu
shanga akamusukiilya. 10 Uugwa uPilato akamutambuila, “Itii, uewe
shanga ukuligitya nu nene? Itii, uewe shanga ulingile kina unene nkete u
uhumi nua kuutunguila nu uhumi nua kuaja?” 11 uYesu akamusukiilya,
“Shanga aza uzeetula ni ngulu kung'waane anga aza uhite kinkiiligwa
kupuma kigulya. Kululo, muntu numpumilye kitolako ukete mulandu
ukulu.” 12 Kupumeiila mi sosho ili, uPilato akalowa kumuleka ilyuuku,
kuiti iAyahudi akazogolya azeligitya, “Anga ize ukumuleka ilyuuku uugwa
uewe shanga wi muhumba muya wang'wa Kaisari; Kila nuitendisaa kina
mutemi wiligityaa nsuta ang'wa Kaisari.” 13 uPilato nai wakija imakani
aya, akamuleta uYesu kunzi uugwa akikie mituntu nila ulamuli kianza iko
nikikumukile anga sakafu, kuiti ku Kiebrania, Gabatha. 14 Luhiku nula
kuzipiilya i pasaka nai lapika, anga itungo nila saa mutandatu. uPilato aka
atambuila iAyahudi, Gozeeli u mutemi nuanyu suyu papa!” 15 Akazogolya,
“Muheje, muheje, maje!” uPiato aka atambuila, “Itii, numaje u mutemi
nua nyu?” Nu ng'wenso uKuhani nu mukulu akasukiilya, “Usese kiagila
u mutemi kwaala Kaisari.” 16 Uugwa uPilato nai wakamupumya uYesu
kitalao wagigwe. 17 Nienso akamuhola uYesu, nu ng'wenso akapuma,
aze u ukenkile ikota nila mpaga nilakwe mukola kupikiila mu kianza
ni litangwaa ing'ang'a litwe, ku ki Ebrania litangwaa Golgota. 18 Papo
nai amagilye uYesu palung'wi nu ng'wenso agoha abiili, ung'wi nkika
iyi nu muya nkika iyi, nu Yesu pakati ao. 19 Uugwa uPilato akakilisa
logo nu kuluika migulya a ikota nila mpaga. Pang'wanso ai ikilisigwe;
YESU MUNAZARETI, MUTEMI NUA AYAHUDI; 20 Idu a Ayahudi ai asomile

ulogo nulanso kuiti kianza ni kanso nai wagigwe uYesu ai yatulaa pakupi ni kisali, Logo nulanso ai lukilisigwe ku Kiebrania, ku Kirumi nu ku Kiyunani 21 Uugwa akulu a akuhani a Ayahudi akamutambuila uPilato, 'Leka kukilisa, 'Mutemi nua Ayahudi; ila nuanso ai uligitilye unene ni mutemi nua Ayahudi." 22 Nung'wenso uPilato aka asukiilya, "Ni namakilisa namakilisa." 23 Ze yakilaa ia asikali kumaja uYesu, ai ahoile i ang'wenda akwe nu kuagalania mu malundo anne, kila asikali ilundo ling'wi, ku uu nu mujulungu, Itungili u mujulungu uyo shanga ai uhilitilwe ila ai usukilwe wihi puma migulya. 24 Uugwa akitambulya enso ku enso, "Kuleke kutamulanya, ila kukuile kula iti kihenge ukutula wang'wa nyenyu. "Ili ai lipumie iti u ukilisigwa uwu ukaminkiliigwe, uwo nai ukilisilye ai agalanile i ang'wenda ane. nu mujulungu nuane akaukuila kula." 25 iAsikali ai itumile imakani aya. uNyinya nuang'wa Yesu, muluna nuang'wa nyinya, Mariamu musungu nuang'wa Kleopa nu Mariamu Magdalena - iasungu awa ai akoli imikile pakupi nikota nila mpaga nilang'wa Yesu. 26 uYesu nai wakamihenga unyinya nuakwe palung'wi nu mumanyisigwa uyo nai umuloilwe aze imikile pakupi, akamutambuila u nyinya, "Musungu, goza, ihenge u ng'wana nu ako suyu papa!" 27 Uugwa akamutambuila u mumanyisigwa uyo, "Goza, suyu papa u ia ako." "Pumiila i saa yiyo u mumanyisigwa uyo akamuhola kulongola kitalakwe. 28 Ze yakilaa ni lanso, Uu uYesu aze ulingile kina ihi akondya kuhilinkiila iti kukaminkiilya u ukilisigwa, akaligitya, "Nahung'waa nyota." 29 Kiseme ai katulaa kizue siki ai kikoli ki ikilwe pang'wanso, ku lulo akaikila isifongo ni izuee i siki migulya a lukito nua hisopo, akamuikiilya mu mulomo nuakwe. 30 Nung'wenso uYesu nai wakalulya nanso, akaligitya, "Yaulaa" Uugwa akatunia itwe ni lakwe, akaminkiilya inkolo akwe. 31 Ku nianso ai yatulaa matungo a unoneelya, ni kunsoko i miili shanga ai itakiwe kusiga migulya a makota a mpaga matungo a luhiku nula kusupya (ku nsoko u luhiku nula kusupya ai latulaa la kusanigwa), ayahudi ai amulompile uPilato kina migulu ao awo nai atulaa agigwe ibunangwe, ni kina i miili ao isimigwe. 32 Papo i a asikali nai akapembya nu kubunanga i migulu a muntu nua ng'wandyo nuyu nua kabiili nai watulaa wagigwe palung'wi nu Yesu. 33 Nai amupikiile uYesu, ai amuhangile yakondaa kutula wakondyaa kusha, Ku lulo shanga ai abunangile i migulu akwe. 34 Ga ni iti, ung'wi nua asikali ai umuhomile uYesu mu lubalu ku ndilima, ni nkua akapuma mazi ni sakami. 35 Nu ng'wenso nai wihengile ili upumilye ukuiili, nu ukuiili nuakwe ingi i tai. Ng'wenso ulingile kina nukiligitilye ingi ka tai iti nu nyenye ga muhuiile. 36 Makani aya ai atuile iti ikani ilo nai liligitigwe lihume kupikiila, "Kutili ga nu ung'wi nuakwe nu ukubunangwa." 37 Hangi ukilisigwa u uya wiligitya, "Akumugozeela nuanso nai amuhomile." 38 Ze yakilaa imakani aya uYusufu nua ku Arimathaya, ku nsoko ai watulaa mumanyisigwa wang'wa Yesu, kuiti ku kinkunku ku kuitumba iAyahudi, ai umulompile uPilato kina wauhole u muili nuang'wa Yesu. Nu ng'wenso uPilato akamulekela. Ku lulo uYusufu akapembya nu kuuheja u muili nuang'wa Yesu. 39 Nu ng'wenso uNikodemu naiza apo ung'wandyo ai umutyatile uYesu u utiku nu ng'wenso akapembya, uNg'wenso ai uletile u uhalinkanigwa nua udi, upikiie ulito nua latili igana ling'wi. 40 Ku lulo akauhola u muili nuang'wa Yesu akautunga mu sanda ni nzelu palung'wi ni manyunkiilo ayo, anga nai izaa ntendo a Ayahudi itungo nila kuika. 41 Kianza naiza uYesu ai wagigwe ai ikoli nzega; mukati a nzega nanso ai kikoli kibiila kigeni naiza kutili anga muntu nuakaiye

kuikwe mung'wanso. 42 Uugwa, kunsoko ai yatulaa luhiku nula uzipiilya
ku Ayahudi, nu ku uu i kibiila ai kikoli pakupi, uu akamuika uYesu mukati
akwe.

20

1 Dau ni nkulu luhiku nula ng'wandyo nula wiki, ze ikili kiti, uMariamu
Magdalena akapembya mu kibiila; akihenga igwe nilanso lahegigwaa mu
kibiila. 2 Ku lulo akamanka intambo kulongola kung'wa Simioni Petro
nu ku nuanso u mumanyisigwa mu ngiiza naiza uYesu ai umuloilwe,
uugwa akamutambuila, “amuholaa uMukulu mu kibiila, nusese shanga
kulingile ku amulalikilye.” 3 Uugwa uPetro nu uyo u mumanyisigwa
mungiiza akapuma, kulongola mu kibiila. 4 Ihi ai amankile ntambo ku
palung'wi; uyo u mumanyisigwa u muya akamanka ntambo kulia uPetro
nu kupika mu ki biila wang'wandyo. 5 Akimika ni uugwa kugozeela
mu kibiila; akihenga isanda iyo ni nzelu ilae, kuiti shanga akingila
mukati. 6 Uugwa uSimioni Petro nu ng'wenso akapika akingila mukati
a kibiila. Akihenga i sanda iyo ni nzelu ilae pang'wanso 7 nu mukako
uwo nai ukoli kitwe wing'wene shanga ai ulae palung'wi ni sanda iyo ni
nzelu ila ai watulaa ulae mpelo wing'wene duu 8 Papo u mumanyisigwa
uyo u muya akingila mukati a kibiila; akihenga nu kuhuiila. 9 Ku
lulo kupikiila itungo ni lanso ai yatulaa akili kulinga u ukilisigwa kina
ai isingigwe uYesu wiuke hangi mu ashi. 10 Uugwa i a manyisigwa
akalongola hangi kumatalao 11 Ga ni iti, uMariamu ai watulaa wimikile
mu kibiila ukulila, nai wakatula ulongolekile kulila ai wimikile hangi
akagoza mu kibiila. 12 Akihenga amalaika abiili akete ikelu lyelu ikie
ung'wi ku mitwe nu muya ku migulu kianza naiza uYesu ai watula ulae.
13 Ni enso akamutambuila, “Musungu, ku niki ukulila?” Nung'wenso aka
atambuila, “Ingi ku nsoko amuholaa uMukulu nuane, nunene shanga
ningile kuamuikile.” 14 Nai wakondya kuligitya nanso, ai upilukile nu
kumihenga uYesu aze wimikile. Kuiti shanga ai umanyile anga ize
nuanso ai Yesu. 15 Nu ng'wenso uYesu akamutambuila, “ Ia, kuniki
ukulila? ukumuduma nyenyu?” Nu ng'wenso kunu aze usigile kina ingi
musunja nzega akamutambuila, “Mukulu, anga ize ingi wewe numuhoile,
ntambuile kumuikile, nu nene kumuhola.” 16 uYesu akamutambuila,
“Mariamu.” Nu ng'wenso akapiluka mukola nu kumutabuila ku kiaramu,
“Raboni,” iti gwa ili ingi kuligitya, “Ng'walimu.” 17 uYesu akamuila, “Leka
ki kilisiilya, kunsoko nkili kuluma kulongola kung'wa Tata; ila ulongole ku
aluna ane uatambuile kina nikaluma ku longola kung'wa Tata nuane naiza
ingi Tata nuanyu ga, Itunda nu ane hangi Itunda nu anyu. 18 uMariamu
Magdalena akapembya nu kuatambuila i amanyisigwa, “Namihengaa
uMukulu.” ni kina umutambuie imakani aya. 19 Hangi nai ikatula mpindi,
luhiku nulanso, luhiku nulang'wandyo nula wiki, ni milango ize ituile
ilugaiwe kianza i amanyisigwa nai akoli aze ai tumbile i Ayahudi, uYesu
ai upembilye nu kimika pa kate ao nu kuatambuila, “Ulyuuku utule
kitalanyu.” 20 Nai wakondya kuligitya aya aka alagiila i mikono akwe nu
lubalu nu lakwe. Ni enso i amanyisigwa nai akamihenga uMukulu ai
iloile. 21 Uugwa uYesu aka atambuila hangi, “Ulyuuku utule nu nyenye,
anga iti uTata nai undagiiye unene, ku u uu nu nene kumulagiilya
unyenye.” 22 uYesu nai akakondya kuligitya nanso, Aka aikiilya ingulu
aka atambuila nianso, Singiilyi u Ng'wau Ng'welu. 23 Ihi ni mukualekela i
milandu, alekelwa; ni awo ni mukuatungilya akutungiligwa. 24 uThomaso,

ung'wi nua awo ikumi na abiili, nai witangilwe Didimas, shanga ai ukoli
ni amanyisigwa auya uYesu nai uzile. 25 Awo i amanyisigwa i auya
akamutambuila panyambele. “Kamihengaa uMukulu.” Nu ng'wenso aka
atambuila, “Anga nihite kihenga i mabasa a misumali mu mikono akwe,
nu kuikila ing'anza niane mu mabasa nanso, ni hangi kuikila u mukono
nuane mu lubalu nulakwe shanga kuhuiila.” 26 Ze yakilaa i mahiku mu
nana amanyisigwa ai akoli ku shumba hangi, nu ng'wenso uThomaso
ai ukoli palung'wi nienso, Matungo i milango ai atulaa ilugaiwe uYesu
akimika pakati ao, nu kuligitya, “Ulyuuku nu utule nu nyenye.” 27 Uugwa
aka mutambuila uThomaso, leta u mukono nuako hangi uuikile mu
lubalu nu lane; ang'wi uleke kutula ni shanga uhuiie ila nu uhuiie.”
28 Nu ng'wenso uThomaso akasukiilya nu kumutambuila, “Mukulu nu ane
hangi Itunda nu ane.” 29 uYesu akamuila, Kunsoko wanihengaa, wahuiila.
Akendepilwe awo ni ihuiila, shanga ku kihengaa.” 30 Uugwa uYesu ai
witumile i ilingasiilyo idu ntongeela a amanyisigwa, naiza ikili kukilisigwa
mu mbugulu iyi 31 ila izi ikilisigwe iti kina muhume ku huiila kina uYesu
yuyo Kristo, ng'wana nuang'wa Itunda, ni kina ni mikahuiila mutule nu
upanga mu lina nilakwe.

21

1 Ze yakilaa imakani ayo uYesu akiika kihenga hangi ku amanyisigwa
mu luzi nula Tiberia; iti uu nai wigeelekile mukola, 2 uSimioni Petro ai
ukoli palung'wi nu Thomaso nui tangwaa Disimas, Nathanaeli nua ku
Galilaya, ana ang'wa Zebedayo ni amanyisigwa angiiza abiili ni ang'wa
Yesu. 3 uSimioni Petro aka atambuila, “Unene nalongola kuvua nsamaki.”
Ni enso akamutambuila, Ga nusese, kunankile nu ewe.” Akalongola
akanankila mu mashua, kuiti u utiku nuanso wihi shanga ikalija kihi.
4 Ni kidau dau nai ukela, uYesu ai wimikile mu nshemba, ni enso i
amanyisigwa shanga ai amumanyile kina ai watulaa Yesu. 5 Uugwa uYesu
aka atambuila, 'Ahumba, mukete kihi nikakulya?” ni enso akamusukiilya,
“Ishi.” 6 Aka atambuila, Simyi inyavu nkika a kigoha a mashua, nu nyenye
mukulija i ngele.” Ku lulo akasimya i nyavu ao shanga ikahuma kuluta
hangi kunsoko a udu nua nsamaki. 7 Uugwa uyo u mumanyisigwa naiza
uYesu umuloilwe akamutambuila uPetro, “Ingi Mukulu.” Nu ng'wenso
uSimioni Petro nai wakija kina ingi Mukulu, akitunga u ng'wenda nuakwe
(ndogoelyo shanga ai watulaa witungile iziza), uugwa akigumila mu luzi.
8 Awo i amanyisigwa ni angiiza akapembya mu mashua (kuiti shanga ai
ukoli kuli ni nshemba, ipikiie migulu igana ling'wi pumiila ku nshemba) ni
enso ai atulaa akuluta i nyavu nai yatulaa yizue i nsamaki. 9 Nai akapika
ku nshemba, akihenga moto nua makala pang'wanso migulya akwe ai ikoli
nsamaki nu mukate. 10 uYesu aka atambuila, “Leti ing'wi nia nsamaki naza
muvuile itungili iti.” 11 Uugwa uSimioni Petro akanankila nu kukweha
inyavu iyo nai atulaa izue insamaki ni nkulu, ngele a nsamaki 153; ga ni iti
anga itule aza idu, inyavu iyo shanga ai itamukile. 12 uYesu aka atambuila,
“Pembyi mulije ikitikolo.” Kutili ga nung'wi nua amanyisigwa nai ugemile
kumukolya, “Uewe wi nyenyu?” Ai alingile kina ai watulaa ingi Mukulu.
13 uYesu akapembya, akahola u mukate uwo, uugwa akainkiilya, akituma
uu nu ku nsamaki izo. 14 Iyi ai nkua aka taatu kung'wa Yesu kigeeleka
kihenga ku amanyisigwa akwe ze yakilaa kiuka kupuma ku ashi. 15 Ze
yakilaa kutula atikolaa, uYesu aka mutambuila uSimioni Petro, “Simioni
ngwana wang'wa Yohana itii, undoilwe u nene kukila awa?” uPetro
akasukiilya, “Ee, Mukulu, Uewe ulingile kina unene nukuloilwe.” uYesu

akamutambuila, “Lisa iana ankolo ane,” 16 Aka mutambuila nkua aka biili,
“Simioni ng'wana wang'wa Yona, itii, undoilwe?” uPetro aka mutambuila,
Ee, Mukulu, uewe ulingile kina nukuloilwe, uYesu aka mutambuila, “Dima
inkolo niane.” 17 Aka mutambuila hangi nkua a ka taatu, “Simioni,
Ng'wana wang'wa Yohana, itii undoilwe?” Nu ng'wenso uPetro ai usigile
ikulu iti nai umutambuiie nkua aka taatu, “Itii, U ewe undoilwe?” Nu
ng'wenso aka mutambuila, Mukulu uligile yihi, ulingile kina nukuloilwe,”
uYesu aka mutambuila, Lisa inkolo niane. 18 Huiila, huiila, ku utambuila,
nai ukili wimuhumba ai wiziie kutugala i ang'wenda mukola nu kulongola
kihi ku loilwe; kuiti nuikatula wi munyampala, ukugoola imikono ako,
nu muya uku utugalya i ang'wenda nu ku utwala ku shanga uloilwe
kulongola.” 19 uYesu ai uligitilye aya iti kulagiila ingi mpyani kii a nsha
ang'wa Petro niize wikamukulya Itunda. Ze yakilaa kutula waligityaa
aya, akamutambuila uPetro, “Ntyate.” 20 uPetro akapiluka nu kumihenga
u mu manyisigwa uyo naiza uYesu umuloilwe aka atyata- Uyu yuyo nai
watulaa wipantamiiye mu kikua kang'wa Yesu itungo nila ndyaa nia
mpindi nu kumukolya uYesu. “Mukulu, ingi nyenyu nuika kugumaniilya?”
21 uPetro ai umihengile ni hangi akamukolya uYesu, “Mukulu, Umuntu
uyu wikituma ntuni?” 22 uYesu akamusukiilya, “Anga ndowe wasage
kupikiila ni nikapembya, ni lanso likutuile ntuni?” “Ntyate” 23 Ku lulo
ikani ili likenela mukati a awo i aluna, kina u mumanyisigwa nuanso
shanga wikasha. Kuiti uYesu shanga ai umutambuie uPetro kina, u
mmanyisigwa uyo shanga wikasha, “Anga ndowe ung'wenso wasage
kupikiila ni nikapembya ikutuile ntuni?” 24 Uyu yuyo mumanyisigwa
nuipumyaa u ukuili nua makani aya, hangi yuyo nai ukilisilye imakani
aya, hangi kulingile kina u ukuiili nuakwe ingi tai. 25 Akoli makani idu
naiza uYesu ai witumile. Anga kila ling'wi ai likilisigwe, nsigiie kina u
unkumbigulu shanga ai uzeekondela kuieka imbugulu naize ikukiliswa.

Ntendo nia itumi

1 iMbugulu a kali ai nimikilisilye, Theofilo, nizeligitya ihi uYesu nai
wandilye kituma nu kumanyisa, 2 kupikiila luhiku naiza uNg'wenso ai
usingiigwe migulya. Ili ai lituile ze yakila kupumya ilagiilyo kukiila
Ng'wau Ng'welu mu itumi nai watula uaholanilye. 3 Ze yakilaa u lwago nu
lakwe, uNg'wenso ai wigeelekile kitalao aze mupanga ga nu ukaminkiilyi
widu uku kuiila. Ku mahiku makumi anne ai wigeelekile kitalao, nu
kitambuila kutula utemi nuang'wa Itunda. 4 Nai watula ukutankana
palung'wi nienso, ai ualagiiye aleke kuhega mu Yerusalemu, kuiti alindiile
ku nsoko a wigombya nuang'wa Tata, naiza, ai uligitilye, “Ai migule
kupuma kitalane 5 kina uYohana ai wogilye nangalu ku mazi, kuiti
mikoja ku Ng'wau Ng'welu mu mahiku aya ni masheenyu.” 6 Hangi
nai atula atankana palung'wi ai amukoilye, “Mukulu, iti ili lili itungo
nuika asukiilya ia Israeli u utemi?” 7 uNg'wenso aka atambuila, “Shanga
ibahu kitalanyu kulinga itungo ang'wi matungo naiza uTata usigiie ku
ukulu nuakwe mukola.” 8 Kuiti mukusingiilya ingulu, itungo uNg'wau
Ng'welu nuikapembya migulya nilanyu, nu nyenye mikatula mia kuiili
ane pihi mu Yerusalemu nu uYahudi wihi ni Samaria kupikiila impelo
ihi.” 9 uMukulu uYesu nai wakondya kuligitya aya, aze atuile agozee
migulya, uNg'wenso ai unyasuwe migulya, ni ilunde likamukunikila aleke
kumihenga ku miho ao. 10 Matungo nai agozee ki lunde ku ukendegeeli
aze ulongoe, kupumpugiilya, antu a biili ai imekile pakati ao atugae
ang'wenda elu. 11 Akaligitya, “Unyenye antu nia ku Galilaya, ku niki mi
mikile apa mugozee kilunde?” Uyu uYesu nu ulumile migulya ki lunde
ukusuka ku mpyani yiyo yiiyo anga naza mumihengile ulongoe ki lunde.
12 Uugwa akasuka ku Yerusalemu kupuma mu lugulu nula mizeituni, naza
lukoli pakupi ni Yerusalemu, lugendo nula luhiku nula kusupya. 13 Nai
akapika akalongola mu ghorofa naiiza ikiie. Ni enso uPetro, Yohana,
Yakobo, Andrea, Filipo, Thomaso, Batholomayo, Mathayo, Yakobo Ng'wana
wang'wa Alfayo, Simioni Zelote nu Yuda Ng'wana wang'wa Yakobo. 14 Ihi
ai akaminkanile anga muntu ung'wi, ku ukamatiku ai akoli alongolekile
mu malompi. Palung'wi ni enso ai akoli asungu, uMariamu nyinya
nuang'wa Yesu, ni a heu akwe. 15 Mu mahiku nanso uPetro ai wimikile
pakati a anya ndugu, anga antu 120, akaligitya, 16 Anya ndugu, ai yatulaa
kusinja kina u ukilisigwa utimiligwe, naza ikali uNg'wau Ng'welu ai
uligitilye ki Ilangu nilang'wa Daudi kutulika nu Yuda, naiza ai uaganuie
awo nai amuambile uYesu. 17 Ku nsoko nuanso ai watulaa ung'wi itu hangi
ai usingiiye ilundo nilakwe nila usukiiligwa mu uwu u uaiilya” 18 (Itungili
u muntu uyu ai uguile i kipango ku iko nai ukisingiiye ku ubi nuakwe
ni pang'wanso ai ugwie aze utongeeye itwe, u muili ukatamuka ni mala
akwe ihi akatula ng'walye akahunuka. 19 Ihi nai ikiie ku Yerusalemu
ai igulye kutula ili, uugwa i kipango nikanso kikitangwa ku ntambu
ao, “Akeldama” nianso ingi “mugunda nua sakami.”) 20 Mu mbugulu a
malumbiilyo ikilisigwe, 'Lindiila ikianza kakwe kitule ikumuulu hangi
ileke kugombigwa muntu ga nung'wi kikie pang'wanso,' nu 'Lekela muntu
mu ngiiza wahole ilyoma nilakwe nila utongeeli,' 21 Nilanso ingi ingulu,
ku lulo, ung'wi nua itunja naza ukaminkanile nu sese matungo a Mukulu
uYesu nai upumile nu kingila mukati itu, 22 kandiilya mu wogogwa

wang'wa Yohana ku pikiila u luhiku ulo nai upuilwe migulya, kusinja watule mu kuiili nua ukunukulwa palung'wi nu sese. 23 Akaika ntongeela ao agoha abiili, Yusufu nuitangwaa Barnaba, nai iza witangwaa ga ni Yusto nu Mathia. 24 iEnso ai alompile azeligitya, “Uewe, Mukulu, nu lingile i nkolo nia antu ihi, uu ika ng'walyi nu uli kati a awa ni abiili naiza umuholanilye 25 kuhola i lyoma mu uaiilya nua itumi, niiza uYuda ai witumile u ubii nu kulongola nkika niakwe.” 26 Akakua kula kunsoko ao, ni kula ikamugwila uMathia naiza ai uaigwe palung'wi ni awo i itumi ikumi na ung'wi.

2

1 Nai ikapika luhiku nula Pentekoste, ihi ai akoli palung'wi kipango king'wi. 2 Kupumpugiilya ukapumila mulilo kupuma kilunde anga ng'wega utaki. ukizulya ito lihi nai amoli ikiie. 3 Papo ikapumila nimi, anga nia moto, igalanukile, ikatula migulya ao kila ung'wi ao. 4 Ni enso ihi akizuligwa nu Ng'wau Ng'welu nu kandya kuligitya ku ntambu ingiiza, anga uu uNg'wau Ng'welu nai ua kendepile kuligitya. 5 Itungili ai akoli Ayahudi nai atulaa ikiie ku Yerusalemu, akulya Itunda, kupuma kila ingu pihi ilunde. 6 iMililo iyi nai igigwe, idale nila antu likapemya palung'wi hangi ikaze akete u witumbi ku nsoko kila u muntu ai uigulye akuligitya ku ntambu akwe mukola. 7 Akalangula nu ku kuilwa, enso ai aligitilye, “Tai, awa ihi nia kuligitya shanga Agalilaya? 8 Ku niki usese ku uija, kila u ng'wi ku ntambu ni ku tugeeigwe ni nyenso? 9 Aparthia ni Amedi ni Aelamu, ni awo ni ikiie ku Mesopotamia, Uyahudi, ni Kapadokia, nu mu Ponto ni Asia, 10 mu Frigia, Pamfilia, mu Misri, ni nkika a Libya ga ni Kirene, ni aziila kupuma ku Rumi, 11 Ayahudi ni alokole, Akrete ni Arabu, ku uija akuligitya mu ntambu ni yitu kutula mulimo nua uhumi nuang'wa Itunda.” 12 Ihi ai atulaa alangula nu ku limangiiligwa; ai itambuuie enso ku enso, “ Iki kikete ndogoelyo kii?” 13 Kuiti i auya ai akunile azeligitya, “Awa izuigwe ku magai mageni.” 14 Kuiti uPetro akimika palung'wi ni awo ni ikumi na ung'wi, akitunta, aka atambuila, “Antu a Yudea ni ihi ni ikiie apa mu Yerusalemu, ili likumukile kitalanyu, tegeelyi ku ukendegeeli i makani ane. 15 Antu awa shanga agaile anga ni musigile, ku nsoko isaa izi ingi kidaudau saa tatu, 16 Kuiti ili ai latulaa latambulwaa kukiila munyakidagu uYoeli. 17 Yikatula mu mahiku a mpelo; Itunda uligitilye, nikahunula u Ng'wau Ng'welu nu ane ku antu uhi, Ana anyu ni ananso anyu akupumya unyakidagu, ahumba anyu akihenga muloto, ni anyampala anyu akulota ndoti. 18 Uu uu migulya a anyamilimo ane ni anyamilimo ane nia kisungu mu mahiku nanso, nikahunula u Ng'wau Ng'welu nuane, nienso akulota. 19 Nikalagiila ukuilwa migulya milunde ni kilingasiilyo pihi mihi, sakami, moto, nu utunki nua lyuki. 20 Ni lyoa likukailwa kutula kiti nu ng'weli kutula sakami, ze ikili kupembya i siku kuu hangi naukuilwa nua Mukulu. 21 yikatula nia kina kila ung'wi niiza wilitanga i lina nila Mukulu ukugunika,' 22 Antu a Israeli, tegeelyi imakani aya; uYesu nua ku Nazareti, ng'wana adamu nai ukaminkiigwe nu Itunda kitalanyu ku ntendo nia uhumi nu ukuilwa, ni ilingasiilyo naza Itunda kukiila ng'wenso pa kati anyu, anga unyenye akoli ni mulingile. 23 Kunsoko a masigo nai asigiiwe puma ng'wandyo, nu uhugu nuang'wa Itunda, ai upumigwe, nu nyenye, ku mikono a antu niabipya, ai mimagilye nu kumubulaga, 24 naiza Itunda ai umunyansue, akauheja u uwai nua nsha kitalakwe, ku nsoko shanga ai ihumikile kitalakwe kuhumiiligwa nu

wenso 25 Iti gwa uDaudi ukuligitya kutula u ng'wenso, 'Ai numihengile nu
Mukulu mahiku ihi ntogeela a usu nuane, ung'wenso ukoli mukono nuane
nua kigoha iti gwa shanga kuhumbeeligwa. 26 Ku lulo i nkolo nane ai
atulaa nu ulowa nu lulimi nulane lukuloeeligwa. Ga nu muili nuane ukikie
mu ukamatiku. 27 Shanga ukuleka u umi nuane ulongole ku ulungu, ang'wi
shanga ukulekela u Ng'welu nuako kihenga i kiolu. 28 Uewe uikile kihenga
kitalane i nzila a upanga; uku ntendeela nizule ulowa ntongeela a usu
nuako,' 29 Anyandugu, nihumile kuligitya kitalanyu ku ukamatiku kutula
Tata nuitu uDaudi; nuanso ai ukule nu kuikwa, ni kibiila kakwe kikoli
palung'wi nu sese ga ni iti lelo. 30 Iti gwa, aiwatuile munyakidagu hangi
ai ulingile kina Itunda ai walapaa ku ilapo ni lakwe, kina ukuika ung'wi
mu utuugwa nuakwe mi ituntu nila ukulu. 31 Ai wakayaa kihenga, hangi
akaligitya kutula wiukigwa nuang'wa Kristo, 'ang'wi aiwatulaa shanga
ulekilwe ku ulungu, ang'wi muili nuakwe shanga ai uoile.' 32 Uyu uYesu -
Itunda ai umiukilye, naiza usese kihi ingi akuiili. 33 Ku lulo, anga watule
unyansuwe mu mukono nua kigoha nuang'wa Itunda, hangi angaitule
wasingiilya ilago nila Ng'wau Ng'welu kupuma kung'wa Tata, nuanso
ai udubunkilye ilago ili, naiza unyenye mukihenga nu kija. 34 Kuiti
uDaudi shanga ai ulumile kulongola ki lunde, kuiti ukuligitya, 'MUKULU ai
uligitilye ku Mukulu nuane, 35 “ikie mukono nuane nua kigoha, kupikiila ni
nika azipya i alugu ako kutula ituntu kusoko a mugulu ako. 36 Ku lulo ito
lihi nila Israeli ni lilinge ku kulu kuulu kina Itunda umuzipilye Nuanso
kutula Mukulu hangi Kristo, uyu uYesu naiza mu magilye.” 37 Itungili
nai akija nianso, akasonswa munkolo niao, akamuila uPetro ni itumi i
auya, Aluna, kitume ntuni?” 38 Nu Petro aka atambuila, “Ili itunu hangi
Mogigwe, kila ung'wi nuanyu, mu lina nilang'wa Yesu Kristo ku nsoko a
ulekelwa nua milandu anyu, hangi mukusingiilya ikipegwa nika Ng'wau
Ng'welu. 39 Kuiti kitalanyu ingi wigombya, nu ku ana anyu nu ku awo ihi
niakoli kuli, antu idu ku ngele Mukulu Itunda nuitu nuikaitanga. 40 Ku
makani idu ai ukuiie nu kua sinja; ai uligitilye, “Iguni mupume mu ulelwa
uwu nu ubibi.” 41 Uugwa akamasingiiltya i makani akwe hangi akogigwa,
papo akongeeleka mu luhiku nulanso anga umi magana a nzogu ataatu.
42 Akalongoleka mu umanyisigwa nua itumi numu muhangu, mu ku uega
u mukate nu mu malompi 43 Woa ukapembya mu kila umi, nu ukuilwa
widu ni ilingasiilyo yikitung'wa kukiila itumi. 44 Ihi nai ahuiie ai akoli
palung'wi nu kutula ni intu niao ku palung'wi, 45 hangi ai aguiye i intu nu
usali nuao nu komolania ku ihi kimpyana nu u ula nua kila ung'wi. 46 Iti
gwa mahiku ze yakilaa mahiku ai alongolekile azeatulaa ni isigo ling'wi
mi itekeelo, hangi ai auegile u mukate mu ito, hangi ai ihanguie indya ku
ulowa nu uliuki nua nkolo. 47 ai amulumbiiye Itunda hangi aze akete u
ugombigwa ni antu ihi. uMukulu ai uongeeye mahiku ku mahiku naza
atulaa akugunwa.

3

1 Itungili uPetro nu Yohana ai atulaa atungile mi Itekeelo matungo
a malompi, saa kenda. 2 Muntu nua kituunga, kitele puma kutugwa,
ai watulaa ukukenkwa kila mahiku hangi ai watulaa ukulalikigwa mu
mulango nui itekeelo nuitangwaa uziza, iti ahume kulompa isongelyo
kupuma ku antu nai atulaa atungile mi itekeelo. 3 Nai wakaihenga ia
Petro nu Yohana akuhumbeela kingila mi Itekeelo, ai ulompile isongelyo.
4 uPetro, akamugondoola, palung'wi nu Yohana, ai uligitilye, “kugoze

usese.” 5 uKitele aka agoza, aze usumbiiye kusingiilya kintu kituunga
kupuma kitalao. 6 Kuiti uPetro akaligitya, “i mpia ni zahabu unene
nimugila, kuiti iko ninkete kukipumya kitalako. Mu lina nilang'wa Yesu
Kristo nua ku Nazareti, genda.” 7 uPetro akamuhola ku mukono nuakwe
nua kigoha, hangi akamunyansula migulya: itungo ling'wi i migulu akwe
ni inungo nia makupa akwe ikalija ingulu. 8 Azeputa migulya, umuntu
ukitele ai wimikile nu kandya kugenda; akingila mi itekeelo palung'wi nu
Petro nu Yohana, azegenda, azeputangila, nu kumukulya Itunda 9 Antu ihi
ai amihengile ukugenda nu kumukulya Itunda. 10 Akalinga kina ai watulaa
yuyo muntu naiza watuilee wikiie wazelompa isongelyo mu mulango
nu uziza nui itekeelo; ai izuiwe nu ukuilwa nu kukuilwa ku nsoko a
iko nazakipumie kitalakwe. 11 Kinya iti nai watulaa ua ambiie ia Petro
nu Yohana, antu ihi ku palung'wi akamankiila mi itando ni litangwaa
nilang'wa Sulemani, aze akuiwe lukulu. 12 uPetro nai wakihenga ili,
nuanso aka asukiilya i antu, “Unye antu a Israeli, ku niki muku kuilwa?
ku niki mukumatunja i miho anyu kitaitu, anga kina kamuzipyaa uyu
wagende ku ngulu yitu akola ang'wi malompi itu?” 13 Itunda nuang'wa
Ibrahimu, hangi wang'wa Isaka, hangi wang'wa Yakobo, Itunda nua
aTata itu, umukuiye u munyamilimo nuakwe uYesu. Uyu yuyo naiza
unyenye ai muminkiiye nu kumuhita ntongeela a usu wang'wa Pilato, ga
ni iti nuanso ai watulaa walamula kumuleka ilyuuku. 14 Ai mumuhitile
uNg'welu hangi Munya Tai ane, ni badala akwe mikalowa u mubulagi
walekwe ilyuuku. 15 Unyenye ai mamubulaga u utemi nua upanga,
naiza Itunda ai umiukilye kupuma mu ashi - u sese kiakuiili nia ili.
16 Itungili, ku uhuiili mu lina nilakwe, u muntu uyu naiza mukumihenga
nu kulinga, ai witumilwe kutula ni ingulu, uhuiili niiza kukiila kung'wa
Yesu uminkiiye nuanso upanga nu ukondaniie, ntogeela anyu unyenye
mihi. 17 Itungili, anyandugu, mulingile kina ai mitumile mu upungu,
uu nai itumile ga ni atongeeli anyu. 18 Kuiti makani niiza Itunda ai
wakaya kumutambuila ku malangu a anyakidagu ihi, kina uKristo uyu
ukagisha, itungili wamakondaniilya. 19 Ku lulo, ili itunu hangi mupiluke,
iti kina i milandu anyu ihume kuhegigwa lukulu, isigo apembye i matungo
na kulumiila kupuminkana nu umoli nua Mukulu; 20 ni kina wahume
kumulagiilya u Kristo naiza wasaguwe kunsoko anyu, uYesu. 21 uNg'wenso
yuyo niiza kusinja i ilunde limusingiilye kupikiila itungo nila kusukiiligwa
i intu yihi, naiza Itunda ai uligitilye ikali ku malangu a anyakidagu ni
elu. 22 Kulu kuulu uMusa ai uligitilye, 'uMukulu Itunda ukunyansula
munyakidagu anga nene kupuma mu aluna anyu. Mukumutegeelya kila
ikintu naiza ukumutambuila unyenye. 23 Ikupumila kina kila muntu
niiza shanga witegeelya ku munyakidagu nuanso ukulimiligwa lukulu
wapume mu antu.' 24 Iti gwa, ni anyakidagu ihi pumiila uSamweli ni awo
nai atyatile ze yakilaa u ng'wenso, ai atambue nu kutanantya i mahiku
aya. 25 Unyenye ingi ana a anyakidagu hangi i lago naiza Itunda ai
ulitumile palung'wi ni Isekulu, anga nai uligitilye kung'wa Ibrahimu, 'mu
mbeu niako i ndugu yihi nia mihi ikukendepwa,' 26 Ze yakilaa Itunda
kumunyansula u munyamilimo nuakwe, ai umulagiiye kitalanyu hanza,
iti amukendepe unyenye kupiluka kupuma mu ubii nuanyu.”

4

1 Matungo uPetro nu Yohana nai atula akuligitya ni antu, akuhani ni
asunja ni i tekeelo ni asadukayo ai a atyatile. 2 Ai atulaa atakisha nangaluu

ku nsoko uPetro nu Yohana ai atulaa akuamanyisa i antu kutula uYesu nu kutanantya migulya a kiukigwa kung'waakwe kupuma ku ashi. 3 Aka a amba nu kuaika mu kadulumu kupikiila kidaudau nai kityatile, ku nsoko ai yakondaa kutula mpindi. 4 Kuiti antu idu nai atulaa ijaa u lukani ai ahuiie; ni ngele a agoha nai atulaa ahuiie ai isigiiwe kutula magana a nzogu a taano. 5 Ga nai yapika kidaudau luhiku nai lutyatile, kina akulu ao, anyampala ni amanyi, ku palung'wi ai ilundiie ku Yerusalemu. 6 uAnasi kuhani nu mukulu ai umoli, nu Kayafa, nu Yohana, nu Iskanda, ni ihi nai atulaa aluna ang'wa kuhani nu mukulu. 7 Nai akatula a aika uPetro nu Yohana pakati ao, ai a akoiye, “Ku uhumi kii, ang'wi ku lina kii mukituma ili?” 8 Uugwa, uPetro, aze wizue u Ng'wau Ng'welu, aka atambuila, “Unyenye akulu a antu, ni anyampala, 9 anga ize usese u luhiku nula lelo ku ukoligwa kutula ntendo ni nkende naza litumilwe ku muntu uyu nu mulwae - ku kinya uli u muntu uyu utendilwe mupanga? 10 Ebu ni likumuke ili kitalantu nu ku antu ihi mu Israeli, kina ku lina ni lang'wa Yesu Kristo nua Nazareti, naiza ai mumagilye, naiza Itunda ai umi ukilye kupuma ku ashi, ingi ku nzila akwe kina u muntu uyu ukimika apa ntongeela anyu aze ukete upanga. 11 uYesu Kristo ingi igwe naiza u nyenye azengi ai mulimeile, kuiti naiza laikilwe kutula igwe ikulu nila kumpelo. 12 Kutili u ugunwa ku muntu mungiza nuatula wihi. Kundogoelyo kutili ilina ingiiza pihi i lunde nai inkiigwe i antu, naiza ku nilanso ku humile kugunwa.” 13 Itungili nai akihenga u ugimya nuang'wa Petro nu Yohana akalinga kina ai atulaa ingi antu a uu niagila u ulingi, ai a akuiwe, akalinga kina uPetro nu Yohana ai atulaa palung'wi nu Yesu. 14 Ku nsoko ai amihengaa u muntu uyo nai uponigwe wimikile palung'wi nienso, akatula agila ni kakutambula kutula iki. 15 Kuiti nai atula akondyaa kualagiilya i itumi kuhega ntongeela ianza. ai itambuiie enso ku enso. 16 Ai aligitilye, ku uatenda uli i antu awa? Ingi tai kina ukuilwa nuitumikile ku kiila enso wakumukaa ni kila ung'wi nui kiee mu Yerusalemu; shanga kuhumile kulihita nilanso. 17 Kuiti, iti kina ikani ili lileke kenela mukati a antu, ebu kuakanie aleke kuligitya hangi ku untu ihi ku lina ili. 18 Ai aitangile uPetro nu Yohana mu kati aka alagiilya nangaluu aleke kuligitya ang'wi kumanyisa ku lina nilang'wa Yesu. 19 Kuiti uPetro nu Yohana ai asukiiye nu kua atambuila, “Anga ize inonee mi miho ang'wa Itunda kumija unyenye kukila Itunda, lamuli akola. 20 Ndogoelyo usese shanga kuhumile kuleka kuligitya imakani naiza kumaine nu kumija.” 21 Ze yakilaa kuakania nangaluu uPetro nu Yohana, ai a alekile alongole. Shanga ai ahumile kulija i nsoko ihi na kua aalya, ku nsoko antu ihi ai atulaa akumukulya Itunda ku iko nai katulaa katulikaa. 22 uMuntu nai watulaa wasingiilya u ukuilwa nua uguniki ai upikiie ilika la myaka makumi anee ikilo. 23 ze yakilaa kualekela ilyuuku, uPetro nu Yohana akapembya ku antu ao nu kuaganuila ihi naiza i akuhani akulu ni anyampala ai atulaa a atambuie. 24 Nai akija, ai ituntile ku palung'wi kung'wa Itunda nu kuligitya, “Mukulu, uewe nai u umbile ilunde ni ihi nu luzi ni kila ikintu mukati akwe, 25 u ewe naiza, ku Ng'wau Ng'welu, ku ilangu ni lang'wa tata itu uDaudi, munyamulimo nuako, ai uligitilye, “Ku niki i antu a ingu itumile u minyomo, ni antu amasigiila i makani nishanga anonee? 26 iAtemi ihi ikitile ku palung'wi, ni ahumi ilundiie ku palung'wi ku Mukulu nu ku musagulwa nuakwe.” 27 Igi kulu kuulu, ihi uHerode nu Pontio Pilato, palung'wi ni antu a ingu ni antu a Israeli, ai ilundiie ku palung'wi mu kisali iki ku munyamulimo nuako nu ng'welu uYesu, naiza ai umupuguhie i makuta. 28 Ai ilundiie ku

palung'wi kituma ihi niiza u mukono nuako nu ulowa nuako ai umalagiiye puma u ng'wandyo ze ikili kupumila. 29 Itungili, Mukulu, gozeela u ukangi nu ao, hangi uakendepe i anyamulimo niako kululigitya u lukani nu lako ku ugimya wihi. 30 Iti kina nu kugoola u mukono nuako kuguna, i ilingasiilyo nu ukuilwa ihume kupumila kukiila i lina nila munyamilimo nuako ni ng'welu uYesu." 31 Nai akakondya kulompa, nkika naiza ilundiie ku palung'wi ikahingisigwa, ni ihi ikizuligwa u Ng'wau Ng'welu, hangi ai atambue u lukani nulang'wa Itunda ku ugimya. 32 Ngele nkulu a awo nai ahuiie ai atulaa ni nkolo nu Ng'wau Ng'welu ung'wi; hangi kutili ga nung'wi ao nai uligitilye kina kihi nai usaile ai katulaa kakwe mukola; badala akwe ai atulaa ni intu yihi muhangu. 33 Ku ngulu nkulu i itumi ai atulaa akutanantya u ukuiili nuao kutula wiuki nua Mukulu uYesu, nu ukende ukulu ai watulaa migulya ao ihi. 34 Ai kutili anga muntu wihi mukati ao nai ukepewe i maintu, ku nsoko antu ihi nai akete i mabada a iwanja ang'wi ito, ai aguiye nu kuleta i mpia nia intu nai atulaa aguiye. 35 nu ki ika pihi a migulu a itumi. Nu ugalanigwa ai witumilwe ku kila muhuiili, kuniganiila ni kila ung'wi nai u uiwe. 36 uYusufu, mulawi, muntu kupuma ku Kipro, ai winkiigwe i lina Barnabasi ni itumi (nanso ai impyanigwe, ingi mukende nu upoeelya). 37 Aze ukete mugunda, ai u uguiye nu kuleta i mpia, akaiika pihi a migulu a itumi

5

1 Iti gwa, muntu ug'wi nai witangwaa Anania, nu Safira musungu akwe, ai aguiye ipatyo nila nsailo, 2 nu kupiha ipatyo nila mpia nai aguiye (ga nu musungu akwe ai ulilingile ili), nu kuleta ipatyo nilisigile nu kuika mu migulu a itumi. 3 Kuiti uPetro ai uligitilye, "Anania, ku nik u mulugu umizuiye inkolo ako kuligitya uteele ku Ng'wau Ng'welu nu kupiha ipatyo nila mugunda? 4 Itungo nai watulaa likili kuguligwa, shanga ai latulaa nsailo ako? Hangi zeyakilaa kuguligwa, shanga ai likoli mu ulamuli nuako? itulikile uli usige ikani ili munkolo ako? Shanga uakongee anga ana adamu, ila umukongee Itunda." 5 Mu kija imakani aya, uAnania ai ugwie pihi nu kutinanga inkolo. Nu woa ukulu ai uaziie ihi nai aligulye ili. 6 Ahumba akapembya ku ntongeela nu kumuikila mu sanda, nu kumutwala kunzi nu kumuika. 7 Ze yakilaa masaa ataatu iti, u musungu nuakwe ai wingie mukati, aze shanga ulingile naza katulaa kipumie. 8 uPetro akamutambuila, "Ntambuile, anga aza ize muguiye u mugunda ku nsailo nanso." Akaigitya, "Uu, ku nsailo yiyo." 9 Iti gwa uPetro akamutambuila, "Ikutulika uli kina migombilye ku palung'wi ku mugema u Ng'wau Ng'welu nua Mukulu? Goza, i migulu a awo naza amu ikile u mugoha nuako ikoli pa mumpita, hangi aku ukenga nu ku utwala kunzi." 10 Kupumbugiilya akagwa mu migulu ang'wa Petro, akatinanga inkolo, ni awo i ahumba akapembya mu kati akamuhanga wakondyaa kusha. Akamukenka nu kumutwala kunzi, nu kumuika pakupi nu mugoha nuakwe. 11 Woa ukulu ukapembya migulya a itekeelo lihi, nu migulya a ihi nai igulye i makani aya. 12 Ilingasiilyo idu nu ukuilwa ai yatulaa yukupumila mukati a antu ku kiila mikono a itumi. Ai atulaa palung'wi mi itando nilang'wa Sulemani. 13 Kuiti, kutili u muntu mungiiza nui nsuta nai watulaa nu ugimya nua kuambinkana ni enso; ga ni iti, ai inkiigwe ikulyo migulya a antu. 14 Ga ni ahuiili idu ai atulaa akongeeleka ku Mukulu, ingele nkulu a agoha ni asungu. 15 ngeli kina ga nai akenkile u ulwae mu kisali, nu kualalisha mu ulili nu mu makoshi, iti kina uPetro anga watule

ukukila u mululi nuakwe uhume kusima migulya ao. 16 Ga ni pan'wanso,
ngele nkulu a antu ai apembilye kupuma isali ni ipilimikiiye iYerusalemu,
aze a aletile i alwae ni ihi nai ahalinkaniwe ni nkolo ni nshafu, ni ihi
ai agunilwe. 17 Kuiti u kuhani nu mukulu ai unyansukile, hangi ihi nai
atulaa palung'wi nu ng'wenso (naza ingi a makumbiko a asadukayo);
hangi ai izuiwe nu wilu 18 akagoola i mikono ao kua amba i itumi nu
kua ika mukati a kadulumu nila mu hangu. 19 Ni matungo a utiku u
malaika nua Mukulu akamilugula i milango a kadulumu nu kuatongeela
kunzi nu kuligitya. 20 Longoli, mimike mi tekeelo nu kuatambuila i antu
imakani ihi na upanga uwu." 21 Nai akija ili, ai ingie mi tekeelo matungo a
maniambwa nu kumanyisa. Kuiti, u kuhani nu mukulu ai uzile ni ihi nai
akoli nu ng'wenso, nu kitangiisa i anza lihi ku palung'wi, ni anyampala
ihi nia antu a Israeli, nu kua lagiilya mu kadulumu iti kualeta i itumi.
22 Kuiti i anyamulimo nai akalongola, shanga ai a ahangile mu kadulumu,
ai asukile nu kuaganuila. 23 Kuhangile i kadulumu ilugaiwe iza, ni asunja
imikile pa mulango, kuiti nai katula ku ulugula, shanga kihenga u muntu
mukati." 24 Itungili itngo u jemedari nua itekeelo ni akuhani akulu nai
akija i makani aya, ai ingiiwe nu woa ukulu ku nsoko ao, azesiga likutulika
uli ikani ili. 25 Uugwa ung'wi akapembya nu kuatambuila, "iAntu naza
muaikile mu kadulumu imikile mi itekeelo nu kumanyisa i antu." 26 Iti
gwa u jemedari ai ulongoe palung'wi ni anyamulimo, nu kualeta, kuiti
bila a kituma u minyomo, ku nsoko ai a itumbile i antu akuhuma a akue
ku magwe. 27 Nai akondya kualeta, ai a ikile ntongeela a ianza, uKuhani
nu mukulu aka akolya, azeligitya, 28 "Aza kulagiiye muleke kumanyisa ku
lina ili, hangi mukili mumizuiye i Yerusalemu ku umanyisa nuanyu, nu
kuhung'wa nsula a kuleta isakami a muntu uyu migulya itu. 29 Kuiti uPetro
ni itumi aka sukiilya. "Kusinja kumukulye Itunda kukila i antu. 30 Itunda
nua atata itu ai umiukilye uYesu, nai mumubulagile, ku kumutumbika
migulya i ikota. 31 Itunda ai umukuiye mu mukono nuakwe nua kigoha,
nu kumuzipya kutula Mukulu hangi muguni, kupumya upeli ku Israeli,
nu ulekelwa nua milandu. 32 Usese ingi akuiili nia makani aya, nu Ng'wau
Ng'welu, naiza Itunda umupumilye ku awo ni imukulyaa." 33 Ianyi anza
nai akija iti, ai a ambilwe ni ikuo akalowa kuabulaga i itumi. 34 Kuiti
u pharisayo nai witangwaa Gamalieli, ng'walimu nua malagiilyo, nai
ukuigwe ni antu ihi, ai wimikile nu kualagiilya i itumi aholwe kunzi ku
itungo ikupi. 35 Iti gwa aka atambuila, "Agoha nia Israeli, tuli ahugu
nangaluu ni iko ni mukusigiila kua tendeela i antu awa. 36 Ku nsoko, ikali
niaki ilee, uTheuda ai wimikile nu kitendiisa kutula muntu mukulu, ni
ngele a antu, apikiie magana anne ai amutyatile. Ai ubulagilwe, ni ihi nai
atulaa amukuiye ai asapatie nu kulimila. 37 Ze yajilaa u muntu uyu, uYuda
mu Galilaya, ai uhumbukile i mahiku nanso nia kukilisigwa ualigwa, aka
aluta i antu idu ku kituli kakwe. Nu ng'wenso ga ai ulimie ni ihi nai
atulaa amukuiye ai asapatie. 38 Itungili ku mutambuila, ihuji ni antu awa
hangi mualeke i akola, ku nsoko, anga i masigo aya ang'wi mulimo uwu
ingi wa antu ukugung'wa. 39 Kuiti anga utule wang'wa Itunda, shanga
mukuhuma ku ugilya; muhumile ga ukuhanga muki kilya ni Itunda." Iti
gwa, ai alutilwe ni imakani akwe. 40 Uugwa, ai aitangile i itumi nuku
a kua nu kualagiilya aleke kuligitya ku lina nilang'wa Yesu, nu kualeka
alongole yao. 41 Ai ahegile ntongeela a ianza aze iloile ku soko a aligwa
kutula akagisha nu kuhita ku kuligwa ku nsoko a lina ni lanso. 42 Ku lulo,
kila luhiku, mukati i tekeelo nu kupuma mi ito kupikiil ito ai alongolekile

kumanyisa nu kutanantya uYesu kina Musagulwa.

6

1 Itungili mu mahiku aya, matungo i ngele a amanyisigwa nai ikatulaa i
kongeeleka, u witushi nua Ayahudi nia ki Yunani ai landilye ku a Ebrania,
kunsoko ahimbi ao ai atulaa akiwa mu womolang'yi nua kila luhiku nua
ndya. 2 Itumi ikumi na abiili ai aitangile u milundo wihi nua amanyisigwa
nu kuligitya, “Shanga iziza kita itu kululeka u lukani nulang'wa Itunda nu
kua aiilya mu meza. 3 Ku lulo anyandugu, holang'yi, agoha mupungati,
kupuma mukati anyu, antu akende, ni izue u Ng'wau Ng'welu nua upolo,
naza kuhumile kuinkiilya u uailya uwu. 4 Nu sese, ku ulongoleka ikali
kulompa nu mu uailya nua lukani. 5 Uganuli nuao ukaliloeelya ianza lihi.
Iti gwa ikamuholania uStefano, muntu nuizuee uhuiili nu Ng'wau Ng'welu,
nu Filipo, Prokoro, Nikanori, Timoni, Parmena, nu Nikolao, muokole
kupuma ku Antiokia. 6 Ahuiili ai a aletile i antu awa ntongeela a itumi,
nai alompile ni panyambele aka aikiilya i mikono ao. 7 Iti gwa, lukani
nulang'wa Itunda likenela; ni ngele a amanyisigwa ai ikiile kongeeleka
uko ku Yerusalemu; ni ngele nkulu a akuhani aka ukulya u uhuiili. 8 Nu
Stefano, nai wizuee u ukende ni ngulu, ai watulaa ukituma ukuilwa ni
ilingasiilyo ikulu mukati ao mu antu. 9 Kuiti pang'wanso akanyansuka
ang'wi ao a antu atyatiili itekeelo ni litangwaa itekeelo nila Mahulu, ni la
a Kirene hangi la Aesksnderia, ni ang'wi kupuma ku Kilikia ni Asia. Antu
awa ai atulaa akikolenkeelya nu Stefano 10 Kuiti, shanga ai ahumile ki
kilya nu upolo nua Ng'wau Ng'welu naiza uStefano ai watulaa ukutumila
mu witambuili. 11 Uugwa ai uapembeseeye ang'wi a antu ku kinkunku
kuligitya, “Kigulye uStefano ukuligitya makani a kimeli kung'wa Musa
ni kung'wa Itunda.” 12 Ai a asingilye i antu, anyampala, ni amanyi, nu
kumuhanga uStefano, akamuamba, nu kumuleta ntongeela i anza, 13 aka
aleta ia kuiili nia uteele, azeligitya, “umuntu uyu shanga ukuleka kitunta
i makani ni mabii ku kianza iki ni kelu ni ilagiilyo. 14 Ku iti kumigulye
ukuligitya kina uyu uYesu nua ku Nazareti ukubipya i nkika apa nu
kuikaila i ntendo nai kinkiigwe nu Musa.” 15 Kila ung'wi nai ukoli mi
ananza, akatunja i miho akwe kumugozeela uStefano, ni enso akihenga
u usu nuakwe ai watulaa anga usu wang'wa malaika.

7

1 uKuhani nu mukulu akaligitya, “makani aya ingi a tai?” 2 uStefano
akaligitya, Anya ndugu ni a tata ane, ntegeelyi u nene; Itunda nu ikulyo ai
umupumie u tata nuitu u Abrahimu matungo nai ukoli ku Mesopotamia,
ze wakili kikie ku Harani,' 3 akamuila, 'Hega mi ihi ako ni anya ndugu ako
hangi ulongole mi ihi ni nikakulagiila.' 4 Iti gwa akahega mihi a Ukalidayo
akikie ku Harani, kupuma papo, ze yakilaa u tata nuakwe kusha, Itunda
akamuleta mi ihi iyi, ni ikiie itungili. 5 Shanga ai uminkiiye kihi anga
usali nuakwe, ai kutili ipatyo ga nila kuika u mugulu. Kuiti uAbrahamu
ai upewe ilago ze ikili ga nu kulija ung'wana kina ukupegwa ihi anga
isalo ni lakwe nu ulelwa nuakwe. 6 Itunda ai wituntile nu ng'wenso
iti, nia kina ulelwa nuakwe ai uziikie mi ihi a uziila, ni kina i akola
ihi nia kuko akuatenda kutula atugwa ao nu kuatenda ibibi ku itungo
nila myaka magana anne. 7 Nu Itunda akaligitya, nikaulamula u ingu
niiza ukumutenda aholwa, ni i zeyakilaa nia pang'wanso akupuma nu
kumpoelya mu nkika iyi! 8 Hangi akaminkiilya uAbrahamu ilago nila

kidamu, itigwa u Abrahamu akatula tata wang'wa Isaka akamutwala i kidamu luhiku nula mu nana; uIsaka akatula tata wang'wa Yakobo, nu Yakobo akatula tata nua isekulu itu ikumi na abiili. 9 iIsekulu ni itu akamuonela wilu uYusufu aka mugulya mu ihi a ku Misri, nu Itunda ai watulaa palung'wi nu ng'wenso, 10 hangi akamuguna mu lwago nu lakwe, nu kuminkiilya kipegwa nu upolo ntongeela ang'wa Farao mutemi nua ku Misri. uFarao akamuika watule muhumi migulya a Misri nu migulya a ito ni lakwe lihi. 11 Uugwa ikatula ni nzala nkulu nu lwago lidu mu ihi a Misri ni Kanani, ni a tata itu shanga ai aligilye indya. 12 Kuiti uYakobo nai wakija ikoli idya ku Misri, ai ualagiiye i atata itu ku nkua ang'wandyo. 13 Mu muhinzo nua kabiili uYusufu akilagiila ku aluna akwe, anyandugu ang'wa Yusufu akakumuka kung'wa Farao. 14 uYusufu aka alagiilya i aluna akwe alongole kumuila uYakobo tata nuao waze ku Misri, palung'wi ni anya ndugu akwe, kuhanguila antu ihi ingi makumi mupungati na ataano. 15 Iti gwa uYakobo akasima ku Misri; Uugwa akasha ng'wenso palung'wi ni atata itu. 16 Akaholwa ga nu ku Shekemu akaikwa mu kibiila naiza uAbrahamu ai ukiguile ku ipande nia mpia kupuma ku ana ang'wa Hamori uko ku Shekemu. 17 Matungo a ilo ilago naiza Itunda ai umulagile uAbrahamu nai lahumbeela, antu aze atulaa ongeeleka uko ku Misri, 18 matungo nanso ai u ukile mutemi mungiiza migulya a Misri, mutemi ni shanga umulingile u Yusufu. 19 uMutemi uyu nu mungiiza waka akongela i antu itu nu kuatenda ibibi i a tata itu, nu kuaguma i ana ao ni adabu iti aleke ki kie. 20 Mu matungo nanso uMusa ai utugilwe; ai muziza ntongeela ang'wa Itunda, akalelwa myeli itaatu mi ito nilang'wa tata nuakwe. 21 Itungo nai ugumilwe, u munanso nuang'wa Farao ai umuhoile akamulela anga ng'wana nuakwe. 22 uMusa ai umanyisigwe umanyisigwa wihi nua ku Misri; ai munyangulu mu nkani nu mu ntendo. 23 Kuiti ze yakilaa kutimilya myaka makumi anne, ikamuziila mu nkolo akwe kuagendeela i anyandugu akwe, ana a Israeli. 24 Nai akamihenga mu Israeli ukutendeelwa ubii, uMusa ai umuguniiye nu kususha u ubii nai watula ukumuonela ku kumukua u mu Misri: 25 aze usigile kina i anya ndugu akwe akulinga kina Itunda ukuaguna ku mukono nuakwe, kuiti shanga ikalinga. 26 Luhiku nai lutyatile akalongola ku ang'wi a Aisraeli nai atulaa akilea; wakagema kuahunga; azeligitya, 'Akulu, Unyenye ingi mi ndugu; mbona mukilea nyenye ku nyenye? 27 Kuiti nai umuleile u munyakisali nuakwe akamugumiila kuli, nu kuligitya, 'Nyenyu nu kuikile wi muhumi hangi wi mulamula antu? 28 Uewe uloilwe kumbulaga, anga naza umubulagile u Mumisri igulo?" 29 uMusa akamanka ze yakilaa kija ayo; akatula muziila mu ihi a Midiani, naiza akatula tata nua ana abiili. 30 Ze yakilaa myaka makumi anne kukila, malaika akamupumila mu ibambazi nila lugulu nua Sinai, mu lulimi nula moto mukati i kundui. 31 Matungo uMusa nai wakihenga u moto, ai ukuiwe iko nai ukihenga, hangi nai ugemile kukihumbeela iti kukigoza, luli nila Mukulu likamuzila luzeligitya, 32 Nene Itunda nua atata ako, Itunda wang'wa Abrahamu, hangi wang'wa Isaka, hangi wang'wa Yakobo; uMusa ai ukagatile hangi shanga akagema kugozeela. 33 Mukulu akamutambuila, Tugula i ilatu niako, inkika nuimikile ingi kianza kelu. 34 Nihengaa u lwago nula antu ane niamoli ku Misri; Nijaa kulwala kitalao, nu nene nasimaa iti niagune; itungili pembya, nikakulagiilya uewe ku Misri.' 35 Uyu uMusa naiza amuhitile, itungo nai aligitilye, 'nyenyu nukuikile kutula wi muhumi hangi mulamuli nuitu?' - ai watulaa yuyo ng'wenso

Itunda ai umulagiiye atule muhumi hangi muguni. Itunda ai umulagiiye
ku mukono nuang'wa malaika naiza ai umupumiie uMusa mi ikundui.
36 uMusa ai uatongee kupuma ku Misri ze yakilaa kituma u ukuilwa ni
ilingasiilyo mu Misri nu mu luzi nula shamu, nu mu ibambazi ku itungo
nila myaka makumi anne. 37 Ingi uMusa yuyo nai uatambuie i antu a
Israeli kina, 'Itunda ukumunyansuilya munyakidagu kupuma mukati a
anyandugu anyu munyakidagu anga nene' 38 Uyu ingi muntu niiza mu
i anza mi ibambazi nu malaika naiza ai utambue nu ng'wenso mu lugulu
nula Sinai. Uyu yuyo muntu naiza ai watulaa ni atata itu, uyu ingi
muntu naiza ai usingiiye u lukani nulukete u upanga nu kuinkiilya usese.
39 Uyu ingi muntu naiza i atata itu ai ahitile ku mukulya; ai amugumiie
kuli, nu mu nkolo niao ai apilukie ku Misri. 40 Mu itungo nilanso ai
amutambuie uHaruni. 'kuzipilye i itunda ni ika kutongeela. Uyu uMusa,
nai watulaa uku utongeela kupuma kihi a ku Misri, shanga kulingile nai
kimihangile,' 41 Iti gwa ai azipilye ndama ku mahiku nanso nu kupumya
isongelyo kung'wa nuanso u dudu hangi akiloeelya ku nsoko a mulimo
nua mikono ao. 42 Kuiti Itunda ai uapiue nu kuinkiilya ipoelye i nzota nia
kilunde, anga nai ikilisigwe mu mbugulu a anyakidagu, 'Itii, mampumilyaa
unene i masongelyo a ikali nai muisinzile mi ibambazi ku matungo a
myaka makumi anne, ito ni lang'wa israeli 43 Makigombaa i kitala nika
kutankanila ni kang'wa Moleki ni inzota niang'wa Itunda refani, nu mululi
ni mu uzipilye nu kuipoelya enso; hangi kumutwala kuli ikilo ni Babeli.'
44 aTata anyu ai akete i kitala nika kutankanila nika ukuiili mu ibambazi,
anga Itunda nai ulagiiye nai utambue nu Musa, kina ukukizipya ku mpyani
a iko nai ukihengile. 45 Iki ingi kitala naiza a tata itu ku itungo ni lao, ai
aletilwe mu ihi nu Joshua. Iki ai kipumie matungo nai ingie kusala u
ingu naiza Itunda ai uazunsilye ze yakilaa u umoli nu a a tata itu. Iki ai
kituile iti kupikiila luhiku u Daudi, 46 naiza ai uligilye u ugombigwa mu
miho ang'wa Itunda; nu kulompa kuduma likalo kung'wa Itunda nuang'wa
Yakobo. 47 Kuiti uSelemani ai umuzengee ito Itunda. 48 Ga ni iti Nukoli
kigulya shanga wikiie mu mato nazengilwe ku mkono; iki iti anga u
munyakidagu nai uligitilye. 49 Ilunde ingi ituntu nilane nila ukulu, ni ihi
ingi nkika a kuikila migulu ane. Ito la mpyani kii Mukunzengela?, uligitilye
Mukulu; ang'wi ingi pii i nkika ane na akusupilya? 50 Shanga mukono
nuane nuitumile izi i intu yihi?' 51 Unye antu niakete nkingo nkaku ni
shanga mutawe i kidamu mu nkolo ni akutwi, kila nkua mimukingila
u Ng'wau Ng'welu,' mukituma anga i a tata anyu nai itumile. 52 Ingi
munyakidagu kii mu anyakidagu naiza i a tata anyu shanga ai amagilye?
Ai a abulagile i anyakidagu ihi nai apumie ze ikili u upembelyo nua Ung'wi
munya Tai ane; ni itungili matulaa ahugi hangi abulagi akwe ga, 53 unye
antu nai musingiiye ilagiilyo ilo nai lilagiigwe nu malaika kuiti shanga ai
muliambile." 54 Uugwa i anyi anza nai akija imakani aya, ai asonsilwe i
nkolo niao, akamukilisilya i mino uStefano. 55 Kuiti nuanso, aze watulaa
wizue u Ng'wau Ng'welu, ai ugozile kilunde ku ukendegeeli hangi akihenga
ikulyo nilang'wa Itunda,' nu kumihenga uYesu wimikile mukono nua
kigoha nuang'wa Itunda. 56 uStefano akaligitya, "Goza nihengaa ilunde
lalugukaa, nu Ng'wana wang'wa Adamu wimikile mukono nua kigoha
nuang'wa Itunda." 57 Kuiti i anyi anza akazogolya ku luli nula migulya,
akakiila i akutwi ao, aka mumankiila ku palung'wi, 58 akamuguma kunzi
a kisali nu kumukua i magwe; ni akuiili akatugula i ang'wenda ao nia
kunzi nu kuika pihi pakupi ni migulu a muhumba nuitangwaa Sauli.

59 Nai atulaa akumukua i magwe, uStefano ai ulongolekile kumitanga u
Mukulu nu kuligitya, “Mukulu Yesu, singiilya i nkolo ane,”. 60 Akatugama
nu kitanga ku luli lukulu, “Mukulu, leka kua ailya u mulandu uwu. “Nai
wakaligitya aya, akatinanga inkolo.

8

1 uSauli ai watulaa ukoli mu wigombya nua nsha akwe. luhiku nulanso
papo nai wandilye kuaja nsuta ni itekeelo nai likoli ku Yerusalemu;
ni a huiili ihi nai asapatie mu isali nia Yudea ni Samaria, kwaala i
itumi. 2 Antu a kinyauwai ai amuikile uStefano nu kuzipya u hongeelya
ukulu migulya akwe. 3 Kuiti uSauli ai ulimeile nangaluu itekeelo. Ai
ulongoe ito ku ito nu kuakweha kunzi asungu i agoha, nu kuagumila
mu kadulumu. 4 Ahuiili naza atulaa asapatie ai akili akulutanantya u
lukani. 5 uFilipo akasima mu kisali nika Samaria nu kumutanantya uKristo
Yesu 6 Ze yakilaa i anyianza kija nu kihenga i ilingasiilyo nai witumile u
Filipo; akaika ukendegeeli migulya a iko nai uligitilye. 7 Kupuma papo
i antu idu nai igulye, ahing'wi ai a apumile i antu kunu akulila ku luli
lukulu, hangi idu nai akule igandi ni akitele ai agunilwe. 8 Hangi ai
ukoli ulowa ukulu mu kisali. 9 Kuiti ai ukoli muntu ung'wi mu kisali
nikanso i lina nilakwe Simioni, naiza watulaa ukituma ulogi; naza ai
u utumie kua kuila i antu a ingu nua Samaria, itungo wazeligitya kina
nuanso ingi muntu nua kusanigwa. 10 ia Samaria ihi puma nu muniino
ga nu mukulu, akamutegeelya; akaligitya; “umuntu uyu igi iyo i ngulu
ang'wa Itunda naiza ingi mukulu.” 11 Akamutegeelya, ku ndogoelyo wa
akuie ku itungo ilipu ku ulogi nuakwe. 12 Kuiti itungo nai ahuiie kina
uFilipo ai utanantilye migulya a utemi nuang'wa Itunda nu migulya a lina
nilang'wa Yesu Kristo, ai ogigwe, agoha ku asungu. 13 Nu Simioni mukola ai
uhuiie: ze yakilaa kogigwa, akalongoleka kutula nu Filipo; nai wakihenga
i ilingaasiilyo nu ukuilwa nai watula ikitung'wa, ai ukuiwe. 14 Matungo
i Itumi niaku Yerusalemu nai akija kina ku Samaria asingiilya u lukani
nulang'wa Itunda, aka alagiilya uPetro nu Yohana. 15 Matungo nai atulaa
akusima aka alompeela; kina amusingiilye u Ng'wau Ng'welu. 16 Kupikiila
itungo nilanso, u Ng'wau Ng'welu ai watulaa wakili kuasimiila ga nung'wi
ao; ai atulaa ogigwa udu ku lina nila Mukulu uYesu. 17 Uugwa uPetro
nu Yohana aka aikiilya i mikono, ni enso akasingiilya u Ng'wau Ngwelu.
18 Matungo uSimioni nai wakihenga kina u Ng'wau Ng'welu wapumigwa
kukiila kuikigwa i mikono ni itumi; akalowa kuinkiilya mpia, 19 Akaligitya,
“Ninkiilyi ingulu iyi, iti kila ni nikamuikiilya u mukono wasingiilye u
Ng'wau Ng'welu.” 20 Kuiti uPetro akamutambula, i mpia niako palung'wi
nu ewe ilimililee kuli, ku nsoko usigile kina i ipegwa ni ang'wa Itunda
iligigwa ku mpia. 21 Umugila ipatyo mu ikani ili, ku nsoko inkolo ako
shanga ngoloku ntongeela ang'wa Itunda. 22 Iti gwa ile itunu u ubii
nuako nu kumulompa Itunda kwaala ukulekelwa i masigo na munkolo
ako. 23 Ku ndogoelyo kihenga ukoli mu uhungu nua uwai ni kitungo nika
mulandu.” 24 uSimioni akasukiilya nu kuligitya, “Mulompi uMukulu ku
nsoko ane, ku nsoko i makani ihi ni mumaligitilye ahumile kumpumila.
25 Matungo uPetro nu Yohana nai atula akuiila nu kutanantya u lukani
nula Mukulu, ai asukile ku Yerusalemu ku nzila yiyo; ai atanantilye i
nkani ninza mu ijiji idu nia a Samaria. 26 Uugwa u malaika nua Mukulu
akitambulya nu Filipo akaligitya, “Elye hangi ulongole takama mu nzila ni
longoe pihi a Yerusalemu kutunga ku Gaza.” (Nzila iyi ikoli mu ibambazi).

27 Akelya nu kulongola. Goza, ai ukoli muntu nua ku Ethiopia, Towashi
ukete uhumi ukulu pihi a kandase; malkia nua Ethiopia. Nai uikilwe
migulya a itulyo nilakwe lihi; nu ng'wenso ai watulaa walongolaa ku
Yerusalemu ki kumbika. 28 Ai watulaa ukusuka wikie mu mutuka nuakwe
ukusoma mbugulu a munyakidagu uIsaya. 29 Ng'wau Ng'welu akaligitya
nu Filipo, “Humbeela pakupi nu mutuka uwu uambinkane nu wenso. 30 Iti
gwa uFilipo akalongola i ntambo, akamija ukusoma mu mbugulu ang'wa
Isaya; akaligitya, Itii, ulingile nu kukisoma?” 31 uMuethiopia akaligitya,
“nikahuma uli muntu anga wahite kuntongeela?” Akamusinja uFilipo
wanankile mu mutuka nu kikie palung'wi nu ng'wenso. 32 Itungili ilundo
nila ukilisigwa nai utuile ukulisoma uMuethiopia ingi ili, ai utongeewe
anga ng'waa nkolo kulongola ku usinzilwo kusinzwa ai ukilagile ihi twii,
shanga ai ukunukua ilangu nilakwe; 33 ku kinya uwai kakwe ulamuli
nua kwe ai uhegigwe; Nyenyu ukuganuila u ulelwa nuakwe? u likalo
nulakwe lahegigwe mihi.” 34 Uugwa u towashi akamukolya uFilipo, nu
kuligitya, “nukulompile, ingi munyakidagu kii naiza utambuwe inkani
niakwe, ingi kutula ng'wenso, ang'wi nia muntu mungiiza?” 35 uFilipo
ai wandilye kuligitya, ai wandilye ku ukilisigwa uwu nuang'wa Isaya
kumutanantilya nkani yang'wa Yesu 36 Aze akoli munzila, akapika pa
mazi, utowashi akaligitya, “Goza, akoli i mazi apa ntuni ni kikingie ndeke
kogigwa”, 37 (imakani aya, ' Iti gwa uMuethiopia akasukiilya, “nihuiie
kina uYesu Kristo ingi ng'wana wang'wa Itunda.” amutili mu mbugulu
nia kali). Papo uMuethiopia akalagiilya u mutuka wimike. 38 Ai alongoe
mukati a mazi, palung'wi uFilipo nu towashi, uFilipo akamoja. 39 Matungo
nai akapuma mu mazi, Ng'wau Ng'welu nua Mukulu akamutwala uFilipo
kahelu; utowashi shanga akamihenga, akalongola i nzila akwe waze
ulumbiiye. 40 Kuiti uFilipo akapumila ku Azolo, ai ukiile mu mukoa uwo nu
kutanantya nkani ninza mu isali yihi kupikiila nai wakapika ku Kaisaria.

9

1 Kuiti, uSauli, ai ulongolekile kuligitya u utumbani ga nuwu nua nsha
ku amanyisigwa a Mukulu, akalongola kung'wa kuhani nu mukulu 2 nu
kulompa ibada kunsoko a matekeelo uko ku Dameski, iti kina anga
wamulije muntu nukoli mu nzila iyo, atule mugoha ang'wi musungu, wa
atunge nu ku aleta ku Yerusalemu. 3 Ga nai watula ulongoe muhinzo,
ai ipumie kina nai wahumbeela ku Dameski, kupumpugiilya ika melya
pihi pihii welu kupuma kilunde,' 4 nung'wenso wakagwa pihi hangi akija
luli lukumutambuila, “Sauli, Sauli, mbona ukunaja unene?” 5 uSauli
akasukiilya, Wi nyenyu u ewe Mukulu? uMukulu akaligitya, “Unene
ng'wenso Yesu nuku ntasha; 6 Kuiti nyansuka, ingile mu kisali, nu ewe
ukutambuilwa nu takiwe kituma. 7 iAntu awo nai akugenda palung'wi
nu Sauli akakilaga ihi twii, aze ategeeye u luli, shanga ikihenga u
muntu. 8 uSauli akanyansuka mu ihi nai kunukue i miho akwe, shanga
akahuma kihenga i kintu, akamuamba u mukono akamuleta kupikiila
ku Dameski. 9 Ku mahiku ataatu shanga ukihenga, shanga ukulya,
ang'wi kung'wa. 10 Uugwa ai ukoli u mumanyisigwa ku Dameski i lina
nilakwe Anania, uMukulu ai uligitilye nu ng'wenso mu muloto, 'Anania.”
Nu kuligitya, “ Goza, nkoli apa, Mukulu. 11 “uMukulu akamutambuila,
“Nyansuka ulongole mu kisali nikitangwaa Nyofu, nu mu ito nilang'wa
Yuda ukolye muntu kupuma ku Tarso, nuitangwaa Sauli; ndogoelyo
umoli ukulompa; 12 hangi aza umihengile mu muloto u muntu i lina

nilakwe Anania ukingila nu kumuikiilya i mikono migulya akwe iti kina walije kihenga. 13 Kuiti u Anania akasukiilya, “Mukulu, nijaa inkani nia muntu uyu ku antu idu, ku ngele kii nukuatendeela ubi i elu nia uko ku Yerusalemu; 14 Apa ukete u uhumi kupuma kung'wa kuhani nu mukulu kumuamba kila ung'wi nuenda litanga i lina nilako. 15 Kuiti uMukulu akamutambuila, “Longola, ku ndogoelyo nuanso ingi kiseme kihoilwe kitolane, walihole ilina nilane ntongeela a anyaingu ni a temi ni ana a Israeli. 16 Ndogoelyo nikamulagiila nili idu nakumutulika kagigwa ku nsoko a lina nilane.” 17 uAnania akalongola, akingila umo mito; Akamu ikiilya i mikono akaligitya, Munya ndugu Sauli, uMukulu uYesu, naza ukupumie mu nzila naza watulaa upembilye, undagiiye ulije kihenga hangi wizuligwe u Ng'wau Ng'welu. 18 Kupumpugiilya ikagwa kupuma mu miho akwe intu anga makulugamba, akalija kihenga, akimika, akogigwa; akalya indya nu kulija ingulu. 19 Akikie palung'wi ni amanyisigwa uko ku Dameski ku mahiku idu. 20 Matungo yayo yaayo akamutanantya uYesu mu matekeelo, azeligitya kina u ng'wenso ingi ng'wana wang'wa Itunda. 21 Hangi ihi nai igulye ai akuiwe nu kuligitya, “Shanga yuyu nai uabipilye ihi nai itangile i lina ili uko ku Yerusalemu? Hangi apa aza uzile ku isigo nila kuatunga nu kuatwala ku akuhani.” 22 Kuiti uSauli ai uaiigwe kutanantya nu kuatenda i Ayahudi nai ikiie ku Dameski ahalinkanilwe nu ku kaminkiilya nia kina uyu yuyo Kristo. 23 Ze yakilaa mahiku idu, Ayahudi akaika ulamuli palung'wi iti amubulage. 24 Kuiti isigo lao likakumuka kung'wa Sauli. Akamutugila pa mumpita mung'wi nu utiku alije kumubulaga. 25 Kuiti amanyisigwa akwe akamuhola utiku akamusimya kukiila mi ikiligo, akamusimya pihi mu nkapu. 26 Nu Sauli nai wapika ku Yerusalemu, ai ugemile kihanguila ni amanyisigwa; kuiti ai atulaa akumogopa, shanga akahuiila kina ung'wenso ingi mumanyisigwa. 27 Kuiti uBarnaba akamuhola nu kumutwala ku itumi, Nu kuaganuila kinyauli uSauli ai umuine u Mukulu mu nzila nu Mukulu nai uligitilye nu ng'wenso, ni kinyauli uSauli nai utanantilye ku ukamatiku ku lina nilang'wa Yesu uko ku Dameski. 28 Ai utankanile ni enso nai akingila nu kupuma ku Yerusalemu. Akitunta ku ukamatiku ku lina nila Mukulu uYesu, 29 azikolenkeelya ni Ayahudi nia Kiyunani, kuiti azegema nkua ku nkua kumubulaga. 30 Matungo ia luna nai alinga ikani nilanso, akamuhola kupika ku Kaisaria, nu kumutwala alongole ku Tarso. 31 Uugwa itekeelo lihi mu Uyahudi, Galilaya ni Samaria, ai latula nu ulyuuku, hangi likazengwa, nu kugenda mu woa nua Mukulu ni ipoelya nila Ng'wau Ng'welu, itekeelo likakula ku kongeeleka ingele. 32 Uugwa ai upumie uPetro nai ukoli ukupilima pilima nkika yihi nia mukoa, aka asimiila ahuiili ni ikie mu kisali nika Lida. 33 Akamihenga kuko muntu ung'wi i lina nilakwe Ainea, muntu uyu watuilee mu ulili myaka munana; ndogoelyo ai watulaa kitele. 34 uPetro akamuila, “ Ainea, uYesu Kristo akugune; Uka hangi witandikilye u ulili nuako,” Nkua yiyo akauka. 35 Ni atu ihi nai ikiie ku Lida ni Sharoni nai amihengile u muntu uyo, ai amupilukie u Mukulu. 36 Ai akoli nu mumanyisigwa Yafa nuitangwaaTabitha, niiza limpyanigwe anga “Dorcas.” Uyu musungu ai wizue mulimo ukende ni ntendo nia ukendepwa nai witumaa ku a ula. 37 Ai ipumie mu mahiku nanso ai ulwae nu kusha; nai amukalalya, ai amunankiiye shumba nika migulya nu kumulalisha. 38 Ku iti i Linda ai atulaa pakupi ni Yafa, ni amanyisigwa ai igulye kina uPetro ai ukoli kuko, ai a alagiiye antu abiili kitalakwe, aze musinja, “Pembya kitaitu bila kutinia.” 39 uPetro

akauka nu kuhega palung'wi ni enso. Nai wakapika, ai amuletile mu shumba nika migulya. Ni ahimbi ihi ai imikile pakupi nu ng'wenso azelila, azemulagiila ia mujulungu ni ang'wenda naza uDorcas ai uahilitiiye itungo nai ukoli palung'wi ni enso. 40 uPetro aka apumya ihi kunzi a shumba, akatugama akalompa, uugwa akaupilukila u muili, akaligitya, “Tabitha, uka.” Akalugula i miho akwe hangi nai wakamihenga uPetro akikie pihi. 41 Uugwa uPetro akaminkiilya u mukono nuakwe akamunyansula, hangi nai wakaitanga i ahuiili ni ahimbi, akainkiilya kitalao aze mupanga. 42 Ikani ili likakumuka i Yafa ihi, ni antu idu akamuhuiila uMukulu. 43 Ai ipumie uPetro akikie mahiku idu ku Yafa palung'wi ni muntu nuitangwaa Simioni, muzipya ndili.

10

1 Ai ukoli nu muntu nua kitungaa mu kisali nika ku Kaisaria, lina nilakwe ai witangwaa Kornelio, ai mukulu wi idale nila Kiitalia. 2 Ai watulaa mukulya Itunda hangi ai umukuiye Itunda ni ito nilakwe lihi; ai upumilye mpia idu ku Ayahudi hangi ai ulompile kung'wa Itunda mahiku ihi. 3 Matungo a saa kenda nia mung'wi, akihenga muloto Malaika nuang'wa Itunda upembilye kitalakwe. uMalaika akamutambuila, “Kornelio! 4 uKornelio akamugoza u malaika hangi ai ukete u woa ukulu nangaluu akaligitya “Iki ki ntuni mukulu?” uMalaika akamutambuila “Malompi ako ni masongelyo ako ku aula yanakilaa migulya anga ukimbukiilyi mu umoli nuang'wa Itunda.” 5 Itungili lagiilya i antu alongole ikisali nika Yafa kumuleta muntu ung'wi nuitangwaa Simioni naiza witangwa ga ni Petro. 6 Wikiie hangi munonia ndili nuitangwaa Simioni naiza ito nilakwe likoli mpelo a luzi.” 7 Ze yakilaa uMalaika nai watula ukuligitya nu ng'wenso kuhega, uKornelio akaitanga i anyamulimo ni a mito nilakwe abiili, nu a asikali nai watulaa ukumukulya Itunda pa kati a asikali nai atulaa akumuaiilya. 8 uKornelio ai uatambuie ihi nai apumie nu kualagiilya ku Yafa. 9 Luhiku nai lutyatile itungo nila saa mutandatu aze amoli mu nzila hangi ahumbeela mu kisali, uPetro akanankila migulya mu kitala kulompa. 10 Ga ni hangi akatula ni nzala nu kusiga i kintu ka kulya, kuiti itungo i antu akuluga indya, akalagiilwa muloto, 11 akihenga ilunde laluguka ni kiseme kikusima ni kintu kituunga anga ng'wenda mukulu ukusima pihi mu mahalu mu nkigo niakwe yihi inne. 12 Mukati akwe ai ikoli mpyani yihi nia ikali ni ikete migulu inne nizi ni yagulaa migulya a mahalu, ni nyunyi nia milunde. 13 Hangi luli lukaligitya kitalakwe, “Uka, Petro sinza nu nkulya.” 14 Kuiti uPetro akaligitya “Shanga iti, Mukulu ku nsoko nkili nkaye kulya kintu kihi ni kizumi hangi kishapu. 15 Kuiti u luli lukapembya kitalakwe hangi ku nkua akabiili “Nukeilye Itunda leka kukitanga kizumi ang'wi ki shapu.” 16 Iki ai kipumie nkua itaatu, ni kiseme iko kikatula kaholwaa hangi milunde. 17 Ni matungo uPetro aze ukoli mu uhalinkanilwa migulya a muloto nuanso ndogoelyo akwe ntuni, Goza, antu nai atulaa alagiigwe nu Kornelio akimika ntongeela a mumpita, azekolya i nzila a kulongola mu ito. 18 Hangi akitanga nu ku kolya anga ize uSimioni nuitangwaa ga ni Petro anga ize ai watulaa wkiie pang'wanso. 19 Itungo nilanso uPetro nai watulaa ukusiga migulya a uwo u muloto, Ng'wau Ng'welu akaligitya nu ng'wenso, 20 “Uka hangi usime pihi nu kulongola ni enso. Leka kitumba kulongola ni enso, ku nsoko nialagiiye.” 21 uPetro akasima pihi kitalao nu kuligitya, “Unene yuyo ni mukumuduma. Ku niki mupembilye?” 22 Akaligitya, “Akida ung'wi i lina

nilakwe Kornelio, muntu nua tai ane hangi wilowaa kumukulya Itunda, ni antu imutambulaa ikende mu ingu wihi nua Ayahudi, utambuiwe nu malaika nuang'wa Itunda ku ulagiilya iti ulongole mi ito nilakwe, iti wije u lukani kupuma kitalako." 23 uPetro aka asingiilya kingila mukati nu kikie palung'wi nu ng'wenso. Kidau dau nai kityatile akauka akalongola palung'wi ni enso, ni anya ndugu asheenyu kupuma ku Yafa akityata nu ng'wenso. 24 Luhiku nai lutyatile ai azile ku Kaisaria. Nu Kornelio ai ukoli ualindiie; hangi ai watulaa waitanga palung'wi anya ndugu akwe ni ahumba uya akwe nia pakupi. 25 Matungo uPetro nai ukingila mukati, uKornelio akamusingiilya nu kutuna kupika pihi mu migulu akwe ku ikulyo. 26 Kuiti uPetro akamunyansula nu kuligitya "Imike; ga nu nene mukola ingi ni bina adamu." 27 Matungo uPetro aze ukoli ukitambuila nu ng'wenso, ai ulongoe mu ito akahanga i antu ilundiila palung'wi. 28 Aka aila, Unyenye akola mulingile kina shanga ilagiilyo nila Ayahudi kihanguila ang'wi kugendeelwa nu muntu niiza shanga nua ingu uwu. Kuiti Itunda undagiie unene kina shanga ntakiwe kumitanga muntu wihi ingi muzung'waa ang'wi mushapu. 29 Hangi yiyo ndogoelyo mpembilye bila kikungumya, nai ndagiigwe ku nsoko a iko. Kululo numukolye ku niki mulagiigwe ku nsoko ane." 30 uKornelio akaligitya, "Mahiku anne nakiile, itungo anga lili aza nkoli kulompa itungo nila saa kenda mung'wi mukati ito nilane; Nihenga ntogeela ane muntu wimikile ukete ni ang'wenda elu. 31 Akantambuila. "Kornelio malompi ako igigwa nu Itunda, ni masongelyo ako ku aula yatulaa ukimbukiilyi ntongeela ang'wa Itunda. 32 Kululo lagiilya muntu ku Yafa nu kumitanga muntu ung'wi nuitangwaa Simioni waze kitalako, naiza hangi witangwaa Petro. naizaa wikiie ku muzipya ndili ung'wi nuitangwaa Simioni naiza ito nilakwe likoli mu mpelo a luzi. 33 (Komaniilya; U lukiili ulu, Nu ng'wenso nuikapemya ukuligitya nu nyenye," umutule mu ukilisigwa nua kali.) 34 Uugwa uPetro akalugula u mulomo nuakwe nuku ligitya "Tai, nahuiila kina Itunda shanga uhumile kutula nu ukuili. 35 Badala akwe, kila ingu u muntu wihi nuimukulyaa nu kituma i ntendo nia tai ane ugombekile kitalakwe. 36 Ulingile u lukani nai u upimilye ku antu a Isreli, nai watulaa ukutanantya lukani nu lukende nula ulyuuku kukiila Yesu Kristo naiza Mukulu nua ihi - 37 nu nyenye akola mulingile i kintu nai kipumie, naiza kipumie ku Yudea ihi hangi ai landiiye ku Galilaya, ze yzkilaa u wogigwa naza uYohana ai utanantilye. 38 i kintu nai katulaa kimutule uYesu Kristo iti Itunda nai umuikie i makuta ku Ng'wau Ng'welu nu ku ngulu. Ai ulongoe nukituma u ukende nu kuaguna ihi naiagigwe nu mulugu, ku nsoko Itunda ai watulaa palung'wi nu ng'wenso. 39 Usese ingi akuiili a makani ihi nai witumile mi ihi nia Uyahudi nu mu Yerusalemu- uyu ingi Yesu nai amubulagile nu kumutumbika mikota. 40 Uyu muntu wang'wa Itunda nai umiukilye luhiku nula kataatu nu kuminkiilya kukumuka, shanga ku antu ihi, kuiti ku akuiili nai aholanigwe ze ikili ni Itunda. 41 -usese akola, nai kalyaa nu ng'wenso nu kung'waa nu ng'wenso ze yakilaa kiuka kupuma ku ashi. 42 Ukulagiiye kutanantya ku antu nu ku kuiila kina uyu yuyo naiza Itunda ai umuholanilye kutula mulamuli nua nia panga nawa niakule. 43 Mu ng'wenso anyakidagu ihi akuiile, iti kina kila nukuhuiila mu ng'wenso ukusingiilya ulekelwa nua mulandu kukiila i lina nilakwe." 44 Matungo uPetro ulongolekile kuligitya aya, Ng'wau Ng'welu akaizulya ihi nai atulaa akutegeelya u lukani nulakwe. 45 Antu awo niatulikile ni idale nila ahuiili nai atawe ikidamu- awo ihi nai azile nu Petro- ai akuiwe, ku nsoko a

kipegwa nika Ng'wau Ng'welu nai uhununwe ga nuku anyaingu. 46 Ku
nsoko ai igule awa anyaingu akutambula ku ntambu ingiiza nu kumukulya
Itunda. uPetro akasukiilya. 47 “Ukoli muntu wihi uhumile kugilya i mazi
iti i antu aleke kogigwa, Antu awa amusingiilya uNg'wau Ng'welu anga
usese?” 48 Uugwa akalagiilya ogigwe ku lina nilang'wa Yesu Kristo. Panya
mbele akamulompa wikiie nienso ku mahiku kituunga.

11

1 Itumi ni anya ndugu awo nai akoli uko ku Yudea nai igulye kina
anyaingu alusingiilya u lukani nulang'wa Itunda. 2 uPetro nai wakiza
uko kuYerusalemu, idale ilo nila antu nai atalwa ikidamu akandya ku
musosha, Azeligitya, 3 “Wa ambinkana nia antu nishanga atawe ikidamu
nu kulya nienso!” 4 Kuiti uPetro ai wandilye kuganula i kintu mu kati;
azeligitya, 5 “Aza nkoli kulompa mu kisali nika Yafa, nihenga muloto nua
kiseme kikusima pihi anga ng'wenda mukulu ukusima kupuma mi ilunde
ku nkigo niakwe inne. kikasima kitalane. 6 Nikakigoza nu kusiga migulya
akwe. Nikihenga ikali nia migulu inne niyikiie mi ihi, ni ikali nia mihaka
ni ikali ni yagulaa ni nyunyi nia kilunde. 7 Uugwa nikija luli lukuligitya nu
nene, “Uka, Petro, sinza hangi ulye!” 8 Nikaligitya, “Shanga uu, Mukulu, mu
mulomo nuane shanga yakaiyee kingila kintu kihi ni shanga keigwe ang'wi
kishapu” 9 Kuiti u luli lukansukiilya hangi kupuma kilunde, iko Itunda
nukitanantilye kutula ingi kelu, leka kukitanga ingi kizung'wa, 10 Iki ai
kipumie nkua itaatu, ni kila kintu kikaholwa kilunde hangi. 11 Goza, itungo
nilanso antu a taatu ai atulaa imikile ntongeela ito ilo nai kumoli; alagiigwe
kupuma ku Kaisaria kupembya kitalane. 12 Ng'wau Ng'welu akantambuila
kulongola nienso, hangi ndeke kuhutana nienso. Awa agoha ni mu tandatu
akalongola palung'wi nu nene hangi ai kulongoe mi ito nila muntu ung'wi.
13 Ai ukutambuie iti nai umihengile u malaika wimikile mukati ito nilakwe
azeligitya, “Ndagiilye ku Yafa numulete uSimioni niiza ilina nilakwe i
lulya ingi Petro. 14 Ukuligitya u lukani kitalako mu uwu ukugunika
uewe ni ito nilako lihi.” 15 Nai nandilye kuligitya nienso, Ng'wau Ng'welu
wakiza migulya ao anga kitaitu u ng'wandyo. 16 Nkimbukile i makani
a Mukulu, nai uligitile, “uYohana ai wogilye ku mazi, kuiti mukoja ku
Ng'wau Ng'welu.” 17 Hangi anga Itunda upumilye isongelyo anga nai
ukinkiiye usese nai kumukuiye u Mukulu uYesu Kristo, unene ingi nyenyu,
kina nihume kumukingila Itunda? 18 Nai akija imakani aya, shanga
ikasusha, ila akamulumbiilya Itunda nu kuligitya, Itunda upumilye ila
itunu kunsoko ni awa anyaingu ga.” 19 Uugwa ahuiili naza u lwago ai
landiiye mu nsha ang'wa Stephano ai asapatie kupuma ku Yerusalemu-
ahuiili awa akalongola kaheelu, kupikiila ku Foinike, Kipro ni Antiokia. Ai
a atambuie kutula lukani lang'wa Yesu wing'wene ku Ayahudi nu sese ku
muya nuili wihi. 20 Kuiti ang'wi ao ingi antu kupuma ku Kipro ni Krene,
ai azile ku Antiokia nu kuligitya ni Ayunani nu kumutanantya uMukulu
uYesu. 21 Nu mukono nua Mukulu ai watulaa palung'wi ni enso, ni antu
idu akahuiila nu kumupilukila uMukulu. 22 Makani ao akapika mu akutwi
ni i tekeelo nila ku Yerusalemu; hangi akamulagiilya uBarnaba walongole
kupikiila ku Antiokia. 23 Nai wakapembya nu kihenga i ipegwa niang'wa
Itunda ai wiloile; nu kua kinyila ihi kusaga nu Mukulu mu nkolo niao.
24 Ku nsoko ai watulaa muntu mukende hangi wizuiwe nu Ng'wau Ng'welu
nu u huiili ni antu idu akongeeleka mu Mukulu. 25 Panyambele, uBarnaba
ai ulongoe ku Tarso kumihenga uSauli. 26 Nai wakamulija, akamuleta

ku Antiokia. Ikatula ku ng'waka wihi akilundiila palung'wi ni itekeelo nu kuamanyisa antu idu. Ni amanyisigwa akitangwa akristo ku nkua a ng'wandyo uko ku Antiokia. 27 Nu mu mahiku aya anyakidagu akasima kupuma ku Yerusalemu kupikiila ku Antiokia. 28 Ung'wi ao ingi Agapo uu lina lakwe, akimika aze ulagiiwe nu Ng'wa Ngwelu kina nzala ntaki ikupumila mu unkumbigulu wihi. Iki ai kipumie itungo nula mahiku ang'wa Klaudio. 29 Ku lulo, amanyisigwa, kila ung'wi nai ukendepilwe. ai alamue kutwala u aiilya ku anyandugu niakoli ku Uyahudi. 30 Ai itumile iti; Ai atumile i mpia ku mukono wan'gwa Barnaba nu Sauli.

12

1 Itungo nilanso mutemi uHerode wakagoola u mukono nuakwe ku ang'wi a awo niapumile mu milundo iti kuaja. 2 Akamubulaga uYakobo muluna wang'wa Yohana ku mpanga. 3 Ze yakilaa kihenga kina ia loile i Ayahudi, akamuamba nu Petro hangi. Iki ai katulaa itungo nila mikate nishanga i gahiigwe. 4 Nai wamuamba, akamuika mu kadulumu nu kuika madale anne a asikali iti kumusunja, ai usigiie kumutwala ku antu ze yakilaa u luhiku nula kusupya. 5 uPetro wakaikwa mu kadulumu, kuiti i malompi akitung'wa ku ngulu ni ilundo ku nsoko akwe kung'wa Itunda. 6 Utiku ze ikili uHerode wakili kulongola kumupumya, Utiku nuanso uPetro ai watulaa ulae pakati a asikali abiili, waze utungilwe ni minyororo i biili, ni asunja ntongeela a mumpita ai atulaa akusunja i kadulumu. 7 Goza, u malaika nua Mukulu kupumpugiilya wakamupumila nu welu ukelya mukati. Akamukua uPetro mu lubalu nu kumuusha wazeligitya, “Kaya uka.” uugwa i minyororo nai watulaa utungilwe ikatunguka kupuma mu mikono akwe. 8 uMalaika akamuila, “Tugala i ang'wenda ako hangi tugala i ilatu niako.” uPetro akituma uu. uMalaika akamutambuila, Tugala u ng'wenda nuako hangi untyate.” 9 Iti gwa uPetro akamutyata uMalaika nu kupuma kunzi. Shanga ai uhuiie nai kitumilwe nu Malaika anga ize ka tai. Ai usigile ukihenga muloto. 10 Ze yakilaa kukila i sunjo nila ng'wandyo nili nila kabiili, akapika mu mumpita nua shuma nua kingiilila kulongola mu kisali, ukaluguka u wenso ku nsoko ao. Akapuma kunzi akasima mu isali, nkua uMalaika akamuleka. 11 uPetro nai wakilinga, akaligitya, “Itungili nahuiila kina uMukulu aza umulagiiye umalaika nuakwe iti kumpumya mu mikono ang'wa Herode; nu ku masigo a antu idu ni a Ayahudi.” 12 Ze yakilaa kulinga aya, wakiza mu ito nilang'wa Mariamu nyinya nuakwe uYohana niiza Marko; Akristo idu ai ilundiie akulompa. 13 Nai wakapindula pa mumpia nua kukingila, munyamulimo ung'wi munaanso nuitangwaa Roda wakapembya kulugula. 14 Nai wakalinga ingi luli lang'wa Petro, ku ulowa akaleng'wa ku ulugula u mumpita; badala akwe akamanka mukati a shumba; nu kuapikilya kina uPetro wimikile ntongeela a mumpita. 15 Iti gwa, Akaligitya kitalakwe, “Uewe wi muhali” kuiti ai ukomangiie kina itai ingi ng'wenso. Akaligitya “Uyu ingi malaika nuakwe.” 16 Kuiti uPetro ai ulongolekile kupindula, hangi nai alugue u mulango, akamihenga nu kukuilwa nanguluu. uPetro aka akilaja ku mukono ihi twii nu kuatambuila kinya uli uMukulu naza umupumilye kupuma mukadulumu. wakaligitya. 17 Apikilyi i makani aya uYakobo ni aluna akwe.” Uugwa akahega akalongola nkika ingiiza. 18 Nai ikatula mung'wi, ikatula nu ukia ukulu kati a asikali, kutulikana ni naikipumie kung'wa Petro. 19 Ze yakilaa u Herode kumuduma hangi shanga wakamihenga wakaakolya i asunja

nu kulagiilya abulagwe. Akalongola kupuma ku Uyahudi nu kupikiila ku Kaisaria nu kikie kuko. 20 uHerode ai watulaa ni ikuo migulya a antu a Tiro ni Sidoni. Akalongola ku palung'wi kitalakwe. Akatula ni kihumbashuya nu Blasto mu ailyaa nua mutemi, iti wa a aiilye. Uugwa akalompa u ulyuuku, ku nsoko ihi ao ai isingiiye indya kupuma mi ihi a mutemi. 21 Luhiku nai lusigiiwe uHerode ai utugae ang'wenda a kitemi nu kikie mi ituntu ni lakwe nila kitemi, nu kuatanantilya. 22 Antu akakua iyogo, “Ulu ingi luli lang'wa Itunda iti shanga luli lang'wa bina adamu!” 23 Itungo kupumpugiilya umalaika akamukua, ku nsoko ai watulaa shanga uminkiiye Itunda ikulyo; akaligwa ni makindi nu kusha. 24 Kuiti lukani lang'wa Itunda likakula nu kusapatila. 25 Ze yakilaa u Barnaba nu Sauli kukondeelya u uailya nuao akapuma pang'wanso akasuka ku Yerusalemu, akamuhola nu Yohana naiza i lina nila kulelwa ingi Marko.

13

1 Itungili mi itekeelo nila ku Antiokia, ai akoli ang'wi a anyakidagu ni a ng'walimu. Ai atulaa Barnaba, Simioni (nai witang'waa Nigeri), Lukio nua ku Krene, Manaeni (muluna ni shanga nua sakami nuang'wa Herode mutongeeli nua mukoa), nu Sauli. 2 Nai atulaa akumukulya uMukulu nu kudila kulya, uNg'wau Ng'welu ai uligitilye, “Nkomatuilyi kumpelo uBarnaba nu Sauli, itume u mulimo naza ni itangie” 3 Ze yakilaa i itekeelo kudila kulya, kulompa, nu kuika i mikono ao migulya a antu awa, aka aleka alongole. 4 Ku lulo uBarnaba nu Sauli ai amukuiye u Ng'wau Ng'welu nu kusima kutunga ku Seleukia; Kupuma kung'wanso ai atungile u muhinzo mu luzi kutunga i kizonzo nika Kipro. 5 Nai akatula mu kisali nika Salami, Ai alutanantilye u lukani nulang'wa Itunda mu matekeelo a Ayahudi. Ai atulaa palung'wi ga nu Yohana Marko anga muailya nuao. 6 Nai akalongola mu kizonzo kihi kupikiila ku Pafo, ai ahangile muntu nua kituunga mulogi, Muyahudi munyakidagu nua uteele, naiza i lina nilakwe ai latulaa Bar Yesu. 7 uMulogi uyu ai wihanguie nu Lawi Sergio Paulus, nai watulaa muntu munyamahala. Muntu uyu ai uanile uBarnaba nu Sauli, ku nsoko ai uloilwe kija u lukani nulang'wa Itunda. 8 Kuiti Elima “uyo u mulogi” (iti uu i lina nilkwe nai limpyanigwe) ai ua kingie, ai ugemile kumupiula uyo u liwali wapume mu uhuiili. 9 Kuiti uSauli nai witangwa Paulo, ai watulaa wizuigwe u Ng'wau Ng'welu, akamukunkuila i miho 10 nu kuligitya “Uewe ng'wana nua mulugu, wizuigwe ni mpyani yihi nia uteele nu unyeku. U ewe ingi wi mulugu nua kia mpyani nia tai ane. Shanga ukuleka kuipiula i nzila nia Mukulu, ni igolokile, itii ukuhuma? 11 “Itungili goza, u mukono nua Mukulu ukoli migulya ako, hangi ukutula wi mupoku. Shanga ukihenga ilyoa ku itungo” nkua ing'wi ikunguguu ni kiti ai igwie migulya a Elimas; akandya kupilima papo wazelompa antu amutongeele kumuamba u mukono. 12 Ze yakilaa u liwali kihenga nai kipumie, ai uhuiie, ku nsoko ai ukuiwe ku umanyisigwa kutula Mukulu. 13 Itungili uPaulo ni ahumbauya akwe ai alongoe muhinzo mu mazi kupuma ku Pafo hangi akapika ku Perge mu Pamfilia. Kuiti uYohana ai ua lekile nu kusuka ku Yerusalemu. 14 uPaulo ni ahumbauya akwe ai atungile u muhinzo kupuma ku Perge nu kupika ku Antiokia a ku Pisidia. Uko ai alongoe mi itekeelo luhiku nula kusupya nu kikie pihi. 15 Ze yakilaa kusoma i ilagiilyo nu unyakidagu, atongeeli ni itekeelo ai ualagiiye utung'waa wazeligitya, “Anya ndugu, anga ize mukete u utuung'wa nua kuhumya insula antu apa, muligitye.” 16 Ku lulo uPaulo ai wimikile nu

kuanyansuila u mukono; ai uligitilye, “Itunja a ku Israeli nu nyenye ni
mimukulya Itunda, tegeelyi. 17 Itunda nua awa i antu nia Israeli ai
uaholanilye i a tata itu nu kuazipya antu idu nai ikie mi ihi a Misri, nu
ku mukono nuakwe kunyansulwa ai uatongee kunzi akwe. 18 Ku myaka
makumi anne ai uagigimiiye mi ibambazi. 19 Ze yakilaa kumabipya i
maingu mutandatu mi ihi a Kanaani, ai uinkiiye i antu itu ihi ao ku usali.
20 Maintu aya ihi ai apumie ikilo i myaka magana anne ni makumi a taano.
Ze yakilaa i intu izi yihi, Itunda ai uinkiiye alamuli kupikiila uSamweli
munyakidagu. 21 Ze yakilaa aya, antu ai alompile u mutemi, iti Itunda
ai uinkiiye uSauli ng'wana wang'wa Kushi, muntu nua ndugu ang'wa
Benjameni, kutula mutemi ku myaka makumi anne, 22 Uugwa ze yakilaa
Itunda akamuheja mu utemi akamunyansula uDaudi kutula mutemi nuao.
Ai ituile ingi kutula uDaudi kina Itunda ai uligitilye, 'Namulijaa uDaudi
ng'wana nuang'wa Yese kutula muntu nuiloeigwe ni nkolo ane; naiza
ukituma kila ikintu nikindoile,' 23 Kupuma mu ndugu a muntu uyu Itunda
umiletee i Israeli muguni, uYesu, anga nai ulagile kituma. 24 Ili landiiye
kupumila, ze ikili uYesu kupembya, uYohana ng'wandyo ai utanantilye
wogigwa nua kila itunu ku antu ihi nia Israeli. 25 Nu ng'wenso uYohana
nai wakatula ukumailya mulimo nuakwe, ai uligitilye, 'Musigile unene ni
nyenyu? unene shanga ingi uyo. Kuiti tegeelyi, nupembilye kituli kane,
nimugila u uhumi nua kutolya i ilatu nia migulu akwe,' 26 Anyandugu,
Ana andugu ang'wa Abrahamu, ni awo naza mu kati anyu mi mipoelya
Itunda, ingi ku nsoko itu kina ikani nila ugunwa lilagiigwe. 27 Ku awo
ni ikie ku Yersalemu, ni atemi ao, shanga ai amulingile ku kulu kuulu,
ni ang'wi shanga ai alulingile u lukani nula anyakidagu naza lisong'wa
kila luhiku nula kusupya; ku lulo ai apikiiye u lukani nula anyakidagu
ku kumulamula insha uYesu. 28 Anga itule shanga ai aligilye i nsoko ni
nziza ku nsha mukati akwe, ai amulompile uPilato wamubulage. 29 Nai
akamala imakani ihi nai akilisigwe kutula nuanso, ai amusimilye kupuma
mikota nu kumulalya mu kibiila. 30 Kuiti Itunda akamiusha kupuma mu
ashi, 31 Ai wigeelekile ku mahiku idu ku awo nai alongoe palung'wi nu
ng'wenso kupuma ku Galilaya kulongola ku Yerusalemu, Antu awa itungili
ingi akuiili nia antu. 32 Iti gwa ku umuletela nkani ni nkende kutula ilago
nai inkiigwe i isekulu itu. 33 Itunda ai uikile imalago aya kitaitu, ana
ao, mu nilanso ai umiukilye uYesu nu kumususha hangi mu upanga. Ili
ga likilisigwe mu malumbiilyo a kabiili; 'Uewe ingi ng'wana nuane, lelo
natulaa ni Tata nuako,' 34 Ga ni kutula i tai ingi kina ai umiukilye kupuma
kuashi iti kina muili nuakwe uleke kubipa, uligitilye iti; 'Nikakinkiilya u
welu nu ukende kulu kuulu nuang'wa Daudi.' 35 Iyi yiyo nsoko waligitya ga
mu malumbiilyo ni ma ngiiza, 'Shanga ukulekela u ng'welu nuako kihenga
i kiolu.' 36 Ku nsoko ze yakilaa u Daudi ku uaiilya u ulowa nuang'wa Itunda
mu ulelwa nuakwe, ai ulae, akalalikigwa palung'wi ni a tata akwe, hangi ai
uihengile u ubipigwa. 37 Kuiti nai wiukigwe nu Itunda shanga ai uihengile
u ubipigwa. 38 Iti gwa ni ilingike kitalanyu, anya ndugu, ku kiila muntu
uyu, ulekelwa nua milandu watanantigwa. 39 Ku nuanso kila nu uhuiie
wia iligwaa tai ane ni makani ihi niiza ilagiilyo nilang'wa Musa shanga
ai lizee inkiilya i tai ane. 40 Iti gwa ila tuli miakendegeeli kina i kintu
nai akiganue i anyakidagu kileke kupumila kitalanyu; 41 Goza, unye adi ni
mimelaa, hangi mende mukuilwe hangi mende mulimiligwe; ku iti kituma
u mulimo mu mahiku anyu, Mulimo niiza shanga muhumile ku uhuiila,
anga ga nu muntu wikumuganuila.” 42 Matungo uPaulo nu Barnaba nai

akahega, antu aka alompa aligitye i makani aya luhiku nula kusupya nu luzile. 43 Matungo ianza nili tekeelo nai likaula, Ayahudi idu ni aokole akomu ai a atyatile uPaulo nu Barnaba, naza aligitilye ni enso hangi ai a asamiiye alongole mu ukende nu ang'wa Itunda. 44 Luhiku nula kusupya nai lutyatile, pakupi kisali kihi ai kilingiie kija u lukani lang'wa Itunda. 45 Ayahudi nai akihenga iumbi, ai izuiwe nu wilu nu kuligitya makani nai akingie i intu nai itambuwe nu Paulo hangi ai amutukie. 46 Kuiti uPaulo nu Barnaba ai atambue ku ukamatiku nu kuligitya, “Ai yatulaa ingulu kina lukani nu lang'wa Itunda luganulwe hanza kitalanyu. Kunsoko mukulu suntiilya kuli kupuma kitalanyu nu kiona kina shanga muhiiye kutula nu upanga nua kali na kali, kendegeeli kuapilukila i anyaingu. 47 Anga niiza uMukulu ukulagiiye, azeligitya, 'Numuikile unyenye anga welu ku antu a ingu, kina mulete u ugunwa ku nkika yihi ni yihi.” 48 Anya ingu na akija ili, ai iloile nu kulu lumbiilya u lukani nula Mukulu. Idu nai aholanigwe ku upanga nua kali na kali ai ahuiie. 49 Lukani nula Mukulu ai lenee ihi ihi 50 Kuiti Ayahudi ai a asingilye nai ipumilye ni asungu ni angulu, ga ni atongeeli a kisali. Aya ai akinyie u lwago kung'wa Paulo nu Barnaba hangi ai a agumile kunzi a mimbi nia kisali. 51 Kuiti uPaulo nu Barnaba ai akununtile u lunkundi nula migulu ao. Uugwa akalongola mu kisali nika Ikonia. 52 Ni amanyisigwa ai izuiwe nu ulowa palung'wi nu Ng'wau Ng'welu.

14

1 Ikapumila mukati a Ikonia kina uPaulo nu Barnaba ai ingie palung'wi mukati i tekeelo nila Ayahudi nu kutambula kinya iti idale ikulu nila antu a Ayahudi ni Ayunani nai ahuiie. 2 Kuiti Ayahudi nishanga ai akuiye ai a akinyiie i mahala i anyaingu nu kuatenda kutula abii kua anya ndugu. 3 Ku lulo ai ikiie kuko ku itungo ilipu, azeligitya ku ukamatiku ku gulu nia Mukulu, kunu wazepumya u kaminkiilyi kutula lukani nula ukende nuakwe. Ai witumile iti ku kupumya ilingasiiyo nu ukuilwa yitung'we ku mikono a Paulo nu Barnaba. 4 Kuiti kianza kikulu nika kisali kikagalanuka; ang'wi a antu akatula palung'wi ni Ayahudi, ni ang'wi palung'wi ni itumi. 5 Matungo anyaingu ni Ayahudi nai agemile kuapema i atongeeli ao kuatendeela ubi nu kuatulanga i magwe uPaulo nu Barnaba, 6 Akalilinga nilanso nu kumankiila mu isali nia Likaonia, Listra ni Derbe ni nkika ni ipilimikiiye pang'wanso, 7 nu kung'wanso ai atanantilye i nkani niza. 8 Nu kung'wanso ku Listra ai ukoli nu muntu ung'wi nai wikiie, ai mugila ingulu mu migulu akwe, mulema kupuma munda ang'wa nyinya nuakwe, wakili wakaye kugenda. 9 uMuntu uyu ai umigulye uPaulo ukuligitya. uPaulo akamukunkuila imiho nu kumihenga kina ai watulaa nu uhuiili nua kugunwa. 10 Iti gwa ai ulugitilye kitalakwe ku luli nula migulya, “Imike ku migulu ako” Nu muntu uyo ai uputile migulya nu kandya kugenda. 11 Iumbi nai lihengile nai ukitumile uPaulo, ai anyansue i nduli niao, azeligitya mu luli nula Kilikaonia, “alungu akusimiila ku mpyani a ki ana adamu.” 12 Ai amitangile u Barnaba “Zeu,” nu Paulo “Herme” ku nsoko ai watulaa mutambuli nu mukulu. 13 uKuhani nua Zeu, naiza itekeelo nilakwe ai latulaa kunzi a kisali, ai uletile muzagamba nua ng'ombe nu muntungi nua ulua kupikiila mu mumpita nua kisali, uNg'wenso ni iumbi ai aloilwe kupumya isongelyo. 14 Kuiti i itumi, uBarnaba nu Paulo, nai akalija ili, akatamulania i ang'wenda ao nu ku ukau akalongola kunzi mi iumbi, azelila 15 nu kuligitya, “U nyenye antu, ku niki mukituma imakani

aya? Nu sese ga ki ana adamu ni akete i kiwai anga ni kanyu Ku umuletela nkani ni nkende, kina mupiluke kupuma mu intu izi ni shanga izepile nu kumutunga Itunda nuili mupanga, nai u umbile ilunde, ihi nu luzi ni kila intu ni imoli. 16 Mu matungo nakiile, ai ualekee i anyaingu kugenda mu nzila niao akola. 17 Kuiti ikili, shanga ai uhengile bila mukuili, mu nilanso ai witumile iziza hangi akainkiilya i mbula kupuma kilunde ni matungo a maogola, wazeizulya i nkolo nianyu ku ndya nu ulowa,” 18 Ga nu ku makani aya, uPaulo nu Barnaba ku lwago ai aligiiye iumbi ku apumilya isongelyo. 19 Kuiti ang'wi a Ayahudi kupuma ku Antiokia nu ku Ikonia ai azile kulipema i umbi. Akamukua magwe uPaulo nu kumukweha kupika kunzi a kisali, aze asigile aiwatulaa wakuza. 20 Ga ni iti amanyisigwa ai atulaa imikile pakupi nu ng'wenso, ai u ukile, akingila mu kisali. Luhiku nula ka biili, akalongola ku Derbe nu Barnaba. 21 Ze yakilaa kumanyisa nkani ninza mu kisali ni kanso nu kuazipya amanyisigwa idu, akasuka ku Listra, kupikiila ku Ikoniamu, ni kupikiila ku Antiokia. 22 Ai alongolekile kukaminkiilya u umi nua amanyisigwa nu kuakinyila kulongoleka mu uhuiili, akaligitya, “Kusinja kingile mu utemi nuang'wa Itunda ku kiila lwago lidu.” 23 Nai atula a ahola ku nsoko ao anyampala a kila milundo nila ahuiili, hangi aze atulaa alompaa nu kudila kulya, ai ainkiiye ku Mukulu, naiza i enso amuhuiie. 24 Uugwa ai akiile mu Pisidia, ai apikile mu Pamfilia. 25 Matungo nai atambue i makani mu Perga, ai asimile kulongola ku Atalia. 26 Kupuma kuko ai anankie meli kupikiila ku Antiokia nize atulaa ipumya ku ukende nuang'wa Itunda ku nsoko a mulimo niize itungili ai atulaa aukondeelya. 27 Nai akapika uko ku Antiokia, nu ki kilingiila u milundo nua palung'wi, akapumya i mpola nia makani naiza Itunda witumile kitalao, ni kinya nai ualuguie u mumpita nua uhuiili ku antu ni anyaingu. 28 Ai ikie ku itungo ilipu ni amanyisigwa.

15

1 Antu a ki tuunga ai asimile kupuma ku Uyahudi nu kuamanyisa i aluna, azeligitya, “angamuhite kutalwa i kidamu anga ntendo ni ang'wa Musa, shanga muhumile kugunwa.” 2 Matungo uPaulo nu Barnaba nai atulaa nu wikungumi nu witambulyi palung'wi ni enso, anyandugu ai alamue kina uPaulo, Barnaba ni auya kituunga alongole ku Yerusalemu ku itumi ni anyampala ku nsoko a ikolyo ili. 3 Kululo, kulagiiligwa kitalao ni itekeelo, ai akiie ku Foenike ni Samaria azetanantya kupiulwa insula ku anyaingu. Ai aletile ulowa ukulu ku anya ndugu ihi. 4 Nai akapembya ku Yerusalemu, ai asingiiigwe ni itekeelo ni itumi ni anyampala, hangi ai apikilye i mpola nia makani ihi naiza Itunda witumile palung'wi ni enso. 5 Kuiti i antu akituunga nai ahuiie, nai akoli mi idale nila Afarisayo, ai imikile nu kuligitya, “ingi ingulu kuatwala ikidamu nu kualagiilya aliambe ilagiilyo ni lang'wa Musa.” 6 Iti gwa i itumi ni anyampala ai imikile palung'wi kulisiga ikolyo ili. 7 Ze yakilaa u witambulyi ulipu, uPetro ai wimikile nu kuligitya kitalao, “Anya ndugu mulingile kina itungo iziza nilakilaa Itunda ai witumile uholania mukati anyu, kina ku mulomo nuane Anyaingu igiilye u lukani nula nkani ninza, nu kuhuiila. 8 Itunda, nuilingile i nkolo, ukuiie kitalao, ukuinkiilya uNg'wau Ng'welu, anga nai witumile kitalanyu; 9 hangi shanga ai uzipilye utemanuli kati itu ni enso, waze yituma i nkolo niao nziza ku uhuili. 10 Ku lulo ku niki mukumugema Itunda kina muikile kinyuli migulya a nkingo nia amanyisigwa naiza ga i atata itu ang'wi u sese shanga ai kuhumile ku gigimiilya? 11 Kuiti ku huiie kina

ku ugunwa ku ukende nua Mukulu uYesu, anga nai atulaa.” 12 uMilundo
wihi ai ukilagilye nai atulaa akumutegeelya uBarnaba nu Paulo nai atulaa
akupumya i mpola nia ilingasiilyo nu ukuilwa naiza Itunda ai witumile
palung'wi ni enso kati a antu a anyaingu. 13 Nai akaleka kuligitya, uYakobo
ai usukiiye wazeligitya, “Anyandugu ntegeelyi. 14 uSimioni waganula iti
hanza Itunda ku ukende ai ua aiye i anyaingu iti kina wiligilye kupuma
kitalao antu kunsoko a lina nilakwe. 15 iMakani a anyakidagu igombilye
ni ili anga nilikilisigwe. 16 Ze yakilaa i makani aya nikasuka kukizenga
hangi ikitala nikang'wa Daudi, naikagwizaa pihi; nikanyansula nu ku
sukiilya ubipigwa nuakwe, 17 iti kina antu nai asagiie amudume uMukulu,
palung'wi ni antu a ingu nai itangilwe kulina nilane.' 18 Iti uu nuiligityaa
u Mukulu nai witumile i makani aya nakumukile puma ikali nia kali.
19 Iti gwa, u usiji nuane ingi, kina kuleke kuinkiilya ulwago i antu i
anya ingu niakumupilukila Itunda. 20 Kuiti kukilise kitalao kina ihuje
nu ubipigwa nua adudu, nsula nia usambo, hangi ni igogilwe, ni sakami.
21 Kupuma u utugwaa nua anyampala akoli antu mu kila isali ni itanantya
nu kumusoma u Musa mu matekeelo kila luhiku nula kusupya.” 22 Ku lulo
yikigeeleka kutula ia loeeye i itumi ni anyampala, palung'wi ni itekeelo lihi
kumuholania uYuda nai witangwaa Barnaba, nu Silas nai atulaa atongeeli
i tekeelo, nu kualagiilya ku Antiokia palung'wi nu Paulo nu Barnaba. 23 Ai
akilisilye iti, “Itumi, anyampala ni anya ndugu, ku anya ndugu a anyaingu
niakoli ku Antiokia, Shamu ni Kilikia, Milamu. 24 Ai kijaa kina antu a
kituunga naza shanga ai kuinkiiye ilagiilyo nilanso, ai apumaa kitalanyu
hangi akumajaa ku umanyisigwa nuiletaa u lwago mu umi nuanyu. 25 Ku
lulo yigeeleka ikende kitaitu kihi kuholania antu nu kualagiilya kitalanyu
palung'wi ni alowa itu Barnaba nu Paulo, 26 antu nai agilye u likalo nulao
ku nsoko a lina nila Mukulu uYesu Kristo 27 Ku lulo kamulagiilya uYuda
nu Sila, akumutambuila makani yao yaayo. 28 Ku nsoko ai yigeeleka
ikende ku Ng'wau Ng'welu nu kitaitu, Kuleka kuika migulya anyu muligo
ukulu kukila imakani aya naiza a kusinja; 29 Kina mupiluke kupuma
mu intu ni ipumigwa ku adudu, sakami intu nia kugogwa, nu usambo.
Anga miki ika kuli ni izi, ikutula ikende kitalanyu. Mu lamu.” 30 Iti gwa
nai asapatiligwa, ai asimiie ku Atiokia; ze yakilaa kilingiila u milundo
palung'wi, ai ainkiiye ibada. 31 Nai akatula asomaa, ai iloile kunsoko a
kukinyilwa inkolo. 32 uYuda nu Sila, ni anyakidagu, ai a akinyie inkolo i
aluna ku nkani idu nu kuakinyila ingulu. 33 Ze yakilaa kikie itungo nila
kituunga kuko, ai asapatiigwe ku ulyuuku kupuma ku anya ndugu ku awo
nai a alagiiye. 34 (Kuiti ai yigeelekile ikende uSila kusaga kuko) 35 Kuiti
uPaulo ni auya ai ikie ku Antiokia palung'wi ni auya idu, naize akumanyisa
nu kutanantya lukani nula Mukulu. 36 Ze yakilaa mahiku kituunga uPaulo
ai uligitilye kung'wa Barnaba, “Ni kusuke itungili nu kuagendeela i aluna
mu kila kisali naikatanantya u lukani nula Mukulu, nukuihenga ni ili.
37 uBarnaba ai utakile ga nu kumuhola palungwi nienso uYohana nai
witangwaa Marko. 38 Kuiti uPaulo ai usigile shanga iza kumuhola uMarko,
nai ualekile uko ku Pamfilia hangi shanga ai ulongolekile ni enso mu
mulimo. 39 Uugwa pang'wanso ikapumila wikungumi ukulu ku lulo ai
atemanukile. nu Barnaba akamuhola uMarko nu kulongola muhinzo ku
meli kupikiila ku Kipro. 40 Kuiti uPaulo ai umuhole uSila nu kuhega, ze
yakilaa kinkiiligwa ni anya ndugu mu ukende nua Mukulu. 41 Hangi ai
ulongoe kukiila ku Shamu nu ku Kilikia, waze makomisa i matekeelo.

16

1 uPaulo nai wakapembya ga nu ku Derbe nu ku Listra; hangi
goza, pang'wanso ai ukoli nu mumanyisigwa nuitangwa Timotheo, ingi
muhumba nai utugilwe nu nyinya nua kiyahudi naiza ingi mu huiili nu
tata nuakwe ingi Mugriki. 2 Antu aku Listra ni Ikonia ai amukuiie iziza.
3 uPaulo ai umuloilwe akuile iti muhinzo nu ng'wenso, uugwa akamuhola
ku mutwala i kidamu ku nsoko a Ayahudi nai akoli uko kuiti ihi ai
amulingile kina u tata nuakwe ingi Mugriki 4 Nai akatula alongoe ai akiile
mu isali nu kupumya i malago ku matekeelo iti kina i malago nanso ai
akilisigwe ni itumi ni anyampala uko ku Yerusalemu. 5 Iti gwa i matekeelo
aka komisigwa ku u huiili nao nai ahuiie akongeeleka ku ngele kila luhuku.
6 uPaulo ni auya akalongola ku Filigia ni Galilaya, kuiti u Ng'wau Ng'welu
nuang'wa Itunda ai uagiiye kutanantya u lukani uko kijimbo nila Asia.
7 Nai akahumbeela ku Misia, ai agemile kulongola ku Bithinia, kuiti u
Ng'wau Ng'welu nuang'wa Yesu aka agilya. 8 Ku lulo akakila i Misia
akapembya kupikiila kisali nika Troa. 9 Muloto ai umupumie uPaulo utiku,
ai ukoli muntu nua ku Makedonia wimikile, ukimitanga nu kuligitya “Pem-
byi mukuaiilye kunu ku Makedonia.” 10 uPaulo nai wakihenga u muloto,
itungo ki kizepiilya kulongola ku Makedonia, aze ulingile kina Itunda
ai ukitangile kulongola ku atanantilya inkani ninza. 11 Iti gwa kikahega
kupuma ku Troa, kikalongola kukilinkania ku Samothrake, nu luhiku nai
lutyatiie kikapika kisali nika Neapoli. 12 Kupuma papo kikalongola ku
Filipi naza ingi king'wi a kisali nika Makedonia, kisali nikangulu mu wilaya
nu uhumi nua Kirumi hangi ki kikie mahiku kituunga. 13 Luhiku nula
kusupya, aikulongoe kunzi a mumpita ku nzila a mongo, nkinka naiza
kusigiie yikatula ni kianza nika kitumila i malompi. Ki kikie pihi nu
kuligitya ni ana kisungu nai apembilye palung'wi. 14 Musungu ung'wi
nuitangwaa Lidia, mugulya nzambarau, kupuma mu kisali nika Tiatira,
munya kumikumbikila Itunda, ai ukutegeeye, Mukulu ai umulugue i nkolo
akwe nu kuikila ukendegeeli i makani nai atambuwe nu Paulo. 15 Ze
yakilaa kogigwa, ng'wenso ni ito nilakwe lihi, ai ukusingilye wazeligitya
“anga ize manihenga kina unene ingi ni muhuiili mu Mukulu, uugwa
kumusinja mingile nu kikie kitalane.” Akakusinja nangulu. 16 Ikatula kina,
nai katula kulongoe kianza nika kulompa, munanso ung'wi nai watulaa nu
hing'wi nua ulingi akatankana nu sese. ai wimuletela u mukulu nuakwe
nsailo idu na kulota. 17 Umusungu uyu ai umutyatile uPaulo palung'wi
nu sese, akakua iyogo nu kuligitya, “Awa i agoha ingi anyamilimo ang'wa
Itunda niiza Mukulu, niakumutanantilya unyenye i nkani nia ugunwa.”
18 Ai witumile iti ku mahiku idu, kuiti uPaulo waze watakigwa ni ntendo
nanso, ai upilukile kinyuma nu kumutambuila u hung'wi, “Ku ulagiilya
ku lina nilang'a Yesu umupume mukati akwe.” Nu ng'wenso nkua ing'wi
wakapuma nu kumuleka. 19 Akulu akwe nai akihenga nia kina isigo
nila nsailo niao lahega, ai a ambile uPaulo nu Sila nu kuakweha misoko
ntongeela a anya uhumi. 20 Nai aka apisha ku a lamuli, ai aligitilye,
“Awa agoha ingi Ayahudi hangi akusasha minyomo ukulu mu kisali kitu.
21 Akumanyisa makani naiza shanga ilagiilyo usese kumasingiilya ang'wi
kumatyata anga Arumi. 22 Iumbi lika anyansukila nsuta uPaulo nu Sila nu
kuatugula nu kulagiilya anyukwe iboko. 23 Ze ya kilaa kunyukwa iboko
idu, mu kadulumu nu kumulagiilya u asikali nua kadulumu kuansunja
ikende. 24 Ze yakilaa kusingiilya ilagiilyo nilanso, uasikali nua kadulumu
ai uagumie mu shumba nika mukati a kadulumu nu kuatunga i migulu

ao mu nkika nai uaikile. 25 Itungo nila utiku wigingu, uPaulo nu Sila
akatula akulompa nu kimba mimbo akumukulya Itunda, kunu ia tungwa
auya aze a ategeeye, 26 Kupumpugiilya, ikapumila itetemeko ikulu nu
musingi nua kadulumu ukahingisigwa, i milango a kadulumu ikaluguka,
ni minyororo a atungwa ihi ikatoligwa. 27 uMusunja nua kadulumu ai u
ukile kupuma mu tulo nu kihenga i milango a kadulumu iluguwe; itigwa
wakahola i mpanga nuakwe ndogoelyo ai walowa kibulaga ku nsoko ai
usigile i atungwa ihi akondya kutigana. 28 Kuiti, uPaulo wakazogolya ku
luli lukulu, wazeligitya, “leka kilemaalya ku nsoko kihi kukoli i kianza
apa.” 29 uMusunja nua kadulumu ai ulompile i ntala iletwe hangi wakingila
mukati a kadulumu ku ukau, wazekagata nu kitumba, waka agwila
uPaulo nu Sila, 30 nu kuapumya kunzi a kadulumu nu kuligitya, “Akulu,
nitume ntuni ndije ku gunika?” 31 Ni enso akamutambuila, “Mu huiile
uMukulu uYesu nu ewe ukugunika palung'wi ni ito nilako.” 32 Ai ituntile
u lukani nula Mukulu kitalakwe, palung'wi ni antu ihi nia mi ito nilakwe.
33 uMusunja nua kadulumu ai uahoile utiku wuwo nu kuoja nkika nai
alemaae, nuanso palung'wi ni antu nia mi ito nilakwe itungo akogigwa.
34 Waka aleta uPaulo nu Sila mi ito nilakwe nu kuatengela indya. Nu
ng'wenso akatula nu ulowa ukulu palung'wi ni antu a mi ito nilakwe ku
nsoko ai amuhuiila Itunda. 35 Nai ikatula mung'wi, alamuli ai alagiiye
lukani ku uyo u musunja nua kadulumu azeligitya, “Wa alekele i antu
awo alongole.” 36 uMusunja nua kadulumu akamupindula uPaulo migulya
nkani nianso nia kina, “iAlamuli ai alagiiye lukani ndekele muhege; iti
gwa pumi kunzi hangi mulongole ku u lyuuku.” 37 Kuiti uPaulo waka aila,
“Ai akukuile pi galagalo, antu naza ingi Arumi shanga aku ulamula hangi
ai alamue ku ugumila mu kadulumu; halafu itungili aloilwe ku upumya
ku kinkunku? Ishi, shanga ikuhumika, Enso akola aze ku upumya nkika
apa.” 38 iAsunja aka apindula i alamuli migulya a makani nanso, i alamuli
akitumba nangaluu pang'wanso nai akalinga kina uPaulo nu Sila ingi
Arumi. 39 iAlamuli akapembya nu kuasinja apume, hangi nai aka apumya
kunzi a kadulumu, ai a alompile uPaulo nu Sila apume kunzi a kisali ni
kao. 40 Ku lulo uPaulo nu Sila akapuma kunzi a kadulumu akapembya mi
ito nilang'wa Lidia. uPaulo nu Sila nai akaihenga i anya ndugu, ai akinyie
inkolo hangi uugwa kuhega mu kisali ni kanso.

17

1 Hangi nai akakila mu isali nia Amfipoli ni Apolonia, ai azile kupikiila
kisali nika Thesalonike naza likoli i tekeelo nila Ayahudi. 2 Anga
ni yili ntendo ang'wa Paulo, wakalongola kitalao, nu ku itungo nila
mahiku ataatu nia luhiku nula kusupya ai witambuuye nienso migilya
a ukilisigwa. 3 Ai watulaa uku akunukuilya u ukilisigwa nu kuaganuila
kina, ai imutakile uKristo wagishe ni uugwa kiuka hangi kupuma ku
ashi. Ai uatambuie, “Uyu uYesu nikumutambuila i nkani niakwe yuyo
Kristo.” 4 Ang'wi nia Ayahudi ai apemekile nu kihanguila nu Paulo nu Sila,
palung'wi ni Agiriki akulya Itunda, asungu idu aokole ni idale ikulu nila
antu. 5 Kuiti ang'wi a Ayahudi ni shanga ahuiie, nai izuiwe nu wilu, ai
alongoe ki isoko nu kuahola ang'wi a antu ni abibi, akalundiila iumbi nila
antu palung'wi, nu kusasha minyomo mu kisali, uugwa akaligilinkiilya
ito nilang'wa Jason, aze aloilwe kua amba uPaulo nu Sila iti kualeta
ntongeela ya antu. 6 Kuiti nai aka aulya, ai amuambile u Yasoni ni ang'wi
a anyandugu auya nu kuatwala ntogeela a aofisa nia kisali, azekua iyogo,

“Awa i agoha naza aupiue u unkumbigulu apika kupikiila kunu ga. 7 Agoha
awa naza asingiigwe nu Yasoni akulitumuila ilagiilyo lang'wa Kaisari,
akuligitya ukoli mutemi mungiiza nuitangwaa Yesu.” 8 Iumbi ni a ofisa nia
kisali nai akija i makani nanso, ai ingiiwe nu mitumbo. 9 Ze yakilaa kutula
akondya kuhola i mpia nia nsailo a usunja kupuma kung'wa Yason ni auya,
ai a alekee alongole. 10 Utiku nuanso anya ndugu ai amulagiiye uPaulo nu
Sila ku Beroya. Hangi nai akapika kung'wanso akalongola mi itekeelo nila
Ayahudi. 11 Antu awo ai atula akete u ulingi ukulu kukila i antu awo
nia ku Thesalonike, ku nsoko ai akete nu ukondaniili nua kusingiilya u
lukani ku mahala ao, nu kupukania u ukilisigwa kila mahiku iti kihenga
anga ize imakani nai aganuwe uu nili. 12 Ku lulo idu ao ai ahuiie, aze
amoli asungu niakete u upemi ukulu nua Kigiriki ni agoha idu. 13 Kuiti
Ayahudi nia ku Thesalonike nai akalinga kina uPaulo ukutanantya lukani
lang'wa Itunda uko ku Beroya, ai alongoe kuko nu kukinyiila ni uugwa nu
kandiilya minyomo ku antu. 14 Ku ukau, i aluna akamutwala uPaulo ku
nzila a luzi, kuiti uSila nu Timotheo akasaga pang'wanso. 15 Awo i anya
ndugu nai amutwae uPaulo ai alongoe nu ng'wenso kupikiila ku Athene,
nai akamuleka uPaulo kuko, ai asingiiye i malagiilyo kupuma kitalakwe
kina, uSila nu Timotheo apembye kitalakwe ku ukau ni ihumikile. 16 Ni
itungo nai ualindiie uko ku Athene, nkolo akwe ikatakigwa mukati akwe
ku iti nai wihengile i kisali nai kizue i adudu idu. 17 Itigwa akitambulya
mu itekeelo ni Ayahudi awo nai amukiye Itunda nu ku awo ihi nai
utankanile ni enso kila luhiku mi soko. 18 Kuiti ang'wi a alingi nia a
Aepikureo ni Astoiko akamukungiilya. Ni auya akaligitya, “Ingi ki ntuni
ukukiligitya uyu u muligitya nu mudabu? iAuya akaligitya, “Yigeelekile
ukutanantya nkani niang'wa Itunda muziila.” ku nsoko ukutanantya
nkani yang'wa Yesu nu wiukigwa. 19 Akamohola uPaulo nu kumuleta ku
Areopago, azeligitya, “Kuhumile kulinga uwu umanyisigwa uziila nuku
uligitya? 20 Ku nsoko ukuleta makani maziila mu akutwi itu. Ku iti
kuloilwe kulinga makani aya akete ndogoelyo kii?” 21 (Ni antu ihi nia ku
Athene palung'wi ni aziila ni amoli kitalao, itumila itungo nilao ang'wi mu
uligitya nu kutegeelya migulya a ikani ni iziila.) 22 Ku lulo uPaulo akimika
pakati a antu nia ku Areopago nu kuligitya, Unyenye antu aku Athene,
kihenga kina ingi antu a ikumbiko ku kila mpyani, 23 Kuiti mu ukili nua ki
talane nu kugoza i intu nianyu nia kipoelya, nihengile makani nakilisigwe
mu ling'wi ikumbikilo lanyu, likuligitya “KUNG'WA ITUNDA NI SHANGA
UKUMUKILE.” Itigwa, nuanso ni mukumipolya ize shanga mulingile, yuyo
niku mupikilya unyenye. 24 Itunda nai u umbile ihi ni kila i kintu ni
kikoli mukati, kunsoko ingi Mukulu nua ilunde ni ihi, shanga uhumile
kikie mu matekeelo nazipigwe ni mikono. 25 Hangi shanga wi ailigwa ga
ni mikono a ana adamu anga kina uloilwe kintu kitalao, kuiti u ng'wenso
mukola wi inkiilya antu upanga ni mihupo ni intu ingiiza yihi. 26 Ku kiila
muntu ung'wi, ai uzipilye u ingu wihi ni antu ni ikiie migulya a usu nui
ihi, hangi waka aikilya matungo ni mimbi mu nkika ni ikiie. 27 Ku iti,
atakiwe kumuduma Itunda, ni tai amupikiile nu kumulija, hangi ku kulu
kuulu wikutili kuli ni kila ung'wi nu itu. 28 Ki talakwe kikie, kigendaa nu
kutula nu upanga nuitu, anga iti mutungi nuanyu ung'wi nua ilumbiilyo
nai uligitilye 'ki atuugwa akwe.' 29 Ku lulo anga itule usese ingi atuugwa
ang'wa Itunda, shanga kutakiwe kusiga kina u itunda ingi anga zahabu,
ang'wi shaba, ang'wi magwe, adudu nu sesilwe ku ulingi ni masigo a
antu. 30 Ku lulo, Itunda ai ukilagiiye i matungo ayo na upungu, kuiti

itungili ulagiiye antu ihi kila kianza ile itunu. 31 Iki ingi ku nsoko uikile
luhiku nuika milamula ihi ku tai ane ku muntu naiza ai umuholanilye.
Itunda ai upumilye i kulu kuulu na mumtu uyu ku kila muntu pang'wanso
nai umiukilye kupuma kuashi. 32 Ni antu a Athene nai akija inkani nia
kiukigwa ku ashi, ang'wi ao akamukuna uPaulo, ila i auya akaligitya, “Ku
ukutegeelya hangi ku nkani nia ikani ili.” 33 Ze yakilaa pang'wanso, uPaulo
aka aleka. 34 Kuiti ang'wi a antu ai ihanguie nu ng'wenso akahuiila, waze
umoli uDionisio Mwareopago, nu musungu nuitangwaa Damari ni auya
palungwi ni enso.

18

1 Ze yakilaa imakani nanso, uPaulo ai uhegile ku Athene kulongola
ku Korintho. 2 Uko akamulija Muyahudi nuitangwaa Akwila muntu nua
kabila nila Ponto, ung'wenso nu musungu nuakwe nuitangwaa Prisila ai
apembilye kupuma uko ku Italia, ku nsoko uKlaudia ai ulagiiye i Ayahudi
ihi ahege ku Roma; uPaulo akapembya kitalao; 3 uPaulo akikie nu kituma
i milimo ni enso kunsoko nuanso witumaa mulimo nuipyani niyi nao.
Enso ai iza azepya mahema. 4 uPaulo akitambulya ni enso mi itekeelo
kila luhiku nula kusupya. Ai uapemile i Ayahudi palung'wi ni Agiriki.
5 Kuiti uSila nu Timotheo nai akapembya kupuma ku Makedonia, uPaulo ai
usuntilwe nu Ng'wau Ngwelu kua kuiila i Ayahudi kina uYesu yuyo Kristo.
6 Matungo i Ayahudi nai amukua nu kumukuna, iti uPaulo wikapununta
u ng'wenda nuakwe ntongeela ao, nu kuatambuila, “Sakami anyu ni itule
migulya a matwe anyu akola; Unene nimugila ikinkwaatya. kupuma
itungili nu kulongoleka, kuahanga i anyaingu.” 7 Iti gwa akahega kupuma
pang'wanso akalongola mi ito nilang'wa Tito Yusto, Muntu nai wimukulya
Itunda. Ito nilakwe ai likoli pakupi ni itekeelo. 8 uKrispo, mutongeeli nu
itekeelo palung'wi ni antu a mi ito nilakwe akamuhuiila uMukulu. Antu
idu nia ku Korintho nai amigulye uPaulo ukuligitya ai ahuiie nu kogigwa.
9 uMukulu akamutambuila uPaulo utiku kukiila ku nzila a muloto, “Leka
kogopa, kuiti ligitya hangi leka kukilaga. 10 Ku iti unene nkoli palung'wi nu
ewe, hangi kutili nuikagema kuumela, ndogoelyo nkete antu idu mu kisali
iki.” 11 uPaulo akikie kuko ku itungo la ng'waka ung'wi ni myeli mutandatu
wazemanyisa lukani nulang'wa Itunda mukati ao. 12 Kuiti uGalio nai
wakatendwa muhumi nua ku Akaya, Ayahudi ai imikile palung'wi nsuta
nu Paulo nu kumutwala ntongeela a ituntu nila ulamuli, 13 aze ligitya,
“uMuntu uyu wiapemaa i antu kumukulya Itunda nsuta ni malagiilyo.”
14 Matungo uPaulo nai wakatula uloilwe kuligitya, uGalio aka atambuila
i Ayahudi, “Unyenye Ayahudi, anga aza itule utumuli ang'wi ubipya,
aza izeetula tai kuitumila u mulimo. 15 Kuiti ku nsoko ingi makolyo,
natulikile imakani ni mina, ni malagiilyo anyu, uugwa lamuli nyenye
akola. Unene nimugila insula kutula mulamuli ku nkani nia makani
nanso.” 16 uGalio akalagiilya ahege ntongeela ituntu nila ulamuli. 17 Iti
gwa, akamuamba uSosthene, mutongeeli nu itekeelo, akamukua ntongeela
ituntu nila ulamuli. Kuiti uGalio shanga ai ukee nai akitumile. 18 uPaulo,
ze yakilaa kikie pang'wanso ku itungo ilipu, ai ualekile anya ndugu nu
kulongola na meli ku Siria palung'wi nu Prisila nu Akwila. Ze ikili nu
kuhega pa bandari, ai uzue insingi niakwe ku nsoko ai watula walapaa
kutula munazili. 19 Nai akapika ku Efeso, uPaulo ai umulekile uPrisila
nu Akwila pang'wanso, kuiti ung'wenso mukola akingila mi itekeelo nu
kitambulya ni Ayahudi. 20 Nai amutambuie uPaulo wikie ni enso ku

itungo ilipu, nuanso ai uhitile. 21 Kuiti wakahega kitalao, aka atambuila, “Nikasuka hangi kitalanyu, agaitule ingi ulowa wang'wa Itunda.” Ze yakilaa pang'wanso, wakahega ku meli kupuma ku Efeso. 22 uPaulo nai wakasima ku Kaisaria, ai unankie kulongola kulilamusha itekeelo nila ku Yerusalemu, uugwa akasima pihi ku itekeelo nila ku Antiokoa. 23 Ze yakilaa kikie ku itungo ilipu pang'wanso, uPaulo ai uhegile kukiila nkika nia ku Galatia ni Frigia nu kuakinyila inkolo i amanyisigwa ihi. 24 Muyahudi ung'wi nuitangwaa Apolo, nai utugiwe uko ku Alexandria, ai upembilye ku Efeso. Ai ukete nu ulingi mu kuligitya hangi muhugu mu ukilisigwa. 25 uApollo ai watulaa ulagiiwe mu umanyisigwa nua Mukulu. Ku kinya uli nai ukete nu ukamatiku mu nkolo, ai wiligityaa nu kumanyisa ku uziza imakani namutuile uYesu, ila ai ulingile udu u wogigwa nuang'wa Yohana. 26 uApolo akandya kitamulya ku ukamatiku mi itekeelo. Kuiti uPrisila nu Akwila nai akamija, ai azipilye kihumbashuya nu ng'wenso hangi akamuganuila migulya a nzila niang'wa Itunda ku uziza, 27 Nai wakahung'wa insula kuhega kulongola ku Akaya, anyandugu ai amukinyie inkolo nu kuakilisilya ibada i amanyisigwa niakoli ku Akaya iti ahume kumusingiilya. Nuikapikiila, ku ukende ai ua aiiye nangaluu awo nai ahuiie. 28 Ku ngulu niakwe ni mahala, uApolo ai uakiile i Ayahudi mu kihenga wazelagiila kukiila ukilisigwa niya kina uYesu yuyo Kristo.

19

1 Ikatula kina uApolo nai wakatula ku Korintho, uPaulo akakila matumbi a migulya nu kupika kisali nika Efeso, hangi wakahanga amanyisigwa kituunga kung'wanso. 2 uPaulo aka atambuila, “Itii, ai mumusingiiye uNg'wau Ng'welu nai muhuiie?” Aka mutambuila, “Aa, shanga ai kuhumile ga nukija kutula uNg'wau Ng'welu.” 3 uPaulo akaligitya, “Itungili unyenye ai mogigwe uli?” Akaligitya, “Mu wogigwa nuang'wa Yohana.” 4 Uugwa uPaulo akasukiilya, “uYohana ai wogilye ku wogigwa nua kila itunu. Aka aila i antu awo kina atakiwe kumuhuiila uyo naiza uzeepembya zeyakilaa nuanso, kuiti, uYesu. 5 Antu nai akija u lukani ulu, akogigwa ku lina nila Mukulu uYesu. 6 Hangi ikatula uPaulo nai wakaikila i mikono akwe migulya ao, uNg'wau Ng'welu wakiza migulya ao nu kandya kitunta ku ntambu nu kulota. 7 Jumla ao ai akoli agoha apikiie ikumi na abiili. 8 uPaulo ai ulongoe mi itekeelo akaligitya ku ukamatiku ku matungo a myeli itaatu. ai utuile utongee u witambuliyi nu kualuta i antu kutula imakani natulikile nu utemi nua ang'wa Itunda. 9 Kuiti i Ayahudi auya ai atulaa ilugoha hangi ni shanga ijaa, ai andilye kutambula ubii kutula i nzila ang'wa Kristo ntongeela iumbi. Uugwa u Paulo ai ulekenukile ni enso hangi aka abagula i ahuiili kahelu ni enso. Nu ng'wenso ai wandilye kuligitya kila luhiku mu kianda nika Tirano. 10 Iki ai kilongolekile ku myaka ibiili, ku lulo ihi nai atulaa ikii mu Asia ai igule u lukani nila Mukulu, ihi i Ayahudi ni Ayunani. 11 Itunda ai watulaa ukituma makani makulu ku mikono ang'wa Paulo, 12 kina ga ni alwae ai akomigwe, ni ahing'wi ai a apumile, itungo nai ahoile u mukako nu ng'wenda nai ipumile mu muili nuang'wa Paulo. 13 Kuiti ai amoli Ayahudi akuhiilya a hing'wi ai alongoe muhinzo kukiila i kipango ni kanso, ai alitumie i lina nilang'wa Yesu ku nsoko a utumili nuao akola. Aze atambuila awo nai akete i ahing'wi; Azeligitya, “Kumulagiilya mupume mu lina nilang'wa Yesu naiza uPaulo ukimutanantya.” 14 Nai itumile aya ai atulaa ana mupungati ang'wa kuhani nu Mukulu nua Ayahudi, uSkewa. 15 Ahing'wi

aka asukiilya, “uYesu kumulingile, nu Paulo kumulingile; Kuiti unyenye
ingi a anyenyu?” 16 Uyo u hing'wi mukati a muntu waka aputila i akuhiilya
a hing'wi nu kuakilya i ngulu nu kua kua. Uugwa akamanka kupuma
ito ilo aze ikipwi nu kuaaligwa. 17 Ikani ili likakumuka ku ihi. Ayahudi
ni Ayunani, naza ikiee uko ku Efeso. Akatula nu woa nangaluu, ni
lina nila Mukulu likakila ku kuligwa. 18 Hangi, idu a ahuiili ai azile
hangi akihanguila hangi azepumilya intendo nimbi nai itumile. 19 Idu
ai atulaa akituma ukiliki akilingiila i mbugulu niao, akaisonsa ntongeela
a kila muntu. Itungo nianso nai aka allya insailo nia intu nianso ai
yatulaa ipande magana a nzogu makumi a taano niya mpia. 20 Iti gwa
ulukani nula Mukulu likakondaniila ku ugali nangaluu mu ngulu. 21 ni
ang'wa Paulo kukondaniilya u uailya nuakwe uko ku Efeso, Ung'wau
Ng'welu aka atongeela kulongola ku Yerusalemu ku kiila ku Makedonia
ni Akaya; Akaligitya, Ze yakilaa kutula kung'wanso, intakile ki henga ni
Rumi ga.” 22 uPaulo waka alagiilya ku Makedonia i amanyisigwa akwe a
biili, uTimotheo nu Erasto, naza atulaa amuaiiye. Kuiti nuanso mukola
wakasiga ku Asia ku itungo. 23 Itungo lilo ai ipumiie minyomo ukulu uko
ku Efeso kutula inzila iyo. 24 Mutyani ung'wi i lina nilakwe Demetrio,
naiza uzipilye i a dudu nia mpia ni itunda uDiana, ai wiletaa usuluja
ukulu ku atyani. 25 Uugwa akailingiila i atyani nia mulimo nuanso nu
kuligitya, “Akulu, mulingile kina mu usulsja uwu usese kingilya mpia idu.
26 Mihengile nu kija kina, shanga udu apa ku Efeso, ila pakupi Asia ihi,
uyu uPaulo wa apemaa nu kuapiula i antu idu. Ukuligitya kina kutili i
itunda naiza azipigwe ku mikono. 27 Hangi shanga udu ikoli ulugu kina
usuluja nuitu ukutula shanga utakiwe hangi, kuiti ga ni itekeelo nilang'wa
itunda nu musungu niiza mukulu uDiana uhumile kuholwa kutula mugila
anga ndogoelyo. Hangi aza uzee huma ga nukulimilya u kulu nuakwe,
nuanso naiza ku Asia ni ihi limukulyaa.” 28 Nai akija aya, ai izuiwe ni
ikuo nu kuzogolya, azeligitya, “uDiana nua ku Efeso ingi mukulu,” 29 Kisali
kihi kikizula minyomo, ni antu akamanka palung'wi mukati a kianda nika
miginso, aka a amba ia nyamuhinzo auya nu Paulo, Gayo nu Aristariko,
naiapumile ku Makedonia. 30 uPaulo ai uloilwe kingila miumbi nila antu,
kuiti i amanyisigwa ai amugiiye. 31 Ga ni, ang'wi a afisa nia mukoa
nu Asia naza atuile ahumbauya akwe akamutwaile lukani ku ngulu nu
kumulompa waleke kingila mu kianda nika miginso. 32 Ang'wi a antu ai
atulaa akuligitya i kintu iki ni auya ikani ilo, ku nsoko iumbi nila antu ai
latulaa lahalinkanilwa. Idu ao shanga ai ahumile ga nu kulinga ku niki
ai azile palung'wi. 33 Ayahudi akamuleta uIskanda kunzi iumbi nila antu
nu kumuika migulya ntongeela a antu. uIskanda akapumya ilingasiilyo ku
mukono nuakwe nu kupumya uganulwa ku antu. 34 Kuiti nai akalinga kina
ung'wenso ingi Muyahudi, ihi akazogolya ku luli lung'wi ku itungo nila saa
ibiili, “uDiana ingi mukulu nua Aefeso.” 35 Ze yakilaa u talishi nua kisali ku
likilaja i umbi, ai uligitilye, “Unyenye agoha nia ku Efeso, ingi nyenyu ni
shanga ulingile kina i kisali iki nika Efeso ingi musununja nui itekeelo
ni lang'wa Diana nu mukulu ni iyo ipisha nai igwie kupuma kilunde?
36 Kihenga gwa kina i makani aya shanga ahumikile, kutakiwe kutula nu
ulyuuku hangi leki kitumi kihi ku ukau. 37 Ku ndogoelyo muitangile i antu
awa apa pi ibalaza naza shanga i ii itekeelo ang'wi shanga anya kumukuna
itunda nuitu nu musungu. 38 Ku lulo, anga ize uDametrio ni atyani niakoli
palung'wi nu ng'wenso akete mitumbo ku muntu wihi, i mabalaza akoli
ng'walyi ni aliwali amoli. Ni aletwe ntongeela a lukani. 39 Kuiti anga ize u

ewe udume kihi kutula makani ni mangiiza, akitung'wa mi ianza nila tai taai. 40 Ku tai kukoli mu ulugu nua kusigwa ibii kutula minyomo luhiku ulu. Kutili nsoko a ushapu uwu, hangi shanga kuutula nu uhumi nua kuganula. 41 Ze yakilaa kuligitya aya, aka asapatilya ai anyianza.

20

1 Ze yakilaa u minyomo kuhila, uPaulo akaitanga i amanyisigwa nu kuakinyila. Uugwa kualaga nu kuhega kulongola ku Makedonia. 2 Nung'wenso nai wakondya kukila mikoa nanso hangi ai watula ukuakinyila i ahuiili, akingila mu Uyunani. 3 Ze yakilaa ung'wenso kutula pang'wanso ku itungo nila myeli itaatu, ushaala ai uzepigwe ki talakwe ni Ayahudi nai watula ukuhumbeela kutunga muhinzo ku nzila a luzi kutunga ku Shamu, iti akasiga kusuka kukiila ku Makedonia. 4 Nai akuie nu ng'wenso kupikiila ku Sopatro, ng'wana nuang'wa Pirho kupuma mu Berea; Aristariko nu Sekundo, ihi kupuma mu ahuiili nia ku Athesalonike; uGayo nua ku Derbe; Timotheo, Tikiko nu Trofimo kupuma ku Asia. 5 Kuiti antu awa akondyaa kutongela hangi ai atulaa akulindiila uko ku Troa. 6 Ku nzila na luzi kupuma ku Filipi ze yakilaa luhiku nula mikate ni shanga i ikiwe igai, nu mu mahiku a taano ki ka apikiila ku Troa. Ki kikie kuko ku mahiku mu tandaatu. 7 Ga nu luhiku nulang'wandyo nula wiki, nai kukoli kilingiie palung'wi iti ku uega u mukate, uPaulo ai witambuuye ni ahuiili. Ai watulaa ukuzipya kuhega mudau akwe, itigwa akalongoleka kuligitya kupikiila u utiku wigengu. 8 Ai ikoli intala idu mu shumba nika migulya naiza kilundiie palung'wi. 9 Mi ibolomyo ai ukoli wikiie muhumba ung'wi i lina nilakwe Utiko, naiza ulemeigwe nu tulo mulito. Ga nu Paulo nai watula ukutanantya ku itungo ilipu, u umuhumba uyu, aze ulae, akagwa pihi kupuma mu gorofa a kataatu hangi ai ukugilwe aze ukule. 10 Kuiti uPaulo wakasima pihi, ai wigooe ng'wenso mukola migulya akwe, akamu ungatila. Uugwa akaligitya, Leki kuhung'wi ukata, ku nsoko ukoli mupanga." 11 Uugwa akanankila hangi mu golofa nu ku uega u mukate, akalya. Ze yakilaa kitambuila ni enso ku itngo ilipu kupikiila maniambwa, akahega. 12 Akamuleta uyo u muhumba aze mupanga akiloelya nangaluu. 13 Usese akola ai kutongee ntongeela ang'wa Paulo ku meli hangi kikatunga ku Aso, naza usese kuzipilye kumuhola uPaulo kuko. Iki kiko ung'wenso mukola ai uloilwe kituma, ku nsoko ai uzipilye kulongola kukiila mihi ni nyumu. 14 Nai wakapika uko ku Aso, kikamunankilya mu meli kikalongola ku Mitilene. 15 Uugwa usese kikahumbuka kupuma kung'wanso nu luhiku nula kabiili ai kupikile nkika a kabiili na kisiwa nika Kio. Luhiku nai lutyatile, kikapikiila ku kisiwa nika Samo, nu mudau akwe kikapika kisali nika Mileto. 16 Kunsoko u Paulo ai watulaa walamula kutunga muhinzo kukiila ku Efeso, iti kina waleke kutumila itungo ilipu lihi mu Asia; ku ndogoelyo ai watula nu upepele nua kukaya ku Yerusalemu kunsoko a luhiku nula Pentekoste, anga ai ihumike nuanso kituma iti 17 Kupuma ku Mileto akalagiilya antu kupika ku Efeso hangi akaitanga anyampala ni itekeelo. 18 Nai akapika kitalakwe, aka atambuila, unyenye akola mulingile puma u luhiku nula ng'wandyo nai mpambatile apa ku Asia, iti nai nkoli kitalanyu matungo ihi. 19 Nitumile ku Mukulu ku ulyuuku wihi hangi ku liholi, nu lwago nai lumpatile unene ku isui nila Ayahudi. 20 Mulingile iti naiza shanga ai nigiiye kutanantya kitalanyu kintu kihi naza kituile ka kusanigwa, ni iti unene nai numumanyisilye kihenga ga ni kulongola ito ku ito. 21 Mulingile iti unene nai nongolekile kualanga i Ayahudi ni Ayunani

migulya a kila itunu kung'wa Itunda nu u huiili mu Mukulu nuitu uYesu.
22 Ni itungili, gozeeli, unene, nize nkoli nu muhuiie u Ng'wau Ng'welu
kutunga ku Yerusalemu, ndeke kumalinga i makani niiza akumpumila
unene kung'wanso, 23 ila ku nsoko u Ng'wau Ng'welu winkuiila unene
mu kila kisali hangi wiligitya kina i minyororo nu lwago zizo inindiie.
24 Kuiti unene shanga ai nsigile kina u likalo nu lane ingi ku nzila ihi na
nsailo kitalane, iti nihume kumalinkiilya u lugendo nu lane nu uaiilya nai
nsingiiye kupuma ku Mukulu uYesu, kukuiila u lukani nu luza nula ukende
nuang'wa Itunda. 25 Ni itungili, goza, ningile kina ihi, mukati ao mu awo
nai nongoe kuatanantilya u Utemi, shanga mukunihenga u usu hangi.
26 Ku lulo kumu kuiila lelo yiyi, kina nimugila igazo ku sakami a muntu
wihi. 27 Ku ndogoelyo shanga ai nigiiye kumutanantilya u ulowa nuang'wa
Itunda. 28 Ku lulo tuli akendegeeli migulya anyu unyenye akola, ni migulya
idale lihi niize u Ng'wau Ng'welu umuikile unyenye kutula miasunja.
Tuli miakendegeeli ku usunja umilundo nua Mukulu, naiza uliguile ku
sakami akwe mukola. 29 Ningile kina ze yakilaa kuhega kitalane, mbugi
ni ntaki yukingila mitalanyu, hangi ihite kuliaisiilya idale. 30 Ningile
kina ga nu mukati anyu akola, ang'wi a antu azile nu kuligitya makani
a mulimili, iti kualuta i amanyisigwa a atyate enso. 31 Ku lulo mutule
miho. Kimbukiilyi kina ku myaka i taatu shanga ai nihumile kuleka
kumanyisa kila ung'wi anyu ku liholi utiku nu mung'wi. 32 Ni itungili
unene naminkiilya kung'wa Itunda, nu kulukani nula ukende nuakwe,
naiza luhumile kumuzenga nu kuminkiilya isalo palung'wi ni enso ihi
niaikilwe ikulyo kung'wa Itunda. 33 Shanga ai nkete nsula a mpia, zahabu,
ang'wi a ng'wenda. 34 Mulingile unyenye akola kina i mikono iyi ininkiiye
u lwinzo nulane mukola nu lwinzo nula awo nai akoli palung'wi nu nene.
35 Mu makani ihi ai numinkiiye mpyani a iti ni mutakiwe ku a aiilya ia
nyeku ku kituma i milimo, ni iti ni mutakiwe ku kimbukiilya i makani a
Mukulu uYesu, makani naiza u ng'wenso mukola ai uligitilye; “Ingi ibahu
kupumya kukila kusingiilya.” 36 Ze yakilaa kuligitya kinya iti, ai utugamile
akalompa palung'wi ni enso. 37 Ihi akalila nangaluu nu kumugwila uPaulo
mu nkingo nu kumulungila. 38 Ai ahumilwe kinya uwai ikilo nila ihi ku
nsoko a iko naiza watulaa ukiligitilye, kina nangaluu shanga akihenga u
usu nuakwe hangi. Uugwa akamutindikiilya mu Melikebu.

21

1 Matungo nai katula kalekanuka ni enso, nu kutunga muhinzo mu luzi,
ai kupikiie moja kwa moja mu kisali nika Kosi, nu mudau akwe kikapikiila
kisali nika Rodo, nu kupuma kung'wanso kikapikiila kisali nika Patara.
2 Nai kuligilye i meli nikuputa kulongola ku Foenike, ai kunankie kikatunga
umuhinzo. 3 Nai kikapika ntongeela a kisiwa nika Kipro, kikakileka nkika
a kisungu, kikatunga u muhinzo kupikiila ku Siria, kikaika i nanga mu
kisali nika Toro, ku nsoko kung'wanso kuko i meli ai atulaa isimiligwe i
miligo akwe. 4 Ze yakilaa kuihenga i amanyisigwa, ki kikie kung'wanso
mahiku mupungati. iAmanyisigwa awa akamutambuila uPaulo ku kiila
ku Ng'wau ng'welu kina u ng'wenso waleke kupambata ku Yerusalemu.
5 Nai kapikiilya ga ni mahiku nanso, u sese kikahega kulongola yitu.
Ihi palung'wi, ni asungu ao ni ana ao, ai akutindikiiye munzila yitu
kupikiila nai kikapuma kunzi a kisali. Uugwa kikatugama mu nshemba,
kikalompa, kikilaga kila ung'wi. 6 Kikanankila i meli, kunu nienso akasuka
ku mato ao hangi. 7 Nai kikamala ga nu muhinzo nuitu kupuma ku

Tiro, kikapikiila ku Tolemai. Pang'wanso ai kika alamusha i anyandugu,
nu kikie nienso ku luhiku lung'wi. 8 Mudau akwe kikahega kikalongola
ku Kaisaria. uSese kikingila mi ito nilang'wa Filipo, mutanantya nua
nkani ninza, nai watulaa ung'wi nu awo ni mupungati, nu sese ki kikie
palung'wi nu ng'wenso. 9 Muntu uyu ai ukete ananso anne a mudama
ai ilotaa. 10 Ze yakilaa kikie kung'wanso ku mahiku kituunga, akasima
kupuma ku Uyahudi munyakidagu ung'wi nuitangwa Agabo. 11 Nuanso
ai uzile kitaitu hangi akauhola u mukoha nuang'wa Paulo. ku uwu ai
witungile migulu ni mikono akwe mukola nu kuligitya, “Ng'wau Ng'welu
wiligityaa itii,” “Ayahudi nia ku Yerusalemu akumutunga u muntu niiza
mukola hiu nua mukoha uwu, ni enso akuminkiilya mu mikono a antu
ni anyaingu.” 12 Nai kikija i makani nanso, usese ni antu nai atulaa ikie
i kianza ni kanso ai kumusingilye uPaulo waleke kunankila kulongola ku
Yerusalemu. 13 Uugwa uPaulo ai usukiiye, “Mukituma ntuni, mukulila nu
kunihumya ukata mu nkolo ane? ku ndogoelyo nkoli nkondaniie, shanga
kutungwa udu, kuiti ga nukushila kuko ku Yerusalemu ku nsoko a lina nila
Mukulu uYesu.” 14 Ku iti uPaulo shanga ai uloilwe kupeng'wa, ai kulekile
nu kuligitya, “Uugwa ulowa nuang'wa Itunda utumike.” 15 Ze yakilaa i
mahiku nanso, ai kuhoile i mpinda yitu nu kunankila ku Yerusalemu.
16 Ze yakilaa i amanyisigwa kupuma ku Kaisaria ai ityatile nu sese ga.
Akamuleta muntu ung'wi nui tangwaa Mnasoni, muntu nua ku Kipro,
mu manyisigwa nua kali, naiza kikie nu ng'wenso. 17 Nai kikapikiila ku
Yerusalemu, anyandugu ai akusingiiye ku ulowa. 18 Mudau akwe uPaulo
ai ulongoe palung'wi nu sese nu Yakobo, ni anyampala ihi nai akoli.
19 Ze yakilaa kualamusha, ai uinkiiye i makani naizaa Itunda witumile
mukati ao i anyaingu kukiila uaiilya nuakwe. 20 Matungo nai akija nanso,
akamulumbiilya Itunda, hangi akamutambuila, “Wihengaa, munyandugu,
akoli magana a nzogu anga ahuiie mukati a Ayahudi. Nienso ihi akete
nsula kuamba ilagiilyo. 21 Atambuiwe kutula u ewe, kina ukumanyisa i
Ayahudi ni ikiie mu anyaingu kulekanuka nu Musa, ni kina ukuatambuila
aleke kuatwala i kidamu i ana ao, hangi aleke kutyata i ntendo nia
kali. 22 Kutakiwe kitume ntuni? Kutile u mintumbo aki giilya kina u
ewe wapikiila. 23 Iti itume iko usese ni ku ukutambuila itungili; kukete
antu anne naza aikile ndagu. 24 Ahole i antu awa hangi wielye mukola
palung'wi ni enso, nu kualipilya u ugulwa nu ao, iti ahume kuzula i matwe
ao. Uugwa kila ung'wi walije kilinga kina imakani nai atambuiwe kutula
u ewe ingi a uteele. Akimanyisa kina u ewe ga utyatile ilagiilyo. 25 Kuiti
ku makani a anyaingu naza atulaa ahuiili, ai kukilisilye nu kupumya i
malagiilyo kina atakiwe kihuja ni intu naza ipumigwe isongelyo ku a
dudu, ni sakami, kupumiila ni iko naza kigogilwe, hangi ihuje nu usambo.”
26 Uugwa, uPaulo aka ahola i agoha, nu luhiku nula kabiili, akielya u
mukola palung'wi ni enso, akingila mu Itekeelo, kutanantya i tungo nila
mahiku na kielya, kupikiila isongelyo lipumigwe ku nsoko a kila ung'wi
ao. 27 Mahiku nanso ni mupungati nai ahumbela ku ulinkiila, ze yakilaa
i Ayahudi kupuma ku Asia akamihenga uPaulo Mitekeelo, ni anyianza
akataka, hangi akamugoela u mukono. 28 Ai atulaa akuzogolya, “Antu a
Israeli, kuaiilyi, Uyu ingi yuyo muntu nuenda amanyisa i antu kila nkika i
makani niiza nsuta ni antu, ilagiilyo, ni kianza iki. Wa aleta ga ni Ayunani
mu Itekeelo nu kuika kibudu kianza apa ni pelu. 29 Ku nsoko u ng'wandyo
ai atulaa amihenga uTrofimo Muefeso aze ukoli palung'wi nu ng'wenso
mu kisali, ni enso ai asigiie kina uPaulo ai wamuletaa mitekeelo. 30 Kisali

kihi ai katulaa nu ukunguali, ni antu akamanka palung'wi nu kumuamba uPaulo. Akamupumya kunzi i Itekeelo, ni milango nkua ikalugailwa. 31 Nai ikatula akugema kumubulaga, inkani ikamupikila u mukulu nua anya mbita nia usunji kina i Yerusalemu ihi ai atulaa izula minyomo. 32 Itungo lilo aka ahola i asunja nu mukomoli akalimankiila iumbi. Matungo i antu nai akihenga u mukulu nua idale nila asunja, akaleka kumukua uPaulo. 33 Uugwa u mukulu nu idale ai umuhumbee nu kumuamba uPaulo, hangi akalagiilya watungwe minyororo ibiili. Akamukolya nuanso ingi nyenyu hangi ukituma ki ntuni. 34 Ang'wi ao a antu mi umbi ai atulaa akubunuka i kintu iki ni auya kingiiza. Ku nsoko u mukomoli shanga ai uhumile kuatambuila kihi ku nsoko a iyogo ilo, akalagiilya uPaulo waletwe mukati itando. 35 Uugwa nai wakapika mu munankiilo, akaholwa nu asikali ku nsoko a minyomo nu i umbi. 36 Ndogoelyo i umbi nila antu ai limutyatiie nu kulongoleka kukua iyogo, “Muheji uyu.” 37 uPaulo nai watula ukuletwa mukati itando, ai umutambuie u mukulu nu idale, “Nihumilene nukutambuile kintu?” Umukulu uyu nu idale akaligitya, “itii ukutambula Kiyunani? 38 Itii, u ewe shanga wi uyo u Mumisri naiza u ng'wandyo ai utongee u upiluki hangi ai uhoile i a kilemu magana a nzogu anne mu wii?” 39 uPaulo akaligitya, “Unene ni Muyahudi, kupuma kisali ka Tarso a ku Kilikia. Unene ni munya ihi nua kisali ni kikumukile. Numulompile, mundeke nitambulye ni antu.” 40 Itungo u mukomoli nai umulekee, uPaulo akimika pa munankiilo hangi akapumya kilingasiilyo ku antu ku mukono nuakwe, Itungo nai ikoli ihitwii nangalu, akitambuila ni enso ku Kiebrania. Akaligitya,

22

1 “Anyandugu ni a tata ane, tegeelyi u uguniilyi nuane ni nikawituma kitalanyu itungili.” 2 Anyianza nai akija uPaulo ukuligitya ni enso ku Kiebrania, aka kilaga. Akaligitya. 3 Unene ni Muyahudi, ntugiwe kisali ka Tarso kipango nika Kilikia, ila aindigiiye i kimanyi mu kisali iki, mu migulu ang'wa Gamalieli. Ai manyisigwe kunuganiila ni nzila nziza nia malagiilyo a atata itu. Unene ni munyangulu kung'wa Itunda, anga u nyenye mihi ni mili ilelo. 4 Ai niagilye ku nzila iyi kupikiila insha; nika atunga agoha ni asungu nu kuagumila mu kadulumu. 5 Ga nu kuhani nu mukulu ni anyampala ihi ahumile kupumya u ukuiili kina ai nsingiiye ibada kupuma kitalao ku nsoko a anyandugu niakoli ku Dameski, kitalane unene kutunga u muhinzo kulongola kung'wanso. Ai ituile nialete antu ku Yerusalemu ku nzila iyo iti atungwe nu kulingwa njuguda. 6 Ai ipumie kina pang'wanso nai natula nkoli muhinzo nu kuhumbeela ku Dameski, itungo nila mung'wi kupumbugiilya welu ukulu ukapumila kilunde ukandya kunelya. 7 Nikagwa pihi hangi nikija luli lukumbila, 'Sauli, Sauli ku niki ukuntasha?' 8 Nikasukiilya, 'u ewe wi nyenyu, Mukulu?' Akantambuila, 'Unene ni Yesu Munazaeti, naiza u ewe ukuntasha.' 9 Awo nai akoli palung'wi nu nene ai ihengile u welu, ila shanga ai igulye u luli nulang'wa uyo nai uligitilye nu nene. 10 Nikaligitya, 'Nitume ntuni, Mukulu?' uMukulu akantambuila, Imike hangi wingile mu Dameski; kung'wanso ukutambuilwa kila i kintu nutakiwe kituma.' 11 Shanga ai nihumile kihenga kunsoko a welu nua welu uwo, uugwa nikalongola ku Dameski ku kutongwa ni mikono nua awo nai akoli nu nene. 12 Kung'wanso nikatankana nu muntu nai witangwa Anania, ai watulaa muntu nai uambile ilagiilyo hangi munya ku kuligwa ntongeela

a Ayahudi ihi nai ikiie kung'wanso. 13 Akapembya kitalane, akimika
ntongeela ane, nu kuligitya, Munyandugu Sauli, ulije kihenga. 'Ku itungo
lilo liilo nikihenga. 14 Akaligitya, 'Itunda nua atata itu ukuholanilye u
ewe ulije kulinga u ulowa nuakwe, kumihenga uyo ni munya tai ane,
nu kija u luli nulupembeeye milangu nilakwe. 15 Ku nsoko ukutula
wi mukuiili kitalakwe nu kuantu ihi migulya a naza umihengile nu
kigiilya. 16 Uugwa itungili ku niki ulindiie? Uka, wogigwe, woje i milandu
ako, uzelitanga i lina nilakwe.' 17 Ze yakilaa kusuka ku Yerusalemu,
hangi nai natula kipolya mukati itekeelo, ikapumila kina nikinkiiligwa
muloto. 18 Nikamihenga ukuntammbuila, 'kagupa upume mu Yerusalemu
ku ukau, ku nsoko shanga augombile u ukuiili nuako kutula unene.'
19 Nikaligitya, 'Mukulu, enso akola alingile ai nia tungile mu kadulumu
nu kuakua awo nai akuhuiie mu kila itekeelo. 20 Ni sakami ang'wa
Stefano mukuiili nuako nai ihunuwe, Unene ga ai nkoli nimikile pakupi
nu kugomba hangi ai natulaa kusunja ang'wenda a awo nai amubulagile.'
21 Kuiti ai untambuie, 'Longola, ku nsoko unene nika kulagiilya ulongole
kuli ku anyaingu." 22 Antu akamulekela waligitye migulya a lukani
ulu. Kuiti panyambele akitunta nu kuligitya, "muheje u muntu uyu mi
ihi; ku nsoko shanga iziza wikie." 23 Nai akatula akitunta, nu kuguma
i ang'wenda ao nu kupekula u lunkundi migulya, 24 u mukomoli nu
mukulu akalagiilya uPaulo waletwe mitando. Akalagiilya wakoligwe kunu
wazekuwa i mikoha, iti u ng'wenso mukola walinge ku niki ai atulaa
akumuzogoelya iyogo kinya iti. 25 Ga ni iti nai atulaa amutunga ku ndigi,
uPaulo aka mutambuila u akida uyo nai wimikile pakupi nu ng'wenso,
"Itii! ingi tai ane kitalanyu kumukua u muntu niza Murumi hangi wakili
kulamulwa?" 26 U akida uyo nai wakija i makani aya, akalongola ku
mukomoli nu mukulu nu kumutambuila, wazeligitya, " Uloilwe kituma
ntuni? ku ndogoelyo u muntu uyu ingi murumi." 27 uMukomoli nu mukulu
akapembya nu kumutambuila, "Ntambuile, itii, u ewe wi munya kisali
nua ku Rumi?" uPaulo akaligitya, "Uu." 28 Umukomoli aka asukiilya, "Ingi
kukiila ngele nkulu a mpia uugwa ai ndigilye u unya kisali." Kuiti uPaulo
akamutambuila, "Unene ni murumi nua kutugwa." 29 Uugwa awo nai akoli
ihambile kulongola kumukolya akahega nu kumuleka itungo lilo liilo. Nu
mukomoli nu ng'wenso akitumba, nai wakalinga uPaulo ingi Murumi,
hangi ku nsoko wamutungaa. 30 Luhiku nai lutyatile, u mukomoli nu
mukulu ai uloilwe kulinga i tai kutula usemelwa nua Ayahudi kung'wa
Paulo. Iti gwa akamutunguila i nyuli niakwe akalagiilya i akulu nia
akuhani ni anza lihi litankane. Akamuleta uPaulo pihi, nu kumuika pa
kati ao.

23

1 uPaulo aka agozeela kung'wandyo i antu ianza nu kuligitya, "Anyan-
dugu ane, nikie ntongeela ang'wa Itunda ku nsula nziza kupikiila lelo
iyi." 2 uKuhani nu mukulu uAnania aka alagiilya awo nai imikile pakupi
nu ng'wenso amukue ilangu nilakwe. 3 Uugwa uPaulo akamutambuila,
"Itunda uku ukua nu ewe, ikiligo nai lipoguhiwe inswakaala. Wikie
ukunamula ku ilagiilyo, nu ewe ukundagiilya nkuwe nsuta ni malagiilyo?"
4 Awo nai akoli imikile pakupi nu ng'wenso akaligitya, "Iti uu nu
kumutukila u kuhani nu mukulu nuang'wa Itunda?" 5 uPaulo akaligitya,
"alunaa ane, unene shanga azaningile kina uyu ingi kuhani nu mukulu.
Ku nsoko ikilisigwe, shanga ukuligitya ibibi migulya a mukulu nua

antu ako.” 6 uPaulo nai wakihenga ya kina i nkika ing'wi ni ianza
ingi Asadukayo ni auya ingi Afarisayo, akitunta nukuligitya, anyandugu
ane, unene ni Mufarisayo, ng'wana nua Mufarisayo. Ingi ku nsoko iyi
nsumbiiye ku ukamatiku u wiukigwa nua ashi nikulamulwa nu enso.”
7 Nai wakamaligitya aya, Wikungumi ukulu ukapumila mukati a Afarisayo
ni Asadukayo, ni ianza likagalanuka. 8 Ku iti iAsadukayo iligitya kutile
u wiukigwa, malaika ang'wi ng'wau ng'welu, ila i Afarisayo iligitya aya
ihi akoli. 9 Minyomo ukulu ukapumila hangi ang'wi a amanyi nai akoli
nkika a Afarisayo akimika nu kisija, azeligitya, “shanga kihengile kihi ni
kibibi kung'wa muntu uyu. Uli anga u Ng'weu ng'welu ang'wi malaika
uligitilye nu ng'wenso?” 10 Itungo nai lipumie ikolyo ikulu, mukulu
nu idale ai witubiule kina uPaulo ai uzee tamulanigwa mapuli mapuli
ni enso, iti gwa akalagiilya i anyidale asime pihi nu kuhola ku ngulu
kupuma ku anyianza ni ianza, nu kumuleta mi itando. 11 Utiku nai
utyatile uMukulu ai wimikile pakupi nu ng'wenso nu kuligitya, “Leka
kitumba, Ku nsoko unkuiie mu Yerusalemu, iti ukupumya ukuiili ga nu
mu Roma.” 12 Nai ukela, ang'wi a Ayahudi ai azipilye ilago nu kitanga
kizumi migulya ao akola; ai aligitilye kina shanga ikalya ang'wi kung'wa
kihi kupikiila ni ikamubulaga uPaulo. 13 Ai akoli antu makumi anne ikilo
naza azipilye isui ili. 14 akalongola ku akulu a akuhani ni anyampala
nu kuligitya, “Ki ika akola mu kizumi kikulu, kuleke kulya kihi kupikiila
kamubulaga uPaulo. 15 Iti gwa itungili, ianza limutambuile u mukomoli nu
mukulu wamulete kitalanyu, anga kina mukulamula usemelwa nuakwe
ku uziza. Kitaitu usese kukoli kihambile kumubulaga ze wakili kupika
apa.” 16 Kuiti ung'wana nua muluna musungu wang'wa Paulo wakija kina
likoli isui, akalongola akingila mukati i itando nu kumutambuila uPaulo.
17 uPaulo akamitanga u akida ung'wi akaligotya, “Muhole u muhumba uyu
kung'wa mukomoli; ku nsoko ukete lukani nula kumutambuila.” 18 Uugwa
u akida akamuhola u muhumba uyo akamutwala kung'wa mukomoli
nu mukulu akamutambuila, “uPaulo u mutungwa uyo aza unintangile
wandagiilya nukuletele u muhumba uyu kitalako. Ukete lukani nula
ku utambuila.” 19 uMukomoli uyo nu mukulu akamuamba ku mukono
akibagula nu ng'wenso ku mpelo, nu kumukolya, “Ingi kintu kii nuloilwe
kuntambuila?” 20 Umuhumba uyu akaligitya, “Ayahudi igombilye ku
ulompa umulete uPaulo mudau mi ianza anga kina aloilwe kulija nkani
niakwe ku uziza ikilo. 21 Uugwa u ewe uleke kugomba ku ndogoelyo
antu makumi anne ikilo akumutungila. Itungile ku kizumi, aleke ga
nu kulya ang'wi kung'wa kupikiila ni ikamubulaga. Ga ni itungili akoli
akondaniie, aze alindiie ugombigwa puma kitalako.” 22 Uugwa umukomoli
uyo nu mukulu akamuleka u muhumba walongole yakwe, ze yakilaa
kumulagiilya “waleke kumuila muntu wihi nia kina wamuganuila aya.”
23 Akaitanga i a akida abiili akaligitya azipiilyi i a asikali magana abiili
kulongola ku Kaisaria ni a asikali anankila mpalasi makumi mupungati,
nawa niakete i ndilima magana abiili, mukuhega zamu a kataatu a utiku.
24 Aka atambuila kuika ikali ikondile naiza uPaulo uku mutumila nu
kumuhola iziza kung'wa Feliki uGavana. 25 Akakilisa ibada ku kinya iti,
26 Klaudio Lisia kung'wa Liwali mukuligwa uFeliki, mulamu. 27 Umuntu
uyu aza uambilwe ni Ayahudi atula pakupi kumubulaga, uugwa nalongola
ni idale nila asikali nu kumuguna, nazandigilye inkani nia kina ung'wenso
ingi munya ku Rumi. 28 Aza ndoilwe kulinga ku niki amusemee, iti
gwa namutwala mi anza. 29 Nihenga kina aza watulaa usemewe ku

nsoko a makolyo a malagiilyo ao, ang'wi shanga aza usemewe lukani lihi nu luzipie kubulagwa ang'wi kutungwa. 30 Uugwa yakumuka kitalane kina likoli isui ki talakwe, iti gwa ku ukau namulagiilya kitalako, nu kualagiilya niamusemee alete ga nu usemelwa nuakwe ntongeela ako. Ilaga." 31 Uugwa awo i a asikali akakela ilagiilyo; akamuhola uPaulo akamutwala ga nu ku Antipatri utiku. 32 Luhiku naza lutyatile, i a asikali idu aka aleka awo ianankila mpalasi alongole palung'wi nu ng'wenso, nianso akasuka yao mitando. 33 Ni anankila mpalasi nai akapika ku Kaisaria, nu kuminkiilya u liwali ibada, akamuika uPaulo ntongeela akwe. 34 Nu ng'wenso u liwali akalisoma ibada, ai umukoiye uPaulo ai upembeeye i jimbo kii, nai wakalinga nia kina ingi muntu nua ku Kilikia, 35 akaligitya, "Nikakija u ewe ni ikapembya awo nia kusemee," akalagiilya waikwe mu ikulu ang'wa Herode.

24

1 Ze yakilaa mahiku a taano, uAnania kuhani nu mukulu, ang'wi a anyampala nu muligitya ung'wi nuitangwaa Tertulo, akalongola pang'wanso. Antu awa aletile usemelwa kutula Paulo kung'wa gavana. 2 uPaulo naza wimikile ntongeela ang'wa gavana, uTertulo akandya kumusemela nu kuligitya kung'wa gavana, "ku nsoko ako kukete ulyuuku ukulu; nu ku muloto nuako wiletaa upiluki uziza mi ihi nilitu; 3 uugwa ku ilumbi lihi kisingiilya kila i kintu nuitumaa, Milamu mukulu Feliki. 4 Kuiti ndeke ku ukatalya ikilo, ku inena untegeelye makani masheenyu ku uaiilyi nuako. 5 Ku ndogoelyo kamulijaa muntu uyu munya lugida, hangi ukusasha iAyahudi ihi kupiluka mi ihi. Hangi ingi lukolongo nua mazindaalo a Anazorayo. (Komaniilya; Ipatyo nila makani a lukiili ulu 24; 6, 6 Ni hangi ai ugemeeye kuli ikila itekeelo kibudu itigwa kamuamba' umutili mu mbugulu ni nziza nia kali). (Komaniilya; U lukiili ulu 7 Lisiasi, afisa, ai uzile nu kumuhola ku ngulu mu mikono itu, umutili mu mbugulu ni nziza nia ukilisigwa nua kali). 8 Anga umukolye uPaulo kutula makani aya, ukuhuma ga nukimanyisa ingi kintu kii kumusemee." 9 Ayahudi ni enso akamusemela uPaulo, azeligitya kina aya makani aza atulaa atai. 10 uLiwali nai wakamunyansuila u mukono uPaulo waligitye, uPaulo ai usukiiye, "Ningile kina ku myaka idu watuilee wi mulamuli nua ingu uwu, hangi nkete ulowa kitambuilya mukola kitalako. 11 Uhumile ki ikilya kulu kuulu kina akili kukila mahiku ikumi na abiili ikilo puma naza nankie kulongola kipolya ku Yerusalemu. 12 Hangi naza anihangile mi itekeelo, shanga aza nikungumile nu muntu wihi, hangi shanga aza nitumile anga minyomo mi anza, ang'wi mu matekeelo ang'wi mukati a kisali; 13 hangi ang'wi shanga ahumile kuika kulu kuulu kitalako u usemelwa nia ku usemela kitalane. 14 Ila kulapa ili kitalako, nia kina ku nzila iyo naiza akitanga i mazindaalo, ku nzila yiyo yiiyo ku mutumikila Itunda nua a tata itu. Unene ingi ni muhuiili ku ihi nakoli mi ilagiilyo nu ukilisigwa nua anyakidagu. 15 Nkete ugimya wuwo wuuwo kung'wa Itunda naza ga nao nienso au lindiie, kupembya ku wiuki nua ashi, ku ihi anya tai ane hangi ni agila i tai ane ga; 16 nu ku ili, kituma i milimo iti ntule ni isigo nigila i kinkwaatya ntongeela ang'wa Itunda ni ntongeela a antu kukiila makani ihi. 17 Itungili ze yakilaa myaka idu nzile kuleta uaiilya ku ingu nuane nu uaiilya nua mpia. 18 Nai nitumile iti, Ayahudi kituunga nia ku Asia akanihanga mukati a sherehe nai a kielya mukati itekeelo, bila idale nila antu ang'wi minyomo. 19 Antu awa naza atakiwe kutula amoli

ntongeela ako itungili iti hangi aligitye iko niakikete migulya ane anga ize akete lukani lihi. 20 Ang'wi antu awa akola nia ligitye ingi utumuli kii naza awihengile kitalane naza nimikile ntongeela i anza nila Ayahudi; 21 kwaala ku nsoko a kinu king'wi naza nikiligitilye ku luli naza nimikile pakati ao, “ ingi kunsoko a wiuki nua ashi unyenye mukunamula.” 22 uFeliki ai watulaa wapinduwee iziza kutula i nzila, hangi akalidilya i anza. Akaligitya, “Lisia mukomoli nui kiza pihi kupuma ku Yerusalemu nikapumya ulamuli ku usemelwa nuanyu.” 23 Iti gwa akamulagiilya u akida wamusunje uPaulo, ila watule ni lyoma hangi waleke kutula ukoli ga nu muntu nua kuagilya i ahumba uya niakwe aleke kumuaiilya ang'wi kumiumba umbila 24 Ze yakilaa mahiku kituunga, uFeliki akasuka nu Drusila musungu nuakwe nai watulaa Muyahudi, akalagiilya antu kumitanga uPaulo nu kutegeelya puma kitalakwe nkani nia uhuiili mukati ang'wa Kristo uYesu. 25 Ila uPaulo nai wakatula ukitambulya nu ng'wenso kutula tai ane, kutula ni ngele nu ulamuli nuikapembya, uFeliki akalija woa akasukiilya, “longola kuli ku itungili, ila anga ndije itungo hangi, nikakitanga.” 26 Itungo lilo liilo, ai usumbiiye kina uPaulo ukuminkiilya mpia ku lulo ai umitangile nkua ingiiza akalingitya nu ng'wenso. 27 Ila myaka ibiili nai akiile, uPorkio Festo akatula Liwali ze yakilaa uFeliki, ila uFeliki ai uloiwe kielya ku Ayahudi, iti gwa akamuleka uPaulo pihi a usunja.

25

1 Uugwa uFesto nai wakingila mukati i jimbo nilanso hangi ze yakilaa mahiku ataatu akalongola kupuma ku Kaisaria kupikiila ku Yerusalemu. 2 uKuhani nu mukulu ni Ayahudi ni asanigwe ai aletile usemelwa kutula Paulo kung'wa Festo. hangi ai aligitilye ku ngulu kung'wa Festo. 3 Hangi ai amulompile uFesto Fadhili migulya a makani ang'wa Paulo alije kumitanga ku Yerusalemu iti ahume kumubulaga mu nzila. 4 Kuiti uFesto ai usukiiye kina uPaulo ai watulaa mutungwa mu Kaisaria, ni kina ung'wenso mukola ukukaya kusuka kung'wanso. 5 Ai uligitilye, “Kululo, awo naza ahumile, ahumile kulongola uko nu sese. Anga ize kikoli kintu kibibi ku muntu uyu, mutakiwe kumusemela.” 6 Ze yakilaa ki kie mahiku mu nana ang'wi ikumi ni ikilo, wikasuka ku Kaisaria. Nu luhiku nai lutyatile wakikie mi ituntu nila ulamuli nu kulagiilya uPaulo waletwe kitalakwe. 7 Nai wakapika, Ayahudi kupuma ku Yerusalemu akimika pakupi, Akapumya usemelwa widu ulito naiza shanga ikahuma ku ukaminkiilya. 8 uPaulo ai witambuiye nu kuligitya, 'Shanga ku lina nila Ayahudi, shanga migulya itekeelo, ni shanga migulya ang'wa Kaisari, nitumile u ubi.' 9 Kuiti uFesto ai uloilwe kielya ku Ayahudi, ni lulo aka musukiilya uPaulo ku kuligitya, 'Itii, uloilwe kulongola ku Yerusalemu nu kulamulwa nu nene kutula i makani aya kuko?' 10 uPaulo ai uligitilye, 'nimekile ntongeela i ituntu nila ulamuli ni lang'wa Kaisari naiza ntakiwe kulamulwa. Shanga nia tumuie i Ayahudi, anga u ewe nulingile ibahu. 11 Anga itule ntumue hangi anga itule nitumile ni ashanga inonee insha, shanga nihitile kusha. Kuiti anga u usemelwa nuao shanga kintu, kutili u muntu nuhumile kuninkiilya kitalao. Kumulompa uKaisari.' 12 Ze yakilaa u Festo kuligitya ni i anza akasukiilya, “ukumulompa u Kaisari; ukulongola kung'wa Kaisari.” 13 Ze yakilaa mahiku kituunga, u mutemi u Agripa nu Bemike ai apikile ku Kaisaria kituma wiumbaumbi kung'wa Festo. 14 Ze yakilaa kikie papo ku mahiku idu, uFesto ai winkiiye usemelwa nuang'wa Paulo ku mutemi; Akaligitya, 'Muntu ung'wi aza ulekilwe papa nu Feliki anga mutungwa.

15 Naza natula ku Yerusalemu akuhani ni akulu ni anyampala a Ayahudi
ai aletile usemelwa migulya a muntu uyu kitalane, ni enso ai akoiye
migulya a ulamulwa ku ng'waakwe. 16 Ku ili unene aza niasukiiye kina
ku ntendo nia a Roma kumupumya muntu ku kielya badala akwe, u
musemelwa utakiwe kutula ni lyoma nila ku gugana ni asemi akwe nu
kitambuilya ku usemelwa nuanso. 17 Ku lulo, nai akiza palung'wi apa,
shanga ai nihumile kulindiila, kuiti luhiku nai lutyatile ai nikie mi tuntu
nila ulamuli nu kulagiilya u muntu nuanso waletwe mukati. 18 Itungo i
asemi naza imikile nu kumusemela, nikasiga kina kutili u usemelwa nu
ukulu nu uletilwe kitalakwe. 19 Badala akwe ai akete u wikungumi nua
kituunga palung'wi nu ng'wenso kutula kizindaalo ni kao ni kutula uYesu
naiza ai watulaa wakule, kuiti uPaulo ukudaya kina ukoli upanga. 20 Ai
natulaa nkunikiwe kinya kudumiila ikolyo ili, hangi nikamukolya anga ize
ukulongola ku Yerusalemu kulamulwa kutula makani aya. 21 Kuiti uPaulo
nai wakitangwa waikwe pihi a usunja ku nsoko a ulamuli nua mutemi,
ai ndagiiye waikwe ga ni nikamutwala kung'wa Kaisari. 22 uAgripa ai
witambuie nu Festo, “aza nzeelowa ga nu kumutegeelya u muntu uyu.”
“uFesto, akaligitya, “mudau ukumutegeelya.” 23 Iti gwa mudau akwe,
uAgripa nu Bernike ai apikile ni sherehe idu; ai apikile mi itando ni a afisa
ni idale, ni antu nia asanigwe mu kisali. Nu Festo ai upumilye ilagiilyo,
uPaulo waletwe kitalao. 24 uFesto akaligitya, “Mutemi Agripa, ni antu ihi
naza amoli apa palung'wi nu sese, mu mihengile u muntu uyu; muhangu
wihi nua Ayahudi uko ku Yerusalemu ni apa iti ga aloilwe ni asije, ni
enso ikazogolya kitalane kina waleke kikie. 25 Ai nihengile kina shanga
ai witumile lihi nilinonee insha; kuiti ku nsoko wamitangaa u mutemi, ai
namue kumutwala kitalakwe. 26 Kuiti nimugila i kintu ni kikaminkiie nika
kukilisa ku mutemi. Ku nsoko ili, numuletile kitalako Agripa, iti nihume
kutula ni kintu nika kukilisa kutula usemelwa. 27 Ku nsoko kihenga kigila
i ndogoelyo kumutwala u mutungwa hangi bila kulagiila u usemelwa nu
umukinyiie.

26

1 Iti gwa, uAgripa akamutambuila uPaulo, 'Ugombigwe kitambuilya.'
Uugwa uPaulo akagoola u mukono nuakwe akitambuilya iti. 2 “Kiona ni
munya ulowa, Mutemi Agripa, iti kituma u usemelwa nuane ntongeela
ako lelo ku usemelwa wihi nua Ayahudi. 3 Lukulu, ku nsoko u ewe ingi wi
mulingi nua ntendo nia Ayahudi ni makolyo. Iti gwa kulompa untegeelye
ku ugimya. 4 Tai, i Ayahudi ihi alingile iti nai nikie puma u ugalimanga
nuane mu ingu nuane uko ku Yerusalemu. 5 Aningile puma u ng'wandyo
hangi atakiwe kugomba kina ai nikiie anga Mufarisayo, ikumbiko ni likete
u uambiila tai utaki mu kizindaalo ni kitu. 6 Itungili nimikile apa namulwe
ku nsoko unene naligozee ilago naiza Itunda ai ulitumile ni atata itu. 7 Ili
ingi ilago naiza i ndugu yitu ikumi na ibiili ai isumbiiye kusingiilya anga
amipoelye Itunda ku ngulu utiku nu mung'wi. hangi kunsoko a uhuiili
uwu, mutemi Agripa, kina i Ayahudi akunsemela. 8 Ku niki wihi kati
anyu usigile ingi ikuilwa kina Itunda wi iusha i ashi? 9 Itungo ling'wi
ai nsigile mukola kina ai nziituma makani idu ku lina nilang'wa Yesu nua
ku Nazareti. 10 Ai nitumile aya mu Yerusalemu; Ai niatungile i ahuiili idu
mu kadulumu, hangi ai natulaa nu uhumi kupuma ku akulu nia akuhani
kituma iti; ni matungo niakubulagwa, ai nikua kula kitalao. 11 Nkua
idu ai niapisiilya mu matekeelo ihi hangi ai ngemile kuazipya auhite u

uhuiili nuao. Ai nkete ikuo nangaluu migulya ao hangi ai niazunsilye
ga nu mu isali nia uziila 12 Matungo nai natulaa kituma aya, ainongoe
ku Dameski, nize nkete u uhumi nu ulagiiligwa kupuma ku akuhani ni
akulu, 13 nai nikatula munzila matungo a mung'wi, Mutemi, nikihenga
welu kupuma kilunde nai watula utaki kukila i mpasu hangi ukelya ku
upilimikiilya unene ni antu nai atula atungile u muhinzo palung'wi nu
nene. 14 Usese kihi nai kikagwa pihi, ai nigulye luli lukitambulya nu
nene luzeligitya mu ntambu a Kiebrania; 'Sauli, Sauli ku niki ukunaja?
Ingi ikaku kitalako ku ukua ilambi u mushokoo. 15 Papo nikaligitya, 'U
ewe ingi nyenyu, Mukulu? uMukulu akasukiilya, ' Unene ingiYesu naiza
ukunaja. 16 Itungili humbuka wimike ku migulu ako; nsoko ku isigo ili
unene nigeeleka kitalako, nukuhoie kutula wi munya mulimo hangi mu
kuiili migulya a makani naiza ulingile kutula unene itungili ni makani
ni nikakulagiila panyambele; 17 hangi Nikakuguna kupuma ku antu ni
anyaingu niize ku ulagiilya, 18 kupitya i miho ao nu kuaheja mu kiti
kulongola mu welu nu kupuma mu ngulu nia mulugu amupilukile Itunda;
iti alije kusingiilya kupuma kung'wa Itunda ulekelwa nua milandu nu
usali naza nia inkiiye awo nai niabague ku uhuiili nu ukoli kitalane. 19 Iti
gwa, mutemi Agripa, shanga ai nihumile kupiluka u muloto nua kilunde,
20 kuiti, ku awo niakoli mu Dameski hanza, ni uugwa ku Yerusalemu ni ihi
ihi nuku Yudea, hangi ga ku antu ni a mahi mangiiza, ai ntanantilye kina
ile itunu nu kumupilukila Itunda, itume i ntendo ni itakiwe kila itunu.
21 Ku nsoko iyo i Ayahudi ai amambile mi itekeelo, akagema kumbulaga.
22 Itunda unzaiiye kupikiila itungili, iti gwa nimikaa nu ku kuiila ku antu
nia nakanda nu ku awo niakulu migulya a ayo naiza anyakidagu nu Musa
ai aligitilye akupumila ni shanga ingiiza; 23 kina uKristo kusinja ukagigwa
hangi ukutula wang'wandyo kiuka kupuma mu ashi nu kutanantya u
welu ku Ayahudi nu ku anyaingu. 24 uPaulo nai wakamala kitambuilya,
uFesto ai uligitilye ku luli lukulu, 'Paulo, u ewe wi muhali! kilingi kako
kakutendilee utule wimuhali. 25 Kuiti uPaulo akaligitya, Unene shanga
ni muhali, mukulu Festo; kuiti ku ugimya kuligitya i makani nai a tai
ntili. 26 Ku nsoko mutemi ulingile kutula i makani aya; ni iti, kuligitya
ku ulyuuku kitalakwe; ku nsoko ili shanga ai litumilwe anga ku mpelo.
27 Itii, uhuiie i anyakidagu, Mutemi Agripa? Ningile kina uhuiie. 28 uAgripa
akamuila uPaulo, 'Ku itungo ikupi uhumile kumpema unene nu kuntenda
ni Mukristo? 29 uPaulo akaligitya, “Kumulompa Itunda kina, ku itungo
ikupi ang'wi ilipu, shanga u ewe du, ila ihi ga niantegeeye i lelo, atule
anga unene, kuiti bila minyororo iyi na kadulumu.” 30 Uugwa u mutemi
ai wimikile, nu liwali, nu Bernike ga, ni awo nai akoli ikie palung'wi ni
enso, 31 nai ahegile mu ugalagalo, ai itambuie enso ku enso nu kuligitya,
'Muntu uyu shanga utakiwe insha ang'wi kitungo. 32 uAgripa akamuila
uFesto, “Muntu uyu aza uhumile kuikwa ilyuuku anga aza wahite kutema
u rufaa kung'wa Kaisari.”

27

1 Nai ilamuwe kina itakiwe kutunga muhinzo ku mazi kulongola ku
Italia, ai aminkiiye uPaulo ni atungwa angiiza kung'wa afisa ung'wi
nua idale nila Kiroma nai witangwaa Julio, nua idale lang'wa Agustani.
2 Kikanankila i meli kupuma ku Adramitamu, naiza ituile itunge muhinzo
mu mpelo mpelo a nshemba a Asia. Iti gwa ki kingila mu luzi.
uAristaka kupuma ku Thesalonike a ku Makedonia akalongola palung'wi

nu sese. 3 Luhiku nai lutyatile kikasimya u ludigi mu kisali nika ku
Sidoni, naiza uJulio ai umutendee uPaulo ku ukende nu kumulekela
kulongola ku ahumbauya akwe kusingiilya u ukende nuao. 4 Kupuma
papo kikalongola mu luzi kikatunga u muhinzo kupilimikiilya i kisiwa
nika Kipro naiza katuile kiku kingama u ng'wega, ku nsoko u ng'wega
ai watulaa ukugilinkiiye. 5 Ze yakilaa kutula katunga u muhinzo mu
mazi nakoli pakupi ni Kilikia ni Pamfilia, kikapembya ku Mira, kisali nika
Lisia. 6 Pang'wanso u afisa uyo nu idale nila Kiroma, akamihanga i meli
kupuma ku Alexandria naiza ituile ikatunga muhinzo kutunga ku Italia.
Akakunankilya mukati akwe. 7 Ze yakilaa kutula katunga u muhinzo
ku uembeelu ku mahiku idu ni panyambele kikatula kapika ku lwago
pakupi ni Kinidas, u ng'wega shanga wikakulekela hangi kutunga i nzila
nanso, itigwa kikatunga u muhinzo mu mpelo mpelo a mululi nua ku
Krete kize ku ukigamile u ng'wega, kuhumbeela ni Salmone. 8 Kikatunga
u muhinzo mu nshemba ku ukaku, kupikiila kianza nai kitangilwe Fari
Haveni naiza kikoli pakupi ni kisali nika Lasi. 9 Ai katulaa kaholaa
matungo idu nangaluu, ga ni itungo nila kuhita kulya nila Kiyahudi ai
latulaa lakila, ni itungili ai yatulaa ulugu kulongoleka nu muhinzo. Iti
gwa uPaulo aka kuhugula, 10 nu kuligitya, “Agoha, kihenga u muhinzo
naiza kuloilwe ku uhole ukutula nu ubii nu u ulya widu, shanga udu ku
miligo ni meli, kuiti ga nu ku likalo litu.” 11 Kuiti u afisa nu idale nila
Kiroma akamutegeelya ikilo u mukulu nuakwe nu mukola hiu nua meli,
kukila i makani ayo naiza akutambulwa nu Paulo. 12 Ku nsoko i bandari
shanga ai atulaa kipango kitontu kikie itungo nila ulyuuku, ia baharia
idu akasija kutunge u muhinzo kupuma pang'wanso, iti ku mpyani ihi
anga kuhume ku kipikiila i kisali nika Foenike, kikie pang'wanso itungo
nila u ulyuuku. Foenike ingi bandari uko ku Krete, hangi igozee hukuma
kilya ni takama kilya. 13 U ng'wega nua takama nai wandilye ku kunka
ku uembeelu, ia baharia akasigiila alija iko naiza atulaa akiloilwe. Akipa
u ludigi nu kutunga u muhinzo mpelompelo a Krete pakupi ni nshemba.
14 Kuiti ze yakilaa itungo ikupi ng'wega utaki, nuitangwaa nua hukuma
kilya, ukandya ku ukua kupuma itumbi nila kisiwa. 15 Matungo i meli
nai ihumeeigwe nu kuleng'wa ku ugilinkiilya u ng'wega, ki kigombya ni
hali yiyo kikatwalwa muhinzo nu wenso. 16 Kikamanka kukiila u ng'wega
nuanso nkika nai atulaa ikuukingila ung'wega nua kisiwa nikitangwaa
Kauda; ni ku lwago nangaluu ai kuligilye ku uguniilya u mutumbwi. 17 Ze
yakilaa kutula kamilutaa, ai atumie ludigi kumitunga i meli. Akitumba
kina kuzeehuma kulongola mu kipango nika mahalu idu nika Syiti, iti gwa
akasimya u ludigi hangi ai alongoigwe mu mpelo mpelo. 18 Kika kuwa
ku ngulu nangaluu nu kimpupu, itigwa luhiku nai lutyatile ia baharia
akandya kuguma i miligo kupuma mu meli. 19 Mahiku a taatu, ia baharia
akandya kumapumya i mazi ku mikono ao akola. 20 Matungo naiza ilyoa
ni nzota shanga ai yukalikie ku mahiku idu, ikili u kimpupu mukulu ai
ukukuile, ni isumbiilyo kina kikagunwa ai li limie. 21 Ze yakilaa kutula
alongolaa matungo malipu bila ndya, pang'wanso uPaulo akimika pakati
a abaharia akalingitya, “Agoha, mutakiwe muntegeelye, hangi shanga aza
kuziipa u ludigi kupuma ku Krete, iti kulija aya u ulugu nu ulimili. 22 Ni
itungili kumupoeelya mipe inkolo, ku nsoko shanga ikutula nu ulimili
nua likalo kati anyu, kwaala ulimili nua meli du. 23 Ku nsoko utiku
nuakilaa malaika wang'wa Itunda, naiza Itunda uyo unene niakwe, ga
ni hangi naiza nimipoelya - malaika nuakwe ai wimikile pa mpelo ane
24 nu kuligitya, “Leka kitumba Paulo. Kusinja wimike ntongeela ang'wa

Kaisari, hangi goza, Itunda mu ukende nuakwe ukinkiiye awa ihi naza
atungile u muhinzo palung'wi nu ewe. 25 Iti gwa, agoha, ipi i nkolo,
ku nsoko nu muhuiie Itunda, kina ikutula anga nintambuiwe. 26 Kuiti
kusinja kuaalike ku kukuwa mu ing'wi nia isiwa." 27 Nai ipikile u utiku
wigengu, nai ikatula kulongoigwe kunu nu kunu mu luzi nula Adratik,
anga u utiku nu igengu iti, abaharia ai asigile kina ahumbeela kihi ni
nyumu. 28 Ai atumie mililo kugemela kina ulundu nua imazi nu kulija
mita makumi a taatu ni mutandatu, ze yakilaa itungo ikupi akagemela
hangi akalija mita makumi abiili ni mupungati. 29 Ai itumbile hanza
kuhumile kukumpa matalagwe, iti gwa akasimya i nanga inne kupuma
mu nkika a kuikila i nanga hangi akalompa kina idau aza izee kaya kuza.
30 Awo i abaharia ai atulaa akuduma mpyani a kumigumaniilya i meli
nanso hangi akasimya mu mazi i boti ni niino niino nia kugunila u likalo,
hangi akitendisa kina akuguma nanga kupuma mu nkika a kuntongeela
a boti. 31 Kuiti uPaulo akamuila u asikali uyo nuidale nila Kiroma ni
asikali awo, "Shanga mukuhuma kugunika kwaala antu awa niakusiga mu
meli," 32 Uugwa i asikali awo akatinanga i ndigi nia boti izo nu kulekwa
iholwe ni mazi. 33 Matungo u welu nua kidau dau nai watula ukupumila,
uPaulo aka asinja ihi ageme kulya iniino. Akaligitya, "Ulu luhiku nula
ikumi na inne mulindiie shanga mukulya, mukili kulya i kintu. 34 Iti
gwa kuminena muhole indya iniino, ku nsoko iyi ingi kunsoko a kikie
kitalanyu; hangi kutili ga nu lusingi lung'wi mu matwe anyu nulukulimila.
35 Nai wakondya kuligitya nanso, akahola u mukate akamulumba Itunda
ntongeela a miho a kila muntu. Uugwa akau ega u mukate akandya kulya.
36 Uu gwa ihi akakuiligwa inkolo ni enso akahola indya. 37 Ai katulaa
antu 276 mukati a meli. 38 Nai akondya kulya nu kikuta, ai amizipilye
i meli kutula mpepeele ku kuguma i ngano mukati a luzi. 39 Nai ikatula
mung'wi, shanga ai amilingile ihi ni nyumu, kuiti akihenga kipango kihi ni
nyumu nai kingie mukati a mazi nai katula ni mahalu idu. Akitambulya
anga ize ahumile kumilongolya i meli kutunga pang'wanso. 40 Iti gwa
akaitolya i nanga akailekela mu luzi Mu itungo lilo liilo akaitolya i nanga
nia itanga nu kumihumbula i nkika a kuntongeela kutunga mu ng'wega,
iti gwa akatunga mu nkika a mahalu idu. 41 Kuiti akapembya kianza naiza
ukiilo ubiili nua mazi utankanie, ni meli ikatunga mu mahalu. Ni nkika
iyo na ntongeela a meli ikakigama pang'wanso shanga ai ihumile kupuma,
Kuiti i kipango nika ntongeela a meli kikandya kubunika ku nsoko a utaki
nua maingu. 42 Isigo nila asikali awo ai latulaa la kuabulaga i atungwa,
iti kina kutili nai uziipumpa nu kutigana. 43 Kuiti u asikali uyo nu idale
nila Kiroma ai uloilwe kumuguna uPaulo, iti gwa akimisha i masigo ao;
nu kulagiilya awo nia humile kipumpa, apute kupuma mu meli hanza nu
kulongola kihi ni nyumu. 44 Uugwa i agoha ni angiiza akutyata, i auya
migulya a ipande nia mabada ni auya migulya a intu ingiiza kupuma mu
meli. Ku nzila iyi ikapumila kina ihi kuupika iziza kihi ni nyumu.

28

1 Nai kikapikigwa iziza, kikalinga kina i kisiwa kitangwaa Malta. 2 Antu
akola kisali a pang'wanso shanga udu kina ai akinkiiye ukende nua
nakanda, ila ai a ikiiye u moto nu kuusingiilya kihi, ku nsoko a mbula
nu ulyuuku nai atula ilongolekile. 3 Kuiti uPaulo nai wakatula wilingiila i
miligo a nkwii nu kuikila mu moto, nzoka ni niino nikete uhungu akapuma
mu nkwi nianso ku nsoko a uwo u upyu, hangi akipalingiilya mu mukono

nuakwe. 4 Antu akola ihi a pang'wanso nai akihenga kikali kining'iniie
kupuma mu mukono nuakwe, akitambulya enso ku enso, “Muntu uyu kulu
kuulu ingi mubulagi naiza utiganile mu luzi, kuiti tai ane shanga imulekee
kikie.” 5 Kuiti u ng'wenso akakigumila i kikali iko mu moto hangi shanga
ia uligilye u ulugu wihi. 6 Ni anso ai amulindiie waimbe u ulwae ang'wi
kupumpugiilya awagwe nu kusha. Kuiti ze yakilaa kumugozeela ku itungo
ilipu nu kihenga kina kuitili ikani naiza shanga nila nakanda kitalakwe,
ai akaie ni masingo ao nu kuligitya ai watulaa itunda. 7 Uugwa kianza ni
kanso pakupi ai ikoli ihi naiza atuile nsailo a mukulu nua kisiwa, muntu
nui tangwaa Pabilo. Ai ukusingiiye nu ku ukendepa ku mahiku ataatu. 8 Ai
ipumie kina u tata wang'wa Pabilo ai uambilwe nu ulwae nua kupanza.
Nu paulo nai umuhangile, ai ulompile, akaika i mikono migulya akwe, nu
kumuguna. 9 Ze yakilaa ili kupumila, ga ni antu angiiza pang'wanso mu
kisiwa nai atulaa akuawa ai alongoe nu kugunwa. 10 Antu aka kukulya
ku ikulyo lidu. Nai katula kuihamba kutunga u muhinzo, ai akinkiiye izo
nai kuiloilwe. 11 Ze yakilaa myeli i taatu, ai kutungile u muhinzo mukati
a meli a Iskanda naiza atulaa ikuilwe mpepo papo mu kisiwa, naiza ia
lukolongo akwe ai atulaa aluna abiili mintuti. 12 Ze yakilaa kutula kasimaa
mu kisali nika Sirakusa, ai kikie papo mahiku ataatu. 13 Kupumiila papo
ai kutungile u muhinzo kikapika mu kisali nika Regio. Ze yakilaa luhiku
lung'wi ng'wega nua takama kupumpugiilya ukapumila. hangi ze yakilaa
mahiku abiili kikapika mu kisali nika Putoli. 14 Kung'wanso ai kuahangile
ang'wi a anyandugu hangi aka kusingiilya kikie kuko mahiku mupungati.
Ku nzila iyi kikapembya ku Rumi. 15 Kupuma kuko awo i anyandugu,
Ze yakilaa kutula ijaa inkani ni itu, ai apembilye ku usingiilya uko ku
soko nila Apias ni dalimu itaatu. uPaulo nai wakaihenga anyandugu
awo ai umulumbile Itunda aki ikilya ukamatiku. 16 Nai ki kingila ku
Roma, uPaulo ai ulekewe kikie wing'wene palung'wi nu asikali uyo nai
watulaa ukumusunja. 17 Uugwa ai yatulaa ze yakilaa mahiku a taatu
uPaulo ai uitangile palung'wi i agoha awo nai atulaa a lukolongo mu kati a
Ayahudi. Nai akapembya ku palung'wi, ai uligitilye kitalao, “Anyandugu,
palung'wi ni kina nkili kituma utumuli wihi ku antu awa ang'wi kituma
nsuta ni ntendo nia atata itu nai akutongee, nikapumigwa anga mutungwa
kupuma ku Yerusalemu kupikiila mu mikono a Arumi. 18 Ze yakilaa
kunkolenkeelya, ai ahumilwe i nsula kundeka ilyuuku, ku nsoko ikatula
kutili nsoko kitalane unene ni intakile upisiliigwa nua nsha. 19 Kuiti awo
i Ayahudi nai aligitilye nsuta a nsula ao, nikisinja kutema rufaa kung'wa
Kaisaria, angaitule shanga ai yatulaa anga kina kuleta usemi migulya a
anyaigu ane. 20 Ku nsoko a kutema kitalane u rufaa, iti gwa, ai nompile
kuihenga nu kuligitya nu nyenye. Ingi ku soko a iko naiza u Israeli ukete
ukamatiku ku nikanso, natungwa ni kitungo iki. 21 Uu gwa akamuila,
“Kukili kaya kusingiilya ibada kupuma ku Yudea ku utula u ewe, ang'wi
kutili muluna nuazile nu kupumya upikiligwa ang'wi kuligitya lukani lihi
nu lubi kutula u ewe. 22 Kuiti kuloilwe kija kupuma kitalako usigile ntuni
kutula idale ili nila antu awa, ku nsoko ikumukile kitaitu kina likuligitya
nsuta kila kianza. 23 Nai atulaa abague u luhiku ku nsoko akwe, antu
idu ikilo ai amuhangile i kianza nai watulaa wikie. Ai uligitilye ikani ilo
kitalao nu ku kuiila kutula utemi nuang'wa Itunda. Ai ugemile kuapema
kutula uYesu. ku mpyani yihi ibiili kupuma mu malagiilyo ang'wa Musa nu
kupuma ku anyakidagu, kandiilya kidau ndau kupikiila mpindi. 24 Ang'wi
ao ai apemekile kutula makani ayo nai atambuwe, itungo i auya shanga
ai ahuiie. 25 Nai aki igwe kilinga enso ku enso, ai ahegile ze yakila

uPaulo kuligitya ikani ili ling'wi, “Ng'wau Ng'welu ai uligitilye iza kukiila uIsaya munyakidagu ku atata itu. 26 Ai uligitilye, 'Longola ku antu awa uligitye, “Ku akutwi anyu mukija, kuiti shanga mukulinga; Nu ku miho anyu mukihenga kuiti shanga mukumanya. 27 Ku nsoko a nkolo nia antu awa yatuile nyeku, akutwi ao ijaa ku lwago, atutilye i miho ao; iti kina aleke kulinga ku miho ao, nu kija ku akutwi ao, nu kulinga ku nkolo niao, nu kupiluka hangi, hangi ai nzee aguna.” 28 Ku lulo, mutakiwe kulinga kina uwu ugunwa nuang'wa Itunda watawee ku anyaingu, hangi akutegeelya.” (Komaniilya; ulukiili ulu, 29 “Itungo nai watula ukuligiya i makani aya, i ayahudi ai ahegile, aze atuile nu wikungumi ukulu mukati ao,” umutili mu mbugulu ni nziza nia kali). 30 uPaulo ai wikie mi ito nilakwe nila kugula ku myaka ihi ibiili, hangi ai uasingiiye ihi nai azile kitalakwe. 31 Ai watulaa ukutanantya u utemi nuang'wa Itunda hangi ai watulaa ukumanyisa makani migulya a Mukulu uYesu Kristo ku ukamatiku wihi. Kutili nai umugiiye.

Warumi

1 Paulo, mitumi wang'wa Yesu Kilisto naiwitangilwe kutula mituma
milimo, nukimikigwa kunsoko ainjili ang'wi Tunda. 2 Iyi yiyi aaiuaie ikali
kukiila unyakidagu akwe mumaanko nimaza. 3 Ingi yuyu naing'waakwe
nautugilwe kupuma mukoo wang'wa Daudi nautugilwe ikumuili. 4 Nuanso
autanantigwe kina ng'wana wang'wi Tunda. Kungulu nia nkolo ninza
kuuki washi Yesu Kilisto mukulu witu. 5 Kukiila ng'wenso kasingiilya
ukende nuitumi nua ugombi wa uhuili nua mahi ihi kunsoko alina lakwe.
6 Muma hi aya, ingi nunye mitangilwe kina miatu ang'wa Yesu kilisto.
7 Ibarua iyi ingi kua ihi niakoli Kurumi, ni Tunda ualoilwe, nailangilwe
kina antu niaza niagila imilandu, nuukende utule kitalanyu, nuupolo
kupuma kung'wi Tunda, Tata witu nu mukulu Yesu Kilisto. 8 Ng'wandyo,
namumba Itunda wane mung'wa Yesu Kilisto kukiila nyenye mihi,
kunsoko uhuili wanyu ukutanatigwa unkumbigulu wihi. 9 Kunsoko Itunda
mikengi wane, ninimitumila munkolo ane kulukani lang'wana akwe, anga
niza nimikila kuata imina ao. 10 Mahiku ihi nilompa imalompi ane
kunzila yihi sunga nihume kupata kulowa wang'wi Tunda kuza kitalanyu.
11 Kunsoko nkete insula akumuona nikume kumpa unyenye ipegwa nia
munkolo, nihume kumkamatisha. 12 Ingi kipumbulya palung'wi nunye,
kua nzia akila uung'wi witu, naneniyo nanyu. 13 Itungili anyandugu
singandoilwe muulye kija inkani, nizandoilwe muulye kiza kitalanyu, ingi
iza ngiigwe sunga nitungili, aindoilwe itula iti muhume kutula ninda
kitalanyu anga imahi nimangiza. 14 Ndaigwe nia Yunani, niageni, niahugu
nia pungu. 15 Kululo kunkigi ane unene ngombile kutanantya ulukani
lang'wa Yesu kitalanyu unye nimukoli kung'wanso Kurumi. 16 Singa
kuluhumilwa iminyala ulukani lang'wa Yesu, kunsoko uhumi wang'wi
Tunda nuileta uguniki kua uyu nuhuie, kung'wa Muyahudi nu kung'wa
Muyunani. 17 Kunsoko uhuili wang'wa Tunda wakunukula kupuma uhuili
nu huili anga niyandikilwe, umunya tai ukikie kuauhuili. 18 Nsoko
utaki wang'wi Tunda wigeeleka kupuma kilunde nsoko au bi wihi nua
antu nuakumigilya itai. 19 Kunsoko aya ihi namanyikila kung'wi Tunda
akunukulwa kitalao, nsoko Itunda waalagiila. 20 Inkani yakwe nishayigela
kiisa, yigee kupuma naukuumbwa unkumbigulu. Amanyikile kukiila
maintu naakumbwa. Imakanu aya au humi wakwe nuamahiku ihi
nung'wandyo wakwe. 21 Naiamulinga Tunda shaikamukulya anga Tunda
nukumsingiilya, ikalimila muteele ninkolo yao ikizula upungu ikatula
ni kiti. 22 Ikiitanga kina ahugu, sunga ikitula apungu. 23 Akaukaila
ukulu wang'wi Tunda nimugila uugazanji kumpya ni kelu la muntu
numugazanji, niya na nyunyi, niye naikali, nizi niyagula pihi. 24 Kululo
itunda akaaleka atyate insula ya nkolo yao nia ubi sunga kitegelya ikulyo
nila miili ao. 25 Kunsoko aiapiue itai ang'wi Tunda kutula uteele, ikatula
makulu nukumatumikila imaintu kukila Itunda nauaumbile nuikuligwa
mahiku ihi. Amina. 26 Kunsoko iyi itunda akaateka atyate insula yao
nia minyala kunsoko iasungu ao aiakaie uitumili nuamiili ao ni Tunda
auaumbili nianso ikapiula. 27 Ingi niitunja nienso ikapiula uitumili
kuasungu ao, akapatwa ninsula nimbi ya itunja kua itunja nisinga inonee
hangi Tunda akaapa ulamula nua ubi wao. 28 Kunsoko aiahitile kutula ni
Tunda muma hala ao, akaaleka atyate imahala nisinga maza, ituma ayo

nisinga amuloeeye Itunda. 29 Izue uubii wihi, nsula nuubi, izue uwilu,
ubulagi, wileu, wikongi ni masigo nimabi. 30 Ikatula kitambula uubi,
kitegeta nukumuhukilwa Itunda. Niakete uwilei, widai, nu kiona kina
enso kila kintu, anonelya mabi niagila ikulyo kua leli ao. 31 Nianso agila
uuhugu, abunangi malagiilyo, agila uulowa nuang'wandyo hangi agila
ikinya uwai. 32 Alingile u imalagiilyo nang'wi Tunda kina awa niituma
intendo izi ni mbi ulamulwa wao kunsha. Kululo gwa singa ituma udu
inkani izi, ingi iza igombilyo nao niituma inkani nianso.

2

1 Kululo wimugila uiteteli uewe ni wiapeza iantu ulamulwa, kunsoko ayo
niwialamuila niangiza uewe niaza peza iantu uulamulya wituma nkani
zizo zizo. 2 Ingi kulingila kina ulamulwa wang'wi Tunda ingi watai kuantu
niituma inkani anga nianso. 3 Kululo uewe siga ili, ue nualamula ao
niituma inkani nianso, kunu nuewe wituma zizozizo, kulunge uziza uutiga
ne ulamulwa wang'wi Tunda? 4 Ang'wi usigile inino kuuza nua udu wa uza
wakwe, kutiya upilya wakwe nu gimya wakwe? Singa ulingile kina uuza
wakwe. Unonee kuumanyisa uungami nuamunkolo. 5 Kunsoko aukaku
wako ninkolo ako ningila uugombi ukiikilya uewe imbago nia ubi kuluhiku
ulo nula ubi. Ingi uluhiku ulo nulaukunukulwa pa ulamuli wa tai nuang'wi
Tunda. 6 Nuanso uzepumya ukinya mulimo anga intendo yako naiwituma
muunkumbigulu. 7 Awa naituma iza intendo yao yaapeza lukumo luza
ikolyo nukuhita kugazika. Uzeapa utemi wamahiku ihi. 8 Kululo ao niagila
itai, nishaigombi itai ilowa uubi ulaki wang'wi Tunda upembilye. 9 Itunda
ukuleta uubi nuagi kumuntu naiwitumile imilandu, kung'wa Muyahudi
hanza nukung'wa Muyunani. 10 Kululo lukumo nuluza, ikulyo nuupolo
ukiza kumuntu nuitumile nimaza, kumu uyahudi hanzo nu kumuyunani.
11 Kunsoko kutile anga wiguniili kung'wi Tunda. 12 Kunsoko anga naiauiye
bila ulamulwa akulimila singa azeakoli mulamulwa anga wawa niidu
naiauiye niakite uulamulwa azizapegwa uulamulwa tai. 13 Kunsoko
singa iji aunonelya nuatai pantongeela ang'wi Tunda. ingi ao niituma
unonelya niazepegwa itai. 14 Kunsoko iantu amunkumbigulu, niagila
unoneelya, akituma kunkani ya unoneelya, nianso aile unoneelya ankolo
yao hangi nianso agila anga unoneelya. 15 Kua ili akulagiila intendo
niitakiwe munoneelya wa nkani wandikilwe munkolo yao, hangi inkolo
yao yeenda singa, nimasigo ao akenda asemela ienso, 16 hangi Itunda ayo
azipumula mumahiku ni Tunda uzeitamula inkunkuni ya antu ihi kunsoko
alukani lakwe naigula nulang'wa Yesu Kilisto. 17 Kulunge gwa weendi
itanga wi Myahudi, naiwikie muzeepilya wawa nkani lumbiilya kikulya
kung'wi Tunda. 18 Ulinge ulowa wakwe, nukusiga inkani nishayimpyani
ni ninyanso, anga walagiligwa nu nanelya wa nkani. 19 Kulunge kina
ueweukite ugimya uewe hangi wimutongee wa apoku, wilu mulikua ao
nikuli mukiti. 20 Mumanyisi wa apungu, mmanyisi wa ang'enya hangi
utite munonelya nua uhugu nua tai. 21 Uewe gwa nuimutanantilya
numungiza, uewe sha wimanyisa nuewe? Ue nuitanantya kuleka kia uewe
wia ne? 22 Ue nuiluga leka kugoolya, wigoolya ne? 23 Ue nuikulya milago
shawimuhumya ni Tunda iminyala kubunanga ilago? 24 Kunsoko ilina
lang'wa Itunda likuhumigwa minyala kuantu nishanga ahuie kunsoko
anyu, anga naiyandikilwe. 25 Kunsoko kutalwa kukidamu ni ka tai inonea
anga wizugombile kilago, kuhulo uewe ang'wi wimubunangi ilago kutwala
kukidamu kung'wako izeze nakanda. 26 Ang'wi umuntu nisinga utawi

kukidamu ulongolekile kukie milago. Kuhita kutwalwa kukila kitalakwe ukutula kina singa utawe kukidamu? 27 Nuyu nisinga utwawe kukidamu puma ung'wandyo, singa ukutula lamula anga akondyo kuamba ilago? Iye ingi kunsoko akoli naandikilwe kilago kunu akili mubunangi wi lago. 28 Kunsoko uyu singa Muyahudi nukoli muhali akunzi, hangi kukidamu singa uko nia koli kunzi du kimuiili. 29 Kululo nuanso Myahudi nuamkati ni lago nila munkolo mung'wang'waung'welu, singa miandiko. Ulukumo la muntu anga uyu shalipumiila anga kuantu lipumaa kung'wi Tunda.

3

1 Umuyahudi ukiongeelya ntuni? Ukupata ntuni kukidamu? 2 Inonee nangulu kunzila yihi, ng'wandyo wa ihi layahudi aapewe ukunukuilwa kupuma kung'wi Tunda. 3 Ikutula uli gwa Iauyahudi niang'wi aiagila uhuili? Kuhita kuhuila kung'wao uuza wang'wi Tunda utule wanakanda nee. 4 Kutile kuee leki Tunda igeleke kutula watai, ataize kila umuntu utaale. Anga naiyandikilwe kina uhume kutula wimunya tai minkani yako, hangi uhume kukila kupuma muulamulwa. 5 Ingi igaitula ubii witu wigeelekila mtai ang'wi Tunda. Kulunge ntuni. Itunda singa mubi na nuipumya utaki wakwe, iti gwa, ukoli uu ne? Kuligitya kunsoko akiuntu. 6 Kutile lukulu, ukutula ule itunda kuupa uulamulwa unkumbigulu? 7 Kululo ang'wi tai ang'wi Tunda kukiila uteele wane, ukigeeleka kukiila ng'wenso, kuniki nkili kupegwa ulamulwa anga nimunya milaandu? 8 Kuniki kulunga anga naikutungeigwe niantu kina kenda lunga, kitume nimabi nimaza aza”? uulamulwa wao ingi wa tai. 9 Kuileteela ntuni, kutile lukulu. Kunsoko usese kihambile kuasemela Ayahudi nia Yunani ihi palung'wi akoli mumilandu. 10 Iyi ingi anga naiyandikilwe, kina kutile ata nung'wi nukete itai. 11 kutile ata nung'wi nulingile. Kutile umuntu ata nung'wi nukumupenza Itunda. 12 Ihi agaza, ihi palung'wi aulya ana uza. Kutile nuituma nimaza, ata ng'wi. 13 Imakolomelo ao ingi ibiila niying'walyi inemi yao yakong'wa. Inkungu ya nzoka ikoli pihi amilomo ao. 14 Imilo yao yizue masatiko nuu wai. 15 Imigulu ao ikete ntambo yakuhunula. 16 Ugaziki nuuhita kuhuila ukoli munzila yao. 17 Iantu awa akili kulinga inzila aupolo. 18 Kutile anga wao kung'wi Tunda kuntongeela a miho ao. 19 Kulengile ayo ihi naligitilgwe nilago iligitigwa kuantu niakoli pihi ilago. Nsoko imilo ihume kukunikilwa, nuunkumbigulu wihi uhume kupegwa uulamulwa ni Tunda. 20 Iyi ngi kunsoko kutile muili nuuzepegwa itai kuntendo niyi lago ntongeela amiho ao. Kukiila ilago wiza uhugu wamilandu. 21 Kululogwa itungili itai ang'wi Tunda igeeleka pana kulili ilagiilyo, aikengilwe kuamalagiilyo nia nyakidagu. 22 kululo ingi tai ang'wi Tunda kukiila uhuili mung'wa Yesu Kilisto kuantu ihi niahuie. Kunsoko kutile uiholani. 23 Kunsoko ihi itumile milandu, nukukepelwa muukulu wang'wi Tunda. 24 Apewe natai nakanda ukende akwe kunzila au guniki nukoli mung'wa Kilisto Yesu. 25 Itunda aumupumilye u Yesu Kilisto autule muungami kunzila au ungami nua sakami akwe. Aumupumilye Ukilisto anga wikengi wa tai akwe. kunsoko akuheja milandu natongee kitung'wa. 26 Ahume kulagiila itai akwe namatungo aya, atule muntu watai, nukuailigwa itai nuanso numuhuie Yesu. 27 Ikolipi gwa kikulya? Yalugailwa kunzi, kilago ke? kilago la ntendo? Ingi kilago ni la uhuili. 28 Kululo kumailya umuntu wipegwa itai kua uhuili singa kuantendo ni yilago. 29 Ang'wi Tunda izi Tunda wa Ayahudi du ne? Ang'wi singa izi

Tunda wa antu nia mihi? Ingi iza wa antu ihi nia mihi. 30 Anga itule tai Itunda izu ng'wi ukua ailya tai niauza kua uhuili, nao nisinga atawe kukidamu kunzila. 31 usese gwa kuliheja ni lago kua uhuili? Shanga kuheja use kuulikonda niilya ilago.

4

1 Kuulunga ntuni hangi kina Abrahamu, tata witu nukimuili, wigelaa? 2 Ang'wi Abrahamu aupewe itai kunsoko antendo, auzetula ni nsoko akikulya, ingi singa kuntongeela ang'wi Tunda. 3 Iti imaandiko akulunga uli? Abrahamu aumuhuie Itunda, kilalakwe ikatula muntu wa tai. 4 Kumuntu nuitumile umulimo, ikinyamulimo kakwe shakialigwa kina ukende, ingi izi daigwa. 5 Kululo kumuntu nishawituma umulimo kunu umu huie uyo uku nukumupa itai nishanga muntu wang'wi Tunda uuhuili wakwe umuntu uyu waalikwa kutula watai. 6 U Daudi ingi waligitya ukembetwa wa muntu ni Tunda wimuailya itai panakutili intendo. 7 Akalunga akembetwa ao nuubii wao nualekelwa ni milandu ao akunikilwa. 8 Akembetwe umuntu uyu ni Tunda shukumuailya imilandu. 9 Iti gwa ukembetwa uwu ingi kuao ni tawe kukidamu du, ang'wi nao nishatawe kukidamu? Kunsoko kuulunga. Kung'wa Abrahamu uuhuili wakwe aikuaigwe kina watai. 10 iti auaigwe uli? Matungo nu Abrahamu aukoli mukidamu, ang'wi aakili kutwalwa kukidamu? Singa aikoli kutwala kukidamu, ingi kuhita kutwalwa kukidamu. 11 Abrahamu ausingilye kulingasiilyo ni kakudamu. Iki ai kilingasiilyo ni kitai nikauhuili naakili kutwalwa kukidamu. Kuumailyo wa kilingasiilyo iki, ingi akutula tata wa antu ihi niahuiie ata izeakoli mukidamu. Iyi ingi ikualigwa tai kitalao. 12 Iyi hangi ainoneeye kina Abrahamu atule tata wa kidamu singa udu kina ao niapumie mukidamu, ingi nao niaityatile impambatilyo yang'wa tata witu Abrahamu. Nuwu wuwu uhuili naukite kuantu nishaatawe kukidamu. 13 Kunsoko singa ai miko kina ilago ailipumiigwe kung'wa Abrahamu nuwilehi wakwe. Ilago ili kina azetula asali amihi ingi kuleka ihi atuile kukiila tai au huili. 14 Kunsoko ang'wi ao nia miko wawo asali uhuili watula nakanda ni lago labipa. 15 Kunsoko imiko ileta kubipilwa kululo apo nikutile imiko, ikulyo iza kutile. 16 Kunsoko aiyi iti ili lipumila kua uhuili, ingi litule laukenda, iliitigwa litule ilago niligeelekile kuwileli wihi, hangi aleki kutula wawa du nialingile imiko, naoga niauhuili wang'wa Abrahamu. kunsoko uyuite tata witu kihi. 17 Anga naiyandikilwe, “Nakuika uewe kutula tata wa mahi idu. Abrahamu aukoli mung'wa uyo nauhuie, ingi Itunda uyu nuiapeza uupanga iashi nuitanga inkani nikutile ihume kigela. 18 Palung'wi ninkani yidu niakunzi, Abrahamu akimika muhuili wang'wi Tunda mumakani ihi na mahiku napembilye. Kulola akatula tata wa mahi idu anga nailigitigwe. Uu ukutula uwileli wako. 19 Nuanso singa aimunino ikiuhuili. Abrahamu akalunga kina umuili wakwe aiwakondya kusha aiwagomba nikululika kusha inda anga Sara. 20 Kunsonko autite ilago lang'wi Tunda, Abrahamu singa akisinsila kuhita kuhuila ingi akizuligwa ingulu ya uhuili akamukulya Itunda. 21 Aumanyile kina iko naupewe ilago ni Tunda aukete ingulu yakuikondamilya. 22 Kululo iyi ikialigwa kitalakwe kina tai. 23 Ingi gwa singa andikilwe kitalakwe du, ingi aiaigwe kitalakwe. 24 Ingi aiyandikilwe kunsoko itu, kuantu ao naiaikiigwe ialo la kualigwa; usese nikuhuie kung'wa uyo naumukilye umukulu witu Yesu kupuma kuashi. 25 Uyu ingi yuyu naupumiigwe kunsoko amagazo itu nu kuukigwa kuhuma kupegwa itai.

5

1 Kunsoko kapegwa itai kunzila auhuili, kutite uupolo ni Tunda kunzila ang'wa mukulu witu Yesu Kilisto. 2 Kua kukiila ng'wenso kwa nzila auhuili muukende uwu kitalakwe kuimika. Kuloilwe kunsoko auhuili nukupee Itunda kunsoko amahiku napembilye, nikuihanguila muukulu wang'wi Tunda. 3 Sunga uu du ingi kulowe muagigwi witu. Kunsoko kuine kina uagigwa wituga wimiki kuawa niilindiila. 4 Uulindiili witugo ugombeki nu gombeki wituga ugimya kunzila na mahiku napembilye. 5 Uugimya uwu shawikepya insula kunsoko ulowa wang'wi Tunda uhunuiwe munkolo yetu kukiila ng'waung'welu uyu naupumigwe kitaitu. 6 Ungi apo naikukili kiagila ingulu, imatungo ikapika, Ukilisto akasha kunsoko aunyamilandu. 7 Ingi ibi umuntu kusha kunsoko amuntu ni munya tai; kululo ihumikile umuntu kugema kusha kunsoko amuntu numaza. 8 Ingi Tunda walagiila uulowa wakwe kitaitu kunsoko naaikili kukoli mumilandu Ukilisto aukule kunsoko itu. 9 Ingi gwa agakutule kapegwa itai kukiila sakami akwe kuugunika kukiila lilo kupuma muutaki wang'wi Tunda. 10 Kulola gwa ang'wi imatungo naikialugu kikakamantanigwa ni Tunda kunzila ansha ang'waakwe hangi anga kakondya kukamatanigwa kugunika kunzila aupanga wakwe. 11 Singa uu du, ingi kuloilwe kung'wi Tunda kukiila Yesu Kilisto, kukiila ng'wenso kasingiilya uiungamili uwu. 12 Kulola gwa ang'wi kukiila muntu ung'wi imilandu aingie mihi, kua mila iyi isha aingie kukiila milandu. Ni nsha ikenda kuantu ihi kunsoko ihi aitumile imilandu. 13 Kupuma ung'wandyo nuamiko, imilandu aikoli muunkumbigulu, kululo imilandu singa ialigwa pana kutile imiko. 14 Ingi insha ai temile kupuma kung'wa Adamu ikapika sunga kung'wa Musa, nao ga nisinga ailumile imilandu, kunsoko ang'wa Adamu nauuiye ikulyo, mpyani ang'wa uyo nuuziza. 15 Kululo ang'wi uu, isongeelyo la nakanda singa angi gazo, angwi gazo la muntu ung'wi idu aiakule, uukende wang'wi Tunda ni kipegwa nikikoli kuukende wake muntu ung'wi yesu Kilisto kongeelekile kunsoko kuantu ao niidu. 16 Kululo isongeelyo singa ailizile kung'wa uyo naiwitumile imilandu, kunkigi ningiza, ikipegwa kanakanda nikiza kuuailigwa nuatai aikizile kumagazo nidu. 17 Ingi gwa kukiila igazo la muntu ung'wi, insha ikenela kukiila ung'wi, ingi gwa ao nikusingiilya uukende nuidu palung'wi nikipegwa nikatai akuamba uutemi kukiita upanga wang'wa Yesu Kilisto. 18 Ingi gwa, ang'wi kukiila igazo la muntu, antu ihi akatwalwa muulamulwa, kukiila witumi ung'wi nuatai ikahuma kuleta tai naupanga kuantu ihi. 19 Kuhita kutula nikulyo kumuntu ung'wi idu akatula akoli mumilandu, kululo kukiila ikulyo la muntu ung'wi, idu akutula akoli mtai. 20 Kululo imiko aingie palung'wi igazo lihume kusambaila. Apo nimilandu aiongeelekile kutula idu, Uukende ukatula widu kukilinkila. 21 Iyi ingi aipumie kina, anga imilandu naihoile utemi wa insha, uuingi nuukende uhumile kuhola utemi kukiila tai kunsoko a upanga nuakilunde kukiila Yesu Kilisto Mukulu witu.

6

1 Kulunge ntuni gwa? Kulongoleka kikie mumilandu ukende wongeeleke kutula widu? 2 Singa uu. Usese naikushie mumilandu, kuhumile ne hangi kikie mumilandu? 3 Shamulingile ne ao naiabadisigwe kung'wa Kilisto aiabadisigwe kukiila nsha akwe. 4 Aikuikilwe palung'wi nung'wenso kukiila ubatizo wa sha. Iyi aitulikile anga Ukilisto nauukigwe munsha kukiila ukulu wang'wa Tata. Ingi nusese kuhuma kugenda muupanga nuupya.

5 Kunsoko anga naikukamantanigwa palung'wi nung'wenso kumpyani
ansha akwe, hangi kukamantanigwa muuki wakwe. 6 Usese kuine iti
umuili witu nuakali aiwagigwi palung'we nung'wenso, ingi umuili wa
milandu uhume kugazangigwa, iyi ingi aizile kuleka kulongoleka kutula
kianya milandu. 7 Uyu naukule watuile munya tai kunsoko walakanukile
ni milandu. 8 Ang'wi aikule palung'wi nu Kilisto. Kuhuie kina kuzikie
palung'wi nung'wenso. 9 Kumanyile kina Ukilisto auukile kupuma kuashi,
singa ukutula mushi hangi, kitalakwe insha ahiile. 10 Insha akwe ai
sha amilandu, aukule kang'wi kunsoko aantu ihi. Kululo kuupanga uwu
nuikie, wikie kunsoko ang'wi Tunda. 11 Kunzila yiyoyiyo, nunyenye inonee
mualigwe kina miashi amilandu, kiapanga kukiila Itunda nu Yesu Kilisto.
12 Kunsoko nanso leka kumigombya imilandu ikie mumuili wako, ihume
kuikulya insula yakwe. 13 Leka kuupumya umuili wako mumilandu
anga iseme ningila itai, ingi ipumya uewe kung'wi Tunda, anga niapanga
kuhega muushi. Hangi pumi imiili anyu anga iseme nia tai kung'wi
Tunda. 14 Leki kugomba imilandu umuambe, kunsoko mikutile mumiko,
ingi mukoli muukende. 15 Ntuni gwa? Kitume ne imilandu kunsoko
kikutili pihi amiko, ang'wi pihi aukende? Singa uu. 16 Shanga muine
kitalakwe nimipumilye anga metumi ingi nyenye muzetula meitumi akwe,
nuanso nimunonee kumukulya? Iyi ataize kiasese amilandu nikutwae
muushi ang'wi usese nuakuli kuutwala mutai. 17 Ingi akuligwe Itunda
kunsoko kunsoko ai kianya milandu, itungili ukete ikulyo munkolo yanyu
kua umanyisigwa uo naimupewe. 18 Malekewe kupuma mumilandu,
hangi matula miatugwa atai. 19 Kuligitya iti kiuntu kunsoko ansula miili
anyu. Anga naimupumilye imiili anyu ku ubi, itungili pumi imiili anyu
kutula atugwa atai muhume kegigwa mele. 20 Apo naimianya milandu,
aizamulekewe kuli ni tai. 21 Imatungo nanso, amuukete lielya kii, kwa
nkani izo itugili nimenda inonela iminyala kuiona? Kunsoko impelo
ankani izi ingi nsha. 22 Kululo itungili mapegwa uulekelwa mahega
mumilandu hangi matula meitumi kung'wi Tunda, mkete ndya kukiila
wigigwa wang'wi Tunda nukupikiila upana nua kali nakali. 23 Kunsoko
ikipegwa kamilandu ingi nsha nuuza wang'wi Tunda upanga nuakali
nakali kung'wa Yesu Kilisto Mukulu wetu.

7

1 Ang'wi aluna ane (shawilengile kunsoko kuligitya niantu niamimanyile
imiko), kina imiko imikaila umuntu nikili mupanga? 2 Kunsoko umusungu
nutinilwe witungwa ni miko amugoha wakwe nikile mupanga, umugoha
wakwe aga she ukutula wahega mumiko na kulinwa. 3 Kululo gwa
umugoha wakwe angatule mupanga, hangi umutinile musungu mungiza
ukitangwa mugoolya, ingi gwa umugoha wakwe agosha nuanso ukutula
wahega mumiko, nuanso singa ukutula mugoolya kikie numugoha mun-
giza. 4 Kululo aluna ane amuukilwe kuashi kunsoko a miko kunzila
amuili wang'wa Kilisto, itulikile iti muhume kukamantanigwa kitalakwe.
Kung'wa uyu nauukile kupuma kuashi kunsoko kuhume kumulugile
Itunda indya ninza. 5 Naikili kukoli ikimuili, insula ya milandu aieujikitwe
mumiili anyu kunzila a miko nukumitugila insha indya. 6 Ingi itungili
kalunguilwa kupuma mumiko. Kahegeka muushi uo naiwi kugilya,
kuhume kituma muupya nuang'waung'welu, nu sese kuhegeka miandiko
nila kali. 7 Kulunge uligwa? Imiko iza milandu? Kutile. Angainihite
kulinga imilandu, angaizesinga kunzila amiko. Kululo singa ainezelinga

kulowa anga imiko aihite kulunga leka kutula nuulowa nuubi. 8 Ingi imilandu aihoile lyoma ilo nililago ikaleta insula yihi kitalane nikulowa, kunsoko imilandu igiulye imiko akuza. 9 Unene ainimupanga ung'wandyo naikutile imiko, kululo nailaza ilago, imilandu ikapantika uupanga, nune nikasha. 10 Ilago ilo nailizeleta uupanga likapiluka kutula nsha kitalane. 11 Kunsoko imilandu aihoile lyoma lilago hangi ikankonga. Kukiila ilago nilanso ikambulaga. 12 Kululo imiko iza miziza, ni lago iziziza hangi atai, hangi iza nza. 13 Iti gwa iyo nai nza ikatula nsha ane kitalane? Ileke kutula iti lukulu. Kululo imilandu ihume kigeeleka kina milandu lukulu, kukiila ilo niza. Aitetile nsha kitalane. Iye ingi kina kukiila ilago ili, imilandu aongeelekile kutula mbinangulu. 14 Ingi kuine kina imiko uandilyo wakwe izaiza munkolo, kululo unene iza ni muntu wa kimuili. Naguigwe musese wa milandu. 15 Kunsoko singa ningile iko nenikiawa shanikituma iko nizaniki ihukiwe kiko niluma. 16 Kululo anga nitume iko nishanikilowa, ikutula nimigombile imiko kwia kina miza. 17 Ingi gwa itungili singa nene itungili ingi nkolo ane ikinda tuma nilanso, ingi milandu nikie milalane. 18 Kunsoko ningile kitalane, mumuili wane, shalikie ulukani nuluza. Kunsoko insula akintu nikiza ikoli kitalane ila gwa shakumipata. 19 Kunso ilo niza nineliloilwe shanendalituma, ingi gwa ilo nibi nisineliloilwe lilo nilituma. 20 Itungili ang'wi kituma ilo nishaniloilwe, singa nene nig'wene nizanazituma, ingi imilandu iyo nikie kitalane. 21 Namanya kina ikoli imiko kitalane nakuhia kituwia nimaza, kululo uubi ukoli kitalane. 22 Kululo namilumbiilya imiko ang'wi Tunda kunsoko au huili wane. 23 Ingi namiona imiko nishimpyani numuili wane. Ikukua ulugu ni miko nimipya mumahala ane. Ikuntwala unene ntule nimusese wa miko amilandu nikoli mumuili wane. 24 Unene nimuntu wa ukia nyenyu nuzenguna numuili uwu nua nsha? 25 Kululo namulumbiilya Tunda. Kukiila Yesu Kilisto Mukulu witu. Kululo gwa. unene kuma hala ane kumitumila imiko ang'wi Tunda hangi ikimuiili kumitumila imiko amilandu.

8

1 Kululo gwa kutile ulamulwa nuamilandu kuantu ao niakoli muung'wa Kilisto Yesu. 2 Kunsoko imiko na gwa ng'waung'welu wa upanga uyo nukoli kung'wa Kilisto Yesu ambikile une kuli ni miko na milandu ni nsha. 3 Kunsoko aiko ni miko ailemilwe kituma kunsoko aingila anga ngulu, Itunda aiwitumile. Aumulagiiye ung'wa akwe wing'wene kumpyani amuili wa milandu, atule isongeelyo lamilandu, hangi alongole amepe imilandu ulamulwa nua kimuili. 4 Aiwitumile iti nsoko imalagiilyo na miko ahume kukondaniligwa kitaitu. Usese nishakimatyata aya nakimuili, ingi kua kutyata aya nang'wa ng'waung'welu. 5 Awa niutyata umuili, isiga yaya namuili, kululo ao niityata namunkolo, imasigo yaya namunkolo. 6 Kunsoko insula amuili ingi nsha, ingi insula amunkolo upanga nu upolo. 7 Iyi ingi kunsoko insula iyi namuili iza awilei kung'wi Tunda, kunsoko iza ngila angi kulyo kumiko nang'wi Tunda hangi shikuhuma kumikulya. 8 Ao niutyata umuili shaakumuloelya Itunda. 9 Kululo gwa mikutili ikimuili ingi mukoli kinkolo. Ang'wi tai ung'waung'welu wang'wi Tunda wikie kitalanyu, kululo ang'wi umuntu mugila ung'waung'welu nuang'wa Kilisto, nuanso singa wakwe. 10 Ang'wi Ukilisto ukoli kitalanyu. Umuili ukule kunsoko amilandu, ingi inkolo mpanga kunsoko ankani ya tai. 11 Anga itule inkolo ang'wa uyo naumuushilye u Yesu kupuma kuashi wikie kitalanyu,

nuanso yuyu naumuushilye Ukilisto kupuma kuashi ukumipa hangi imiili na ushi, upanga kunzila nang'wa ng'waung'welu wakwe, nuikie kitalanyu. 12 Kululo aluna ane, usese kudaigwe, ingi singa kimuili kina kikie kunsoko kimuili. 13 Ang'wi mikie kunsoko amuili, mahugeela kusha, angwa mikie kung'wa ng'waung'welu, maileka intendo niakimuili nunyenye mukutula miapanga. 14 Anga wawa niidu nitongeelwa nung'waung'welu wang'wi Tunda, awa ingi ana ang'wi Tunda. 15 Kunsoko singa aiimusingiiye inkolo au sese hangi shamukogopa. Sunga mukasingiilya inkolo akula miana kukiila nanso kilila “Abba, Tata!” 16 Ung'waung'welu ng'wenso wikonga palung'wi ni nkolo yetu kina kiana ang'wi Tunda. 17 Ang'wi kiana, ingi gwa kiashi hangi asali ang'wi Tunda. Nu sese kiasali palung'wi nu Kilisto, ang'wi kuaga nung'wenso nsoko kuhuma kukuligwa palung'wi nung'wenso. 18 Kunsoko nuuaiyie uagi nuamatungo uwu kina singa kintu, iga nimpyanie nuukulu nuuzekunukulwa kitaitu. 19 Kunsoko maintu idu azizalindiila kunsula ni nkulu kukunukuilwa kuana ang'wi Tunda. 20 Kunsoko maintu ili aikilwe muugaziki, singa kua kulowa ng'wenso, ingi kunsoko akwe ng'wenso nauiikila pihi amalago akwe. Nila muhuili. 21 Uumbi wakwe nuenso ukulekelwa nakupumigwa musese nuagaziki, nukingiligwa mulekelwa nuakulu wa ana ang'wi Tunda. 22 Ingi kulingile kina imaintu ihi ingi ilwala nukaga nuwai palung'wi ni tungili. 23 Singa uu du, ingi nuse ung'waung'welu numpya nuingie kitaitu ingi nusese kulwala munkolo yitu, kulindiie kutula kiana, ingi uguniki wa miili itu. 24 Kunsoko aulindiili uwu aikugunilwe. Kululo ikintu naikilindiiwe anga kigela kutili ulindiili hangi kunsoko nyenyu uyu nuikilindiila iko nuikiona? 25 Ingi iga kukilindiile ikintu nishakikiona kukilindie kua uhuili. 26 Anga naikuumbilwe, ung'waung'welu nung'wenso wikuailya mugila ngulu witu. Kunsoko shakumanyile kulompa anga ninonee. Kululo ung'waung'welu ng'wenso wikulompeela kwa kulwala nishai humikile kuligitigwa. 27 Nu ng'wenso nuilingula mumyoyo wilinga imahala namunkolo, ingi wilompa kunsoko aantu ao niahuie anga uulowa wang'wi Tunda. 28 Nusese kuine kina ao ihi niamuloilwe Itunda, nuanso ukituma nkani yihi palung'wi kuanza ao ihi naitangilwe kunsoko akwe. 29 Kunsoko ao ihi auamanyile kupuma ung'wandyo, hangi auaholanilye kupuma ung'wandyo impyanigwe nimpyani nu ng'waakwe, ahume kutula mulelwa wa ng'wandyo mualuna nidu. 30 Nao nauaholanilye kupuma ung'wandyo, nienso auitangile hangi. Nao nauitangile nianso akaailya akate itai. Nao nauaiye itai akaakulya. 31 Kulunge uli gwa kunkani izi? Itunda ang'wi ukoli kukinge itu. Nyenyu nukukilinkila usese? 32 Uyu nishuku-muleka ung'waakwe ung'wenso, ingi aumupumilye kunsoko itu usese kihi ukuhita ule kuupa inkani ninza palungwi nung'wenso. 33 Nyenyu nukua semela eimikigwa ang'wa Tunda? Itunda ng'wenso mukola kuapa itai. 34 Nyenyu nuzeatwala milipo? Ukilisto Yesu ng'wenso naukule kunsoko itu, palung'wi nanso ihi akaukigwa. Hangi ukate uutemi palung'wi ni Tunda pani kulyo likoli, hangi ng'wenso wikulompeela usese. 35 Nyenyu nuzekutemanula nu lowa wang'wa Kilisto? Ubi? Ang'wi ndwala, uagigwi, nzala, ang'wi kifwe, ang'wi ubi wa shigu? 36 Anga naiyandikilwe, “Kuzizabulagwa mung'wi pi aikuaigwe anga inko yakusingwa. 37 Kukiila aya ihi usese kumahumile kukiila uyu naukuloilwe. 38 Kunsoko nahuma kulinga tai kina nsha ang'wi upanga, ang'wi amalaika, ang'wi maintu nakuli, ang'wi ngulu. 39 Ang'wi nakoli migulya, ang'wi nakoli pihi ang'wi kintu kilu, singa kikuhuma kuutemanula usese nuulowa wang'wi Tunda,

uyu ni Kilisto Yesu Mukulu witu.

9

1 Kuligitya itai mung'wa Kilisto, singa kuligitya uteele, imasigo ane
akoli palung'wi nu ng'waung'welu. 2 Kina ukoli ukia ukulu nuuwai
nukilinkie munkolo ane. 3 Ainihumile kulompa mpegwe isatiko nukuikwa
kuli nu Kilisto kunsoko aluna ane, nialuna ane niakimuili. 4 Nianso
Aisraeli. Niatulikile kutula ana, au kulu amalagiilyo, ni songeelyo la miko,
kumukulya Itunda ni lagiilyo. 5 Nianso atongeeli nu Kilisto uzile kua ikulyo
kuutugala umuili uwu. Nuanso Tunda wa maintu ihi. Hangi akuligwe
mahiku ihi. Amina. 6 Ingi singa kina imalagiilyo ang'wi Tunda alemilwe
kupika. Nsoko singi antu ihi niaakoli kihiaku Israeli, iza muisraeli lukulu.
7 Nukung'wa Abrahamu singa ai wileli wakwe lukulu. Kululo kukiila
wileli wang'wa Isaka ukitang'wa. 8 Iyi ingi, iana amuili ingi singa ana
ang'wi Tunda. Kululo iana nii lago agizilwe anga ana awileli. 9 Kunsoko
ingi ulu lukani lilago, “Kumatungo aya nzile, hangi u Sara ukupegwa
ung'wana.” 10 Ingi singa lili du, nu Rebeka naiwapantika inda kumuntu
ung'wi, Isaka tata witu. 11 Kina iana aiakili kulelwa, hangi akili kituma
lukani lihi nulu za ang'wi nulubi, ingi isigo lang'wi Tunda lihume kutula
nu hola ni limike. Hangi singa kua ntendo, ingi kunsoko ang'wa uyo
nuitangile, 12 ailigitigwe kitalakwe, “Umukulu ukumitumila numunino.”
13 Anga naiyakondigwa kandikwa: “Nimsigile u Yakobo, une u Esau
shanumuloilwe.” 14 Kulunge uli gwa? Ukoli wioneli ne kung'wi Tunda?
Kutile. 15 Kunsoko ukulunga kung'wa Musa, zeee nkete kinyauwai kung'wa
uyo ninzize nkite ukinyauwai, hangi nzenzo nkete ukende kung'wa uyo
ninzempa ukende. 16 Ingi gwa singa anga kunsoko ang'wa uyo nulakile,
hangi singa kunsoko ang'wa uyo nuimanka, ingi kunsoko ang'wi Tunda
uyu nuilagiila nakanda. 17 Kunsoko imaandiko alungile kung'wa Farao,
kina ainukimikilye kunsoko iyi nihume kulagiila ingulu yane kitalako,
Ilina lane litanantigwe ihe ihi. 18 Ang'wi uu uyu nuilowa kupegwa nakanda
wipegwa nakanda ikinyauwai nuyu nuilowa kupegwa, wimupeza yaya
nakutula wilugoha. 19 Sunga ukulunga kitalane, kuniki nkili neenda ona
igazo? Nyenye naulemig'we nimasigo akwe? 20 Ue ng'wamuntu ue wi
nyenyu nukumusukiilya Itunda? Kintu naikiumbilwe kimuile ne uyu
naukiumbile ite unene? 21 Ang'wi umuumbi mugila ingulu nia kuhola
uulolo nukeehu nukuumba kiseme king'wi kitule kikulyo nikiuya kitule
kigila ikulyo. 22 Ntuni gwa naituile Itunda akahia kuteta utaki wakwe,
nulagiila uhumi wakwe, akatula nugimya wilu akagumanilya ayo ihi
naahumile kitung'wa kua ubi? 23 Ingi anga niwitumile iti kina alagiile
udu nua ukulu wakwe kuiseme niahumile kulekelwa, izo naiwakondilye
kuinonelya kunsoko ukulu? 24 Ingi sese naikitangile, singa iantu aku
Ayahudi du, nao nishamumanyile Itunda ne? 25 Anga nauliyo kung'wa
Hosea: “Kuitanga iantu ane awa naisinga antu ane, nu mulowa wakwe uyu
nishaiwimlowa. 26 Hangi ikutula apo nauliiye kitalao, unye sha miantu
ane, pang'wanso akitangwa ana ang'wi Tunda numupanga.” 27 U Isaya
nung'wenso wenda pumya uhuli kua Israeli akazelunga, ialo la ana ang'wa
Israeli ata lizelidu anga imahalu na muluzi, wawa naiasagie du azegunika.
28 Kunsoko utata ukuluhola ulukani lakwe nula mihi, hangi ukukaya
kulukondya. 29 Anga u Isaya nauliiye ung'wandyo, anga Itunda wa
uhumi nishaukulekee uwileli kunsoko itu, aikuzetula anga Isodoma, hangi

aikuzitung'wa anga i Gomora. 30 Kulunge uli gwa, iantu ao nishaiduma itai, aka lija itai, tai kua uhuili. 31 U Israeli palung'wi nukumilyata imikononi tai, shaiamisigile nukukela imiko nanso. 32 Kuniki ikatula iti? Kunsoko shanga ai akumipenza kwa uhuili, ingi nantendo akakumpa migwe nala ukumpi. 33 Anga naiyakondigwe kandikwa, “Goza, nalilalya igwe la kukumpa mu Sayuni nu migwe nila kuulya. Uyu nukuhuila kua ili shuzizila iminyala.”

10

1 Aluna ane ayanondoeye munkolo ane kung'wi Tunda, kunsoko akugunika kung'wao. 2 Kunsoko naza kumuila kina akazanile kunsoko ang'wi Tunda ingi gwa singa kunsoko auhugu. 3 Kunsoko shaamanyile itai hangi akupenza ienso itai ienso, aiagila ikulyo la tai kung'wi Tunda. 4 Kunsoko Ukilisto ng'wenso mpelo amiko kukiila tai a muntu wihi nuhuie. 5 Kunsoko u Musa wandikile tai iye nukupumiila mu miko: “Umuntu nukoli mtai na miko ukikie kukiila tai yiyi.” 6 Kululo itai nipumie muuhuili ilunga ite, “Uleke kulunga munkolo ako, nyenyu nukuluma kulongola kilunde? 7 Iyi ingi kumusimya u Kilisto pihi. Hangi uleke kulunga, “Nyenyu nukusima mikombo?” (Iyi kumuhumbula u Kilisto kupuma kuashi) 8 Kululo ikulunga uli, ulukani lukoli pakupi nuewe, mukimilo kako numumoyo wako nulanso ingi lukani la uhuili nikuulutanantya. 9 Kunsoko kumulomo wako ugombile kina u Yesu tata hangi uhuie munkolo ako kina Itunda amuukilye kupuma muashi ukugunika. 10 Kunsoko inkolo amuntu ihuila nukupantika itai nukuamulomo wakwe wigomba akapantika uguniki. 11 Ingi gwa ulukani luhiiye, “Wihi nuhuie shuzepantika iminyala.” 12 Kunsoko kutile impyani kina uyu muyahudi nuyu Muunani kunsoko utata yuyo yuyo wa antu ihi, hangi mugole wa antu ihi niimitanga. 13 Wihi uyu nulihuie ilina lang'wa Tata ukugunika. 14 Ikutulika ule ahume kumitanga nuanso nishaamuhuie? Hangi ikutulika ule kumuhuila uyu niakile kumija? Hangi akija ule ana ahite kutanantiligwa. 15 Akuhuma uli kutanantya ulukani aga ahite kulung'wa Anga naiyandikilwe, imigulu ao miza kuantu ao nitanantya inkani ni ya ulumbi ni makani nimaza. 16 Kululo ihi singa ulukani lang'wa Yesu kunsoko. U Isaya wilunga, “Utata nyenyu naiwigule ulukumo litu?” 17 Kululo uhuili wiza kunsoko nukija kukiila lukani lang'wa Kilisto. 18 Kululo kulunga, “singa aigule nee?” Ingi aigule. “Induli yeneela ihe ihi, ninkani yao yasambaila mumpelo ihe ihi.” 19 Kululo kulunga, Iaisraeli singa aialingile nekiiza u Musa ukutambula, “Kuapa nsula kuantu ni singa amihi iye, kunzila niningila uhugu, nukuasongeela sunga atake.” 20 U Isaya ingi mugimya hangi wilunga, “Ainigelekile kuantu ao nishaipenza, nekigela kuantu ao nishaiantakile.” 21 Kululo Uisraeli ukulunga, “Mahiku ihi aingooe imikono ane kuantu ao niagila ikulyo nao nia kaku ankolo.”

11

1 Kukolya, Itunda auahitile ne iantu akwe? Ingi singa auahitile, ingi nunene ni Mwisraeli nua ukoo wang'wa Abrahamu, nui kabila lang'wa Benyamini. 2 Itunda singa auahitile iantu akwe, aualingile kupuma ung'wandyo, iti shamulingile iandiko nuliliiye kung'wa Elia, naumulompile Tunda kuantu akua Israeli. 3 Utata waabulaga ianyakidagu ako, neenso akumulanga imakumbikilo ako. Nasaga ning'wene hangi akupenza upanga wane. 4 Isukiilo lang'wi Tunda likulunga ntuni

kitalako? “Naika kunsoko ako antu magana nzogu mupungati awa
nishaumukulya Itunda wa unkumbigulu” (Baali). 5 Kululo nimatungo
nitungili akoli niasagiile kunsoko au holanigwa nua ukende. 6 Kululo
agaitule kuaukende, singa hangi kua ntendo, ang'wi ukendo singa utulo
hangi ukende. 7 Ntuni gwa? ulukani nu Israeli aukuluduma, singa
akalupantika, ingi iaholanigwa kakipantika, niang'wi ikapegwa kiti aleke
kuona. 8 Anga niyandikilwe: “Itunda uapee nkolo au tu, imiho aleke
kuona, nia kutye aleke kija sunga ni leliye.” 9 U Daudi nung'wenso
ukulunga, “Leka imeza yao itule nyavu, mntego, nuakukumpa kunsoko
awilei wao. 10 Leka imiho ao apegwe ikiti aleki kuhuma kuona. Ulongole
wendua tunye imigongo ao mahiku ihi.” 11 Ingi gwa kulunga, akumpaa
nee sunga agwiiza ileka kutula iti itunu. Ingi gwa kua kuleng'wa kitalao,
uuguniki wapika kuantu nishaahuie, ingi nienso ahume kupegwa uwilu
nuansula. 12 Ang'wi kuleng'wa kitalao nsoko augole waunkumbigulu,
hangi ang'wi kuulya kitalao kunsoko augoli wa anyakilungu ukondaniili
kitalao ukutula ugeile uli? 13 Itungile kuligitya nunye nimiantu amihe.
Kunsoko naina nimitumi wa mahi mangiza, nainikuilya uitumi wane.
14 Ang'wi kuapa nsula ao niamuili ung'wi nunene. Ang'wi niang'wi kua
guna. 15 Ang'wi kuhitwa kitalako wigombi wa mihi kusingiiligwa kitalao
ikutula ule upanga kupuma kuashi. 16 Ang'wi indya yang'wandyo iza kiuto
nikiza, uu nili nila utu. Ang'wi umuli iza kiuto imataambi nimenso uu.
17 Ang'wi imataambi ang'wi aatemilwe anga uewe itaambi nila muzeituni
nuamihaka, nautemewe pakati ao, angwe aiwihanguie palung'wi nimihi
augoli wa mizeituni, 18 leka kilumbiilya kunsoko amataambi, ang'wi
ukilumbiilya, singa wewe wimiailya imili, imili ikuailya wewe. 19 Kululo
ukulunga imatambi aatemilwe kunsoko nihume kutemelwa. 20 Tai ingi:
Kunsoko akuhita kuhuila aiatemilwe, kululo uewe aiwimikile kunsoko
auhuili wako, uleke kutula kihumbula migulya inonee kogopa. 21 Kunso
Itunda singa aumalekile imatambi na ng'wandyo, nuewe singa ukuhumila
ikinya uwai. 22 Goza gwa intendo ninza niang'wi Tunda nizi nintaki, uulaki
auzile ku Ayahudi kunsoko naiagwie, kululo kuangiza, uuza wang'wi
Tunda wiza kitalako ang'wi ukikie kuuza wakwe. Angaitule shanga uu
nuewe ukuhitwa. 23 Ang'wi singa akulongoleka kuhita kuhuila kitalao,
akulemelwa hangi, kunsoko Itunda ukete uhumi nuakuatemela hangi.
24 Kunsoko ang'wi anye amutemilwe kunzi kunsoko ang'wi ung'wandyo
aimia muzeituni wamihala ni hangi ang'wi anutemewe ung'wandyo wa
muzeituni nuza, ang'wi aikukila i Ayahudi, naatuile anga mataambi
ang'wandyo kuhuma kutemelwa hangi mukati amizeituni ao? 25 Aluna
ane singantakile mulinge unkunku uwu, hangi muleke kutula nimahala
nakusiga kitalanyu. Unkunku uwu upumie ukaku ku Israeli sunga
kuukondaniili nua unkumbigulu nuuzile. 26 Kululo Israeli ihi akugunika
anga naiyandikilwe: “Kupuma Sayuni uzile Muguni ukuuheja uubi
kupuma kung'wa Yakono. 27 Nili likutula ilago lane palung'wi nienso.
Matungo ninzaheja imilandu ao.” 28 Kua lukumo nula lukani, atula alugu
kunsoko anyu kululo kunsoko alukumo nulakung'wanso kimikigwa atula
alowa kunsoko a Tata anyu. 29 Kunsoko ikipegwa nu witang'wi wang'wi
Tunda shawi kailika. 30 Kunsoko ung'wandya aimamulekile Tunda kululo
itungila mausingiilya ulekelwa wanakanda, kunsoko akumuleka Itunda
kitalao. 31 Kunzila yiyo yiyo i Ayahudi amulekile Itunda, kunsoko
aimusingiiye ulekelwa nienso akusingiilya uulekelwa. 32 Kunsoko Itunda
ualungile iantuihi muubi, ingi ahume kuahumila ikinya uwayi. 33 Anga

niza ukulu uugole wakwe nimahala nu hugu wang'wi Tunda, shawilingika nu lamulwa wakwe ni nzila yakwe shayipenzeka. 34 Nyenyu naumilengile insula ang'wa Tata? Ang'wi nyenyu naiwimusija? 35 Ang'wi nyanyu naumupee ikintu ung'wandya nung'wenso ukulipwa hangi? 36 Kunsoko maintu ihi apumie kitalakwe ikoli kua uhumi wakwe, hangi ukusuka kitalakwe, ukulu ukuli kitalakwe ikali na kali. Amina.

12

1 Kululo kumulompa anyandugu kua ukende wakwe Tunda, pumi imiili anyu itule isongeelyo ni panga, niza niligombekile kung'wi Tunda. Ili lili ukuilyo lanyu nilikite insoko. 2 Hangi leki kulyatiili na munkumbigulu uwu, ingi mupiulwe nukutula miapya ni masigo anyu. Itumi uu muhume kulinga ulowa wang'wi Tunda nuziza, nakumuloilya nuukondanili. 3 Kululo kulunga, kunsoko aukende naimpewe kina muntu wihi nukoli mung'witu, shunonee kusiga nakoli migulya akwe kukila ninonee kusiga, ingi unonee kusiga kua mahala anga Itunda numupee kila umuntu kua uhuili. 4 Kunsoko kutite ipango idu mumuili ung'wi ingi singa ipango yihi ikete mulimo ung'wi. 5 Uu ingi nusese nikidu kimuili ung'wi kung'wa Kilisto, niungo king'wi kumuya. 6 Kukite ipegwa niyilekee kukiila ukende naimupewe. Ang'wi ikipegwa kamuntu unyakidagu itulike kua uhuili wakwe. 7 Anga itule ikipegwa ka muntu uaili nitume. Ang'wi numungiza ikipegwa kakwe kumanyisa ingi amanyise. 8 Ang'wi kipegwa kamuntu ipumbulyo, ingi apumbulye ang'wi ikipegwa kamuntu kupumya, itume uu kua ukende anga itule kipegwa kakula mutongeeli atule nuukenge, anga itule kipegwa kakuona kinyauwai ingi itulike kutula ilumbi. 9 Ulowa uleke kutula wakielya, uhukilwi uubi, muambiile nimaza. 10 Kukiila ulowa wakiluna, ilowi nyenye kua nyenye kukiila ikulyo, mipe ikulyo nyenye kua nyenye. 11 Mukagupe, muleke kutula miatolo, aya namunkolo. Mutule ninsula, kung'wa Tata mitumili. 12 Lumbi mutule nugimya kumahiku napembilye, muzemulindie kumukulya nukimika mumalompi. 13 Muze mukoli mumalompi naahuili, ipenzi inzila yidu niakulagiila ukende. 14 Alompeeli ukembetwa awa ihi niimaja. Muakembete muleke kuapa imasatiko. 15 Lumbiili nawa niza alumbiye, lili palung'wi nao niilila. 16 Migombyo palung'wi unyenye kwa nyenye mleke kutula mzidaya, kululo agombi awa niakili adabu ikinkolo. Muleke kutula nuuhugu nua mumasigo anyu du. 17 Muleke kumulipa muntu wihi kua kintu nikibi kua ubi. Itumi inkani ninza mumiho na antu ihi. 18 Anga yahumika, anga naiiekilwe kitalanyu, mutule nuupolo niantu ihi. 19 Alowa leki kilepishi naimigaziiye, pugamuki uutaki wang'wi Tunda. Kunsoko yandikilwe, “Uilipishi wane, nzeelipa ulungile utata.” 20 Ang'wi umulugu wako ukete nzala, mulise. Agize ukete nyota mung'wense anga witume iti wamukensha makala amoto mitwe lakwe. 21 Leka kuhung'wa nuubi, uhume uubi kua uza.

13

1 Muntu wihi atule ni kulyo kuutemi nuukoli migulya akwe, nuutemi wihi upumie kung' wi Tunda. Nuutemi wihi uikilwe ni Tunda. 2 Uyu nukugilya uutemi nuanso, ingi ukugilya utemi wang'a Itunda, nao niugilya akukusingiilya ulumulwa wao ienso. 3 kunsoko iatemi singa ikangilyo kuantu niituma nimaza, ingi kuituma mabe. Uloilwe kuluta kugopa ne uutemi? Itume nimaza ukulumbiiligwa. 4 Ingi mitumi wang'wi

Tunda kitalako kunsoko amaza, ang'wi ukituma aya nimabe. Ogope, kunsoko shukukenka upanga nitile insonko. Ingi mitumi wang'wi Tunda. Nuipumya utaki kuantu niituma uube. 5 Inonee kutula nikulyo, singa kunsoko autaki, ingi kunsoko nayo nakoli munkolo ako. 6 kukiila iyi ukulipa impia, kunsoko iakola uhumi ufumi ang'wi Tunda awa nia longolekile kituma ulukani ulu. 7 Mulipi wihi uyu numudaye, ang'wi mpia mumupe impia, ang'wi ahoela mpia ahoele, nuakogopwa, ogopwe, nuikulyo apegwe ikulyo. 8 Leki kudaigwa kitu kihi numuntu, ingi milowe unyenye kua nyenye. Kunsoko uyu nizumuloilwe umunyakisali wake wamikondanilya imiko. 9 Kunsoko, shukugoolya, shukubulaga, shukia, shukulowa, ang'wi likoli ilago nilulya likaminkanigwe nili, ukumulowa umunya kisali waka anga uewe nuilowa. 10 Uulowa shamuaalya umunya kisali nua muntu kululo ulowa ingi wuwo ukondaniili wa miko. 11 kunsonko iyi iti mulingile kina apika imatungo nakuhega, mutulo, kunsoko. Uuguniki witu wa hugeela nangulu kukila imatungo ayo naikuhuie ung'wandyo. 12 Utiku walongoleka nu ng'ung'we wahugeela, kuike kumpelo intendo nia kiti, hangi kutugale ishigi ya welu. 13 Hangi kulongoleke muuza, kuzekukoli mu welu, singa muulumbili nuaubi ang'wi ugala magai. Hangi kuleke kulongoleka muugooli a ng'wi nsula nisinga ihumile kugiligwa, hangi singa muwisongeeli nu muwilu. 14 Ingi kumutugale u Kristo hangi kuleke kuika ilyoma kunsoko amuili, kunsula yakwe.

14

1 Musingili wihi nakili kukoma ikiuhuili, muleke kupumya ulamulwa nuamasigo akwe. 2 Umuntu nukite uhuili ukulya kihi, uyu numungiza nakili kukoma ukulya inyenye du. 3 Umuntu nuiliza kila ikintu, aleke kumudalaha uyu nishawiliza kila ikintu, nuyu nishawiliza aya ihi aleke kumupa ulamulwa uyu nuiliza imaintu ihi. Kunsoko Itunda wakondya kusingiilya. 4 Uewe winyenyu, nukumupa uulamulwa uyu niza mitumi wa mutungwa wa muntu mungiza? Ungi pantongeela amukulu wakwe kina wimika ang'wi wigwiza, kululo ukuukigwa kunsoko utata uhumile kumisha. 5 Umuntu wilukulya uluhiku lung'wi kukila ukulya, numungiza wikulya imahiku ihi kina impyani, ingi kila umuntu ikagule ung'wenso mumahala akwe. 6 Uyu nizuambile uluhiku, uzuambile kunsoko ang'wa Tata, kunsoko wimupeeza masongeelyo Itunda, uyu nishawiliza wigilya kulya kunsoko ang'wa Tata, nung'wenso wipumya isongeelyo kung'wi Tunda. 7 Ingi kutile nuikie kua nkolo akwe, hangi kutile nuikuza kunsoko akwe ung'wenso. 8 Ang'wi kukete uupanga, kiapanga kunsoko ang'wa Tata, ang'wi kuusha, kuusha kunsoko ang'wa Tata, kululo ang'wi kutula kiapanga ang'wi kuusha kinsao yang'wa Tata. 9 Kunsoko iyi Ukilisto aukule hangi nukutula mupanga hangi, kina atule Tata wa aihi kuashi nawa niapanga. 10 Kululo gwa niki nukumutwala muulamulwa umuluna wako? Hangi niki nukumudalaha umuluna wako? Ingi use kihi kuzizimika pantongeela ni tuntu la ulamulwa kung'wa Tunda. 11 Kunsoko yandikilwe, anga ninikie, “Uuliye utata,” kitalane malu ihi azetugama, ninema yihi izepumya ulukumo kung'wi Tunda.” 12 Kululo muntu wihi uzepumya ialo lakwe kung'wi Tunda. 13 Kululo kuleke kulongoleka kikensha ulamulwa ntongeela akwe temanula iti, kutile nukuika igiiligwa ni miutego kumuluna wakwe. 14 Ningile hangi nagomba kung'wa Tata u Yesu. Kina kutile ikintu nikibi ikenso, ingi kung'wa uyu nusigile kina kihi kibi, kunsoko kitalakwe kibi. 15 Ang'wi kunsoko andya umuluna

wako ukisusumya, shuku genda hangi muulowa. leka kumugazanja nandya yako umuntu nai nsoko ang'wa Kilisto aukule. 16 Kululo gwa uuza wanyu uzeleka kuligitigwa kua ubi. 17 Kunsoko uutemi wang'wi Tunda singa kukiila ndya ni ng'wegwa, ingi kukiila tai, upolo, nu kulumba mung'wa ng'waung'welu. 18 Kung'wa uyu nuimitumila Ukilisto kua iti ugombekile kung'wi Tunda hangi ugombekile nukuantu. 19 Kululo gwa, kutyate inkani nia upolo ninizi niyi muzenga umuntu nimungiza. 20 Uleke kugazanja umulimo wang'wi Tunda kunsoko andya, kutai maintu ihi iza maziza, ingi iza ibi kumuntu uyo nuiliza ikamusababisha kugaza. 21 Iza kuleka kulya inyama, ang'wi kung'wa intuli, ang'wi kihi nikihumile kumutasha umuluna wako. 22 Uhuili uwu nuutite, ieke kitalako nukungwi Tunda. Wakembetwa umuntu uyu nishanga ukikesha uulamulwa wakwe ung'wenso kua iko nukigombile. 23 Uyu nukete uwoa wapegwa uulamulwa aga alule ukulya. Kunsoko shi pumie muuhuili. Hangi kitu nishakipumie muuhuili ingi mulandi.

15

1 Usese nikukete ingulu inonee kukenka imilandu iyo naanyamilandu hangi singa inonee kielya kung'witu. 2 Kihi mung'witu amuloelya umunya kisali akwe, ingi ikutula lukani luza nulakumzenga. 3 Ingi Ukilisto singa aukielya ng'wenso, intongeela akwe ikatula anga naiyandikilwe. Ituki izo naiakulukie yampantika nene. 4 Kihi naikitongee kandikwa, aikandikilwe kunsoko akuumanyisa, ingi gwa kukiila ulindiili nu kukiila kupegwa ngulu ni maandiko aikuzetula kimiho. 5 I Tundu nuaulindiili hangi nuaupumbuli ampe imasigo nimaza na mpyani ang'wa Kilisto. 6 Ingi kua nkolo ing'wi nu mulomo ung'wi muhume kumukulya Itunda, Tata witu Yesu Kilisto. 7 Kululo misiingiilye nyenye kwa nyenye, anga u Yesu Kilisto naukusingiiye. Kunsoko Itunda ahume kukuligwa. 8 Kululo kulunga kina Ukilisto waikilwe kutula mitumi wa miko kukiila lai ang'wi Tunda. Aiwitumile ite ahume kuona imalago aya naiapumigwe nia tata itu, 9 niantu kumukulya Itunda kua ukende wakwe, anga niyandikilwe, “Kupumya lukumo mumahi nang'wi, nukimba kulina lako.” 10 Hangi iliiye lowi unye antu amumahi palung'wi niantu akwe. 11 Ni hangi mulumbiili utata unye mahi ihi; leka iantu amihi amukulye ng'wenso.” 12 Hangi u Isaya uliiye, “Lizetula likoli itina la ng'wa Yese, hangi ung'wi uzeukigwa kutula mutemi wihi Niantu azetula nuuhuili kukiila ng'wenso.” 13 Ingi gwa Itunda wa uhuili amizulye ulumbi wihi nuupolo kua kuhuila, muhume kutula nuhuili, kukiila ngulu yang'wa ng'waung'welu. 14 Aluna ane, nkaminkiigwe unene mukola ku nkani nianyu nia kina unyenye nu nyenye mizue ukende, mizuigwe ulingi wihi, hangi mahumaa kihugula. 15 Kululo kumandikila inkani izi kua kukomangiila kitalanyu muhume kukimbuka ukende naimpewe ni Tunda. 16 Ukende uwu aimpewe nlume kutula nimitumi wang'wa Yesu Kilisto naulagiigwe kuantu. Naiwipumilye anga mudimi wa lukani lang'wi Tunda. Ainihumile kituma iti, kipumya kung'wane itule ngombilwe itule yogigwa ni Tunda kukiila nzila ang'wang'welu. 17 Kulolu ilumbi lane likoli kung'wa Yesu Kristo ni pa ntongee ang'wi Tunda. 18 Singa kugema kuta ulukani nishawitumile Kilisto ku kazi ane, iantu ahume kutula nikulyo kunkani ukuntendo. 19 Kungulu ya ilingasiilyo ni makuuilwa, nukuangulu yang'wa ng'waung'welu. Iyi ingi ai kupuma Kuyerusalem, nukupilimiila ku Iliriko, nihume kuhola kunzi ukondanili ulukani lang'wa Yesu Kilisto.

20 Kunzila iyi unene singa ninzutanantya ulukani uko nu Kilisto watongee
kutanantigwa nsoko ndeka kuzenga inkani nia muntu mungiza. 21 Kululo
anga naiyandikilwe, “Kukiila ngwenso agila anga lukumo lakwe auzila
kuaona, nao nisingaaiamigule akumulinga. 22 Kululo gwa aingieigwe mara
du kuza kitalanyu. 23 Ingi gwa itungili nimugila ilyoma hangi mihi iyi,
hangi miaka idu iza ndoilwe kitalanyu. 24 Mahiku ihi ninendo ku Hispania
nihuila kuaona ninkiile nukutwalwa kunzila yane nunye, anga natula
nalumbiilya palung'wi nunye kumatungo nanso. 25 Itungili nauka ku
Yerusalemu kua ailya ahuiili. 26 Nsoko ainonee iantu Makedonia nawa
nia Akaya kuahanguilya iahimbi awa niahuie kung'wanso ku Yerusalemu.
27 Ingi aitulikile kua ulowa wao, hangi tai, atula adaigwa ao. Ang'wi awa
nisha ahuie atula palung'wi nienso munkani nia munkolo nienso adaigwa
kuaailya imaintu nialoilwe kupata. 28 Kululo imatungo anga nakondyo
iti nukutula nukondaniili wa ndya izi kitalao. Unene kukuila nunyenye
kulongola ku Hispania. 29 Ningile kina imatungo ninzile kitalanyu, nzile
nukondanili nua ukembetwa wa Kilisto. 30 Aluna ane, numulompile
kukiila Tata wetu Yesu Kilisto, nukua ulowa wang'wa ng'waungwelu,
kagupi palung'wi nune mumalompi anyu kunsoko anyu ntongeela ang'wi
Tunda. 31 Lompi nihume kugunika kupuma kua antu ao niagila ikulyo
ku Yudea, nuitumi wane ku Yerusalemu uhume kusingiiligwa nia huili.
32 Lompi nihume kuza kitalanyu nilumbi kukiila ulowa wang'wi Tunda,
kulume kusupya palung'wi nunye. 33 Ni Tunda wa upolo atule palung'wi
nunye mihi. Amina.

16

1 Namuika kitalanyu ng'waitu u Fibi adada witu, niza mitumi kitekeelo
nilikoli Kenkrea, 2 muhume kumusingiilya kukiila tata. Itumi uu kua
nulanso nula uza nua ahuili hangi mimike palung'wi nung'wenso kua
lukani lihi nukutula uloilwe kupata kunsoko waina mitumi waantu idu
nukunsoko ane hangi mitumi. 3 Mulamushe u Priska nu Akila, itumi
amilimo palung'wi nune kung'wa Kilisto Yesu. 4 Kua upanga wane
ikagazanja upanga wao, kupumya isongeelyo kitalao. Hangi singa unene
du nukumatekeelo ihi namihi, 5 Lilamushe itekeelo nilikoli kitakeo. Mula-
mushe Epanieto mulowa wane, numulelwa wang'wandyo kung'wa Kilisto
ku Asia. 6 Mulamushe u Mariamu naukagupile kituma imilimo kunsoko
anyu. 7 Mulamushe Andronikо nu Yunia anyandugu ane, naiatungilwe
palung'wi nunene, nawa naiahuiwe muitumi hangi naiatongee kumulinga
Ukilisto asese kazekukili kumulinga. 8 Mulamshe Ampliato, mulowa
wane kung'wa Tata. 9 Mulamushe Urbano, mituma milimo palung'wi
nune kung'wa Kilisto, nu Stakisi mulowa wane. 10 Mulamushe Apele,
nugombilwe kung'wa kung'wa Kilisto. Alamushe ihi ao naiakoli mito
lang'wa Aristobulo. 11 Namushi Herodioni, ahumba iane, namushi antu
niamito ang'wa Narkiso niakoli kung'wa Tata. 12 Namushi Trifaina nu
Trifosa, niakagupile kituma imilimo ang'wa Tata. Mulamushe u Persisi
mulowa, nuitumile imilimo nidu kung'wa Tata. 13 Mulamushe u Rufo,
naiwimikigwe nu Tata nu ia wakwe palung'wi nuia ane. 14 Mulamushe
Asinkrito, Flegoni, Herme, Patroba, Herma nia aluna ihi niakoli nienso.
15 Mulamushe Filologo nu Yulia, Nerea nu muluna wakwe nu Olimpa
nia huili ihi niakoli palung'wi nienso. 16 Alamushe ung'wiung'wi kua
kualungila kuaza. Matekeelo ihi nang'wa Kilisto amulamusha. 17 Itungile

aluna ane kutuna kusige kiisa iantu akutemanuka, akutemela ni nkani nimbi. Enda atemanuka nayo naikumanyisigwe. Piluki muhege kitalao.
18 Kunsoko iantu anga awashanga imitumila Ukilisto tata itumila inda yao. Kua nkani ninza, nia uteele akuikonga inkolo ni ngila imagazo.
19 Kumpyani ni kulyo lanyu mapika mihi kululo nalowa kitalanyu, itungili nalowa kitalanyu mutule nimahala ni maza, muuleke kutula nimagazo pantongeela aubi. 20 Itunda singa ukutinya kumulimansiilya umulugu kumpambatilyo yanyu. Uukende wang'wa Tata Yesu Kilisto utule palung'wi nunye. 21 Timoteo, mitumi palung'wi nune amulamusha nu Lukio, Yasoni nu Sospeter ahumba iane. 22 Nene Tertio, ainandikile ibada ili, numulamukilye kulina lang'wa Tata. 23 Gayo, naunoneeye nukitekeelo lihi numulamukilye Erasto, muiki wa mpia wa muki sali, amulamushe, palung'wi nu Kwarto nai muluna. 24 * 25 Itungili kitalakwe yuyu nukete uhumi nuakuimisha mulukani numuma manyiso nang'wa Yesu Kilisto, nukunukuilwa nuaunkunku uo naupihiluwe kumatungo malipu.
26 Kulilo itungili yakondigwa kukunukulwa nukumanyika nukandikwa nianyakidagu aya namalagiilyo ang'wi Tunda nua mahiku ihi, nukua ikulyo la uhuili muma hi ihi? 27 Itunda wingwena nuama hala akwe. Ukulu utite ng'wenso kukiila Yesu Kristo ikali na kali Amina.

* **16:24** Ambiila: Muusako nuang'wandyo ulukiili ulu likutili. Goza Warumi 16:20. “Ukende wang'wa tata Yesu Kilisto wikie palung'wi nunye mihi. Amina.

1 Korintho

1 U Paulo, naewilangilwe nu Yesu Kilisto kutula mutume kuulowa
wang'wi Tunda, nu Sosthene muluwa witu. 2 Kitekeelo nilang'wi Tunda
nilikole kukorintho, kuawa niaikilwe wakfu mung'wa yesu Kilisto, nei-
tangilwe kutula antu neatakatifu. Kuuaandekila ga nawa ehi neelitanga
elina lamukkulu witu u Yesu Kilisto mukianza kehi, Mukulu nuao nuyu
nuulu. 3 Ukende nuupolo utule kung'waanyu kupuma kung'wi Tunda utata
witu nu Mukulu witu u Yesu Kilisto. 4 Mahiku ehi numusongeeye Itunda
nuane kunsoko anyu, kunsoko aukende wang'wi Tunda nu Yesu Kilisto
awapee. 5 Watendile kutula agole kukila nzila, muutambu mpalung'wi
nimahala ehi. 6 Watendile agole, anga uwikengwi kukiila kung'wa Kilisto
kina ugombilwe kutai mumo mitalanyu. 7 Kuite gwa shamukuhielwa
uupegwe yakenkolo, anga nimukete insula nakulindiila ukunukuilwe nua
Mukulu witu u Yesu Kilisto. 8 Ukumukomisa unye gwa, sunga impelo
nsoko muleke kumelwa muluhiku nula Mukulu witu u Yesu Kilisto.
9 Itunda shawikalika naumitangile unye muupalung'wi nuang'wakwe, u
Yesu Mkulu witu. 10 Itungeli kumupepeelya akaka niadada ane, kukiila
elina nila Mukulu witu u Yesu Kilisto, kina ehi agombe, hange kina itule
kutile uwikomi mung'waanyu. Kumupepelya kina mihanguile palung'wi
kisigo ling'wi nuupikeeli ung'wi. 11 Inge iantu amito nilawa Klowe ambila
kina ukole wikani nulongolekile mitalanyu. 12 Nkete ndogoilyo siye: Kela
ung'wi wanyu wilunga, unene niang'wa Paulo," ang'wi, "unene niang'wa
Apolo," ang'wi niang'wa Kefa" ang'wi "unene niang'wa Kilisto." 13 Itee,
Ukilisto utemanukilene? Itee, Upaulo aewagigwe kunsoko anyune? Itea,
aemubadisigwe kulina lang'wa Paulone? 14 Nimusongeeye Itunda kina
singa aembadisilya wehi inge Ukilisto du nu Gayo. 15 Iye naeyezetula
kina kutile wehi nauzelunga mbadisigwe kulina lane. 16 (Aeniabadisilye
ga nawaniamilo nilang'wa Stephania. Kukila pang'wanso, singanengile
ang'wi aenamubadisa muntu numungiza wehi). 17 Kunsoko u Kilisto
shanga auntumile kubadisa inge aekutanatya inkani ninziza. Shanga
auntumile kutanantya inkani niikulyo lakuuntu, nsoko kina engulu nikota
lampaga nilang'wa Kilisto ilekekuhegigwa. 18 Kunsoko ulukani likota
lampaga upungu huawa niakusha kuite kuawa ni Tunda ukuaguna, ngulu
ang'wi Tunda. 19 Kunsoko iandekile, "Kubipya ikulyo lao awa niakete
kubipya ulingi wao nuamahala. 20 Ukolipe umuntu nukete ikulyo? Ukolipe
nukete umanyisi? Ukolipe umutambuli umupepeli nuamuunkumbigulu
uwu? Itee, Itunda shamaaupiunene ikulyo nilamuunkumbigulu uwu
kutula upugu? 21 Kupuma uunkumbigulu nikulyo lakwe shaeumulengile
Itunda, aeyemunonee tunda kuupungu wao nuautananti nsoko waagune
awa niakuhuela. 22 Iayahudi ekolya ilengasiilyo niamakula nukuayunani
eduma ikulyo. 23 Kuite kuumutanantya u Kilisto naeupagekilwe, naekimeli
kuayahudi muupungu kuayunani. 24 Kuite awanaeitangilwe ni Tunda,
Iayahudi nia Yunani, kuu mutanantya u Kilisto anga ngulu nikulyo lang'wi
Tunda. 25 Kunsoko u upungu nuang'wa Itunda, ukete upolo ikila nua ana
adamu, nu unyeku nuang'wa Itunda ukete ngulu ikilo nua ana adamu.
26 Gozi uwitangi nuang'wi Tunda kung'waanyu, akaka niadada ane. Singa
aemiedu tai naemukete ingulu. Singamiedu tai nemutugilwe muukulu.
27 Kuite Itunda ausague imaintu nimapungu namihe nsoko akuhumye

iminyala aya nakete ikulyo. Itunda ausague aya nimanegetu nikamihe kukihumya iminyala nikikete ingulu. 28 Itunda ausague iki nikikole pihe nikinikimeilwe munumuhe. Ausague nimaintu nisinga aiaaigwe kina maintu nukimatenda singa kintu imaintu nakete insailo. 29 Autendile ite nsoko itule kutile wehi nukete insoko akihumbula ntongeela akwe. 30 Kunsoko aeki Itunda nukitendile, itungo ile mukole mukati ang'wa Yesu Kilisto, nutendekile ikulyo kunsoko itu kupuma kung'wi Tunda. Naetai itu, utakatifu nukomolwi. 31 Anga wigeeli, anga ulukani nululungile, “nukikulya, wikulye Mumukulu.”

2

1 Naenkole kitalanyu akaka niadada ane, singaaenzile kunkani niakupepeelya nukukulya anga naentanantilye itai naeipikile nang'wi Tunda. 2 Aenamue kutula singamine kehi naenkole palung'wi nunyeinge u Yesu Kilisto udu nung'wenso aewagigwe. 3 Hangi aenipalung'wi nunyenye muunegetu, nemuwua, nukukagata kukila. 4 Nulukani lane nukutanantya kung'waane singa anga aenkani yakupepeelya nukukulya. Kulekaite, aeyukumigelya ung'wang'welu nengulu, 5 nsoko kina uhueli wanyu uleke kulula ikulyo laantu, inge mungulu niang'wi Tunda. 6 Itungo ile kuulitambula ikulyo muantu niakulu, kuite singa ikulyo nikumihe eye, ang'wi nilaatemi niamatungo aya, niakukila. 7 Kuleke ite gwa, kuuletambula ikulyo lang'wi Tunda mutai nipihile, ikulyo nelipihile Itunda naulisague naeakili apike imatungo naukulu witu. 8 Kutile wehi nuautemi kumatungo aye nuleine ikulyo ele, anga aieze alengile kumatungo nanso, singa aieze maja Umukulu nuaukulu. 9 Kuite anga uu niandekilwe, “imakani nikutile eliho nilimaine, kutile ukutwi numigulye, imasigo shangaasegile, makani ni Tunda umanoneeye kunsoko aawa niamuloilwe nuanso. 10 Aya makani ni Tunda umakunukue kitaitu kukiila ng'waung'welu, kunsoko ung'waung'welu weduma kela ikintu, ga nemakani amukati ang'wi Tunda. 11 Kunsoko nyenyu nulengile imasigo amuntu, inge inkolo amuntu mukati akwe? Uu gwa, kutile nuine imakani amukati ang'wi Tunda, inge inkolo ang'wi Tunda. 12 Kuite shanga aekusingiye inkolo namihe, kuite nkolo naepumile kung'wi Tunda, nsoko kina kuhume kulenga kuwidesi imakani naekupewe ni Tunda. 13 Kuulunga imakani aya kunkani, nikulyo lamuntu shaalehumile kumanyisa, kuite inge nung'wa ung'welu nuemanyisa. Ung'waung'welu wipambanula inkani yakinkolo kikulyo nilakinkolo. 14 Umuntu nesinga wakenkolo singaukusingiilya imakani na nkolo ang'wi Tunda, kunsoko nanso upungu kung'waakwe. Shangaukumalenga kunsoko ilengika kinkolo. 15 Kuuyu nuakinkolo wilamula imakani ehi. Kuite wilamulwa nawa niangiza. 16 Nyanyu nukumile kumalenga imasigo a Makulu, nuhunule kumumanyise nuanso? Kuite kukete masigo ang'wa Kilisto.

3

1 Nunene, kaka niadada ane, singa aentambue nunyenye anga miantu akinkolo, kuite anga miantu amuili. Anga niang'enye nianiino mung'wa Kilisto. 2 Aenumung'wensilyo maele hange singa nyama, kunsoko aemuhitile kulya inyama. Sunga nitungu gaa muhitile. 3 Kunsoko unye keli miamuili. Kunsoko uwelu nukilolya keli yukigeeleka mitalanyu. Itee, shamukikie anga muili, Hange itee? Shamukugenda anga antuune?

4 Kunsoko ung'wi wilunga, “Numutyatile Paulo” Numuya wilunga, “NU-
mulyatile Apolo, Shamikie anga antu nee? 5 U Apolo nyenyu? nu Paulo
nyenyu? inge itumi ang'wa yuyu nemumukuie, kukela uyu nu Mukulu
aumpee umulemo. 6 Unene aentemee, u Apolo wikihila imazi, kuile Itunda
ukukulisa. 7 Kuite, singa nutemee ang'wi nuehie imazi ukete kehi. Kuite
Itunda ukukulisa. 8 Itungo ile nutemee nuyu nuehie imazi ehi epalung'wi,
hange kela ung'wi ukusingiilya ikinyamulimo kakwe anga muitumie
umulimo wakwe. 9 Kunsoko usese keituma mulimo wang'wi Tunda, unye
mukiluilo kang'wi Tunda, minyumba ang'wi Tunda. 10 Kunsoko aukende
nuang'wi Tunda naempegilwe ange muzengi numukulu, aembikile ikitako,
numungiza wikazenga migulya lakwe. Kuite umuntu watula wikesa
nukuzenga migulya lakwe. 11 Kunsoko kutile numungiza nukumile
kuzenga ikitako nikingiza kukila nikizengilwe, nuanso Yesu Kilisto.
12 Itungo ile, ang'wi ung'wi wanyu ukuzenga migulya lakwe kuzahabu,
mpia, magwe nansailo, ikota, mafa, ang'wi matutu, 13 umulemu wakwe
ukukunukulwa, kuwetu nua mung'wi ukumigeelya. Kunsoko ekigeeligwa
kumoto. Umoto ukugema uuza nua mulemo nuakela ung'wi nuitumile.
14 Anga kehi umuntu nuzengile kekusaga, nuanso ukusingiilya ikipegwa
nikiza. 15 Kuite ang'wi umulemo nua muntu ukulimansiila kumoto,
ukulija asala. Kuite ung'wenso lukulu ukugunwa, anga uukinega mumoto.
16 Shamuine kina unye menyumba ang'wi Tunda ni kina inkolo ang'wi
Tunda ikie mukati anyu? 17 Ang'wi umuntu ukumebipya inyumba ang'wi
Tunda, Itunda ukumubipya umuntu nuanso. Kunsoko unyumba ang'wi
Tunda ntakatifu, mutule uu. 18 Umuntu waleke kukongela ung'wenso,
ang'wi wehi mitalanyu uine ukete ikulyo mumatungo aya, watule anga
“mupungu,” uu ukutula nikulyo. 19 Kunsoko ikulyo nelamihi eye upungu
ntongeela ang'wi Tunda, kunsoko iandekilwe, “Neaambisa niakete ikulyo
kuhila yao. 20 Nehangi “Umukulu uine imasigo ao niikuligwa mabi.”
21 Kuite umuntu aleke kisania antu! Kunsoko imaintu ehi anyu. 22 Ang'wi
Paulo, ang'wi Apolo, ang'wi Kefa, ang'wi ihe, ang'wi likalo, ang'wi nsha,
ang'wi maintu nakole, ang'wi niikatula amole, 23 ehi anyu nunyenye
miang'wa Kilisto, nu Kilisto wang'wi Tunda.

4

1 Ite uu umuntu wakualye use, anga keitumi ang'wa Kilisto neilhiwa
niaunkunku wa tai ang'wi Tunda. 2 Mueli ite, nilitakewe muilihwa inge
kina atule akuhuelwa. 3 Kuite kung'waane unene inge kintu kiniino
kukila, kutula kulamulwa nunyenye angwi ulamulwi nuakiuntu. Kunsoko
singa kilamuiilya nunene gaa. 4 Singakilamuilya uneneeudu, ite kutile
anga ndogoilyo kina unene nkite tai. Itunda winamuilya. 5 Kuite
gwa, muleke kutambula lehi kulamula imatungo angeze akili kupika,
nuakile kiza Umukulu. Ukumaleta muyelu imakani nipihile muhili
nukukunukula uulimeili nuamunkolo. Uu kukila ung'wi ukusengilya
lukumo lakwe kupuma kung'wi Tunda. 6 Itungo ile, akaka niadada
ane, unene lukulu nu Apolo nkiiteye inzila iye kunsoko anyu. Inge
kina kupuma kitaitu mukusaga kumanya indogoilyo antambu, “Uleke
kenda kukila anga nikiandekilwe.” Iki inge kina kutile anga nung'wi
wanyu nukihumbula kumuya. 7 Indogoilyo nyenyu nuine kuhita kimpana
kung'wanyu numuya? Ukete ntuni nusinga usingieye nekanda? Ang'wi
wasingilya nekanda, kuniki mukihumbula anga shanga mutendile itee?
8 Akonda kulula mukete ehi aya nemutakile! Yakonda kulula miagole!

Manza utemi nukikie lukulu kukila usese! Tai, numutakie utemi uza inge kina kutemye palung'we nunye. 9 Kuite nsegile Itunda ukuekile usese anga keitumi kualagiila impelo nalukilili nuakandamana hange ang'wi iantu nae alamuewe kubulagwa. Katula anga kilumbi muunkumbigulu, kuamalaika niantu. 10 Use kiapungu kunsoko ang'wa Kilisto, kuite unye mukete ikulye mung'wa Kilisto. Kiakia, kuile unye mukete ingulu. Mukuiigwe kuite usese kumeilwe. 11 Inge nitungo ele kukete nzala ni nyota, kiagila iang'wenda, kukete mapigo, nikange kiagila anga wikalo. 12 Kuituma imilemo kungulu, kumekono itu usese. Nekumeilwe, kukakembeta. Imatungo nikuagigwa, hakigigimeilya. 13 Nekuutukilwa, kikasusha kuupolo. Kakula, hange kukile kuaigwe kulula anga kuhitilwe nuunkumbigulu nemumakani ehi. 14 Singa nimaandekile imakani aya kumuhumya munyala unye, kuite kumusukila unyenye anga mianino ana nenemoloilwe. 15 Hatize anga mukete amanyisi makumi anzugu mung'wa Kilisto, miagila iatata nudu. Kunsoko natula nitata wanyu mung'wa Yesu Kilisto kukiila utananti. 16 Ite kumupepeelya mumbige unene. 17 Iyi yeyi nsoko akumtuma u Timoteo, mulowa nuane hange mung'endya numuhueli Mumukulu. Ukumukembusha inzila yane mung'wa Kilisto, anga ninimanyisa kukela ikianza hange kela itekeelo. 18 Itungo ile ang'wi anyu akihumbula, akutenda anga singa nzile kung'waanyu. 19 Kiute nzila kitalanyu pakupe, anga Umukulu walowe. Ulu niikiza nkani yaoudu neendi humbula, Kuite kumiona engulu ao. 20 Kunsoko utemi wang'wi Tunda wikitile munkani inge mungulu. 21 Mutakile ntunii? Neze numulanga nee kitalanyu ang'wi kuuluwa nikunkolo naupolo.

5

1 Kigulye mpola kina ukole ukosi mitalanyu, iaina naukosi wikitile ata kuanyakilungu. Kukete uupolo kina ung'wi wanyu ukulala numusungu nuang'wa tata wakwe. 2 Nunyenye mukikulya! Kuleka mutule miakia? Uyu nutendile ite inonee wahegigwe mitalanyu. 3 Ingawaje niketile palung'wi nunye kimuili kuite nkole nunyenye ikinkolo, namulamula nuanso nutendile ite, anga azankole. 4 Nimukutankana palung'wi muliwa la Mukulu u Yesu Kilisto, ninkolo ane ikole papo anga kungulu ya Mukulu witu u Yesu, namulamuila umuntu nuanso. 5 Namuika umuntu uyu kumulugu inge kina umuili wakwe ubepigwe, nsoko inkolo akwe ehume kugunwa kuluhiku nula Mukulu. 6 Kihumbula kung'waanyu singa kentu kiza. Shamuinene igae nisheenyu yebipya ekintu kehii? 7 Mielye unyenyenigae nikale, inge kina mutule idonge nipya, inge kina mutule memukate nesinga ugaheigwe, kunsoko, Ukilisto, ung'wankolo witu nua pasaka wakondile kusenzwa. 8 Kuite kiloelye ikaramu singa kuigae niakale, ingae niatendo nimbe nuushapu. Kuleke ite, kkiloelye namkate nesinga ugahiye nuaupolo nitai. 9 Aemandekile mubalua ane kina muleka kihanguila niagoolya. 10 Nimugila anga ndogoilyo nagooli amunu mihe eye, ang'wi nawa niakete insula, ang'wi ahembi, ang'wi akulya aadudu kikie kuli nao, inga aeyeze anonela muhege mihi eyi. 11 Kuite itungu ile kumuandikila muleke kihangula nuwihi nukitang'wa kaka ang'wi dada mung'wa Kilisto, kuite ukikie muugoolya, ang'wi witukilana, ang'wi muhembi, ang'wi mukulya adudu, ang'wi witukilana, ang'wi wigalaa. Hange muleke kulya nuyo umuntu nuehanga ngaa ite. 12 Kuite gwa, kikuilya uli kulamula niakole kunzi niekeelo? Kuleka ite,

unye shamualamue niakole mukati nitekeelo? 13 Kuite Itunda ukualamula niakole kunzi. “Muheji umuntu numushapu mitalanyu.”

6

1 Ung'wi wanyu nukete kemeli numuya, nukenda kuulamuli nu-aantu nesinga ahueli kukila ntongeela nahueli? 2 Shamulengilene kina iahueli akuulamula unkumbigulu? Ang'wi mukulamula uunkumbigulu, shamuhumile kulamula imakani nimaninoo? 3 Shamulengile kina kualamula iamalaeka? Kuugemeeli kee nuakukila, kuhumile kulamula imakani nalikalo uluu? 4 Ang'wi kuhumile kulamula imakani nalikalo ulu, kuneki nemusema nukutwala ntongeela kuawa nishaemika mite-keelo? 5 Kutambula aya kuminyala anyu. Kutilene nukete imahala muung'waanyu nukondile kuika imakani aya kisa kumuntu numuluwa? 6 Kuite anga uu niele itungo ile, muhueli ung, wi wenda kuulamuli nsoko amuhueli muya, nuusemi nuanso wiikwa ntongeela amulamuli numugila anga uhueli. 7 Itai inge kina kikole kimeli muahueli nakondya kuleta uusumbuli kung'waanyu. Kuneki muhite kaga nayanimabi? Kuneki mugombile kukongelwa? 8 Kuite matenda uubi nukuakongela niangiza, nao nianso gaa akaka niadada anyu! 9 Shamulengile kina awa nisha atai shanga akusala utemi nuakilunde? Lekikuhueli uuteele, uukosi, akulya adudu, agoolya, niafiraji, nialawiti, 10 iii, abi, agala ntule, akembi, atukelani, kutile munu nukusala utemi nuakitunde. 11 Nawa ae ang'wi ao aenyenye. Kuite makonda keligwa kuite makona kogigwa, kuite makonda kubagulwa mualuna kuite mutumile tai ntongeela ang'wi Tunda kulna nila Mukulu u Yesu Kilisto nung'waung'welu nuang'wi Tunda witu. 12 Maintu ehi magila anga ubi kung'waane, “Kuite singa kila ekentu kiza. Imantu ehi magila anga ubi kung'waane” Kuite singakikuntemya anga niking'wi kao. 13 Indya eze kunsoko anda, ninda kunsoko andyo, kuite Itunda ukuiheja yehi. Umuile singa umbilwe nsoko audosi kuleka ite, umuile inge kunsoko a Mukulu, nu Mukulu ukuitumila umuile. 14 Itunda amuiukilye u Mukulu nusese palung'wi ukui usha kungulu yakwe. 15 Shamuinene kina imiili anyu unganeshilye nu Kilisto? Muhumilene kuipumya iungo niang'wa Kilisto nukende kuikinyinkani nuukosi? Shangaihumikile. 16 Shamuine kina nukinyinkanile nuukosi waina muiile ung'wi nuyo? Anga ulukani nululungile, “Abiili akulule muile ung'wi. 17 Kuite nukukinyinkana nu Mukulu ukulula nkolo ing'wi palung'wi nuyo. 18 Umanke uugoolya! “Kela umulandu newiutenda umuntu inge eze kunzi amuili wakwe. Kuite uugoli, umuntu witenda umulandu uwu mumuili wakwe ung'wenso. 19 Shamuinene kina imiile anyu inge itekeelo kung'wa ung'welu, nuikie mukati anyu, uyu naemupewe kupuma kung'wi Tunda? 20 Kina ae-muguilwe kunsoko. Kuite mumukulye Itunda kumiili anyu.

7

1 Kumakani naemunandekie: Aeakole matungo neiza umugoha waleke kulale numusungu wakwe. 2 Kuite kunsoko amagenywa duu naugoolya kelemugoha atule numusungu nuakwe, hange umusungu watule numu-goha kwe. 3 Umugo yemununee wamupe umusungu etai akwe namundoa, anga uu numusungu kumugoha kwe. 4 Singa musungu nukete uhumi kumuele nuakwe ingemugoha. Hange uulukulu mumugoha nuyo mugila uhumi kumuili wakwe inge musungu ukele. 5 Muzeleka kiima nimulae palung'wi, inge migombilye kumatungu nimaza. Tendi uu nsoko mulije

imatungo nakulompa. Hange muhumile kisukiila hange palung'wi, nsoko kina umulugu aleke kumugema kunsoko akuulya ikatekate. 6 Kulunga ite aya imakani kuulowa hange singa ilago. 7 Nkete inaula kele ung'wi atule anga unene nenile. Kuite kela ung'wi ukete ikipegwa kakwe kupuma kung'wi Tunda. Uyu ukete ikipegwa ike, nuyo ukete ikipegwa eko. 8 Kuawa nishaatenilwe niajane kulunga kina, iza kung'waao asage aleke kutinwa, anga uu nineli unene. 9 Kuite kang'wi akuleng'wa kigilya, yianonee atenwe. Kunso nianso bahu kutenwa kukila insula kupapatika. 10 Itungo ile kuawa niatenilwe kuapa ilago, singanene, inge Mukulu. “Umusungu aleke kileka numugoha kwe. 11 Kuite ang'wi ukileka kupima kumugoha asage uu aleke kutenwa ang'wi isushe numugoha kwee hange umugoha waleke kumupa umusungu nuakwe italaka. 12 Kuite kuawa neasagile, kulunga - unene, singa Mukulu, kina ang'wi muluna wihi ukete musungu nushuhuie ugombile kikie nuyo, shainonee amuleke. 13 Ang'wi umusungu ukete mugoha nushuhuie, ang'wi ugombile kikie nuyo waleke kumuleka. 14 Kumugoha nushuhuie ukogigwa nsoko auhueli nuamusungu. Numusungu nushuhuie ukogigwa nsoko amugoha nuhuie. Ang'wi shauu iana anyu akutula shaaza kuite kutai ogigwe. 15 Kuite umiako nuushuhuie anga wahege nuende. Kundogoilyo eye ukaka ang'wi dada shuukutungwa niilapo yao. Itunda ukitangile kikie nuupolo. 16 Ulengi ule kang'wi umusungu, ang'wi ukumuguna umugoha? Ang'wi ulengile ule kang'wi umugoha, ang'wi ukumuguna umusungu? 17 Kukela ung'wi udu wikie mulikalo anga nuMukulu nuapee, kila ung'wi anga niTunda uitangile nianso. Uwu ulageeli wane kumatekeelo ehi. 18 Ukole nautawe kidamu wikitangwa muuhueli? Aleke kugema kuheja ikilengasiilyo nekakidamu kakwe. Ukole wehine nuitangilwe muuhueli shawendile kukidamu? Shainonee wende kukidamu. 19 Kuile ang'wi wendile kukidamu ang'wi wakile wende kuhidamu kutile anga lwago. Nelikete ulwago kugomba imalago ang'wi Tunda. 20 Kela ung'wi wasage muwitangwi naewitangilwe. niTunda kuhuela. 21 Aewimutugwane itungo niTunda naukitangile? Leka kusiga kunilanso. Kuite kang'wi ukuhuma kutula widesile, tenda uu. 22 Kung'wi nuitangilwe nu Mukulu anga mutugwa inge muntu midesi mu Mukulu. Anga uu, ung'wi nukole midesi naewitangilwe kuhuela inge mutumi wang'wa Kilisto. 23 Makondile kugulwa kunsailo, kuite muleke kutula nua tungwa aantu. 24 Akaka niadada ane, mulikalo lehi kukila ung'wi witu naekitangilwe kukuela, kusage anga uu. 25 Itungu ile, awa ehi niakile kutina kwee, nemugila ilago kupuma kumukulu. Kuite kumupa masigo ane anga ninile. Kukiaisa kamukulu, niihuelekile. 26 Kuite, nsegile ite kunsoko akunyonywa, inonee umugoha wasage anga uu nueli. 27 utungilwe numusungu kukilapo nikawileni? Uleke kulowa uwidesi kunelanso. Ukete widesi kupuma kumusungu ang'wi ukile kulinwane? Leka kuduma umusungu. 28 Kuite anga utine, shawitumile anga mutandu. Hange ang'wi umusungu shanga utenilwe anga watinwe shanga witumile anga mulandu. Akile awaneitenile akete winyomu nuakela iaina. Nunene ndoilwe numuheje kuanya. 29 Kuite kulunga ite, akaka niadada ane, imatungo makupe. Kupumiila ino nukulongoleka, awa niakete iasungu ikie anga agila. 30 Ehi niakete ukia akite anga agila anga ukia, nawa nialoilwe atule anga shanga aloilwe, hange ehi niakugula kentu kehi atule anga shanga asaile kintu kehi. 31 Hange ehi neituma naunkumbigulu, atule anga shaitumile niyo. Kunsoko imalumbe amihe akete impelo akwe. 32 Ndoilwe mugoha nimidesi kuwinyomi wehi. Umugoha nu-

akili kutina witumi imulimo namukulu, namna nakumuloelya nuanso.
33 Kuite umugoha nutenile wituma imakani amihe, namna akumuloelya
umusungu, 34 utemanukile. Umusungu nushuutenilwe ang'wi bikila
wipalung'wi nimaintu naMukulu, namna nakitemanula numwiili hange
nikinkolo. Kuite umusungu nutenilwe wituma imelimo namihe, namuna
akimuloelya umugoha kwe. 35 Kulunga ite kunsailo anyu unyenye, hange
singa kumugema unye. Kulunga ite kunsoko tai, inge kina muhumile
kieka ukondi kumukulu eka kutile kigilya kehi. 36 Kuite ang'wi umuntu
usigile shuhumile kumitumila kikulyo uunanso wakwe, kunsoko masigo
akwe angulu kukila, leka itene nuyo anga nuloilwe. Singa mulandu.
37 Kuite ang'wi ulamue shuukutena, hange kutile anga lisinjo, hange
ang'wi uhumile kunigilya insula akwe, ukituma iza ang'wi shukumutena.
38 Ite, nukumutena umunanso wakwe witumile iza hange wehi nukusagula
kuhita kulina ukituma iza kukila. 39 Umusungu utungilwe numugoha
imatungo nukole mupanga. Kuite anga umugoha washe, ukole widesi
kutenwa numuntu wehi nukumulowa, kuite Mumunkulu udu. 40 Ikile
kulamula une, ukuluma uloilwe kukila anga wikie anga nueli. Hange
nsigile kina gwa nkete unkolo ang'wi Tunda.

8

1 Itungo ile kukiila ndya nupumigwe isongeelyo kuadudu: kulengile
kina “use kehi kukete usigi. Usegi weleta ntogo, inge ulowe wezenga.
2 Angeze muntu wehi usigile kina ulengile ikani fulani, umuntu uyu wakile
kulenga anga neyemununee walenge. 3 Kuite angeze ung'wiwao anga
wamulowe Itunda, umuntu uyu wigeelekile kung'waakwe. 4 Inge kuhusu
nukulya indya nupumigwe isongeelyo kuadudu kulengile kina “ududu
singa kintu munu mihe eye.” 5 Kundogoilyo akole edu neitangwa adudu
angeze kilunde ang'wi mihe, anga uu neile “adudu niakulu edu.” 6 “Ateze
kitaitu ukole Itunda ung'wi udu nung'wenso Tata, intu yehi ipumile
kung'waakwe, nusese kikie kung'waakwe nu Mukulu ung'wi Yesu Kilisto,
nuanso kitaitu maintu ehi akole, hange kung'wenso nusese kukole.” 7 Ata
uu, ulugu uyu weketile kukela muntu. Kuleka ite, neangiza aeipalung'wi
nikulyo laadudu apo pakali, nitungo gaa akulyaindya zizi anga kentu
kepumigwe isongeelyo kuadudu. Isigo nelao apeuwe kunsoko aunegetu.
8 Kuite indya shanga yukuigeelya usese kung'wi Tunda. Usese singa kiabi
kukila anga kukite kulya, ang'wi ukukende kukila ang'wi kuulya. 9 Kuite
mutule nuahuguku kina uwidesi wanyu uleke kutula nsoko akumela uyu
numunegetu muuhueli. 10 Embu siga kina umuntu ukuine uewe nukete
uukugu, ukulya indya mitekelelo laadudu. Isigo lakwe umuntu uyu
shayukulengeka sunga ung'wenso nuyo kulya iintu niipumigwe isongeelyo
kuadudu? 11 Kuite kunsoko aulengi nuako nuatai kuupuma nuadudu,
ukaka ang'wi udada nuako numunegetu, nung'we gaa aushiwe nu Kilisto
kunsoko akwe, ukulimeligwe. 12 Uu, nukituma umulandu kung'wa kaka
nukung'wa dada ako nukumalemaalya imasigo ao nimanegetu, mukituma
mulandu kung'wa Kilisto. 13 Kuite angeze indya yukusasha kumumelya
ukaka ang'wi udada, shakulya inyama kwee, nsoko ndeke kumusasha
ukaka ang'wi udada wane wagwe.

9

1 Unene singa nidesilene? Unene singa nimuluung'wane? Unene
singaaenemuinene u Yesu Mukulu witu? Unye singa nkali niamulimo

wanene Mumukulu? 2 Angeze unene singa nemutuung'wa kuangiza
bahu gwa nemuluung'wa wanyu unyenye. Kundogoilyo unyenye meigeeli
niautuu wane Mumukulu. 3 Uwu inge ukueli wane kuawa neankendegee
unene. 4 Kukolya itee? Kiagilane itai nakulya nukung'wa? 5 Kiagila itai
nakuhola umusungu nuhuie anganetenda iatuung'wa niangiza, nialuna
a Mukulu, nu Kefa? 6 Ang'wi unene ning'wenedu nu Barnaba naeyu-
munonee kituma umulimo? 7 Nyenyu nuituma umulimo anga mulindi
kunsoko yakwe ung'wenso? Nyenyu nuetemele umuzabibu waleke
kulya inkali yakwe? Ang'wi nyenyu nuedima iumbe waleke kung'wa
imaele akwe? 8 Itee kulunga aya kuuhumi nuakiuntu? Ilago nelyenso
shangalitambue nayaa? 9 Kunsoko iandikilwe milago lang'wa Musa, “leka
kumemumya ing'ombe umulomo nikilya indya.” Itai kina apa Itunda
umikee ng'ombene? 10 Ang'wi itee shutambuene aya kunsoko ituu?
iandekile kunsoko ilu, kunsoko uyu nuelima enafaka yemunonee kulema,
kuuhueli nuyu nueagola yemunonee waogole kumasigo napalung'wi
nemaogola. 11 Angeze aekutemee intu yakenkolo mung'waanyu, Itee!
Lukani lukulu kitaitu kuogola imaintu amuili kupuma kitalanyu? 12 Ang'wi
niangiza aealigilye itai eye kupuma kitalanyu, Itee! Use singa kukilane?
Ata uu, shanga aekumidaiye etai eye. Kuleka ite, aekigigimieye imakani
ehi kuleka kumelwa munkani niziza niang'wa Kilisto. 13 Shamuinene
kina ehi neituma imilimo nitekeelo elija inelya yao kupuma nutekeelo?
Shamuinene kina ehi neituma umulimo pakizindaalo elija kinino aeki
nikipumigwe pakizindaalo? 14 Kunsoko yiyoyiyo, umukulu aulagiiye kina
ehi niakutanantya inkani ninziza kusinja alije kikie kunsoko azizo inkani
ninza. 15 Kuite singa numudaiye etai eye ehi. Hange singakuandeka aya
nsoko ikani lehi letuleke kunsoko ane. Baku unene nshe kukila umuntu
wehi kukaelika kunu nukikumbula kung'waane. 16 Ndogoilyo angeze
kutanantya inkani ninza, nimugila insoko nakikulya, kunsoko kusinja
nitume uu. Hange ukia wane angandeke kutanantya inkani nianza.
17 Kundogoilyo anganitume ite kuulowa wane, nkete ikinyamulimo. Kuite
ang'wi singakuulowa, nkile nkete mulimo nempewe kina numilihwa.
18 Inge ikinyamulimo, kane ntuni? Kina nekutanantya, kupumya utananti
ezekutile ingalama hange ezakutile anga ulimeeli nuatai ane ninkete
munkani ninziza. 19 Kundogoilyo ateze nkole muwidesi kuaehi, aenumu-
tugwa waehi, nsoko kina nihume hualija needu kukala. 20 Kuayahudi
aenkole anga muyahudi, nsoko nialije iayahudi. Kuawa niakole pihe
nilago, aeanga ung'wi wao nukole pihe ilago nsoko nialije awa niakole pihe
nilago. Aenitumile ite ateze unene udu aenekilile pihe nilago. 21 Kuawa
neakole kunzi nilago, aenkole anga ung'wi wao nukole kunzi nilago,
ateze unene udu aenekitile kunzi nilago lang'wi Tunda, inge pihe nilago
lang'wa Kilisto. Aentendile ite nsoko nealije awa niakole kunzi nilago.
22 Kuawa niaukia aenumukia, nsoko nealije awa niakia. Nkole muaya
ehi kuantu ehi, nsoko kunzila yehi nihume kuaguna ang'wiao. 23 Nunee
kituma imakani ehi nsoko akani ninziza, nsoko nihuma kutula palung'wi
muukembetwi. 24 Shamuinene kina muntambo ehi neikilya imanka, kuite
nuisingilya ikinyamulimo ung'wi? Ite manki nsoko mulije ikinyamulimo.
25 Umiginsi wigilya kuehi nukule mugemeli. Nianso etenda ite nsoko alije
ingala nikibipa, kuite usese kuumanka nsoko kulije ingala nesingeikibipa.
26 Kuite une singakumanka insoko ezetile, ang'wi kukua nkundi anga
kukua ng'wega. 27 Kuite kuaja umuili wane nukutenda anga mutugwa,
nsoko kina anganaatanantilya niangiza, unene udu ndeke kukitwa.

10

1 Ndoilwe unye mulenge akak niadada ane, kina iatata itu aeakole
pihe ilunde hange ehi aeakiie mubahali. 2 Ehi ekabadisigwa kutula
ang'wa Musa mulunda mukati numukati mubahali, 3 hange ehi ikalya
indya zizo zizoo niakinkolo. 4 Ehi ekang'wa ekeng'wi kiko kikoo
nikakinkolo. Ndogoilyo aeang'ee kupuma migwe lakinkolo naeliatyatile,
nigwe nilanso aeKilisto. 5 Kuite Itunda singaaeuloeigwe kukila nawa
niang'wao nemeimbaao ikasapatiligwa mumbuga. 6 Inge imakani aya
ehi aekilengasiilyo kitu, nsoko usese kuleke kutula antu ansula niembi
anga nianso naeitu. 7 Muleke kukulya iadudu, anga niang'wi ao naeile.
Eye anga niandekile, “Iantu aeikie pihe akalya nukung'wa, hange ikauka
kiginsa kunsula yaukosi. 8 Kuleke kituma ukosi anga niidu ao naetumile.
Ikasasha luhiku lung'wi antu makumi ambiili nuu tata elfu kunsoko yiyo.
9 Hange kuleke kumugema Ukilisto, anga niidu ao naeitumile ikabepigwa
ninzoka. 10 Hange gwa muleke kisusumya, anga niidu ao naeisusumilye
nukubepigwa numalaeka waashi. 11 Inge imakani aya aeatendekile anga
ilengasiilyo yitu. Akaandekwa nsoko akukenela usese - nekupikewe nem-
pelo nakali. 12 Kuite kela nukiona wemekile nuatule nukilangaila waleke
kugwa. 13 Kutile geng'wa nelemupatile unye nesinga kawaeda aantu.
Inge Itunda watai. Singa ukumuleka mugeng'we kukila muukumi wanyu.
Palung'wi nigeng'wa nuanso ukumupa mumulango nuakupumile nsoko
muhume kudula. 14 Kuite gwa, alowa ane, lemanki ikulyo nelaadudu.
15 Kutambula nunyenye anga antu neakete imahala, nsoko mulamule
kuaya nekumatambula. 16 Ikekombe nikakukembeta nikukikembetile,
singa upalung'wi nuasakami ang'wa Kilisto? Umukate uo nekuuega,
singa upalung'wi nuamuili wang'wa Kilisto? 17 Kunsoko umukate ung'wi,
usese nikiidu kiamuili ung'wi. Usese kehi kuusingiilya umukate ung'wi
kupalung'wi. 18 Agozi iantu akuisilaeli. Itee awa ehi neeliza izabihu singa
ipalung'wine pakizindaalo? 19 Kulunga ulegwa? Kina ududu kentunee?
Ang'wi kina uludya nulupumigwe isongeelyo kududu kentune? 20 Kuite
kutunga kumaintu nanso niapumilye isongeelyo iantu anyakilungu ni-
amihe, kina akupumya imaintu aya kuahing'wi hange singa kung'wi
Tunda. Nunee singantakile unyenye kutula mepalung'wi niaking'wi!
21 Shanga mukung'wela ikekombe ka Mukulu nikekombe kaahing'wi.
Shanga mukutula palung'wi mumeza a Mukulu nemeza nahung'wi.
22 Ang'wi kuumupa Umukulu wetu? Kukete ngulune kukilanuanso?
23 Imaintu ehi anonee, “kuite singa ehe agombigwe. Maintu ehi anonee”
kuite singa ehi neeakulya eantu. 24 Kutile anga nung'wi nukuduma
nimaza nakweudu. kuleka gwa ite, kukela ung'wiao azuzeeduma
nimaza namiakwe. 25 Muhumile kulya kela kintu nekikuguligwa kinsoko
muleke kukolyakolya kunsoko amasigo. 26 Ndogoilyo, Uunkumbigulu
nsao a Mukulu, hange ehi nuuizue. 27 Numuntu nushuhuie anga
wanutanga kulya hange malowa kulongola, mulye kehi nukumupe muleke
kukolya imakolyo namasigo. 28 Kuite umuntu anga wamuile, “Uludya
ulu lupumigwe isongeelyo nianyakilungu,” leki kulya. Eye kunsoko
akwe numuiya, hange kunsoko amasigo. 29 Nunee singa nimaie anga
masigo anyu, inge masigo amungiza. Kundogoilyo kuniki uwidesi wane
ulamulwe nimasigo amuntu mungiza? 30 Angeze unene kutumela indya
kilumbi, kuneke tukilwe kukentu nensongeeye kukenso? 31 Kuite gwa
kehi nemukulya ang'wi mukung'wa, ang'wi kehi nemukituma, itumi ehi

kunsoko aukulu wang'wi Tunda. 32 Leki kuakoseshi Iayahudi ang'wi
Iayunani, ang'w Itekeelo lang'wi Tunda. 33 Gemi anga unene nenegema
kualoelya iantu ehi kumakani ehi. Shanga kuduma anga nsailo ane unene,
inge naangiza. Nunee kituma ite nsoko alije uguneki.

11

1 Ntyati unene, anga unene nenemotyatile ukilisto. 2 Itungo ite
kumukulya kunsoko munkimbukile mumakani ehi. Kumukulya nsoko
mumaambile imapoke anga uu naenimaletile kitalanyu. 3 Inge ndoilwe
mulenge kina Ukilisto itwe lakale umugoha nung'wenso umugoha itwe
lemusungu, hangekina Itunda itwe lang'wa Kilisto. 4 Kukela umugoha
nukulompa ang'wi nukupumya ikidagu wezeukunekie itwe ukulehumya
minyala itwe lakwe. 5 Kuite kela umusungu nukulompa ang'wi kupumya
kidagu itwe lakwe singa ukunekie ukulekunya munyala itwe lakwe.
Kundogoilyo impyani nukuzulwa. 6 Angeze anga umusungu shukukunek-
ila itwe lakwe, nuazule isingi lakwe letule ikupi. Ndogoilyo angeze
minyala umusungu kuzula isingi lakwe, inge wakunekile itwe lakwe.
7 Inge shainene umugoha kukunekila itwe lakwe, kunsoko nuanso mpyani
aukulu wang'wi Tunda. Kuite umusungu ukulu wamugoha. 8 Ndogoilyo
umugoha shanga aupumie anga kumusungu. Inge musungu aupumie
kumugoha. 9 Hange umugoha shanga aeimbilwe nsoko amusungu.
Inge umusungu aeuumbilwe kunsoko amugoha. 10 Iye yiye nsoko
umusungu yemunonee kina kutula nekilingasiilyo kauhumi kitwe lakwe,
kunsoko ang'wa malaeka. 11 Ataa uu, mu Mukulu, umusungu wekelile
nuinyenye sunga numugoha, ang'wi migoha umusungu wezewikutile.
12 Ndogoilyo anga uu umusungu aupumile kumugoha, kuuu uu umugoha
aupumile kumusungu. Nemaintu ehi epuma kung'wi Tunda. 13 Lamuli
unyenye. Itee inoneene umusungu amulompe Itunda itwe lakwe ezeli-
wazi? 14 Itee akupumo udu wenso shaumumanyisilye kina umugoha
angeze ukete imasingi malepu minyala kung'waakwe? 15 Itee upumo
shaumumanyisilyene kina umusungu angeze ukete imasingi malepu
ikulyo kung'waakwe ndogoilyo upegilwe imasingi nanso nimalipu anga
ketambala kakwe. 16 Kuite angeze umuntu wehi uloilwe kikunguma
kuile, use kiagila anga upeuli nuungiza, singa imatekeelo nang'wi Tunda.
17 Kumalagiilyo nalongolekile, unene singa kumukulya ndogoilyo nemuk-
ilingiila, singa kulija inge nukuukulya. 18 Ndogoilyo ang'wandyo, kija kina
nimutankanile mitekeelo, ukole utemanuki mung'waanyu, hange inino
kuhuela. 19 Kundogoilyo kusinja ukole uwisumbuli mung'waanyu nsoko
kina awa niagombigwe igeelekele kitalanyu. 20 Kundogoilyo nemuku-
tankana, nemukulya singa ludya la Mukulu. 21 Nemukulya kela ung'wi
wilya uludya lakwe ung'wenso iauye ezeakile kulya, atayuyu ukete nzala,
nuyu ugaile. 22 Itee kutilene imato nakulila nukung'wela? Itee mulimei-
lene itekeelo lang'wi Tunda nukuasokoolya niagila ikintu? Ntambue ule
kitalanyu? Numukulyene? Singa kumukulya kueleite. 23 Ndogoilyo
aesingiiye kupuma kumukulu iki naenuupee unyenye kina Mukulu u
Yesu, uutiku wuwo naeamuhitile, aeuhoile umukate. 24 Pangakasongeela,
wikaubuna nukulunga, “Uwu wuwu muili wane, ukole kunsoko anyu.
Tendi uu kunkimbula unene. 25 Hange uu uuu wikakola ikekombe
panga wikalya, nukulunga, “ikikombe iki ilago lane nipya kusakami ane.
Tendi uu nkue yedu numukung'we, kunkimbuke unene. 26 Kukela itungo
nemukulya umukate uwo nuku king'ela ikekombe, mukumitanantya nsha

a Mukulu sunga nuzizizila. 27 Kuite gwa, kukila nukulya umukate,
ang'wi kukig'wa ikikombe nikanso nika Mukulu neshainonea ukutula
walija igazo kumuili nisakami a Mukulu. 28 Umuntu wikolye ung'wenso
hanza, uu wazenakulya umukate, nukung'wa ikekombe. 29 Ndogoilyo
nukulya nukung'wa singa ezewihoiye hanza, wiliza nukung'wa ulamuli
wakwe ang'wenso. 30 Eye yeye nsoko aantu edu mung'waanyu alwae
nawa nianegetu, hange ang'wiao mung'waanyu akule. 31 Kuite angakigoza
usese shakuulamulwa. 32 inge gwa nekulamulwa nu Mukulu, kuusukilwa,
nsoko kuleka kulamulwa palung'wi nuunkumbigulu. 33 Kuite gwa, akaka
neadada ane, nemutankanile muhume kulya, ulindeeli. 34 Umuntu angeze
ukete nzala, nualye kulolakwe, nsoko kina nimutankanile palung'wi ileke
kutula ulamuli. Nukumakani nimangeza nemuandekile nzeemulagiila
anganaza.

12

1 Ipegwa niakinkolo nnulakiwe, akaka niadada ane singa ndoilwe
muhite kulenga. 2 Muleengile kina naemianyakilungu aemumanyisigwe
kuatyata iadudu nisingaeligitya, kunzila yehi aemumanyisigwe kunyenso.
3 Kuite gwa, ndoilwe mulenge kina kutile wehi nukutambula kunkolo
ang'wi Tunda wikalunga, “U Yesu uzumilwe.” Kutile wehi nukutambula,
U Yesu Mukulu” inge kung'waung'welu udu. 4 Inge upegwa ilekanukile,
inkolo gwa yeyo yiyo udu. 5 I milemo nunyenso nemyenso ilekamukile,
Umukulu inge yuyoyuyoo udu. 6 I milemo nenyenso edu, kuite Itunda
yuyo ng'wenso nuituma imilemo ehi kuehi. 7 Inge kela ung'wi wipegwe
uluguilwa nuankolo kuaailya ehi. 8 Kondogoilyo umuntu wapegwe
inkolo lukani lakukulya, numuya lukani la mahala kunkolo yiyo yiyoo
udu. 9 Kumuya ukumupa uhueli unkolo nyenso yiyo, nukumuya
kipegwa kakuponia kunkolo ing'wi. 10 Kumuya ntendo niangulu, numuya
kinyakedagu. Nukumuya ukumi nuakulenga inkolo, umuye aina yedu
niantambu, nukumuya kumanya intambu. 11 Kuite inkolo yiyo yiyoo
nikituma imilimo ehi eye, kumupakela umuntu ekipegwa anganusague
nuanso ng'wenso. 12 Kundogoilyo anga uu umuili nuung'wi, nuwenso
ukete iungo duu, niungo yehi inge yamuili wuwo wuwo udu, uu lukulu
nu Kilisto. 13 Kundogoilyo kunkolo eng'wi usese keehi aekubadisigwe
kutula mueli ung'wi, kina kiayahudine ang'wi keayunani, kina kiatugwane
ang'wi keidesi, hange kehi aekung'wee inkolo eng'wi. 14 Kundogoilyo
umuili singa keungo king'wi, inge yedu. 15 Angeze umugulu ukulunga,
“kunsoko une singanemokono, une singa nipalung'wi numuili,” ite singa
yeunonee umuili kuhita kutula palung'wi. 16 Hange ang'wi ukutye
ukulinga, “kunsoko unene singa neliho, unene singanipalung'wi numuili,”
ite shayelinonee umuili kukila kutula palung'wi. 17 Ang'wi umuuli wehi
ukutula liku, ae - ezeikolepi kijaa? Ang'wi umuili wehi ae - eze kutye, ae
- ezeikulipe kunywisha? 18 Kuite Itunda ae uekile kela ekeungo kamuili
pang'wa akwe anga naupangile ung'wenso. 19 Hange anga yehi aeeze
keungo king'wi, umuili ae - eze ukulepi? 20 Kuite itungo ele iiungo yedu,
kuite umuili ung'wi du. 21 Iliho shalehumila kuuila umukono, “nimugila
anga ukeli nuewe, nitye shalehumuile kuuila umugulu, “nemugila uukeli
nunyenye. 22 Kuite iiungo niamuili neyigee kutula ngila anga kusanigwa
kesa, inge isanigwe kukila. 23 Niiungo niamuili nikulungile isanigwe
ininoo kuipee kusanigwa kukila, niiungo yitu nimbimbimbi ikete uuza

kukila. 24 Nitungo ele iiungo yitu niiza ngila anga ukeli nuakupegwa
ikulyo, kunso yakonda kutula nikulyo. Kuite Itunda uikinyinkanilye iiungo
yehi palung'wi, hange uipee ukulyo kukila izi nesingaikuigwe. 25 Autendile
ite nsoko itule tile uwikomi nuamuili, inge iiungo yehi yikele kuulowa
nua palung'wi. 26 Nitungo ekeiungo keng'wi anga kilemaale, iungo yehi
yilemaala palung'wi. Ang'wi itungo ekeungo keng'wi anga kekuligwe,
iungo yehi yelowe palungwi. 27 Itungo ile unye memuili wang'wa Kilisto,
nikeungo kele ung'wi duu kumuya. 28 Hange Itunda uekile mitekeelo
ng'wandyo amitume, kabiili anyakidagu, akatatu amanyisi, hange nawa
ehi neetendo intendo ninkulu, hange ipegwe yakuponia, nawa niiailya
nawa neituma umulemo nuakutongeela, hange ehi neakete iaina niedu
niantambu. 29 Itee use kehi kemetumene? Use kehi keanyakidagune?
Use kehi kiamanyisine? Itee use kehi ketenda imatendo amakulene?
30 Itee use kehi kupegilwe kuponia ne? Use kehi keligitya kunenene? Use
kehi kuimanyilene intambuu? 31 Numi kukila ipegwa niikulu. Nunene
kumulagiila inzila nenza kukila.

13

1 Kulunge kina kunene kuntambu akeuntu niye naamalaika. Kuile
ang'wi numugila uulowa, anga ishaba nilila ang'wi uupatu nuijika.
2 Hange kulunge kina nkete kipegwa kakinyakidagu nuulengi nuatai
neyipihile nimahala, nikina nkete uhueli nuakuhamya imalugulu. Kuite
ang'wi nemugila uulowa, unene singa kentu. 3 Hange kulunga kina
kupumya insao yane yehi nukualesa iaula, nehange kupumya umuili wane
upye umoto. Kuite ang'wi numugila uulowa, shayukunzailya anga kentu.
4 Uulowa wigigimiilya nukupumya. Uulowa singa wikulya ang'wi kilolya.
Ugila ulogoha, 5 ang'wi uulei. Shawiduma imakani akwe, shawikaya kuona
uuwai, ang'wi kualya nimabii. 6 Shawilowa uubi. Kuleka ite, wilowa
mutai. 7 Ulowa wigigimiilya mumakani ehi, wihuela imakani ehi, ukete
ugimya mumakani ehi, nukikie mumakani ehi. 8 Ulowa shawihila. Angeze
kikole kidagu, ukukila wehi. Angeze ukole uneni ukuhila. Angeze akole
mahala akukila. 9 Kunsoko kulengile inino nukutenda ikidagu ininoo.
10 Kuite iye nekondile, iye neshangekondile ikikila. 11 Nae nemung'enya,
aenamue anga numung'enya. Penanekatula nemuntu mukulu, nikaika
kuli imakani aking'enya. 12 Kunsoko itungo ele kuuone anga mukioo, anga
esula mukiti kuite imatungo nanso kuuona usu nu usu. Itungo ele nengile
ininoo, kuite kumatungo nanso kulenga kukila anga nunene nenengekile
kukila. 13 Kuite itungo ele imakani aya nataatu akusaga: kuhuela, uhueli
nuupembilye, nuulowa. Kuile lekole nikulu kukila aya inge ulowa.

14

1 Utyati uulowa ninsula nakukila kuipegwa niakenkolo, kukila lukulu
mulije kupumya ikidagu. 2 Ndogoilyo nuanso nuenena kuntambu
shawiligilya neantu inge wiligilya ni Tunda. Ndogoilyo kutile nuelenga
kunsoko ukuligilya makani nipikile munkolo. 3 Kuite uyu nuepumya
ikenyakidagu, witambula neantu nukuazenga, nukuapa umoyo, nukudua
iza. 4 Nuanso nukunene kuutambu wizenga ung'wenso kuite nuanso
nuepumya ekenyakidagu welezenga itekeelo. 5 Itungo ite nkete nsula
kina unye mehi munene kuntambu. Kuite kukila aya, insula ane kina
mupumye ikinyakidagu. Nuanso nuepumya ekenyakidagu inge mukulu
kukela uyu nuenena kuntambu (kuala angeze ukole numanyile), nsoko

kina itekeelo lehume kuzengwa. 6 Itungo ele ite akaka neadada ane
niza kitalanyu nukunena kuntambu, kumuailya ntoni? Sikukondya, inge
kutambula nunyenye kunzila aukunukuilwa, ang'wi kunzila amahale,
ang'wi kinyakidagu, ang'wi kunzila akumanyisa. 7 Angeze imaintu
nemagila uupanga anga pilembe ang'wi kenubi neshayepumya utuli
nutulekanukile, yukulengeka ule keseme ke nekekiginswa? 8 Kundogoilyo
angeze ebalagumu ekupumya ululi neshalulengekile, umuntu ukulenga
ule kena matungo akihamba kubi kumbita. 9 Uu nunyenye. Anga
mupumye kululeme ulukani neshalatai, umuntu ukutenga mukuligitya
ntuni? Ikaamukuligilya, kutile nukumulenga. 10 Kutile angakuailya kina
ikole ntambu yedu mihe, hange kutile anga nengwi nengila indogoilyo.
11 Kuite angeze singamine indogoilyo antambu, ikanumezeela kung'wa
uyu nukunena, nuyu nukunena ikamizeela kung'waane. 12 Uu nunyenye.
Kunsoko mukete nsula kukila kuona uwigeeli nuankolo, mulowe kina
kukila lukulu kulezenga itekeelo. 13 Uuu, nuanso nukunena kuutambu
nualompe wapegwa kulinja. 14 Kundogoilyo anganompe kuntambu, inkolo
ane ilompa, kuite imahala ane magila inkali. 15 Ntende uli? Kulompa
kunkolo ane, kuite gwa hulompa nukumahala ane. Kimba kunkolo ane,
hange kemba nukumahala ane gaa. 16 Ang'wi shanga uu, umukulye Itunda
kunkolo, nuanso numizeila ukiteka ule, “Huuela” nukupumya isongeelyo,
angeze shuine nutungile? 17 Kundogoilyo inge tai uewe ukusongeelya uza,
kuite numungiza shanga ukuzengwa. 18 Numusongeeye Itunda kunsoko
kunena kuntambu kukila unye meehi. 19 Kuite mitekeelo bahu nene
nkani itaano kuulengi wane nsoko ndije kuamanyisa niangiza, kukila
kunene nkani ikumi elfu kuntambu. 20 Akaka nia dada ane muleke
kutula nuang'enya kusiga kitalanyu. Kuleka ite, kutula palung'wi nuubi,
mutule anga ang'enya neadabu. Kuite kusiga kung'waanyu mutule miantu
niakulu. 21 Iandekilwe milago, “kuantu antambu nengeza nukumilomo
nungiza kutambula neantu wawa. Atezeuu shanga akunija,” ukulunga
u Mukulu. 22 Uuu, une nekelengasiilyo, singa kuawa niahuie, inge
kuawa neshaahuie. Kuite kupumya ikenya kidagu inge kilengasiilyo,
singa kuawa nesheahuie, inge nsoko ao niahuie. 23 Ee, angeze itekeelo
lehi lilingie palung'wi hange ehi anene kuntambu, neauya nishaakuie
ingie, itee shamuhumile kulungan3e kina mukete alungu? 24 Kuite angeze
iantu akupumya ikinyakidagu nuyu nushuhuie ang'wi mizeela wingila
ukupepeligwa naya ehi numigulye. Ukulamulwa nayo nakutambulwa.
25 Unkunku wakwe nuamunkolo aeyeze lugulwa. Wigeeli wakwe,
auzengwa keeundala nukumukulya Itunda. Auzekili kina Itunda ukule
pakati itu anyu. 26 Ntyatile ntuni gwa, akaka nuadada anee? Ne-
mukutankana palung'wi, kela ung'wi ukete zabuli, umanyisi, uukunukuli,
ntambu, ang'wi kutafisili. Itumi kela ekentu mulezenge itekeelo. 27 Ang'wi
wehi ukunene kuntambu, ezeakole abiili ang'wi atatu, hange kela muntu
muzamu. Numuntu kusinja watafisiri nikikutambulwa. 28 Kuite ang'wi
kutile umuntu nuakutafisili, inge ehi ikie akilaje mukati nitekeelo. Inge
hela ung'wi wao waligilye ung'wenso udu ni Tunda. 29 Hange anyakidagu
abiili ang'wi ataatu anene, niangiza ategeelye nukumanya nekiligiligwe.
30 Kuite nuikie anga wakunukuilwe ikani muwitumi, uyu nazaukunena
wakilage. 31 Kunsoko kela ung'wi wanyu uhumile kupumya ikidagu
uung'wi hanza numuya hange insoko kina kela uung'wi akume kumanya
hange ehi ahume kutiwa umoyo. 32 Kunsoko inkolo yaanyakidagu ikole
pihe augozi nuanyakidagu. 33 Kunsoko Itunda singa Itunda nuaubili,

inge waupolo anga uu nieli mumatekeelo naahueli. 34 Yeauonee ia-
sungu akilage mitekeelo, kunsoko singa agombigwe kuligitya. 35 Ang'wi
kukole kehi akulija insula kumanya, inge akolye iagohoo kito. Kunsoko
minyala umusungu kuligitya mitekeelo. 36 Itee ulukani lang'wi Tunda
aelupumile kitalanyune? Itee lemupikie unyenye udune? 37 Ang'wi
umuntu ukiona munyakidagu, ang'wi wakinkolo yemunonee wamalenge
imakani nekumuandekila kina malagiilyo a Mukulu. 38 Kuite anga wahite
kulenga aya, muleki walekekulenga. 39 Uuu inge akaka neadada ane, lowi
kukila kupumya ekenyakidagu, hange muleke kumuigilya wehi kunena
kuntambu. 40 Kuite imakani ehi atendeke kuuza nukutalatibu

15

1 Itungo ile kumukembusha, unye akaka nunye adada kunsoko ankani
ninziza naenumuie, naemuisingiiye nukimika nizo. 2 Inge munkani zizi
mukagunwe, ang'wi amuluambile kisa ulukani naenumuie unye, inge gwa
aemuhue nikanda. 3 Anga en'wandyo naenemisingiiye kusania nikaleta
kitalanyu anga uuu: kina kupumiila mumaandeko, Kilisto aukule kunsoko
amilandu itu. 4 Kupuma mumaandeko wikaekwe, nihange kina wikaiuka
luhiku nulakataatu. 5 Nikina aumupumie u Kefa, hange kuawa nikumi
nuubili. 6 Hange auapumie kitungo leng'wi iakaka niadada kukila imagana
ataano. Uduao kile akole apanga, kiute ang'wi ao alae tulo. 7 Hange
aumupumie u Yakobo, hange kuamutume ehi. 8 Empelo ehi, wikampumila
uneno, anga umung'enya nutugilwe kumatungo nesinga apikile. 9 Kunsoko
unene nemunino muamutume. Shainonee kitangwa mutume, kunsoko
aenelagilye itekeelo lang'wi Tunda. 10 Kunsoko aukende nuang'wi nkole
anga uu ninile, nuukende wakwe kung'waane shanga aenakanda. Kuleka
ite, aenitumile kenyangulu kukila ehi. Kuite shanga aenene inge ukende
nuang'wi Tunda nuukole mukati ane. 11 Kuite anga eze nene ang'wi
enso, ketanantya uu nukuhuila uu. 12 Itungo ite Kilisto autanantigwe
anga uiukile kuashi, ituleule ang'wi anyu mulunge kutile uuiuki nuashi?
13 Kuite ang'wi kutile uuiuki nuashi, inge gwa nu Kilisto gwa shaauilukile.
14 Hange ang'wi u Kilisto shaauilukile, ite utananti witu wanekanda,
nuuhueli witu wanikanda. 15 Hange kuigeleka kina keilengasiilya yauteele
kung'wi Tunda, kunsoko aekumihengile Itunda kuuteele, kutunga amuiue
u Kilisto, kunu shumuiue. 16 Ang'wi angeze eashi shaeiulwa, nu Yesu gwa
shaauiwe. 17 Hange ang'wi u Kilisto shaauiuwe, uhueli witu wanekanda
hange mukile mukole mumilandu anyu. 18 Ite ga nawa niakule mung'wa
Kilisto gwa alimela. 19 Angeze mulikalo luluudu kiagimya kumatungo
nazile mukati ang'wa Kilisto, antu ehi, use kialamulwi kukila antu ehi.
20 Kuite itungo ile u Kilisto uiukile kupuma kuashi, nkali yang'wandyo
kuawa naeakule. 21 Kunsoko ensha aezile kukiila muntu, kukiila muntu,
gwa uiuki waashi. 22 Kunsoko ang'wa Adamu ehi akusha, uu gwa mung'wa
Kilisto ehi akutula apanga. 23 Kuite kela ung'wi muulowa wakwe: Kilisto,
nkali yang'wandyo, ne hange awa neang'wa Kilisto akutendwa apanga
kumatungo akeza kung'waakwe. 24 Uuu yukutula mpelo, pang'wanso
Ukilisto angawaueka uutemi kung'wi Tunda Utata. Uwu inge nuekamala
utemi wehi nuuhumi wehi nungulu. 25 Kunsoko kusinja ukutemya sunga
nuika aika iakigu akwe ehi pihe ampambatilyo yakwe. 26 Umulugu
nukumailya kubepigwa inge sha. 27 Kunsoko “uekile kela kintu pihe
ampambatilyo yakwe” kuite niyukulunga “uekile hela kintu, inge ng'wa

lya kina eye singa-anga-anga awa neaekile kela kintu pihe nakwe nuanso.
28 Itungo imaintu ehi aekilwe pihe akwe, hange Ung'wana ung'wenso
ukuikwe pihe akwe nuanso nae umaekile emaintu pihe akwe. Ite
yiikapumela nsoko kina Itunda. Utata watule ehi mumaintu ehi. 29 Ang'wi
gwa akutendaule awa naiabadisigwe kunsoko aashi? Ang'wi eashi
shakuiulwa lukulu, kuneki hange akubadisigwa kunsoko ao? 30 Hange
kuneki kukole muubi kela itungoo? 31 Akaka nia dada ane, kukeela
kikulya kunywaane kunsoko anyu, nenkite mung'wa Yesu Kilisto Mkulu
witu, ukutanantya ite: nekezesha kela uluhiku. 32 Yukunzailya ntuni
muiloeli nuakiuntu, anga aenikuile niikale niitaki uko ku Efeso, ang'wi
iashi shaakuiulwa? Leka gwa kulye nukung'wa, kunsoko mudau kuusha.
33 Lekikukongelwi: “ Imaumbe nimabi ebipya intendo ninza.” 34 Mutule
nikisa mikie mutai! Leki kulongoleki kutenda imilandu. Kunso ang'wi
anyu agila imahala nang'wi Tunda. Kulunga ite kuminyala anyu. 35 Kuite
umuntu numungiza ukulunga, “Iashi eiuka ule? Nienso izeziza numuili
nuule? 36 Uewe umupungu kukila! Ike nukelemee shakihumile kanza
kukula sunga keshe hanza. 37 Nikenukutemela singa muili nuikakula, inge
mbeu nepuneliile. Ihumile kutula ngano, ang'wi kentu kingiza. 38 Kuite
Itunda ukumipa umuili anga nuloilwe, hange kela embeu numuili wakwe
ung'wenso. 39 Miili ehi singi mpyani. Inge, ukole muili ung'wiwaamuntu,
numuili uuya wakikale, numuili uuye wa nyunyi, numuili uuya kunsoko
ansamaki. 40 Hange gwa ikole miili akilunde nimiile amihe. Kuite
uukulu nua muili nua kulunde inge aine ung; wi nuukulu nuamihe
ungiza. 41 Ukole ukulu ung'wi walyoa, nuukulu ung'wi wang'weli, nuukulu
ung'wi wanzota. Kunsoko enzota ing'wi ikete utemanuki nenzota nengiza
muukulu. 42 Ite uu yeli gwa uuiuki nuashi. Neketemee kikupipa hange
nikiliite shangakikubipa. 43 Kitemewe kumatumizi akawaeda, kekiliisigwe
kuukulu. 44 Kitemewe kuunegetu, kikuliisigwa kungulu. Kitemewe
kuupumo nuamuile, kekuliisigwa kumuili nuankolo. Ang'wi ukole muili
nuakuupumo, ukole umuili nua kinkolo gwa. 45 Ite gwa iandikile,
“Umuntu wang'wandyo Adamu autendekile nkolo nekikie.” U Adamu
nua mpelo autendekile nkolo nekepumya uupanga. 46 Kuite nuankolo
shaauzile hanza inge nuakuupumo, nehange nuankolo. 47 Umuntu
nua ng'wandyo wamihe, auzipigwe kukinkundi. Umuntu nua kabiili
upumile kilunde. 48 Anga uu uyu nuzepigwe kulunkundi, uu gwa
awaneazepigwa kulunkundi. Anga uu umuntu nua kilunde nueli, uu
gwa awa nee kilunde. 49 Anga uu nekukenkile ikilingasiilyo neka muntu
nualunkundi, kuukenka gwa nekilingasiilyo neka muntu nua kilunde.
50 Itungo ile kumuila, akaka nae dada ane, kina umuili nusakami shanga
yukusala utemi nuang'wi Tunda. Ang'wi nuakubipa kusale uwu neshanga
ukubipa. 51 Goza! Kumuila unyenye kenkunku katai: shakulale kehi,
inge kehi kuukaelika. 52 Kuukaeleka numatungo, kututya nukupitya
kuliho, kumpembe nakumailya. Kunsoko impembe ikilila, niashi akuiulwa
kumiili ao neshanga ikibipa hange kuukailwa. 53 Kuite uwu nuukubipa
kusinja utugale uwu neshawakubipa, nuwu nuakusha kusinja utugale
uwu neshangawakusha. 54 Kusinja imatungo aya nuakubipa anga utugale
uwu neshanga wakubipa, nuwu nuakusha utugale uwu neshawakusha,
uu ezile entambu neandikilwe, “Insha amilwa nukuhung'wa.” 55 Isha, uu
duli wako umolepi? Isha ukolepi uwai wako? 56 Uwai nua nsha milandu,
nengulu amulandu ilago. 57 Kuite ilumbi kung'wi Tunda, nuekupeza

uuduli usese kukiila Mukulu witu u Yesu Kilisto! 58 Kuite gwa, alowa akaka
nea dada ane, tulimiakomu muleke kuhingieka. Miku ehi itumi umulimo
nua Mukulu, kunsoko mulengile kina umulemo wanyu ku Mukulu singa
nekanda.

16

1 Itungo ile uhangueli nuutakewe miahueli, anga nemulagiwe mumate-
keelo aa Galatia, uu uuu mutakiwe kituma. 2 Muluhiku nulang'wandyo
nula wiki, kela ung'wi wanyu waike kentu kehi kuleka kusaja, anga
nemuhumile. Tendi uu nsoko kina ileke kutula nuuhangueli imatungo
nenzile. 3 Hange nekupika, wehi nemukumsagula, kumuntuma palung'wi
nebalua kupumya isongeelyo lanyu uko ku Yelusalemu. 4 Hange ang'wi
inonee unene kenda gwa, akulongole palung'wi nunene. 5 Kuite nzile kita-
lanyu, imatungo nekukila ku Makedonia. Kunsoko kukiila ku Makedonia.
6 Ang'wi nahume kikie nunyee ang'wi ukuma imatungo nampepo, nsoko
kina muhume kunzaiilya mumuhinzo nuane, pehi nenomile. 7 Kunsoko
singa nsegile kumuona kumatungo makupe. Inge nihuie kikie nunyee
kumatungo udu, ang'wi u Mukulu ukungombya. 8 Kuite kikie ku Efeso
sunga ipendekoste. 9 Kunsoko ukiilo ugale utuguwe kunsoko ane, hange
akule alugu eedu niakungilya. 10 Inge itungo u Timoteo nuzile, muoni
kinaukole nunyenye muleke kogopa, ukituma umulimo nua Mukulu,
anga nekituma. 11 Muntu wehi waleke kumela. Mumu ailye munzila
yakwe muupolo, nsoko kina wahume keza kungwaane. Kunsoko nsegile
waze palung'wi nialunda. 12 Itungo ile kutakelwa numuluna witu u
Apolo. Aenumutiile umoyo kukila kuagendeela unye palungwi nialuna.
Kuite wikalamula waleke keza itungo ile. Atauu, uzile imatungo anga
walija ilyoma. 13 Mutule miho, imeki kisa, mitume anga miagoka,
mutule ningulu. 14 Inge ehi nemukumatenda mumatende muulowa.
15 Mulelingile ito nilang'wa Stephano. Mulegile kina aeahueli ang'wandyo
uko kuakaya, hange kina aeiekile ienso muwitumi nua uhueli. Nitungo
ile kumupepeelya akaka nea dada ane, 16 tuli nuupolo kuantu anga
ao, nukukela muntu nukuailya imilimo neituma milimo palung'wi nuse.
17 Hange ndoilwe kiza kung'wa Stephano, Fotunato nu Akiko. Imekile
pakianza naza unyenye yemunonee kutula pang'wanso. 18 Kunsoko
ameloelya inkolo ane niyi nanyu. Kuite itungo ile, alingi iantu anga
awa. 19 Imatekeelo a Asia atumile milamu kung'waanyu. Akila nu
Priska amulamukilye mu Mukulu, palung; wi nitekeelo nelekole mito
lao. 20 Akaka nia dada anaehi amulamukilye. Ilamushi kuulungeli
nuutakatifu. 21 Unene, Paulo, kuandika ite kumukono wane. 22 Ang'wi
wehi shumuloilwe u Mukulu, inge ikizumi ketule kung'waakwe. Mukulu
witu, nzuu! 23 Ukende nua Mukulu utule nunye. 24 Uulowa wane utule
palung'wi nunye mung'wa Yesu Kilisto.

2 Korinto

1 Paulo, mutuung'wa nuang'wa Yesu Kilisto kualowe ang'wi Tunda
nu Timoteo muluna witu, kitekeelo lang'wi Tunda nelikole Kukorinto,
nukuahueli ehi mu neakoe mumukoa wehi nua Akaya. 2 Ukende utule
ukole kitalanyu nuupolo kupume kung'wi Tunda Tata witu nuMukulu u
Yesu Kilisto. 3 Nuakuligwe Itunda nu Tata nua Mukulu u Yesu Kilisto.
Nuanso Tata waikende ni Tunda nua ulowe wehi. 4 Itunda wekuanji usese
munzago yitu yehi, nsoko kina kuhume kuafaliji awe neakoli mulwago,
kuuafaliji neangize kufalaja yeyoyeyo ni Tunda aukiilie kuufaliji usese.
5 Kunso anga uu ulwago lang'wa Kilisto longeeleka kunsokoitu uu uuu
nefalaja itu ongeeleke kukiila Kilisto. 6 Kuite ang'wi kuagigwa, kunsoko
afalaja anyu nuugunwe wanyu. Ang'wi kufalijiawe hange, kunsoko afalaja
anyu. Efalaja anyu ekituma milimo kuulimeeli nemukutula palung'wi
mulwago kiugigimeeli anga usese gwa nekuagigwe. 7 Nuugimya witu
kung'waanyu ukole. Kulengile kinaanga uu nemupalung'wi nulwago,
kuu uuu mipalung'wi nefalaja. 8 Kunsoko shakutakile unye mutule
miapungu, aluna, kukiila lwago naekukete uko ku Asia. Aekuonewe kukila
nekuhumile kukenka, anga kina kiagila anga uhueli nua kikie hange.
9 Tai, aekukete ulamuli wansha mitaitu. Kuite nianso aeyukutenda usese
kulekekuika uhueli pigulya litu usese, kuleke ite kuike uhueli witu kung'wi
Tunda, nueiula iashi. 10 Aekugunile usese kupuma mungwanso muushi,
nukuuguna hange. kuekile ugimya witu kung'wiakwe kina ukuuguna
hange. 11 Ukutenda uu anga uu unyenye gwa nemukuailya kumalompi
anyu. Iteedu akupumya ilumbi kukiila sesa kunsoko akukuilwa nuukende,
naekupewe usese kukiila malompi naantu edu. 12 kuulingela lele:
Uwihengi wisigolitu, kunsoko inge kisigo niza, nuuza wang'wi Tunda
kina aekendile usese mihe. Kutendile ile lukulu nunyenye, hange singa
kikulyo launkumbigulu kuleka gwa ile inge nuukende wang'wi Tunda.
13 Shakimuandekila kehi neshamuhumile kukisoma ang'wi kukilenga.
Nkete ugimya. 14 Kina makulenga iniino. Hange nkete ugimya kina
muluhiku lomukulu u Yesu kuukila nsoko anyu kunsoko alogoha lanyu,
anga uu nemukulula kitaitu. 15 Kunsoko aenkete uugimya kunsoko aile,
aendoilwe kulenga kitalanyu hanze nsoko kina muhume kusingiilya nsailo
nakugendeelwe nkue akabiili. 16 Aekusiga kuagendeela itungo nenongoe
ku Makedonia. Hange aentakile kumugendeela imatungo nensukile
kumakedonia, nehange unye kuntuma unene imatungo nenomile kuu
Uyahudi. 17 Naekusiga inamna eye, itee aekuailya? Itee? Kupanga imakani
kuliganeelya niwilekanuli nuakiuntu, nsoko kina nunge “Eee, eee,” hange
Aah, aah” kitungo ling'wi? 18 Kuite anga uu Itunda nuili mutai, shakelunga
yehi “Eee” ne “Aaa.” 19 Kunsoko ung'wi ilina, u Yesu Kilisto, nae Silvano,
Timoteo nunene aekumambilye mitalanyu, agwe, “Eee” ne “Aah” Kuleke
ite nuanso matungo ehi inge “Eee” 20 Kunsoko ulang'wi wehi nuang'wi
Tunda eze “Eee” mung'waakwe Uuu gwa kukiila ng'wenso kuulunga
“Huueli” kuukulu wang'wi Tunda. 21 Itungo ile Itunda nuekueka usese
palung'wi nunye mung'wa Kilisto, hange aukutumile usese. 22 Aeuekile
ugomola mitaitu hange aukupee ngwaaung'welu munkolo yitu anga
uhkueli aeki nikuupegwa panyambele. 23 Kuleke ite, kamupepeelya
Itunda kunihenga unene kina nsoko naefanyilye ndeke kiza kukorinto inge

kinandeke kumulemeelya unyenye. 24 Iye singa nsoko akugema kigeelya uuhueli wanyu nuunanee kutula. kuleka ite, kuituma palung'wi nunye kunsoko aulowa wanyu, anga nemimekile muhueli wanyu.

2

1 Kute aenamue inino mung'waane unene kina singaae nzile hange kitalanyukuuwai. 2 Anga naemumusakeye unyenye uuwai, nyenyu naeuzendoelya unene, kuite yuyu naeulemeigwa nunene? 3 Aemandikile anga neenitumile nsoko kina itungo nenzile kitalanyu ndeke kuaaligwa nawa naeantendile ndoeligwe. Nketa ugimya kunsoko anyu meehi kina ulowi wane inge ulowi wuwowuwo nemukete unyenye miehi. 4 Kunsoko aenumuandekie unye nsoko alwago lukulu, nulwagola nkolo, nukuliholi ledu. Singa aentakile kumusakiilya unye uuwai. Kuleka ite, aendoilwe mulenge uulowa nuamuhati nenukete kunsoko anyu. 5 Ang'wi ukole wehi nusakilye uuwai, singa usakilye kung'wane du, kuite upikeeli unino - singa kueka utaki kukila - kitalanyu unye mehi. 6 Uwu ulamuli wamuntu uyu kuawa needu ukondile. 7 Kuite itungo ile kuleka uulamuli, inonee kumusamila nukumupa inkani ninza. Itumi uu nsoko kena waleke kuleng'wa nuukia nuedu. 8 Kuite ukumutia moyo higeelya uulowa wanyu muegusi kunsoko anyu. 9 Eye yiyi nsoko nakuandeka, nsoko kina nihume kumugema nukulenga kina ang'wi mukugomba kela ikentu. 10 Ange mumusamile wehi, nunene gwa kumusamila umuntu uyo. Ike nekikole kisamile - ang'wi samie keki - kesamiwe kunsailo anyu kuukole nuang'we Kilisto. 11 Iyi kena umulugu waleke kutendela uteele. Kunsoko usese singakiapungu. Kumupango wakwe. 12 Umulango aeuluguwe kung'wane nu mukulu naenzile kukesali ka Troa kutanantya inkani ninza niang'wa Kilisto pang'wanso. 13 Ata uu, aenemugila uupolo nuankolo, kunsoko singa aenumuhongile umuluna wane u Tito pang'wanso. Uu nekaaleka nukusuka ku Makedonia. 14 Kuite walumbwe Itunda nai mung'we Kilisto nkua yehi wekutongeela usese muuduli. Kukiila sese kesa palilya unyunki nuuza nua mahala akwe kunkika yehi. 15 Kunsoko usese kung'wi Tunda, inge keunyuki uza nuang'wa Kilisto, ehi muawe neagunilwe nemuawe neakulimeligwa. 16 Kuantu neakulimeligwa, inge unyunki kupuma nsha sunga insha. Kuawa neakuguneka, inge unyunki nuuza kupuma upana sunga upanga. Nyenyu nukimeka mumaintu aya? 17 Kunsoko usese singa anga antu neangiza neegulya ulukani lang'wi Tunda kunsailo. Kuleke ite, kuuza nisigo, kuutambula mung'wa Kilisto anga uu nekutumilwe kupuma kung'wi Tunda, ntongeela ang'wi Tunda.

3

1 Itee manza kikulya unyenyene hange? Shangakulolwe ibada lakielya kung'waanyu, ang'wi kupume kung'waanyu, ang'wi anyu, itee kusingig-wene? 2 Unyenye lukulu nibada litu nelabaguwe, neandekilwe munkolo yilu, nelengekile nukusong'wa neantu ehi. 3 Hange mukigela kena unye mibada kupuma kung'wa Kilisto, nepumigwe nusese neandekilwe singa kuwino ingekunkolo ang'wi Tunda nukole mupango. Shanga iandikilwe migulwa laibada niamagwe, inge muibada ya nkolo yaantu. 4 Nuwu inge ugimya nekukete kung'wi Tunda kukiila Kilisto. 5 Shakikuie usese kudaya kehi kupuma kitailu. Kuleka gwaite, kihuela use kupumile kung'wi Tunda. Inge Itunda naukutendile kuhume kutula kiatungwa ilago nipya. 6 Itago ele singa libada inge lankolo. Kunsoko ibada lebulaga, kuile inkolo epumya

uupanga. 7 Itungo ele umulemo nuansha naeusesilwe kuuandeki migulya amagwe aezile kuukulu kena iantu akuisilaeli shanga aiagozile ung'wi ung'wi muusu nuang'wa Musa. Kunsoko eye uukulu nue usu wakwe, ukulu naeukulimansiila. 8 Itee, umulimo nuang'waung'welu shanga ukutula nuuukulu kukilane? 9 Kunsoko anga uwitumi nuaulamuli aeukete ukulu, nkuainga lukulu uwitumi nuatai wehile lukulu muukulu! 10 Inge tai kena, eke naekelendile ukulu hauza kigila uukulu hange kukuligwe ite, kunsoko aukulu nuukelinkie. 11 Kunsoko anga keke naekekeile aekekele uukulu, kuugeelike kueke nekikole kekulula nuukulu. 12 Kunsoko hihuie uu, kukete ugimya kulela. 13 Kuhetile anga Musa, nauekee ugole muusu wakwe, nsoko kina iantu akuislaeli aleke kulimensiila lukulu kumpelo naukulu naeweze hegeka. 14 Kuite ulengi miao aeuambilwe. Sunge uluhiku lulu utaji wuwowuwoo heli usagile kuusomi nuilago lakale. Shanaiekilwe ng'walye, kunsoko inge kung'wa Kilisto udu ekuhegigwa kule. 15 Kuite ata elelo, kumatungo eki u Musa nuesong'wa, uutaji wikie munkolo yao. 16 Kuite umuntu nuemupelukila u mukulu, uutaji wehegigwe. 17 Itungo ile umukulu inge nkolo. Nekole inkolo a mukulu, ukole widesi. 18 Itungo ele usese keehi, palung'wi nuusu nesinga iekiwe uutaji, yeuona ukulu nua Makulu. Kepeulwa mukali awigeeli wuwowuwo nuaukulu kupuma muwihengi ung'wi nua ukulu kulongola kungiza, anga niele kupuma kumukulu nenkolo.

4

1 Kuitegwa, kunsoko kukete witumi uwa, hange anga uu nikusingiiye uukende, shanga kuusuke ekenyuma. 2 Kuleka ite, kuihilile inzila yehi ni-aminyala nizi neyipihile. Singakikie kuwelu, hange singa kulitumela niibe ulukani lang'wi Tunda. 3 Kuile angwi uutananti witu wipihile, wipihile kuawa nialimie udu. 4 Kuusaguli wao nuao, itunda nuaunkumbigulu uwu uapokuuye uulengi wao neshaukuie. Uwigeeli wakwe, shanga akuone uwelu wautananti nua ukulu wang'wa Kilisto, nekilingasiilyo kang'wi Tunda. 5 Kunsoko singa kiutanantya use, inge Kilisto Yesu anga Mukulu, nusese anga keitumi anyu kunsoko ang'wa Yesu. 6 Kunsoko Itunda ng'wenso nae ulungile, “Uwetu ukumileka kupuma mukili.” Wamileka munkolo yitu, kupuma muwelu nuamahala naukulu nuang'wi Tunda kuumole nuang'we Yesu Kilisto. 7 Kuite kukete wiekeli suu muiseme yaulolo, nsoko kena ilengike kena engulu nenkulu kukela inge nang'wi Tunda hange singa itu. 8 Kuaga mukala ehi, kuite shakulemigwa. Kuona uaeli kuite shakizuwe nukumala insula. 9 Kuagigwa kuite shakulekilwe. Kuugung'wa pihe kuite shanga akulimansiilya. 10 Mahiku ehi kunkenkile mumuile witu ensha ang'wa Yesu, nsoko kena uupanga wang'wa Yesu wigelegwa mumeili itu. 11 Usese nekiapanga mahiku ehi kupumigwe kusha kunsoko ang'wa Yesu, nsoko kina uupanga wang'wa Yesu wigele mumeile itu nakeuntu. 12 Kunsoko eye, ensha ekituma umulemo nutaitu, inge upanga ukituma umulemo mitalanyu. 13 Kuite kukete inkolo yeyoyeeyo nauhueli anga kiki nekiandekilwe. Aenikuie, kuite nekalunga. “Nusese gwa kukwie nukuite gwa kuulunga. 14 Kulengile hena uyu naumuiue uMukulu u Yesu ukuiulagwa usese palung'wi nunyee kuukole wakwe. 15 Kela kentu nsoko anyu nsoko kena, kuukende nuulongolekile kigela kuantu needuu, isongeelyo longeeleke kuukulu nuang'wi Tunda. 16 Ite shanga kuusuke ekenyuma. Ataeze kunzi kuubepa, mukali kuu-tendwa upya luhiku sunga uluhiku. 17 Kuugeng'wi uwu nuukupe, ulwago

ulu lupepeele lukuunoneelya usese kunsoko aukale nuulito nuankulu nuukeile ugemeeli wehi. 18 Kunsoko shakugozile imaintu nigee, inge kunsoko amaintu neshangaigee. Imaintu nekuhumile kumaone itungo udu, inge imaintu neshangaigee. Imaintu nekuhumile kumaona itungo udu, inge imaintu neshanga igee akale.

5

1 Kulengile kene anga umuula nuaunkumbigulu nekikie mung'wanso wibipa, kukete ito kupuma kung'wi Tunda. Inge ito neshalenonigwe kumekono akiuntu, inge ito lakale, umonulinde. 2 Kunsoko mito ele kilwale, kezaa kukete nsula kuimbwa nulikalo litu kilunde. 3 Kezaa kukete nsula kunsoko kuele kunsoko akutugala singa kuigela kutula kekefue. 4 Kutai lukulu itungo nekukole mito ele, kealwae kulemeigwa. Shakutakile kulugulwe. Kuleka gwa ite kuloilwe kutugalwa, nsoko kena eke nekekule kehume kumilwa nuupanga. 5 Uyu naeukunoneeye usese kukentu eke inge Itunda, naeukupee usese inkolo anga kilingasiilyo haikinejipembilye. 6 Kuite gwa mutule nuugimya mahiku ehi. Mutule miho (mogoze) kena imatungo nekukole mito ekemuili, kukole kuli nu Mukulu. 7 Kunsoko kuugendei keuhueli, singa kuakuona. Kuite kukete ugimya. 8 Inge iza kutule kuli kumuili mito palung'wi nu Mukulu. 9 Kuite kuituma kutula isego litu, anga ezekukole kito angwi kuli, kumuloelye nuanso. 10 Kunsoko kusija keehi kuuona ntongeela itunda la ulamuli nelang'wa Kilisto, nsoko kena kela ung'we wao wahume kusengilya eki nekegombekile kumakani nazatendekile kumuili, angeze kuuza ang'wi kuubi. 11 Kuite, kuulenga uwoa nua Mukulu, kuaaluta eantu, uu nekile, yegeelekile ng'walyi ni Tunda. Nihuie kena malengagwa mumasigo anyu. 12 Shakugema kumupepeelya unye hange kuugoza usese angwi kiatai. Kuleka gwa ite, kuumupa unyenye nsoko akitogola kunsoko ilu, nsoko kena kuhume kutula nukususha kuawa neakilogola kukiila wigeeli kuite singa ike nekekole munkolo mukali. 13 Kunsoko angeze kapulwa numahala, inge kunsoko ang'wi Tunda. Hange anga kupuma mumahala itu napikiie, kunsoko anyu. 14 Kunsoko ulowa nuang'wa Kilisto ukuulula, kunsoko kuhuieela: kena muntu ung'wi aukule kunsoko aantu ehi, nukuuu ehi akule. 15 Nu Kilisto aeukule kunsoko aantu ehi, nsoko kenaawa neikie aleke kikie hange kunsoko aoenso. Kuleka ite kusinja ikie kunsoko akwe huuyu naukule hange wikaiulwa. 16 Kunso eye, kanziilya itungo leli nukulongoleka shakunilamula umuntu anga uugeeli wakwe nua keuntu, alezeapo pang'wandyo aekumugozile u Kilisto kuugozi wuwu. Kuite itungo ele shakumulamila wehi kundogoilyo eye hange. 17 Kuite angeze muntu wehi ukole mukati ang'wa Kilisto, nuanso keumbe kepya. Imakani nakali akeile. Goza aina mapya. 18 Imaintu aya ehi apumile kung'wi Tunda. Aeukuhungila usese kung'waakwe ung'wenso kukeela uKilisto, hange wakupeza witumi nuakuhunga. 19 Ite ukulunga, mung'wa Kilisto, Itunda ukuuhunga uunkumbigulu wakwe ung'wenso, singa kualya ulutumo lao mung'waao. Uhumile kitaitu ulukani lautungi. 20 Kuite kusaguwe anga keemeli ang'wa Kilisto, anga kina Itunda aukituma ulongoleki kukiila sese. Kumupepeelya unyenye kunsoko ang'wa Kilisto: mulanulwe kung'wi Tunda! 21 Aeuutendile u Kilisto kutula isongeelyo lamilandu itu. Nuanso ng'wenso shaae witumile imilandu. Aewitunule ite nsoko kukume kutula tai ang'wi Tunda kukeela ng'wenso.

6

1 Nukuite kitume milimo palung'wi, kumupepeelya unye muleke
kusingililya ukende nuang'we Itunda nekanda. 2 Kunsoko ulungile,
imatungo nagombekile aenekusa kung'waanyu, nukuluhiku lakugunwa
nenumu aenumuaeye. “Goza, epaino inge matungo nagombekile. Goza
itungo eleluhiku lakugunwa. 3 Shakueka igwe lakugilya ntongeela amuntu
wehi kunsoko shakuutakie uwilumi witu wize kulukumo nulubi. 4 Kuleka
gwa ite, kuigoza usese kuntendo yitu yehi, kena keitumi ang'wi Tunda.
Keitumi akwe kuudu nuakugomba kagigwa, nzago, ukaku nualikalo,
5 kukuwa, itungo, ubulugwi, kituma imelemo kukinyangulu, kuulya utulo
uutiku, nemunzala, 6 numuwelu, upolo, ukende, nukugwa ung'welu,
nemulowe nua tai. 7 Keituma akwe mulukani latai, kungulu ang'wi
Tunda. Kukete milahilo atai kunsoko amukono nuakigoha nuwu nuankigi.
8 Kuituma umulemo kuukuligwa nukumelwa, kugiligwa nukupegwa
lukumo. Kusemewe kena keeteele kunu kea tai. 9 Kuituma umulemo
anga shanga kutengikile hange kulengekile iza tai. Kuituma umulemo
anga kiakunsha hange, Goza! kukeli kuikie. Kuituma umilemo anga
kuulamulwa kunsoko antendo yitu kuite singa anga nialamuewe kunsa.
Kuituma umulemo anga kukete ukia, kuite mahiku ehi kukete ulowa.
10 Kuituma umulemo anga heaula, kuite kuugolipya neangiza. Kuituma
umulemo anga kenashakuulija anga kentu inge kumbi kela kentu kitu.
11 Kuligitilye etai ehi kitalanyu, Iakorintho, ninkolo yanyu ilugukile
kuugale. 12 Inkolo yanyu singa igiigwe nusese, inge nugiigwe nuusegi
wanyu unyenye. 13 Itungoele kikila kutai kuligitya anga kuang'enya -
kiguli inkolo yanyu kuugale. 14 Muleke kutula palung'wi nawa nesinga
akuie. Kunsoko ukole upalung'wi kee kuawa nea tai nawa neashapu?
Hange ukole upalung'wi kee kuwelu nekiti? 15 Wigombi kee Ukilisto
nuhumile kutula nuwenso nu Beliari? Ang'wi nuanso nuhuee ukete
nekiule nekeniino palung'wi ninyu nushuuhuie. 16 Hange ukole wigombi
kee nuukole mutekeelo lang'wi Tunda niaduduu? Kunsoko use kitekeelo
lang'wi Tunda numupanga, anga uu Itunda nautambue. Kikie mung'waao
nukugenda nienso. Kutula ni Tunda wao, nienso akutula antu awe.
17 Kuite, pumi mung'waao, hangi mulemanuke nienso ulungile umukulu.
Muleke kuambe nikibi, hange kumusingiilya unyenye. 18 Kutula neTata
wanyu, nunyenye mukutula meanaane niakigoha naa niakilima,” Ulungile
u Mukulu nuakale.

7

1 Alowa ane, kusoko kukele ulagwi uwa, alikielye usese kikani nileku-
mile kuushapula imiili ninuinkolo. Hange kuudume uwelu kuuwoa
nuang'wi Tunda. 2 Leki ilyoma kunsoko anyu! Kukeli kumutumuile muntu
wihi. Shakumulemaaye muntu wihi. Shakigolepilye kunsao amuntu
wihi. 3 Akulunga ele singa kunisusumilya. Kunsoko nalungekena mukole
mitaitu, kitaitu usese kuusha palung'wi nukikie palung'wi. 4 Nkete ugimya
ukulu mung'waane, hange kitogola kunsoko anyu. Nizuwe nuulowa
sunga mulwago litu lehi. 5 Aekizile Kumakedonia, imiili itu aemegila
anga usupi. Kuleka ite, aekagile kunkika yehi kukuwa embita kunkika
akunzi nu woa kunkika namunyumba. 6 Kuite Itunda, nuekuila inkani
ninza kuawa neamaile insula aeukuie iza kung'wa Tito. 7 Singa aekiza
kungwaakwe udu kena Itunda aukuie iza aeituile gwa uuza uo uiito
nausingiye kupuma kitalanyu. Nuanso aukuie ulowa nuukulu nemukete

ukia wanyu, hange naza mukete uuaeli kunsoko ane. Uu natula nuulowa kukila. 8 Ateze ibada lane aelemusakeeye kusega, unene singa kukuila engali, kuite kukuela engali itungo naenune ibada nelanso aelemutendile unyenye mekatula nuukie kuite aemukete ukia matungo makupi. 9 Itungo ele ndoilwe, singa kunsoko amulide lwago, kuite nsoko aukia wanyu wikamuhugeelya kuungama. Aemuligigwe nuukia wang'wi Tunda, uu aemagigwe singa nekanda kunsoko ilu. 10 Kunsoko uukia wang'wi Tunda wileta kuungama wipikeelya uguni eze kulile anga ngali. Uukia wamihe, ata uu wileta nsha. 11 Ugozi uukia wang'wi Tunda aeutugisilye upikeli kee nuukulu mungwaanyu. Aeule uupikeeli naeukulu mung'waanyu kigeela kena aemiagila anga igazo. Aeuli uwai wanyu naeukulu, woa wanyu, ensula anyu, kinyangulu kanyu, ne nsula anyu kugoza kena itai inonee igele! Kukela ikani migeelya unyenye kutula miagila anga igazo. 12 Ateze aemuaandikie unyenye, singa aenumuandekie nsoko alutumo, hange singa kumuntu nuagigwe nuudobu, mandikile nsoko kena etai, ankolo yanyu kunsoko anyu itu ehuma kulengika kitalanyu ntongeela amiho ang'wi Tunda. 13 Kunsoko eye kena huelwe iza. Muwongeeli nuakuelwa uza witu usese kuloilwe gwa, ata kukila ulowa nuang'wa Tito, kunsoko enkolo akwe aeiloeigwe nunyenye meehi. 14 Kunsoko ang'wi aembogoe kung'waakwe kukeela nyenye, aenemugila anga minyala. Kensengelima kakwe, ang'wi udu kela lukani naekululigililye kitalanyuaelatai, uwihumbuli wanyu wilu kukeela nyenye kung'wa Tito neigeeye kena tai. 15 Ulowa wakwe kunsoko anyu ukulu kukila anga uunukembukile ugombi wanyu wihi, naimumusingeeye nuanso kuwoa nukukagata. 16 Ndoilwe kunsoko nkete ugimya nuukondile mukati anyu.

8

1 Kuloilwe unyenye mulenge, akaka nia dada kuukende wang'wi Tunda nuupumilye mumatekeelo a Makedonia. 2 Matungo nigeng'wa nikulu nelalwago, udu nuaulowa wao nuongeeleki nuauhimbe nuao waluga ugole ukulu nuaukende. 3 Ung'waao kihenga kina aeapumilye anga naiahumile, hange ala nukukila naiahumile. 4 Nukuulowi nuao ienso kuupepeelya kuudu, aeakulompile kunsoko aupalung'wi muitumi uwu kuahueli. 5 ite singa yigee anga naikusegile, kuleka ite, ng'wandyo aeipumilye ienso ku Mukulu. Hange akipumya ienso kitaitu kuulowa wang'wi Tunda. 6 Ite aekumupepeeye u Tito, naeukondile kanziilya umulimo uwu, kuleta muukondi ukende uwu mung'waanyu. 7 Kuite unyenye mukete maintu edu - muuhueli, muntambu, mumahala, kenyangulu, nukuulowa wanyu kunsoko anyu. Ite kendegeeli unye kena mukete ukende du mutendo eye. 8 Kulunge ile singa ilago. Kuleka ite, kukinga ile nsoko akugemeelya lukulu nua ulowa wanyu kuugemeelya munsula aantu needu. 9 Kundogoilyo mulengile ukende nua Mukulu witu u Yesu Kilisto. Ateze aemugole, kunsoko anyu muhimbe nsoko kena kukiila uhimbe wakwe muhume kutula miagole. 10 Mikani ele kumupa usigi nukumuailya. Ng'waka ung'wi nuukeile, shanga aemanzilye udu kituma ikani. Kuite aensumbeye kulituma. 11 Itungo ele lipikeeli. Anga uu udu naekusumbeye nisego lakituma, hange, itee, aemuhumile gwa kuleleta mumaeli mugeeli nua uhumi wanyu. 12 Kunsoko mukete nsula akituma entendo eye, inge ikani iza hange legombekile. Kusinja lemeke migulya aile nukete umuntu, singa migulya laeki numugila umuntu. 13 Kunsoko umulemo uwu singa kunsoko kina neang'wi ahume kulija ubahu nu

nyenye muhume kulemeeligwa. Kuleka ite, itule sawasawa. 14 Udu wanyu imatungo nitungeli ukuaelya kueke nulakile. Ite uu gwa nsoko kena udu nuao ahume kuailya uula wanyu hange kena atule sawasawa. 15 Ite inge anga niandekilwe “Nuanso nukete nedu mugila anga kentu kehi nekesagile nung'wenso nukete keninoo mugila anga uula wehi. 16 Kuite walumbwe Itunda, naiuekie mukati ankolo ang'wa Tito inkolo yeyo yeyoo nakinya ngulu kakukela ninkete kunsoko anyu. 17 Kunsoko singa anga udu ausingiiye imalompi itu, ingegwa aukete kinyangulu palung'wi nemalompi nanso auzile kitalanyu kuugombi wakwe ung'wenso. 18 Kumutumile palung'wi nuyo umuluma nukukuligwa mumatekeelo kunsoko amulemo wakwe nuakutanantya inkani ninzinza. 19 Singa uu udu, kuite gwa ausaguwe nematekeelo kulongola nusese kulekenka muianza yedu ikani ele nelaukende. Ite inge kuukulu nua Mukulu ung'wenso kunsula itu nakuaelya. 20 Kuinega itule kena inonee kisusumya kukeela sese nukukeela ukende uwu nekuukenkile. 21 Kuuhola ukendegeeli kituma nekekukuligwa, singanga ntongeela a Mukulu udu, kuite gwa ntongeela aantu. 22 Hange kumutuma umuluna nemungiza palung'wi nienso. Kamugemela nkua yedu, hange kamuona ukete nsula nsoko amilemo du. Ata itungo lele ukete kinyangulu kukila kunsoko augimya nuukulu nukete mukali anyu. 23 Kumpola niang'wa Tito, nuanso wipalung'wi nunene hange mituma nutemo miane kunsoko anyu. Anga kualuna itu, akutung'wa nematekee3lo. Ikulyo kung'wa Kilisto. 24 Ite alageeli uulowa wanyu, hange mualagiile mumatekeelo nsoko awiloli witu kunsoko anyu.

9

1 Kukeila muwitumi kunsoko ahueli, inone lukulu kung'waane kunuandekila. 2 Nengile munsula anyu, nai nilogoee kuantu nia kumakedonia. Aeneaiye kene u Akaya ugombile kupumiila ung'waka naeukeile. Insula anyu aatia moyo eduao kituma. 3 Itungo ele, natuma ialuna nsoko kena uwilogoli wilu kukeela nyenye uleke kulula nekanda, nensoko kena azamezee konda, aemezeetula anga naenungile. 4 Ang'wi shanga uu, ang'wi muntu wihi nuakumakedonia angawize palung'wi nunene nukumuhanga shamugombile, aekeze hung'wa nunyala - sunga kulunga lehi kunsoko anyu - kunsoko nemugimya kukila mungwaanyu. 5 Ite aenune kina nsanilye kuapepeelya aluna kiza kitalanyu nukituma unoneeli nuakukaya kunsoko azawadi naemuiwe. Ite inge uu nsoko kena itule ikondile anga ukembetwi, hange singa anga kentu nekilagilwe. 6 Isego inge sile, umuntu nuetemele usheenyi wiogola usheenyi gwa, hange wehi nuetemela usheenyi wiogola usheenyi gwa, hange wehi nuetemela kisigo lakukembelwa wiogole kukembetwa gwa. 7 Inge hange kela ung'wi apumye anga uu nusigile munkolo akwe. Inge nung'wenso alekekupumya kuukia ang'wi kusingigwa. Kunsoko Itunda wimulowa uyu nuepumya kuulowa. 8 Ni Tunda uhumile hongeelya uukembetwi kunsoko anyu, kunsoko kena, kukela itungo, mumakani ehi, muhume kongeela kela entendo ninza. 9 Anga uu niandekile: “Wauhola ugole wake nukuapa iahimbe. Itai akwe isaga ikale.” 10 Nung'wenso nuepumya embeu kumutemeli numukale kunsoko andya, ukupumya gwa nukongeelya embeu anyu kunsoko akulowa. Nuanso ukongeelya imaogola atai anyu. 11 Mukugolepa kukila nsoko kena muhume kutula meakende. Ite yukuleta ilumbi kung'wi Tunda kukiila sese. 12 Kituma uwitumi uwu singa anga yukutomolya udu uula nuahueli. Wongeelya intendo yedu gwa neyilumbi kung'wi

Tunda. 13 Kunsoko kugemeeligwa kung'waanyu nukigeela kuwitumi uwu
mukumukulya Itunda gwa kugomba nukutambula kung'waanyu inkani
ninziza nian'wa Kilisto. Mukumukulya Itunda gwa kuukende nuaupegwi
wanyu kitolao hange kela ung'wi. 14 Amuketee nsula, hange akulompa
kunsoko anyu. Akutenda ite nsoko aukende ukulu nuang'wi Tunda
nuukole mung'waanyu. 15 Ilumbi letule kung'wi Tunda kukepegwa kakwe
nesinga keligilyika!

10

1 Unene ne Paulo, unene kumupepeelya kuupolo nuang'wa Kilisto.
Unene nemupolo itungo nenhole ntongeela anyu, kuite nkete ugimya
kitalanyu itungo nenkole kuli nunye. 2 Kumulompa unye kena, itungu
nenkole palung'wi nunye, shangakutula nuugimya itungo nekuagilya
awa neasegile kena kikie kemuile. 3 Kunsoko ataeze anga kuugenda
kimuili, shanga kikua embita kimuili. 4 Kunsoko iyege nekutumela
kikuila singa yamuili, kuleka ite ikete ngulu ung'wi Tunda kubipya ukulu.
Yukuheja lukulu udui nuakubepya. 5 Inge kuubepya kehi nekikete uuhumi
nekikulya ntongeela ang'wi Tunda. Kuuletenda mateka kukela uhumi
nukumugomba Ukilisto. 6 Hange kuulija ugombinuakulamula kela intendo
nimbe, nkua udu ugombi wanyu nuukutula wakonda. 7 Goza eki nekikole
ng'walye ntongeela anyu ang'wi wili ukupepeleka kena nuanso wang'wa
Kilisto, nuikembushe nuanso ung'wenso kena anga uu udu nuile wang'wa
Kilisto, ite uu nusese kile gwa. 8 Kunsoko atanitogole inino udu kukeela
uhumi witu, nu Mukulu aupumilye kunsoko ilu kumuzenga unyenye
singa kumubipya, singa kuona imenyala. 9 Singa ndoilwe ele ligele kena
kumutumbaunye kumabada ane. 10 Kuite antu ang'wi elunga, “Ibada
yakwe itaki hange ikete ngulu, kuite nuanso munegetu ekumuili Inkani
yakwe singa inonee kutegeligwa.” 11 Embu iantu anga awa nealengile kena
lehi nekutambula kibada itungo nekukole kuli, inge anga uu ite nekika
tende itungo nekukole pang'wanso. 12 Shakinzu nkuli du anga kilingeile
usese ang'wi kigemela usese nawa neikulya ienso. Kuite neigemeelya
ienso kukela ung'wi wao, agila anga mahala. 13 Usese, ata uu, singa
kuitogola kukeela membi. Kuteka ite, kutenda uu udu mumembi izi ni
Tunda ukupimie usese, membi niigeile kuli anga nianyu niele. 14 Kunsoko
usese shanga aekiongeeye naekumizee unyenye. Ae kiang'wendyo kupika
kuukuli anga nuanyu kunsoko ang'wa Kilisto. 15 Shanga kiloiye kukeela
membi kumilemo aangiza. Kuleke ite, kuhuie uhueli wanyu uukuli
wakwe kena ikianza kitu nehamelemu kekugalempigwa lukulu hange
keli mumimbi lukulu. 16 Kuhuie kuile, nsoko kena kuhume kutanantya
ulukani ata mumekoa kukila nanyu. Shanga kuutogola kukeila milimo
nekitung'wa muianza nungeza. 17 “Kuite wehi nuitogole, nuitogola
Mumukulu.” 18 Kundogoilyo singa uwo nuigeela ung'wenso ukigela. Inge
uyu nu Mukulu wimigelya.

11

1 Kupepelya kene munindeele unene muupungu. Kuite kutai mukunin-
deila unene. 2 Kunsoko nukete uwelu kung'waanyu. Nkete welu kung'wi
Tunda kunsoko anyu kupuma naenemuie muwileni nuamusungu ung'wi.
Aenumuie kumuleta unyenye kung'wa Kilisto anga munanso numuza.
3 Kuite nogopile kena kuuli, anga enzoka naeimukongee u Eva kuuteele
wakwe imasigo anyu ahumile kupeulwa kule kupuma mikulyo lukulu

niza kung'wa Kilisto. 4 Kunsoko kukelengasiilyo kena muntu wekiza
nukutanatya u Yesu mungiza singa anga uyu nekumitanantilye. Ang'wi
kukilengasiilyo kena musengeelye utananti ungiza shanga - uwu nae
musingeiye. Mulindeile imakani nanso iza ikondile. 5 Kunsoko kusaga
kene unene singa nepalung'wi muawe nea pihe kuawa neakitangwa
aluung'wa neaza. 6 Kuite ateze unene singa manyisigwa kupumya
ulusimu, kutile ite mumahala. Kukela lehi kumakani ehi kutendile ite
kulengika kung'waanyu. 7 Itee, aenitumile mulandune kisimya unene
nsoko unyenye muhume kuhumbulwa? Kunsoko aetanantya kuwidesi
inkani ninziza niang'wi Tunda kung'wa anyu. 8 Aeneahegeeye imatekeelo
nemangiza kusingeilya uaeligwa kupuma kitalao nsoko kene aenihumile
kumitumila unyenye. 9 Imatungo nae nkole nunyenye aenkole muula,
singa aenumuhumieye wihi. Kunsoko uula wane aeukondigwe nea luwa
naeazile kupuma kumakedonia. Mukela kentu nigiiye unene kuleka
kutula nemuligo kunywaanyu, hange kulongoleka kutenda uu. 10 Anga itai
nang'wa Kilisto neli mukali ane, kunu kikulya kung'waane shanga yukuk-
ilegigwa munu muakaya. 11 Kunekee? Kunsoko singa numuloilwene?
Itunda uine numuloilwe. 12 Kuute ehe nekituma, kitumagwa kituma nsoko
kene nihume kugilya lyoma a awa neahete insula ilyoma kena anga nekile
mukeko kikoo neakiloelya. 13 Kunsoko iantu ao inge atuung'wa auteele
hange itunu neakulongopa. Akipiula ienso ang'wa Kilisto. 14 Neli singa
ikuelwa, kunsoko ata umulugu wipiule ung'wenso anga malaika nua welu.
15 Iye kutile anga ikuelwa nikulu anga itumi akwe gwa kipiule ienso anga
itumi atai. Ugeeli wakwe yukutula anga intendo yao nieli. 16 Kutunga
hange: Inge waleke kutula muntu wehi nukusiga unene nemupungu.
Kuite anga mutende, nsingilye unene anga nemupungu nsoko nihume
kikulya iniino. 17 Iki nekulunga kunu kihuela kuwikumbuli nuakemuile
nuku Mukulu. Kuite kuligitya anga nemupungu. 18 Kunsoko iantu
edu itogola ike muili, kitogole gwa. 19 Kunsoko aemuhoilwe nuulowa
kuupungu, unyenye lukulu mukete mahala! 20 Kunsoko mukukolwa nu-
muntu anga wauike muutung'wa, anga musashe wisapateli mung'waanyu,
anga wamutumele unye kunsailo akwe, anga wieke migulya, angwanga
wamukue muusu. 21 Kulunga kuminyala itu kena usese kiaitula heanegetu
lukulu kituma ite. Ikele hange wehi anga wabunange - kuligitya anga
nemupungu - nunene goa kitogola. 22 Itee, neanso Ayahudi ne? Nunene
inge uu. Itee, neanso Aislaeli ne? Nunene inge uu. Itee, Neanso utuungwa
wang'wa Ibulahimu ne? Nunene inge uu. 23 Itee, neanso itumi ang'wa
Kilisto ne? (Kutambula anga mpulilwe ne mahala) Unene inge kukela.
Nkule ata mumelemu nemikaku lukulu, kule kukile niitungo, kukuwa
nekutile anga ngele, nukuluta pakupe nensha. 24 Kupuma kuayahudi
nsingeye nkua itaano, “mapigo makumi anne kuheja ling'wi.” Nkua itaatu
aenkuilwe milanga. 25 Nkue eng'we aenkuilwe magwe. Nkue itatu mponee
inino kusha mumeli. Ntumie utiku nu mung'wi mubahali neng'walye.
26 Nekatula nemilinzo apakupi pakupi, kuponela ininoo mumiongo,
kuponela iniino mualugu, kuponela iniino muantu ane ienso, kuponela
iniinoo kuantu amakikupuma kuponela iniino muisale, kuponela iniino
kupuma mualuna nealeele. 27 Aenkule mumulemo ukaku hange mulikalo
nulukaku, muuliku widu shanga aenelala, munzala ne nyota, kua yedu
kufunga, mumpepo nekipwi. 28 Kuleke naye nemangiza, ukole usukung'wi
nuakela luhiku kunsoko ane imasigo ane kunsoko amatekeelo. 29 Nyenyu
numunegetu, nunene singe nemunegetune? Nyenyu nusakilye numungiza

kung'wa mumilandu, nunene shanilwalane mukati? 30 Ang'wi kusinja nitogole, kitogole kukeela ehe nekulagiila unegetu wane. 31 Itunda nu Tata nu Yesu nu Mukulu nuanso nuekuligwa ikale, ulengile hene unene singa kukongela (kulongopa). 32 Uko kudameski, mukulu nua mukoa pihe amutemi Areta aekuunga ikesale nekakudameski nsoko akumamba. 33 Kuite nekaikwa munkapu, kukiila kidilisha kukeila mikiligo, nekaponela inino kuhega mume kono akwe.

12

1 Kusinja nitogole, kuite kutile nekekongeeli ligwa nelo nelanso. Inge kulongoleka mumaono nema nuukunukuilwa kupuma kumukulu. 2 Numulengile umuntu ung'we mung'wa Kilisto mumyaka ikumi leng'wi numunane nekiile - nemuile, ang'wi kunzi amuili, unene singamine, Itunda uine - ausapuwe migulya milunde lakataatu. 3 Hange nengile kena umuntu uyu - angeze kumuili, ang'wa kunzi a muili, unene singa mine Itunda uine - 4 aeuhoilwo migulye sunga kuparadiso nukija imakani awelu kukila kumuntu wehi kuletambula. 5 Kunsoko amuntu anga uyu kitogola, kuite kunsoko ane unene singa kitogola, kuleka unegetu wane. 6 Anga ndowe kutogola, singe aenamupungu, kunsoko ae kuligilya etai. Kuite kuleka kitogola, nsoko kena waule nua kusinga lukulu nanso kukela nekekigeela mung'waane, ang'wi kija kupuma kung'waane. 7 Singa kitogola gwa kunsoko aukunukuilwa nua ukuilwe kuile singa kutula nelogoha, elija ae leikilwe mumueli wane, muluung'wa nua mulugu kumbuluga unene, singa ae nzetula nuwihumbuli. 8 Nkua itaatu ae numupepeeye umukulu kunsoko aeli nsoko nuanso waheje kupuma kung'waane. 9 Nung'wenso wikambile, “Uukende wane ukondile kunsoko ane. Kunsoko engulu igela muunegetu. Uuu, azanzee sumbiilya lukulu kitogola lukulu munegetu wane, nsoko kena uuhumi nuang'wa Kilisto uhumi wikie mung'waane. 10 Kuite nkondile nsoko ang'wa Kilisto, munegetu, mutukelwi, mulwago, mukagigwa, mumasigo. Kunsoko itungu nenkole muunegetu, hange nkete ngulu. 11 Unene naina nemupungune! unyenye aemunsingilye kueke, kunsoko angeze ae munkuiye umenunyenye. Kunsoko singa ae numuula lukulu kuatuungwa - aza ateze une singa kintu. 12 Ilengasiilyo yatai ni niyaatuung'wa ae itendekile katekate anyu kuigigimeeli, ilengasiilyo niaukuilwa nintendo nu nkulu. 13 Kuule nae mutuile miasanigwa nea pihe kukela imatekeelo nasagile, singa ae nemuligo kitalanyu? Munsamile kigazo ile. 14 Goza unene nkondile kiza kitalanyu nkua itaatu. Singa ana kutula nemuligo kitalanyu, kunsoko singa ndoilwe, nekanyu. Numutakile unye. Kunsoko iang'enya kuika usagi kunsoko aleli. Kuleka ite ialeli yianonee kuike uusagi kunsoko ang'enya. 15 Kulowa lukulu kutumila nukutumilwa kunsoko amoma anyu. Ang'wi nealoilwe kukela, inonee mundowe uninoo? 16 Kuite ang'wi uu, singe kumuhumiilya muligo unyenye kunsoko kena unene nemuhugu kukela, unene yuyu nae umuambile unye yatula anga ae nemuligilye kuuteele. 17 Itee, ae nihoile kitumela nsailo kuwehi nae numutumile kitalanyu? 18 Ae numupepeeye u Tito heza kitalanyu, hange nekatuma numuntu umuya palung'wi nuyo. Itee, u Tito ae umitumie nsao yedune? Itee singa ae kugendile inzila yiyoyiyo ne? Itee, singa ae kugendile impambatilyo zizo zizo ne? 19 Musigile kena imatungo aya ehi ae kuinena usese udu kungwaanyu? Ntongeela ang'wi Tunda nukung'wa Kilisto, aekenda tambula kela ekintu nsoko akumuzenga unyenye. 20 Kunsoko nogopile

kena nene ikiza nikumile numuulye unye anga uu insula ane. Nogopile kena muhumile muleke kundija unene anga nemukete insula. Nogopile kena muhumile kutula nuudui, wetu, wigeli nuautaki, nsula au winyene, witegeli, logoha, nuwilei. 21 Nogopile kena nekusuka hange. Itunda wane uhumile kumpa upolo ntongeela anyu. Nogopile kena nikumile kulija ukia widu kuawa nei tumile imilandu kuleka itungo ile nawe nesinga ae aungamile uube, muukosi nemakani ansula neematenda.

13

1 Iye nkua aka taatu keza kitalanyu “Kela usemelani kusinja uzengwe nuwigeeli nua kueli abiili ang'wi ataatu. 2 Nakondya kulunga kuawa nei tumile imilandu nukuangiza ehi imatungo nae nkole kungwanso nkue akabiili, kulunga hange: Nenekiza hange sunga kumigigimiilya. 3 Kumuila unye ele kunsoko muhuduma uhueli kena Ukilisto ukutambula kukeela nene. Nuanso singa munegetu kitalanyu, kuleka ite, nuanso ukete ngulu mukati anyu. 4 Kunsoko ae upagekilwe kuunegetu, kuite ukole mupanga kungulu yang'wi Tunda. Kunsoko usese gwa keanegetu mukati akwe, kuite kuita kuikie nuyo kungulu yang'wi Tunda muuang'wi anyu. 5 Igoze uewe uone ang'wi wimukono muhueli. Igemeelye uewe. Shamukulengana kena u Yesu Kilisto ukole mukati anyu? Nuanso ukole, ang'wi shanga uu mukile higeeligwa. 6 Hange nkete ugimya kena unye mukulenga kena usese shanga ae kuhitilwe. 7 Itungo ile kulompa kung'wi Tunda kena muleke kuhume keki nekibi. Singa kulompa kena kuleke kuhuma kigeela kukeile migeng'wa, kuleka ite kuigela anga kulengilwe igemo. 8 Kunsoko usese singa kuituma keki hensengelima katai, kuite nsoko atai udu. 9 Kunsoko kuloilwe imatungo nekukole keanegetu nunye mukete ingulu. Kuulompa gwa kena muhume kutendwa mupikeeli. 10 Kumaandeka imakani aya imatungu nenkole kule nunyenye, kunsoko kena imatungo nenkole palung'wi nunye singa ndoilwe kigeelya uutaki kung'waanyu. Singa ndoilwe kigeelya uhumi nua mukulu nae umpee unene nemuzenge hange siga nemubipye pihe. 11 Ite gwa, aluna nea goha nawe nia sungu, lowi itumi imelemo nsoko akususha mupegwe umoyo, migombye unyenye kua nyenye, nukie mupolo, hange ni Tunda nua ulowa nuupolo ukulula nunyenye palung'wi. 12 Ilamushi kela ung'wi kulungeli nua welu. 13 Ahueli ehi atumile nulamu, amulamukilye. 14 Ukenda nua Mukulu u Yesu Kilisto, ulowa wang'wi Tunda, nuu palung'wi nuang'weug'welu utule palung'wi nunye mehi.

Agalatia

1 Unene ni Paulo mutuung'waa. Unene shanga nimutuung'waa kupuma
ku ana adamu ang'wi kukiila ku ana adamu, kuiti kukiila kung'wa Yesu
Kristo ni Itunda Tata nai umiukilye kupuma kuashi. 2 Palung'wi ni aluna
ihi nu nene, kumakilisilya imatekeelo a ku Galatia. 3 Ukende utule kilanyu
nu ulyuuku nu upembeeye kung'wa Itunda Tata witu nu Mukulu uYesu
Kristo. 4 Nai wipumilye mukola kunsoko a milandu itu iti kina akugune
ni matungo aya na ubii. Kupuumila nu ulowa nuang'wa Itunda witu
hangi Tata. 5 Kitalakwe itule ikulyo i kali na kali. 6 Ni kenda kuilwa
kina mukenda kaya kupilukila mu nkani ninza ingiiza, nienda kuilwa
kina mukupilukila kuli kupuma kung'waakwe ng'wenso nai umitangileku
ukende nu ang'wa Kristo. 7 Kutili nkani ninza ni ingiiza, kuiti akoli antu
ang'wi ni akumusasha unyenye ulwago nu kulowa kukaila nkani ninza ni
ang'wa Kristo. 8 Kuite ga anga ize usese ang'wi amalaika kupuma kilunde
wikatanantya kitalanyu nkani ninza isa nu ulo nai kutanantilye kitalanyu,
nu a zung'we. 9 Anga nai kaligitya un'gwandyo, ni itungili kuligitya hangi,
"Anga ize ukoli muntu nuikatanantya kitalanyu inkani ninza isa nizi naza
muisingilye, nu azung'we". 10 Ku uu itungili kuuduma ukamikiilyi nu a
antu ang'wi Itunda? Anga ize nongolekile kugema kualoeelya ana adamu
unene shanga ni munyamilimo wang'wa Kristo. 11 Muluna, ndoilwe
unye mulinge kina nkani ninza naza niitanantilye shanga ipumiie ku ana
adamu. 12 Shanga ai ni nusingiiye kupuma ku muntu, ang'wi shanga
manyisigwe, Badala akwe, ai ituile inge ku ukunukulwa nu ang'wa Yesu
Kristo kitalane. 13 Makonda kija migulya u likalo lane nu la kunyuma
mu ikumbiko ni la ki Yahudi, iti nai natuilee kulaja ku utaki ilekeelo
lang'wi Itunda kukilinkiila uugemeeligwa nu kulilimilya. 14 Ai natulaa
nongolekile mi ikumbiko ni la Kiyahudi kukiliila i a luna ane idu Ayahudi.
Ai natulaa ni kinyangulu lukulu mu logo nu la aTata ane. 15 Ku ite Itunda ai
uloeeigwe nu kumbagula unene kupuma mu nda ang'wa ia. Ai unintangile
unene kukiila ukende nu akwe. 16 Kumukaminkiilya ng'wana nu akwe
mukati ane ili kina numutanantye ung'wenso mukati a antu nia mahi.
Hangi shanga ai ndumile anga usigigwa nu a muili ni sakami. 17 Hangi
shanga ai nankie kulongola ku Yerusalemu ku awa nai atulaa atung'wa ze
ikili une. Badala akwe nikalongola ku Uarabuni ni panyambele kusuka
ku Damesiki. 18 Uugwa kukila i miaka itaatu ai nankie kulongola ku
Yerusalemu kumiumba umbila u Kefa, ni kikie nu ng'wenso mahiku ikumi
na ataano. 19 Kuiti shanga nikihenga i atung'waa ni auya kwaala Yakobo,
muluna nu a Mukulu. 20 Goza, ntongeela ang'wa Itunda, shanga kukongela
ku iko ni kukikilisa kitalanyu. 21 Uugwa nikalongola ku mikoa a Shamu ni
Kilikia. 22 Shanga ai ntuile manyikile ku miho ku matekeelo a ku Uyahudi
ayo nai atulaa mu ng'wa Kristo. 23 Ku iti ai atulaa akigiilya udu, "Nuanso
nai watulaa ukuaja itungili ukutanantya uhuili nai watulaa ukuugazanja".
24 Ai atulaa akumulumbiilya Itunda kunsoko ane.

2

1 Ze akila imyaka ikumi na inne nika longola hangi ku yerusalemu
palung'wi nu Barnaba. Nikamuhola ga nu Tito palung'wi nu nene.
2 Ai nongoe ku nsoko Itunda ai wikaminkiiye kitalane kina ai ntakiwe

kulongola. Ai mbikile ntongeela ao nkani ni nza naza niitanantilye ku antu a mahi (kuiti ai ntambue ku kimpinyimpinyi ku nai atambulikile kina atongeelia a kusanigwa) ai nitumile izi iti kukomanilya kina ai natulaa shanga mankile, ang'wi ai mankile nankanda. 3 Ku iti ga uTito, nai watulaa palung'wi nu nene, ai watuile mu Yunai, Usingigwe kutalwa kiganda. 4 Ikani ili ai lipumiie ku nsoko a aluna ni a uteele nai azile ku kimpinyimpinyi kudumiila uulyuku na katulaa nu wenso mung'wa Kristo Yesu. Ai akete nsula kuuzipya usese kutula atung'waa ilagiilyo. 5 Shanga ai kipumilye kuakulya ga nu ku saa ing'wi, iti kina nkani ninza ni ya tai isage shanga ize ikailikile kitalanyu. 6 Ku iti awo nai atambue kina ai atulaa shanga ai ahanguie kihi kitalane. Kihi nai atulaa akukituma shanga ai kituile ni ndogoelyo kitalane Itunda shanga ugombile ukuiili nu ana adamu. 7 Badala akwe, ai unihengile kina nihuiiwe kuitanantya inkani ni nza ku awo naza shanga atawe kiganda. Ai ituile anga uPetro watanantye nkani ninza nia tai ku nai atawe kiganda. 8 Ku ndogoelyo Itunda nai witumile u milimo mukati ang'wa Petro kunsoko utuungwaa ku awo nai atawe kiganda ai witumile ga umilimo mu kati ane ku antu ni a mahi. 9 Itungo uYakobo, Kefa nu Yohananai akumukile kina ai azengileIlekeelo, ai alingile u ukende nai ninkiingwe unene, ai akusingiiye mu uhanguili unene, nu Barnaba. Ai itumile izi iti kina kulongole ku antu ni a mahi, hangi iti kina ahume kulongola ku awa ni atawe kiganda. 10 Ai akuloilwe ga nu sese kuakimbuka i aula. Unene ga ai natulaa nkete insula kituma ikani ili. 11 Matungo uKefa nai wakiza ku Antiokia ai numugiiye ikihenga ku nsoko ai watulaa walimangiila. 12 Ze ikili i antu kitunga kupembya kupuma kung'wa Yakobo, u Kefa ai watulaa ukulya ni antu ni a mahi. Ku iti iantu awa nai akiza, ai ulekile nu kuhega kupuma ku antu ni a mahi. Ai watulaa witumbile i antu nai atakile i kidamu. 13 Lulo luulo i Ayahudi auya ai aambinkanile nu udosi uwu palng'wi nu Kefa. Wigeeli nu akwe ai otuile ga nu Barnaba ai uhoilwe nu udosi nu ao. 14 Ku iti nai nihengile kina ai atulaa shanga atyatile nkani ninza ni a tai, ai numutambuie u Kefa ntongeela ao ihi, "Anga ize unyenye inge mi Ayahudi ku iti mikaie ntendo ni a antu a mahi badala a ntendo ni a Yahudi, Ku niki mukuasinja i antu ni amahi kikie anga Ayahudi?". 15 Usese naza ki Ayahudi kia kutugwa hangi shanga "antu a mahi ni anya milandu ". 16 linga kina kutili nui ailigwa i tai ku ntendo ni a ilagiilyo. Badala akwe i ailigwa tai ane ku uhuiili mukati ang'wa Yesu Kristo. Ai kuzile ku uhuiili mukate ang'wa Kristo Yesu iti kina kialigwa tai ane ku uhuiili mukate ang'wa Kristo hangi shanga ku ntendo ni a malagiilyo. Ku ntendo ni a malagiilyo kutili umuili nu ika aligwa tai ane. 17 Kuiti anga ni kuumuduma Itunda ku kualya itai ane mukati ang'wa Kristo, keenda ihanga akola ga kina anya milandu, itii uKristo ai uzipigwe mutung'waa nu a milandu? shanga iti! 18 Ndogoelyo anga nzenge isumbiilyo ni lane migulya a kuika ilagiilyo, isumbiilyo naza nakondaa kuliheja, kilagiila u mukola kina kubunanga ilagiilyo. 19 Kukiila ilagiilyo ai nkule ki ilagiilyi Kululo ntakiwe kikie kunsoko ang'wa Itunda. 20 Nagigwe palung'wi nu Kristo, shanga nene hangi ni nikie, ila Kristo nuikie mukati ane. Likalo ni nikie mu muili nikie ku uhuiili mukate ang'wa ng'wana wang'wa Itunda, nai iza umuloilwe nu kipumya kunsoko ane. 21 Shanga nu uhitile u ukende nu ang'wa Itunda, ndogoelyo anga itai ane ai ikoli kukiila ilagiilyo, Uugwa u Kristo ai uzeetula ukule na nkanda.

3

1 Unye Agalatia ni miagila imahala, iti gwa nyenyu nai umulogile, unyenye naza u Yesu Kristo ai uikilwe kihenga ntongeela a miho anyu. Kina wagigwe? 2 Unene ndoilwe kulinga ikani ling'wi kupuma kitalanyu, Iti gwa ai mumusingiye Ungg'wau ng'welu ku ntendo ni a malagiilyo, ang'wi kuhuuila iki nai mukigule? 3 Itii gwa unyenye inge miapungu ngele iyi? iti gwa unyenye inge miapungu ngele iyi? Iti gwa ai mandilye mu ng'wa ng'welu iti mumale mumiili? 4 Iti gwa ai magile ku makani idu na nkanda, anga tai ai atulaa a nankanda? 5 Iti nuanso mupumyaa ung'wau n'wgelu kitalanyu nu kituma i ntendo ni angulu kati anyu witumaa ku ntendo ni a malagiilyo ang'wi ku kigiilya palung'wi nu uhuiili? 6 Abrahamu; "Ai umuhuiie Itunda aka aligwa kina munya tai". 7 Ku ndogoelyo yiyo yiyoo lingi kina, awo naza ahuiie inge ana ang'wa Abrahamu. 8 Uukilisigwa ai ultile kina Itunda aza uze a aiilya tai ane antu a mahi ku nzila a uhuiili, nkani ninza ai itanantigwe hanza kung'wa Abrahamu; "Ku ewe mahi ihi akukendetwa ". 9 Iti panyambele awo naza akete uhuiili akembetwe palung'wi nu Abrahamu, naza watulaa nu uhuiili. 10 Awo naza asumbiiye intendo ni ya malagiilyo akoli pihi a uzung'wa, ku kina ikilisilwe, "Uzumilwe kila muntu niiza shanga uambinkanile ni makani ihi na kililigwe mu mbugulu ama lagiilyo kituma ihi". 11 Itungili inge ikihenga kina Itunda shanga ukumualya tai akwe ga nung'wi ku malagiilyo, ku nsoko, "Munya tai ane ukukie ku uhuiili". 12 Ilagiilyo shanga lipumiie mu uhuili ku iti badala akwe, "Niiza witumaa imakani aya ku malagiilyo, ukikie ku malagiilyo". 13 Kristo ai ukugunile usese kupuma ku uzung'wa nui ilagiilyo itungo nai wizepilye kizug'wa akunsoko itu. Kunsoko ikilisigwe "Uzumilwe kila muntu nuikakong, wa migulya ikota". 14 Isigo ai lituile kina ukende naza watulaa kung'wa Ibrahimuaza uzee tula ku antu a mahi kung'wa Kristo Yesu, Iti kina kuhume kusingiilya u wigombya nua ng'wau ng'welu kukiila uhuiili. 15 Muluna, kutambula ku mpyani aki binaadamu, ga ni itungo naza wigombyaa nu wakinadamu wakondile kuikwa ukomu kutile nuhumile kuleka uu ang'we kongeelya. 16 Itungili i malago ai aligitigwe kung'wa Ibrahimu nu ku ulelwa nu akwe. shanga ai iligitigwe anga "ku uutugi" kusigiilya idu, ila badala akwe ku ung'wi wing'wene, "ku utugi nu ako" ni iza inge Kristo. 17 Itungili kiligitya iti, ilagiilyo naza lizile myaka 430 panyambele, Shanga lihejaa ilagiilyo ni la kunyuma nai liikilwe niItunda. 18 Ku nsoko anga ize uusali ai ize uzile ku nzila a malagiilyo, shnga ai uzee tula hangi uzile ku nzila a wigombya. Ku iti Itunda ai uupumilye nankanda kung'wa Ibrahimu ku nzila a wigombya. 19 Ku niki itungili ilagiilyo ai lipumgwe? Ai longeeigwe kunsoko a milandu, kupikiila mulewa nu ang'wa Ibrahimu waze ku awo naza kitalao ai ai watulaa ulagiilwe. Ilagiilyo ai liikilwe kuukinyila kukiila u malaika ku mukono nua mulamuli. 20 Itungili u mulamuli usigiiwe ku kilinkiila a muntu ung'wi, Ila Itunda inge ung'we wing'wene du. 21 Ku lulo iti gwa ilagiilyo likoli nsuta ni ilagiilyo ni la ng'wi Itunda? A! a! kunsoko anga ize ilagiilyo nai atulaa ipumugwe ai atulaa nu uhumi nu akuleta u upanga, tai ane ai iziigela ki ilagiilyo. 22 Ku iti badala akwe, Uukilisigwa ulugaie makani ihi pihi a milandu. Itunda ai uzepilye izi iti kina wigombya nu akwe nua kuuguna usese mu uhuiili mung'wa Kristo Yesu uhume kigeeleka ku awo ni akuhuiila. 23 Ku iti ze ikili nu uhuiili kung'wa Kristo kuza, ai katulaa katung'waa nu kutula pihi ilagiilyo kupikiila uze uukunukulwa nu auhuiili. 24 Ku lulo

ilagiilyo ai lizepigwe mutongeeli witu kupikiila Kristo nai akiza, iti kina kualigwe tai ane ku uhuiili. 25 Itungili kunsoko uhuiilin wazilee kutili hangi pihi a mugozeeli. 26 Kunsoko unyenye mihi inge mi ana ang'wi Itunda kukiila uhuiili mung'wa Kristo Yesu. 27 Ihi naza mogigwe mu ng'wa Kristo, Mumutugae Krusto. 28 Kitili Muyahudi ang'wi mu Yunami, mutuung'wa ang'wi mulyuku, mugoha ang'wi musungu, kunsoko unyenye mihi inge ung'wi mung'wa Kristo Yesu. Anga ize unyenye inge mi ang'wa Kristo Yesu. 29 Uu inge uutugwa nuang'wa Ibrahimu, Asali ku ngulu ilaggo.

4

1 Kuligitya kina kunsoko umusali inge ng'wana, mugila ikilo nu mutugwa, anga itule ga nu mukola hiu nua nsao yihi. 2 Badala akwe, ukoli pihi a mugozeli nu mukuiili kupikiila itungo nai liikilwe n Tata nu akwe. 3 Ga ni iti ga nu sese, nai katulaa kiang'inya, ai kuambiiwe mu utung'wa nua malagiilyo na ng'wandyo na unkumbigulu. 4 Kuiti itungo ni lizipie nai lipikile, Itunda ai umutumile ung'wana akwe, mutugwa nu a musungu, mutugwa pihi ilagiilyo. 5 Ai witumile izi iti kuaguna awo nai akoli pihi ilagiilyo, iti kina kusingiilya i hali akutula anga ana. 6 Kunsoko unyenye inge mi ana, Itunda ai umulagiiye ung'wau ng'welu nua ng'wana nu akwe mukati a nkolo yitu. Ng'wau ng'welu nuitangaa, "Abba, Baba". 7 Kunsoko iyiy uewe shanga wi mutugwa hangi ila ng'wana. Anga ize inge ng'wana, uu gwa uewe inge wi musali kkiila Itunda. 8 Ze ikili ga, itungo shanga ai mumulingile Itunda, ai mutuile mi atungwa ku awo niiza ku upuumoo shanga alungu nangaluu. 9 Ku iti ingili kina mumulingile Itunda, ang'wi kina mulingikile ni Itunda, kuniki mukusuka hangi mumalaagiilyo ni manementaalu ni ng'wandyo ni magila anga kinya uwai? Iti muloilwe kutula atung'wa hangi? 10 Muambile ku ukendegeeli lihiku ni menso lukulu, upumili nua mieli, matungo, ni miaka. Nikenda itumba kunsoko anyu. 11 Nikenda itumba kina ku kinya kituunga ni agilye nankanda. 12 Kumupepeelya, aluna, mutule anga ni nili, kunsoko ga natuilee anga ni mili. Shanga ai muntumuie. 13 Ila mulingile kina, ai itulikile inge kunsoko a ulwae nua muili kina ai ntanantilye nkani ninza kitalanyu ku nkua a ng'wandyo. 14 Ga ni iti i hali ane a muili ai imukile mu ugeng'wa, Shanga ai mumeile ng'wi kuni hita. Badala akwe ai munsingiiye anga u malaika nunang'wi Itunda, anga ai matulaa Kristo Yesu mukola. 15 Ku lulo, ukoli pii itungili uulowa nu anyu? Kunsoko kukiila kitalanyu kina, anga ihumikile, ai muzee komola imiho anyu nu kumpa unene. 16 Iti itungili, itii natulaa ni mulugu wanyu kunsoko kumuila itai? 17 Akuduma ku nsula, inge shanga ku ukende, aloilwe kumutemanula unyenye nu nene iti muatyate. 18 Inge iziza ikali kutula ni nsula kunsoko ni yili nziza, hangi shanga udu matungo ni nize nkoli palung'wi nu nyenye. 19 Ana ane aniino, kulwala uwai kunsoko anyu hangi kupikiila Kristo wiumbe mukati anyu. 20 Aza nzee lowa aza ize nkoli pang'wanso palung'wi nu nyenye itungili nu kupiula ululi nu lane. Kunsoko nkete witumbi migulya anyu. 21 Ntambuili unyenye naza mukete isula kutula pihi ilagiilyo, shanga migulye ilagiilyo nili ligitilye? 22 Kunsoko ikilisigwe kina Abrahamu ai ukete ana akigoha abiili, ung'wi ku musungu uyo nu mutugwaa nu muya nu musungu ni mulyuuku. 23 Ga ni iti, uyo nua mutugwa ai utugilwe ku muili udu, ila uyo nua musungu nu mulyuuku ku wigombya. 24 Makani aya ahumile kuganulwa kutumila mpyani, kunsoko asungu awa impyani ni malago abiili, Ung'wi ao kupuma kulugulu nula Sinai. Witugaa ana ni

atugwa. Uyu inge Hajiri. 25 Itungili u Hajiri inge lugulu nu la Sinai ukoli ku
Arabuni. Wimpuanigwa ni Yerusalemu ni itungili, kunsoko inge mutugwa
palung'wi ni ana akwe. 26 Ila Yerusalemu niiza ikoli migulya inge ndyuuku,
hangi iyi yiyo nyinya nu itu. 27 Kunsoko ikilisigwe, "Lowa uewe musungu
nuili wimugumba, uewe ni shanga witugaa. Nyansula ululi hangi ukue
iyogo ku ulowa uewe niiza wimugila u wizeeli nua kutuga kundogoelyo
idu inge ana ang'wa nu aileemugumba, kukulinkiila ni awo ni ang'wa uyo
niiza ukete mugoha". 28 Itungili aluna, anga u Isaka, unyenye inge ana a
wigombya. 29 Ku itungo nilanso naza u muntu naiza ai atugilwe ku ngulu
nia muili ai umagilye uyo nai utugilwe ku ngulu nia ng'wau ng'welu, ku
itungili inge lulo luuloo. 30 Ukilisigwa wiligitya uli, "Muheje umusungu
mutugwa palung'wi nu ng'wana nu akwe nua kigoha, kunsoko ung'wana
nu a musungu nu mutugwa shanga ukusala palung'wi nu ng'wana nua
musungu nu mulyuuku". 31 Ku lulo, aluna, Usese shanga ana nua musungu
nu mutugwa, ila inge nua musungu nu mulyuuku.

5

1 Inge kunsoko u Kristo ai ukinkiiye u lyuuku iti kutule ki alyuuku,
Uugwa, imiki ikomu muleke kuambigwa hangi mu mumumpeto nua
utugwa. 2 Goza, unene Paulo, kumuila kina anga itule mikatalwa kiganda,
u Kristo shanga ukumuaiilya ku nzila ihi nanso. 3 Hangi, kumukuiila kila
mugoha nu endile kiganda kina utakiwe kipumya nangulu ku malagiilyo
ihi. 4 Mabaguwe kuli nu Kristo, awo ihi, "Numukualigwa tai ane" ku
malagiilyo. Mugwie kuli nu ukende. 5 Ndogoelyo, ku nzila a ng'wau
ng'welu, ku uhuiili kulindiie u ugimya nua tai ane. 6 Mu ng'wa Kristo Yesu
kutalwa kiganda ang'wi kuhita kutalwa kiganda kutili ndogoelyo ihi. 7 Inge
uhuiili wing'wene nuitumaa umulimo kukiila ulowa uugwa wisiigiila
kintu. 8 Ai matulaa mi mankaa ntambo iziza. Nyenyu akamugilya
kumikulya itai? U upeng'wi nua kituma nianso shanga upumile kitalakwe
ng'wenso nui mitanga u nyenye. 9 Igai ishenyuu igazanja ipuli lihi.
10 Nkete usumbiilya nu nyenye ku Mukulu kina shanga mukusiga ku
nzila ingiiza ihi. Wihi nuanso nuikamulimilya ukukenka uulamulwa nu
akwe ng'wenso mukola, Wihi nuanso. 11 Aluna, anga ize nongolekile
kutanantya ikidamu, ku niki nkili kagigwa? ku ikolyo ili, iko niiza inge
ikito nila ikota ni la mpaga kihumile kubepigwa. 12 Inge ulowa nu ane
kutula awo ni akumutongeela ibii aki hoola i kola. 13 Itunda umitangile,
aluna, mu ulyuuku, iti muleke kuutumila u ulyuuku nu anyu anga
lyoma ku muili, Badala akwe ku ulowa muzii aiilya unyenye ku nyenye.
14 Kunsoko ilagiilyo lihi likondaniie ku ilago ling'wi; ni nyenso inge, "Inge
kusinja umulowe umunyakisali nu ako anga uewe mukola". 15 Kuiti anga
muze itakuna nu kilya, igozeeli kina muleke kibipya unyenye ku nyenye.
16 Kukligitya, gendi ku nkolo, ni ang'wi shanga mukuikondaniilya insula
nia muiili. 17 Kunsoko u muili ukete nsula nkulu kung'wa ng'wau ung'welu,
nu ng'wau ng'welu ukete nsula nkulu kikilya nu muili. Izi yuki kunyuma
kila ing'wi nu muya, mapumilo i nge kina shanga mukituma iintu ni
mukete insula ku ituma. 18 Ku iti anga u ng'wau ng'welu umutongee
unyenye, mikutili pihi ilagiilyo. 19 Itungili intendo nia muili yigeelekile. Ni
yenso inge, usambo, ushapu, wii. 20 Ipolya ni la adudu, ulogi, ulugu, wilea,
nsula, kuhung'wa iko, wikingumi, utemanuki, nua matekeelo, 21 Wilu
ulaku ugala ntuli ni makani mauya anga aya. Nu mu huguuye unyenye,
anga nai nu muhuguuye un'wandyo, kin awo ni akituma imakani anga

nanso shanga akusala uutemi ua ang'wi Itunda. 22 Ku iti inkali ang'wau ng'welu inge ulowa, ulyuuku, ugimya, uza nua nkolo, untu nu uziza, uhuiili. 23 Upolo, hangi ngele; kutili anga ilagiilyo kikilya ni makani anga ayo. 24 Awo ni ang'wa Kristo Yesu au wagilye umuili palung'wi nu umila mati ni nsula ni ao ni mbii. 25 Anga ize kuikie kung'wau ng'welu hangi kugende ku ng'wau ng'welu. 26 Kuleke kutula kia kidaya, kuleke kidumiilya kila ung'wi ku miakwe, Ang'wi kuleke ki onela u wilu.

6

1 Aluna anga itule u muntu uambilwe mu ubii, unyenye ni mia ng'wau ng'welu, mulagiigwe kumususha u muluna nuanso ku nkolo a ulyuuku. Munu muze mukendegee akola muleke kugeg'wa. 2 Mikenkelye i miligo, nu kululo muku likondaniilya ilagiilyo ni lang'wa Kristo. 3 Anga itule u muntu wihi ukihenga ingi wi bahu kunu shanga kintu, ukikongela u mukola. 4 Kila ung'wi naugemeelye u mulimo nu akwe, Uugwa ukutula ni kintu mukola wing'wene ni ka kikulya, shanga kiniganiilya u mukola nu muntu wihi. 5 Ndogoelyo kila u muntu ukuhola u miligo nuakwe mukola. 6 Muntu nai umanyisigwe u lukani kusinja amuhanguile i maziza ihi u ng'walimu nu akwe. 7 Leki kukongelwi; Itunda shanga we senswaa, kila nuku kitemela u muntu kiko ukukiogola ga. 8 Kila nui temelaa imbeu mu upumuumo nuakwe nua milandu, wikagola u ubepigwa ku iti nuanso nuitemela imbeu ku ng'wau ng'welu, wikaogola upanga nua kali na kali kupuma kung'wa ng'wau ng'welu. 9 Kuleke kukatala kituma imaza, ndogoelyo ku matungo akwe kuuogola anga itule shanga kuuhung'wa u ukata. 10 Iti gwa, matungo ni kikatula ni lyoma, kitume ni maziza ku kila ung'wi. Kitume ni maziza ku kilinkiila lukulu ku niamoli mukati a uhuiili. 11 Gozeeli u ukulu mumabada nakilisilwe ku mukono nu ane mukola. 12 Awo ni aloilwe kituma uziza ku isigo ni la muili wawo anya kusingigwa atalwe kiganda. akituma iti kunsoko aleke kingila mu lyago nu likota ni la mpaga ni lang'wa Kristo. 13 Ndogoelye ga nao ni atawe ki ganda akola shanga aambile ilagiilyo. Badala akwe aloilwe unyenye mutalwe kiganda iti ahume kilolya ku miili anyu. 14 Ileke kupumiila nilolye kwala kikota ni la mpaga ni la Mukulu nu itu uYesu Kristo. Inge ku ng'wenso u unkumbigulu ai wagigwe ku ng'waane nu nene ku unkumbigulu. 15 Kunsoko shanga ikeewe kutalwa ki ganda ang'wi kuhita kutalwa kiganda kutula inge kintu. Badala akwe ulelwa nu upya inge wa ngulu. 16 Ku ihi anya kikie ku ilagiilyo ili, atule nu ulyuuku nu ukende utule migulya ao ihi, ni mugulya a Israeliang'wa Itunda. 17 Puma itungili muntu wihi waleke kunyoma, ndogoelyo nkenkile logo nulang'wa Yesu mu muili nu ane. 18 Ukende nua Mukulu witu Yesu Kristo utule ni nkolo ni anyu, Aluna. Amina.

A Efeso

1 Paulo, mutugwa wa ng'wa Kristo Yesu ku ulowa nu wang'wi Itunda.
Ku awo nai abaguwe kunsoko ang'wa Itunda ni akoli ku Efeso hangi
niiza inge ahuiili kung'wa Kristo Yesu. 2 Ukende utule kitalanyu nu
ulyuuku nu upembeeye kung'wi Itunda Tata nu utunu mukulu u Yesu
Kristo. 3 Itunda hangi Tata nu a mukulu nu itu Yesu Kristo nu apegwe
ikulyo. Hangi ng'wenso nai ukukendepile kukiila ukende nua ki ng'wau
ng'welu, mu kianza ka kilunde mukati ang'wa Kristo. 4 Ze ikili kuumbwa
uunkumbigulu, Itunda ai ukuholanilye usese niiza kuhuiie mung'wa
Kristo. Ai ukuholanilye usese iti kuhume kutula elu ni shanga kitukwaa
ntongela akwe. 5 Ku ulowa Itunda ai uholanilye u ng'wandyo ku uhola
anga ana akweku nzila ang'wa Yesu Kristo. Ai witumile izi kunsoko ai
uloeegwe kituma iko nai ukete i nsula. 6 Mapumiilo akwe inge kina
Itunda ukukuligwa ku ukende nua ikulyo ni lakwe. Iki kiko nai ukinkiiye
nankanda ku nzila a mulowa nu akwe. 7 Ku nsoko mu mulowa nu
akwe, kukete ligunwa kukiila sakami ni akwe. ulekelwa nua milandu.
kulikete ili kunsoko a ugoli nua ukende nu akwe. 8 Ai wutumile
ukende uwu kutula widu kunsoko itu mu upolo nu umanyi. 9 Itunda
ai witumile ikumuke kitaitu iyo itai nai ipihile na masigo, kupumiila ni
nsula nai igeelekilemukati ang'wa Kristo. 10 Itungo imatungo akondaniie
ku ukondaniili nua masigo akwe. Itunda ukuiika palung'wi kila i kintu
ni ka kilunde niki nika migulya ihi mukati ang'wa Kristo. 11 Mung'wa
Kristo ai katulaa kaholanigwa nu kusigiilwa ze ikili imatungo. Iyi ai ituile
inge kupumiila ni masigo ang'wa nu itumaa i intu yihi ku isigo nila ulowa
wakwe. 12 Itunda ai witumile nianso iti kina kuhume kutula kukoli ku
ilumbi nila ikulyo ni lakwe. Ai katulaa kiang'wandyo kutula nu ugimya
mukati ang'wa Kristo. 13 Ai ituile ku nzila ang'wa Kristo kina ai migule
lukani nula tai, nkani ninza nia ugunwa nu anyu ku nzila ang'wa Kristo.
Ai ituile ku ng'wenso ga kina mahuiie nu kuikilwa u logo nua ng'wau
ng'welu nai wigombigwe. 14 Ung'wau ng'welu yuyo ukuiili nua usali witu
kupikiila uhuiili nu ikigeeleka. Iyi ai ituile inge ku ilumbi nu ukulyo ni
lakwe. 15 Kunsoko iyi, Puma itungo nai nigule lukani kutula uhuiili nu
anyu mukati ang'wa Mukulu Yesu nu kutula ulowa nu anyu ku awo ihi
naza abaguwe kunsoko akwe. 16 Nkili kuleka kumulumbiilya Itunda anyu
nu ku ata mumalompi ane. 17 Kulompa kina Itunda nua Mukulu nu itu
Yesu Kristo. Tata nu ikulyo, wika minkiilya nkolo a upolo, ukunukulwa
nua umanyi nu akwe. 18 Kulompa kina miho anyu na munkolo aikilwe
welu ku nyenye kulinga inge nu u uli uugimya nua kitngwa kitalanyu.
Kulompa mulinge kina u ugimya nuikulyo nila usali nu akwe mukati
nua awo nai abaguwe kunsoko akwe. 19 Kulompa kina ulinge u ukulu
nu ukilinkiie nua ngulu ni akwe mukati itu niiza kuhuiie. Uwu ukulu
inge kupumiila nu kituma milimo mu ngulu ni akwe. 20 Iyi inge ngulu
nai itumile milimo mukati ang'wa Kristo matungo Itunda nai umuukilya
kupuma ku ashi nuku mikalinsha mu mukono nu akwe nua kigoha mu
kianza ka kilunde. Ai umikalnsilye u Kristo migulya kuli nu utemi, ngulu,
uhumi, ukulu ni kila lina nilitegwaa. 21 Ai umikalinsilye Yesu shanga kintu
ku itungo ili ku iti ku itungo nilipembilye ga. 22 Itunda uikilagilye i intu
yihi pihi a mugulu ang'wa Kristo. Umuzepilye ng'wenso itwe migulya a

intu yihi mi Itekeelo. 23 Inge itekeelo kina lilo muili nu akwe ukondaniili nu akwe niiza wizuligwa i intu yihi mu nzila yihi.

2

1 Anga uu nai matulaa mukule mu utumuli ni milandu anyu. 2 Ai ituile mu aya kina hanza ai mulongolekile kuniganiila ni matungo na unkumbigulu uwu, ai matulaa mukugendeela ku kuutyata u utemi nua ngulu nia migulya. Iyi yiyo nkolo akwe nuitumaa umulimo mu ana nia kupihika. 3 Usese kihi apo ung'wandyo ai katulaa mukati ao mu awa ni shanga ahuiie. Ai katulaa kuituma ku mpyani a nsula mbibii nia miili itu. Ai katulaa kuituma ulowa nua muili nu umanyi nu itu. Ai katulaa ku upumoo ana nia ikuo anga i auya. 4 Kuiti Itunda inge nua ukende widu kunsoko a ulowa nu akwe ukulu nai ukuloilwe usese. 5 Matungo nai katulaa ki ashi mu utumuli nu itu, ai ukuletile palung'wi mu likalo nu luza mukati ang'wa Kristo. Inge ku ukende kina mugunilwe. 6 Itunda ai ukiukilye palung'wi nu kuu zipya kikie palung'wi mu kianza ni ka kilunde mukati ang'wa KristoYesu. 7 Ai ukuzipilye izi iti mu matungo nazile ahume ku ulagiila u ugoli ukulu nua ukende nuakwe. Wikulagiila usese izi ku nzila a ukende nu akwe mukati ang'wa Kristo Yesu. 8 Ku ukende mugunilwe ku nzila a ulyuuku. Hangi iyi shanga ipumile kitalanyu. Inge isongeelyo ni lang'wi Itunda. 9 Shanga ipembeeye ni ntendo, Mapumiilo akwe, aleke kutula ukoli ung'wi ao nua kikulya. 10 Kunsoko usese ku mulimo nu ang'wi Itunda, kuumbilwe mung'wa Kristo Yesu kituma ntendo nkende, Inge ntendo izi naza Itunda ai uzupiiye puma imatungo a kali ku nzila itu iti kugende mu nanso. 11 Ku lulo kimbukiilyi kina apo ikali ai matulaa antu a mahi ku kinyamuili. Mitang'wa, "Miagila ikidamu" ku iko nikitangwaa kidamu nika muili ni kitung'waa ku mukono nu ang'wa bina adamu. 12 Ku itungo ni lanso ai matulaa mubaguwe nu Kristo. Ai matulaa mu aziila ku antu a Israeli. Ai matulaa aziila ku ilago ni la wigombya. Ai matulaa miagila ikulu ku uhiu Ku itungo ni lizile. Ai matulaa bila Itunda mu unkumbigulu. 13 Ku iti itungili kung'wa Kristo Yesu unyenye naza apo ng'wandyo matulaa kahelu ni Itunda maletwaa pakupi ni Itunda ku sakami ang'wa Kristo. 14 Kunsoko ng'wenso yuyo ulyuuku nu itu ai witumile abiili kutula ling'wi, ku muili nu akwe ai uugazangilye ikiligo ni la utemanulwa naza latulaa likutemanue, nuanso u ulugu. 15 Kina ai uligeeye papo ilagiilyo ni li lago ni la nzila iti kina waumbe muntu ung'wi mupya mukati akwe. Akazipya ulyuuku. 16 Ai witumile izi iti kumalamula madale abiili na antu kutula muili ung'wi kung'wi Itunda kukiila ikota la mpaga. Ku nzila i kota ni la mpaga ai uubulagile u ulugu. 17 U Yesu ai uzile nu kutanantya u ulyuuku kitalanyu unyenye nai matulaa kuli nu ulyuuku ku enso awo nai atulaa pakupi. 18 Ku ndogoelyo ku nzila ang'wa Yesu usese kii abiili kukete i lyoma kung'wa ng'wau ng'welu ung'wi kingila kung'wa Tata. 19 Iti gwa, unyenye antu a mahi shanga anya mihinzo ni aziila hangi. Ila inge akola ihi palung'wi ni awo nai abaguwe ku nsoko ang'wi Itunda hangi atuung'wa mi ito ni lang'wi Itunda. 20 Muzengilwe migulya a musiingi nua atuung'waa ni anya kidagu. Kristo Yesu mukola ai watulaa ai watulaa igwe ikulu ni la ku mpelo. 21 Mu ng'wenso i jengo lihi litunganigwe palung'wi nu ku kula anga itekeelo mu kati a Mukulu. 22 Inge mukati akwe unye nu nyenye mukuzengwa palung'wi anga kianza ni ka kikie kung'wa Itunda mu ng'wau ng'welu.

3

1 Ku nsoko a iki unene, Paulo, inge ni mutugwaa wang'wa Yesu Kristo
kunsoko anyu, Mahi. 2 Hangi nihuiie nia kina migulyee migulya a milimo
nua ukende nua ng'wi Itunda nai uninkiiye ku nzila anyu. 3 Ku mukilisilya
kupumiila ni mpyani a ukunukulwa naza ukunukuwe kitalane. Uwu inge
itai nai wipihile naza nu ukilisilye ku ukupimi ibada i lulya. 4 Nu kusoma
kutula aya, ukuhuma kulijya u upolo nu ane mu utai uwu nu i pihile kutula
u Kristo. 5 Ku ulelwa nu ungiiza u tai uwu shanga ai witumilwe umanyike
ku ana a antu, iti ku itungili waikilwe kihenga ku ng'wau ng'welu ku
atungwaa nai abaguwe nu unyakidagu. 6 Uu tai uwu nu ipihile inge i
antu nia mahi ni anya muhangu i itu ni atungwaa i itu nia muili. Inge
anya muhangu palung'wi nu wigombya nu ang'wa ki Kristo Yesu kukiila
nkani ninza. 7 Hangi ku ili nazipigwe munyamilimo ku isongeelyo ni la
ukende nu ang'wi Itunda nai upumigwe kitalane ku kiila witumi nua ngulu
akwe. 8 Itunda ai upumilye isongelyo ili kitalane, ga ni ni kutula unene
inge muntu muniino nua ihi ku awo nai abaguwe kunsoko ang'wa Itunda.
Isongeelyo ili inge uatakiwe kutanantilya imahi nkani ninza ni ikete u
ugoli ni shanga wipekulwa nu ang'wa Kristo. 9 Utakiwe kuatanantilya
antu ihi migulya a ntuni inge isigo la ng'wi Itunda nua kimpinyimpinyi.
Uwu ige isigo naza latulaa lipihilwe ku miaka idu na kiile, hangi Itunda
niiza uiumbile i intu yihi. 10 Ila ai latulaa kina, kukiila itekeelo, I atemi
ni ngulu mu nkika ni yi ilunde alije kulinga nkika idu ni a upuumoo nua
upolo nu ang'wi Itunda. 11 Aya aza azepumila kukiila isigo ni la kali na kali
naza likondaniiye mukati ang'wa Kristo Yesu mukulu nu itu. 12 Kunsoko
mung'wa Kristo kukete ugimya nu uhumi nua kingila ku ugimya kunsoko
a uhuiili witu kung'wa akwe. 13 Ku lulo kumulompa muleke kuhung'wa u
ukata kunsoko anyu. Aya inge ikulyo ni lanyu. 14 Kunsoko iyi kutugama
kung'wa Tata. 15 Ni iza ku ng'wenso kilandugu kilunde nu migulya ihi
Itangilwe lina. 16 Kulompa kina walije kumukendepya, kupumiila nu ugoli
ni ikulyo ni lakwe amuzipye ukomu ku ngulu kukiila ng'wau ng'welu nu
akwe, na iza ukoli mukati anyu. 17 Kulompa kina u Kristo wikie mukati
a nkolo ni anyu kukiila uhuiili. 18 Kulompa kina mutule ni itina nu
musingi nua ulowa nu akwe. Mutule mu ulowa nu akwe iti muhume
kulinga palung'wi ni ihi nia huiie ni yili uugali, nu ulipu, nu unyansuku,
nu ulundu nua ulowa nu ang'wa Kristo. 19 Kulompa kina mulinge kina
u ukulu nua ulowa nua ang'wa Kristo, naza ukilinkiie u ulingi. Mitume
aya iti mizuligwe nu ukondaniili wihi nu ang'wi Itunda. 20 Hangi itungili
kung'wakwe ng'wenso nu uhumile kituma kila ikani kukilinkiila ni ihi
ni kuumulompa ang'wi ni ku umasigiila, kukiila ngulu nakwe ni ituma
milimo mukati itu. 21 Kung'waakwe ng'wenso itule ikulyo mukati i Itekeelo
nu mung'wa Kristo Yesu ku ulelwa wihi nua kali ni kali. Amina

4

1 Ku lulo, anga mutungwa kunsoko a Mukulu, kumusinja mugende
kuniganiila nu witangwi naza Itunda umitangila. 2 Mikie ku kutuna
pihi nu ukulu nu upolo nu ugimya. Muzi hooeela mu ulowa. 3 Itumi
ku kinyangulu kuuika u ung'wi nua ng'wau ngwelu mu kitungo nika
ulyuuku. 4 Ukoli muili ung'wi nu ng'wau ng'welu ung'wi, anga nai iza
matuilee ga mitangilwe nu kulukuulu na upoeelya ling'wi ni la witangwi
nu anyu. 5 Hangi ukoli mukulu ung'wi, uhuiili ung'wi wogigwa ung'wi.
6 Hangi Itunda ung'wi hangi Tata nua ihi. Ung'wenso ukoli migulya a

ihi. ung'wenso ukoli migulya a ihi, nu mukati a ihi. 7 Ku kila ung'wi nu itu winkii igwe u uhumi u uhumi kuniganiila ni ngele a uhumi nu ang'wa Kristo. 8 Inge anga u ukilisigwa nu uligitilye: “Nai ulumile migulya nangulu, ai uatongee i a holwa mu utungwaa, akapumya u uhumi ku antu". 9 Inge ntuni indogoelyo a "Ai ulumile" Kwa ala kinga ai usimile ga ni nkika nia pihi nia ihi? 10 Nuanso nai iza ai usimile inge muntu yuyo yuyoo niiza ga ai ulumile migulya a ilunde lihi. ai witumile izi iti u ukoli nu akwe utule mu intu yihi. 11 U Kristo ai upumilye u uhumi anga itii: atung'waa, anyakidagu, ainjilisti, adimi ni a ng'walimu. 12 Ai witumile izi kua aiilya i ahuiili kunsoko a milimo ni a uaiilya, kunsoko a kuuzenga muili nu ang'wa Kristo. 13 Ukituma izi kupikiila u sese kihi ku pikiile u ug'wi nua uhuiili nu uhungu nua ng'wana wang'wa Itunda. Ukituma izi kuhume kung'adila anga awo ni apikiie u unyansuku nu ukondaniie nu angwa Kristo. 14 Iki inge iti kina kuleke kutula hangi anga ang'yinya, kuleke kiputigwa kunu nuko, Iti kina kina kuleke kuholwa ni kila mpyani a ng'wega nua umanyisigwa, ku ulugu nua antu mu uhugu nua ukongelwa nu ulimie. 15 Badala akwe, kutambule i tai mu ulowa nu kukila kukilinkiila mu nzila yihi mukati akwe niiza yuyo itwe, u Kristo. 16 Kristo ukaminkaniilye, ku palung'wi, muili wihi nua uhuiili, ukaminkanigwe palung'wi ni kila nungo iti kina muili wihi ukule nu kizenga u wenso mu ulowa. 17 Ku lulo kuligitya ili, hangi kumusinja mu Mukulu muleke kugenda hangi anga antu a mahi ni akugenda mu shanga ilu nua mahala ao. 18 Akitiwe kiti mu masigo ao. Azunsigwe kupuma mu upanga nu ang'wi Itunda ku upungu nu ukkoli mukati ao kunsoko a ukaku nua nkolo ni ao. 19 Shanga ijaa i minyala. Ilekee akola ku ulaku mu ntendo ni nshapu, mu kila mpyani nia ubii nua nkolo. 20 Ku iti, Izi shanga ai mumanyisilye kutula u kristo. 21 Nsigile kina migulye kutula ng'wenso. Nsigile kina matuilee mukumanyisigwa mu ng'wenso, anga udu i tai ni koli mukati ang'wa Kristo. 22 Kusinja mutugule imakani ihi na kigendi nu lugendo ni lanyu nu la kali, inge untu nua kali, nu i olaa kunsoko a nsila nia ukongelwa. 23 Tuguli u untu nuanyu nua kali iti kina muzipigwe apya mu nkolo ni mahala anyu. 24 Itumi izi iti muhume kutugala untu upya, nu itongile ni Itunda, Uumbilwe mu tai ane nu welu nua tai. 25 Kululo, uikie kuli u ukongelwa, "Ligityi itai, kila ung'wi nu munyakisali nu akwe" kunsoko udu ki anyamuhangu ku kila ung'wi ku miakwe. 26 Mutule ni ikuo, ku iti muleke kituma umulandu" i lyoa lileke kuhaiila ize mukoli mimkuo ni lanyu. 27 Leki kuminkiilyi u mulugu i lyoma. 28 Wihi nuiaa kusinja nualeke kia hangi. Badala akwe inge kusinja witume mulimo. Witume i milimo ni kete i nsailo ku mikono akwe, iti kina ahume kumuaiilya u muntu nu kete u lwinzo. 29 Ntambu ni mbii ileke kupuma mu malangu anyu. Badala akwe, imakani kusinja apume mu malangu na nonee ku lwinzo. Kuinkiilya nsailo awo niategeeye. 30 Hangi leki kumuhumyi i kinya uwai u ng'wau ng'welu nu ang'wi Itunda. Inge ku ng'wenso kina maikiigwe ugomola ku nsoko a mahiku na ugunwa. 31 Kusinja muuike kuli u wai wihi, u utaki, ikuo, wilea. ituki, palung'wi ni kila mpyani nia ubii, Tuli miakende unyenye ku nyenye. 32 Mutule nu iaisa. Milekele unyenye ku nyenye, anga Iilo Itunda mu ng'wa kristo nai umulekee unyenye.

5

1 Ku lulo mutule antu a kumutyata Itunda, anga ang'yinya akwe nua

loilwe. 2 Mugende mu ulowa, uu uuu anga u Kristo nai ukuloilwe uses, ai
wipumilye mukola ku nsoko itu. Ng'wenso ai watulaa isongeelyo ni ipolya,
kutula unyukiilo nu uzaa nua kumuloeelya Itunda. 3 Ugoolya ang'wi u
ubii wihi ni nsula mbibii kusinja ileke kutambulwa mukati anyu, anga
niitakiwe ku ahuiili. 4 Ang'wi u bipilwa uteke kutambulwa, ntambu nia
kipungu, ang'wi myete na kuhumya minyala, niiza Ibahu badala akwe
utule ukoli u ulumbiilyi. 5 Muhumile kutula ni kulu kuuluu ni kina
ukoli ugoolya, ubii ang'wi ni nsula, nuanso wikumbikila ia dudu, mugila
isalo lihi mu utemi nu ang'wa Kristo ni Itunda. 6 Muntu wihi nualeke
kuukongela ku nkani ntile, kunsoko a makani aya ikuo ni lang'wi Itunda
lipembilye migulya ni la ana ni shanga ikilajaa. 7 Uugwa uleke kihanguila
palung'wi nienso. 8 Kunsoko unyenye ung'wandyo ai matulaa kiti, ku
iti itungili matulaa alyuuku ku Mukulu. Uugwa gendi anga ang'inya
nia lyuuku. 9 Kunsoko i nkani nia welu ihanguie uuzaa wihi, tai ane
ni tai. 10 Duma iko ni kikuloeelya ku Mukulu. 11 Uleke kutula ukoli
umuhangu mu milimo a kiti ni migila anga nkali, badala akwe miike
ng'walyi. 12 Kunsoko imakani makitung'w ni enso mu kiti inge minyala
ikulu ga nu kumaganula. 13 Makani ihi, na kupihuulwa nu welu, itulaa
ng'walyi. 14 Kunsoko kila ikintu ni kipihuiwe kutulaa mu welu, uugwa
wiligitya izi, "Uka, uewe nu lae, hangi humbuka kupuma mu ashi nu
Kristo ukelya migulya ako". 15 Uugwa tuli nu uhugu iti ni mukugenda,
shanga anga antu niagila u ulingi. 16 Liguni itungo kunsoko imahiku inge.
17 Muleke kutula apunga, badala akwe lingi ntuni u ulowa nua Mukulu.
18 Leki kugali ku magai, witongeela mu ugazanja, badala akwe mizuligwe
nu ng'wau ng'welu. 19 Itambulyi nu kila ung'wi nu anyu ku malumbiilyo,
ni ikulyo' ni mimbo nia mu nkolo. Imbi nu kikulya ku nkolo ku Mukulu.
20 Mahiku ga pumya ilumbi ku makani ihi mu lina ni lang'wa Kristo yesu
Mukulu nu itu kung'wi Itunda Tata. 21 Ipumyi akola kila ung'wi ku muya
ku ikulyo ni lang'wa Kristo. 22 Asungu, ipumyi ku agoha ni anyu, anga
ku Mukulu. 23 Kunsoko umugoha inge itwe ku musungu, anga u Kristo
nuili itwe ku itekeelo. Inge muguni nua muili. 24 Kuiti anga Itekeelo ni
lili pihi ang'wa Kristo. uu u uu iasungu kusinja itume uugwa ku agoha
ni ao mu kila ikani. 25 Agoha, alowi iasungu anyu anga uu uKristo nai
ululoilwe itekeelo hangi akipumya u mukola kunsoko akwe. 26 Ai witumile
nianso iti itule tyelu. nai uleilye ku kuloja ku mazi mu lukani. 27 Ai
witumile izi iti kina wahume ki inkiilya umukola itekeelo lyelu, kutili
ikimala ang'wi ubii ang'wi kintu ni kimpyani ni aya, badala akwe inge
lyelu ni igila nu milandu. 28 Ku nzila yiyo yiyoo, agoha atakiwe kualowa
i asungu ao anga i miili ao. Nuanso nu muloilwe u musungu nuakwe
wiloilwe u mukola. 29 Kutili ga nung'wi niiza u ubipiwe u muili nu akwe.
Badala akwe wiuzipya nu kuulowa anga u Kristo ga nai ululoilwe itekeelo.
30 kunsoko usese inge kianya muhangu nia muili nu akwe. 31 “Kunsoko iyi
umugoha ukumuleka u tata nu akwe nu nyinya nua akwe nu ki tunginkana
nu musungu nu akwe, hangi nianso ni abiili akutula muiili ung'wi". 32 Uwu
ai ituile wipihile. Kuiti kuligitya kutula u Kristo ni Itekeelo. 33 Kuiti kila
ung'wi nuanyu kusinja nua mulowe umusungu nuakwe anga u mukola,
nu musungu kusinja amukulye u mugoha nuakwe.

6

1 Ang'inya simi pihi ku aleli ni anyu mu Mukulu, ku ndogoelyo iyi inge tai

ane. 2 "Mukulye u Tata nu ako nu ia nu ako (ndogoelyo iyi lulo ilagiilyo ni la
ng'wandyo ni ukete wigombya). 3 "Iti itule bahu kitalanyu hangi muhume
kikie likalo luliipu migulya ihi". 4 Nu nyenye a Tata, muleke kuahumya
ikuo iang'inya nu kuasakiilya ikuo, badala akwe, Aleli mu uhuguligwa
ni malagiilyo a Mukulu. 5 Nye atungwa tuli nu lwijo ku akulu ni anyu
nia apa mihi ku ikulyo ikulu nu ukagati ku woa nu upumiie mu nkolo
ni anyu. Mutule nu lwijo kitalao anga lulo ni mu mukuiye u Kristo.
6 Ikulyo ni lanyu lileke udu pang'wanso i akulu ni anyu ni akumugoza
iti kualoeelya. Badala akwe, tuli nu lwijo anga atungwa ang'wa Kristo.
Itumi u ulowa nua ng'wi Itunda kupuma mu nkolo ni anyu. 7 Atumikili
ku nkolo nianyu yihi, kunsoko mukumutumikila Mukulu hangi ang'wi
shanga bina adamu, 8 Mutakiwe kulinga kina mu kila ntendo ninza u
muntu nu kituma, ukisingiilya isongeelyo kupuma ku Mukulu, Anga itule
inge mutungwa ang'wi muntu mulyuuku. 9 Nu nyenye akulu itumi zizo
ziizoo ku atungwa anyu, leki kuatumbi ize mulingile kina nuanso nuailee
mukulu nua ihi inge yuyo nu koli kilunde. Ize mulingile kina kutili u
ukuli nua uteele mukati akwe. 10 Panyambele, Tuli ni ngulu mu mukulu
nu mu uhumu nua ngulu ni akwe. 11 Tugali i yigi yihi ni ang'wi Itunda,
iti kina mulije kimika nsuta nu ulugu nua mulugu. 12 Kunsoko i mbita
itu shanga a sakami ang'wi a nyama, ila inge kikilya nu utemi ni ngulu
nia ng'wau ng'welu ni ahumi nia unkumbigulu nua ubii ni kiti, kikilya
nia hing'wi mu nkika nia kilunde. 13 Ku lulo, Tugali i yigi yihi ni ang'wi
Itunda, iti muhume kimika ikomu ki kilya nu ubii mu itungo ili ni bii. Ze
yakilaa kumala kila i kintu, mukimika ikomu. 14 Panyambele imeki ikomu,
itumi izi ze yakilaa kutulaa matungaa umushipi mu tai ni tai ane mu
kikua. 15 Itumi izi ize matulaa mutugae u ukondaniili mu migulu anyu nua
kutanantya nkani ninza nia ulyuuku. 16 Mu kila hali ize muhoile inguta
nia ulyuuku, niiza ikuuhumya kumilimisa i miyi na uyo umubii. 17 Tugali
i nkompila nia ugunwa nia panga nia ng'wau ng'welu, niiza inge lukani
nu lang'wi Itunda. 18 Palung'wi ni malompi ni ipolya, lompi ku ng'wau
ng'welu kila itungo, ku ulomeeli uwu tuli miakendegeeli kila itungo ku
ugimya wihi ni malompi kunsoko a ahuiili ihi. 19 Lompi ku nsoko ane, iti
ni nkiiligwe u utungwaa ni nikalugula u mulomo nu ane. Lompi kina ni
alingase ku ugimya i tai ni pihile kutula nkani ninza. 20 Inge kunsoko a
nkani ninza unene ni balozi nai ntungilwe i minyororo, iti kina mukati ao
ndigitye ku ugimya anga ni ndigwe kuligitya. 21 Kuiti unyenye ga mulinge
imakani ane ni mpyani ni nongolekile. Tikiko muluna nu ane mulowa
hangi munyamilimo ni muhuiili mu Mukulu, wikamupikiilya kila i kintu.
22 Numulagiiye kitalanyu ku isigo ili lyenso ikulu, iti kina mulinge i makani
kutula usese, Ahume kumupoeelya i nkolo ni anyu. 23 Ulyuuku nu utule
ku aluna, u ulowa palung'wi nu ulyuuku kupuma kung'wi itunda. Tata nu
mukulu u Yesu Kristo. 24 Ukende nu utule palung'wi ni ihi ni amuloilwe u
Mukulu u Yesu Kristo ku ulowa wuwo ni shanga wikuzaa.

Wafilipi

1 Paulo nu Timoteo itumi ang'wa Kilisto u Yesu, awaniabaguwe mung'wa
Kilisto niakiie ku Filipi palung'wi neemili, agozi. 2 Ukende utule nunyenye
nuupolo nuupumile kung'wi Tunda Tata nuitu nu Bwana witu u Yesu
Kilisto. 3 Numusongeye Itunda nuane anga numukimbuke unye mehi.
4 Kila ilompi lane ayi kunsoko anyu mehi kila nukulompa, ingi nilowa
nukumulompela. 5 Nkite masongelyo iduu kunsoko apalung'wi wanyu
munkani ninza kupumiila luhiku la ng'wandyo sunga nilelo. 6 Nkete
ikulukulu kina nuanso naiwanzilye umulimo nuuza mukatii anyu ukulon-
golya kuumala sunga uluhiku nulang'wa Bwana u Yesu Kilisto. 7 Inge uu
kung'waane kija ite kung'waanyu mehi kunsoko numuikile munkolo ane.
Kuite unye matula meeane muukende mukitungo kane ukuueli nuulagile
nuane munkoni ninza. 8 Itunda mukueli wane, ite nkite insula kunsoko
anyu mihi ulowa nuawamukati ang'wa Kilisto u Yesu . 9 Haki kulompa
kina: ulowa wanyu wongeeleke kukiila mahala nuulingi wehi. 10 Kulompa
kunsoko ite mutule nuuhumi nuakugemeelya nukusagula imakani nibahu
kukila kuite kumulompeela gwa ite mutule miaza shangaeze mukete
kimeli kehi muluhiku iang'wa Kilisto. 11 Kuitegwa mizuligwe ninkali
niyatai niyigeela mung'wa Yesu Kilisto, kuukulu nikolyo lang'wi Tunda.
12 Itungile aluna ane, ndoilwe mulinge kina, imakani nakupila kung'wane
naitumile nkani ninza ilongoleka ikulu. 13 Yiyo ndogoilyo itungo
yane mung'wa Kilisto, ulengekile kualindi niakulu ehi nukukila ung'wa
muntu gwa. 14 Nialuna iidu mung'wa mukulu, kunsoko atungo yane,
ikapeng'wa nukugema nukugema kutanantya kaze agila uwoa. 15 Iauyaao
amutanantya itai ukilisto kuumeli nuwilei, niitegwa niangeza kisego
niza. 16 Awa neemutanatya ukilisto kuulowa alingile kina mbikilwe apa
kunsoko akukuila utanantyi. 17 Ingi iidu akumutanatya ukilistokuing'wene
kumasego nimabeisiga kina akuletekelya lwago iane mumunyololo ane.
18 Kululoo? Shangankee, ang'wi inzila ikatula ulugu ang'we tai, ukilisto
ukutanantigwa kuite ndoeigwa hangi ndoilwe. 19 Kunsoko ningile
kina ite ikaleta kuluguilwa kung'wane, ikani ile likapumila kunsoko
amalompi anyu nakuailya nung'waung'welu Yesu Kilisto. 20 Kimpyana
nuisumbyeli wane nuakulukulu nitai nikina shangakutula niminyala
ang'wi ugimya wakwe wehi, anganaiza mahiku nitungele, nsumbiiye
kina Ukilisto ukunansulwa mumueli wane, agaitule numupanga ang'wi
numushi. 21 Kundogoilyo kung'wane unene kikie inge Kilisto nukusha
inge nsailo. 22 Kuite anganikie mumuieli yetuga nkali mumulimo wane,
kululo shangaimine nileule nilakosagula. 23 Ndogoilo nisukung'wa ikulu
nimasego aya na mweeli. Nkete nsula akuleka umweli nukutula palung'we
nu Kilisto kintu nikiza inge kansailo ikulukulu. 24 Ganiite kuaga mumiile
uwu inge lukani lamuhimu ikulukulu kunsoko anyu. 25 Kunsoko nkete iku-
lukulu migulya aile, ningile ninikasaga nukulongoleka kutula palung'wi
nunyenye mihe kunsoko aunoneli nuwahueli wanyu. 26 Nilikaleta uulowa
wanyu nuukulu mung'wa Kilisto u Yesu kunsoko ane ikigeeleka, aukulu
wane palung'wi nunyenye. 27 Mutakiwe kikie ulikalo lanyu mulugendo
nuluza nulutakiwe munkani ninza niang'wa Kilisto, nije kina mimekile
ikomu kunkolo ing; wi, muzikilya uhueli nuankani ninza kupalung'wi.
28 Hangi muleke kutumbwa nikintu kihe nulukutendwa nianya ulugu

anyu ila kitalanyu ingi kilingasiilyo kaugunwa kupuma kung'wa Itunda.
29 Kundogoilyo unyenye mikeigwe kunsoko ang'wa Kilisto, shangaku-
muhuela du, ila ganukigigwa ganung'wenso. 30 Kundogilyo mukete
winyomi wuwowuwoo anga numuihangile kitalane hangi migule nukete
ga milelo.

2

1 Angeze ikole mung'wa Kilisto. Angeze wiloeli muulowa wakwe. Angize
ukole upalung'wi nuang'waung'welu. Angeze ukole ukende nuuasiiselya.
2 Ukaminsili uulowa wane kutula palung'wi, nukila ulowa ung'wi mutule
anga ung'wi munkolo, nukutula nisigo ling'wi. 3 Muleke kituma kung'wi
nukikolya. Kuala musimie niangeza ibahu kukila unye. 4 Kila ung'weanyu
waleke kugoza uula wakwe wing'wene, ingegwa wagoze nuula wauya.
5 Mutule nimasigo inga nukete u Yesu Kilisto. 6 Ingi nuanso Itunda
udu. Kuitegwa shukee kutula Itunda nikintu kuambikana nikenso.
7 Badalakwe, wikisonya ung'wenso. Auhoile iue lamitumi. Wikigeela
kupyani aauuntu. Akigela muntu. 8 Nuanso aiwisimilye nukugomba
sungainsha, insha nikota la mpaga. 9 Ingi ite gwa Itunda wakamusunga
kukila. Akamupalina nikulu kukila mina ihi. 10 Awitumile ite utule
anga mulina lang'wa Yesu kila ilu litune. Imalu aawa niakole kilunde
nawa niakole pihe ehi. 11 Hangi aiwitumile itekunsoko kila ululume
lulunge kina u Yesu Kilisto mukulu udu, ukulu wang'wi Tunda utata.
12 Kuitegwa alowaane anganemegomba mahiku ehi, singanganinkolodu,
kuite itungile nukukela ikulu hataize nukutile une mitume muugunwa
wanyu unyenye niakuogopa nukukagata. 13 Kunsoko ingi Itunda ukituma
mulimo wang'waanyu, kunsoko akumuailya masigo, nukituma makani
namunonee nuanso. 14 Itumi imakani ehi muleke kilalamikila nukubisha.
15 Itumi uu kunsoko muleke kumelwa nukutula miana ang'wi Tunda
niahueli niagila anga utukwi, itumi uu kunsoko mutule lumule la mihe,
kuutungwa nualeki nuube. 16 Luambi lukulu ulukani laupanga itegwa
ntule ninsoko akukulya luhiku lang'wa Kilisto. Inge kulinga kina
singaemankile imilugu nekanda hangi singainagile nikanda. 17 Kuite
hatize kukegenwa angi songelyo pigulya pakiandalo muitumi nuauhueli
wanyu, kuulowa, hangi nuulowa palung'wi nunyenye mihi. 18 Anga uu
nunyenyegaa muloilwe, hangi muloilwe palung'wi nunene. 19 Kuite uhueli
mumukulu u Yesu kumutuma u Timoteo kitolanyu uupakupedaa, muhume
kupegwa ngulu namunkolo panga nalinga imakani anyu. 20 Kunsoko
numugila numungiza nukete uloieli anga nuakwe, nukete imasigo atai
kunsoko anyu. 21 Neangiza ehi nazanzee atuma kitalanyu akuduma
imakani aodu, hangi singa nkani niang'wa Yesu Kilisto. 22 Kuite mulengile
insailo akwe, kunsoko anga umung'nya nukumitumila utata akwe, uu
aiwitumile palung'we nunene. 23 Kuite nihuie kumutuma akaye, an-
ganinge udu ntuninikikupumila kung'wane. 24 Kuite nkete itai mumukulu
unene lukulu nzile pakupidaa. 25 Kuite nsigile nukumusania mumulele
kung'wanyu, u Epafuladito. Nuanso mulunaane hangi mituma milimo
ane hangi mulindi miane, mutungwa hangi mitumi wanyu kunsoko
amalompi ane. 26 Kunsoko aiwogopile hangi ausumbiye kutula palung'wi
palung'wi nunyenye mehi kunsoko aimigule kinamulwae. 27 Kundogoilyo
itai ainumulwae lukulu pakupi insha kuite Itunda aumuaisiye, hangi
ukende nuanso singa aiukole, kung'wakwe du, inge gwa aukole uholi
nukung'wane gaa, kunsoko ndeke kutula nuukia migolya aukia. 28 Itegwa

kumususha ung'wenso kumanyiika kulekela kukaya, inge anga mamuona hangi mulowe palung'wi nunene ikanahegeligwa kuiilya. 29 Musengeelyi u Epafuladito mumukulu kuulowa wehi. Muakulye iantu anga ung'wenso. 30 Kunsoko aukole kunsoko amulimo wang'wa Kilisto kina aiwahugeela kunsha. Auponee inino mulikalo lakwe kunsoko akuguna unene hangi akituma iki naulagiigwe kituma nukunintumila une kumukono nuuhueli nunene.

3

1 Apagwa alunaane mulowe mumukulu. Singakuona kumuandikila hangi inkani zizozizo imaka aya akumupa usungwi. 2 Huguki pambwa. Huguki niituma milimo nimibe. Huguki nawa neisanilye kumiile ao. 3 Kunsoko usese kugombile iganda. Usese kugombile kumukulya Itunda kuailigwa nung'waung'welu. Nikilingeela mung'wa Kilisto Yesu, hangi naza kuagila ugimya mumiile. 4 Ata uu, angeze ukole muntu nukwie umuiile uu unene mbezilye kituma uu lukulu. 5 Ingi aintawe kiganda luhiku la nane, aintungilwe mundugu a Isilaeli. Niandugu ang'wa Benjameni. Nuueblania. Kumipikilya itai ni lago lang'wa Musa, ai nifalisayo. 6 Kungulu yane ainilagilya itekeo. Kugomba itai nilago, ainumugila anga lawama kilago. 7 Inge mumakani ehi nainumaine kina ansailo kung'wane ainumaaiye anga mpaala kunsoko akumulinga u Kilisto. 8 Kutai numaiye imakani ehi kina magila anga nsailo kunsoko auza wakumulinga uKilisto Yesu Mukulu wane. Kunsoko akwe nimalekile imakani ehi, nimaaiye anga impaala inge numupate uKilisto. 9 Hangi niigelekile mukate akwe. Nimugila itai nane anga nene kupumila milago, inge nkete itai iyi nigeela muhueli wang'wa Kilisto, nuupile kung'wi Tunda, nikite umusingi muhueli. 10 Itungeele ntakile kumulinga nuanso ningulu yauioki wakwe palung'we nulwago lakwe. Ntakile nkailwe nu Kilisto mupyani ansha akwe. 11 Bahu nihume kutula muuhueli muiuki waashi. 12 Singa tai kina nakondya kija imakani aya nakondanila mung'wanso, inge kilekulompa nihume kulija ehi nazigeeleka kung'wa Yesu. 13 Aluna ane, singansigile kina nalija imakani aya. Inge kituma ikani ling'we. Kewa nakunyuma nimagozeele nakuntongeela. 14 Kigigimilya kupikila isego sunga ndije nsailo nakitangwa ni Tunda mung'wa Kilisto u Yesu. 15 Kehi nikukuie uuguni, inonee kusiga ite. Hangi angize niang'wi akusega masego nsoko amakani ehi Itunda ukukukumukila kung'wanyu. 16 Hata uu muunali upikiele kulongoleka wuwo. 17 Aluna ane, mumbige une. Agozi kesa awa naoolongola kumpyani anga nitu. 18 Lidu neikie wawa ninimuila kua yedu, nitungili kumuila kuliholi, iidu akikie anga alugu wang'wa Kilisto. 19 Impelo aoube. Kunsoko Itunda ao inda, nulugoha lao lukulu muminyala ao. Akusega imakani amihe. 20 Inge uwizeeli witu ukole milunde, u Yesu Kilisto kumulindie muguni witu u Yesu. 21 Ukukaila imeeli tu nimigila uhumi kutula anga umwiili wakwe nua ukulu kuhumi wuwowuwo nuemuhumya kukania maintu ehi.

4

1 Kuite alowa ane, naize numusumbiye, naiulowa ningala ane. Imeki kisa mumukulu, unye ahumba alowa. 2 kuupepelya uewe Eudia, kupepelya ga nue Sintike, musushe ukupi nuaupolo wanyu. Kunsoko

unyenye e miihi miabiili aimiungile mumukulu. 3 Kutai, mumupepelye gwa ung'wenso ituma milimo iane, muailye iasungi awa kunsoko aitumi palung'wi nunene muutamani inkani ninza niyamukulu kezekukoli nu Kelementi palung'we niitumi niangiza niamukulu, imani nao nainandikiwe mumbugulu naupanga. 4 Mumukulu mahiku ehi. Hangi kulunga, mulowe. 5 Upolo wanyu ulengekile kuantu ehi. Umukulu wahugeela. 6 Muleke kisumbula kulukani leji. Itumi imakani anyu ehi kunzila naulukuluku, kulompa nikusongelya. Nimaitaji anyu dengeke kung'wi Tunda. 7 Upolo nuamukulugwa ninkulu kukila ulengi wehi, ikasunga ikulu nimasego anyu kuualigwa wang'wa Yesu Kilisto. 8 Impelo, aluna ane. Masigi lukulu imakani ehi nakete ita ukuligwi, ikulu welu, ulowa, naya nakete upikiligwi nuuza upolo, palung'wi naya natakewe kukuligwa. 9 Muitumile inkani izi numumanyisigwi, nimusingilye nija naya naua nimumaine kung'wane nukung'wa Tata witu nua upolo ukutula nunyenye. 10 Nkete ulowa ukolo du kung'waanyu mumukulu, kunsoko unye migeela hangi isigo lakutula kung'wanyu nsoko aulompi wane hatize singamupatile ilyoma lakunzailya. 11 Singa kulunga ite inge mpate kintu kunsoko auula wane kunsoko auuta wanyu. Kunsoko nalenga kugomba muhali yehi. 12 Ningile ulikalo lakuhielwa nulikalo lakutula nimaintu ga mumazingila ehi aya unenifunzile kinkunku kukulya imahikutungilwe hangi nukulya imahiku naanzala, yaani nedu nukutula nuula. 13 Nihumile kutuma aya kuaailigwa nung'wenso nuemupeza ingulu. 14 Ata uu ainitumile iza kunzailya une munzago yane. 15 Unye Afilipi mulinge kina ung'wandyo wankani ninza nainihegile ku Makedonia, kulite angilekeelo nailintindikie mumakani natakewe kupumya nukusingelya inge unyenye udu. 16 Ganapaga nainkule Kutesalonike, unye aimuntumie umusaada singa kang'we kunsoko auula wane. 17 Muleke kugela kina kulompa musaada. Inge kulunga gwa mulije inkali nikete nsailo kung'wanyu. 18 Nasingilya maintu ehi, nitungele nizuigwe nimaintu idu, nsengeye imaintu anyu kupumiila kung'wa Epafuladito. Inge maintu maza akunyunkiila ihanganga imanukato. Nago mbekile nanso ehi isongeelyo namuloeye Itunda. 19 Kunsoko nanso, Itunda wane ukumizulya uula wanyu kutula ugole nua ukulu wakwe mung'wa Yesu Kilisto. 20 Ilungile kung'wi Tunda nu Tata witu ukule ukulu wakale na kale hueli. 21 Imelamu ane imupikile kila muhueli mung'wa Kilisto u Yesu. Alowa ninkoli nienso apa amupee milamu amulamukilye. 22 Ga niahueli ehi apa akumulamusha, palung'wi nawa niamunyumba ang'wa Kaisali. 23 Nitungele ukende wamukulu witu u Yesu Kilisto utule ukole munkolo yangu.

a Kolosai

1 uPaulo, Mutung'waa wang'wa Yesu Kristo ku ulowa nuang'wa Itunda,
nu Timotheo muluna nuitu, 2 ku a huiili ni aluna ni ahuiili munng'wa
Kristo niakoli ku Kolosai. Ukende utule kitalanyu, nu ulyuuku kupuma
kung'wa Itunda Tata nuitu. 3 Kuupumya ulumbi kung'wa Itunda, Tata
nua Mukulu itu uYesu Kristo, nu kumulompeela nkua ku nkua. 4 Kigulye
u uhuiili nuanyu mung'wa Yesu Kristo nu ulowa ni muukete ku awo ihi
nai abaguwe kunsoko ang'wa Itunda. 5 Mukete u ulowa uwu kunsoko
a isumbiilyo nila tai ni liikilwe kilunde kunsoko itu. Ai mijaa kutula
isumbiilyo nilanso nila tai ze ikili mu lukani nula tai, Nkani ninza,
6 naiza luzile kitalanyu. Nkani ninza izi itugaa nkali hangi yenelaa mu
unkumbigulu wihi. Yatulaa kituma iti ga mukati anyu puma luhiku nai
migulye nu kimanyisa kutula ukende nuang'wa Itunda mu tai. 7 Izi zizo
nkani ni nziza nai mimanyisilye kupuma kung'wa Epafra, mulowa nuitu
munyamilimo miitu, naiza munyamilimo nu muhuiili nuang'wa Kristo ku
badala itu. 8 Epafra ai witumile ukumuke kitaitu u ulowa nuanyu mu
Ng'wau Ng'welu. 9 Ku nsoko a ulowa uwu, puma uluhiku nai kigulye iti,
kukili leka kumulompeela. Katuile kulompa kina mikizuligwa nu uhugu
nua ulowa nuakwe mu upolo wihi nu ulingi nua nkolo. 10 Katuile kilompaa
kina mikagenda mu ugimya nua Mukulu mu nzila ni izipie. Katuile
kilompaa kina mikapaa nkali mu kila ntendo ninza ni kina mikatula mu
uhugu nuang'wa Itunda. 11 Ku umulompa muhume kuikilwa i ngulu
mu kila uhumi kuniganiila ni ngulu ni ikulyo nilakwe mu ugimya nu
ugigimiilya wihi. 12 Ku ulompa kina, ki iloelya, mukupumya ilumbi
kung'wa Tata, nai umitumile unyenye muhume kutula ni ipatyo mu usali
nua ahuiili mu welu. 13 Wakugunilee kupuma mu uhumi nua kiti nu
ku uhamilya mu utemi nua ng'wana nuakwe mulowa. 14 Mu ng'wana
nuakwe kukete u uguniki, ulekelwa nua milandu. 15 uNg'wana ingi mpyani
ang'wa Itunda ni shanga wigelaa. Ingi mulelwa nua ng'wandyo nua u
umbwaa wihi. 16 Ku nsoko ku ng'waakwe intu yihi ai iumbilwe, izo ni ikoli
kilunde nizo ni ikoli mihi, intu ni yigeeleka nizo ni shanga yigeeleka, anga
itule ingi ya ukulu ang'wi ngulu ang'wi uhumi ang'wi anya ngulu, intu
yihi ai iumbilwe nu ng'wenso ku nsoko akwe. 17 uNg'wenso izaa ukoli
ze ikili i intu yihi, nu mu ng'waakwe intu yihi iambinkanile palung'wi.
18 Nu ng'wenso yuyo itwe nila muili ingi itekeelo, nuanso ingi ng'wandyo
hangi mulelwa nua ng'wandyo kupuma mukati a ashi, iti, ukete lyoma
nila ng'wandyo mukati a intu yihi. 19 Ku nsoko Itunda ai uloeeigwe
kina ukaminkiili nuakwe wihi wikie mukati akwe, 20 nu kulamula i intu
yihi kung'waakwe ku nzila a ng'wana nuakwe. Itunda ai witumile u
ulyuuku kukiila sakami a ikota nila mpaga ni lakwe. Itunda ai ulamue
i intu yihi kitalakwe mukola, anga itule ingi intu nia mihi ang'wi intu
nia kilunde. 21 Nu nyenye ga, ku itungo ling'wi aimatuile aziila kung'wa
Itunda hangi ai matulaa mialugu akwe mu mahala ni ntendo nia ubii.
22 Kuiti itungili wamulamue unyenye ku muili nuakwe kukiila nsha. Ai
witumile iti kumuleta unyenye ni mielu, ni agila u usokigwa nangi bila
kimala ntogeela akwe, 23 anga mulongoleke mu u huiili, nai makomigwaa
nu kutula miakomo, kutili kuhegigwa kuli kupuma mi isumbiilyo nila
ugimya nila nkani ninza nai muigulye. Izi zizo nkani ninza nai itanantigwe

ku kila muntu nai u umbilwe pihi i ilunde. Izi zizo nkani ninza naiza ku nanso unene, Paulo, natuile ni munyamilimo. 24 Itungili niloeye u lwago nu lane ku nsoko anyu. Nu nene nakondeelya mu muil nuane ni kikepile ku ntendo niang'wa Kristo ku nsoko a muili nuakwe. naza ingi itekeelo. 25 Unene ingi munyamulimo nua itekeelo ili, kuniganiila nu witumi nai ninkiigwe kupuma kung'wa Itunda ku nsoko anyu, kulizulya u lukani nu lang'wa Itunda. 26 Uwu ingi tainua ki nkunku nai watulaa upihilwe ku myaka idu nu ku ulelwa. Kuiti itungili wakunukulwa ku ihi ni ahuiie mu ng'waakwe' 27 Ingi ku awo naza Itunda uloilwe ku kunukula kuyili u ugoli nua ikulyo ila ki nkunku nila tai iyi mukati a Anyaingu. Ingi kina uKristo umoli mukati anyu, ugimya nua ikulyo nilizile 28 Uyu yuyo ni ku umutanantya. Ku umukania kila muntu, nu kumumanyisa kila muntu ku upolo wihi, iti kina kumulete kila muntu ukondaniie kung'wa Kristo. 29 Kunsoko iyi, Unene nkamatikile nu kukazana kuniganiila ni ngulu niakwe ni itumaa mulimo mukati ane mu uhumi

2

1 Ku nsoko ndoilwe mulinge iti niiza ntuile nu lwago lidu ku nsoko anyu, ku ihi niakoli ku Laodikia nu ku ihi naza akili kihenga u usu nuane mu muili. 2 Kituma u mulimo iti kina nkolo niao ihume kupoligwa ku kuletwa palung'wi mu ulowa nu ku ugoli wihi nua widu nua kulu kuulu nikondile nua uhuguku, ku kuulinga i kinkunku nika tai ang'wa Itunda, naiza ingi uKristo. 3 Mu ng'wenso matulyo ihi na upolo nu uhuguku upihilwe. 4 Kuligitya izi iti kina wihi waleke kumutendeela isue ku utanantyi nu ukete upembeseelyi. 5 Ni anga ize nimutili palung'wi nu nyenye mu muili, kuiti nkoli palung'wi nu nyenye mu nkolo. Ni loile kihenga i nzila nianyu ni nziza ni ngulu nia u huiili nuanyu mung'wa Kristo. 6 Anga nai mu musingiiye uKristo Mukulu, gendi mu ng'wenso. 7 Mukomigwe mu ng'wenso, muzengwe mu ng'wenso, mukomigwe mu uhuiili anga udu nai mumanyisigwe, nu kutungwa mi imbiilyo lidu. 8 Gozeeli nia kina muntu wihi aleke kumuambya ku ulingi ni nkani ntili nia ukongeli kuniganiila nu usingiilya nua kibina adamu, kuniganiila ni ntendo nia kinya ingu, shanga kuniganiila nu Kristo. 9 Kunsoko mu ng'wenso ukondaniili wihi nuang'wa Itunda wikiie mu muili. 10 Nu nyenye mizuigwe mu ng'wenso, uNg'wenso ingi itwe nila kila uhumi nu unyangulu. 11 Mu ng'wenso ga ai mutwawe kidamu ni shanga kitung'wa nu bina adamu mu kuhegeligwa muili nua nyama, kuiti ingi mu kidamu nikang'wa Kristo. 12 Ai muikilwe palung'wi nu ng'wenso mu wogigwa. Nu kunzila a uhuiili mu ng'wenso ai miukigwe ku uhumi nuang'wa Itunda, Nai umiukilye kupuma muashi. 13 Hangi nai matulaa makuza mu utumuli nuanyu nu kuhita kutalwa i kidamu mu miili anyu, ai umitumile apanga palung'wi nu ng'wenso nu ku ulekela i milandu itu ihi. 14 Ai uputile u ukimbukiilyi nua udaigwa nai ukilisigwe, ni nzila nai yatulaa nsuta nu sese. Ai uihegilye yihi nu kuikononteela mi ikota ila mpaga. 15 Ai uihegilye i ngulu nu ukulu. Ai umaikile kihenga nu kituma kutula ilumbi nula ukilyi ku nzila a ikota nila mpaga nilakwe. 16 Ku lulo, muntu wihi waleke kumulamula unyenye kulya ang'wi kung'wa, ang'wi kutula luhiku nula siku kuu ang'wi ng'weli ugeni, ang'wi luhiku nula kusupya. 17 Izi ingi miluli a makani napembilye, kuiti nikamukati ingi Kristo. 18 Muntu nu tuile wihi aleke kuhegeligwa ilumbi nilakwe ku kuhung'wa nsula a uliuki nu kipoelya u malaika. Muntu nua kinya iti wingilaa mu makani naza umihengile nu kupembeseeligwa

ni masigo akwe na muili. 19 uNg'wenso shanga wiliambiila itwe. Ingi
kupuma mu itwe kina u muili wihi kukiila nungo niakwe ni makupa
ikinyinkanigwa nu kuambinkanigwa ku palung'wi; nu kukula ku ukuli
nuipumigwaa nu Itunda. 20 Anga itule ai ku kule palung'wi nu Kristo
ku ntendo nia mihi, mbona mu kikie anga mukitumigwa ku ihi; 21 “Leki
kuambi, ang'wi kululya, ang'wi ku kumpya” 22 Aya ihi alagiigwe ku nsoko a
ubipya nu upembilye nu utumili, Kupumiila nu ulagiilwa nu umanyisigwa
nua ana adamu. 23 Malagiilyo aya akete upolo nua makumbiko nazipigwe
ku ing'wene nu uliuki nu lwago nula muili. Kuiti ngila anga nsailo ku
nsula nia muili.

3

1 Anga itule hangi Itunda umiukilye palung'wi nu Kristo, madumi
imakani na akigulya kuiza uKristo wikiie ku mukono nua kigoha nuang'wa
Itunda. 2 Sigiili kutula imakani a kigulya, shanga kutula makani a mihi.
3 Kunsoko makulee, nu likalo nu lanyu lapihilwe palung'wi nu Kristo
kung'wa Itunda. 4 Matungo uKristo nuikigeeleka, naiza ingi likalo nu
lanyu, Papo nunyenye ga mukigeeleka nu ng'wenso mu ikulyo. 5 Kululo
mapihi i makani namoli mihi ingi, ugoolya, ushapu, nsula ni mbi bii,
masigo ni ma bi bii, ni nsula, naiza ingi ikumbiko nila adudu. 6 Ingi
kunsoko a makani aya ikuo nilang'wa Itunda lipembilye migulya a ana
niagila u lwijo. 7 Igi kunsoko a makani aya ga nu unyenye ai mugendee
ku nanso nai mikiie mukati ao. 8 Kuiti itungili ingi kusinja mumaheje
i makani aya ihi. Ingi, ikuo, utaki, nsula ni mbi bii, ituki, ni makani
ni mashapu ni pumiila mu malango anyu. 9 Leki kikongeli nyenye ku
nyenye, ku nsoko mautugulaa u untu nuanyu nua kali ni ntendo niakwe.
10 Matugalaa untu ugeni, naza witung'waa ugeni mu uhugu kupembelya
ni mpyani a uyo naiza mu umbi. 11 Mu uhugu uwu, kutili uMuyunani
nu Muyahudi, kutalwa kidamu nu kuhita kutalwa i kidamu, mumanyi
ni shanga mumanyi, mutung'waa, ni shanga mu tung'waa, kuiti badala
akwe uKristo ingi makani ihi. 12 Anga mi aholanigwa ang'wa Itunda,
Elu hangi alowa, tugalii u untu nu ukende, uzaa nkolo, uliuki, upolo nu
ugimya. 13 Iho eeli nyenye ku nyenye. I a isiilyi kila muntu nu muya. Anga
ize u muntu ukete isosho ku muya, amulekele kunsoko yiyo yiyoo naiza
uMukulu nai umulekee unyenye. 14 Ikilo nila makani aya ihi, Mutule nu
ulowa, naza kiko kinsaasha ka ukondaniili. 15 Ulyuuku nuang'wa Kristo
umutongeele mu nkolo nianyu. Ai ituile ingi kunsoko a ulyuuku uwu kina
ai mitangiwe mu muili ung'wi. Tuli ni ilumbiilyo. 16 Nu lukani nulang'wa
Kristo likie mukati anyu ku ugoli. Ku upolo wihi, imanyisi nu kisija u
nyenye ku nyenye ku malumbiilyo, mimbo, ni mimbo a munkolo. Imbi
ku ulumbi i nkolo nianyu kung'wa Itunda. 17 Hangi kihi ni mukituma,
mu makani ang'wi, mu ntendo, itumi ihi ku lina nila Mukulu uYesu. Mi
nkiilyi i lumbi Itunda Tata kukiila uNg'wenso. 18 Akima, liuki ku itunja
anyu, anga ni izipiie ku Mukulu. 19 Nu nyenye itunja, alowi i a kima
anyu, hangi muleke kutula miataki ki italao. 20 Ang'yinya, akulyi i aleli
anyu mu makani ihi, ndogoelyo uu ni imuloeelya uMukulu. 21 a Tata leki
kuasakulyi i ana anyu, iti kina aleke kuambwa nu ukata. 22 Atugwa, akulyi
i akulu anyu mu muili ku makani ihi, shanga ku u ailigwa nua miho
anga antu nia kiloa udu, ila ku nkolo nia tai. Mogopi Itunda. 23 Kihi ni
ukituma, itumi kupuma mu imi nuanyu anga ku Mukulu hangi shanga ku
ana adamu. 24 Mu lingile kina mikasingiilya kipegwa nika usali kupuma

ku Mukulu. Ingi uKristo Mukulu ni mukumitumila. 25 Ku nsoko wihi nuitumaa ni shanga taiane ukusingiilya ulamuli ku ntendo ni shanga taiane naza witumile, hangi kutili uguniiligwa.

4

1 Akulu, pumyi ku atugwa i makani ni taiane nu ulingi. Mulingile kina mukete ga nu Mukulu kilunde. 2 Longoleki kutula akomo mu malompi. Ikii miho mu nilanso ku ilumbiilyo. 3 Lompi palung'wi ku nsoko itu ga, iti kina Itunda alugule i mimpita kunsoko a lukani, kitunta i kinkunku nika tai ang'wa Kristo. Kunsoko a ili natungilwe minyororo. 4 Hangi lompi kina nihume kuliika kihenga anga ni isingigwe kuligitigwa. 5 Longola ku upolo ku awo ni akoli kunzi, hangi muligunie itungo. 6 iMakani anyu atule nu ukende matungo ihi, nu kulungila u munyu matungo ohi, iti kina muhume kulinga iti ni imutakile kumusukiilya kila u muntu. 7 Ku makani na antuile unene, uTikiko ukituma akumuke kitalanyu. uNg'wenso ingi muluna mulowa, munyamilimo nu muhuiili, hangi mutugwa mi itu ku Mukulu. 8 Kumulagiilya kitalanyu kunsoko a ili, kina muhume kulinga i makani kutula u sese ga ni kina ahume kumukinyila. 9 Kumulagiilya palung'wi nu Onesmo, muluna itu mulowa nu muhuiili, hangi ung'wi anyu. Aku-mutambuila kila i kintu nai kipumie apa. 10 Aristarko, mutungwa miane, ukumulamusha, ga nu Marko muyala nuang'wa Barnaba nai musingiiye u ulingasi kupuma kitalakwe, “Anga waza kitalanyu, musingiilyi” 11 Nu Yesu ga nuitangwaa Yusto. Awa ing'wene du ni anya kidamu ingi ituma milimo iane ku nsoko a utemi nuang'wa Itunda. Atuile ipoeelya kitalane. 12 Epafra ukumulamusha, uNg'wenso ingi ung'wi anyu hangi mutugwa wang'wa Kristo Yesu. uNg'wenso witumila ngulu mu malompi kunsoko iti kina muhume kimika ku ukomo nu kigeeleka ikaminkanu mu ulowa wihi nuang'wa Itunda. 13 Kunsoko kumukuiila, kina witumaa milimo ku ngulu kunsoko anyu, ku awo niakoli ku Laodekia, nu ku awo niakoli ku Hierapoli. 14 uLuka uyo u mukiliki mulowa, nu Dema akumulamusha. 15 Alamushe i aluna ane niakoli ku Laodekia, nuku Mimfa, ni itekeelo ilo ni likoli mi ito kitalakwe. 16 Ibada ili ni likatula likusong'wa mukati anyu, lisong'we ga nu kitekeelo nila a Laodekia, nu nyenye ga mu komaniilye mukulisoma ibada kupuma ku Laodekia. 17 Ligitya kung'wa Arkipo, “Goza uwu u uaiilya naiza u usingiiye mu Mukulu, kina utakiwe ku utimilya.” 18 uMulamo uwu ingi ku mukono nuane mukola - Paulo. Kimbukiilyi i minyororo ane. Ukende nu utule nu yenye.

a Thesalonike

1 uPaulo, Silwano nu Timatheo ku Itekeelo nila ku Thesaloniki mung'wa
Itunda Tata nua Mukulu uYesu Kristo. Ukende nu ulyuuku utule nu
nyenye. 2 Ki ipumya ilumbi kung'wa Itunda kila nkua ku nsoko anyu
mihi, matungo ni kuumuta mu malompi itu. 3 Kimikimbukiilya shanga
kukondya ntongeela ang'wa Itunda Tata i ilimo anyu nu uhuiili, kinya
ngulu nika ulowa, nu ugimya nu ukete i kinyangulu kunsoko a panyambele
mu Mukulu uYesu Kristo. 4 Anyandugu ni muloilwe ni Itunda, kulingile u
witangwi nua nyu. 5 Ni kinya inkani ninza ni itu nai izile kitalanyu shanga
ku nkani duu, ila ga nu ku ngulu, mu Ng'wau Ng'waelu, nu mu kulu
kuulu. Ku mpyani yiyo, mulingile ga nu sese ai katulaa antu a mpyani
kii mukati anyu kunsoko anyu. 6 Ai matulaa antu a kuigiilya usese ku
Mukulu, anga nai musingiiye u lukani mu lwago ki iloeelya ni lipembeeye
kung'wa Ng'wau Ng'welu. 7 Ni mapumilo akwe, mikatula mpyani ku ihi
mu Mekadonia ni Akaiya naza ahuiie. 8 Ku nsoko kupuma kitalanyuu
lukani nulang'wa Itunda lekondaniie pihi. nu sese ku Mekadonia ni
Akaiya ing'wene du. Badala akwe, ku kila kianza u uhuiili nua nyu
kung'wa Itunda lukondaniile pihi. Ni mapumilo akwe, shanga kukete
nsula kuligitya kihi. 9 Kunsoko enso akola akupindula u upembyi nuitu
ai watulaa wa mpyani kii kati anyu. Akuganula nai mu mupilukie Itunda
niiza mupanga hangi nua tai. 10 Ai apumilye i nkani kina mu mulindiie
u Ng'wana nuakwe kupuma kilunde, nai wiukigwe kupuma ku ashi. Nu
uyu ingi Yesu, nui kuika ilyuuku kupuma mu ikuo nilipembilye.

2

1 Ku nsoko unyenye akola mulingile, aluna ku upembyi nuitu kitalanyu
shanga ai wanankanda. 2 Mulingile kina u ng'wandyo ai akagilye hangi
ai akiutendele ku minyala uko ku Filipi, anga ni mulingile. Ai katulaa
nu ukamatiku mung'wa Itunda kitunta inkani ninza niang'wa Itunda ga
nuku lwago lidu. 3 Ku ndogoelyo u ulangi nuitu shanga upembeeye
nu ubi, ang'wi mu ushapu, ang'wi mi isue. 4 Badala akwe, anga iti
nai kugombekile ni Itunda nu ku huiilwa inkani ninza, uu ni kuitunta.
Kuitunta, shanga ku aloeelya antu. kuiti kumuloeelya Itunda. Ng'wenso
wing'wene yuyo wipukaa inkolo ni itu 5 Ku ndogoelyo shanga ai kutumie i
makani a kisenkeneelya matungo ihi, anga ni mulingile, ang'wi kutumila
makani anga kisingiilya ku nsula, Itunda ingi mukuiili nuitu. 6 Ang'wi
shanga ai kudumile ikulyo ku antu, ang'wi kupuma kitalanyu ang'wi ku
angiiza. Ai kuhumile kudaya kuguniiligwaa anga itumi ang'wa Kristo
7 Badala akwe ai kutuile kiapolo kati anyu anga nyinya nuiapolya i ana
akwe mukola. 8 Ku nzila iyi ai katulaa nu ulowa kitalanyu. Ai katulaa
alyuuku kumuhanguila shanga udu inkani ni nziza niang'wa Itunda ila
ga nu likalo nu litu akola. Ku nsoko ai matulaa mi alowa itu. 9 Kunsoko
a luna, mukimbukile u mulimo nu lwago nulitu. Utiku nu mung'wi ai
katulaa kuituma u mulimo kuleke kumulemeelya wihi. Matungo nanso,
ai kuatanantiiye inkani ninza niang'wa Itunda. 10 Unyenye miakuili, ni
Itunda ga, ingi ku ikulyo nila mpyani kii, ni bila usokogwa nai kugendile
akola ntongeela anyu ni muhuiie. 11 Iti uu, mulingile ingi ku ndogoelyo kii
ku kila ung'wi anyu, anga uTata nuili ku ana akwe nai kumukomangiie

nu kumuhumya insula. ai ku kuiie 12 kina itakiwe kulongoleka anga nuili u witangwi nuanyu kung'wa Itunda, nai umitangile mu utemi ni ikulyo nilakwe. 13 Ku nsoko nanso kumu lumbiiye Itunda ga kila matungo. Ku nsoko itungo nai musingiiye kupuma kitaitu u lukani nulang'wa Itunda nai muligulye, ai musingiiye shanga anga lukani nula ana adamu. Badala akwe, ai musingiiye anga itai nili, lukani lang'wa Itunda. Ingi lukani ulu niiza litumaa mulimo mukati anyu ni muhuiie. 14 Ku iti uyenye, aluna, mutule antu a kutyatisha i matekeelo ang'wa Itunda nakoli ku Uyahudi mung'wa Kristo Yesu. Ku nsoko nu nyenye ga ai magigwe ku makani yayo yaayo kupuma ku antu anyu, anga nai yatulaa kina kupuma ku Ayahudi. 15 ai atulaa ingi Ayahudi wawo nai amubulagile uMukulu uYesu palung'wi ni anyakidagu. Ingi Ayahudi naza akuzunsilye kupume kunzi. Shanga amuloeeye Itunda hangi ingi alugu ku antu ihi. 16 Ai akugiiye kuleke kuligitya ni anyaingu iti alije kugunwa. Mapumilo akwe ingi kina alongolekile ni milandu ao. Mpelo ikuo nilang'wa Itunda lazilee migulya ao. 17 uSese, aluna, ai katulaa kibagula nu nyenye ku itungo ikupi, kinya muili, shanga mu nkolo. Ai kitumile ku uhumi nuitu nu ku nsula nkulu kihenga u usu nuanyu. 18 Kunsoko ai kalowa kupembya kitalanyu, nene Paulo, ku nkua ang'wandyo ni nkua inzuya, kuiti u mulugu ai ukugiiye. 19 Ku kihuiila kitaitu ingi ntuni ku panyambele, angwi iloeelya, ang'wi ngala akiloelya ntongeela a Mukulu itu uYesu itungo nila kupembya kitalakwe? Itii shanga nyenye ikilo anga ni ili iauya? 20 Kunsoko u nyenye ingi ikulyo ni iloeelya ni litu.

3

1 Ku lulo, nai katulaa shanga kuhumile kugimya ikilo, ai kusigile kina ai ituile iziza kusaga kuko ku Athene king'wene duu. 2 Kikamulagiilya uTimotheo, muluna itu hangi munya milimo nuang'wa Itunda mu nkani ninza niang'wa Kristo, kumuika ikaku nu kumupoeelya kukaminkana nu uhuiili nuanyu. 3 Ai kitumile aya iti kisigo aleke kutula umoli wihi nua ku nkukankuka kupumiila nu lwago ulu, kunsoko akola mulingile kina kakondya sagulwa ku nsoko a ili. 4 Ku tai, itungo nai kukoli palung'wi nu nyenye, ai katongela kumuganuila nia kina ai katulaa pakupi kulija u lwago, nayo ai apumie anga nai mulingile. 5 Ku nsoko ili, nai natulaa nemilwe kugimya hangi, ai ndagiiye iti kusiga ndije kulinga migulya a uhuiili nuanyu. Anga itye u mugemi ai watulaa bahu wamugemaa, nu mulimo nuitu utule nankanda. 6 Kuiti uTimotheo ai uzile kitaitu kupembelya kitalanyu nu ku uletela inkani ni nkende migulya a uhuiili nu ulowa nuitu. Ai ukutambuie ni yakina mukete u ukimbukiilyi nu uziza migulya itu, ni kina mukete nsula kuihenga anga niiza usese kihung'waa nsula kumihenga unyenye. 7 Ku nsoko a ili, aluna ai kipoelya nangaluu nu nyenye ku nsoko a uhuiili nuanyu, mu lwago nu wagigwa nuitu wihi. 8 Ku itungili kikie, anga mi mike ikomo ku Mukulu, 9 Ku iti ingi ilumbi ni niuli kuminkiilye Itunda ku nsoko anyu, ku iloeelya lihi ni kukete ntongeela ang'wa Itunda migulya anyu? 10 Kulompile nangaluu utiku nu mung'wi iti kuhume kihenga u usu nuanyu nu kumongeelya ni kikepile mu uhuiili nuanyu. 11 Itunda itu hangi Tata mukola, nu Mukulu itu uYesu wakutongeele i nzila yitu kupike kitalanyu. 12 Nu Mukulu amuike mongeeleke nu kukila mu ulowa, muze miloilwe nu kualowa i antu ihi, anga ni kimutendeela unyenye. 13 Nu itume izi iti kuikomya inkolo nianyu itule shanga nu utukwi mu welu ntongeela ang'a Itunda nuitu hangi Tata nuitu mu upembyi nua Mukulu uYesu palung'wi ni elu akwe ihi.

4

1 Panyambele, aluna, ku umukinyila nu kumusinja kung'wa Yesu Kristo. Anga nai musingiiye u ulingasiilyi puma ki taitu mpyani ni mutakiwe kugendeela nu kumuloeelya Itunda. Ku nzila yiyo ga mugendeele nu kituma ikilo. 2 Ku nsoko mulingile ingi ulingasi kii nai kuminkiiye kukiila Mukulu uYesu. 3 Kunsoko nanso yayo ulowa nuang'wa Itunda: u weligwa nuanyu - kina mu uhuge u ugoolya, 4 Kina kila ung'wi anyu walinge i mpyani a ku ungatila u musungu nuakwe mukola mu welu nu upolo. 5 Leka kutula nu musungu kunsoko a nsula a muili (anga anyaingu ni shanga amulingile Itunda). 6 Waleke kutula umoli u mutu wihi nuika puta i mimbi nu kumusasha u muluna nuakwe ku nsoko a lukani ulu. Kunsoko uMukulu yuyo mukola kususha ikuo ku makani ihi aya, anga nai katulaa katongelaa kuakania nu kua kuiila. 7 Ku nsoko uMukulu shanga ai ukitangile ku ushapu, ila ku welu. 8 Ku lulo nuilihitaa ili shanga wiahitaa i antu, ila wimuhitaa Itunda, nuiminkiilya uNg'wau Ng'welu nuakwe. 9 Kutula ulowa nua aluna, Kutili i nsula a muntu wihi ku ukilisilya, kunsoko mumanyisigwe nu Itunda kilowa nyenye ku nyenye. 10 Kulu kuulu, ai itumile aya ihi ku aluna niamoli ku Makedonia ihi, kuiti ku umusinja, aluna, mitume ga ni ikilo. 11 Ku umusinja muhung'we nsula kikie likalo nula utigi, kukela i milimo anyu, nu kituma i mulimo ku mikono anyu, anga nai kumusingilye. 12 Itume aya iti uhume kugendeela iziza nu ku upolo ku awo niamoli kunzi a u huiili, iti uleke kukepelwa nu winzi wihi. 13 Shanga kuloilwe unyenye mulinge nishanga tai, unye aluna, migulya a awo ni alae, iti muleke kisusumya anga angiiza ni agila anga kulu kuulu kutula itungo ni lipembilye. 14 Anga itule ku uhuiie kina uYesu ai ukule nu kiuuka hangi, iti uu Itunda ukualeta palung'wi nu Yesu awo nialae insha mu ng'waakwe. 15 Ku nsoko a ayo ku umutambuila u nyenye ku lukani nula Mukulu, kina usese ni kukoli kiapanga, ni kikatula kukoli itungo nila kupembya kitalakwe uMukulu, kulu kuulu shanga kika atongeela awo nialae mu nsha. 16 Ku nsoko uMukulu mukola ukusima puma mu malunde. Ukupembya nu luli lukulu, palung'wi nu luli nulang'wa malaika nu mukulu, palung'wi ni kinembu kang'wa Itunda, ni enso nai atulaa akuza mung'wa Kristo aki uka hanza. 17 Uugwa usese ni kiapanga, ni kusagile, ki kihanguila mu malunde palung'wi ni enso kumusingiilya uMukulu migulya. Ku nzila iyi ku utula nu Mukulu mahiku ihi. 18 Ku lulo, mi poeelye nyenye ku nyenye ku mukani aya.

5

1 Itungili, ku makani a itungo ni matungo, aluna, kutili i nsula kina kintu kihi ki kilisigwe kitalanyu. 2 Ku nsoko u nyenye akola mulingile ku tai tai ni yakina luhiku nula Mukulu lupembilye anga u mii nuipembyaa utiku. 3 Apo ni itambula ikoli, “Ulyuuku nu upanga”, papo u ubipigwa wiazila ki mpumpugiili. Ingi anga u utugi nui muhangaa unyinya ni mulito. Shanga ikahuga ku nzila ihi. 4 Kuiti unyenye, aluna mikutili mu kiti ga nu luhiku ulo lu muziile anga mii. 5 Ku ndogoelyo unyenye mihi ingi mi ana a welu hangi ana a mung'wi. uSese shanga ki ana a utiku ang'wi mukiti. 6 Iti gwa, kuleke kulala anga auya ni ilala. Ila kelye nu kutula kiahugu. 7 Ku nsoko ni ilala, ilala utiku ni enso ni igala, igala utiku. 8 Ku nsoko usese ingi ana a mung'wi, kutule ahugu. Kutugale i ngula a uhuiili nu ulowa, ni nkompila a shuma, niiza kuku kuulu nua ugunwa nu itungo nili pembilye. 9 Ku nsoko Itungo shanga ai ukuholanilye u ng'wandyo ku nsoko a ikuo, ila

ku kulije ugunwa kunzila a Mukulu uYesu Kristo. 10 uNg'wenso yuyo nai
ukushiie iti kina, anga kutulle miho ang'wi kulae, kuikie palung'wi nu
ng'wenso. 11 Ku lulo, ipoeelyi nu kizenga nyenye ku nyenye, anga niiza
yakondile mitumaa. 12 Aluna, ku umulompa mualinge awo ni itumilwa
mukati anyu ni awo niamoli migulya anyu ku Mukulu ni awo ni imusija.
13 Ku umulompa mualinge ga nu kuinkiilya u ukulu ku ulowa ku nsoko
a mulimo nuao. Mutule nu ulyuuku mu kati anyu unyenye akola. 14 Ku
umusinja, aluna: muahugule nishanga alongoe mu lugendo, akinyili nia
humilwe u ukata. A ailyi ni anyeku, hangi mutule agimya ku ihi 15 Gozeeli
waleke kutula umoli wihi nui susha u ubi ku ubi ku muntu wihi. Badala
akwe, itumi nimakende ku kila ung'wi anyu nu ku antu ihi. 16 Iloeelyi
mahiku ihi. 17 Lompi shanga kupikiila impelo. 18 Mulumbiilyi Itunda ku
kila ikani, kunsoko uwo wuwo ulowa nuang'wa Itunda kitalanyu mung'wa
Yesu Kristo. 19 Leki kumuhumyi uwai u Ng'wau Ng'welu. 20 Leki ku umeli
u unyakidagu. 21 Magemi i makani ihi. miliambe ni ikende. 22 Ihuji ni
kila wigeeleki nua ubi. 23 Itunda nua ulyuuku amukondaniilye mu welu.
Nkolo, umi nua muili i ikwe kutili utumuli mu upembyi nuake uMukulu
nuitu uYesu Kristo. 24 uNg'wenso nai umitangile ingi ng'welu, nu ng'wenso
yuyo munya kituma. 25 Anyandugu, kulompeeli. 26 Alamushi i aluna ihi
ku ulungili nu welu. 27 Kumusinja mu Mukulu kina ibada ili lisong'we
ku aluna ihi. 28 Ukende nua Mukulu itu uYesu Kristo utule palung'wi nu
nyenye.

2 Athesalonike

1 uPaulo, Silwano, nu Timotheo, ku matekeelo a Athesalonike mung'wa Itunda Tata nuitu nu Mukulu uYesu Kristo. 2 Ukende nu utule kitalanyu nu ulyuuku nuipumaa kung'wa Itunda Tata nuitu nu ku Mukulu uYesu Kristo 3 Ikutakile usese kumulumba Itunda mahiku ihi ku nsoko anyu, aluna, Ndogoelyo izi zizo ni ikutakile, ku nsoko u uhuiili nuanyu uku kula lukulu, nu ulowa nuanyu ku kila umuntu wongeeleke ku widu. 4 Iti usese akola ku uligitya ku unyangulu migulya lanyu m matekeelo ang'wa Itunda. ku utambula inkani nia isumbiilo nilanyu nu uhuiili ni mukete mu lwago lihi. Ku utambula ku nkani nia lwago ni mugimiiye. 5 Iki kiko kilingasiilyo nika ulamulwa nua tai ane ang'wa Itunda. Mapumilo a aya ingi kutula u nyenye mualigwe kutula mianya kingila mu utemi nuang'wa Itunda naza kunsoko akwe mukagigwa. 6 Ku nsoko ingi tai ane kung'wa Itunda kuasukiilya ulwago awo ni imajaa unyenye, 7 nu kuinkiilya u uulowa unyenye ni magigwa palung'wi nu sese. Ukituma iti itungo nila ku kunukulwa kitalakwe u Mukulu uYesu kupuma kilunde palung'wi nu malaika nua uhumi nuakwe. 8 Mu lulimi nuala moto ukualipya ubibi awo nishanga amulingile Itunda ni ao ni agila u lwijo mu nkani ninza nia Mukulu witu uYesu 9 Akagisha ku ulimiligwa nua kali na kali aze atuile abaguwe nu ukoli nua Mukulu ni ikulyo nila ngulu niakwe. 10 Ukituma itungo nuikapembyaa iti ku kuligwa ni antu akwe nu ku akuila ihi nai ahuiie. Ku nsoko u ukuili nuitu kitalanyu ai uhuiiwe kitalanyu. 11 Ku nsoko iyi ku umulompa unyenye mahiku ihi. Kilompaa kina Itunda nuitu amualye kutula ai musigiiwe kitangwa. Ku ulompa kina wahume kupikiilya kila i nsula a ukende nua kila mulimo nua uhuiili ku ngulu. 12 Ku ulompa imakani aya mulije kulikulya i lina nila Mukulu Yesu. Ku ulompa kina mulije ku kuligwa nu ng'wenso, kunsoko a ukende nuang'wa Itunda nuwu nua Mukulu uYesu Kristo

2

1 Itungili kutula kupembya ku Mukulu itu uYesu Kristo nu kuilingiila palung'wi nung'wenso; ku umulompa unyenye aluna itu, 2 kina muleke kunyong'wa ang'wi kagigwa ku upepeele, ku nkolo, ang'wi ku lukani ang'wi ku ibada ni ligeelekile kutula lipumile kitaitu, ize liligitilye nia kutula luhiku nula Mukulu yakondya lapikaa. 3 uMuntu nua leke kumukongela ku mpyani ihi. Kunsoko shanga lizile kupikiila uwo u ugwi nuikapumila hanza nu muntu nua ugumaniilyi wakunukulwe, uyo ung'wana nua ubipya. 4 Uyu yuyo nuikingila, nung'wenso winyansulaa umukola aze mukingila Itunda ni kihi ni kipoeligwa. Ni mapumilo akwe, wikiie mu itekeelo nilang'wa Itunda nu ikilagiila ng'wenso kutula anga Itunda 5 Itii, shanga mukimbukile kutula nai nkoli nu nyenye ai numutambuie migulya a makani aya? 6 Itungili mulingile iko ni kimukingilaa, Iti kina wahume ku kunukulwa ku matungo nu maziza nuikapikiila. 7 Kunsoko i kinkunku ni kang'wa uyo u muntu munya kupiluka ukituma mulimo kupikiila itungili, iti udu ukoli nuimukingila itungili kupikiila nuika pumigwa munzila 8 Uugwa uyo u munya kupiluka nuikakunukulwa, naiza uMukulu uYesu wikamubulaga ku mihupo a ilangu nilakwe. Mukulu wikamuika shanga kintu kihi ku ukunukulwa nua upembyi nuakwe. 9 Upembyi nuang'wa uyo munya kupiluka wikatula

nsoko a mulimo nua mulugu ku ngulu yihi, ilingasiilyo nia ukuilwa nua uteele, 10 nu uteele wihi nu ukete u wii. iMakani aya aze amoli ku awo niakulimila, ku nsoko shanga ai ausingiiye u ulowa nua tai ku nsoko a kugunwa kitalao. 11 Ku nsoko nanso Itunda ukuatumila mulimo nu ukete u ubi iti ahuiile u utele. 12 Mapumilo akwe ingi kina ihi akulamulwa, awo naza shanga ahuiie i tai ila nianso iloeelya mu wii. 13 Kuiti kutakiwe kumulumba Itunda kila nkua kunsoko anyu aluna ni muloilwe nu Mukulu. Kunsoko uMukulu ai umuholanilye unyenye anga lugano nula ugunwa ku welu nua Ng'wau Ng'welu nu uhuiili ku iyo itai. 14 Iki kiko nai umitengie unyenye, kina kukiila nkani ninza muhume kuli lija ikulyo nila Mukulu nuitu uYesu Kristo. 15 Ku lulo, aluna, imiki ikaku, Ulingi uwo ulogo nai mumanyisigwe, ku lukani ang'wi ku mabada itu. 16 Itungili, uMukulu nuitu uYesu Kristo mukola, nu Itunda Tata nuitu nai ukuloilwe nu kuinkiilya ipoeelya nila kali na kali nu ugimya nu ukende ku nsoko a likalo nu lupembilye kukiila ukende, 17 a mu poelye nu kuiika ikomu i nkolo nianyu mu kila lukani nu mulimo nu uza.

3

1 Ni itungili, aluna, kulompeeli, kina u lukani nula Mukulu luhume kenela nu ku kuligwa, anga ni yili ga nu kitalanyu. 2 Lompi kina kuhume kugunwa kupuma mu ubi nua antu ni apiluki, ku nsoko shanga ihi akete u uhuiili. 3 Kuiti uMukulu ingi muhuiili, naiza ukumukomisiilya unyenye nu kumusunja kupuma kung'wa uyo u mubii. 4 Kukete ugimya mu Mukulu kunsoko anyu, kina mukituma hangi mikalongoleka kituma imakani naiza ku umulagiilya. 5 uMukulu wahume kutongeela inkolo nianyu mu ulowa nu ku ugimya nuang'wa Kristo. 6 Itungili ku umulagiilya, aluna, ku lina nila Mukulu uYesu Kristo, kina muhuge kila aluna niiza wikie likalo nila ukata ni shanga kupembelya ni ntendo naiza muisingiiye kupuma kitaitu. 7 Ku nsoko unyenye akola mulingile ingi ibahu kitalanyu ku utyatisha usese. Shanga ai kikie mukati anyu anga awo naza agila u lwijo. 8 Hangi shanga ai kulie indya nia muntu wihi bila kulipila. Badala akwe, ai kitumile i milimo utiku nu mung'wi ku milimo ni mikaku hangi ku lwago, iti kuleke kutula muligo ku muntu wihi kitalanyu. 9 Ai kitumile iti shanga ku nsoko kiagila u uhumi. Badala akwe, ai kitumile izi iti kutule mpyani kitalanyu, iti kina muhume ku utyatisha usese. 10 Matungo nai katulaa palung'wi nu nyenye ai kumulagiiye, “Anga itule ung'wi anyu shanga uloilwe kituma u mulimo, nua leke kulya.” 11 Kunsoko kuija kina ang'wi akulongoleka kutula akata mukati anyu. Shanga akituma i milimo kuiti badala akwe ingi antu niagila i masigo. 12 Itungili awo nienso ku ulagiilya nu kua langa mu Mukulu uYesu Kristo, kina kusinja itume i milimo ku upolo nu kulya indya niao i akola. 13 Kuiti unyenye, anyandugu, Muleke kusha i kisha mu kanka ka nkolo mu kituma niiza tai tai. 14 Anga itule muntu wihi shanga uloilwe kukulya u lukani nu litu mu mbugulu iyi, mutule ahugu nu ng'wenso hangi muleke kutula nu muhangu palung'wi nu ng'wenso, iti kina ahume kuhung'wa minyala. 15 Leki kumuhoeli anga mulugu, kuiti muhuguli anga munyandugu. 16 uMukulu nua ulyuuku mukola waminkiilye u ulyuuku itungo lihi mu nzila yihi. uMukulu watule nu nyenye mihi. 17 Uwu ingi mulamu nuane, Paulo, ku mukono nuane mukola, naiza ingi logo mu kila ibada. Iti uu nikilisa. 18 Ukende nua Mukulu nuitu uYesu Kristo uhume kutula nu nyenye mihi.

1 Timoteo

1 Paulo, Mitumi nuang'wa Yesu Kilisto, kendenkania mlago lang'wi
Tunda numuguni witu Yesu Kilisto numugimya witu, 2 kung'wa Timoteo
ung'wanane nuatai muuhueli: Nekanda, ukende nuupolo nuupumile
kung'wi Tunda Tata nukung'wa Yesu Kilisto Mukulu witu. 3 Anga
naenukupepeeye naenihegile nikenda kumakedonia, usage kuefeso inge
kina uhume kuahama iantu angwi alekekumanyisa umanyisi nuungiza.
4 Hange alekekulegeelya imakumo nuupangi nuaulangi nimagila impelo.
Aya isasha kikunguma kukila kuaaelya kulongolesha umupango nuang'wi
Tunda nuauhueli. 5 Inge gwa isigo nelilago ile ulowa nuupumile
munkolo ninza, muusigi nuuza numuhueli nuatai. 6 Ang'wi aantu
aliuiye isigo ikaleka uumanyisigwa uwu nukupilukila uligiti nuekepungu.
7 Aloilwe kutula amanyisi amalago, kuile shaaine niakulutambula ang'ei
niakulukazela. 8 Kuite kuine kina ilago iza angwi umuntu ukulitumila
mutaitaii. 9 Kulengile kina, ilago singaaileikilwe kunsoko amuntu
nukele etai, inge kunsoko aunangi ilago niapiluki, antu nesinga akueli
hange niakete imilandu agila Itunda hange ashapu (Adobu). Iikilwe
kunsoko ao niibulaga Atata niaia ao, kunsoko aabulagi. 10 Kunsoko
akosi, kunsoko aantu niigoolya, kunsoko aawa niiteka iantu nukuatenda
atugwa, kunsoko aateele, kunsoko aihengi auteele hangi wihi nukule
kensengele nyuma nuulagili nuauhueli. 11 Ulagiili uwu utakanile ninkani
ninziza niaukulu wang'wi Tunda nuekembetwa naza kung'wao ehuiwe.
12 Numulumbeye u Yesu Kilisto Mkulu witu. Aeumpee ngulu, kunsoko
aeumbaiye unene kulula numuhueli, hange wikambika muwitumi. 13 Aeni
muntu numumeli, maji hange muntu numulei. Kuite nikapegwa ukende
kunsoko aitendile kuupungu singaainikuie. 14 Kuite ukende nuang'wi
Tunda witu wizue uuhueli nuulowa nuukole mung'wa Kilisto u Yesu.
15 Uutung'wa uwu wauhueli hange unonee usingiligwe niantu ehi, kunsoko
u Yesu Kilisto auzile muhe kuguna niamilandu. Une numubii kukila
ehi. 16 Kuite kunsoko eye une aepegilwe ukende nuukati ane unene,
kanziilya ehi, u Yesu Kilisto wigeelye ugimya wehi. Autendile ite
anga kilingasiilyo kuehi neikamuhuela nuanso kunsoko aupanga nuakale.
17 Nitungeli kumutemi numugila empelo, nisingaukusha nisingukigela,
Itunda ung'wenso, itule ikulyo nuukulu nuakale nakale. Hueli. 18 Kuleika
ilagiilyo ile ntongela ako Timoteo, ng'waane. Kutenda ite kuning'aniilya
nuunyakidagu naeupumigwe apo pang'wandyo kunsoko ako. Inge utule
mumbita ninza. 19 Tenda uu inge utule nuuhueli ni sigo niza. Ang'wiao
niantu amahitile aya ikaulimilya uuhueli. 20 Anga ite Himenayo nu
Alekizanda ninamupeza umulugu amanyisigwe alekekumumela.

2

1 Kuite gwa ung'wandyo nuaaya ehi, inonee malompi nedua, ne-
maombezi, nilumbi atendeke kunsoko aantu ehi, 2 kunsoko atemi nawa
ehi niakete uuhumi, kina kuhumekikie mulikalo nulaupolo nuukilagi
muuhueli wihi nikulyo. 3 Ile iza hange legombekili ntongeela ang'wi Tunda
muguni witu. 4 Insula akwe nuanso iantu eki aguneke hange alinge itai.
5 Kunsoko ukole Itunda ungwi, hange ukole muhungi ung'we nung'wi
Tunda nukuantu inge u Yesu Kilisto. 6 Aewipumilye ung'wenso anga

mukomoli kuaehi, anga muheng'wa kumatungo napikile. 7 Kunsoko eye,
une unene aentendilwe numutuungwa nuankani ninziza hange numitumi,
kutambula itai. Singakutambula iuiteele. Une nimumanyisi waantu
nianyakilungu muuhueli nuatai. 8 Inge gwa, ntakile iagoha kela kianza
alompe nukuhumbula imikono ezekutile anga ikuo nukuailya. 9 Uu uu,
ntakile iasungu ikunekile eang'wenda negombekile, kikulyo nukigilya.
Ezeagila imasingi nasukile, ang'wi zahabu, ang'wi lutu, ang'wi angwenda
niansailo nkulu. 10 Hange nakile atugale iang'wenda niakuakumbaiasungu
niitambule uuchaji kukeila intendo niza. 11 Umusungu nuamanye
mukianza kaukulu hange nukugomba ehi. 12 Singa numugombilye
umusungu kumanyisa, ang'wi kutula nuuhumi kumogohekwe inge wikie
nukianza kaukilaji. 13 Kunsoko uadamu aeuumbilwe ng'wandyo, ueva
wikimalinkilya. 14 Uadamu singaaukongewe, kuite umusungu aukongewe
lukulu nukupiluka. 15 Ata uu, ukugunwa kukiela kutuga eana, ang'wi
akulongoleka muuhueli nuulowa hange numuogigwi nimahala nimaza.

3

1 Intambo eye auhueli: angeze muntu ukete nsula akulula memeili,
ukete nsula nziza. 2 Kuite gwa umemeeli aleke kulula wakumelwa.
Inge kusinja wattule mugoha nuamusungu ung'wi. Inge kusinja wat-
ule nuakatekati, upolo, nuautalatibu, mulende; Inge kusinja watu-
lenuuhumi nuakumanyisa. 3 Wezeleka kutumila imagae (ntule), inge
numuliuku nukete uupolo. Kusinja waleke kulowa impia. 4 Inonee
kuimiila iza iantu amunyumbakwe ung'wenso, nianaakwe yianonee
kumugombwa kumakulyo ehi. 5 Indogoilyo angeze umuntu shuulingile
kuemiila iantu amunyumbakwe ung'wenso, ukulilela uli itekeelo lang'wi
Tunda? 6 Aleke kutula muhueli numupya, kunsoko kina waleke
kikumbula nukugwa muulamuli anga umulugu. 7 Kusinja hange atule
nulukumo nuluza kuehi niakole kunzi, nsoko walekekugwa muminyala
numulego nuamulugu. 8 Mashemasi, uu nieenso yeanonee kutula
agombilwe kukuligwa, alekekutula nintambu ibiile. Aleke kutumela
imagae (ntule) kukila ikatekati ang'wi kutula ninsula. 9 Wahuma
kukendegeela kisigo niza etai iyo nauhueli naekumbuwe. 10 Hange
atule agombilwe hanza, ekiuye ahume kituma kunsoko agila anga
kumelwa. 11 Niasungu uu lukulu atule akete ikulyo. Aleke kutula
akueli. Ezeakole katekati hange akueli kunkani yehi. 12 Iashemasi kusinja
ezeagoha niamusungu ung'wiung'wi kusinja ahume kuemiila iza iana
ao nawe ni amunyumba yao. 13 Kunsoko awa niakutumeka iza upata
wimeki nuuza nuugimya nuukulu muuhueli nukole mung'wa Yesu Kilisto.
14 Kumaandeka imakani aya kung'waako, hange nikuie kiza kung'waako
pakupi tai. 15 Kuite angeze kutinia, kuandeka nsoko uhume kulenga
ezeuli kenda munyumba ang'wi Tunda, inge mitekeelo nilang'wi Tunda
numupanga, kimpandwa nuaeligwa nuatai. 16 Hange shayukukingileka
kina tai aii Tunda nuukunukuwe ukulu: “Aewigeelekile mumueli wik-
agombwa nung'wang'welu, wikigela nukung'wa malaeka, wikatanantigwa
mung'waso muanyakilungu, wikakegenwa munkumbigulu, hange wika-
holwa migulya muukulu.

4

1 Itungele ung'wang'welu ukulambula ng'walye ng'walyee kina
imatungo napembilye iantu ang'wi akuleka uuhueli nukutula

ekisa kutegeelya inkolo niekongelana nuumanyisi nuakehing'wi
2 neikamayisigwa kuuteele. Nuumeli. Imasigo ao akukailwa.
3 Akumugilya kutena nukusingilya indya ni Tunda auiumbile itumilwe
mung'wao kilumbi niahuee nawamelengile itai. 4 Kunsoko kila ikintu
Itunda nukiumbile kiza. Kulile iki nehuusingilya kilumbi kegombilwe
kuhitwa. 5 Kunsoko kikogigwa kukiila lukani lang'wi Tunda nukunzila
amalompi. 6 Ang'wi ukumaika imakani aya ntongeela aalune, ukutula
wemitumi numuza nuang'wa Yesu Kilisto. Kunsoko uginile kulukani
lauhueli nukuumanyisigwa nuuza nuutyatile. 7 Kuite mahite imahuumo
namilie aya niamaloilwa iasungu niakombi. Kuleka ite, wimanyise
uewe nuuhueli. 8 Kundogoilyo uwigemi nuamuile unonee inino, inge
uuhueli unonee kukila imakani ehi. Ikendegeela ilago kulikalo litugo ile
nulikalo nuluzile. 9 Ulukani ulu lakuhuelwa hange lulu lugombwe ekulu.
10 Kunsoko eye kuaga nukituma mulimo kugulu nukukila. Kunsoko
kukete ugimya kung'wi Tunda numuupanga numuguni waantu ehi, kuite
kuahueli. 11 Umatambule nukumamanyisa imakani aya. 12 Umuntu wehi
waleke kuumela uhumbe wako, Badalakwe, utule wiakuegwa niantu ehi
niahueli, kuntambu, mulugendo, muulowa, muuhueli, nuwelu. 13 Singa
niniikiza, saga muusomi, nemuulangi, nukumanyisa. 14 Uleke kukimela
ikipegwa nikikole mukati ako, naiupegilwe kukiile kidagu, kuekiiligwa
imekono nianyampala. 15 Umakele imakani aya. Wikale mumo kukula
kung'waako itule wigele kuantu ehi. Amba kukila mulugendo lako
nukumanyisa. 16 Saga mumakani yaya. Indogoilyo akituma ite ukiguna
uewe nawaniakutegeeye.

5

1 Lekakumukenela umugoha numunyampala. Inge mutie umoyo anga
Tata ako. Anga nueatia umoyo iakumba niakigoha anga kina aluna
ako. 2 Uatie umoyo iasungu niakombi anga aia ako, nianso anga
adada ako kuuza wehi. 3 Akulye niashiewe niagoha ao, awa niashiewe
etaitaai. 4 Kuite ang'wi nushiewe ukete ana ang'wi inzukulu, aalekehanza
amanye kupumya ikulyo kuantu amunyumbao ienso. Aleke aape nialeli
ikinyamolimo nikiza, kuite inge inonee ntongela ang'wi Tunda. 5 Kuite
nushiewe taitaai suyu nulekilwe win'wene du. Nung'wenso wezuekile
imasigo akwe kung'wi Tunda. Mahiku ehi wikae musela nimalompi
utiku numung'wi. 6 Ata uu, umusungu uyu nuikie muusambo ukule,
hateze ukole mupanga. 7 Hange umatanantya aya imakani aya kina
ezeagila nukumelwa. 8 Ila ang'wi umuntu singaukuitumila eatuma alewe,
lukulu awa niakole munyumba akwe, wauhita uuhueli hange mube kukela
umuntu nushuhuie. 9 Inge gwa umusungu waandekwe muauya anga
mushilwa wezeukete myaka nisingaekipungua makumi mutandatu, hange
musungu nua mugoha ung'wi. 10 Wezeulengikile kuntendo ninza, watule
wezuakee iana, ang'wi wakuile mukende kuageni, ang'wi wogilye imigulu
ahueli, ang'wi auaaiye naeagigwa, ang'wi aewipumilye kumilemo ehi
namiza. 11 Kuite kuashilwa niahumba, ukite kuchanguela muashilwa
auya. Kunsoko angaingele munsula amuile mung'wa Kilisto, akulowa
kutinwa. 12 Kunzila eye ingila migazo kunsoko ebumanga kipumya
kung'wao anga pang'wandyo. 13 Hange gwa ingila muitumi nuaunegetu.
Neanso epilima ito nito. Singa udu kina anegetu, inge emelana, hange
ingeila imakani auya. Nianso itambula imakani nishayianonee kumatam-
bula. 14 Kuite gwa unene ndoilwe iananso atinwe, atuge iana, imiile imalo

ao, nsoko aleke kumupa umulugu ilyoma nilakusemela kutuma umulandu.
15 Kunsoko ang'wiao amupilukie umulugu. 16 Ang'wi ukole musungu
wehi ukete ashilwa, inga waailye, nsoko itekeelo lilekekuhumiligwe, nsoko
lihume kuaailya awa niashilwa taitaai. 17 Inge ianyampala awa niisinga
iza aaligwe kina anonee kukuligwa nkua yehi, lukulu kuawa neituma
kumanyisa ulukani lang'wi Tunda. 18 Kunsoko imaandeko atungile, “Uleke
kumemunya umulomo ing'ombe nikilya inolya.” hange “Umitumi unonee
kipegwa kakwe. 19 Leka kusingiilya uusemelwa kuanyampala inge itule
akole akueli abiili ang'wi atatu. 20 Akenele iatumuli ntongeela aantu
ehi nsoko niang'wi niasagile kang'wi akogopa. 21 Nukulagiiye kungulu
ntongeela ang'wiTunda, nintongeela ang'wa Yesu Kilisto, niamalaika
niatunulwe, kina ulangaile imalagoaya uleke anga ubaguli, nikina uleke
kutuma ikanilehi kwakubagula. 22 Uleke kukaya kunuekilya umuntu
imikono. Uleke kutuma umulandu nua muntu numungiza. Yukunonee
kigoza uewe utule wimiza. 23 Shainonee kung'wa imazi du. Inge gwa,
ung'we imagae mashenyi kunsoko anda nuulwae ukole nuakila itungo.
24 Imilandu naantu ang'wi igeeleka kwe, nukuatongeela kuulamuli. Kuite
imelandu eng'wi ilyala kunyuma. 25 Kuu uwu, imelimo ing'wi nimiza
ilingika kwe, kuite nemingiza shekepikika.

6

1 Awa ehi niakole pihe nijoki anga atugwa ahoeele iakulu ao anga niakete
ikulyo lehi, yeanonee itume uu nsoko elina lang'wi Tunda nuumanyisigwa
uleke kulukilwa. 2 Iatugwa niakete iakulu niahuie aleke kuamela kunsoko
nianso aluna. Kuleke nianso manyisa nukutanantya imakani aya. 3 Ang'wi
muntu fulani ukumanyisa kuuubi hange shuusingiye imalengaso itu aya
nakuelekile, nae nkani nia mukulu u Yesu Kilisto, ang'wi shanga akugomba
imanyiso niletongeela muuhueli. 4 Umuntu uyu ukikumbula hange shuine
lehi. kuleka gwa, ukete ulei nuwikungumi munkani. Inkani izi yetuga
welu, wilei, wisensi, usuki nuubi, 5 hange kiogo nikama tungotungo
muantu imahala ao abepile. Amelekile itai. Asigile kina uuhueli nzila
augole. 6 Itungeli uhueli nukugomba nsailo nkulu. 7 Kundogoilyo
singaeukuzile nikentu munu mihe. Hange shakuohola kentu kehi kupuma
munu mihe. 8 Kuleka nianso, kukoneleke nindya niang'wenda. 9 Itungeli
awa niakulula akete insao igwiza mumagenywe, kukiila ukutegwa. Igwiza
kuupungu nuedu ninsula mbi, hange mumaintu ehi neiatenda iantu apike
muulimeli nuubi. 10 Kunsoko kulowa impia inge ng'wandyo nuakila
uubi. Iantu niakete insula nanso, alimeigwe kule nuukueli hange isonsile
ienso kuukia nuedu. 11 Kuite uewe muntu nuang'wi Tunda, mamanke
imakani nanso. Mityate ekulu, utaua, uhueli, ulowa, wigigimeeli, nuupolo.
12 Ikue embita nenza nauhueli. Ambiela upanga nuakale nuilangiwe.
Inge aensoko seye kina aupumilye uwihengi ntongeela aakueli udu kuiiki
nekiza. 13 Kuupa ilago ele ntongeela ang'wi Tunda nuezusokilye imaintu
ehi ikie, hange ntongeela ang'wa Yesu Kilisto, nauligitilye itai kung'wa
Pontio Pilato. 14 Kendegeela ilago kuutimeeli, wezewimugila kuaiilya,
singa ukia kumukulu witu u Yesu Kilisto. 15 Itunda ukigeelya uezi wakwe
kumatungo yayo - Itunda, ukembetilwe, ngulu zizodu, Mtemi muamukulu,
Mkulu nukuligilya. 16 Ung'wenso du ukikie nikale hange nuikie muwelu
nishawihugelwe. Kutile umuntu nuhumilekumuona hange nuhumile
kumugoza. Kung'waakwe itule ikulyo nuuhumi nuakale. Huela. 17 Aile
iagole niamunkumbigulu uwu alekekikumbula, hange aheje uuhueli

muugole, nesinga watai. Kuleka nianso, yeanonee kue kumuhuela Itunda. Nuikupeza uugole wihi nuatai nsoko kulowe. 18 Aile iatenda maza, agolipe mumilimo nimiza, atule akende, nukugomba kupumya. 19 Kunzila eye akiekilya kitako nikiza kumakani nazile, nsoko kina ahume kuamba likalo ulyenso 20 Timoteo, kisunge iki nupegilwe iheje nuudui nuakipungu nuwikungumi nuakigilya nueze wauteele wiheja uhugu. 21 Iantu ang'wi itanantya imakani aya, neite aulya uuhueli Uukende ulule ukole palung'wi nue.

2 Timoteo

1 Paulo muutung'wa nuang'wa Yesu Kilisto anga Itunda nuloilwe,
uulukulu anga ilago nilaupanga nuukole mukati ang'wa Yesu Kilisto.
2 Kung'wa Timoteo ung'wana numuloilwe: Nekanda, nuukende nuupolo
kupuma kung'wi Tunda Tata nu Yesu Kilisto Mkulu witu. 3 Numusongeeye
Itunda, uyu nikumitumela kisigo niza anga uu naeatendile iatata ane,
ange nkimbuke ninkole mumalompi ane. Utiku nu 4 mung'wi nkete
nsula akuuona, inge gwa wizule uulowa. Nulukimbukile uliholi lako.
5 Aenekeze kimbushigwa uuhueli wako nueli, apo naeng'wandyo aikie
kung'wa nyukulu nuako u Loisi nuia nuako u Yunisi. Hange ngila itai kina
uhueli nuanso wikie mukati ako gwa. 6 Iye inge nsoko nakukimbusha kuk-
iusha ekipegwa kang'wi Tunda nikikole mukati ako kunzila akuekiiligwa
imekono nane. 7 Kunsoko Itunda singukupee inkolo nawoa, inge angulu
nuulowa nikulyo. 8 Kuite ulekekuonela iminyala nua Mukulu witu, sunga
ganuwu nuane unene Paulo mutungwa nuakwe. Inge utule palung'wi
mulwago kunsoko autananti uu lukulu angauhumi wang'wi Tunda. 9 Inge
Itunda aukugunile nukuitanga uitangi nuutakatifu. Shanga aewitumile
itensoko amelimo itu inge angaukende nuunonelya wakwe nuanso. Auku-
pee imakani aya mung'wa Kilisto Yesu aeakili imatungo kanza. 10 Kuite
itungo ele uguni nuang'wi Tunda wakunukulwe kiza kumuguni witu u
Yesu Kilisto. Ukilisto wikamipelwe insha nukuleta uupanga nisiga ukupela
kuwelu nuankani niza. 11 Kunsoko yiyi nikabagulwa kulula nimutananti,
mutumi hange nemumanyisi. 12 Kunsoko yiyi kaga gwa, kuite singa
minyala soko numulengile ninamukuela. Nkete itai kina nuanso ukumile
kukigoza iki nenakiika kung'waakwe sunga uluhiku lulo. 13 Ukimbuke um-
ufano nualukani nulauhueli naewigule kupuma kung'waane, palung'wi
nuuhueli nuulowa nuukole mukati ang'wa Yesu Kilisto. 14 Magoze imakani
nimaza naeukupee Itunda kukiila ung'waung'welu nuikie mukali itu.
15 Ulengile kina, neikie mu Asia aeanalekile' Mumbi ele akole ia Figelo
nia Hemogene. 16 Umukulu walisamile ito lang'wa Onesiforo kunsoko
nkua yedu aundoeye hangi shangaaunionee iminyala ekitungo kane.
17 Kuleka gwa iti, naukole ku Roma aundumile kungulu hange wikandija.
18 Itunda nuamujalie kumupa ukende kupuma kung'waakwe uluhiku
nutanso. Anga naunzaiye naenkole ku Efeso uwe ulengile iza.

2

1 Kuite uewe ng'waane, upegwe ngulu muukende nuukole mung'wa
Yesu Kilisto. 2 Nimakani naewigulye kung'waane muihengi naeiidu,
umaike kuantu niahueli niahumile kumanyisa niauyagaa. 3 Tula palung'wi
nunene mulwago, anga mulindi numuza nuang'wa Yesu Kilisto. 4 Kutile
umulindi nuituma imatungo yayo yayoo wezeukete nimilimo nimingiza
nalikalo nulemunu inge kina wamuloelye umukulu wakwe. 5 Hange
ang'wi muntu ukishinda liaza, singa ukupegwa ingala anga waleke kutyata
ulengaso. 6 Kusamilye kina umukulima nukete ebidii watule wang'wandyo
kugauilwa imazao akwe. 7 Tapazali nikinikukilinga, kundogoilyo Umukulu
ukupa kulenga mumakani ehi. 8 Mukimbuke u Yesu Kilisto, kupuma
ukiugwa nuang'wa Daudi, naeuiukile kupuma muashi. Ite anga ulukani

lane nukutananti inkani ninza, 9 inge kunsoko nanso kagigwa sunga
ukutungwa iminyololo anga nimugazi. Kuite ulukani lang'wi Tunda
kuminyololo. 10 Kuite gwa, nigigimieye imakani ehi kunsoko aawa ni
Tunda auasague, ingegwa nienso gaa alije uuguni nuukole mung'wa
Yesu Kilisto palung'wi nuukulu nuakali. 11 Intambu iye akuhuelika:
Angeze aekukule palung'wi nung'wenso, kuikie nung'wenso goa. 12 Anga
kigigimilye, kuutemya palung'wi nung'wenso gaa anga kumuhile nu-
anso, nung'wenso gaa ukuhita usese. 13 Ang'wi singa kuutula kiahueli,
nuanso ukusaga kutula muhueli, indogoelyo shuhumile nuanso kihita."
14 Longoleka kuakimbisha imakani aya. Alange ntongeela ang'wi Tunda
aleke kikunguma minkani. Kunsoko kutile anga nsailo mukani ele. Kigeela
kueli ukole ubepi kuawa niakutegeelya. 15 Tula nikinyangulu kigeeleka
kina ugombigwe kuang'wi Tunda anga mituma mulimo numugila insoko
nakumelwa. Litumele ulukani latai mukulukuulu. 16 Iheje mumwanzo
nakiukumbigulu, nanso ongeelya nukukila uubi. 17 Imyanzo ao ikisapalila
anga inkomele shanga ipola niakole mung'wanso inge Himenayo nu
Fileto. 18 Awa antu niauiye itai. Ilunga kina uiuki wakonda kigela.
Akupiula uhueli nuaantu ang'wi. 19 Ata uu, ikitako nikikumu nikang'wi
Tunda kilungile, nuukete uandeki uwu, Umukulu ualengile awa niakwe,
hange kila nueleteza ulina lamukulu waleke uubi." 20 Mito nilakigole,
singa kina ikole useme niazahabu neshaba udu. Inge gwa ikole niiseme
niamakota nipihe. Niing'wi yao kunsoko akitumila mikulyo hangr ung'wi
yao singa yitumilwa mumakulyo. 21 Angeze umuntu ukioja ung'wenso
kupuma muitumelwi nesinga wikulyo, nuanso keseme nekikete ikulyo.
Uekilwe ikulu, ukete nsailo kumukulu, hange unoneigwa kukila mulemo
nuuza. 22 Imanke insula niauhumba. Umetyate itai uhueli ulowa
nuupolo palung'wi nawa niimitanga Umukulu kumoyo nuuza. 23 Kuite
uhite uupungu nimakolyo ao naupuuzi. Kuite ulengile kina ituga witei.
24 Umitumi nua Mukulu shayemunonee kilea, kuleka aya yemunonee
kulula mupolo kuantu ehi, numanyile kumanyisa, nukigigimiilya. 25 Inge
wasinje waamanyise kuupolo awaniimugilya. Itai Itunda wahume kuapa
kuungama anga amilinga itai. 26 Ahume kulija uulengi hange nukiheja mu-
muntengo nuamulugu, nae akule amateka nung'wenso kunsoko aulowe
wakwe.

3

1 Kuite ulenge ele: Mumahiku nampelo yukutula matungo makaku.
2 Kunsoko iantu akutula iloilwe ienso, alowa mpia, neikulya neakete
uwiloli, neakete uwing'eng'i, shanaakuiye ialeli ao niagila anga ikumbi
hange ashapu. 3 Niagila ulowa nuaupuumo, neshaatakile kikie nu-
upolo niauya, akinyeli, asongeeli, neshahumile kigilya, neakete epujo,
neshaatakile nimaza. 4 Ikatula nukuhitana, elogoha, neiloilwe ienso
hange alowa usambo kukila kumulowa Itunda. 5 Kukunzi akutula anga
ang'wi Tunda, kuite akumihita engulu akwe. Iheje muantu nianso.
6 Kunsoko ang'wi ao inge agoha neingila mumato naantu nukupepeelya
asungu niapungu. Awa asungu neizuwe nimilandu hange niitongeelwa
ninsula niakela kela iaina. 7 Iasungu awaite imanyisa imahiku ehi, kuite
kwee shaakupikiila uulengi nuatai. 8 Anga uu nua Yane nu Yambre
aeemikile kumuhita u Musa. Kunsoko eye amanyisi awa niauteele
imika kumuhita itai. Antu niabipile mumasigo ao, shagombekile kutula
nuuhueli. 9 Kuite shaakulongoleka nikuli. Kunsoko uupungu wao

ukuikwa muweguse kuantu ehi, anga naewile nuaantu ao. 10 Kuite uewe uutyatile uumanyisa wane, mulugendo lane, isigo lane, uhueli wane, wigigimeeli wane, ulowa wane nuuhumi wane, 11 Iwago, uuwai naeumpaatile uko ku Antiokia, Ikonia nuku Listra. Aenigigimiiye ulwago. Umukulu aungunile mung'wanso nanso ehi. 12 Ehi nialoilwe kikie mulikalo lakumukulya Itunda mung'wa Yesu Kilisto akagigwa. 13 Iantu niabi neikongelana akutula abi kukila. Akuakongela iauya. Nienso goa akongewe. 14 Kuite uewe, saga munkani naewimanyisilye nukuikuela mutai. Kunsoko ulengile wimanyisilye kung'wa nyenyu. 15 Ulengile kina kupuma uung'enya wako aulengile umaandeko nimatakatifu. Aya akumile kuukulya kunsoko auguni kunsoko auhueli mung'wa Yesu Kilisto. 16 Kela iandeko liekiwe mekupo nang'wi Tunda. Lenonee kumanyisa umanyisi nuansailo, kupepeelya, kuzipiilya ulutumo, hange nukumanyisilya mutai. 17 Iye kina umuntu nuang'wi watule ukondile, wezeupegilwe uhumi wehi kunsoko akituma kela umulemo nuuza

4

1 Kuupa ilago ile nilikete ulito ntongeela ang'wi Tunda nu Yesu Kilisto, nuezize alamula niapanga nawe niakule, hange kunsoko akukunukulwa kung'wake nuutemi wakwe. 2 Tanantya ulukani. Utule ukole muukondi kumatungo e nanonee nayanisinga anonee. Aile iantu imilandu ao, kenela, kazila, kuugimya wehi nukumanyisa. 3 Kundogoilyo imatungo iantu niika hita umanyisigwa nuatai. Kuleka ite, ekidumilya amanyisi niakumanyisa anga ensula ao. Kunzila eye iakutwi ao akutule asukasukilwe. 4 Akuleka kutegelya umanyisigwa nuatai, nukupilukila imahumo. 5 Kuite uewe utule umuhueli mumakani aya ehi, igigimielye mumakaku, itume umulemo nuautananti, uigeelye uitumi nuako. 6 Kundogoilyo unene nakonda kukegenwa. Imatungo nakuhega kung'waane ahugeela. 7 Nahumane etai, ulugendo nalumala, uhueli nuulindile. 8 Ingala natai eikilwe kunsoko ane, numukulu, nuilamule itai, uzize mpa uluhiku nulanso. Hange singaunene du. Inge ehi nialindie kunsula kigela kung'waakwe. 9 Witahidi ukaje kiza kung'waane. 10 Kunsoko u Dema wandeka, uuloilwe uunkumbigulu nuilugele hange wendile ku Thesalonike, u Kreseni wikenda ku Galatia, nu Tito wikenda ku Dalmatia. 11 U Luka du nukole palung'wi nunene. Umukole u Maliko wize kung'waane kunsoko nuanso wamihumi kung'waane muwitumi. 12 Namulagiilya u Tikiko ku Efeso. 13 Izoha ilo naelilekile Troa ku Karpo, nuzile ulelete, palung'wi nimbugu iza kukila izinia ndeli. 14 U Alekizanda muzipya yuma autendee nimabi edu. Umukulu wiikamupa ikinyamulimo anga intendo yakwe. 15 Nuewe gaa uhuguke nung'wenso, inge auigi kukila inkani yitu. 16 Muukueli wane nua ng'wandyo, kutile anga muntu wehi naewimikile palung'wi nunee, kuleka ite kila umuntu wikandeka. Itunda waleke kumuailya igazo. 17 Kuite Umukulu wikimeke palung'wi nunene, wikampangulu nsoko kina kukiela kung'waane, lukani lutambulwe kuutimeeli nianyakilungu apegwe kija. Aengunilwe mumilomo nuuhimba. 18 Umukulu ukuniheja muntendo yehi numbi nukunguna kunsoko autemi wakwe nuakilunde. Ukulu ulule ukole kung'waakwe ikale nikale Huela. 19 Mulamushe u Priska, Akila mito lang'wa Onesiforo. 20 U Erasto ausagile uko Kukorinto, kuite u Trifimo ainumulekile ku Mileto akeze muilwae. 21 Kaya wize kabla nitungo ku mpepo, u Eubulo ukuulamushe, ga nu Pude, Lino, Claudia nialina ehi. 22 Ukende utule nuewe. Ituma watule nenkolo ako.

Tito

1 Paulo mitumi wang'wa Itunda hangi mutung'wa wang'wa Yesu Kilisto,
kuuhueli wasagulwa ang'wi Tunda nuuhugu wa tai nuileta utaua. 2 Akole
muuhuili wa upanga wa kale nakale sunga Itunda nisingawiligitya uteele
aulagile kuupuma ikale. 3 Kumatungo yayo aulupimilye ulukani lakwe mu
mbugulu aumpee une kutanatya. Aizepee kitumo ite kwilago lag'wi Itunda
muguni witu. 4 Kung'wa Tito ng'wana watai muuhueli witu. Ukende
nuuasilya, nuupolo kuupuma kung'wi Tunda tata nuukung'wa Yesu Kilisto
muguni witu. 5 Konsoko eyii ite nikakuleka ku Krete, ingi umazipilye
imakani ehi naakele kukonda nukuika ianyampala, akanisa kwa kila
kisale anga nainukulagiye. 6 Munyampala nuuitekelo walekekutula
wimelwa, mugoha wa musungu ung'wi, nukete eana ahueli neshanga
itegwa kumakani nimabe hangi alekekutula agila anga adabu. 7 Ingi
muhimu kumugozeeli, mu nyumba ang'wi Tunda, alekekutula nikimilwi.
Azesinga muntu wiogo ang'wi singawigiilya. Singa wikaya kutaka
walekekutula mugala ntule, aleke kutula muntu nuweta wilea, aleketula
nsula. 8 Apagwainge: watule muntu musingeeli, mulowa numuzalazima
atule muntu nuketi imahala nakondanei, nukete itai muuhueli wang'wi
Tunda, nuuimila ung'wenso. 9 Nuhumile kemiila umanyisigwatai namany-
isigwe, wahume kuapa nsula na munkolo kumanyisigwe, wahume kuapa
nsula na munkolo kumanyisigwa nuuza, hange wakume kuanonelya
ehi niakumugilya. 10 Kunsoko akule endu asukile nyuma, hangi awo
niabadisigwe. Hangi nkani yaupungu. Niaputalya nakuatongela aintu
muulimili. 11 Inonee kuagilya iantu anga nianso. Akumanyisa ayo
nishanonee kunsailo aminyala, nukubipya eantu ao ehi. 12 Ung'wi ao
muntu nukete mahala, wikalunga, Wakrete akote uteele nuugila mpelo,
abi hangi ikale niitaki, akatahangi alaku. 13 Ingi inkazi yatai, ite gwa
uagilye kungulu, ahume kutambula itai muhuueli. 14 Uewe ulekekihang-
wila mumahumo nisingaatai, akiyahudi ang'wi malago aantu, niisusha
ikenyuma itai. 15 Kuawa ehi niaza, maintu ehi ni maza. Kuawa ehi niabe
nawaga niagila uuhueli kutile nikiza. Kunsoko imasego ao nusinganilye
wao wabipile. 16 Akulunga amumanyile Itunda, lakini kuntendo yao
amuhitile. Nianso anyamilandu nishanga agombile. Nishangaahoiwe
kuluka ni lehi nuluza.

2

1 Lakini uewe utambule aya nihugie nintambu ako nauhueli.
2 Ianyampala atule nuukepyi, heshima, busara uhueli nuuza muulowa
nuugimya. 3 Uu uu niasungu nianyampala ikie muigeleki nuupolo anga
antu nialangaie singa ategetani. Aleke kutula atugwa antule. 4 Inonee
kumanyisa nimaza, kunsoko akuzepelya iananso kumahala nukualowa
iagoha ao palong'we neana ao. 5 Inonee kuamanyisa kutula nimahala,
ezeelo alangaile niaza mumato ao, hangi atule nulíijo kuagoha ao, ienso.
Inonee kituma imakani aya kunsoko ulukani lang'wi Tunda lulekeku-
tukilwa. 6 Kunkani zizozizo muaalye iahumba niagoha atule nimahala.
7 Kunzela yanyu yehi mieke unyenye kutula meingwi mumilimo nemeza,
nukumanyisa, lagiilye kugomba nukukulya. 8 Mudue mumbugulu nekete
uugenu ningila idoa, kunsoko ehi niakugilya ahung'we minyala kunsoko

mugila nulube nulukutambulwa kung'wanyu. 9 Aatung'wa aite eakulu ao
kukilakintu. Inonee kualoolya singa kilutania nienso. 10 Shangainonee
kia, apagwa inonee kigeelya uhueli wihi nuuza, kuuite kenda inzela yao
yehi anonelye umanyisigwa witu kukeela Itunda muguni witu. 11 Kunsoko
u ukende nuang'wa Itunda wigeelekile ku antu ihi. 12 Ikumanyisa kuhita
imakani nisinga ang'wi Tunda ninsula aunkumbigulu. Ikumanyisa kikie
muupolo, mutai nimunzila ang'wi Tunda mumatungo aya. 13 Itungo
nikusigiiye kusengilya uhueli witu nilekete uukende, uwigeeli wa ukulu
wang'wi Tunda witu mukulu hangi muguni witu u Yesu Kilisto. 14 U
Yesu aiwipumilye ung'wenso kunsoko itu, kunsoko akuleepilye kupuma
mumilandu, nuukutenda kielu kunsoko akwe, antu niagombigwe niakete
insula akituma milimo nimiza. 15 Matambule nukumasingilya imakani
aya, akenela kunguluyehi. Uleke kugomba muntu uuihi wakumele.

3

1 Uakimbushe kusima kuatongeeli, uhumi kugomba, nukutula tayali
kumulimo wihi nuuza. 2 Uakimbushe alekekumutendela muntu wihi
nimabi inege nukibisha, aape elyoma iantu niangiza kitu uulamuli
kulagilya kusima kuantu ehi. 3 Kuite nusese aikukite masigo mabi hangi
aikilugoha. Aikukole muulimeli, aekatendile kiatungwa kunsula yiolu
niyawidesi. Aikikae muwilu nuubi aikabepilye nukibepelwa. 4 Kunsoko
amatungo akuaisiligwa ni Tunda muguni witu nuulowa wakwe kuantu
wikigeela, 5 singae kuntendo yitu niyatai niaikitumile, inge aukugunile
kuukende wakwe. Aukugunile kwakuoja kwakuutuga hangi nukuutenda
hangi keapya kung'wang'welu. 6 Itunda wamulagile ung'waung'welu
kuudu kunsoko itu kukiila Yesu Kilisto muguni witu. 7 Aie witumile eti
kunsoko, kuaiiligwe tai, kuukende wakwe, kutule palungwi muupanga
wa tai nuwakalenakale. 8 Ulu inge lukani la uhueli. Nimutakile
mumatambule kwa ngulu wihi inkani izi, kunsoko awa niamuhuiee Itunda
atule nimasego, nsoko amilemo nimiza naumiikile tongela ao. Makani aya
maza hange akete nsailo kuantuehi. 9 Inge minege nuudui nuupungu,
nanasoba wikungumi, nimigongano, nimalago. Makani nanso magila
anga ndogoelyo sunga insailo. 10 Muhiti wihi nukumuletekelyo wisapatilyi
mung'wanywu. Baada akuahugula ung'we kang'wi abiile, 11 mulinge inge
iantu niihanganga ite, amilekile itai hangi mutuma milandu ikinyamilimo
ung'wenso. 12 Niinikamutuma kung'wako Alitemi ang'wi Tikiko, kawize
kunu kung'waane. Nikopoli inge nagomba kikie mumatungo ampepo.
13 Kaya umutume Zena mutaalamu kumalago no Apolo, kuhita kuhiilwa
nikintu. 14 Iantu itu inonee amanye kidumilya mumilimo mumilimo
nimiza nukukimbusha muula alekekutula alekekutula akuite gwa alekeku-
tula shanga ituga inkali. 15 Ehi mahole palung'wi nunene akulamusha.
Alamushe niakuloilwe muhuili.

Filimoni

1 Paulo mutungwa wang'wa Yesu Klisto, hangi indugu nu Timoteo kung'wa Filimoni, molowa muhumba miitu hangi mitumi mulimu palung'we nusese, 2 nukung'wa Afia dada witu nu kung'wa Arkapas meitu nukiteekelo nilukutukilwa mito lako. 3 Uukende utule nunyee nuupolo nuupumile kung'witunda tata witu nukung'wa mukulu u Yesu Klisto. 4 Matungo iihi numusongeye idunda nuukuta mumalompiane. 5 Nigulye uulowa nuuhueli nutite kung'wa mkulu u Yesu kunsoko auhuli ehi. 6 Kulompa itee wihangueli nuuhoeli wanyu, utule uza kumanye kela lukani nuluzepie pa ng'wanyu nukung'wa Kilisto. 7 Ingi nainandoilwe nuupolo, kunsoko aulowa wako, kunsoko inkolo yaahueli yakendakilagigwa nuewe mulana. 8 Kuite gwa nkete uugimya wihi mung'wa Kilisto, kuuila uwe witume kehi nuuhumile kituma. 9 Ingi gwa kunsoko aulowa, kuleka gwa ite kuupepelya nene, nene numunyampala, nitungelega ntungilwe nsoko ang'wa Kilisto u Yesu. 10 Kuupepelya nsoko ang'waane Onesmo, nene numutungile muutugwa wane. 11 Kunsoko pang'wandyo shanga akuloeye, ingi itungile uukuloeye uewe nunene. 12 Namulagilya ung'wenso nukete inkolo anga nane lukulu kusuka kung'wako. 13 Azansigile azuzasaga palung'we nunene, ili wanintumile badalako, matungo nukole mukitungo nsoko ainjili. 14 Ingegwa singa azaneloilwa kitume lukani lehi bila kugombiigwa nueewe. Nitumile ite kunsoko lukani nuluza, lulekekitung'wa kunsoko akumiiligwa, kunsoko auloilwe uewe kituma. 15 Ang'we nsoko aubague nuewe kumatungo aituile ite nsoko utule palong'we nong'wenso matungo ehi. 16 Nsoko itee alekekutula mutungwa hangi, inge bahu lukulu amutungwa, anga muluna muulowa, hasa kung'wane kukila kung'wako, mumwele nukung'wa mukulu. 17 Ne itegwa kang'wi unihoee unene anga nipalung'wi, anga nazuze nsigilya unee. 18 Kuite angeze umukosee lukani lehi, kang'we uzumudaiye kentu kehi, kedai nekanso kitalane. 19 Nene Paulo nuukuandika kumukono wane unene une kuulipa. Singa kulunga kung'wako ingi nukudaiye mulikalo lako itai. 20 Hange muluna, lekampate uulowa wa mukulu kupuma kitalako niloeye munkolo ane kong'wa Kilisto. 21 Nkete uhuili kutula ni ikulyo nilako, nukuukilisilya nize ningile kina ukituma ga ikilo nianso ni nukulagilye. 22 Matungo yayoyayo zepelya shumba kaageni konsoko ane inge itegwa nihuie kuukeila malompi ako, kuugendelela matungo makupe. 23 Epafla mutungwa miane mung'wa Kilisto Yesu akuulamusha, 24 anga uu nukituma uMaliko, Alistalko, Dema, Luka, ituma milimo palung'wi nunene. 25 Ukende wang'wa Bwana u Yesu Kilisto utule palung'we ni nkolo ako. Huila.

aEbrania

1 Matungo nakiile Itunda ai witambulya ni isekulu itu kukiila
anyakidagu nkua idu nu kunzila idu. 2 Kuiti mu mahiku aya nikukete,
Itunda witambuuye nu sese kukiila Ng'wana, naiiza ai umuikile kutula
musali nua intu yihi, hangi naiiza kukiila ng'wenso ai umbile ga nu
unkumbigulu. 3 Ng'wana nuakwe ingi welu nua ikulyo nilakwe, ntendo
ing'wene na upumoo nuakwe, hangi nuinoneelya i intu yihi ku lukani
nula ngulu niakwe. Ze yakilaa kukondaniiligwa u weligwa nua milandu,
ai wikie pihi mukono nua kigoha nua ukulu uko migulya. 4 Watuile bahu
kukila i a malaika, anga iti i lina nai ulisaile nili bahu ikilo kukila i lina
nilao. 5 Ku ndogoelyo ingi kung'wa malaika kii nai wakaiye kuligitya,
“Uewe wi ng'wana nuane, lelo natulaa ni tata nuako?” Ni hangi, “Nikatula
ni tata kitalakwe, nu ng'wenso ukutula ng'wana kitalane?” 6 Hangi,
itungo Itunda nai umuletile mutugwa nua ng'wandyo mu unkumbigulu,
wiligitya, “Amalaika ihi ang'wa Itunda kusinja amukulye.” 7 Kutula a
malaika uligitilye, “Nuanso naiza wizipya ia malaika akwe kutula ng'wau
ng'welu, ni anyamilimo akwe kutula nimi nia moto?” 8 Kuiti kutula
Ng'wana wiligitya, “Ituntu nilako nila ukulu, Itunda, ingi la kali na kali.
Mulanga nua utemi nuako ingi mulanga nua tai ane. 9 Wamilowaa i tai
ane nu kubipilwa u ubunangwi nua malagiilyo, ku lulo Itunda, Itunda
nuako, wakupuguhila i makuta a iloeelya kukila i iako.” 10 Pang'wanso u
ng'wandyo, uMukulu, ai uikile i kitako ni kihi. Ilunde ingi mulimo nua
mikono ako. 11 Ikulimila, kuiti uewe ukulongoleka. Yihi yukukakila anga
u ng'wenda. 12 Ukuipunyangiila anga u mujulungu, ni nyenso yukukailika
anga u ng'wenda. Kuiti uewe ingi yuyo yuuyo, ni myaka ako shanga
ikuleka.” 13 Kuiti kung'wa malaika nu uli Itunda ai uligitilye matungo ihi,
“Ikie mukono nuane nua kigoha kupikiila ni nikaazipya i alugu ako kutula
ituntu nila migulu ako?” 14 Itii, a malaika ihi shanga nkolo nai ilagiigwe
kua aiilya nu kuaika awo ni ikausala u uguniiligwa.

2

1 Ku lulo ingi kusinja kuike i ntongeeli ikilo ku ayo nai kigulye, iti kina
kuleke kubagulwa kuli ni menso. 2 Ku ndogoelyo anga itule utung'waa nai
uligitigwe nu malaika ingi tai ane, ni kila mulandu nu upiluki wisingiilya
u upisiiligwa udu, 3 ku ulija uli kuhuga anga kuhute kukela u ugunwa
uwu nu ukulu? Uguniki naza ng'wandyo ai utanantigwe nu Mukulu
nu kukaminkiiligwa kitaitu ni awo nai auigulye. 4 Ga ni Itunda ai
ukaminkiiye ku ilingasiilyo, ukuilwa, ni ku ntendo nkulu kuli kuli, nu ku
ipegwa nia Ng'wau Ng'welu nai uigalanilye kuniganiila nu ulowa nuakwe
wing'wene. 5 Itunda shanga ai uiikile u unkumbigulu nu upembilye,
naza kuuligitilya i nkani niakwe, pihi a amalaika. 6 Badala akwe, antu
a kituunga akuiie ku kianza nika kituunga azeligitya, “Muntu ingi ntuni,
uhume ga nu kumukimbukiilya? Ang'wi ng'wana nua muntu, ga nu
kumukulya? 7 muntu kutula muniino kukila i a malaika; umutugae ngala
a ikulyo nu ukuligwa. * 8 Uikile. kila i kintu pihi a mikono ako “Kululo
Itunda uikile kila i kintu pihi a muntu. Shanga ai ulekile kintu kihi naiza

* **2:7** Komaniilya; Mu mbugulu nkola nia ng'wandyo, u lukiili ulu umutili. “Hangi umuikile migulya a mulimo nua mukono ako.

kikutili pihi akwe. Kuiti itungili iti shanga kukili kihenga kila i kintu kize kikoli pihi akwe. 9 Ga ni iti, kuihenga naiza watuile uazipilye ku itungo, pihi kukila u malaika - Yesu, naiza, kunsoko a lwago nu lakwe ni nsha akwe, utugawe i ngala ikulyo nu ukulu. Iti gwa itungili ku ukende nuang'wa Itunda, uYesu uluiye i nsha kunsoko a kila muntu. 10 Ai ituile izipie kina Itunda, kunsoko kila i kintu kikoli ku nsoko akwe ni kukiila ng'wenso, ai utakiwe kualeta ang'inya idu mi ikulyo, ni kina ai utakiwe kumuzipya lukolongo mu uguniki nuao kutula ukondaniie kukiila lwago nu lakwe. 11 Ku ndogoelyo ihi a biili uyo nui ikila ikulyo ni awo naza aikiwe ikulyo, ihi apembeeye mu upumoo ung'wi, Itunda. Kunsoko iyi uyo nuiaikila ikulyo kung'wa Itunda shanga wihung'waa i minyala kuitanga aluna. 12 Ukuligitya, “Nikatanantya i lina nilako ku aluna ane, nikimba kutula u ewe kupuma mu kati a milundo.” 13 Hangi ukuligitya, “Nikahuiila mu ng'wenso.” Ni hangi, “Goza, apa nkoli ni ana ang'wa Itunda umpee” 14 Ku lulo, ku nsoko ana ang'wi Itunda ihii i hanguilaa u muili nu sakami, ga ni iti uYesu ai uhanguie intu zizo ziizo, iti kina kukiila nsha walije kumunyesha uyo naiza ukete u uhumi migulya a muimba, naiza ingi Mulugu. 15 Iki aikatulaa iti waike ilyuuku awo ihi naza kukiila woa nua nsha ai ikie likalo nulao lihi mu utuung'wa. 16 Ku kulu kuulu shanga a Malaika ni wia aiilya. Badala akwe, wia aiilya utuugwa wang'wa Abrahamu. 17 Ku lulo, ai ituile kusinja u ng'wenso watule anga anyandugu akwe mu nzila yihi, iti wahume kutula kuhani nu mukulu munya uwai hangi muhuiili ku intu yang'wa Itunda, ni iti kina watule nu uhumi nua kupumya u ulekelwa ku milandu a antu. 18 Ku nsoko uYesu mukola wagile, nu kugeng'wa, ukete uhumi ku a aiilya awo niakugeng'wa.

3

1 Ku lulo, anya ndugu eligwa, anya muhangu nia witangwi nua kilunde, musigile uYesu, Mutuung'wa hangi Kuhani nu Mukulu nua ulapi nuitu. 2 Ai watulaa muhuiili kung'wa Itunda nai umusague, anga uMusa nai watuile muhuiili ga nu mito lihi nilang'wa Itunda. 3 Ku nsoko uYesu wa aigwe kutula ni ikulyo ikulu kukila nai ukete uMusa, ku nsoko uyo nuizengaa ito nuialigwa kutula ni ikulyo ikulu kukila ito ikola. 4 Ku nsoko kila ito lizengwa nu muntu nua kituunga, kuiti uyo nuizengaa kila kintu ingi Itunda. 5 Kulu kuulu uMusa ai watulaa muhuiili anga munya mulimo mi ito lihi nilang'wa Itunda, wazepumya ukuiili kutula makani nu ikatambulwa itungo nilipembilye. 6 Kuiti uKristo ingi ng'wana mu wimiili nu ito nilang'wa Itunda. Usese ingi ito nilakwe anga kukaye kuambiila mu ki huiila ni nzagamba a kihuiila. 7 Ku lulo, ingi anga u Ng'wau Ng'welu nuiligityaa, “Lelo, anga wijaa u luli nulakwe. 8 Leka kuzipya i nkolo ako kutula nkaku anga i Aisraeli nai azipilye mu upiluki, mu matungo a ugeng'wa mu wii. 9 Ili ai latulaa itungo naza i a tata itu ai ampilukile ku kungema, hangi itungo, ku myaka makumi anne, ai ihengile i ntendo niane. 10 Ku lulo shanga ai ndooeigwe nu ulelwa nuanso. Nikaligitya, “Akulimila kila nkua mu nkolo niao, hangi shanga alingile i nzila niane. 11 Ingi anga iti nai ndapile mi ikuo nilane; shanga akingila mi iloeelya nilane.” 12 Mutule miakendegeeli, anyandugu, iti kina ileke kutula ikoli ikolo nimbi na kuhita kuhuiila ku ung'wi nuanyu, nkolo naza ikulongola kuli ni Itunda ni mupanga. 13 Badala akwe, Misambiilye kila luhiku kila ung'wi nu muya, iti kila nitangilwe lelo muhung'we nsula, iti kina ung'wi mukati anyu waleke kutendwa kutula mukaku ku ukongelwa nua

milandu. 14 Ku ndogoelyo katuile kianya muhangu ang'wa Kristo anga
itule kuuambinkana nu ukamatiku nuitu ku ngulu mu ng'wenso kupuma
u ng'wandyo kupikiila i mpelo. 15 Kutula ili yakondyaa kuligitigwa, “Lelo
anga mulutegeelye u luli nu lakwe, muleke kuzipya i nkolo nianyu kutula
nkaku, anga iAisraeli nai aizipilye ku itungo nila upiluki.” 16 Ingi a nyenyu
awo nai amigulye Itunda nu kupiluka? Shanga ai atuile awo ihi naza
uMusa ai watulaa waatongeela kupuma ku Misri? 17 Hangi a nyenyu naza
Itunda ai uatakiie ku myaka makumi anne? Shanga palung'wi ni awo nai
itumile i milandu, naza i miili ao naikule ai ilae mi ikungulu? 18 Hangi a
nyenyu nai ualapie Itunda kina shanga akingila mi iloeelya nilakwe, anga
ize shanga wawo naza shanga amigulye nuanso? 19 Kuihenga kina shanga
ai ahumile kingila mi iloeelya nilakwe ku nsoko a kuhita kuhuiila.

4

1 Ku lulo, kutakiwe kutula akendegeeli iti kina kati anyu waleke kutula
ukoli ga nung'wi nuikigeeleka kulemigwa kupikiila ilago ni ilongoleku
nila kingila mu usupyo nuang'wa Itunda. 2 Kuiti katulaa ni nkani nziza
kutula usupyo nuang'wa Itunda naza utanantigwe kitaitu anga i Aisraeli
nai atulaa nu lwenso, kuiti u lukani nulanso shanga ai lua aiiye awo
naza aligulye ze tile kuambinkanigwa u uhuiili nu lwenso. 3 Ku usese,
naza kakondyaa huiila-usese ki mukati ni ku ingila mu usupyo uwo,
Anga niukuligitigwa, “Anga nai ndapile ki kuo nilane, Shanga akingila
mu usupyo nuane.” Ai uligitilye ili, ga ni iti milimo ihi nai umizipilye
ize atula akondeeleka puma u ng'wandyo nua unkumbigulu. 4 Ku iti
wakondyaa kuligitya nkika a kituunga kutula luhiku nula mupungati,
“Itunda ai usupilye luhiku nula mupungati mu ihi nai witumile.” 5 Hangi
wakondyaa ligitya, “Shanga akingila mu usupyo nuane.” 6 Ku nsoko nanso,
puma usupyo nuang'wa Itunda ikili ingi itulyo ku nsoko a ang'wi kingila,
hangi puma i Aisraeli idu naza ai igulye nkani ninza kutula usupyo
nuakwe shanga ai ingie nsoko a ugila lwijo. 7 Itunda ai uikile hangi
luhiku la kituunga, litangwaa, “Lelo.” Nuanso ai ulongeeye u luhiku ulu
nai uligitilye nu Daudi, naiza ai uligitilye ku itungo ilipu ze yakilaa nai
aligitigwe u ng'wandyo, “Lelo anga mije u luli nu lakwe, muleke kuitenda
i nkolo nianyu kutula nkaku.” 8 Ku iti anga uYoshua nai uinkiiye u usupyo,
Itunda shanga ai uzeeligitya migulya a luhiku lungiiza. 9 Ku lulo ikili
ukoli wikali nula usupyo nai lutanantigwe ku nsoko a antu ang'wa Itunda.
10 Ku iti nu ingila mu usupyo nuang'wa Itunda ga nu ng'wenso mukola
wasupyaa kupembelya mu ntendo niakwe, anga Itunda nai witumile mu
nuanso. 11 Ku lulo kutule ni nsula a kingila mu usupyo uwo, iti kina
waleke kutula ukoli nuikagwa mu mpyani a upiluki nai itumile. 12 Ku
ndogoelyo u lukani nulang'wa Itunda lupanga hangi lukete ngulu hangi
lukete wingi kukila i mpanga ihi nikete u wigi ku biili. Hangi likinyaa ga
nu kupikiila kugalanula u ung'enyi nua nNgwau ng'welu, ni nungo mu
ongwe. Hangi nuluhumile kulinga i masigo a nkolo i nsula akwe. 13 Kutili
nai kiumbilwe ni kipihile mu usu nuang'wa Itunda. Badala akwe, kila i
kintu ingi kulu kuulu hangi ng'walyi ku miho a ung'wi naiza ingi kusinja
kupumye u ualigwa. 14 Ze yakilaa kutula nu kuhani nu mukulu nai wingie
mi ilunde, uYesu Ng'wana wang'wa Itunda, ku ukamatiku kuambiile u
uhuiili nuitu. 15 Ku nsoko ki agila u kuhani nu mukulu naiza shanga
uhumile kuhung'wa i aisa ku nsoko a unyeku nuitu, kuiti nuanso naiza ku
nzila yihi watulaa ukugeng'wa anga usese, kwaala nuanso naiza mugila u
mulandu. 16 Ni kupembye ku ukamatiku mi ituntu nila ukulu nua ukende,

iti kina kusingiilye ukende nu kulija u ukende nua ku uaiilya matungo na kusiga.

5

1 Kuiti kila u kuhani nu mukulu, nuholanigwe kupuma mukati a antu, uholanigwe kimika badala ao mu intu ni yikigendi ni Itunda, iti wahume kupumya ku palung'wi isongelyo ni ipolya ku nsoko a milandu. 2 Uhumile kipusha ku upolo ni apungu ni ikungumi ku nsoko ga nu ng'wenso mukola upilimikiigwe nu unyeku. 3 Ku nsoko a ili, ukete mulimo nua kupumya isongelyo ku nsoko a milandu akwe anga nuitumaa ku milandu a antu. 4 Hangi kutili u muntu nuiholaa ikulyo ili ku nsoko akwe mukola, kuiti badala akwe, kusinja witangwe ni Itunda, anga nai utuile uHaruni. 5 Ga nu Kristo shanga ai wipee ikulyo u ng'wenso ku kitendisaa mukola kutula kuhani nu mukulu. Badala akwe, Itunda ai uligitilye kitalakwe, “Uewe wi ng'wana nuane, lelo natulaa ni Tata nuako.” 6 Ingi anga nuiligityaa ga nu kipatyoo ingiiza, “Uewe ingi wi kuhani kali na kali ze yakilaa i pyani ang'wa Melkizedeki. 7 Matungo ni itungo nilakwe mu muili, ai ulompile nu kulompeela, ai umulopile Itunda ku liholi, ku nuanso nuhumile kumuguna kupuma mu nsha. Ku nsoko a utuna pihi nuakwe kung'wa Itunda, ai wigigwe. 8 Anga itule ai watulaa ng'wana, ai wimanyisilye kija ku makani nai amagilye. 9 Ai ukondaniigwe nu ku nzila iyi ai utendekile ku kila u muntu nu muhuiie ku nsoko a uguniki nua kali na kali. 10 ku kubagulwa ni Itunda anga Kuhani nu Mukulu ze yakilaa u ludimo nulang'wa Melkizedeki. 11 Ku kete idu nakuligitya kutula uYesu, kuiti ingi ikaku kumuganuila ku nsoko unyenye ingi miakata akija. 12 Aga itule ku itungo ili aza mutakiwe kutula ang'walimu, ikili ukoli usanigwa nua muntu kumumanyisa umanyisigwa nua ng'wandyo nua ntendo nia lukani nulang'wa Itunda. Mutakiwe maele hangi shanga ludya nu lukaku. 13 Kunsoko wihi nuing'wezaa i maele duu mugila u wizeeli mu lukani nula tai ane, kunsoko wakili mung'yinya. 14 Ku ipande i lulya, ludya nu lukaku ingi ku antu niakulu, awo naza kunsoko a wizeeli nuao kutemanula i tai ane nu ubii amanyisigwe ku ulinga u uza nu ubi.

6

1 Ku lulo, anga kuleke nai kimanyisa u ng'wandyo kutula u lukani nulang'wa Kristo, kutakiwe kutula nu ukamatiku kutunga ku ukomu, kuleke kuika hangi i kitako nika kila itunu kupuma mu milimo ni migila u upanga nu uhuiili kung'wa Itunda, 2 ang'wi i kitako nika umanyisigwa nua wogigwa, nu kuaikiilya i mikono, u ukigwa mu ashi, nu ulamulwa nua kali na kali. 3 Hangi ki kituma iti anga itule Itunda ukulekela. 4 Ku nsoko shanga ihumikile ku awo naza ai aulijaa u welu u ng'wandyo, naza alulyaa i kipegwa nika kilunde, nu kuzipigwa kutula anya muhangu a Ng'wau Ng'welu, 5 hangi naza alulyaa u uziza nua lukani nulang'wa Itunda nu ku ngulu niyi tungo nilipembilye, 6 ni uugwa akagwa-shanga ihumikile kuasusha hangi mu wila itunu. Iki ingi ku nsoko amagilye u Ng'wana nuang'wa Itunda nkua ibiili ku ung'yenyi nuao, azemutenda kutula kiseme nika kimeli mi igalagalo. 7 Ku nsoko i halu ni lisingiiye i mbula ni ikuaa nkua ku nkua migulya akwe, hangi likapumya nkali nia kusanigwa ku awo nai itumile u mulimo mi ihalu, lisingiilya ukende kupuma kung'wa Itunda. 8 Kuiti anga itule lipezaa mija ni mahaka, igila hangi insailo hangi likoli mu lwago nula kuzung'wa. Mpelo akwe ingi

kulimiligwa. 9 Anga itule ku utambula iti, ahumba i itu alowa, ku upeng'wa
ni makani maziza natulikile unyenye ni makani natuile ugunwa. 10 Ku
nsoko Itunda shanga mii wiwee ga nu mulimo nuanyu nu ku ulowa nai
malagiila ku nsoko a lina nilakwe, ku ili ai mua aiiye i ahuiili hangi mukili
mukoli mukuaiilya 11 Hangi kuhumilwe nsula lukulu kina kila ung'wi
anyu wahume kulagiila unyangulu wuwo wuuwo kupikiila i mpelo ku
kulu kuulu nua ukamatiku. 12 Shanga kuloilwe mutule miakata, kuiti
mutule atyatiili a awo ni isalaa ilago ku nsoko a uhuiili nu ugimya.
13 Ku ndogoelyo Itunda nai uminkiiye uAbrahamu ilago, ai ulapile ku
ung'yenyi nuakwe, ku nsoko shanga ai uzeelapa ku muya wihi nukoli
mukulu kukila nuanso. 14 Ai uligitilye, “Kulu kuulu nika kukendepa, hangi
nikawongeelya u utungwaa nuako ikilo.” 15 Ku nzila iyi, uAbrahamu ai
usingiiye iko nai ulagilwe ze yakilaa kulindiila ku ugimya. 16 Ndogoelyo
i ana adamu ilapa ku nuanso nukoli mukulu kukila nianso, nu kitalao
i mpelo a wikilyi wihi ingi ilapo ku kumakaminkiilya. 17 Itungo Itunda
nai ulamue kulagiila kihenga ikilo ku asali ni ilago kunsoko isigo lakwe
niziza ni shanga likailika, ai ulikaminkiiye ku ilapo. 18 Ai witumile
nianso iti itu ibiili ni shanga ihumile kukailika, naiza mu nianso Itunda
shanga uhumile kuligitya u uteele, usese nai kumankiie u ugunwa kulije
kukinyilwa kuambiila ku ngulu isigo ni li ikilwe ntongeela itu. 19 Ku kete
ugimya uwu anga lukingi nu lukomo hangi nula kusanigwa ni nkolo ni
itu, ukamatiku naza ukingila nkika a mukati kituli ki ipazia. 20 uYesu ai
wingie nkika iyo anga mutongeeli nuitu, nai wakondya kutulika kuhani
nu mukulu ga i kali na kali ze yakilaa i ntendo nuang'wa Melkizedeki.

7

1 Ai itulikile iti uMelkizedeki, mutemi nua Salemu, Kuhani nu ang'wa
Itunda nukoli migulya, nai utankanile nu Abrahamu waze usukile kupuma
kuabulaga i atemi nu kumukendepa. 2 uAbrahamu ai uminkiiye king'wi ni
ki kumi nika kila kintu nai watulaa wakihola. Lina nilakwe Melkizedeki”
ndogoelyo akwe “mutemi nua tai ane” ga ni hangi “mutemi nua Salemu”
naiza ingi “mutemi nua ulyuuku.” 3 Mugila u tata, mugila nyinya, mugila
aleli, mugila ng'wandyo nua luhiku ang'wi mpelo a likalo nulakwe. Badala
akwe, ukusaga kuhani nua kali na kali, anga ng'wana wang'wa Itunda
4 Itungili siga kinya iti muntu uyu nai watula mukulu. Muleli witu
uAbrahamu ai uminkiiye king'wi ni ki ikumi nika intu ni iziza nai uihoile
mu wikui. 5 Ni kulu kuulu, i ndugu ang'wa Lawi nai asingiiye i ofisi nia
ki kuhani ai atuile ni lagiilyo kupuma mu malagiilyo kuhangulya king'wi
mi ikumi kupuma ku antu, naiza ingi, kupuma ku aIsraeli auya, palung'wi
ni kina i enso, ga, ingi ndugu kupuma kung'wa Abrahamu. 6 Kuiti uMelk-
izedeki, naiza shanga ai wa ndugu kupuma kung'wa Lawi, ai usingiiye
king'wi ni kikumi kupuma kung'wa Abrahamu, nu kumukendepa, nuanso
nai ukete ilago. 7 Pang'wanso shanga ihitilwe kina u muntu nu muniino
wikendepwa nu Mukulu. 8 Ku ikani ili u muntu nuisingiilya king'wi ni ki
kumi ukusha luhiku lung'wi, kuiti ku ikani lingiiza ung'wi nai usingiiye
king'wi ni ki kumi kung'wa Abrahamu ikaganulwa anga nuikiie. 9 Nu ku
mpyani a kutambula, uLawi ai usingiiye king'wi ni ki kumi, ai usukiiye
ga ni king'wi ni kikumi kung'wa Abrahamu, 10 ku nsoko uLawi ai ukoli
mu itundulu niang'wa Tata nuakwe uAbrahamu itungo uMelkizedeki nai
uguganile nu Abrahamu. 11 Itungili anga ukondaniili ai uhumikile kukiila
mu ukuhani nuang'wa Lawi, (itigwa pihi akwe antu isingiilya ilagiilyo),
ai ikoli nsula ki ikilo kung'wa kuhani mungiiza kunyansuka ze yakilaa i

ntendo ang'wa Melkizedeki, hangi shanga kitangwa ze yakilaa uzipiiligwa nuang'wa Haruni? 12 Ku lulo u ukuhani anga ukailike, kutili i nsoko ilagiilyo ni lyenso kukailika. 13 Kung'wa ung'wi naiza i makani aya ai atambuwe kutula ndugu ingiiza, kupuma kitalakwe kutili nai witumie pa kizindaalo. 14 Itungili ingi ng'walyi kina uMukulu nuitu ai upumiie mu uYuda, ndugu naiza uMusa shanga ai utee kutula akuhani. 15 Hangi aya ni kuuligitya ingi kihenga lukulu anga itule u kuhani mungiiza wikapumila ku mpyani ang'wa Melkizedeki. 16 uKuhani uyu nu mupya shanga ug'wi naiza watulaa kuhani migulya a kitako ni ka magiilyo na akigendi nu utuugwa nua antu, kuiti mu kitako nika ngulu nia likalo ni shanga luhumikile kugazika. 17 Iti gwa u ukilisigwa uku kuiila kutula nuanso; “Uewe ingi wi kuhani kali na kali ze yakilaa i ntendo ang'wa Melkizedeki.” 18 Ku nsoko ilagiilyo nai litongee ai liikilwe ku mpelo ku nsoko ai latulaa iementaalu hangi shanga lizipie. 19 Iti gwa ilagiilyo shanga ai kintu ki kondaniie, Kwaala, ai ukoli ukamatiku uziza ku nuanso kuu muhumbeela Itunda. 20 Nu ukamatiku uwu nu uziza shanga ukupumila ze tile kuligitilya ilapo, ku ili i akuhani ni angiiza shanga ai ahoile ilapo lihi. 21 Kuiti Itunda ai uhoile ilapo itungo nai uligitilye kutula uYesu, “Mukulu ulapile hangi shanga ukukaila i masigo akwe,' u ewe ingi wi kuhani i kali na kali.” 22 Ku ili ga nu Yesu uzile kutula wilihwa nu ilagiilyo nili bahu. 23 Ku kulu kuulu, i nsha igilya i akuhani kuailyaa i kali na kali. Iyi ingi ku nsoko ai akoli i Akuhani idu, ung'wi ze kukilaa u muya. 24 Kuiti ku nsoko uYesu wikii i kali na kali, u kuhani nuakwe shanga wikailika. 25 Ku lulo ga nu ng'wenso uhumikile kutula ukondaniili ku kondaniilya kuaguniilya nia kumuhumbeela Itunda kukiila kitalakwe, ku nsoko nuanso wikiie itungo lihi wazelompa ku nsoko ao. 26 Ku lulo ukuhani nu mukulu nua mpyani iyi utakiwe kitaitu. Ni mugila u mulandu, igazo, ng'welu, nubaguwe kupuma ku anya milandu, hangi watulaa migulya kukila ilunde. 27 Nuanso ai mugila anga nsula, mpyani a akuhani ni akulu, kupumya ipolya kila luhiku, hanza ku mulandu nuakwe mukola, ni panyambele ku milandu a antu. Ai witumile iti nkua ing'wi ku ihi, nai wipumilye u ng'wenso mukola. 28 Ku ilagiilyo wiaholaa antu nia nementaalu kutula akuhani ni akulu, kuiti lukani nu li lapo, nai luzile ze yakilaa ilagiilyo, ai umuhoile ung'wana, nai umuikile kutula mukaminkiilu i kali na kali.

8

1 Itungili ikani naiza kuulitambula ingi ili; kukete u kuhani nu mukulu nai wikie pihi mu mukono nua kigoha nu ituntu ni la ngulu ki Ilunde. 2 Nuanso ingi munyamulimo mu kianza ki kelu, kitala nika tai naiza uMukulu ukiikile, shanga muntu wihi nuakusha 3 Ku ndogoelyo kila ukuhani nu mukulu wiikwa kupumya isongelyo ni ipolya; ku lulo ingi kusinja kutula ni kintu nika kupumya. 4 Itungili anga uKristo ai watulaa migulya ihi, nuanso shanga ai uzeetula kuhani ikilo pang'wanso. Ku nsoko ai atula akondyaa awo nai apumyaa i ipegwa kuniganiila ni lagiilyo. 5 Ai aaiiye kintu naiza katulaa mbugulu hangi mululi nua intu nia kilunde, kuniganiila uMusa nai uhuguigwe ni Itunda matungo nai utakile kuzenga i kitala. “Ihenge” Itunda wakaligitya, “kina zipya kila i kintu kuniganiila ni mpyani naza ulagiiwe migulya mulugulu.” 6 Kuiti itungili uKristo usingiiye u uaiilya bahu ikilo ku nsoko nuanso ga ingi muhungi nu i ilagiilyo ni ziza, naiza lakondyaa kukaminkiiligwa ku ilagiilyo niza. 7 Iti gwa anga ilagiilyo nila ng'wandyo ai lihite kutula ni gazo, uugwa shanga ai izeetula ni nsula kuduma ilagiilyo nila ka biili. 8 Ku nsoko itungo Itunda nai

ulingile i magazo ku antu ai uligitilye, “Goza, mahiku apembilye, 'uligitilye
Mukulu, itungo ni nikazipya ilagiilyo nipya palung'wi ni ito nila Israeli, ni
ito nilang'wa Yuda. 9 Shanga likatula anga ilagiilyo nainzipilye ni a tata ao
mahiku naiza niahoile ku mukono kuatonga kupua mihi a Misri. Ku nsoko
shanga ai alongolekile milagiilyo nilane, nu nene shanga ai niakee hangi,'
wiligitya Mukulu. 10 Ku nsoko ili lilo ilago nikazipya ku ito nilang'wa
Israeli ze akila i mahiku nanso,' uligitilye uMukulu. 'nikaika ilagiilyo
nilane mu masigo ao, hangi nika makilisa mu nkolo niao. Nikatula ni
Itunda wao, ni enso akutula antu ane. 11 Shanga ikimanyisa kila ung'wi
nu munyakisali nuakwe, hangi kila ung'wi nu munyandugu, nuakwe,
wazelingitya, “Mumanye uMukulu,” itigwa ihi akumanya unene, kupuma
muniino kupikiila nu mukulu ao. 12 Uugwa nikalagiila u ukende ku ntendo
niao ni ngila i tai ane, hangi shanga nika kimbukiilya i milandu ao hangi.”
13 Ku ligitya “Ngeni,” ulizipilye ilagiilyo nila ng'wandyo kutula ikulu kulu.
Hangi nilanso naiza ulitanantilye kutula ikulu kulu likoli likondaniile
kulimila.

9

1 Itungili ga ni lagiilyo nila ng'wandyo ai likete ipatyo mi ikumbiko apa
mihi ni ntendo ni yi ipolya. 2 Kuiti mu kitala ai kikoli i shumba kizipiigwe,
shumba nika kunzi, ai kitangilwe kianza ni pelu. Mu lyoma ili ai kikoli
ni shangato nika lumuli, meza ni mikate ni akambya. 3 Nu ku kituli ni ki
pazia ni la kabiili ai kikoli ni shumba kiuya, ai kitangilwe kelu ikilo. Ai
limoli ni itekeelo ni lipolya kutunkiilya u uvumba. 4 Ai likoli ga ni isandiko
nili ilago, naiza latulaa lizepingwe ku zahabu ntili. Mukati akwe ai likoli ni
bakuli nila zahabu likete i mana, mulanga nuang'wa Haruni nai wategetaa
i matutu, nayo i mabada na magwe na amalagiilyo. 5 Migulya isandiko
ni lilago maluli a maserafi nia welu akunikie i manana ao ntongeela i
ituntu nila ulamulwa, naiiza ku itungili shanga kuhumile kuganula mu
kati. 6 Ze yakilaa i intu izi iti kutula yakondyaa kuzipiiligwa, I Akuhani ku
ntendo ingilaa ku shumba nika kunzi ni ka kitala kupumya u uaiilya nuao.
7 Kuiti u kuhani nu mukulu wingilaa i shumba iko nika ka biili wing'wene
nkua ing'wi kila ng'waka, hangi shanga kuleka kupumya ipolya ku nsoko
a ung'yenyi, ni milandu a antu naza itumile ize shanga asigiie. 8 Ng'wau
Ng'welu wi kuiila kina, inzila na kianza ni kelu ikilo ikili ku kunukulwa
ku iti i kitala iko nika ng'wandyo kikili kimikile. 9 Iki ingi kilingasiilyo ni
ki tungo ili ni litungili. Yihi isongelyo ni ipolya naiiza ipumigwa itungili
shanga ihumile kukondaniilya i nsula a munyakipolya. 10 Ingi ndya ni
ing'wegwa ying'wene ihanguiwe mu mpyani a ntendo ni yikumbiko nila
kioja. Yihi izi ai yatulaa ntendo nia muili nai yatulaa izipeigwe kupikiila
lipike ilagiilyo ni iziila nilikaikwe pa kianza ni kakwe. 11 uKristo ai uzile
anga kuhani nu mukulu nua makani ni maziza naiza azilee. kukiila ukulu
nu ukondaniili nua kitala kikulu naiza shanga kizipigwe ku mikono a antu,
naiza shanga nua unkumbigulu uwu nai u umbilwe. 12 Ai yatulaa shanga
ku sakami a mbuli nu mudama, ila ku sakami akwe mukola kina uKristo
ai wingie nkika ni nzelu ikilo nkua ing'wi ku kila ung'wi nu ku kuiila u
uguniki nuitu nua kali na kali. 13 Anga ize ku sakami a mbuli ni amu
zagamba nu kuminzilwa ku mau a mudama mu awo ni shanga elu nai
abaguwe kung'wa Itunda nu kuzipya i miili ao melu, 14 itii shanga ikilo
itungili isakami naiza kukiila Ng'wau Ng'welu nua kali na kali ai wipumile
u mukola bila kinkwaatya kung'wa Itunda, ku oja i masigo itu kupuma
mu ntendo ni yikule kumuaiilya Itunda ni mupanga? 15 Ku nsoko yiyo,

uKristo ingi mutuung'wa nui ilagiilyo ni iziila. Iyi yiyo nsoko i nsha a alekee ilyuuku ihi ni aile i ilago nila ng'wandyo kupuma mu utumuli nua milandu ao, iti kina ihi nazaitangilwe ni Itunda ahume kusingiilya ilago nila usali nuao nua kali na kali. 16 Anga ize likoli ilago ni likiee, ingi kusinja kukaminkiiligwa ku nsha a muntu uyo nai ulizipilye. 17 Ku iti ilago litulaa ni ngulu kianza ni kikupumila u ubulagwi, ku nsoko kutili ingulu itungo munya kulizipya anga watule ukikie. 18 Ga ni iti gwa shanga lilo ilago nila ng'wandyo ai latulaa laikwa ze tili isakami. 19 Matungo uMusa nai watulaa wapumyaa kila ilagiilyo nila malagiilyo ku antu ihi, ai uhoile isakami a ng'ombe ni mbuli, palung'wi ni mazi, mukako nu ukauku, ni hisopo, nu kuaminzila i gombo ikola i antu ihi. 20 Uugwa ai uligitilye, “Iyi ingi sakami ilago naiza Itunda uminkiiye ilagiilyo kitalanyu.” 21 Ku mpyani yiyoo yiiyo, ai umiminzie i sakami migulya a kitala ni iseme yihi nai itumiwe ku u aiilya nua ukuhani. 22 Hangi kuniganiila ni malagiilyo, pakupi kila ikintu kikeligwa ku sakami. shanga kuhunula isakami kutili ulekelwa. 23 Ku lulo ai ituile kusinja kina u miluli nua intu nia kilunde kusinja yeligwe ku ili ipolya nila ikali. Ga ni iti, i intu nia kilunde ikola itakiwe keligwa ku ipolya nila bahu ikilo. 24 Ku iti uKristo shanga ai wingie mu kianza ni kelu lukulu nai kizipigwe ni mikono, naiza ingi mululi nua intu kulu kuulu. Badala akwe ai wingie kilunde ikola, kianza naiiza itungili ukoli ntongeela a usu nuang'wa Itunda ku nsoko itu. 25 Shanga ai wingie uko ku nsoko akwe nkua ku nkua, anga nuitumaa u kuhani nu mukulu, naiiza wingilaa i kianza ni kelu ikilo ng'waka ze yakilaa ng'waka palung'wi ni sakami a muya, 26 anga ize iyo ai tai, uugwa aza izeetula kusinja kitalakwe kagigwa nkua idu ikilo puma u ng'wandyo nua unkumbigulu. Kuiti itungili ingi nkua ing'wi kupikiila i mpelo a myaka nai wikunukue kuuheja u mulandu ku ipolya ni lakwe mukola. 27 Anga ni yili ku kila muntu kusha nkua ing'wi, hangi ze yakilaa nianso wipembyaa ulamulwa, 28 uugwa iti uKristo nu ng'wenso naiiza ai upumigwe nkua ing'wi kumiheja i milandu a idu, ukupumila nkua aka biili, shanga ku isigo nila kagila i milandu, ila ku ugunwa ku awo ni amusumbiiye ku nsula.

10

1 Ku iti malagiilyo ingi mululi nua makani ni maziza napembilye, shanga ayo naile kulu kuulu. Malagiilyo nangaluu shanga ihumile kua kondaniilya awo naza akumuhumbeela Itunda ku nzila i ipolya lilo liilo naza i akuhani nai alongolekile kupumya ng'waka ze yakilaa ng'waka. 2 Ang'wi shanga uu mapolya nanso shanga ai azee huma kukilaga kupumigwa? Ku ki nsaasha ni kanso ni ipolyaa, anga atule eligwaa nkua ing'wi, shanga ai azeetula nu ulingi ikilo nua milandu. 3 Ila mi ipolya nilanso ukoli ukimbukiilyi nua milandu nai itumilwe ng'waka ze yakilaa ng'waka. 4 Ku nsoko shanga ihumikile ku sakami a amuzagamba ni mbuli kumiheja i milandu. 5 Itungo uKristo nai uzile mihi, ai uligitilye, “Shanga ai muhumilwe nsula a masongelyo ang'wi mapolya, badala akwe, ai muzipiiye u muili ku nsoko ane. 6 Shanga ai mutuile ni nsailo mu masongelyo ihi na kulimiligwa ang'wi ipolya ku nsoko a milandu. 7 Hangi ai ndigitilye, “Ihenge, apa kituma ulowa nuako, Itunda, anga nai ikilisigwe kuntula unene mu mbugulu.” 8 Ai uligitilye anga nai iligitigwe apo pigulya; “Shanga ai muhumilwe nsula ipolya, masongelyo, ang'wi ipolya nila kulimiligwa ku nsoko a milandu, ang'wi shanga ai wihengile iloeelya mu kati akwe” Ipolya naiza lipumigwe kuniganiila ni malagiilyo. 9 Uu

gwa ai uligitilye, Ihenge, nkoli papa kituma ulowa nuako." Uikile ku
mpelo i ntendo niyatulaa ya ng'wandyo iti kukaminkiilya izo nia kabiili.
10 Mu ntendo nia kabiili, kakondyaa bagulwa kung'wa Itunda ku ulowa
nuakwe kukiila kipumya ku muili nuang'wa Yesu Kristo nkua ing'wi ku
matungo ihi. 11 Ingi tai, kila kuhani wimikaa kuailya luhiku ku luhiku,
wazepumya ipolya lilo liilo, naiiza, ku yihi, nangaluu shanga ai izeehuma
kumiheja i milandu. 12 Kuiti ze yakilaa u Kristo kupumya i ipolya nkua
ing'wi ku milandu kali ihi, ai wikie mukono nua kigoha nuang'wa Itunda,
13 wazeulindiie kupikiila i alugu akwe aikwe pihi nu kuzipigwa ituntu
ku nsoko a migulu akwe. 14 Ku nsoko ku nzila a upumigwa ung'wi wa
akondaniilya ikali na kali awo naza abagulwa ni Itunda. 15 Nu Ng'wau
Ng'welu ga wikuilaa kitait. Ku nsoko wiligitya hanza, 16 "Ili ingi ilago
ni inkazipya palung'wi ni enso ze yakilaa i mahiku nanso; wiligityaa u
Mukulu; nikaika i malagiilyo ane mukati a nkolo niao, hangi nikamakilisa
mu mahala ao." 17 Uu gwa ai uligitilye, "Shanga ikamikimbukiilya hangi i
milandu ni ntendo niao ni ikule.' 18 Itungili i kianza nu ukoli u ulekelwa ku
awa, kutili hangi ipolya lihi ku nsoko a milandu. 19 Ku lulo, anyandugu,
kukete ukamatiku nua kingila i kianza ni kelu ikilo ku sakami ang'wa
Yesu. 20 Nanso ingi nzila naiza umilugue ku nsoko itu ku nzila a muili
nuakwe, mpya hangi mpanga nikiie mu pazia. 21 Nu ku nsoko kukete
ukuhani nu mukulu migulya ito ni lang'wa Itunda, 22 nu kumuhumbeele
ni nkolo a tai mu ukondaniili nua kulu kuulu nua uhuiili kize kukete ni
nkolo ni iminziwe uwelu kupuma ugazanja nua masigo nu kutula ni miili
itu nogigwe ku mazi ni melu. 23 Uu gwa kuambiile ku ukomu mu wila
itunu nua ukamatiku nua usumbiilya nuitu, shanga kupiluka, ku nsoko
Itunda nulagile ingi muhuiili. 24 Ni kukili nkiile kusiganiilya kinya uli
kuumusamiilya kila ung'wi kulowa ni ku ntendo ni nziza. 25 Ni kuleke
kilundiila palung'wi, anga ni itumaa niangiiza' Badala akwe, kisamiilya
kila ung'wi ikilo ni kilo, anga nimukihenga u luhiku lahumbeela. 26 Anga
kituma masue kulongoleka kituma i milandu ze yakilaa kutula kasingiilya
u umanyi nua ntai, Ipolya i lulya nila milandu shanga likusigiila hangi.
27 Badala akwe, likoli isumbiilyo ling'wene nila ulamulwa nua witumbi,
nu utaki nua moto naza ukualimilya i alugu ni ang'wa Itunda. 28 Wihi
naiza umahitile i malagiilyo ang'wa Musa wikuzaa bila ukende ntongeela
a ukuiili nua akuiili a biili ang'wi a taatu. 29 ngele kii ikilo naupisiiligwa
usigile kimutuile kila ung'wi naiza umumeile u ng'wana wang'wa Itunda,
wihi numitendee i sakami i lango anga kintu ni shanga kelu, sakami naza
ku nyenso ai umiikile ukuligwa kung'wa Itunda - wihi naiza umutukie u
ng'wau ng'welu nua kende? 30 Ku nsoko kulingile naiza uligitilye, "Ikuo
ingi lane, nikasukiilya." Ni hangi, "Mukulu ukualamula i antu akwe."
31 Ingi ikani nila kutumba muntu kugwila mu mikono ang'wa Itunda ni
mupanga! 32 Kuiti kimbukiilya i mahiku nakilaa, ze yakilaa kuikilwa mu
welu, ingi kinya uli ai muhumile kugimya uwai nu utaki. 33 Ai matulaa
maikwa kihenga mu usenswi nua ituki nu lwago, hangi ai matulaa anya
muhangu ni awo niakiie u lwago anga nulanso. 34 Ku nsoko ai matulaa
ni nkolo a iaisa ku awo nai atulaaa atungwa, hangi ai musingiiye ku
ulowa u upisiiligwa nu isalo nilanyu, muze mulingile kina unyenye akola
ai matulaa nu usali wibahu hangi nua kikie kali na kali. 35 Ku lulo leki
ku ugumi u ukamatiku nuanyu, nu ukete isongelyo ikulu. 36 Ku nsoko
muloilwe ugimya, iti kina mulije kusingiilya naiiza Itunda ukilagile, ze
yakilaa kutula makondyaa kituma u ulowa nuakwe. 37 Ku nsoko ze yakilaa

itungo iniino, ung'wi upembilye, uzile i ikulu kuulu hangi shanga ukutinia.
38 “Munya tai ane nuane ukikie ku uhuiili. Anga ize ukusuka kinyuma,
shanga kuloeeligwa nu ng'wenso.” 39 Kuiti usese shanga anga awo ni
isukaa kinyuma ku kulimila. Badala akwe, usese ingi ang'wi a awo ni
kukete u uhuiili nua kuisunja i nkolo itu.

11

1 Itungili u uhuiili ingi kulu kuulu nukete u muntu itungo nu sumbiiye
i kintu ka kituunga ku ukamatiku. Ingi kulu kuulu a kintu naiiza ikili
kigeeleka. 2 Ku nsoko iyi i isekulu itu ai akaminkiie ku uhuiili nuao. 3 Ku
uhuiili kulingile kina u unkumbigulu ai u umbilwe ku ilagiilyo nilang'wa
Itunda, iti kina iko ni ki kigela shanga ai kizipigwe kupumiila ni intu
naiiza ai yatulaa yukigeeleka. 4 Ai ituile ku nsoko a uhuiili kina uHabili
ai umupumiiye Itunda ipolya nila kuzipila kukila nai witumile uKaini.
Ai ituile ku nsoko iyi kina ai ulumbiigwe kutula muya tai ane. Itunda
ai umulumbiiye ku nsoko a masongelyo nai umaletile. Ku nsoko nanso,
uHabili wakili witambuaa, anga ize wakulee. 5 Ai ituile ku uhuiili kina
uEnoko ai uhoilwe migulya hangi shanga aiwihengile insha. “Shanga
ai wigeelekile, ku nsoko Itunda ai umuhoile” Ku nianso ai iganuwe
migulya akwe kina ai umuloeeye Itunda ze yakilaa kuholwa migulya.
6 Anga ize kutili u uhuiili shanga ihumikile kumuloeelya Itunda, ku nsoko
nupembilye kung'wa Itunda kusinja wahuiile kina Itunda wikiie ni kina
wi inkiilya isongelyo awo ni imudumaa. 7 Ai ituile ingi ku uhuiili kina
uNuhu, waze uhuguwe ni Itunda kutulinkana ni makani naiza shanga ai
atuile igeelekile, ku ikulyo nila kinya Itunda ai uzipilye i safina ku nsoko
a kuliguna i to nilakwe. Ku kituma iti, ai uulamue u unkumbigulu nu
kutula musali nua tai ane naiiza ipembyaa kukiila uhuiili. 8 Ai itule ingi
ku u uhuiili kina uIbrahimu, nai witangilwe ai wigulye nu kulongola kai
utakiwe kusingiilya aga usali. Ai upumile shanga waze ulingile kianza
kii nai watuaa ulongoe. 9 Ai ituile ku u uhuiili kina ai wikie mihi ilago
anga muziila. Ai wikie mu nsalamida palung'wi nu Isaka nu Yakobo, asali
auya ni ilago lilo liilo. 10 Iki ingi ku nsoko ai usumbiiye ku kilija i kisali
naza u munya ku kisiga nu muzengi nuakwe ai uzeetula Itunda. 11 Ai
ituile ingi ku uhuiili kina uIbrahimu, nu Sara mukola, ai asingiiye i ngulu
nia kuusha i miligo anga itule ai atulaa anyampala lukulu, ku nsoko ai
amuine Itunda kina muhuiili, nai iza ualagile ng'wana nua kigoha. 12 Ku
lulo ga nu kupuma ku muntu uyu nu ng'wi nai iza watuile uhumbee kusha
akatugwa ana ni shanga akualigwa. Ai atuile idu anga i nzota nia kilunde
hangi idu anga i nkuku nia mahalu mu nshemba a luzi. 13 Awa ihi ai akule
mu uhuiili ze shanga asingiiye ilago, Kwaala, aze atulaa ihenga nu ku
ihumbeela ku kahelu, ai alapile kina ai atulaa aziila hangi ahumi migulya
ihi. 14 Ku awo ni iligitya i makani anga aya i ikaa kihenga kina idumaa
ihi ao agozo. 15 Ku tai, anga ai atule akusigiila ihi nai iza apembeeye, ai
azeetula ni lyoma nila ku sukinkania. 16 Kuiti anga ni yili, amihumiwe
nsula ihi ni ibahu, nai iza, ingi a kinyilunde. Ku lulo Itunda shanga
wihung'waa i minyala kitangwaa Itunda nuao, ku nsoko uzipiiye kisali ku
nsoko ao. 17 Ai ituile ingi ku uhuiili kina uIbrahimu ze yakilaa kugeng'wa,
ai umupumilye uIsaka, Uugwa, ingi ng'wenso nai iza ai usingiiye ku ulowa
ilago, ai umupumilye u ng'wana nuakwe nuing'wene, 18 nai iza migulya
akwe itambuwe, “Kupuma kung'wa Isaka utuugwa nuako ukitangwa.”
19 uIbrahimu ai ulingile kina Itunda ai ukete u uhumi nua kumuusha
uIsaka kupuma ku ashi, hangi ku kutambula ku ntambu a maluli, ai

umusingiiye. 20 Ai ituile ingi ku uhuiili kina uIsaka ai umukendepile uYakobo nu Esau kutulika makani napembilye. 21 Ai ituile ingi ku uhuiili kina uYakobo nai wakatula mu hali a kusha, ai uakendepile kila ung'wi nua ana ang'wa Yusufu. uYakobo akipolya, waze wipantamiiye migulya a mulanga nuakwe. 22 Ai ituile ingi ku uhuiili kina uYusufu itungo nilakwe nila mpelo nai lihumbiie, ai utambue migulya a kupuma ku ana a Israeli ku Misri nu kualagiilya kuhola palung'wi ni enso i makupa akwe. 23 Ai ituile ingi ku uhuili kina uMusa, nai wakatugwa, ai upihilwe ku myeli itaatu ni aleli akwe ku nsoko ai amihengile kina ng'wana mudabu nai watula muziza, hangi shanga ai atumbilwe ni ilagiilyo nila mutemi. 24 Ai ituile ingi ku uhuiili kina uMusa, nai wakatula muntu mitunja, ai uhitile kitangwaa ng'wana nuang'wa munaanso wang'wa Farao. 25 Badala akwe, ai usague kihanguila mu lwago palung'wi ni antu ang'wa Itunda badala a kiloa u usambo nua milandu ki itungo. 26 Ai usigile i minyala a kumutyata uKristo kutula ingi ukamatiku ukulu kukila i matulyo a ku Misri kunsoko ai ukunkuie i miho akwe mi isongelyo ni litungo nilakwe nilipembilye. 27 Ai ituile ingi ku uhuiili kina uMusa ai upumile ku Misri. Shanga ai witumbile ku ikuo nila mutemi, ku nsoko ai ugimilye kugoza kung'wa ni shanga wigelaa. 28 Ai ituile ingi ku uhuiili kina ai umiambile i pasaka nu kuminzila i sakami, iti kina u muganzanja nua mutuugwa nua ng'wandyo waleke kuhuma kuakumpya i atuugwa ang'wandyo nia kigoha nia Israeli. 29 Ai ituile ingi ku uhuiili kina ai akiile mu luzi nula shamu anga mihi ni nyumu. Matungo i Misri nai agemile kukila, ai amiilwe. 30 Ai ituile ingi ku uhuiili kina ikiligo nila Yeriko ai ligwie pihi, ze yakilaa kulipilima ku mahiku mupungati. 31 Ai ituile ingi ku uhuiili kina uRahabu uyo u musambo shanga ai ulimie palung'wi nawo naza shanga ai atuile a lwijo, ku nsoko ai watulaa waasingiilya i apuka nkani nu kuaika iziza. 32 Hangi ndigitye ntuni ikilo? Ndogoelyo i tungo shanga likondaniie kuganula nang'wa Gigeoni, Baraka, Samsoni, Yeftha, Daudi, Samweli, hangi nia anyakidagu, 33 naza kukiila uhuiili ai ai kiiye i ntemi, ai itumile i tai ane, hangi akalisingiilya ilago. Ai amagiiye i malangu a mahimba, 34 ai alimisilye i ngulu nia moto, ai ahugile i nsonge nia mpanga, ai agunilwe kupuma mu ndwala, ai atulaa akomoli mu wikui, hangi ai asakilye i madale a aziila kumanka. 35 iAsungu ai asingiiye i ashi ao ku nzila a u ukigwa. Auya ai agigwe, shanga akugomba kulekwa ilyuuku iti kina ahume kulija u wiziili nua u ukigwa nui bahu ikilo. 36 Auya ai agigwe ku usenswi nu kukuwa, ee, ga nu ku utungwa nu kuikwa mu kadulumu. 37 Ai atulangilwe magwe. Ai adumuwe ku ipande nia misumeno. Ai abulagilwe ku mpanga. Ai alongoe ku ipalatu nia nkolo ni ipalatu nia mbuli ai atulaa inzi, aze alongolekile mu uwai hangi aze tendeelwa i mabi. 38 (nai iza u unkumbigulu shanga ai utakiwe kutula nu wenso), azeyunguya mihaka, mu malugulu, mu makulungu, mu makombo a mu mahalu. 39 Anga itule antu ihi awa ai agombilwe nu Itunda ku nsoko a uhuiili nuao, shanga ai asingiiye nai ukilagile. 40 Itunda ai utongee kuinkiilya i kintu ni kibahu, iti kina shanga sese nai kuzeehuma kukondeeligwa.

12

1 Ku lulo, ku nsoko kupilimikiigwe ni ilunde ikulu nila ahuiili, ni kugume kila ikintu ni kikuhumiiye palung'wi ni milandu nai iza ikugilinkiiye ku upepeele. Kukue i ntambo ku usumbiilyo mu wikilyi nai uikilwe ntongeela itu. 2 Kumatunje i miho itu kung'wa Yesu, ni mandiilyi hangi

munya kukondeelya u uhuiili nuitu, na iza ku nsoko a ulowa nu uikilwe
ntongeela akwe ai uugimiiye ikonta nila mpaga, waze umeile i minyala
akwe, hangi wakikie pihi a mukono nua kigoha nua ituntu ni likulyo
nilang'wa Itunda. 3 Ndogoelyo musigiili nuanso nai ugimilye i makani
i ikuo kupuma ku anya milandu, kungwaakwe mukola iti kina muleke
kukatala ang'wi kusha kisha mukanka inkolo nianyu. 4 Mukili kunyomeka
ang'wi kagisha muzikilya nu mulandu ngele a kuuilwa i sakami. 5 Hangi
miilwe uko kukinyilwa i nkolo naiza imutungilye anga ana a kigoha;
“Ng'waane, leka kumahola ku upepeele i masukiilo a Mukulu, ang'wi
muleke kuhung'wa ukata ni mukuhuguligwa nu ng'wenso.” 6 Ku nsoko
uMukulu wimusushaa wihi nai iza umuloilwe, nu kumupisiilya kila u
ng'wana nai iza wimusingiilya. 7 Gigimiilya i mageng'wa anga kusukilwa.
Itunda witumilwa nu nyenye anga nuitumilwaa ni ana, ndogoelyo ingi
ng'wana nu uli nai iza u tata nuakwe shanga uhumile kumususha? 8 Kuiti
anga ize kutili kusukigwa, kai iza usese kihi kuhanguie, iti gwa unyenye
ingi mia kibudu hangi shanga ana akwe. 9 Ikilo nila yihi, ai kukete i a tata
itu nia kinyihi nai aku ususha, hangi ai kuakuiye. Itii shanga ikutakile ga
ni ikilo kumukulya uTata nua kinkolo nu kikie? 10 Ku kulu kuulu atata itu
ai akupisiiye ku myaka misheenyu anga nai yigeelekile iziza kitalao, kuiti
Itunda shanga wikupisiilya ku nsailo itu iti kihanguile u welu nuakwe.
11 Kutili upisiiligwa nu uloeeye ku itungo nilanso. Witulaa nu uwai. Ga
ni iti, panyambele witugaa nkali nia ulyuuku nua elu a nkolo ku awo nai
amanyisigwe ni menso. 12 Ku lulo nyansuli i mikono anyu ni itoile nu
kutenda i malu anyu ni imbyoto kutula akete ingulu hangi; 13 gooli u ukiilo
nua upambatilyo nuanyu, iti kina wihi nuaile mulema shanga ukutongwa
mu ulimili kuiti walije kugunika. 14 Dumiili u ulyuuku ni antu ihi, ga nu
welu nai anga ize shanga wuwo kutili nuikamihenga uMukulu. 15 Mutule
miakendegeeli iti kina waleke kutula ukoli nuikabagulwa kuli nu ukende
nuang'wa Itunda, ni kina lileke kupembya itina ila uwai nilikategeta nu
kusasha u lwago nu kupiula idu. 16 Ihengi kina kutili u ugoolya ang'wi
muntu nishanga ng'welu anga u Esau, nai iza ku nsoko a ulyi ung'wi ai
uguiye itai akwe na utuugwa. 17 Ku nsoko mulingile kina panyambele,
nai uhumilwe i nsula a kusala u ukende, ai uhitilwe, ku nsoko shanga
ai uligilye i lyoma nila kila itunu palung'wi nu tata nuakwe, ga ni iti ai
udumila nangaluu ku liholi. 18 Ku nsoko shanga ai muzile mu lugulu naza
uhumile ku kumpigwa, Lugulu nu wakie u moto, kiti, kihumya ukata nu
kimpupu. 19 Shanga ai mupembilye ku nduli nia akinembu, ang'wi ku
makani napembeeye mu nduli nai iza isakilye kila niigulye aleke kulompa
kihi kuligitigwa ni enso kitalao. 20 Ku nsoko shanga ai ahumile kugimya
iko nai kilamuwe; “Anga itule ga ni kikali ni kikumpya u lugulu kikuwe ku
magwe.' 21 Nika kitumba ikilo nai wihengile uMusa ai uligitilye, “Nitumbaa
nangaluu ngele a kukagata.” 22 Badala akwe, muzile mulugulu nula Sayuni
nu mu kisali ni kang'wi Itunda ni mupanga, Yerusalemu na kilunde, nu
ku a malaika magana a nzogu ikumi nia kuina. 23 Muzile mu milundo nua
atugwaa ang'wandyo ihi nai asagiie kilunde, kung'wa Itunda ni mulamuli
nua ihi, nu ku nkolo nia elu naza akondaniiligwa. 24 Muzile kung'wa Yesu
ni muhungi nu ilago niziila, nu kusakami nai iminzilwe nai iza iganulwa
iziza ikilo kukila i sakami ang'wa Habili. 25 Goza kina uleke kumuhita
ung'wi nai iza wiligitya. Ku nsoko anga ize shanga ahugile nai amuhugile
ung'wi nai uahugue mi ihi, ku kulu kuulu shanga ku uhuga anga itule
kupiluka kuli kupuma kung'wa uyo nui kuhugula kupuma kilunde. 26 Ku

itungo nilanso u luli nulakwe ai ligigwe mihi. Kuiti itungili ulagile nu kutambula, “Ikili nkua ingiiza hangi shanga kuhingisa ihi ing'wene duu, ila ni ilunde ga.” 27 Makani aya, “Nkua ing'wi hangi,” ikulagiila kulimiligwa ku intu izo ni ikagatigwa, izi ingi, intu izo nai iza iumbilwe, iti kina intu izo nishanga i kagatigwa isagiile. 28 Ku lulo, kusingiilye u utemi naiza shanga wikagatigwa, kiloeelye mu hali a kumukulya Itunda ku kumugomba palung'wi nu kutuna pihi mu ikulyo. 29 Ku ndogoelyo Itunda nuitu ingi moto nuiliza.

13

1 Uugwa ulowa nua kinyandugu nu ulongoleke. 2 Muleke kiwa kuasingiilya ia ziila, ndogoelyo ku kituma iti, ang'wi a asingiiye i amalaika ize shanga alingile. 3 Kimbukiilya ihi niamoli mu kadulumu, anga kina ai mukoli nienso kuko palung'wi ni enso, hangi anga ize i miili anyu ai itendilwe anga enso. 4 Uugwa witeni nu ukuligwe ni ihi nu ulili nua witini nu uzipigwe kutula uziza, ku ndogoelyo Itunda ukualamula i asambo ni agoolya. 5 Uugwa inzila nianyu nia wikalo itule ndyuuku mu ulowa nua mpia, Mutule meikuti mu intu ni muikete, kuiti Itunda mukola ai uligitilye, “Shanga kumuleka unyenye nangaluu, ang'wi kumugumaniilya unyenye.” 6 Uugwa kikute iti kuligitye ku ukamatiku, “uMukulu ingi muaiilya nuane; Shanga kitumba. uNg'wana Adamu uhumile kuntendeela ntuni?” 7 Asigiili awo nai amutongile, awo nai aligitilye u lukani nulang'wa Itunda kitalanyu, hangi kimbukiilyi i mapumilo a ngendo niao; Tyatishi u uhuiili nuao. 8 uYesu Kristo ingi ng'wenso igulo, lelo, hangi ga ni kali na kali. 9 Uleke kutongeelwa nu umanyisigwa nui kuli kuli nua kiziila kuiti ingi iziza kina inkolo izengwe ku ukende, hangi shanga ku malagiilyo kutula ndya nanso shanga aku a aiilya awo ni ikie ku nanso. 10 Ku kete i matekeelo nai iza awo ni iaiilya mukati a kizindaalo agila i tai ane a kulya. 11 Ku nsoko i sakami a ikali, napumigwe ipolya ku nsoko a milandu, ai iletilwe nu kuhani nu mukulu mukati a kipango ni kelu, kuiti i miili ao ai isonsilwe kunzi a nkango. 12 Ku lulo uYesu nu ng'wenso ai wagile kunzi a mumpita nua kisali, iti kina kuika wakfu antu kung'wa Itunda kukiila sakama akwe. 13 Ni ku lulo kweni kitalakwe kunzi a nkango, kuze kukenkile i kimeli ni kakwe. 14 Kuiti kiagila u likalo nulikiie mu kisali iki. Badala akwe kudume i kisali naza kipembilye. 15 Ku kiila uYesu mutakiwe nkua ku nkua kipumya isongelyo nila kumukulya Itunda, kumulumba kina nkali a milomo itu lilape i lina nilakwe. 16 Hangi uleke kiwa kituma ni maziza nu kiaiilya nyenye ku nyenye, Ku nsoko ingi ku isongelyo anga ize nanso yiyo Itunda wiloeeligwa ikulu. 17 Iji nu kisimya ku alukolongo anyu, kuiti alongolekile kumusunja ku nsoko a ung'yenyi nuanyu, anga awo ni ikapumya u aligwa. Iji iti kina i a lukolongo anyu ahume kumusunja ku ulowa, ni shanga ku kinya uwai, nai iza shanga ikumuaiilya. 18 Kulompeeli, kuiti kukete i kulu kuulu kina kukete isigo iziza, kukete i nsula a kikie likalo nula ukulu mu makani ihi. 19 Hangi yihi nikamukinyila ikilo mitume izi, iti kina nihume kusuka kitalanyu itungo nila pakupi. 20 Itungili Itunda nua ulyuuku, nai iza umuletile hangi kupuma mu ashi u mudimi nu mukulu nua nkolo, Mukulu nuitu uYesu, ku sakami a ilago nila kali na kali. 21 Ukuminkiilya u uhumi ku kila ikani niza kituma u ulowa nuakwe, wazituma i milimo mukati itu nikoli miziza ni iloeeye mu miho akwe, kukiila uYesu Kristo, kitalakwe itule ikulyo i kali na kali. Amina. 22 Itungili nika kusamiilya, munyandugu, kihoeela nu lukani

nula kusamiilya nai iza ku ukupi ai nulukilisilye kitalanyu. 23 Linga kina u
munyandugu nuitu uTimotheo walekelwaa ilyuuku, nai iza palung'wi nu
ng'wenso nikamihenga anga ize uzile apa ikupi. 24 Lamusha i a lukolongo
ako ihi ni ahuiili ihi. Awo niapembeeye ku Italia akulamukilye. 25 Nu
ukende utule nu nyenye mihi.

Ibada ni lang'wa Yakobo

1 Yakobo mutugwa wang'wi Tunda nu mukolo u Yesu Kilisto, kundugu
makumi abiile nasapatiye milamu. 2 Muale kutula ulowa nuwidu,
aluna ane, nimukukiila munzago niyakununikunu. 3 Meze mulingile
kugeng'wa kuuhueli wanyu mepegwaugimya. 4 Uleki, ugimya ukondye
imilimo akwe, kina mulume kunonelya kisa, singa muuleke kuhielwa
lehi. 5 Kang'we ukole muntu ntogeela anyu utakile upolo, walompe
kupuma kung'wi Tunda, nuepumya kuukende hangi singa wikenela kuehi
niimulompa hangi wiapeza upolo. 6 Ingi lompa kuuhueli, uleke kuailya,
kunsoko nuiiailya, wipyanigwe nimaingu nenyanza wiholwa nung'wega
nukugung'wa kunu nukunu. 7 Kutai umuntu angauyu waleke kusegeela
kina ilompi lakwe lukusingeligwa nu mukulu. 8 Muntu uyu ukete masigo
abiili, singa ukandanie munzila yakwe yehi. 9 Muluna numuluna inonee
kikulya kunsoko akimekakung'wakwe migulia, 10 matungo yayoyayo
muluna numugole kukiila kisimia kung'wakwe, kunsoko wikahega anga
umpumbulu nuamung'wapo mumugunda nukeile. 11 Ilyoa litoloka nuupiu
wikasonsa nukumisa mimea niampumbulu igweza nuuza wakwe wikuza.
Uu uu niantu niagoli izizebipa mumilimo. 12 Ukembetilwe umuntu
numugimia mumageng'wa kunsoko anga wadula ingegwa wikasingilia
ngala naupanga, naulagile kuawa niamuloilwe Itunda. 13 Muntu wihi
shainonee kutambula nukole migeng'wa, ingegwa ile lipumile kung'wi
Tunda. Kunsoko Itunda shanga wigeng'wa nimabe, ni Tunda ung'wenso
shawimugema wihi. 14 Kila muntu wigeng'wa ninsulakwe nimupepelya
nukumuluta kupumila kuli. 15 Papo anga insula amilandu ikenke iimbi,
umulandu wituga sunga anga umulandu anga wakonda lukukulu wihiela
muusha. 16 Aluna ane alowa lekikikongi. 17 Kela izawadi niiza hange
kela izawadi nikondanie kupuma kilunde, isima pehi kupuma kung'wa
kung'wa Tata nuawelu, kwee shawikailika anga umulule nuipeloka.
18 Itunda ausague kuupa use upanga kulukani la tai, kuhume kutula
anga kiang'wandyo kuutugwa muintu yakwe. 19 Mulengile ite aluna
ane alowa. Kela ung'wao yemunonee watule mupepelyi kija, waleke
kukaya kuligitia nukutaka. 20 Kunsoko utaki waantu shangaukituma
itai ang'wi Tunda. 21 Kuitegwa iki kule impaala yamilandu nuubi
wehinuukole kila upande lusingilyi kwa kusima ulukani nulutemewe
mukateanyu uhumi kuuguna inkolo yanyu. 22 Lugombi ulukani muleke
ukija du, mukikongela munkolo yangu unyenye. 23 Kunsoko wehi nukija,
wahite kulitumila umilimo wihanganga umuntu nuwigoza uusu wakwe
uwenso mukioo. 24 Wegema uusu wakwe, wekalongola matungo makupe
wakiwaa neimpyani. 25 Inge umuntu uyu nuigoza kikendegeela milago
nilikami nseigwe, ilago lawidesi, nukulongoleka kugomba, singa kunsoka
noanso miji nuewa, umuntu nuanso ukukembetwa nukituma. 26 Anga
umuntu wihi wakusige ung'wenso kuite muntu wikumbiko. Hangi
shuzepeeye ululime lakwe wikongela inkolo akwe nikumbeko lakwe
nikanda. 27 Ikumbiko niza nigila uubee ntongela ang'wi Tunda witu nu
Tata ingi sile. Kuaailya ialekwa nao niashewe niagoha ao mulwago lao,
nukisunga ienso nuube wihi.

2

1 Aluna ane mulekekutyata uhueli wang'wa Bwana u Yesu Kilisto, Bwana
a ukulu, kuakuila antu antu. 2 Anga muntu wingile mumilondo wanyu
utugae litendele lidini ningala ninza, hangi wingila numuula nukete
ingala nishapu, 3 nukigeelya kumukela kukela kuuyu nukete ingala ninza
nukulunga, itunu uewe ukile sapa niiza inge nukumuilaumula uewe
imeke apa ang'we ikie pihe pa migulu ane. 4 Ite, shangamukisemelane
unyenye, nukutula mialamuli unyenye mumasego nemaba? 5 Sitegeeli
aluna ane alowa, ikolyo singangaa usaguene iatuka amunkumbigulu
kutula agoli muuhueli nuusali wa utemi naulagiye awa niamuloilwe?
6 Inge muamile iaula! Ikolyo singa agoline nimijaa unye, hangi singa
ensone niimulutanga muulamulani? 7 Ikolyo singangaagoline niilitukila
ilina niza, mulina nilanso nuitangiwe? 8 Atize uu, ang'wi mugombile
ilago lakitemi anga nilandekile munkilile, ukumulowa umunyakisale anga
uewe, mukituma uzaa. 9 Angeze mukuaila antu antu mukituma mulandu,
musemewe nilago kina miaungi lago. 10 Kunsoko wihi nugombile ilago
lehi, wasuka wakumpa mulugendo lakwe mino udu, watule nigazo
lakubunga, ilago lihe. 11 Kunsoko Itunda aulongile, lekakugoolya, yuyo
hangi inge naulungile, ulekekubulaga. Kan'wi shukugoolya muubulagi
umole, wakondya kubananga ilago lang'wa Tunda. 12 Ingigwa mulig-
itye nukigombya angamumole, pakupe nukusemelwa nilago lakidesa.
13 Kunsoko ikinyamulimo kizaa, singakuaisiilya kwa awaniagila ikiasiilya,
ukende wikulya muulamuli. 14 Ukole uzaake aluna ane, angize muntu
ukulunga ukete uhueli kunu mugila intendo? Ikolyo, uhueli nuwanso
ukumugunane? 15 Angeze muluna ang'wi wakisungu, muula wa ng'wenda
ang'we wandya kukila luhiku. 16 Ung'wee wanyu wekamuetila, longola
nuupolo mote umuto mulye uza, shanga maapa iauilwa wao nuamumiile,
itegwainonee ntuni? 17 Ulu yele muhueli udu, angize ugila anga ntendo
ukule. 18 Ukole umuntu uhumile kulunga, ukete uhueli, nunene nkite
ntendo, ndagiili uhueli nuugili intendo, nunene kuulagila uhueli wane
ni ntendo yane. 19 Uhuie kina Itunda ung'wi, ukoli iza, ni ahing'wigaa
ahuee uu nukugopa. 20 Ikolyo uuloilwe uwe muntu numupungu kuite
nukule muuhueli nuugilaintendo nishangaunonee? 21 Ikolyo singa tata
wanyune u Ibrahimu auaigwe tai, kuntendo naumupumilye ung'wakwe u
Isaka pigulya kizindaalo. 22 Mulenge kina uhueli wakwe witumile pilago
palung'wi ni ntendo yakwe, numuntendo yakwe, uhueli wakwe apikie
isogo lakwe. 23 Inkani yigeeka niilungile, u Ibrahimu aumuhuie Itunda
hangi wika aligwa kutula ukete itai. Kuitegwa u Ibrahimu wikitangwa
muhumba muya wang'wi Tunda. 24 Ung'wao kina kuntendo umuntu
wialigwa itai, snga uhueli du. 25 Anga uu lukulu, ikolyo singangae Rahabu
ne numudosi naugwee mutai kuntendo, itumi nukuatawala kunzila
ngizaa? 26 Kunsoko anga umuueli angaualye inkolo wikuza, uu lukulu
nuuhueli nugilaintendo ukule.

3

1 Aluna ane, singa inonee mihi kutula miamanyisi, mulinge kina mizize
singelya kinyamilimo kikulu kukila. 2 Kunsoko kehi kitumila kunzila
yeetu. Ange wehi shanga wikumpya munkani yakwe, nuanso muntu
nakondile. uhumile kulaagila kumwili wakwe wihi. 3 Itegwa kang'wi
kuuika ilijamu afarasi mumilomo ao akugombile, hangi kuhueli kuupiula

imilomo ehi. 4 Hangi mulinge kina iimeli, ingawa nkulu kusukung'wa
nung'we ga nuukulu, hangi kuhumile kupeula imiile ao ihi. 5 Kuu uu
anga kelume, kintu kiniino mumwili, wisumbula pakulu du. Sigozi kote
kehaka nikikulu kihumile kusonswa ninzae nino niyamoto! 6 Ululime
nulwensogaa moto, ukumbigulu wa ulugu, uikilwe mumo muingo ya miile
itu, inge wikanza umwiili wihi hangi wiikwa migulya mumoto munzila
yalikalo, nuwenso wikansoswa numoto nuwakuulungu. 7 Kila ikikali
kamihaka, nyunyi, niikugenda pehi nekekali kamuluze iza ikaiwe ni antu.
8 Inge kutile umuntu anga nung'wi, nuhumile kululagila ululime, ingi
ubi nisinga wikilaga, nuwizoe kizume nuubulagi. 9 Kululimi kimukulya
umukulu nu Tata witu, hangi kululeme lulo keazuma iantu niaumbilwe,
kupyani ang'wi Tunda. 10 Kumulomo wuwo wuwo witambula nkani
yakukembetwa nukuzung'wa. Aluna ane emakani aya singangaanonee.
11 Ikolyo, uluzi lung'wi lahuma kupumyane imaze nimaza nayanimaluluu?
12 Aluna ane ikolyo ikota la mutini lahumane kutuga inkali yamuzeituni,
ang'wi umuzabibu ukutugane inkali niamutini? Anga injilyo namazi
nimalulu shikipumya imazi nisinga malulu. 13 Nyenyu mung'wanyu
nukete uupolo nuumanyi? Ebu umuntu uyu walagiile ulikalo nuluza
mumilimo akwe nuupolonuupumie mumahala. 14 Angize mukete wilu
nuutaki mumasigo yawinyene munkola yanyu, muleke kuhumbula kulig-
itya uuteele nukuligitya itai. 15 Uwu singa upolo nuupumile kigulya,
inge upumile muunkumbigulu, singa akinkolo, akiheng'wi. 16 Kunsoko
paukole uwetu niwitengi ukole, ukole wibulugi ni ntendo nimbe. 17 Upolo
nuupimie kigulya, kwanza uza, hangi wilowa upolo, uupoelu nimahala,
nizue ukende nuuhuili nuuza singawi kuila anga antu antu ni tai. 18 Ni
nkali yatai yetemelwa muupolo kuawa niituma inkani ya upolo.

4

1 Wilei nuhutani mung'wanyu upumile pee? Shangauukie munsula
yanyunee nimbe nuukuleta imbita muihangwili wanyu? 2 Mukite insula
ike nimiagila. Mukubulaga nukiduma ikenimiagila uhumi kutula nikenso.
Mukikua nukilea, hangi mukile mupate kunsoko shangamunulompile
Itunda. 3 Mukulompa shanga mukupegwa kunsoko mukulompa mupegwe
mitumile munkani nimbe, inge muhume kitumila munsula yanyu nimbe.
4 Unye asambo! Shamulingilene kina ishumbashuya nuunku mbigulu
kina ulugu kung'wi Tunda. 5 Ang'wi mulingile inkilele inge ngila
anga ndogoelyo niilungile kina ung'waung'welu nukule mukate itu ukete
wilu ukulu kunsoko itu. 6 Ingi Itunda wipumya ukende kukila, yeyo
ndogoilyo inkeele ilungile, Itunda wimugilya nulugoha, inge wemupeza
ukende uyu nuisima. 7 Iti ipumyi kung'wi Tunda, mugilyi umulugu
nung'wenso ukumanka ukuhega kung'wanyu. 8 Humbeeli pakupe ni
Tunda, nung'wenso ukumuhumbila pakupenunyenye. Kalali imikono
anyu, unye nimiamilando, hangi melye inkolo yanyu, unye nimeailya.
9 Tuli nuukia muhongelye, hangi mulile! Peuli imaheko anyu atule
ukea nuulowa wanyu utule uhongelya. 10 Misimye unyenye ntongeela
ang'wa Bwana, uzizamuhumbula migolya. 11 Muleke kitambula nyenye
kwa nyenye, muluna, umuntu nukutambula nimabe kumuluna ang'we
akumusemela milagolang'wi Tunda. Angamulisemele ilago, shangamu-
gombile ilago inge mulisemee. 12 Inge ung'wedu numupumya ilago nitai,
Itunda, ng'wenso ukete uhumi nuokuguna nukulimilya uwe wenyenyu
nukumulamuila umunyakesali? 13 Sitegelyi, unye nimilunga, Leloang'we

mudau kinzu mukisale ike, nukikie ung'waka uwu, nukuduma nukutugisa nsao. 14 Nyenyu nulingile kina ntuninikapumila mudau, nulikalo lanyu ntuni gwaa? Kunsoko mimyani nikuhi nuigeela matungo makupi sunga wikalimila. 15 Angaaza mulunge, angeze ulowa wang'wa Bwana, kuikie nokituma ike neko. 16 Inge itungiile mekaaona mumasego anyu. Uwioni wihi uujuinge ube. 17 Kuitegwa uyu numanyile kituma nimaza sunga shaikituma kung'wakwe nuanso mulandu.

5

1 Nzii inoino, unye nimeagole, leli luli la migulya kunsoko alwago nulupembilye kung'wanyu. 2 Ugole wanyu wakanzwa ningala yanyu alumagwa niaminkebele niikanza. 3 Imadini anyu nimpia yanyu yaulya indogoilyo, nuube wakwe ukikenga mung'wanyu nukulimilya imiili anyu onga umoto. Miekeye ugole wangu mumahiku ampelo. 4 Upemi waanyamilimo awaniogola mumigunda anyu akulila! Nikikole kaawa niogola mazao anyu kupikiila muakulwi an'wa Bwana numikui. 5 Mikie mukilolya mihe nukiloielya unyenye udu mukiginisa munkolo yanyu kuluhiku lakusinzwa. 6 Mumulamuie nukumubulaga uyu nutai waleke kumukua. 7 Kuite inge igimyeli, muluna sunga ukiza uu Bwana, anyayuyu. Nuielima wilindila maogola akwe nemaza, mumugunda, wilindiila akizewigigimieye kunsoko akwe, sunga imbula ang'wandyo niye na mpelo ikue. 8 Nunyenye migigimielye, itungi inkolo yanyu, kunsoko kiza kung'wa Bwana yahugeela. 9 Muluna lekikisusumieli, unyenye kwa nyenye, kunsoko muleke kusemelwa. Goza umulamuli wimikile paukiilo. 10 Kumpani, muluna, mugoze mulwago niigigimiieli nuanyakida dagu nautambue kulina lang'wa Bwana. 11 Goza kuitanga eigigimieli, banu. Migule uigigimieli wang'wa Ayubu hangi nulingile indogoilyo ang'wa Bwana, kung”wa Ayubu kuite u Bwana wizue kioisa nuukende. 12 Kukila ehi aluna ane muleke kulapa, ang'wi milunde ang'we pihe ang'wi ilapo ningeza. Inge ite kwe iee anyu itule ee ni aa anyu itule aa itule itee muleke kugwila muulamulwi. 13 Ukole muntune mung'wanyu nuketeulwangoo? Inoneeulompe, ikolyo muntu wihi eze muhugukunee. Nuwaambi ikulyo. 14 Ukolya ukole wihine mung'waanyu numulwaee? Nuwaitange ianyampala niitekelo alompe kunsoko akwe, amupuguhile imakuta kulina lang'wa Bwana. 15 Nimalompi auhueli akumukomya umulwae, numukulu ukumuusha. Ni hangi angiza witumile mulondu, Itunda ukusamila. 16 Kuitegwa muungame imilandu anyu unyenye kwa nyenye, nukulompela kila ung'weao numiakwe kunsoko muhume kukomya imalompi namunyatai. Ituga ugeeli ukulu. 17 U Eliya aiemuntu nuwamasigo anga nitu, aulompile kungulu kina imbula ileke kukua, ikadela kukua mihe kumatungo amiaka itatu ni myeli sita. 18 Nu Eliya wikalompa hangi, nigulu likahunula imbula migulya ihe nihe ikapumya imaogola. 19 Aluna ane, kang'wi wihi mung'wanso mung'wanyu akumileka itai, inge numuya wamususha. 20 Ingi nualinge kinaitee wihi nuimulingasa umunyamilandu kuhega munzila yakwe niyamagazo ukumiponya inkolo akwe kupuma muushi nukuukunikila udu wa milandu.

1 Petelo

1 Petelo, Mitumi wang'wa Yesu Kilisto, kua kila nzila nia usambailo, kua
iholanigwa, naiakoli ku Ponto ihii, Kugalatia, Kapadokia, Asia ni Bithinia.
2 Kunsoko auhugu wang'wi Tunda. Tata, kua kogigwa nung'waung'welu,
kikulyo lang'wa Yesu Kilisto, nuku sansangilwa Isakami akwe, Ukende
utule kitalanyu, nupolo wanyu wongeeleke. 3 Itunda Tata wa Mukulu
witu Yesu Kilisto akembetwe Mukulu nuaupegwa wakwe nuanakanda, au
kupee kutugwa upya, kuugimya nuusali kukiila uuki wang'wa Yesu Kilisto
kuhega muashi, 4 usali nishaukulimansila, shaukutula nikisoita hangi
shaukukepa uikilwe kilunde kunsoko anyu. 5 Kuuhumi wang'wi Tunda
mukusungigwa kukiila uhuili nuuguniki uo nunoneigwe kukunukulwa
numatungo ampelo. 6 Lumbiili kua ili, atizemulita kinyauwai itungili.
Kitalanyu mumageng'wa aya. 7 Iyi ngi kunsoko uhuili wanyu uhume
kugeng'wa, uhuili uo nukite insao kukila idhahabu iyo niliimila mumoto
nigema uhuili witu. Iyi ipumila kunsoko uhuili witu uhumi kutuga intendo
ninza, ukulu nikulyo nila muuki nuang'wa Yesu Kilisto. 8 Shamumuine
kunu mumuloilwe, shamumuine itungili kunu muhuie kutalakue hangi
mukite ulumbi nukilinkie, nukua ulumbi nuizuig'we nuukulu nuakigulu.
9 Itungili mukusingiilya impelo au huili wanyu, uguniki wa nkolo yanyu.
10 Ianyakidagu akuduma, nukukolya uulya nua uguniki uwu, kuukende
nauzetula kitalanyu. 11 Akaduma kulinga izezewiule uuguniki uu nauz-
iziza. Akaduma hangi kulinga matungo ki ung'waung'welu wang'wa
Kilisto nukoli mitalao aukuligitya ntuninienso. Ili ailupumila matungo
naizawazeaila ung'wandyo kina uagigwi wang'wa Kilisto nuukulu nuuze
mutyata. 12 Ikakunukulwa kuanyakidagu kuza aitumila munkani zizi,
hangi singa kunsoko itu, ao mahumo na nkani izi kukiila ao naialetile
ulukani lang'wa Kilisto kitalanyu kunzila ang'wa ng'waung'welu nautu-
milwe kupuma kigulu, inkani izi ingi ataiamalaika akulowa kukunukulwa
kitalakwe. 13 Kululo tungi ilino niamahala anyu, mutule miapolo
mumasigo anyu, mutula nuugimya nuukendo uo nauletilwa kitalanyu
imatungo nakukunukuilwa u Yesu Kilisto. 14 Anga iang'enya niakete ikilyo,
muleke kutungwa ni nsula izo nai mutyatile imatungo naimukili miagila
imahala. 15 Kululo anga naimilangilwe nuyu numuza, nunye, mutule
miaza, ni ntendo yanyu yihi muikali. 16 Kunsoko yandikilwe, mutule
miaza, kunsoko unene ni muza. 17 Ang'wi mukitanga “Tata” uyu nuilamula
itai kuitumi wa kila umuntu, itumile imatungo na muhinzo ako muuza.
18 Mulingile kina singa ai mpia ang'wi dhahabu, maintu nigazika ayo
nimugunilwe kupuma muntendo yanyu nia upugu, izo naimimanyisilye
kupuma kua tata anyu. 19 Kululo mugunilwe nasakami iyi ni kulyo lang'wa
Kilisto, anga na nkolo ningila uwilu ni bado. 20 Ukilisto aukoli ka nu
ng'wandyo wa unkuloigulu aukili, ingi gwa itungili imahiku aya nampelo
wakunukulwa kitalanyu. 21 Mumuhuie Itunda kukiila ng'wenso, ni Tunda
aumutyatile kupuma kuashi hangi naumupee ukulu kina uhuili wanyu
nugimya wanyu utule kung'wi Tunda. 22 Mitumile inkolo yanyu kutula
nzelu kua ugombi nua tai iyo, kunsoko au lowi nuakinyandugu nuugoloki,
kululo ilowi kungulu kupuma munkolo yanyu. 23 Malelwa kulukangala
laka biili, singa kumbeu nigazika, ingi kupuma kumbeu nisinga igazika,
kukiila upanga nulukani lang'wi Tunda nulusagiie. 24 Kunsoko, imiili ihi

anga imatutu nuukulu wakwe anga iua niti tutu. Itutu linyala iua ligwiza.
25 Kululo ulukani la mukulu lisiga ikalinakali ulu ailukani nailutanantigwe
kitalanyu.

2

1 Kululo iki kuli uubi wihi, wieli, wilu, nu kihukilwa. 2 Anga
iang'anya niadabu, mlowe imaele nimaza nakinkolo, ingi gwa muhume
kukula muuguniki. 3 Ang'wi malulya kina umukulu muza. 4 Nzi
kitalakwe nizi gwe nipanga nilikie nili hitilwe niantu, nilanso liholanigwe
ni Tunda hangi iza kitalakwe. 5 Unye ingi milianga imagwe nakete
upanga nizengwa migulya anyumba na kinkolo, kunsoko audimi nuuza
niipumya imasengeelyo na kinkolo nagoombigwe kung'wi Tunda kukiila
Yesu Kilisto. 6 I andiko liliiye iti “Goza, mbikile mu Sayuni igwe nila
kumpelo nikulu naili holanigwe hangi niza, hangi wihi nuhuie kukiila
ng'wenso shukuona iminyala”. 7 Kululo ikulyo ingi lanyu kitalanyu unye
nimuhuiie. Ingi gwa igwe naelihitilwe niazengi, ili latula igwe nikulu
nilakumpelo. 8 Igwe lakukumpa, ni talagwe lakukumpa nianso ikumpa,
niiluhita ulukani, kua ilo naiahalanigwe kitalao. 9 Ingi unye miukoo
naiuholonigwe uudimi nuakitemi, ihi ninza naavitu niautemi wang'wi
Tunda, kunsoko muhume kutanantya intendo yaukuilwa niang'wa uyu
naumuhegilye mukiti, nukuza muwelu wakwe nuikuilwa. 10 Unye
ung'wandyo shaimiantu, kululo itungili miantu ang'wi Tunda. Unye
shaimusingiiye ukende, itungili masingiilya ukende. 11 Alowa numitangila,
anga akila nzila niasuuli kiima kupuma munsula nia milandu, izo nikendi
kua ninkolo yanyu. 12 Inonee kutula ni ntendo ninza kuanya kilungu,
anga atula akumutambulila kina mitumile nkani nimbi, akuamba imilimo
anyu nimiza nukumukulya Itunda kulu hiku nulakiza kitalakwe. 13 Tula
ni kulyo kuantu nikuligwa nianaantu. Kunsoko amukulu, ingi umutemi
anga umukulu. 14 Ang'wi iakulu aiatumilwe kuakua nukuapisiilya iituma
mabi, nukualumbiilya ao neituma nimaza. 15 Kunsoko ulowa wang'wi
Tunda, kua kituma nimaza mukuukilaja uligitya nuanakanda kuantu
niapungu. 16 Anga antu nimukite ulekelwa, leki kitumila ulekelwa wanyu
anga mufuniko kumabi, ingi mtule anga miitumi ang'wi Tunda. 17 Tuli
ni kulyo kuantu ihi, alowi ianyandugu. Mogopi Itunda mumupe ikolyo
umutemi. 18 Atugwa api ikulyo iakulu anyu, kuaikolyo lihi, singa iakulu
ao niaza udu, nao niapolo hangi nao niabi. 19 Kunsoko lukumo luza ku
wihi uyu nukugimya uwai kumatungo nukagigwa panakutili itai kunso
augombi wakwe kung'wi Tunda. 20 Ntuni nikoli kutula ukoli muitumi
nuamilandu kuna uze weendelee kukuwa? Kululo ang'wi mitumile ni
maza kunu muzagigwa kuaulamulwa, ulu lukumo luza kung'wi Tunda.
21 Kua ili aimitangilwe, kunsoko Ukilisto nung'wenso aiwagigwe kunsoko
anyu wamulekela mpyani kunsoko anyu kutyata mpambatilyo yakwe.
22 Nuanso shaiwitumile imilandu, hangi amugila anga ukongani wihi
mumulomo wakwe. 23 Naukutukilwa shanga akasukiilya, singa aiwogopile
kagigwa aiwipumilye ing'wenso apegwe ulumalwa nuatai. 24 Ingi ngwenso
au kenkile imilandu itu mumuili wako mikola la mpanga, sunga kuhege
mumilandu, hangi kikie kunsoko atai. Kua kukuwa kung'wakwe unye
magunika. 25 Mihi naiza mazepa magila anga nkolo nilimie ingi itungili
masuka kumudimi numimiili nuankolo yanyu

3

1 Kumila iyi, unye nimiasungu, inonee kipumya kuagoha anyu unyenye,
ataeza niang'wi shaaugombile ulukani, kukiila ntendo ya sungu ao
ahumile kulutwa ata ize kutili ulukani. 2 Kunsoko nianso azezeaiona
intendo yanyu ninza palung'wi nikulyo. 3 Iyi itung'wi singa kinonelya
kua kunzi kusogota masingi, maintu nimaza ang'wi nguo nia mampilu.
4 Kululo ntongeela akuwe itume kua uza nua munkolo, nukukilinkila
ikulyo nuupolo wa munkolo, uwu nuuza paulongeela ang'wi Tunda. 5 ia
sungu niaza ainoneeye ienso kunzila iye. Aiatite uhuili kung'wi Tunda
hangi aiapee ikulyo iakoha ao. 6 Kuanzila iyi u Sara autite ukulyo kung'wa
Ibrahimu, nukumitanga ng'wenso. Mukulu wakwe. Ni tungili unyenye
miana akuwe, ang'wi mukituma ayo nimaza, hangi shamogopile nimabi.
7 Kunzila yiyoyiyo unye itunja inonee kikie niasungu anyu kunu muze
mulingile kina iasungu anyu agila anga ngulu, iga mualinge kina nianso
anga asingilya eitu niamasongeelyo au panga. Itumi uu imatompi anyu
aleke kugieligwa. 8 Sunga unye mutule nimasigo apalung'wi, nialite
ikinya uwai, ulowa anga muluna, niakite ikulyo, nawa niapolo. 9 Leki
kulipi ubi kua ubi, kituki kwa kituki, ingi gwa mulongoleke kukembeta,
kunsoko iyi amitangilwe uuhuma kusala ukombetwa. 10 Uyu nukuulowa
umahiku ihi, nukuona luhiku luza. Ikutula iza aluailye ululimi lakwe
kumabi ni milomo akuwe kuligitya uukinyili. 11 Hangi apiluke nukuleka
nimabi, nukituma aya nimaza. Adume upolo nukutatya. 12 Imiho
ang'wa Tata imuona umunyatai, niakutui akwe ijaa imalompi akwe,
ingi gwa usu wang'wa Tata singa wiagoza ao niituma uubi. 13 Nyenyu
nukumualya anga mulule mukituma nimaza? 14 Anga mutule mukaga
kunsoko atai. Makembetwa. Leki kogopi kuayo nianso niza amogapile
leki kutula nu woa. 15 Ntongeela akwe, mnuueke Kilisto munkolo yanyu
anga muntu numuza. Mahiku ihi muzamihambile kumusukiilya umuntu
nukumukolya unyenye kuniki muhuie kung'wi Tunda. Itumi uu kuupolo
ni kulyo. 16 Mutule nuhuili nuuza, sunga iantu awa niutukila upanga
wanyu kung'wa Kilisto ahume kuhung'waiminyala kunsoko akuligitya
uteele kina aimituma mabi. 17 Iziza nangulu, ang'wiTunda uloilwe, kina
mikenda ga kunsoko akituma nimaza kukila kituma nimabi 18 Ukilisto
aiwagile kang'wi kunsoko amilandu. Nuanso aimunya tai, aiwagigwe
kunsoko itu, naikiagila itai, kina akulete kung'wi Tunda. Aukupe kimuili.
Kululo aiwitumile upanga munkolo. 19 Ku kiila ng'waungwelu, akalongola
kuitanantilya inkolo izo nikoli kukitungo. 20 Aiagila ukilyoimahungo na
ng'wandyo ugimya wang'wi Tunda nau ualindie imatungo ang'wa Nuhu,
mahiku nauzengi wa safina, ni Tunda augunile antu akehu-nkolo munane
kupuma mumazi. 21 Iki kilinga siilyo nikikumuguna unyenye utungile,
singa anga kaja ubi kupuma mumuili, kululo anga ilombi la kituma uza
kung'wi Tunda kukiila uuki wang'wa Yesu Kilisto. 22 Nuanso ukoli mukono
wa kigoha nua ng'wi Tunda. Aulongoe kilunde iamalaika, nuhumi ni
nguluimukulye ng'wenso.

4

1 Kululo gwa, Ukilisto aiwagile kukiila muili wakwe, tugali ishigi ni
nsula yiyoyiyo nuanso aiwagile kukiila muili walekanukile nimilando.
2 Umuntu uyu shukulongoleka hangi kikie munsula ya muili, ingi kuulowa
wang'wi Tunda, kuwikali wakwe nuusagiie. 3 Kunsoko imalungo ayo
nakeile akondile kituma imakani ayo nianya kilungu aloilwe kuituma,

kulya imaintu aantu, nsula nimbi, ugala ntuli, ulaku, ulumbiili wakinyak-
ilungu, nimakulyo aanyakilungu nakumutasha Itunda. 4 Iona ikuilwa
nisingamukihanguila kituma inkani palung'wi nienso, ingi iitula muligitya
inkani ni mbi kitalanyu. 5 Aziza pumya ialo kitalakwe kung'wa uyu
nuilamula awa niapanga nawa niakule. 6 Kunsoko iyi injili aitanantigwe
ku ao niakule, ata eize aiapewe uulamulwa nua miili ao anga antu,
ingi ahume kikie ni Tunda nung'waung'welu. 7 Impelo ankani yihi
ipambilye, kululo mutule nuuhugu nua tai, hangi mutule ninzila ninza
kunsoko amalompi anyu. 8 Ntongeela ankani yihi, kagupi kutula nuulowa
kuantu ihi, kunsoko uulowa shawiduma kukunukula imilandu aangiza.
9 Ilowi unyenyie kwa nyenye hangi mze miakende muleke kibipilwa.
10 Anga unyenye naimusungiilye iipegwa, itumili kiailya, anga miimili
niaza niaipegwa niidu niipumigwa nakanda nitunda. 11 Ang'wi umuntu
ukuligitya itule anga nkani yang'wi Tunda, ang'wi umuntu ikituma,
itule anga uhumi nupewe ni Tunda, ingi gwa kwa nkani yehi ahume
kukuligwa kukiila Yesu Kilisto. Ukulu nuuhumi utule nungwenso ikali
na kali. Amina. 12 Alowa leki kuali igeg'wa niliza kumugema anga
kintu kipya, ata ize kumugema anga kintu kipya aikizigela kitalanyu.
13 Kululo nimulongolekile kiziila muuagig'wi wang'wa Kilisto, lumbiili
hangi mulumbe palung'wi nukulumbiilya muukunukuilwa nua ukulu
wakwe. 14 Ang'wi mutukiwe kunsoko alina lang'wa Kilisto. Makembetwa,
kunsoko ang'wang'waung'welu nua ukulu, nung'waung'welu nuang'wi
Tunda ukikie kitalanyu. 15 Kululo aleko kigela uyu nukagigwa anga
mubulagi, mii, mitumo mabi, ang'wi uyu nuituma inkani niauya. 16 Kululo
ang'wi umuntu ukagigwa anga muhuili, aleki kuhung'wa iminyala,
amukulyie Itunda kulina lilo. 17 Kunsoko imalungo apika na ulamulwa
kandiilya munyumba ang'wi Tunda. Ang'wi ikandiilya kitaitu, ikutula ule
kuantu nisingaiza alu huie ulukani lang'wi Tunda? 18 Ang'wi umunya tai
wigunwa kukiila makaku, ikutula ule umuntu numugila itai nu munya
milandu? 19 Kululo ihi niakaga kunsoko au lowa wang'wi Tunda, aieke
inkolo yao kumuumbi ahume kituma nimaza.

5

1 Nialompile ianyampala niakoli kitalanyu, Mianyu hangi mikengi
wa wagigwi nuang'wa Kilisto hangi muhuii nuakulu nuuzakunukulwa.
2 Kululo kumusambiilya unye anyampala, lidimi idale lang'wi Tunda
nilikoli kitalanyu. Ligozi singa kunsoko munonee kululika ili, kunsoko
muloilwe uu, anga Itunda nuloilwe, ugozi singa kunsoko akulowa mpia
nia minyala, ingi kua kulowa. 3 Muleke kuhumbula kuantu awa nienda
muimie kitalanyu, nimenda adima, mitume nimaza ahume kumutyata.
4 Pang'waso umudimi numukulu nuzimikigwa muzepegwa ikinyamulimo
nikaukulu nishakilimilya uza wakwe. 5 Uu nunyie ahumba nimianino
tulinikulyo kuakulu anyu, nunyie mihi tugali ikulyo nukiailya nyenyie
kuanyie, ingi Itunda wiagilya niilugoha, kululo wiapeza uukende niakote
ikulyo. 6 Kululo tuli nikulyo mumukono wang'wi Tunda nuukite ingulu,
ahume kumumbula kumatungo akwe. 7 Leti imiligo ihi namilandu
kitalakwe ingi nuanso ukuukele nukusupitya. 8 Tuli nima hala hangi
muhule miho, umulugu anyu uyo umubi, anga ihimba nikukoloma
izeduma imuambe umuntu. 9 Pugamuki kitalakwe, tuli ningulu muuhuili
wanyu. Mulinge kina ianyandugu anyu niakoli muunkumbiguli akukiita
wagigwi anga wuwo. 10 Ni Tunda nuaukende wihi auitangile kingila

muukulu wakwe nuakalinakali kung'wa Kilisto anga magig'wa matungo makupi, ng'wenso ukumimisha nukumupa ingulu. 11 Uutemi utule nung'wenso kitalakwe mahiku ihi. Amina. 12 Numuhuie Silwano anga muluna ane numuza, hangi namukisila ibada unyekua ukupi kukiila kitalakwe, kumusisikiilya hangi kumuila kina iko ninikiandikile ingi ukende watai nuang'wi Tunda, miki kitalakwe. 13 Ahuili niakoli kubabeli nai aholanigwe palung'wi munye, amulamukilye nu Maliko ng'waane umulamukilye. 14 Ilamushi kua ilungilo nila ulowa. Uolo utule kitalanyu nimukoli mung'wa Kilisto. Amina.

2 Petro

1 Simioni Petro, Mutung'waa wang'wa Yesu kilisto, Ku awo nai asingiiye
u uhuiili wuwo wuwoo nua nsailo anga nai kuusingiiye usese, uhuiili nu
ukoli mukati a tai ane niang'wa Itunda nu muguni witu uYesu Kilisto.
2 Ukende utule kitalanyu; Ulyuuku wongeeligwe kukiila uhugu nuang'wa
Itunda nu Mukulu witu Yesu. 3 Kukiila uhugu nuang'wa Itunda kalijaa
imakani akwe ihi kunsoko a ipolya nua wikali, Puma kung'wa Itunda
nai ukitangile kusoko a uziza nui ikulyo ni lakwe. 4 Ku nzila iyi ai
ukuhumilye nsula a ilago ikulu ni la nsailo. Ai witumile ili iti kuunonia
ki asali a upumoo nuang'wa Itunda, ku iti ni kulongolekile kuuleka u
ubii nua ihi iyi. 5 Kunsoko iyi, kagupi kituma kongeelya u uziza ku
nzila a uhuiili nuanyu, kunsoko a uziza, uhugu. 6 Kukiila uhugu, ngele
ni kukiila ngele usupyo, ni kukiila usupyo, welu. 7 Kukiila welu ulowa
nua muluna nu kukiila ulowa nua muluna, ulowa. 8 Anga ize imakani
aya amoli mukati anyu, aze alongolekile kukula mukati anyu, iti gwa
unyenye shanga mukutula miagumba ang'wi antu nishanga itugaa inkali
mu uhugu nuang'wa Mukulu witu uYesu Kilisto. 9 Kuiti wihi ni mugila
i makani aya, wihengaa makani a pakupi uduu; nuanso ingi mupoku,
wiwaa uweligwa nua milandu akwe na akali. 10 Ku lulo, aluna ane, kagupi
kituma iti kilingasiilya nu usagulwa nua witangwi ku nzila anyu. anga
ize mukituma aya, shaga mukikwatya. 11 Iti gwa mukiligiilya widu nua
mulango nua kingiila mu utemi nua kali na kali nua Mukulu witu hangi
muguni uYesu kilisto. 12 Kululo unene nikatula nkondile kumukimbusha
i makani aya itungo, anga ize mulingile, ni tungili matulaa miakomu
mu tai. 13 Nsigile kutula nkoli iziza kumuusha nu kumukimbukiilya
migulya a makani aya, ze ntuile moli mu kitala iki. 14 Ku ndogoelyo
iyi ningile kutula shanga itungo ilipu nikakiheja ikitala ni kane, anga
uMukulu uYesu kilisto nai undagiie. 15 Nikakagupa kutula nu ukagupi
kunsoko anyu iti mukimbukiilye imakani aya ze yakilaa unene kuhega.
16 Kunsoko usese shanga ai kutyatile u uganulwa nai wingiigwe ku logo
pang'wanso naikumuganuie migulya a ngulu nu kikumuula ku Mukulu
witu uYesu kilisto, ila usese ai katulaa akuiili ni ikulyo ni lakwe. 17 Nuanso
ai usingiiye ikulyo nu ukulu puma kung'wa Itunda Tata pang'wanso ululi
nai ligigwe kupuma mi ikulyo ikulu luzeligitya. “Uyu ng'wenso ng'wana
nu ane, mulowa wane niiza ndoeigwe nu ng'wenso” 18 Ai kuligulye ulu
lupuumie kilunde pang'wanso naikukoli nu ng'wenso mu lugulu ulo nu
lwelu. 19 Kukete ikani ili nila unyakidagu nai likamiinkiie, niiza ku lyenso
mitumaa iza kulitumikila. anga lumuli nu leilye mu kiti kupikiila kelya
ni nzota nia dau ni yigeeleka mu nkolo nianyu. 20 Lingi aya kina, kutili
unyakidagu nuikilisigwa kunsoko a kiloeelya ku munyakidagu mukola.
21 Kunsoko kutili unyakidagu nuiuzile ku ulowa nua ng'wana adamu,
Kwaala ng'wana adamu ai upewe ngulu nu Ng'wau ng'welu nai utambue
puma kung'wa Itunda.

2

1 Anyakidagu nia uteele ai igeelekile ku a Israeli, ni a ng'walimu ni
uteele akupembya ga nu kitalanyu. Ku kimpinyi mpinyi akuleta umanyisa
nua uteele ni enso akamuhita uMukulu nai uaguile. Akiletela u ugazanja

nua kukaya migulya ao akola. 2 Idu akutyata nzila ni ao nia minyala
kukiila enso akamisensa inzila a tai. 3 Ku ubi nua nkolo akuanuna i antu
aze tumila makani a uteele. Ulamulwa nuao shanga ukutinia, ugazanja
ukuatyata. 4 Ndogoelyo Itunda shanga ai ualekile ia malaika nai apilukile.
Ila ai uagumile ku ulungu iti atungwe i minyororo kupikiila ulamulwa nui
ika ahangiilya. 5 Uugwa Itunda shanga ai uugimiiye unkumbigulu nua kali.
Ila, uNuhu, mukola witagwi nua tai ane, palung'wi ni auya mupungati,
itungo nai ulekee ukimpupu migulya a unkumbigulu nu upilukile. 6 Itunda
ai uilamue i isali nia Sodoma ni Gomora ngele a kutula mau nu ubipigwa iti
itule mpyani a kunsoko a abii mu mahiku na tyatiie. 7 Kuiti nai witumile ni
lanso, ai umugunile uLutu muntu nua tai ane, nai utuile uhumigwe kinya
uwai ni ntendo ni mbii ni nshanga ityataa i malagiilyo nang'wa Itunda.
8 Kunsoko umuntu uyu nua tai ane, nai wikie nienso mahiku ku mahiku
azemaja inkolo akwe kunsoko a ayo nai umigulye nu kumihenga. 9 Ku lulo
Mukulu ulingile kinya kuaguna antu akwe itungo nila wagigwa ni kinya
kuagimiilya i abii kunsoko a ulamulwa mu mahiku a mpelo. 10 Ku kulu
kuulu iyi yiyi tai ku awo nia longolekile kikie mu nsula ni muili uwu nu ku
umela u kulu. Antu nia iti akete ugimya mu masigo ao. Shanga itumbaa
kuasensa ielu. 11 Anga itule a malaika akete uhumi ni ngulu kukila i
ana adamu, Kuiti shanga ahumile kuleta ulamulwa ki italao ku Mukulu.
12 Kuiti izi ikali ni igila imahala izepigwe ku upumoo nua kuambwa nu
kulimiligwa. 13 Akuaaligwa ku kinyamulio nika ubi nu ao. Mung'wi wihi
ikiee ku usambo. Izue u ushapu nu ubii. Iloeelya u usambo nu ukongelwa
ni akiloeelya nu ewe. 14 Miho ao akumbasiwe nu ugoolya; shanga enela
kituma u mulandu. Iapembaa nu kuagwisa iahuili nia dabu mu milandu.
Akete nkolo ni yizue nsula, ingi ang'yinya nia zumilwe. 15 Amilekilee inzila
a tai, Alimiie nu kutyata nzila ang'wa Balaamu ng'wana nuang'wa Beori,
naiuloilwe kulija ulipwa nua wii. 16 Kuiti ai upatigwe kunsoko a utumuli
nuakwe. Ndogwe nai atuile kimumi ikuligitya mu luli nula bina adamu, ai
ugiiye ikihali nika unya kidagu. 17 Ku antu awa ingi anga i ndiilyo ningila
anga mazi. Ingi anga malunde nakulimiligwa nu ng'wega. Ilunde ilito
liikilwe kunsoko ao. 18 Iligitya ku liketo lutili. Iagwisaa iantu ku nsula a
muili. Iapembaa i antu niakugema kuamanka awo ni ikiee mu utumuli.
19 Ia lagaa antu ulyuuku matungo enso a kola igi atuung'waa nia milandu
a wii. Ndogoelyo ung'waana adamu witendwaa kutula mutuung'waa nua
iko nikimuhumiiye. 20 Nuanso nui hujaa nu ushapu nua unkumbigulu
ku kutumila uhugu nua Mukulu hangi muguni uYesu Kilisto, ni hangi
wisukilaa u ushapu nuanso hangi, hali akwe itulaa mbibe kukila iyo nai
ang'wandyo. 21 Aza izipiie antu nianso aza ahite kumilinga inzila a tai
ane kukila kumilinga ni uugwa hangi kumaleka imalagiilyo ni melu nai
inkiilgwe. 22 Ihalityo ili litulaa ni tai kitalao. “i mbwa imasukilaa imaluki
akwe. Ni ngulima nogigwe isukaa hangi mu malolo.”

3

1 Itungili, kuukilisilya uwe, mulowa ili ibada nila kabiili iti ku ukimbuki-
ilya mu mahala, 2 iti kina uhume kukimbukiilya makani nai aligitigwe ze
ikili ni anya kidagu ni kutula ilagiilyo nila Mukulu witu hangi muguni ku
kutumila i itumi. 3 Ulinge iti ng'wandyo, kina ia hugi aziiza mu mahiku
a mpelo; kumuhuga unyenye, aze alongolekile iniganiie nu ulowa nu ao.
4 Hangi azeligitya, “Likoli pii ilago ni la kusuka? aTata itu ai akule, kuiti
intu yihi ai ituile uu puma ng'wandyo nua u umbwaa. 5 Akitendisa kiwa

kina ihi ni ilunde aiyandilye kupumiila ni mazi ikali nia kali, ku ikani ni
lang'wa Itunda, 6 ni kina kukiila lukani ni mazi akatula unkumbigulu ku
mahiku nanso, Ize ituile izue mazi ai ibepigwe. 7 Kuiti itungili ilunde ni ihi
i ekilwe ku lukani lulo luulo kunsoko a moto. IIekilwe kunsoko a luhiku
nula ulamulwa nu ulimiligwa nua antu ni shanga ang'wa Itunda. 8 Iki
shanga kihumile kuhuga utung'waa nuako, alowa, kina luhuku lung'wi
ku mukulu ingi anga i miaka magana anzogu ling'wi, Ni miaka magana a
nzogu ling'wi ingi anga luhiku lung'wi. 9 Shanga kina Mukulu witumaa ku
uembeelu kupikiilya ilagiilyo, anga ni isigiiwe kutula. Kuiti nuanso ingi
mugimya kunsoko anyu, nuanso u, mugila nsula ga nung'wi walimile, Kuiti
ukete nsula kupumya itungo iti ihi alije kila itunu. 10 Anga itule, luhiku
nula Mukulu lukupembya anga umii, ilunde likakila ku kukuta ung'wano.
Iintu yukulimiligwa ku moto. Ihi ni intu ni imoli ikukunukulwa ng'walyi.
11 Kunsoko i intuihi yukulimiligwa ku nzila yiyi. Itii ukutula muntu nua
mpyani kii? Wikie ki elu nu likalo nu ki itunda. 12 Ikuloeigwe kulinga
nu kumanya upepeele u upembyi nua luhiku nualang'wa Itunda. Luhiku
nulanso ilunde likalimiligwa ku moto, Ni intu yuku huluganigwa mu upyu
utaki. 13 Kuiti kupembelya ni ilago ni lakwe, kulindiie ilunde igeni ni ihi
ngeni naiza anya tai ane akikie. 14 Uugwa alowa kunsoko kusumbiiye
intu izi, kagupa kutula wimukendegeeli nu kuhita kusokigwa nu kutula
nu ulyuuku palung'wi nu ng'wenso. 15 Hangi komaniiilya u ugimya nua
Mukulu witu mu ugunwa, anga mulowa heu itu uPaulo, nai umukilisiiye
unyenye, kupembelya nu ukulu niiza ai winkeeigwe. 16 uPauo ukuganula
aya ihi mu ma bada akwe, akoli maintu nize makaku kumalinga, Antu
niagila nu upolo nu ukomu aibipilye i intu nianso Ni anga niakituma ku
ukilisigwa, kutunga ulimiligwa nuao. 17 Iti gwa, alowa kunsoko mulingile
nanso. Isunji akola iti kina muleke kulimiligwa nu ukongelwa nua uteele
nu kulimilya u uhuiili. 18 Kuiti mukule mu ukende nu uhugu nua Mukulu
hangi muguni uYesu Kilisto, NI itungili ikulyo likoli nu ng'wenso itungili
ni kali na kali. Amina.

1 Yohana

1 Iko nai kimoli puma u ng'wandyo -kiko nai kukigulye, kiko nai
kukihengile ku miho itu, kiko nai kukigozile, ni mikono itu ikiambile -
kutula Lukani nula upanga, 2 Nu uwo u upanga ai witumilwe kukumuka
ng'walye, hangi kuihengile, nu ku uloeela, nu kuatanantilya u upanga
nua kali na kali, naza ukoli kung'wa Tata hangi ai uzepigwe kukumuka
kitaitu. 3 Iko nai kukihengile nu kigiilya kuukitanantya kitalanyu ga. iti
kina muhume ki hanguila palung'wi nu sese, nu muhangu nu itu palung'wi
nu Tata nu Ng'wana nuakwe u Yesu Kilisto. 4 Hangi kumukilisilye i
makani aya unyenye iti kina iloeelya ni litu litule likondile. 5 Uwu wuwo
ulagiiligwa nai kuigulye kupuma kitalakwe nu kumutanantilya; Itunda
ingi welu nu mukati akwe kutili i kiti ga ni kiniino. 6 Anga kuligitye kina
kukete muhangu nu ng'wenso hangi kigendaa mu kiti, kuukongela hangi
shanga kuituma itai. 7 Kuiti kuzegenda mu welu anga nu ili mu welu,
kihanguie sese ku sese, ni sakami ang'wa Yesu Kilisto. ng'wana nuakwe
ikelyaa kupuma milandu ihi. 8 Anga kuligitye kiagila milandu, Kuikongela
i akola, ni tai imutili mukati itu. 9 Kuiti anga kile itunu ku milandu itu.
Nuanso ingi muhuiili ni tai ane kuulekela i milandu itu nu kuelya nu ubii
wihi. 10 Anga kuligitye kina kukili kituma imilandu, kuumutendya nuanso
kutula muteele, nu lukani nu lakwe lukutile mukati itu.

2

1 Ana ane alowa, kumukilisilya i makani aya kitalanyu iti muleke kituma
i milandu, kukete mukuili nuili palung'wi nu Tata, uYesu Kilisto niiza
ingi munya tai ane. 2 Nuanso mukinyinkang'ni witu ku mulandu itu,
hangi shanga ku milandu itu ing'wene, kuiti ga ku unkumbigulu wihi,
3 Ku ili kalingaa kina kumulingile nuanso, anga kusunje i malagiilyo
akwe. 4 Nuanso nuiligityaa, “Numulingile Itunda.” kuiti shanga uambile
i malagiilyo akwe, ige muteele, ni tai imutile mukati akwe. 5 Kuiti wihi
nuiambaa u lukani nulakwe, itai mu muntu nuanso u ulowa nuang'wa
Itunda ukondeeigwe, Mu ili kulingile kina kukoli mu kati akwe. 6 Ng'wenso
nuiligityaa wikiee mukati ang'wa Itunda utakiwe mukola kulongoleka
anga iti uYesu Kilisto nai ulongolekile. 7 Alowa, shanga numukilisiiye
unyenye ilagiilyo igeni, ila ilagiilyo nila kali naiza makondilye kutula ni
lyenso puma ng'wandyo, Ilagiilyo nila kali ingi ikani niiza nai muligulye,
8 Ga ni iti kumukilisilya unyenye ilagiilyo igeni, niiza inge tai mung'wa
Kilisto nu kitalanyu, kunsoko i kiti kikukilaa nu welu nua tai ukoli
ukondile ukelya. 9 Nuanso nuiligityaa ukoli mu welu hangi umubipiwe
u muluna nuakwe ukoli mu kiti ga nitungili. 10 Nuanso numuloilwe
u muluna nuakwe wikiee mu welu hangi kutili ikani lihi nilihumile
kumutasha. 11 Kuiti nuanso numubipiwe u muluna nuakwe ukoli mu
kiti; nuanso shanga ulingile pi ulongoe, kunsoko ikiti kimapokuuye imiho
akwe 12 Kumukilisilya unyenye, ana alowa, Kunsoko mulekewe i milandu
anyu kunsoko a lina nilakwe. 13 Kumukilisilya unyenye a tata, kunsoko
mumulingile nuanso nuailee puma ung'wandyo, kumukilisilya unyenye,
ahumba, kunsoko mamuhumilee uyo u mulugu. Kumukilisilya unyenye,
ang'yinya ni aniino, kunsoko mumulingile uTata. 14 Kumukilisilya
unyenye, ia tata, kunsoko mumulingile nuanso nuailee puma u ng'wandyo.

Kumukilisilya unyenye, ahumba, kunsoko mukoli ikomu, nu lukani
nulang'wa Itunda likiee mukati anyu, hangi mamuhumaa uyo u mulugu.
15 Leki kumilowi ihi ang'wi makani akwe niiza ili mi ihi. Ga ni iti uyo
nukumilowa ihi, ulowa nua kumulowa uTata uutili mukati akwe. 16 Iti
gwa kila kintu ni kimoli mi ihi - i nsula a muili, nsula a miho, nu lugoha
nu la upanga- shanga ipuminkanilye nu Tata kuiti ipembeeye mi ihi.
17 Ihi ni nsula niakwe ikilaa, Ila nuanso nuitumaa u ulowa nuang'wa
Itunda nuanso nikie ikali na kali. 18 Ang'yinya ni aniino, ingi matungo
a mpelo niiza migulye kina u mukingila Kilisto upembilye, ga nitungili
ia kingila Kilisto azilee, ku hali iyi kulingile kina inge matungo a mpelo.
19 Ai endile yao kupuma kitaitu, iti gwa shanga aizaa a kitaitu. Anga
iti ai atule a kitaitu ai azeelongoleka kutula palung'wi nu sese. Kuiti
matungo nai alongoe yao, nikanso ai kilagiie shanga ai izaa a kitaitu
20 Kuiti muikiwe i makuta nu uyo ni ng'welu, nu nyenye mihi mumilingile
itai. 21 Shanga ai numukilisiiye unyenye kunsoko shanga mumilingile
itai, ila kunsoko mumilingile hangi kutili u uteele nua tai iyo. 22 Nyenyu
ni muteele, ila ingi mg'wenso nuikingila kina uYesu ingi Kilisto? U
muntu uyu ingi mukingila Kilisto, pang'wanso nuku mukingila uTata
nu Ng'wana. 23 Kutili nui mukingila uNg'wana watule nu Tata. Wihi
nui mulapilaa u Ng'wana ukete uTata ga. 24 Anga ize kunsoko anyu,
iko nai mukigulye puma ng'andyo leka kilongoleke kutula mukati anyu.
Anga ize iko nai mukigule puma ng'wandyo kiki kie mukati anyu, ga,
mukikie mukati a Ng'wana nu Tata. 25 Ni ili ingi ilago nai ukinkiiye usese;
Upanga nua kali na kali. 26 Numukilisiiye aya unyenye kutula awo naza
azeemutongeela unyenye mu ulimili. 27 Hangi kunsoko anyu, imakuta
ayo nai mumasingiiye kupuma kung'waakwe ikiee mukati anyu, hangi
shanga mukusiga muntu wihi kumumanyisa. ila anga i makuta akwe
akumumanyisa kutula makani ihi ni ingi tai ni shanga uteele, hangi ga ni
anga makondyaa kumanyisigwa, ikii mukati akwe. 28 Ni itungili, ang'yinya
alowa ikii mukati akwe, iti itungo nuikapumila, kuhume kutula nu ugimya
hangi shanga kihumya minyala ntongeela akwe mu upembyi nuakwe.
29 Anga ize mulingile kina nuanso ingi tai ane, mulingile kina kila ung'wi
nuitumaa itai ane utugilwe nu ng'wenso

3

1 Ihengi ingi ulowa kii ukinkiiye uTata, kina kuitangwa ana ang'wa
Itunda, ni iti uu nikili, Ku nsoko iyi u unkumbigulu shanga ukulingile
ku nsoko shanga ai umulingile nuanso. 2 Alowa usese itungili ingi ki ana
ang'wa Itunda, hangi ikili kukaminkiiligwa kinya uli kikatulika. Kulingile
kina uKristo nuikigeeleka, kikimpyana nu ng'wenso, kuiti kikamihenga
anga nuili. 3 Ni kila ung'wi niiza ukete u ugimya uwu kutula matungo
napembilye nai utugigwe kitolakwe, wielyaa mukola anga ung'wenso
nuili ng'welu. 4 Kila muntu nulongolekile kituma i milandu wibunanga
malagiilyo, Kunsoko i milandu ingi kubunanga malagiilyo. 5 Mulingile
uKristo ai wigeeigwe iti kumiheja i milandu lukulu, Nu mukati akwe kutili
imilandu. 6 Kutili ga nu ug'wi nuikie mukati akwe nu kulongoleka kituma
i milandu. Kutili umuntu ga nu ngwi nuikie mu milandu aze watulaa
wamihenga ang'wi kumulinga ung'wenso. 7 Ang'yinya alowa, leki kugombi
kulimiligwa nu muntu wihi. Nuitumaa i tai ane ingi munya tai ane, anga
iti uKristo nu ng'wenso nuili munya taiane. 8 Nuitumaa i milandu ingi
wa mulugu, ku nsoko u mulugu ingi mituma milandu puma ung'wandyo.

Kunsoko ili u Ng'wana nu ang'wa Itunda ai wigeeigwe iti wahume kubipya i milimo a mulugu. 9 Wihi nai utugilwe nu Itunda shanga witumaa i milandu, kunsoko i mbeu niang'wa Itunda ipezaa mukati akwe. Shanga uhumile kulongoleka kituma i milandu ku nsoko utugilwe nu Itunda. 10 Mu ili ana ang'wa Itunda ni ana a mulugu alingikile. Wihi ni shanga witumaa ni kili ka tai ane. shanga wang'wa Itunda, ang'wi nuanso niiza shanga uhumile kumulowa u muluna nuakwe. 11 Ku iti ulu lulo lukani nai muligule kupuma ung'wandyo, kina kutakiwe kilowa sese ku sese, 12 shanga anga uKaini naiza watuile mubii nu kumubulaga u muluna nuakwe. Hangi ku niki ai umubulagile? kunsoko intendo niakwe ai yatulaa mbibi, hangi izo nai ya muluna nuakwe ai yatulaa nia tai ane 13 Aluna ane, leki ku kuilwi, angaitule u unkumbigulu ukumubipilwa. 14 Kulingile kakondilyee puma mu nsha nu kingila mu upanga, ku nsoko kualoilwe i aluna. Wihi niiza mugila u ulowa wikie mu nsha. 15 Muntu wihi niiza umubipiwe u muluna nuakwe ingi mubulagi. Hangi mulingile kina u upanga nua kali na kali shanga wikie mukati a mubulagi. 16 Ku ili kuulingile u ulowa, kunsoko uKristo ai u upumulye u upanga nuakwe kunsoko itu. Nu sese ikutakile kulupumya u likalo nu litu ku nsoko a aluna. 17 Kuiti wihi nukete i intu, hangi ukumihenga u muluna nuakwe. muula, kuiti wi migilya i nkolo akwe ni akinya uwai kunsoko akwe; Itii, u ulowa nuang'wa Itunda wikiii uli mukati akwe? 18 Ana ane alowa, kuleke kulowa ku milomo ang'wi ku nkani ntili ila mu ntendo ni tai. 19 Mu ili kulingile kina usese kukoli mu tai, ni inkolo niitu ikaminkiiligwa mu ng'wenso. 20 Anga itule i nkolo ni itu ikuulamula, Itunda ingi mukulu kukila i nkolo ni itu, nu ng'wenso wilingaa i makani ihi. 21 Alowa, anga i nkolo yitu shanga ikuulamula, ku kukete u ugimya kung'wa Itunda. 22 Hangi kihi ni kuulompa ku usingiilya kupuma kitalakwe, ku nsoko kumaambiie i malagiilyo akwe nu kituma i makani nazipie ntongeela akwe. 23 Hangi ili lilo iagiilyo nilakwe - nia kina ikutakile ku huiila mu lina nila Ng'wana nuakwe uYesu Kristo nu kilowa sese ku sese - anga nai ukinkiiye ilagiilyo nilakwe. 24 Nuikulyaa i malagiilyo akwe wikiie mukati akwe, nu Itunda wikiie mukati akwe. Ni kunsoko iyi kulingile kina wikiie mukati akwe, Ku Ng'wau Ng'welu uyo nai ukinkiiye.

4

1 Alowa, leki ku huiili kila nkolo, kuiti igemi inkolo mihenge anga ize ipembenkanilye ni Itunda, ku nsoko anya kidagu idu nia uteele apembeeye mu ingu. 2 Ku ili muku mulinga uNg'wau Ng'welu nuang'wa Itunda - kila Nkolo ni ikalapa kina uYesu Kristo uzile mu muili ingi ang'wa Itunda, 3 hangi kila nkolo ni shanga ilapaa kung'wa Yesu shanga ang'wa Itunda. Iyi ingi nkolo a mukingila Kristo, naiiza mumigulye kina ipembilye, ni itungili yakondaa kutula ikoli mi ihi. 4 Unyenye ingi miang'wa Itunda, ana alowa, hangi makondyaa kuakilya kunsoko ung'wenso nukoli mukati anyu ingi mukulu kukila ung'wenso nukoli mu unkumbigulu. 5 Ni anso ingi a unkumbigulu, ku lulo niakukiligitya ingi ka unkumbigulu, nu unkumbigulu wiategeelya. 6 Usese ingi kiang'wa Itunda, uNg'wenso numulingile Itunda wikutegeelya usese, uNg'wenso ni shanga wang'wa Itunda shanga wikutegeelya. Mu ili kilingaa i nkolo a tai ni nkolo a uteele. 7 Alowa, kilowe sese ku sese, ku iti u ulowa ingi wang'wa Itunda, ni kila ung'wi nuilowaa utugilwe ni Itunda nu kumulinga Itunda. 8 uNg'wenso nishanga wilowaa shanga umulingile Itunda, kunsoko Itunda ingi Ulowa.

9 Mu ili ulowa nuang'wa Itundaai ukunukuwe mukati itu, kina Itunda
ai umulagiite ung'wana nuakwe nuing'wene mu unkumbigulu iti kikie
kukiila Ng'wenso. 10 Mu ulowa uwu, shanga kina ai kumuloilwe Itunda,
kuiti ng'wenso ai ukuloilwe, nu kumulagiilya u ng'wana nuakwe watule
usukiilya nua milandu itu. 11 Alowa, anga ize Itunda ai ukuloilwe usese, ku
u kutakiwe kilowa sese ku sese. 12 Kutili ga nung'wi nai umihengile Itunda,
Anga kilowe sese ku sese, Itunda wikiie mukati itu nu ulowa nuakwe
wikondaniiligwa mukati itu. 13 Mu ili kulingile kina kikiie mukati akwe
nu ng'wenso mukati itu, kunsoko ukinkiiye uNg'wau Ng'welu nuakwe.
14 Hangi kihengaa nu kukuila kina uTata umulagiiye uNg'wana kutula
muguni nua unkumbigulu. 15 Kila nuilapaa kina uYesu ingi ng'wana
wang'wa Itunda, Itunda wikiie mukati akwe nu ng'wenso mukati ang'wa
Itunda. 16 Hangi kulingile nu ku uhuiila u ulowa nu ukete Itunda mukati
itu. Itunda ingi ulowa, nu ng'wenso wikiie mukati a ulowa nu kikiie
mukati ang'wa Itunda, nu Itunda wikiie mukati akwe. 17 Mu ulowa uwu
wakondaniiligwa mu kati itu, iti kutule nu ugimya luhiku nula ulamulwa,
kunsoko anga ung'wenso nuili, nu sese uu kili mu unkumbigulu uwu.
18 Kutili u woa mukati a ulowa. Kuiti u ulowa nu ukondile wiuguma
uwoa kunzi, ku nsoko u woa wikigendi nu ulamulwa. Kuiti ung'wenso
nuitumbaa shanga ukondaniigwe mu ulowa. 19 Kilowa kunsoko Itunda ai
ukuloilwe hanza. 20 Anga ize ung'wi wikaligitya, “Numuloilwe Itunda”
kuiti umubipiwe u muluna nuakwe, ingi muteele. Kunsoko ni shanga
umuloilwe u muluna nuakwe, nuimihengaa, shanga ujumile kumulowa
Itunda ni shanga wimihenga. 21 Hangi ili lilo ilagiilyo ni kulikete kupuma
kitalakwe: Wihi muimulowa Itunda, utakiwe kumulowa ga nu muluna
nuakwe.

5

1 Wihi nu huiie kina uYesu ingi Kristo utugilwe nu Itunda. Hangi wihi
numuloilwe ung'wenso naiza upumile kung'wa Tata wialowaa ga ni ana
akwe. 2 Ku ili kalingaa kina kualoilwe i ana ang'wa Itunda - ni kimulowaa
Itunda nu kituma imalagiilyo akwe. 3 Iti uu ni kimulowa Itunda kina
kiambaa i malagiilyo akwe. ni malagiilyo akwe ingi mapepeele. 4 Ku
nsoko kila nai utugilwe nu Itunda wiukilyaa u unkumbigulu. Hangi uwu
wuwo ukilyi nua ku ukilya u unkumbigulu, U huiili nuitu. 5 Ingi nyenyu
nai uukiiye u unkmbigulu? Ingi uyo nu huiie kina uYesu ingi Ng'wana
wang'wa Itunda. 6 Uyu yuyo nai uzile ku mazi nu ku sakami- uYesu
Kristo. Shanga ai uzile udu ku mazi ila ku mazi ni sakami. 7 Ku nsoko
akoli ataatu ni ikuiila: 8 Ng'wau Ng'welu, mazi ni sakami. Awa ni ataatu
igombyaa. (Komaniilya; Imakani aya, “Tata, Lukani, nu Ng'wau Ng'welu”
shanga igeelekile mu mbugulu ni nziza nia kale.) 9 Anga ize kiusingiilya
u ukuiili nua ana adamu, u ukuiili nuang'wa Itunda ingi ukulu kukila
nuanso. Kunsoko u ukuiili nuang'wa Itunda ingi uwu- kina ukete u ukuiili
nui kigendi nu Ng'wana nuakwe. 10 uNg'wenso nu muhuiie uNg'wana
nuang'wa Itunda ukete u ukuiili mukati akwe mukola. Hangi wihi ni
shanga umuhuiie Itunda umuzipilye kutula muteele, ku nsoko shanga
uhuiie u ukuiili naza Itunda u uletile kutula Ng'wana nuakwe. 11 Nu ukuiili
ingi wuwu - kina Itunda ai ukinkiiye upanga nua kali na kali, nu upanga
uwu umoli mukati a Ng'wana nuakwe. 12 Numukete u ng'wana ukete u
upanga. Nu mugila ung'wana nuang'wa Itunda mugila u upanga. 13 Nu
mukilisiiye aya muhume kulinga kina mukete upanga nua kali na kali - nu

nyenye ni muhuiie mu lina ni la Ng'wana nuang'wa Itunda. 14 Hangi uwu
wuwo ugimya ni ku ukete ntongeela akwe, kina anga kulompe kintu kihi
kuniganiila nu ulowa nuakwe, wikijaa. 15 Hangi anga ize kulingile kina
wikijaa - kihi ni kimulompaa kulingile kina kukete iko ni kumulompile.
16 Anga u muntu nuimihengaa u muluna nuakwe ukituma u mulandu ni
shanga witwalinkiilya insha, imutakiwe kulompa nu Itunda ukumi nkiilya
u upanga. Kuligitya ku awo naza umulandu nuao ingi uwo nishanga
wiletekeelya insha - ukoli u mulandu nui twali nkiilya insha - shanga
kuligitya kina utakiwe kulompa kunsoko a mulandu nuanso. 17 Upiluki
wihi ingi mulandu - kuiti ukoli u mulandu ni shanga witwalinkiilya insha.
18 Kulingile kina nutugilwe nu Itunda shanga witumaa i milandu. Ila
nutugilwe nu Itunda wi ikwaa nung'wesno iziza ikali, nu uyo u mubii
shanga uhumile kumulemaalya. 19 Kulingile kina usese ki ang'wa Itunda
hangi kulingile kina u unkumbigulu wihi ukoli pihi a utemi nua uyo u
mubii. 20 Ku iti kulingile kina uNg'wana nuang'wa Itunda ai uzile hangi
wakinkiiye u ulingi, kina kumulingile nuanso nua tai ni kina kumoli
mukati akwe nuanso nua tai, ga nu mu Ng'wana nuakwe uYesu Kristo.
Ingi Itunda nua tai nu upanga nua kali na kali. 21 Ang'yinya alowa, ihuji
ni a dudu.

2 Yohana

1 Kupuma ku munyampala kulongela ku musungu ni muholwa ni ana
akwe, naza nialoilwe mu tai ni shanga unene duu, ila ni ihi awo nia
milingile itai, 2 kunsoko a tai ni moli mukati itu hangi ni ikikie palung'wi
nu sese i kali na kali. 3 Ukende, upolo, ulyuuku ikutula nu sese kupuma
kung'wa Itunda Tata nu kupuma kung'wa Yesu Kilisto, ng'wana nua Tata
katikatai nu ulowa. 4 Ndoilwe nangaluu kina nai ningile ang'wi a ana
alongoe mu tai, anga uu udu nai kusingiiye ilagiilyo kupuma kung'wa Tata.
5 Ni itungili kuusinja uewe, musungu, shanga kina kuuandikila ilagiilyo
igeni, ila lilo iti ila nai kukoli ni lyenso pumiila ung'wandyo, kina kutakiwe
kilowa usese ku sese. nu uwu wuwo ulowa, kutakiwe kulongoleka,
kuniganiila ni ilagiilyo ni lakwe. 6 Ili lilo ilagiilyo, anga naimigulye pumiila
u ng'wandyo, kina mutakiwe kulongoleka mu lilo. 7 Kunsoko ia kongili
idu asapatie mu unkumbigulu, hangi shanga ikulya kina uYesu kilisto ai
uzile mu muili, Uyu yuyo mukongili hangi mugilya kilisto. 8 Ikendegeeli
akola kina shanga milimilya imakani ayo naika kondya kitumila mulimo,
kuiti iti kina muhume kusingiilya kipegwa ni kikondile. 9 Wihi nui
longolekaa ntoneela nu kikie mu umanyisigwa nuang'wa kilisto, mugila
Itunda. Nuanso nuikiie mu umanyisigwa ukete uTata nu Ng'wana ga.
10 Anga umuntu upembilye kitalanyu hangi shanga wiletaa imanyisigwa
ili, Leki kumusingiilyi mi ito ni lanyu hangi leki kumulamushi. 11 Kunsoko
nuimulamushaa wihanguilaa mu ntendo niakwe ni mbibe. 12 Nkete
makani idu ni a kumukilisilya, hangi shanga ndoilwe kumakilisa mitutu
nu ung'ole. Kuiti nsigiie kupembya kitalanyu nu kutambula usu ku usu,
kina iloeelya ni litu lihume kuzipigwa likondile. 13 Ana a muluna nu anyu
musagulwa akumulamusha.

3 Yohana

1 Munyampala, u-Gayo Mulowa, ninumuloilwe mutai. 2 Mulowa,
kuulompeela ulije ihi ni maza nukutula nu-upanga nu-uza, anga iikolo
ako nilijaa. 3 Ku-itigwa ainumbiiye itai matungo naimbiiwe niiane naiazile
pumia wihengi mutai ako, anga uu nukugenda mutai. 4 Nimugila ilumbi
nikulu kukila ili, kija iianaane akugenda mutai. 5 Mulunaane ukoli mu-
uhuili kuapa iiane niaziila, 6 niiapumilye uwihengi wa ulowaako ntongeela
itekeelo, ukunonia iza kuatindikiilya mumihizo-ao kunsokonanso imuloile
Itunda. 7 Ku-itegwa, kunsoko alina, ikalongola sha-ikahola kintu kihi
kupuma kuanya-kilungu. 8 Ku-itegwa, kuasingiilya iantu anga awa, sunga
kutule keituma milimo nienso kunsoko atai. 9 Ai niliandikie iumbi
inkani, kunsoko u-Diotrofe uloilwe kutula wang'wandyo muauya, kunu
wikutile palung'wi nusese. 10 Ku-itegwa anganize niisiganiilye intendo
yakwe nukuitenda, nukuiligitya inkani nimbe singanguse, sha wigombilye
ninkani izi, ung'wenso sha wiasingiilya iauya, sunga ukuagilya niangiiza
niakete insula kusingiilya i auyaao nukuazunsa ahege piumbe. 11 Mulowa,
leka kimpyania ni kibii, ingigwa impanie nikiza, uyu nuitumaa nimaza
wang'wi- Itunda. 12 Demotrio, wihengilwe ni-ihi nitai inyenso, nu-sese
palung'wi ki-ihengi, uine uwihengi witu watai. 13 Nkite makani idu
nakuuandikila, kuitegwa, siindoilwe kuuandikila kunzila akalamu nu
wino. 14 Nsigile kuuona matungo makupi kuligitye. 15 Upolo utule
palung'wi nuewe. Ahumbaiako akulamukilye, alamushe iahumbaeitu kila
muntu ung'wiao kulina lakwe.

Yuda

1 Yuda, mutuung'wa wang'wa Yesu kilisto, nu muluna nuakwe uYakobo,
ku awo naza itangilwe, ni alowa mung'wa Itunda Tata, ni nai aikilwe
ang'wa Yesu kilisto; 2 ukede nu ulyuuku nu ulowa yongeeligwe kitalanyu.
3 Alowa, itungo naza ntulaa kituma ukamatiku kumukulisilya unyenye
kutula ugunwa witu kihi, ai insingilye kumukilisilya ku nsoko kumusija
iti kikilya ku uhuiili u uhuuili niiza aiwatulaa winkiigwenkua ing'wi duu
ku ahuiili. 4 Kunsoko antu a kituunga i ingiiye ku kimpinyi mpinyi
mukati anyu - antu naza aikiwe logo kunsok a ulamulwa - antu ni
shanga eligwa naza ikailaa u ukende nu ang'wa Itunda witu kuu wii, nu
kumuhita uMukulu witu wing'wene nu Mukulu uYesu kilisto. 5 Itungili
ndoilwe kumukimbukiilya unyenye anga ize likoli itungo ai mulingile
ku ukondaniili kina uMukulu ai uagunile i antu kupuma ku Misri, kuiti
panyambele kualimilya awo nai shanga amuhuiie. 6 Nu malaika naza
shanga asungilye u ukulu nuao akola kuiti akaleka u likalo nu lao Itunda
waaikile mu minyololo a kali na kali, mukati a kiti, kunsoko a ulamulwa
nua luhiku ulo nu lukulu. 7 Anga iti iSodoma ni Gomora ni isali ni
yiipilimikiiye, naiza yiingiye inkola mu usambo nu kutyata nsula ni shanga
nia upuumo. Ai alagiiwe anga mpyani a awo naza agisha mu ulamulwa
nua moto nua kali na kali. 8 Ga ni iti, ku nzila yiyo yiiyo alota ndoti
awa ishapulaa ga ni miili ao, nu kuhita u unyangulu, hangi ni ituntaa
u uteele kung'wa mukuligwa. 9 Kuiti ga nu Mikaeli malaika nu mukulu,
itungo nai watulaa ukikilya nu mulugu nu kikolenkeelya nu ng'wenso
kunsoko a muili nuang'wa Musa, kuiti badala akwe ai uligitilye, 10 “Mukulu
wakupatye” Kuiti antu awa iletaa uteele ku kinya kihi nishanga akilingile.
Ni iko nishanga akilingile - iko naiza i ikali ni igila imahala ilingaa ku
kupepwa aya yayo ai aagazangilye. 11 Ukia nu ao ku nsoko agendile mu
nzila ang'wa Kaini, nu kuutyata uutumuli nuang'wa Balaamu. Alimiilie
mu upiluki nuang'wa Kora. 12 Awa inge matalagwe mu ilooelya nuanyu
nu a ulowa, akilooelya tili ni minyala, akilisa udu ienso. Ingi malunde
ni magila imazi, nikenkwaa nu ng'wega, ingi makota nalagae ni magila
inkali ni ikule nkua akabiili, ni ipilwe i mili. 13 Ingi maingu a luzi akete
iyogo azepumya i minyala ao akola, Ingi nzota ni yikupilimikiilya niiza u
wilwaalu nua kiti uikilwe kunsoko ao ikali na kali 14 Enoko, nua mupungati
mu ulelwa nuan'wa Adamu, ai ulotile kutula enso, wazeligitya “Goza;
uMukulu upembilye ni magana ku magana a eligwa niakwe, 15 iti witume
ulamulwa migulya a kila muntu, nu kingilya utumuli ni shanga imukulya
Itunda migulya a ntendo ni ao yihi nai akondyaa kituma mu nzila ni
shanga ya weligwaa, nu ku makani ihi na utaki niiza ni shanga eligwa
nu kumakani ihi nishanga a utaki niiza ni shanga eligwa amaligitilye ku
ng'waakwe” 16 Awa ingi wawo niisusumya, ni itushaa niiza ityataa nsula ni
ao niya ubii, ni iketaa nangaluu, naza ku nsailo ao ikongelaa iauya. 17 Kuiti
unyeye, alowa, kumbukiilyi i makani naiza aligitigwe ikali ni alagiiligwa
ang'wa Mukulu uYesu kilisto. 18 Ai aligiilye kitalanyu, “Mu matungo a
mpelo yikutula ni antu ni isensa naza ityataa nsula ni yao ni shanga ya
weligwa.” 19 Antu awa ingi atemanuli, ahumeigwe ni nsula ni ya upumoo,
hangi agila u ng”wau ng”welu. 20 Kuiti unyenye, alowa, anga ni mizengaa
mu uhuiili nu anyu ni welu nangaluu, ni anga nimilompaa mu ng'wau
ng'welu, 21 ikendegeeli mu ulowa nuang'wa Itunda nu kulindiila u ukende

nua Mukulu itu uYesu kilisto niiza wi wikupeza u upanga nua kali na kali. 22 Lagiili u upolo ku awo niakete u wisinsili. 23 23 Aguni auya ku kuasapula kupuma mu moto. ku auya lagiili kinya uwai ku woa muze mubipiwe ga nu ng'wenda nuikiwe idoa nu muili. 24 Itugili ku ng'waakwe nuhumule kumusunja muleke ki kwatya, nu kumusasha mimike ntongeela a ikulyo ni lakwe, tili ubii nu kutula nu ulowa ukulu, 25 kung'waakwe Itunda wing'wene muguni kukiila uYesu kilisto Mukulu nu itu, ikulyo litule kung'waakwe, ukulu, uhumi, ni ngulu ze ikili i mtungo ihi, ni itungili ga i kali na kali. Amina.

Ufunuo

1 Uwu ukunukuli wang'wa Yesu Kilisto ni Tunda, amupee kualagila itumi
akwe imakani nai ibidili apumile, kupipeika. Amu matendile alingike
kumutuma umalaika wakwe kumitumi wakwe u Yohana. 2 U Yohana
aupumilye uwihengi nuakila kintu nauine niihusile nulukani lang'wi
Tunda nuwihengi naupimigwe kutakilwa nu Yesu Kilisto. 3 Ukembetilwe
wihi nukusoma nukukili nawaehi niakija inkani nuakinyakidagu uu
nukukulya aya naandekilwe munu, kunsoko imatungo ahugeela. 4 Yohana,
kumateekelo mupungate nakole kuasia: ukende utule ukole nunyenye
nuupolo nupimile kung'wakwe nukoli, naiezukile, hangi nuuziza, hangi
kupumila munkolo mupungati niaholi ongeela ni tuntu lakwe ni la
utemi. 5 Hangi kupuma kung'wa Yesu Kilisto nuanso nuuhueli, numuhueli,
kutugwa ng'wenso tangi kuawa niakule, hangi mukulu nua mutemi
nua mihe eye. kung'waakwe nuanso nuizukuloilwe hangi ukuikile
kidesa kupuma mumilandu itu kusakami akwe. 6 Wakutendile kutula
kiutemi imiele ang'wi Tunda hangi nu tataakwe - kung'waakwe kutula
ukulu ni ngulu niakale na kale. Huela. 7 Goza napembya nimalunde;
kila iliho likumuona, palung'wi nawa ehi naiamuhomile ni ndogu yehi
niyamihe izezee hongelya kung'wakwe ee huela. 8 Une ni “Alfa hangi
Omega,” ulungile umukulu Itunda nuanso nukole hangi niaizukoli, hangi
nupembilye, nukete ingulu. 9 Une, Yohana - muluna ane, hangi niituma
palung'we nunyenye munzago hangi muutemi wigigimyeli nuatai nuukole
mung'wa Yesu, ainkole mukisiwa kang'wapatimo kunsoko alukani lang'wi
Tunda nuwihengi nuutakiwe kung'wa Yesu. 10 Ainkole kinkolo muluhiku
nulamukulu. Ainigule kunyuma nane luli lamigulya anga la talumbeta,
11 ikalunga, “maandike mumbugulu aya nukumaona hangi umatwale
mumatekeelo mupungate, kenda kuaefeso, kenda kuasmilna, kenda
kuphiladelphia, hangi nukulaudikia. 12 Nikapiluka nije luli lang'wa
nyenyu naukuligitya nunene naimpilukile nikaona kenara kazahabu kan-
tala mupungate. 13 Pakatikati akinala kantala aiukoli ung'wi wihangangaa
ung'wana nuang'wa Adamu, utugae ngala ndepu aipikile pihe kumigulu
akwe, numusipi nua zahabu aiupilimile ikikua. 14 Itwe lakwe nimasingi
akwe ainzelu anga sufu nzelu anga seluji, ni miho akwe aihangan-
gaa ikilimi nula moto. 15 Impambatilyo yakwe aiyehangangaa ishaba
niisile kukila, anga ishaba nakonda kukiiligwa mumoto, nuluhi lakwe
ailihangangaa ululi nula mazi nidu nukuluma kwa kukaya. 16 Aiuambie
nzota mupungati mumukono wakwe nuakigoha, nukupumila mumulomo
wakwe aukole upanga utaki aikite utaki ubeeli. Uuso wakwe aiukikiliginta
anga impasu nintaki. 17 Nainumuine nikagwa pamigulu akwe anga
umuntu nukule. Akaikila umukono wakwe nuwakulila migulya lane
nukulunga, “Lekakogopa! Unene nitangi hangi nikwangu. 18 Hangi
nimikie. Ainkulie inge goza, kikie nikali! hangi nkete ifungu niansha
nuupanga. 19 Kuite, maandike numaine, nokole ilungile, naya niikapumila
anga aya akila. 20 Kundogoilyo nipihile munzota mupungati niitakiwe
naiuiine mumukono wane nuwakigoha, nikinala kazahabu nikantala
mupungate amaileka nimatekeelo mupungate, nikinala nikantala mupun-
gate inge yayo imatekeelo mupungate.

2

1 Kung'wa malaika nuitekeelo la kuefeso uandike. Izi inge nkani yang'wa
uyu nuambie inzota izo nimupungate munkono wakwe nuwakigoha.
Nuanso nuigenda muinala ya zahabu niyantala mupungate ukulungaite.
2 Ningile nukitendile nikinyangulu kakoni milimo nuigigimieli nuako
nuatai kina singaukitendya nao niabe, hangi waagemile ehi niitanga
kina atuugwa kumbe singa enso, igeelekile kina ateele. 3 Ningile kina
ulindeie sunga nuigigimieli. Hangi wakieela eedu kunsoko alina lane,
hangi kukatala ukile. 4 Kuite ile lele nilekete kunsoko ako wauleka
ulowa wako nuwang'wandyo. 5 Kuite gwa kimbuka paaugwie wendo
uungame hangi nukutenda intendo naiwitenda kupumila ung'wandyo.
Angauhite kuungama, nzile kung'wako hangi kukiheja ikindakako kehege
pakianza kakwe. 6 Kuite uewe ukikete ike, umabapewe aya nazaanikolai
niomitumile, ga nune numabipiwe. 7 Anga uze ukete ukutwe, tegeelya
aya nung'waung'welu naza akumaila imatekeeelo. Hangi kung'wenso
nukumahuma niikamupa ikibali kakulya pikota nilaupanga nuukulu mu-
paradiso nang'wi Tunda. 8 Kung'wa malaika ukole kitekeelo nilakusmirna
uandike izi inge nkani yang'wa uyu nitangi hangi kwangu naukule
nukutula mupanga hange. 9 Ningile ulwago lako hangi nuula wako (ingi ue
umugole) nuutele wao niitanga ayahudi (inge singa enso) kumbe isinagogi
lang'wa Shetani. 10 Uleke kogopa ulwago nelekakupata. Goza! Uibilisi
uloilwe kumuguma iaoya anyu migeleza nsoko muhime kugeng'wa, hangi
mukagigwa mahiku ikumi. Tuli nuuhueli sunga ensha, nii kapuma ingala
naupanga. 11 Ang'wi ukete ukutwe tegeelya ung'waung'welu nukumaila
imatekeelo. Nuanso nuwkahuma shangaukupata uube wansha nakabeli.
12 Kung'wa malaika nuitekeelo la Pargamo andike: Aya yaya nutambue
uyu nukete ishenge nikitaki, nukete uwegi ubeele. 13 Mine ekeanza nuiikie
ikaanza nikikole ituntu la utemi nilamulugu. Ga niuu uewe uliambile
du ilina lane, hangi shangawaukana uhueli wako nuukule kung'wane,
ga nimahiku ayo nang'wa Antipasi mihengi wane, muhueli wane,
naubulagilwe mung'wanyu, pang'wanso papo umulugu wikie. 14 Kuite
nkete makani mashenyu kunsokoako, ukete kuang'wanso antu niaambile
umanyisigwa nuang'wa Balaamu, nuanso naumumanyisilye Balaki kuika
inkigo ntongeela amaisilaeli, uhumile kulya indya niipumigwe isongeelyo
kuahing'we nukuulungu. 15 Mukianza kikokiko, ganue ukete niauyaao ni-
aambile umanyisigwa nua Nikolai. 16 Ungamagwa! Hangi anguhite kituma
ite, kukaya kiza, hangi kuusha mbita kung'wao uwege ukupila mumulomo
wane. 17 Angize ukete ukutwe, tegeelya ung'waung'welu nukulitembula
itekeelo. Nuanso nuakadula, niikamupa ga ingwe nilyelu niliandikilwe
lina nipya migulya ligwe. Lina nishalimanyilwe ila yuyu nukulisingilya
udu. 18 Kumalaika nuitekeelo lang'wa Thiatira andike. Izi zizi nkani
niyang'wi Tunda, nuanso nukete amina akwe anga lulime lamonto, nim-
pambatilyo anga ishamba nikuluhusiwe kukila. 19 Ningile ite ikinuitumile
ulowa wako nuhueli hangi nukuaelya nuigigimieli nuakowigee, hangi
kina ike nukitumile kuupikela inge kukela ike naukitumile pang'wandyo.
20 Kuite nkete ite ile kunsoko ako umigigimieye umusungu, uyezebeli
nuanso nukuitanga munyakidagu nu musungu, kuumanyisi wakwe,
ukuakongelaeitumi ane kugoolya. Nukulya indya niipumigwe isongelyo
kuwa dudu. 21 Ainumupee imatungo nuukuungama, kuite shangugombile
kuungama uube wakwe. 22 Goza! Nikaungama mukitanda kandwala
nawanituma uusambo nung'wenso mulwago nulutaki, angize shanga uu
aungame kuiki naukitumile. 23 Kuakua ianaao ashe hangi imatekeelo

ehi akulinga kina unene nilangaila imasigo ninsula kumupa kila ung'wi wanyu anga intendo yakwe. 24 Kuite ung'wi anyu numusague mu Thiatira, kuawa ehi nishaambile umanyisigwa uwu, hangi nishaamumanyile iki niang'wi itanga umanyisigwa amulugu, kulunga kitalanyu, singa kuika muligo wihi migulya lanyu. 25 Kikani lehi, yemupasile mutule muakomu sunga ninikasuka. 26 Wehi nuikadula nukituma ike nainitumile kupikiila sunga impeelo, kung'waako nuanso uhumi mundugu. 27 Ukumutawaala, kumulanga nuashuma, anga mabakuliaulole wikamubunanga ininoinino. 28 Nu nene nikaminkiilya inzota iyo na ki daudau. 29 Angeze ukite ukutwi legeelya eke nung'waung'welu nukumatambuila imatekeelo

3

1 Kung'wa malaika witekeelo lakusardi, yang'wa yuyu nuambie inkolo izo nimupungate niyang'wi Tunda ni nzota mpungate. Nungile ike nuitumile ukete lukumo kina umupanga, kuite ukule. 2 Uka uzipilye nasagie, kuite akole pakupi kusha kunsoko singaniine intendo yako ikondaniie pamiho nang'wi Tunda wane. 3 Kuite, kembuka, naumasigiye nukija magombe nukila ituma. Ite anguhite kuuka, nzile anga umuhimbi, hangi shanga ukulinga itungo nileule ninikiza kung'waako. 4 Kuite akole mina mashenyi naantu musardi niang'wi shangaiashapue inguo yao. Akugenda palung'wi nunene, atugae inguo nzelu, kunsoko agombilwe. 5 Nuanso niakuhuma wikakumbwa ngala ni nzelu, hangikwee, shangakuliheja ilina lakwe kupuma mumbugulu naupanga, hangi kulita elina lakwe ntongeela ang'wa Tata wane hange ntongeela amalaika. 6 Angeze ukete ukutwe, tegeelya ung'waung'welu nukung'wa malaika nuitekeelo. 7 Kung'wa malaika nuitekeelo, kung'wa philadelfia andeke. Nkani naiya mtakatifu nitai - nukete ifunguo yang'wa Daudi, wilugula hangi kutile nukulugaila, wilugaila hangi kutile nuhumile kulugula. 8 Ningile ike nuikitumile. Goza nukuikiiye ntongeela ako mumulango nulugue inge kutile nuhumile kuulugula. Ningile ukete ngulu nshenyi, ite ugombile ulukani lane hangi shawakana ilina lane. 9 Goza! Ehi niakole misinagogi nilamulugu, awa niilunga ayahudi kumbe singa enso, kumbe ekongelana. Niikaatenda aze akusujudu ntongeela amigulu ako, hangi ekalinga kina ainukuloilwe. 10 Kunsoko utunzile ilago lane ikizewigigimieye kutai, kusunga ganimatungo ako nakugeng'wa ayo napembilye muunkumbigulu wihi, kuagema awa ehi niakee mihe. 11 Kukaya kiza. Ambeela kukila eke inge watule kutile umuntu nukuhegelya ingala ako. 12 Niikamutenda uyu nukuma kutula kimpandwa mitekeelo lang'wi Tunda wane, lina lakisale kang'wi Tunda wane (Yerusalemu mpya, nukusima pihe kupumiila kilunde kung'wa kilunde kung'wi Tunda wane), nelina lane ipya. 13 Uyu nukete ukutwi, nuije ehi nung'waung'welu nukulunga kumatekeelo. 14 “Kung'wa malaika nuitekeelo nilakulaudikia andike: Kunkani yakwe nuanso numuhueli, nuakutegemelwa hangi mukueli numuhueli, mutemi nuaunkumbigulu nawang'wi Tunda. 15 Mine kihi nukitumile, hangi singa uewe singawiampeepuang'wi singa wimupyu, nsumbiye kina wizatula wiampepo ang'wi wimupyu. 16 Ite, kunsoko uewe umupyupyu singa umupyu ang'wi wiampepo, kuluuka upume mukilakala kane. 17 Kunsoko ukulinga, “Une ninungile, nukutula ninsao yedu hangi singandoilwe kehi.” Kuite shangaulingile kina uewe umuula kukele, umukia, umuhembi mupoku nuikwepwa. 18 Tegeelya nukusegye une: Gula kung'wane

ezahabu nogigwe numoto ite ulije ugole niang'wenda nielo niakumiligenta. Ite wikumbe ulekekigeelya iminyala akipwi kako, nimakula naiwipaka muilomo ako uhume kuona. 19 Wehi ninumuloilwe, nimulagila nukumumanyisa ninonee kikie kuite gwa, tula wiatai nukuungama. 20 Goza nimekile pamulango nukuupendola. Wihe nukija ululi lane nukumulugwila umulango, kupembya nukingila munyumbakwe, nukulya indya nung'wenso, nung'wenso palung'wi nunene. 21 Nuanso nuikahuma, kumupa itai kikie pihe palung'wi nunene pigulya lituntu nilautemi, anga unene nainihumile nikikie pihe palung'wi nutata wane pigulya lintuntu nilautemi. 22 Uyu nukete ukutwi, nuwije eke nung'waung'welu ukumaila imatekeelo.

4

1 Naiakee imakani aya nikagoza, nikaona kina umulango auluguwe kilunde. Ulo uloli lang'wandyo, ikaze ligitya nunene anga itarumbeta, ikalunga nzi kunu, kuulagila aya niikapumila angakela imakani aya. 2 Nkua eng'wi ainkale ikinkolo, aimine aikole ni tuntu lautemi leikilwe kilunde, numuntu ulikaie. 3 Ung'wi naulikae aiwigee anga igwe nila yasipi niakiki. Aiukole nuuta nuambula aiupilimiye ituntu nilautemi. Uuta nua mbula awigee anga zumaridi. 4 Kulipilimikilya ituntu la utemi aiakole imatuntu autemi nimangiza ishilini nanne, hangi aikie matuntu autemi aikie ianyampala ishilini nanne, akumbilwe ang'wenda elu ni ngala sahabu mumatwe ao. 5 Kupumila mituntu lautemi aipumile nzahe nialopito, numugugumo nulupeto ntala mupungate aiyakiee ntonge ela ituntu la utemi, ntala ainkulu mupungate yang'wi Tunda. 6 Hangi ntongeela ituntu lautemi aikole mpola, aigee anga ikioo. Ehi kupumila ituntu lautemi aikole niakete upanga anne, naiizoe imiho kuntongeela nukunyumba. 7 Keambe nikang'wandyo ukete upanga welu anga ung'wang'ombe, kumbe nuakatatu ukete upanga akete uusu anga umuntu, nuyu nukete upanga nuaka ne aiihanganga inde nilumile. 8 Iumbe ine niikete upanga kila ung'wiao aukete manana mutandatu, izue imiho migulya nipihe akwe. Utiku numung'wi shaikilaga kulunga, ukulu, ukulu, numukulu Itunda mutemi nuaintu yehi, naizukole nuyu naukole hangi nuyu nuzizeza. 9 Kila imatungo iumbe nikete upanga aipumilye ukulu, ikulyo nuulumbi ntongeela ang'wa uyu naiwikie mituntu nilautemi, nuanso nukie kalinikali. 10 Ianyampala makumi abeeli, aiaminamie ienso ntongeela ang'wa akwe naulikae ituntu la utemi. Aiatunile pihe pang'wakwe nuikie ikale nikale nukulunga. 11 Uewe ustahile muukulu witu ni Tunda witu kusingilya ululu nikulyo ningulu. Kunsoko auiumbile iintu yehi hangi anga nuloilwe uewe, aiakole hangi aiaumbilwe.

5

1 Hangi nikaona mukono wakwe nuakulila nuang'wa uyu naiwikie mituntu la utemi, gomba naileandekilwe kuntongela nukunyuma, hangi ailekete ugomola mupungati. 2 Ainumuine malaika aukete ingulu akizetanantya kukila nalukulu, nyanyu nuyumunonee kulugula igombo nukubunanga uugomola wakwe. 3 Kutile anga muntu kilunde ang'we muunkumbigulu ang'we kuulungu nauuhumile kulugula igombo ang'we kusoma. 4 Aindeile kuawa kunsoko, singaaiwigee wehi naiyemunonee kulugula ang'we kulesoma. 5 Kuite ung'we waa anyampala wikambila “Leka kulila. Goza! ihimba naendogu ang'wa Yuda, itina lang'wa Daudi,

udoile, hangi uhumile kulelugula igombo nuugomola wakwe numupungati.” 6 Kate naituntu la utemi nawanipanga anne niang'we anyampala, aimine ng'wankolo akizewimikile, akizewigee anga ubunangilwe. Aukete mpembe mupungate ni miho mupungate izi inge nkolo mupungate niyang'wi Tunda niitumilwe muunkumbigulu wehi. 7 Wikalongola wakahola igombo kupumila mumukono wakwe nuakigoha nuang'wa uyu naiwikie mituntu lautemi. 8 Pina wikahola igombo, nilaupanga wanne nianyampala, makumi abiile nuune ikatuna pihe ntongeela ang'wa nkolo. Kila ung'waao akete nikinubi nibakuli la zabibu nilizue uuvumba nanso malompi auhueli. 9 Aekemba wembo upya. Unonee kuhola igombo nukulugula ugomola wakwe. Kunsoko ausenzilwe nukusakami wakwe akamuguilya Itunda eantu akila ndogu, ntambu niashenyi mihe. 10 Wikaatenda atemi hangi atongeeli akumitumila Itunda itu, akulema migulya lehi. 11 Hangi nikagoza nukija nduli yamalaeka edu kupilimikilya ituntu lautemi eidadi ao ai 200,000,000 nawa niapanga nianyampala. 12 Ikalunga kululi, “Unonee ung'wankolo nausenzilwe kusengelya uhumi, ugole, upolo, ngulu, ikulyo, ukulu, nukukuligwa. 13 Nikakija kehi naikiumbilwe naikikole kilunde numu unkimbigulu numukate niihe numigulya na bahali, kela ikintu kikazelunga, “Kung'waakwe nuanso nuikie mituntu lautemi nukung'wankolo, kutula lukumo, ikulyo, ukulu ni ngulu niakulema ikali na kali.” 14 Niaupanga anne ikalunga, “Huela! “ nianyampala ikatuma pihe nukukulya.

6

1 Nikagoza imatungo ung'wankolo naulugue ung'wi nuaugomola eyi nemupungate, nikija ung'we ao niapanga anne akazelunga, kululi nulipyani nulupito, “Nzuu!” 2 Nikagoza aikoli falasi nzelu! Naumunankie aukete ibakuli hangi wikapegwa ngala. Aeupumie anga umuduli nuduli nsoko wadule. 3 Imatungo ang'wankolo nautugue ugomola wakabeele nikija nuaupanga nuakabeeli wikalunga nzuu! 4 Hangi efalasi ninzuya akigela nkauku anga umoto nauninkae augombigwe kuheja upolo muunkumbigulu, kina iantu isinze. Uyu naumunankie aupewe shege nikitaki. 5 Imatungo ang'wankolo nautugue uugomola uo nuuakatatu nikija nuwaupanga nuakatatu wikalunga, “Nzuu!” Nekaona falasi nzelu, hangi nauminankie aukete ngele mumukono wakwe. 6 Nikija ululi nailigeleekile kung'we wao niakete upanga wikalunga, “kebaba kangano nidinali ing'wi. Kuite uleke kumakanza imakuta na divai.” 7 Imatungo ung'wankolo naulugue uugomola wakane, nikija ululi la awa nianne ikalunga, “Nzuu!” 8 Hangi nikaona efalasi akijivu. Nauminankie aukitangwa elina lakwe nsha, nukuulungu aimutyatie aupewe uhumi migulya a nkolo niamihe, kubulaga kukiila shege, kunzila, nukulwala, nukuikale yamihaka niamihe. 9 Imatungo ang'wa nkolo nautugue ugomola wakataano, aimine pihe pakizindalo inkolo yao awa naiabulagilwe, kunsoko alukani lang'wi Tunda hangi kulinga uwihengi naiauambile kutai. 10 Ikalela kululi nulukulu, “kupuma nale, mutemi waintu yehi, mtakatifu ni tai wikaalamula neikie migulya ehi nukumikomolya isakami itu? 11 Hangi kila ung'we ao aupewe mujolungu ng'welu hangi wikailwa kina inonee kulindila inino sunga nuekakondanila ualigwa nuukondile nuaitumi auya nialuna ao niasungu nawa niagoha niikakondanila nikabulagwa, anga uu nianso naiabulagilwe. 12 Imatungo ung'wankolo naulugue ugomola wamutandatu nijagoza hangi ailikole itetemeko ikulu. Ilyoa likatula ilwalu pii anga igonila la

singa, nung'weli wehi wikatula anga isakami. 13 Inzota yakilunde yekagwa
pihe, anga ikota nilelagalya inkali yakwe matungo ampepo nuehingisigwa
nukimpupu. 14 Anga likahega anga igombo nilipingilitigwe. Kila umulima
ni siwa aiihegigwe mahali pakwe. 15 Hangi iatemi ehi niantu alukumo ni
ajemedari, agole, nianulu, hangi kila ung'wiao naimutungwa nuwidesile u
akipiha mumakulungu nimumagwe numumagulu. 16 Ikamaila imalugulu
nimagwe, “Kulugweeli! Kupihi pa usowakwe uyu nuiwikie pituntu
lautemi nukupima muulaki. 17 Kunsoko eye nuluhiku nulukulu nulaulaki
wao wahugiila, hangi inge nyanyu nuhumile kimeka.

7

1 Kukila udu aya nikaona malaika anne imekile munindo inne niyehi,
aiagiiye eahing'wi anne niamihe kungulu kunsoko inge ang'wega itule
kutile mihe, migulya mubahali ang'wi mikota lehi. 2 Nikaona numalaika
umuya akeza kupuma kilya, naukete ugomola wang'wi Tunda numu-
panga. Akalila kulili lukulu kuamalaika anne naeagombigwe kubepya
ehinibahali. 3 “Muleke kubepya ehi, bahali ang'wi makota sunga panga
kueka uugomola muusu mumatwe aitumi ang'wi Tunda witu.” 4 Nikija
utimili wa awa naiaikilwe ugomola, 144,000 naiaikilwe ugomola kupuma
kila ndugu naantu aislaeli. 5 12,000 kupuma mundugu aya Yuda
niaekilwe ugomola, 12,000 kupuma mundugu ang'wa Rubeni, 12,000
kupuma mundugu ang'wa Gadi. 6 12,000 kupuma mundugu ang'wa Asheli,
12,000 kupuma mundugu ang'wa Naftali, 12,000 kupuma mundugu ang'wa
Manase. 7 12,000 kupuma mundugu ang'wa Simioni, 12,000 kupuma
mundugu ang'wa Lawi, 12,000 kupuma mundugu ang'wa Isakari. 8 12,000
kupuma mundugu ang'wa Zabuloni, 12,000 kupuma mundugu ang'wa
Yusufu hangi 12,000 kupuma mundugu ang'wa Benjamini naukuilwe
uugomola. 9 Anga kila imakani aya, nikagoza, aiikole iiumbe ikulu kutile
umuntu nuhumile kuiilya kupuma kilaihe, ndogu nejamaa nintambu
- imekile ntongeela ituntu la utemi hangi ntongeela ang'wa nkolo.
Aiatugae amujulungu elu hangi aiakete nimatambe amitende mumikono
ao. 10 Hangi aiakitanga kululi lamigulya: “Uuguni wang'wi Tunda nuikie
mituntu lautemi, nukung'wankolo. 11 Iamalaika ehi aiemekile kupilima
ituntu lautemi hangi kuapilima eanyampala ao palung'wi nao niaupanga
anne, akaluma pihe, nihe hangi ikaika uusu migulya nihe ntongoela
ituntu lautemi hangi ikamukulya itunda. 12 Ikalunga “Huela, Kulya, upolo,
ilumbi, ikulyo, uhumi ni ngulu yang'wi Tunda witu ikale nikale. Huela.”
13 Hangi ung'wi wao nuanyampala wikakankolya, “awa anyenyu niatugae
eamijolungu nielu, hange apumile pe? 14 Wikambela, “Bwana mukulu,
ulengile uewe,” wikambila hangi, awa wawa niapumile mulwango
nulukulu ile iamejolongo ao nukuitenda nzelu kusakami ang'wankolo.
15 Kunsoko eye, akole ntongeela ituntu lautemi nilang'wi Tunda hangi
akumukulya ung'wenso utiko numung'we mitekeelo lakwe. 16 Shanga
akuona inzala hangi, sunga ni nyota hangi. Ilyoa shangalikuansonsa,
sunga upyu nuakusonsa. 17 Kunsoko ung'wankolo nukole pakatekate
nituntu lautemi mudemi wao, hangi wikaatongeela munjilyo ya maze, ni
Tunda wikaapyagula uliholi mumiho ao.

8

1 Imatungo ang'wankolo naulugue uugomola nuwamupungate, yekatula
ihetwe kilunde pakupe enusu saa. 2 Hange nikaona iamalaika mupun-

gate imekile ntongela ang'wi Tunda, ekapegwa tarumbeta mupungate.
3 Wekiza numuya umalaika, uambie ibakuli la zahabu lekete uvumba,
wimikile pakizindaalo. Wekapegwa uuvumba nuuya kunsoko ite apumie
palung'wi nimalompi auhueli ehi pakizindaalo nikazambalau ntongeela
intuntu lautemi. 4 Ulyoki nulauvumba, palung'we nimalompi auhueli,
lukanonenkela migulya ntongela ang'wi Tunda kupuma mumukono
wang'wa malaeka. 5 Umalaeka nilauvumba ibakuli nilauvumba weki
zezulya umoto. umoto kupuma pakizindaalo. Hangi wikalegoma pihe
migulya nihe, hangi yekapumila induli niampeto, nzahi niyampito ni-
matetemo nihe. 6 Awo eamalaika nimupungate niakete impembe mupun-
gate ekatula akondile kuikua. 7 Umalaika nuang'wandyo wikamikua im-
pembe akwe, ikapumila mbula amagwe numoto nuhalinkanile nusakami.
Ikagung'wa pihe muunkumbigulu inge niang'we apyee, imakota ang'we
nimafu nimatotu ikapya. 8 Umalaika nuakubeele akakua impembe akwe,
nekentuanga umulima nuukulu naukupya numumoto ukagung'wa muba-
hali. Ipande nilabahali lekatula sakami. 9 iintu ing'wi niipanga niyamuba-
hali yekasha, nimeli inzuya yekabipa. 10 Umalaika nuwakatatu wikakua
impembe akwe, ninzota nkulu ekagwa kupuma kilunde, ikazeemelekile
angaitoshi migulya amumyongo ing'wi ao ninjilyo niyamaze. 11 Elina
nilanzota aipakanga. Imaze nang'we ekatula pakanga, neantu edu ekasha
kunsoko amaze naimalulu. 12 Umalaika nuakane wikakua impembe akwe,
ipande la lyoa lekakuwa, palung'wi palung'wi nipande lang'weli ni nzota
ing'wi yao gaa. Kuite ipande laintu izi yapiluka kutula kiti hangi ipande,
theluthi amung'we nitheluthi autiku aekutile anga welu. 13 Aingozile,
hangi nikija inde nailumile umo migulya, akizitanga kululi lukulu, “Ukia,
ukia, ukea kuawa neikie mihe, kunsoko akutumbwa nimpembe niisagie
inge ahugeela kukuwa numalaika wakatatu.

9

1 Hangi umalaika wakatano wakakua empembe akwe. Nikaona
nzota kupuma kilunde naigwie munu mihe inzota ikapegwa uluguli
wikombo nililongoe mikombo nigila anga mpelo. 2 Wikalugula ikombo
nigila anga mpelo, nulyoki likanankela migulya lakazelipangile kupuma
mukate nikombo anga elyoki nulupimile mitanulu nikulu. Ilyoa
nugulya yekakaeleka yekatula kiti kunsoko alyoki naelukupuma mikombo.
3 Mukate mikombo ingaga yekapuma keza migulya namihe nienso
aiapewe ingulu anga zizi niyankume niamigulya ehi. 4 Aeaiwe aleke
kubipya emafa, na mihe ang'wi umumea wehi nuutotu ang'wi ikota,
inge eantu du nishanga akuilwe uugomola wang'wi Tunda muntongeela
ausu wao. 5 Shangaiagombigwe kuabulaga iantu nianso, kuaja udu
kunyeeli eataano. Uwai wao ai anga wuwu nuwakulung'wa inkume
niimuluma umuntu. 6 Mumahiku nanso eantu akumiduma ensha, inge
shang akumelija. Akulija ensula nakusha, inge ensha ekumanka. 7 Ingaga
aiyempyani nefalasi neinonee igwe kumbita mumatwe aikete kintu anga
ngala nazahabu nukuusu ai hanga iantu. 8 Aiakite imasingi anga iazungu
nimino ao aiehanganga nihimba. 9 Aiakete ikua angaikua yayuma ni
ndoli niyamaba ao aihanganga. Ululi nulamagale nidu nambita nifalasi
niyukumanka kulongola kumbita. 10 Aiakete imekila nikeluma anga
enkume mumekila ao aiekole ingulu niakubepya eantu kumyeli ataano.
11 Aeakole nung'wenso anga mutemi migulya ao malaika nuwamikombo
nigila empelo. Elina lakwe iikieblania inge Abadoni, ekeyunani ukete

lina Apolioni. 12 Ukia nuang'wandyo wakila. Goza! anga ile lakela uzile hangi ukia wakabeele. 13 Umalaika nuamutandatu wikakua impembe akwe, nikija ululi lupumie panindo akizindaalo nikole ntongeela ang'wi Tunda. 14 Ululi lukamuila umalaika nuamutandatu naukete impembe, “Alekele iamalaika anne niatungilwe mumongo mumongo nuukulu nua afrati. 15 Iamalaika anne aiaikilwe kumatungo yayo ikulu, uluhiku nulanso, nung'weli nuanso, nung'waka nuanso, ailekewe aabulage iaoya ao niantu. 16 Utimili nuaikui aiamole migulya afalasi aiakole 200,000,000. Nikija utimeli nuao. 17 Eti inge uu azamine ifalasi mundoti yane nawa naiamankie migulya ao. Ikua yao aiikauku anga umoto, bluu niye niyelu niisheeye. Imatwe afalasi aimpyani ni matwe nihimba, numumilomo ao aiupumile moto, lyoki ni salfa. 18 Antu ang'wi ekabulagwa ni mapigo aya natatu, moto, nisalfa naipumile mumilomo ao. 19 Kunsoko ingulu afalasi aikole mumilomo ao mumikela ao - kunsoko imekela ao aihanganga inzoka, hangi aiakete imatwe naiamitumie kuika inkomele muantu. 20 Eantu niasagile, awa nisinga aiabulagilwe nimapigo aya, shaikaungama kuntendo yao naitumile, hangeshaikaleka kukulya iahing'wi niadudu nia zahabu, hela, shaba, magwe nimakota - maintu nishamuhumile kumaona, kija kang'wi kugenda. 21 Hangi shaikaungama ubulagi wao, ulogi wao, nuukosi wao ang'wi ninzila yao niyawii.

10

1 Hangi nikaona malaika numuya numukulu akizesima pihe kupuma kilunde. Aeutungilwe milunde hangi aiukole utaa nuambula mitwe lakwe. Usuu wakwe aiwihanganga ilyoa, ni migulu akwe aie ihanganga ikepandwa moto. 2 Aiuambie igombo ninino mumukono niailelugue, ung'we auuikile umugulu wakwe nuwakuliela migulya amubahali numugulu wakwe nuwankege migulya lihe ninyumu. 3 Hangi wikitunta ululi lamigolya anga ihimba nimatungo naiwituntile kululi mpito mupungate yekakuamika. 4 Imatungo impito mupungate naikwanukile, ainahugeela kuandika, kuite nikija ululi kupumila kilunde likezelunga, “Sunga itule kinkunku ehi nimpito mupungate. Usiandike.” 5 Hangi umaleika nainumuine wimikile migulya amubahali numihe ni nyumu, auhumbue umokono wakwemigulya milunde 6 nukulapa kung'wa uyu nuikie ikale na kale nauumbile ilunde naya ehi nakole, unkumbigolo naya ehi, hange bahali naya ehi nakole: “Ikakutile hange. 7 Kuite kuluhiku nulanso, imatungo aamalaika mupungate nuamalaika nuekahugeela kukua impembe akwe, kuite uakunku wang'wi Tunda ekawakonda, anga nutanantilye kuitumi akwe eanyakidagu.” 8 Ululi nainigule kupuma milunde lekambela hangi longola, hola igombo nininao nailigeeigwe nilekole mumukono wang'wa malaeka naiwimekile migulya abahali mumihe ninyumu. 9 Hangi nikalongola kung'wa malaika nukumuela wampe igombo nininoo. Wikambela, “Hola igombo ulye lekamitenda enda etule nuwai, kuite mumulomo nuako lekatula lemulyo anga uuke.” 10 Nikahola igombo inino kupuma mumulomo nuane, kuite anga nalya enda nane ekatula auwai. 11 Hangi induli ing'we yekambela, “Yekunonee utabili hange kuantu needu, mahe, ndogu niatemi”

11

1 Aimpegilwe nawanzi nukutula anga mulanga nuakugemeelya. Aembewe. “Itega hangi genda ugemelye itekeelo lang'wi Tunda nekezindaalo.

nawaniakukulya mung'wanso. 2 Kuite uleke kugemeelya ekeanda kakunzi
nekitekeelo kunsonko apegilwe antu nianyakelungu, ekalita ekesale niki-
takatifu kumatungo angw'eli makumi anne nuubeele. 3 Nikaapa ahueli
anne abeele uhumi nuakutabili kumatungo amahiku 1260, ekaatugae
emagunila. 4 Iahueli awa inge makota abeele namizeituni nemenala
ebeele nimekile ntongeela amukulu nuaunkumbigulu. 5 Anga muntu wehi
ukulamula kuazulu, umoto wepume ela mumilomo ao nukuazulu ialugu
ao. Wehi nukulowa kuazulu ukusinja kubulagwa kunzila yeye. 6 Eahueli
awa akete uhumi nuakulugaila ilunde ingeembula eleke kukua imatungo
niakutabili. Akete ingulu niakukailwa imaze, atule sakami nukumikua
ihe kukila imampilu nipigo imatungo ehi nialoilwe. 7 Imatungo angapike
amale uwihengi nuao, ekekale kehi kekupuma mikombo nigila empelo
akituma embita nianso akuahuma nukuabulaga. 8 Emeeli ao ekulala
mumutaa nuwakesale nekekulu kumpani ukitangwa Sodoma ni Misili,
pang'wanso umukulu nuao autumbekilwe. 9 Kumahiku atatu nenusu
ang'wi ekapuma muanluu ntambu, kabila hange kila itaifa akugoza emeele
ao hange shakupumya kuekwa mukebeela. 10 Awa neakie mihe akulowa
kunsoko ao nukulumbeelya, sunga akipa nizawadi kunsoko anyakidagu
neabeele aagilye awa naeakole mihe. 11 Kuite anga yakela nsiku itatu
ninusu imehupo naupanga kupuma kung'wi Tunda ekigeela neenso
akimeka kungulu ao. Akutula nuukulu awa niakuaona. 12 Hangi akija luli
lukulu kupuma kilunde akuaela, nzii kunu, “nianso ekalongola migulya
kulikalo milunde neansoealugu ao ekaagozee. 13 Musaa nanso ikalekole
itetemeko ikulu nelihe eng'wi amumahe ikumi, Ekagwaw. Antu elfu
mupungate akubulagwa nimatetemeko nao niakusaga apanga akogopa
mupa Itunda nuakilunde uukulu. 14 Uukea wakabeele wakela; Goza
uukea nuwakatatu upembilye ukaiye. 15 angi umalaeka nuamupungate
wikakua impembeakwe, ninduli nkulu yekatambula kilunde nukulunga.
Uutemi nuamihe wainautemi wamukulu wehi hange wang'wa Kilisto
nuakwe. ukutema ekale nakale. 16 Hangi anyampala makumi abeele
nune aiikie mituntu nilautemi, ntongeela ang'wi Tunda aiagwie ienso
pihe mulonkunde, nuuso wao aiukunamile nienso ekamukulya Itunda.
17 Ikangi, “Kupumya esongeelyo litu kung'wankolo mukulu Itunda mutemi
waintu yehi naukole nuyu nukole, kunsoko wahola engulu yako nukanza
kutemya. 18 Ianyakilungu ikataka, kuite ikuo lako lazaa imatungo akapika
iashi kulamula nuewe kuapokela eitumi ako enyakedagu, ehueli nawa
niakete uwoa nua lina lako. Ehi niabeele singaawezilye anga kentu
awa nianyangulu. Nimatungo ako apika nakuabuya awa naebepya
ihe. 19 Hangi itekeelo lang'wi Tunda nuakilunde lekalugulwa nisandiko
lawigombyi nuakwe likigela nitekeelo lakwe. Aiikole nzahi ya welu,
mugugumo wampeto, itetemeko lihe nimagwe ambula.

12

1 Kelingasiilyo kekulu kekigela kung'wanso kilunde musungu nauam-
bilwe ni iyoa, akezeukete nung'weli pihe pamigulu akwe, nengala nanzota
ikumi, ing'wi nuubele migulya mitwe lakwe. 2 Aukete uube hange ukeze
lela kunsoko auai wakutuga muupyu wakitunguiela. 3 Nikiuya kilingasi-
ilyo kekigela kilunde, Goza! Yikatula ikole nzoka kauku nkulu ekete matwe
mupungate ni mpembe ikumi, hange aikole ngala mupungate mumatwe
ao. 4 Umukela wakwe aiulutie ipande la nzota kilunde nukuigoma pihe
muunkumbigulu. Inzoka akimeka ntongeela amasungu naiwahugeela

kutuga, inge anga imatungo akutuga, emumele ung'wakwe ao. 5 Aulungile ng'wana, mung'enya wakigoha, nuakatema imahe ehi kumulanga nu-ashuma umung'enya wakwe wekapulwa migulya kung'wi Tunda hange kituntu lakwe nilautemi. 6 Numusungu wikamanka mumbuga, ekianza nekanso Itunda aiwanonelya pang'wanso kunsoko akwe, inge wahume kualigwa mahiku 1,260. 7 Itungo yekatula nembita kilunde. Mikaeli niamalaeka akwe, ekikua nenzoka pihe niamalaeka akwe akikua nuyo. 8 Kuite inzoka aigila anga ngulu yakukondya kudula inge gwa yekatula kutile ilyoma hange kilunde kunsoko akwe niamalaeka akwe. 9 Izoka nikulu enzoka iyo nakale nitangwe ibilisi ang'wi Shetani nuekongela - ihe wikagung'wa pihe mihe niamalaika akwe ekagung'wa pihe palung'wi nuyo. 10 Hangi nekija luli lukulu kupuma kilunde: “Itungeele ugunwa wazaa, ngulu, nuutemi wang'wi Tunda witu nuuhumi wang'wa Kilisto nuakwe. Kunsoko umusemi nualuna ehi wagung'wa pihe - naeuasemee ntongeela ang'wi Tunda witu utiko numung'we. 11 Aeamusemee kusakami ang'wankolo nukulukani lawihengi nuao, kundogoelyo shangaealoilwe ulikalo laosunga ensha. 12 Kuite lumbeelyi, unye kilunde, hange ehi neikie neikie mukate akwe. Kuite ukia wehi nibahali kunsoko umulugu wasima kung'waanyu. Wizue ikuo nitaki, kunsoko ulengile kina ukete matungo mashenyidaa. 13 Imatungo izoka, naeleine kina lagung'wa pihe wikamutyata umusungu naiwitugile ung'wana numugoha. 14 Kuite umusungu wekapegwa manana ande abeele makulu, kuitegwa ahume kuluma nukupika pang'wanso nainoneigwe kunsoko akwe kuko kumbuga, keanza nekanso kekumile kumusunga, kumatungo, matungo nanusu matungo, kianza nishalehumile kupika izoka nelanso. 15 I nzoka ikahunula emaze kupuma mumulomo wakwe anga umoto, inge alete ekarika nakukapilya. 16 Kuite ihe ekamuaelya umusongu, ekamaha umulomo wakwe nukuumila umongo ulewe nizoka kupumila kumulomo wakwe. 17 Hangi izoka likamutakila umusungu nuyo wikahenga nukituma embita kuutugwa wakwe wehi - kuawa niagombile imalago ang'wi Tunda nukuambela wihengi nuang'wa Yesu. 18 Izoka lekimeka hange migulya amehanganga muluguo la bahali.

13

1 Hange nekaona kekale kekapuma mubahali. Aieukete mpembe ikumi nimatwe mupungate. Mumpembe yqkwe aikole ngala ikumi numitwe lakwe aeikole nkani. 2 Eke ikakale nainukiine inge anga ihue. Emegulu akwe anga edubu, numulomo wakwe anga ihimba izoka ile lekamupa ingulu, numituntu lakwe nilautemi nuhumi nuangulu kukela nukutema. 3 Itwe lakekale king'wi kao iekigeeleka kutula ninkomele nkulu naizesasha inshakwe. Kuite inkomele akwe akapola, nihe ehi ikakuelwa nukukityata ikekale. 4 Hangi ikalikulya izoka ndogoelyo kekapegwa uhumi ekekale eke. Ikakekulya ekekale kwe, hange ekalongoleka kulunga; nyenyu anga kekale? hange nyenyu nukikua neko? 5 Ikekale kekapegwa melomo ketambule inkani yakikulya nukutukila. Aeugombigwe kutula nuuhumi kumyeli makumianne nuubeele. 6 Kuite ikekule kikamaha umulomo wakwe nukuligitya ituki kumutukila itunda, akaletukila elina lakwe, pang'wanso naewikie nawa neikie kilunde. 7 Ekekale kekapegwa lyoma kituma mbita neahueli nukuahuma, hange wekapegwa uhumi kikila ekabila, antu, ntambu, nihe. 8 Eehi neikie muunkumbigulu akumukulya nuanso kukela ung'weao elina lakwe nesingalandekilwe, kupuma ihe nauumbewe, mumbugulu naupanga, inge nekang'wankolo, nausensilwe.

9 Angeze ukole wehi nukete ukutwe uategeelye. 10 Angeze ung'weao uhoilwe utugwa, nukutugwa winzu. angeze ung'weao ukubulaga kushege, kushege kiko ukubulagwa, uwu witangwi nuaupolo hange wigigimyeeli kuawa niatakatifu. 11 Hange nikaona kekale nekiuya kepembilye kupuma mihe. Aekekete mpembe ibeele anga enkolo hange kekaligitya anga izoka. 12 Wikalageela uhumi wehi kukekale eke nekang'wandyo nuukole wakwe, nukituma mehi nawa neikie mung'wanso, kukulya ekekale nekanso nikang'wandyo, uyu nenkomeleakwa aipoile. 13 Wikituma makula du, sunga wikautenda umoto wikasima pihe kupuma kilunde wikigela ntongeela aantu. 14 Kilengaseelyo augombigwe kituma, wikaakongela awaneikie mihe, akazeaela azipye eadudu kikulyo lakikale naekelemaigwe kuwege, kuite kekili kukikie. 15 Aiugombigwe kupumya emihupo kung'wa dudu kekali kehume kutambula nukusasha awa ehi niahitile kukulya ekekale abulagwe. 16 Hange wikasinja kukila ung'we ao, numugila ensailo, nuyu nuangulu, mugole numuhimbe, nuidesile numutugwa kusengeelya ugomola kumokono wakigoha ang'wi nuusu wao. 17 Inge shangaeagombekile kuhela muntu kugulya ang'wi kugula, inge kusinja wezeukete ugomola nuanso hangi nelina lakekale nikanso ang'wi ulimeeli nualina lakwe. 18 Pang'wanso papo ukole uupolo. Nuanso nuukete eemahala, nuaelye utimeli nuakekale eke, ndogoelyo naewitumile nuakiuntu. Nuutimeli wakwe inge namba 666.

14

1 Nikagoza hange nikaona ng'wankolo winaekile ntongeela ane migulya mulugulu nula sayuni. Paalung'wi nung'wenso ai 144,000 naeakete elina lakwe nelina lakwe utata akwe ailiandekilwe kuntongeela nuusu nuao. 2 Nikija ululi kupuma kilunde aiekijika anga mululumo nua mazi nedu nululi lukulu nulalupeto. Ululi naenigule inge anga iekua impembe yao. 3 Ikazemba wimbo upya ntongeela nituntu lautemi hange ntongeela ao awa niakete upanga neanne nianyampala. Kutile anga nuauhumi nuakumanya uwimbo nuanso inge wawadu 144,000 niakomowe kupumila mihe. 4 Awa wawa nisingangaa ikanzile ienso kuasungu, kundogoilyo aisungile ienso kuntendo yausambo, Inge wawa naiamutytile ung'wankolo pehi naekeze nkali yang'wandyo kung'wi Tunda hange nukung'wankolo. 5 Kutile anga utele naeutambuwe mumilomo ao shangaiemeilwe. 6 Nikamuona malaeka numuya akazewimekile mumalunde, naukete impola niyakilunde kunkani ninza kuatanatelya neikie mihe kukela ihe, ndugu, nambu niantu. 7 Wikaitanga kululi nulukulu, “mugopi Itunda hangi mupi uukulu. Kundogoilyo ematungo auamuli ahugela. Mukuli ung'wenso, nuanso nijeelyo yamaziwa. 8 Malaeka numungeza - malaeka wakabiile - wikatyata wikalunga, “Ugwie - ugwie Babeli nuukulu, nuang'wensilye ianyakilungu imagae naukosi, megaenanso ikaleta utaki kung'waakwe. 9 Malaeka numungeza - malaeka wakatatu wekaatyata wikalunga kululi, “Nulukulu wihi nuekakulya ekekale nekanso nududu wakwe, nukusingilya ugomola kuntongeela ausu wakwe kang'wi kumukono. 10 Nung'wenso ga ukung'wa imagae nautaki wang'wi Tunda imagai nanso aeazipegwa nukukunulwa singaeahalinkanigwe nikikombe kautaki wakwe. Umtunuekang'wa ukagigwa numoto hange numoto nuakebiliti ntongela amalaeka akwe niakuigwe hange btongeela ang'wankolo. 11 Nulyuki nulaube wao ukalongola ikale nekale hange agila anga kusupya mong'we ang'wi utiku awa neekolya ikekale nudubu wakwe, hange kila umuntu nuusingeye ugomola nualina lakwe.

12 Uu witangwi wakulindela nukigigimelya kuakueli awa neze amagombile
imalago ang'wi Tunda nuuhueli wang'wa Yesu. 13 Aigule ululi kupuma
milunde ekalunga, “Andekeaya; Bahu eashi neashie kung'wa Bwana,
“Ee” alungile ung'waung'welu, “wahume kusupya kupumela mumikomo
ao, indogoilyo intendo yao nukuatyata.” 14 Aingozile nikaona ailekole
ilunde lyelu, hange naewikie milunde aiung'wi aewipyani nung'wana
witu. Aukete engala azahabu mitwe lakwe numuundu utaki mumukono
wakwe. 15 Malaeka mungeza wakeza hange kupuma mitekeelo hange
wikitanga kululi lukenda kung'wa uyu naiwikie milunde: Hola umuundu
wako wandye kuogola. Kunsoko imatungo akuogola apika, ndogoilyo
imaogola apika namihe akonda. 16 Hange uyu naukole milunde auekeeye
umuundu wakwe mihe, nung'wenso aukete muundu utaki. 17 Umalaeka
numuya wakiza kupuma mitekeelo nila kilunde, nung'wenso aukete
umuundu utaki. 18 Hange akele numalaeka numuya wekiza kupuma
pakizindaalo, numalaeka naukete uhumi kumoto. Akamitanga kululi
lukulu umalaeka naukete umuundu nuutaki, “ Hola umuundu nuutaki
hange wilingele imatambe amizabibu kupuma mumuzabibu nuihe, kun-
soko azabibu yitungele yaelya. 19 Umalaeka wakatwala umuundu wakwe
munu mihe hange wikilingeela imaogola azabibu yamihe hange wikaptya
mipipa nikulu nilamagae ikuo lang'wi Tunda. 20 Ipununtelo lamagae
aeletulangile kunzi akesale nusakami wikahunuka kupuma mung'wanso
mukimo kahatamu afalasi kustadia 1,600.

15

1 Hangi nikaona nikiuya ekelengasiilyo kilunde, kikulu nikekete ikuilwa.
Aeakole amalaeka mupungate, neakete mapigo mupungate, aemapigo
ampelo kunsoko ayayo utaki wang'winda Tunda aiwapika. 2 Aemine
eke naekepumie kumpola yabilauli eye nihalenkanigwe numoto, ekimeka
kumpelo nabahali pang'wanso awa naeadoile kukekale nsoko alina lakwe.
Aeaambie inubu naeapewe ni Tunda. 3 Aeakemba wembo wang'wa Musa,
mitumi wang'wi Tunda, nuwembo wang'wankolo. Emelemo ako mekolu
hange aukoelwa, Mukulu Itunda nuezautemile yehi. mukueli ninzila
yakwe yatai, mutemi nuamahe. 4 Nyenyu nukuleng'wa kuogopa uewe
numukulu nukulekulya elina lako? Kunsoko uewe du numutakatifu.
Mahe ehi akupembwa nukukulya ntongeela ako kunsoko uewe umuza
nintendo yako ilengekile. 5 Anga kila imakani aya aengozile, hange
pang'wanso itakatifu kukila, pang'wanso aeukole usupwo nuawihengi,
naiutuguiwe kilunde. 6 Kupuma pang'wanso pautakatifu kukila akiza
amalaeka mupungate naeakete mapigo mupungate, atugae nguo nza, ki-
tani naekimetu numusipi nuazahabu kupilima muikua yao. 7 Ung'we wao
kuawa niapanga anne wikapumilya kuamalaeka mupungate mabakuli
mupungate nazahabu naeizue ikuo lang'wi Tunda nuikie ekale na kale.
8 Pang'wanso itakatifu kukila ulyoki aeluzue kupuma muukulu wang'wi
Tunda hange kupuma muuhumi wakwe. Kutile anga nung'we nauhumile
kingela sunga mapigo mupungate niamalaeka mupungate naeakaapikeela.

16

1 Nikija luli lukulu lukitanga kupuma pangw'anso naeitakatifu hange
ikalunga kuamalaeka nemupungate, longola uhunule mihe mabakuli
mupungate nikuo lang'wi Tunda. 2 Umalaeka wang'wandyo aiwendile
nukuhunula ibakuli lakwe mihe, enkomele nembee nekete uwai nuutaki
akeza kuantu neakete ugomola wakikale, kuawa naeakuiye eadudu akwe.

3 Umalaeka wakabiile wikahunula ibakuli lakwe mubahali, ikatula anga
usakami nuamuntu nukule, hange kila ekeumbe nikipanga nikamubahali
kekasha. 4 Umalaeka wakatatu wekahunula ibakuli lakwe mumongo
numunjiilyo ya maze, yekatula sakami. Umalaeka wakatatu wekahunula
ibakuli lakwe mumongo numunjiilyo ya maze, yekatula sakami. 5 Nekija
umalaeka nuamaze wekalunga, “Uewe umuhueli - kang'we ukole hange
aukole, mtakatifu kunsoko uletile ulamuli uwu. 6 Kunsoko aeahunue
usakami nuahueli nianyakidagu, wikaapa ienso kung'wa usakami, kiko
keanonee.” 7 Nekija ekezindalo kikasusha, “Ee! Umukulu Itunda
nutemile muintu yehi, ulamuli wako watai ninkulu. 8 Umalaeka wakane
wakahunula kupuma mibakuli lakwe mulyoa, hange lekapegwa uhumi
nuakuasonsa iantu kumoto. 9 Ekapesigwa nuupyu nuakogopwa, hange
ekalumela ulukani lang'wi Tunda, nukete ingulu kumapigo ehi. Ikahila
kuungama nukumupa nuanso uukulu. 10 Umalaeka wakatano wikahunula
kupuma mibakuli lakwe mituntu lautemi nilakekale, nekiti kekakunekela
utemi wakwe. Aeasiile emino kuwai nuutaki. 11 Ikamutukila Itunda
nuakilunde kunsoko awai wao ninkomele yao, hange akele alongolekile
kuhita kuungama kumahiku naeitumile. 12 Umalaeka nuamutandatu
wikahunula kupuma mibakuli lakwe mumongo nuukulu, nuaflati, ni-
maze akahila kwee kunsoko kunsoko ahume kuzipelya inzila naatemi
niapembilye kupuma kilya. 13 Nikaona nkolo itatu mbee naiyigee
anga ntundu niakupuma kunzi umulomo nuizoka ile, ikekale eke, nu-
munyakidagu wauteele. 14 Inge nkolo yaheng'wi neyeika ilengasiilyo
nimakula. Aeenda kuatemi amihe ehi ahume kuilingiila palung'wi
kumbita kuluhiku nulukulu lang'wi Tunda nutemile imaintu ehi. 15 (”
Goza! Nzile anga umuhembi! Bahu uyu nukole mumukesha, nuelangaela
eang'wenda akwe nsoko waleke kenda kunzi wikipwe nukugoza emenyala
akwe.”) 16 Ikaaleta palung'wi pang'wanso neitangwa ekeebrania amage-
doni 17 Umalaeka nuamupungate wikahunula kupuma mibakuli lakwee
umo migulya. Hange luli lukulu lekijeka kupuma patakatifu nukupuma
pituntu lautemi iekeze lunga, “Yahila!” 18 Aeikole nzahi ya welu nulupito,
mululumo, nkindo yalupeto, nitetemeko lakutumba - tetemeko ikulu lihe
neezekili kupumilamunu mihe kupuma iantu naazie kupuma mihe, ite
inge itetemeko ikulu kukila. 19 Kesale kekolo kekatemanuka mpande
itatu, neisale niamahe yekagwa. Hange Itunda wikamukembusha ubabeli
numukulu, wikakipa ikesale nikanso ekikombe nekizue imagai kupuma
mikuo lakwe nitaki. 20 Kila ung'wa ihe ikasengeelya imalugulu shanga
akigela kwee. 21 Imbula nkulu amagwe, aekete ulito watalanta, kupuma
kilunde ikasima muantu, ekamuzuma Itunda kumapigo ambula amagwe
kunsoko ipigo ilo aeibe kukila.

17

1 Ung'wiao nuamalaeka mupungate auzile nuukumiila. Nzuu, kulagila
ulamuli nuamukosi numukulu nuikie mumaze nedu, 2 neatemi ihe
ituma makani augoolya nung'wenso hangi nimagai naugoolya wakwe
neikie mihe agaigwe. 3 Umalaeka wikanihola kinkolo sunga wikampisha
kumbuga hange nekamuona musungu wikie migulya mukikale kikauku
naekizue imina aituki. Kikale aikikete matwe mupungate nimbe ikumi.
4 Umusungu aeukumbilwe ng'wenda wazambalau niyenenkauku ima-
tumbe akwe azahabu magwe ansailo, nelulu mumukono wakwe aeuambie
kekombe kazahabu naekizue maintu nakutosha naushapu waugoolya

wakwe. 5 Migula ausu wakwe liandikilwe lina la sili BABELI NUUKULU, IA
WAGOOLYA NUYU NUAMAINTU NAUBE WEHI. 6 Nikaona umusungu uyu
augaile sakami auhueli nisakami waawa naeakule kunsoko ang'wa Yesu.
Imatungo nae numuine, nekaambwa ukuelwa ukulu. 7 Kuite umalaeka
wika mbela, “Kuneki ukuewe? Kuutambuela endogoelyo amusungu
nekikale nikikumuhola, ikekale nekansu nikikete imatwe mupungate
nimpembe ikumi. 8 Ikekale naukiine aekikole, wiketile nitungo nele, kuite
ukole ukondile kumankila kupuma mikombo nigila impelo. Hangi uku-
longoleka nuushapu. Kuawa naeikie mihe, neminao shangaeandikilwe
mumbugulu aupanga kupuma ukuilwa igwe iaunkumbigulu akukoilwa
neekakiona ikekalen aeki hoile, kina kikete nitungo, kuite kekole pakupe
kiza. 9 Uwitangwi uwu kunsoko amahala nakete upolo. Imatwe mupun-
gate inge malugulu mupungate papo umusungu aewikae mumo. 10 Nayo
nanso gaa atemi mupungate. Atemi ataano ang'wi, ung'wi ukole, numuya
wakile keza, imatungo nuekiza, ukikie matungo maninodaa. 11 Ikekale
naekikole, kuite itungele wikitile, nung'wenso mutemi wamunana, kuite
ung'wi wao nuatemi mupungati, hange ulongoe muube. 12 Impembe
niiumi naeuiine inge atemi ikumi neakele kusengelya uutemi, kuite
akusengilya uuhumi anga atemi kusaa ing'wiing'wi nekekale. 13 Awa akete
wisiji ung'wi, hangi akumupa ingulu nuuhumi ikekale eki. 14 Ekituma
embita nung'wankolo; kuite ung'wankolo ukuadula kunsoko mukulu
waakulu hange mutemi waatemi - hangekukila ng'wenso kukitangwa,
ahueli.” 15 Umalaeka wikambela, “Imazi ayo naeumaine, pang'wanso
naewikie umukosi uyo inge intu, utiku mahe nentambu. 16 Impembe
nikumi naeuiine - nukukiila kenso kikale akumubepelwa umukosi uyu.
Nienso ekatenda kutula mukia hange wikipwe akumulya umwiile wakwe,
hange akulimansilya. 17 Indogoilyo Itunda uaekile ienso kukenka utimeli
wakwe kuigombyi nuakukipa ikikale engulu kumutema sunga inkani
yang'wi Tunda nuyukukondaniilya. 18 Umusungu uyu naumuine inge
kesale nekikulu nuutemile muatemi amihe.

18

1 Naakeile imaintu aya nikamuona malaika numuya ukusima pihe
kupuma kilunde. Nuunso aukete uhumi ukulu, nuhe aiemelikilwe
nuukulu wakwe. 2 Wikalela kululi nulukulu, wikalunga, “Wagwiza,
kagwiza, ikesale iko nekikulu Ibabeli! Aina kianza kakikie iahing'wi,
hange pang'wanso kila enkolo nimbe ikie, nipang'wanso yaina kila
ushapu ninyunyi niyeleta uube. 3 Kunsoko emahe ehi ang'weza ima-
gai nansula aukosi wakwe nuemuletela ikuo. Eatemi ehi agoolya
nung'wenso. 4 Hange nikija ululi langeza kupuma milunde ikalunga, hegi
kug'wanso antu ane, insoko muleke kihangwela mumilandu akwe, ninsoko
mulekusingiilya emapigo akwe ehi. 5 Imelandu akwe ilundie migulya
anga kilunde, ni Tunda wakimbuka imelandu akwe nemebe. 6 Mulepi
anga naulepile niang'wi, hange mumulepe kabeele anga naewitumile,
mukekombe naukihalekanilye, kuhalinkanya hange kabeele kunsoko
akwe. 7 Anga naiwikuiye nuanso ung'wenso hange aiwikae muusambo,
mupi inzago niyendu nuukia kunsoko witunga munkolo akwe. Nikie
anga umalaeka hange singamushelwa, hange singakuona uhongelya.
8 Kuite gwa muluhiku lung'wi imapigo akwe akumulemelya, ninzala.
Ukulimansiligwa kumoto, kunsoko amukulu Itunda ukete ingulu, hange
mulamuli wakwe. 9 Eatemi amihe naeagooye nukihangwila palung'wi
nuyo akulila nukuhongeelya niikaluona ulyoki lakuzigila kung'wakwe.

10 Akimeka kule nuyo, kuwoa wauwai wakwe azekengaukia, ukia wakisale
nikikulu, Babeli, kesale nekete ingulu! Kusaa eng'wi ulamuli wako
wazaa. 11 Asuluja amihe ehi nukuhongelya kunsoko akwe, kunso kutile
nung'wi nukugula insao yakwe hange. 12 Insao yazahabu, mpia magwe
ansailo, lulu, kitani ninza, zambalao, halili, nkauku, aina yehi niyamakota
nauwinki nuuza, kila keseme nikampembe andovu, kila kiseme nikeze
pigwe kikota niza, shaba, shuma, igwe. 13 Mdalasini, iungo, uvumba,
manemane, ubani, mvinyo, makuta, utu nuuza, ngano, ng'ombe ninkolo,
farasi nimagale, niatungwa, ninkolo yaantu. 14 Inkani nauikete insula
kungulu yako ahega kupuma kuwang'wako. Usambo wako wehi nuukengo
wahega, shangaukigela kwe. 15 Iasuluja amaintu aya aealigilye uugole
naauloilwe nuanso ukimeka kule kupuma kung'waakwe kunsoko awoa
wauwai wakwe, akulela kululi lakuhongeelya. 16 Akulunga, “Ukia,
ukia uo nuukulu nuukumbilwe kitani ninza, zambalao, niye ninkauku,
nukulembwa kuzahabu, nukumaintu nansao nilulu.” 17 Musaa ing'wi
ugole wehi nuanso wikahega. Kila nahoza nuameli, kukila bahali,
hange ehi niamumaze, hange ehi neituma milimo mubahali. 18 Aealeile
naeaine ulyoki nulakuzigilya kungwakwe, ezelunga, “Kisaleki nikipya
nikisale eki nekikulu?” 19 Ikaguma ulunkunde mumatwe ao, hangi
ekalila “ekahung'wa nuliholi nukuhongelya,” Ukia, ukia kisale kikulu
kianza kehi, aeakete meli mubahali aeagole nsoko ameli akwe. Kusaa
ing'wi ekalimansiligwa. 20 Lowi migulya akwe, ilunde, unye ahueli
itumineanyakidagu, kundogoelyo Itunda waleta ulamuli wanyu migulya
akwe. 21 Umalaeka nuangulu auhumbue igwe anga igwe nikulu nilakusela
auligumile mubahali, wikalunga, “kunzila eye, Babeli uyu numukulu,
ukugung'wa pihe kulogoha hangi shangaukigela kwee. 22 Luli lainanda,
niakui, iginsi apelembe, nitalumbeta shaa kusiga hangi kitalanyu. Ang'wi
umumanyi wehi shangaukigela kitalanyu. Ang'wi ululi lutule shangaluki-
jeka hange kitalanyu. 23 Uwelu wa ntala shaukumileka mukate akwe. Loli
lang'wa Bwana numugoha bibi numusungu niawinga shayukigigwa hangi
mukole nako, indogoelyo asuluja ako aeakulu ihe, hange amaha, akongewe
kuulogi. 24 Mukate akwe sakami waanyakidagu niakueli aigee nusakami
nuaihe naeabulagilwe migulya nihe.

19

1 Pamekakila nanso nikija luli anga mulilo ukulu niiumbe nikulu laantu
kilunde ekalunga ilumbi, Uuguni ukulu, ningulu inge yang'wi Tunda
witu. 2 Ulamuli wakwe watai lukulu, kunsoko wamulamula umukosi
numukulu numubipiye ihe kugooli wakwe. Witumile kilipo kusakami
aitumi akwe, naeumihunue ung'wenso. 3 Kunkua akabiile, ikalunga
“Ilumbi! Ulyoki lepuma kung'wake ikale na kale.” 4 Ianyampala ao
makumi abiile nuunne nimaintu anne nuupanga ikaluma nukukulya
Itunda nuikie mituntunlautemi. Aeakulunga, Hueli, Ilumbi! 5 Papo ululi
likapuma mituntu lautemi, ikalunga “Mukulye Itunda witu unye itumi
akwe mihe, unye nimuze mekua, ihe niagila umuhimu naaniagila ingulu.”
6 Papo nikija ululi anga luli liumbe nikulu nilaantu, anga loli lamugugumo
nuamaze nedu, hangi anga mugugumo walupito ikalunga, “Ilumbi!”
Mkulu Itunda witu, mutemi waawa ehi, nuezutemile. 7 Nukulumbiye
nukuolowa nukumupa ukulu kunsoko awinga nuuli wang'wankolo wazaa,
nubibi wawinga ukondile. 8 Wikagombigwa kutugalwa kitani nikiza
nikekumetameta kitani nikiza igebge ntendo niyatai lukulu niyauhueli.

9 Umalaika wikatambula unene, “Maandike aya: Akembetilwe nianilwe
kuwenga wang'wa nkolo.” Kuu uwu wikambila, “Izi nkani yatai nang'wi
Tunda. 10 Aentunile ntongeela amigulu akwe nikakulya. Kuite wikambila,
“Uleke kutenda ite! Une numitumi miako nualuna ako nuambile uwihengi
nuang'wa Yesu mukulye Itunda, kunsoko uwihengi nuang'wa Yesu nkolo
akinyakidagu.” 11 Hangi nikaona ilunde lakaluguka, hange goza yekatula
ukoli farasi nzelu! Nuyu nai umunankie aeukitangwa muhueli hange
watai. Lamula itai nukituma embita. 12 Imiho akwe anga ululeme
lamoto, numigulya itwe lakwe ukete ngala yedu. Ukete lina nilaandek-
ilwe migulya akwe nusholimanyile muntu wehi inge ung'wenso duu.
13 Utugae ng'wenda nunimikilwe musakami nilina lakwe aaukitangwa
lukani lang'wi Tunda. 14 Imajeshi akilunde ae amutyatie migulya afarasi
ninzelu, aeatugawe kitani ninza, nzelu hange nza. 15 Mumulomo wakwe
kepuma shege nikitaki nikelima nsilya imahe, nung'wenso wikamusunga
kumulanga, kekuo nitaki kung'wi Tunda, wizutemile migulya nihe.
16 Nung'wenso uandekilwe migulya lang'wenda wakwe numukinama
kakwe lina. MUTEMI WA ATEMI HANGI MUKULU WAAKULU. 17 Aemine
malaeka akeze wimekile mulyoa. Auitangile kululi nulukulu inyonyi yehi
niyeluma migulya, “Nzii ilingeeli mehi palung'we paludya nulukulu nu-
lang'wi Tunda. 18 Nzii muliye inyama amutemi, nyama ajemedali, nyama
aantu niakulu, nyama afalasi nianankila falasi hange nyama aantu ehi,
neidesile niatugwa, niagila umuhimu nawaniagila ingulu.” 19 Ainekeine
ikekale niatemi ihe palungwi nimajeshi ao. Aeipangile kunsoko ambita
hange ung'wi naunankie efalasi nijeshi lakwe. 20 Ikekale kekaambwa nu-
munya kidagu wakwe nuauteele naiwigeeye ilingasilyo muugole wakwe
kuilingasilya auakongee awa niasigeeye ugomola wakikali nawa naiakuiye
ududu wakwe. Ehi muubiile akagung'wa akizeapanga milule la moto
nuakiigwe nikibiliti. 21 Awa naeasigile akabulagwa neshege naikipumile
kumulomo wang'wa ung'wi wao naunankie migulya la falasi. Inyunyi yehi
aiilie imeimba namiile ao.

20

1 Hange nikaona makika akusima kupuma milunde akeze akete ni-
funguo yikombo nigila anga mpelo numunyololo ukulu kumuko wakwe.
2 Aeuliambile izoka ilo, nzoka nikale, ibilisi ang'wi Shetani, nukumukulya
myaka elfu. 3 Aemugumile mikombo nigila anga mpelo, akalitunga
nukuliikila ugomola migulya lakwe. Iye aeituile insoko kina alekeku-
makongela imahe hange kupikela myaka elfu nuekikie. Anga yakila
pangwanso, ukolekelwa widesi kumatungo mashenyi. 4 Hange aimine
matuntu autemi. Naeamikae ingi wawa naeapewe uhumi nuakula-
mula. Uu lukulu amine ifalasi niawa naeatemilwe imatwe kunsoko
awihengi wang'wa Yesu nukulukani lang'wi Tunda. Nesinga aiakikuiye
ekekale ang'wi udubu wakwe, hange aeahitile kusengeelya ugomola
nuusu wao ang'wi mumukono. Ikapembya muupanga, hangi ikapembya
palung'wi nuuKilisto kumyaka elfu. 5 Eashi nueasigile shaakiza kuupanga
sunga myaka elfu ikahila. Uyu inge uiuki wang'wandyo. 6 Mupegwe
nuutakatifu inge muntu wehi nukumuhola enafsi muantu anga awa.
Yukulula niakuhani ang'wi Tunda nuKilisto nukutemya nuyo myaka elfu.
7 imatungo myaka elfu niikatimela, umulugu wekaluguelwa kupuma
mukitungo kakwe. 8 Ukupuma nukuakongola. Iamataifa munindo
inne niyamihe - Gogu nemagogu - kualeta palungwe kunsoko ambita.

Akulula idu anga umuhanganga wamubahali. 9 Aeindile migulya mutambalale nihe ikamipilimilya enkambe naahueli kosale kaulowa. Kuite umotowekiza kupuma kilunde nukulagiilya. 10 Mulugu ushetani nae u kongee, augumilwe mkati a moto nilakeigwe nikibiliti, mungwanso kikali numunyakidagu nuwautele aeagumilwe. Akagigwa mung'wi nuutiku ikale nakale. 11 Hange nikaona ituntu lautemi kikulu kelu nuyu naewikie mung'wanso. Ihe ni lunde yekamanka kuli kuhega kuukulu wakwe, kuite aeagila angalyoma nianso kulongola. 12 Aenuaine niakule - angulu nawa nisingo amuhimu imekile pituntu lautemi, nimbigulu yikalungulwa. Hange ekalugulwa - imbugulu aupanga. iashi ekalamula kukela eki naekandekilwe mumbugulu, ikinyamulimo kao iki naeitumile. 13 Ebahali ekaapumya eashi naeakole mukate akwe. Nshanialungu aeapumilye iashi naeakole mukati akwe hange iashi ikalamulwa anga uu naiitenda. 14 Insha nuulungu yekagung'wa mukate niule la moto. Iyi insha akabiili - ilule la moto. 15 Ang'wi ilina lawihi shangaligee mumbugulu aupanga, augumilwe milule la moto.

21

1 Hange nikaona ilunde ipya nihe mpya, kunsoko ilunde lang'wandyo nihe nang'wandyo yakeile, nibahali ekutile hange. 2 Nikakiona kisale kitakatifu Yerusalemu nempya, naeisimile pihe kupuma kilunde kung'wi Tunda, nuuziipigwe anga ubibi alusi nunoneigwe kunsoko amugoha. 3 Aenigule luli lukulu kupuma mituntu lautemi ikalunga Goza! Ulikalo lang'wi Tunda lukole niantu, nung'wenso ukikie palung'we nusese. Akutula antu akwe, nung'wenso Itunda akutula nienso hange ukutula Itunda wao. 4 Ukuapyagula uliholi lehi kupuma mumiho ao, ikakutile angansha hange, ang'wi kuhongelya, ang'wi kukila, ang'wi uwai, imakani akale akeile. 5 Nuanso naewikie migulya mituntu lautemi wikalunga, “Goza! Kumatenda imakani mehi kutula mapya.” Aulieye, Andeke ile kunsoko inkani izi yakulukulu nitai.” 6 Aumbie, “Imakani ayaite aiakeile! Une ni Alfa hange ne Omega nitangi hange nikwangu. Kuwihe nukuhung'wa inyota kumupa wang'we bila uguli kupuma munjiilyo yamaze naupanga. 7 Nuanso nuekadula ukumasala aya ehi, hange kutula ni Tunda wakwe, nung'wenso ukutula ng'waane. 8 Kuite anga uu niyele kuawa niao, nisha ahuie abepilani, abulagi, agoolyi, alogi, akulya adudu, hange niateele ehi, ikianza kao kikutula milule la moto nuakibiliti nuesonsa. Nanso yeyo nsha akabiile. 9 Ung'we nuamalaeka mupungate wikeza kung'wane ung'wi naukete mabakuli mupungate naiizue mapigo mupungate nampelo nukulunga, “Nzuu apa. Kulagila ubibi alusi, musungu nung”wankolo. 10 Hange wikanihola kule ikinkolo kulugulu lukulu hange lulipu hange wikandagiila kisale nikitakatifu, Yerusalemu, ukusima pihe kupuma kilunde kung'wi Tunda. 11 Yerusalemu aeukete nuukulu nuang'wi Tunda, hange uzaa wakwe aeanga kito niansailo, anga igwe nilakeoo nikiza nikayapisi. 12 Aeukete ikiligo ikulu, ulepu aukete milango kumi na mbiili palung'wi niamalaeka kumi na mbeele mumilango itaatu, inkika nakutakama milango itatu, ninkika nakung'weli milango itaatu. 13 Inkika nakilya milango itatu, inkika nahukuma milango itaatu, ninkika nakutakama milango itaatu, ninkika nakung'weli milango itaatu. 14 Imakiligo nakisale aeakite emisingi ikumi na mbiili numigulya lakwe aeakole mina kumi na mbiile naalungwa kumi na mbiili nang'wankolo. 15 Ung'wi ao nauligitilye nune aukete ugemeeli wamilanga aeizipigwe kuzahabu kunsoko akugemeelya

kisale, imelango akwe nimakiligo akwe. 16 Ikesale aekeikilwe mukate amilaba; ulepu wakwe aewipyani nuugale wakwe. Augemeeye ikesale kuigemelyi nuamilanga, stadia 12,000 kuulepu ulepu wakwe, ugale, nekimo aiyimpyani. 17 Uu uuu augemeeye nikiligo lakwe, ukomu wakwe ae dhiraa 144 kuugeeli nuakiuntu (nuo nuanso gaa ugemeeli nuamalaeka). 18 Ikiligo aelezengilwe kuyapisi nikisale nekekete zahabu nenza, anga ekioo nekiza. 19 Imesingi nikiligo aepambilwe kela eaina nigwe lansailo. Nelang'wandyo aeyapisi nelakabiili aeyakuti samawi, nilakataatu ae kalkedon, nilakanne zumaridi. 20 Nilaakataano sardoniki, nilamutandatu akili, nilamupungate krisolintho, nilamunana zabarajadi nilakenda yakuti namanjano nilikumi krisoproso, nilikumineng'wi hiakintho, nela kumi nambiili amethisto. 21 Imelango kumi na mbiili ailulu kuminambiili, kila umulango aeuzepigwe kupuma mululu ing'wi. Isale niinino niakisole aezahabu ninza, nigee anga kioo nikiza. 22 Singa aemine itekeelo lehi mukati nakisale, kunsoko Itunda numukulu, nutemil iintu yehi nung'wankolo inge itekeelo lakwe. 23 Ikesale shangaaekeloilwe anga lyoa ang'wi ng'weli kunsoko akumileka migulya lakwe kunsoko ukulu wang'wi Tunda aeumelikile migulya lakwe nito lakwe ng'waankolo. 24 Imahe akugenda kuwelu wakisale kiko. Iatemi amunkumbulu akuleta ukuulu wao mukati akwe. 25 Imilango akwe singa ikilugailwa, imelango na-mung'wi ikatile anga utiku pang'wanso. 26 Akuleta ukulu nilikulyo lamahe mukati akwe, 27 hange kutile nikishapu nikekingila mukate akwe ang'wi wehi nuanso nukituma ikani lamenyala ang'wi uteele singa ukingila, inge wawadu neminaa andekilwe mumbugulu aupanga nikang'wankolo.

22

1 Hange umalaeka wikandageela mongo nuamazi naupanga, mazi naeakumelegenta anga nuabilauri. Ae akuhuma kupuma pituntu lautemi nilang'wi Tunda nile nilang'wankolo. 2 Kukeela pakatekate akisale nikenino, pakesale. Kukela ninde amongo aelikole ikota laupanga, nuukutuga aina kumi nambiile niyankali, hange letuga kila ung'weli. Imatutu ni kota kunsoko akumigwa eanyakelungu. 3 Hange ikakutile anga kezume kwee. Ituntu lautemi nilang'wi Tunda nelenilang'wankolo. Ikalekole mukate akisale, neitumi akwe akumitumila. 4 Akumuona uaso wakwe nelina lakwe lekutula migulya ausu wao. 5 Ikakutie anga utiku kwee, hange ikakutile anga uula nuawelu nuantala ang'wi lyoa kunsoko Itunda mukulu ukuamilekela migulya lao. Neenso ikidesa ikale na kale. 6 Umalaeka wikambela, “Inkani izi yakuhuelwa hange tai. Itunda numukulu nuankolo yanyakidagu aeumutumile umalaika wakwe kualagiila itumi akwe nekekapumila ite pakupe. 7 Goza! nekakaya keza! Ukembetilwe uyu nuekaikulya inkani yakidagu nikambugulu eye!” 8 Une, Yohana, nene ainigule nukuona emakani aya. Naenigule nukuona, aeng-wie pihe unene ntongeela amigulu ang'wamalaeka kumukulya, umalaeka naundagie imakani aya. 9 Wikambila, “Uleke kutenda ite! Une numitumi miako, palung'wi nealuna ako anyakedagu, palung'wi nawaniekulya inkani yambugulu eye. Mukulye Itunda!” 10 Wikambila, “Ulekekuekila ugomola inkani yakidagu nikambugulu eye, endogoelyo imatungo apika. 11 Numugila etai ukulongoleka kutula mugila angatai. Numushapu mumanyisigwa, nualongoleke kutula mushapu keumanyisigwa. Nukete etai, nualongoleke kutula ukete itai. Numutakatifu, nualongoleka kutula mtakatifu. 12 Goza! Kukaya kiza. Ikinyamulimo kane kikole palung'wi

nunyenye, kumupa kila ung'wi ao anga keko naiwirumile. 13 Une
ni Alfa hange ni Omega, Tangi hange Kwangu, ng'wandyo nimpelo.
14 Akembetilwe awaite ni ojaa iang'wenda ao insoko kina apegwe ekulu
nakulya kupuma pikota laupanga nukingila mukisale kukiila pamulango.
15 Kunzi ikole mbwa, alogi, agoolya, abulagi, akulya adudu nuyu nuloilwe
kihenga uwihengi nuauteele 16 Une, neYesu, namutuma umalaeka wane
kuatambuela imakani aya mumatekeelo. Une nimulinuautugwa wang'wa
Daudi. Nzota nakidaudau nemelegenta. 17 Nkolo nubibi nuwinga watunga.
Nzuu! Nuyu migule walunga, “Nzuu! Wihi nukete inyota, nuaze,
hange wihi nukete enzula, naapate imazi aupanga nikanda. 18 Kumuila
kila umuntu nukija inkani niakidagu niyambugulu eye. Ang'wi wihe
nukungeelya imapigo naandikilwe mumbugulu eye. 19 Ang'wi muntu
wihi nukuiheja inkani mumbugulu eyenakidagu, Itunda ukuheja ikeanza
kakwe mikota laupanga hange mukisale nikitakatifu, impola yakwe
niiandekilwe mukati ambugulu eye. 20 Nuanso nuihengile inkani izi
ukulunga, “Ee! Kukaya kiza.” Huela! Nzuu, uYesu mukulu. 21 Ukende
ukulu nuang'wa Yesu utule kukila muntu. Huela.